

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ

ਰਾਸਿ ਅੱਠਵੀਂ Raas 8

Sri Gur Partap Suraj Granth

ਕ੍ਰਿਤ:

ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਕਵਿ ਚੂੜਾਮਣਿ'

By

Bhai Santokh Singh 'Kavi Churamani'

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਚਾਰ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ
ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਦੇ
੩੦੦ ਸਾਲਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ

Dedicated to 300th Martyrdom Anniversary of
Guru Gobind Singh ji's
Four Sahibzadas and Mata Gujri ji

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਦੋ ਸ਼ਬਦ

ਵਲੋਂ: ਸਿਰਜਕ 'ਈਸਰ ਮਾਈਕੋ ਮੀਡੀਆ'

ਘਰਿ ਘਰਿ ਅੰਦਰਿ ਧਰਮਸਾਲ

ਵਲੋਂ: ਸੰਤ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰੰਧਾਵਾ
(ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸੰਤ ਸਮਾਜ)

ਸੰਦੇਸ਼

ਵਲੋਂ: ਡਾ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ
ਪ੍ਰੋ. (ਰੀਟਾਇਰਡ) ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ
(ਐਕਸ ਫੈਲੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅਧਿਐਨ ਵਿਭਾਗ)

ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ

ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ਅੱਠਵੀਂ

ਰਾਸਿ ਅੱਠਵੀਂ

ਦੋ ਸ਼ਬਦ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੌਮ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਮੂਲ ਸ੍ਰੋਤ ਉਸ ਕੌਮ ਵਾਸਤੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸਰਮਾਇਆ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਉਹ ਕੌਮ ਫ਼ਖ਼ਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕੌਮੀ ਸਰਮਾਇਆ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਾ ਸ੍ਰੋਤ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਅਜਿਹੇ ਸ੍ਰੋਤ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਭਾਵੇਂ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਪਰ ਜਿਤਨੇ ਕੁ ਵੀ ਉਪਲਬਧ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗ਼ਨੀਮਤ ਸਮਝ ਕੇ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਵੀ ਆਵੇਸ਼ਕ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸ੍ਰੋਤ ‘ਕਵਿ ਚੂੜਾਮਣਿ’ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ‘ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ’ ਗ੍ਰੰਥਾਵਲੀ ਹੈ। ‘ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ’ ਗ੍ਰੰਥਾਵਲੀ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਇੱਕ ਵਡਮੁੱਲਾ ਸ੍ਰੋਤ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਵਲੋਂ ਬਖਸ਼ੀ ਅਦਭੁਤ ਵਿਦਵਤਾ ਦਾ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਵੀ ਹੈ। ਆਕਾਰ ਅਤੇ ਗੁਣਾਤਮਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਇਹ ਸ੍ਰੋਤ ਇਤਨਾ ਵੱਡਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਫ਼ਲਸਫ਼ੇ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਖੋਜੀ ਇਸਦੇ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਆਪਣੀ ਵਿਦਵਤਾ ਅਧੂਰੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਹਰਮਨਪਿਆਰਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗੁਰ-ਅਸਥਾਨਾਂ ਤੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥਾਵਲੀ ਦੀ ਕਥਾ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਤੁਰੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਮੁਕੰਮਲ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਪਰ ਜੇ ਸ਼ਰਧਾ, ਸਿਦਕ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਉਪਰੰਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਬੇਮਿਸਾਲ ਹੈ।

ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੇ ਨਵੀਨਤਮ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਤਰਾਰ ਸਾਧਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਮੂਲ ਸਾਮਗ੍ਰੀ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਹਰ ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ ਵਸੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਲੇਵਾ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਉਣਾ, ਦਾਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਦਕਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਗੁਰਬਾਣੀ, ਵਾਰਾਂ/ਕਬਿੱਤ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸਰਚ ਟੂਲ, ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ‘ਨਾਭਾ’ ਜੀ ਦੀ ਮਹਾਨ ਰਚਨਾ ‘ਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਰਤਾਨਾਕਰ ਮਹਾਨਕੋਸ਼’, ਨਿਰਮਲਾ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੰਪ੍ਰਦਾਈ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਟੀਕਾ ਜਿਹੜਾ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵਿੱਚ ‘ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਾਲਾ ਟੀਕਾ’ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ (ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੇ ਟੀਕਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਫਰੀਦਕੋਟ ਰਿਆਸਤ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਹਾਸਿਲ ਸੀ), ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ‘ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ’ ਗ੍ਰੰਥਾਵਲੀ ਵਿੱਚੋਂ ਸ੍ਰੀ ‘ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼’ ਡਿਜ਼ਿਟਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਵਾ ਕੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਇੱਕ ਪੜਾਅ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਆਈ. ਟੀ. ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਖੋਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀਆਂ ੧੨ ਰਾਸਾਂ, ੬ ਰੁਤਾਂ ਅਤੇ ੨ ਐਨ ਡਿਜ਼ਿਟਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਹੀ ਮਹਾਨ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਕੇ ਇਹ ਸੇਵਾ ਇਸ ਕੀਟ ਪਾਸੋਂ ਲਈ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਸਾਰਾ ਮੂਲ ਪਾਠ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ ਲਈ ਪੰਕਤੀ-ਛੇਦ ਅਤੇ ਪਦ-ਛੇਦ ਵਿਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਈ ਕੁ ਸੱਜਣਾਂ ਦੀ ਵੀਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਝ ਬੇਲੋੜੇ ਅਤੇ ਮਨਮੱਤ ਵਾਲੇ ਅੰਸ਼ ਕੱਢ ਕੇ ਇਸਦੀ ਸੋਧ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਪਰ ਦਾਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਤੁੱਛ ਮੱਤ ਅਨੁਸਾਰ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਮੌਲਿਕਤਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ

ਲਈ ਐਸਾ ਕਰਨਾ ਮੁਨਾਸਿਬ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ। ਵੈਸੇ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥਾਵਲੀ ਵਿੱਚ ਪੰਥ ਰਤਨ ਡਾ. ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਲੋਂ ਥਾਂ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਤੋਂ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦਿੰਦੀਆਂ। ਇਸ ਲਈ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਯਾਯ, ਟਿੱਪਣੀਆਂ, ਹਵਾਲੇ ਅਤੇ ਫੁੱਟਨੋਟ ਨਾਲ ਨਾਲ ਦੇ ਕੇ ਮੂਲ ਪਾਠ ਨਾਲ ਕੋਈ ਛੇੜ ਛਾੜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਬਣਾਇਆ ਤਤਕਰਾ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਖ ਕੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਅੰਸੂ ਤੱਕ ਸਿੱਧੀ ਪਹੁੰਚ ਲਈ ਆਸਾਨ ਲਿੰਕ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਨਾਲ ਹੀ ਖੋਜ ਕਾਰਜ ਲਈ ਸ. ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜੀ ਐਮ.ਏ. (ਜੰਮੂ) ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ‘ਸੰਬੰਧ ਸੂਚਕ ਅਨੁਕ੍ਰਮਣਿਕਾ’ (ਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਥਾਵਾਂ ਦਾ ਕੋਸ਼) ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਦਾਸ ਵਲੋਂ ਜਿੱਥੇ ਸ. ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਡਾ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਐਕਸ ਫੈਲੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅਧਿਐਨ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ) ਦਾ ਵੀ ਦਾਸ ਰਿਣੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਡਾ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਦਾਸ ਇਸ ਕਰਕੇ ਵੀ ਕ੍ਰਿਤਗ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਾਸ ਨੂੰ ‘ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਿਜ ਕਰਮਸਰ’ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਸਾਗਿਰਦ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ‘ਈਸ਼ਰ ਮਾਈਕ੍ਰੋ ਮੀਡੀਆ’ ਨੂੰ ਖੋਜ ਕਾਰਜ ਲਈ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਹਾਇਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਕੀਮਤੀ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਨਾਲ ਹੀ ਦਾਸ ਡਾ. ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ‘ਬਿੰਦ’ (ਸੈਨ ਮਟੇਓ, ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ) ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪਈ, ਆਪਣੇ ਡਾਕਟਰੀ ਕਿੱਤੇ ਦੇ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਪਣਾ ਭਰਪੂਰ ਤਕਨੀਕੀ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ।

ਮੰਜ਼ਿਲ ਹਾਲਾਂ ਦੂਰ ਹੈ। ਅਜੇ ਤਵਾਰੀਖ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ ਪਾਠਕਾਂ ਤੱਕ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਲ ਰਚਨਾਵਲੀ, ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਵਾਲੀ, ਮਹਿਮਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਦੋਵੇਂ ਗੁਰਬਿਲਾਸ (ਪਾ: ੬ ਅਤੇ ਪਾ: ੧੦), ਗੁਰੂ ਕੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ, ਗਿਆਨ ਰਤਨਾਵਲੀ, ਸਿੱਖ ਰਹਿਤਨਾਮੇ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਟੀਕੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਹੋਰ ਮੂਲ ਸਾਮਗ੍ਰੀ... ਕਾਰਜ ਇਤਨਾ ਵੱਡਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਅਤੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੀ ਆਸੀਸ ਨਾਲ ਹੀ ਨੇਪਰੇ ਚੜ੍ਹ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸੰਪੂਰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥਾਵਲੀ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਉੱਪਰ ਉਪਲਬਧ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਇਹ ਸੇਵਾ ਦਾਸ ਵਲੋਂ ਸੰਤ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਰਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਚਾਰ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਦੇ ੩੦੦ ਸਾਲਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ, ਕਵਿ ਚੂੜਾਮਣਿ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਇਹ ਮਹਾਨ ਰਚਨਾ ਜੋ ਕਿ ਹਾਲਾਂ ਤੱਕ ਸਿਰਫ ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨਾਂ, ਲਾਈਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਹੈ, ਹੁਣ ਕੰਪਿਊਟਰ ਅਤੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਹਰ ਨੁੱਕਰ ਵਿੱਚ ਵਸਦੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਲੇਵਾ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਘਰ ਘਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇ ਅਤੇ ‘ਹਉ ਮੂਰਖ’ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ‘ਕਾਰੇ’ ਲੱਗਿਆ ਰਹੇ:

ਪੂਰੀ ਸ਼ੈ ਨੂੰ ਡਰ ਘਾਟੇ ਦਾ, ਡਰ ਨਹੀਂ ਅੱਧੀ ਤਾਈਂ।

ਰੱਬਾ! ਪਿਆਰ ਮੇਰੇ ਦੀ ਮੰਜ਼ਿਲ, ਪੂਰੀ ਕਦੇ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਦਾਸ

ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

੧ ਜਨਵਰੀ ੨੦੦੫

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਰਮਸਰ, ਰਾੜਾ ਸਾਹਿਬ।

ਨਵੇਂ ਸੰਸਕਰਣ ਬਾਬਤ

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਦਕਾ ਹੁਣ ਤੱਕ ਮਹਾਨਕੋਸ਼, ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਾਲਾ ਟੀਕਾ, ਸੰਪੂਰਨ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ' ਵਾਲੀ, ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ 'ਤਵਾਰੀਖ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ' ਅਤੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਦਾ ਡਿਜਿਟਲ ਸੰਸਕਰਣ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਅੰਦਰ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਚੁਕਾ ਹੈ।

ਇਸ ਸਾਲ (ਸੰਨ ੨੦੦੮ ਈ.) ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਵੇਂ ਸੰਸਕਰਣਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ' ਅਤੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਦਾ ਸਾਰਾ ਮੂਲ ਪਾਠ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ ਲਈ ਪੰਕਤੀ-ਛੇਦ ਅਤੇ ਪਦ-ਛੇਦ ਵਿਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਫੁੱਟਨੋਟ ਅਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ ਵਾਸਤੇ ਮੂਲ ਪਾਠ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਇਸੇ ਸਾਲ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ੩੦੦ ਸਾਲਾ ਗੁਰਗੱਦੀ ਬੜੀ ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਹੈ। ਦਾਸ ਵਲੋਂ ਇਸ ਸ਼ੁਭ ਅਵਸਰ ਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਈਸ਼ਰ ਮਾਣੀਕ੍ਰੋ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਨਵਾਂ ਸੰਸਕਰਣ ਵੀ ਭੇਟਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਸ੍ਰੀ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਖੋਜ ਯੰਤਰ ਵੀ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਦਾਸ

ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

੨੬ ਅਗਸਤ ੨੦੦੮

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਰਮਸਰ, ਰਾੜਾ ਸਾਹਿਬ।

ਘਰਿ ਘਰਿ ਅੰਦਰਿ ਧਰਮਸਾਲ

ਸਾਹਿਬੇ ਕਮਾਲ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਅਨਿੰਨ 'ਪਿਆਰੇ' ਭਾਈ ਦਇਆ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੋਂ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਜਗਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ, ਜਿਹੜੀ ਹੋਤੀ ਮਰਦਾਨ ਵਾਲੀ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਕਰਕੇ ਵੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ, ਦੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਸੰਤ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਸੰਤ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀਆਂ ਸ਼ਖਸ਼ੀਅਤਾਂ ਕਿਸੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀਆਂ ਮੁਥਾਜ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਖੀ, ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਦੇ ਰਸੀਏ, ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਬਾ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਜਿਸ ਵੰਗ ਨਾਲ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਬੀੜਾ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਸਿੱਧੀਆਂ ਧਾਰਨਾ ਦੁਆਰਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਵਖਿਆਨ ਦੁਆਰਾ ਬਾਬਾ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਨਾ ਕੇਵਲ ਸੰਤ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਰਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਰਵਾਇਤ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਅਤੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਸਾਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਘਰ ਘਰ ਪਹੁੰਚਾ ਕੇ 'ਘਰਿ ਘਰਿ ਅੰਦਰਿ ਧਰਮਸਾਲ' ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਇਸ ਵਚਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਵੇਕਲੇ ਤਰੀਕੇ ਦੁਆਰਾ ਸਫਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਵੀਂ ਰੀਤ ਚਲਾਈ ਹੈ।

ਦਾਸ ਦਾ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਗਾਹੇ ਬਗਾਹੇ ਜਦੋਂ ਕਿਤੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਦਾਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਸੇ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝਿਆ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਨੂੰ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਤੇ ਲਿਆ ਕੇ, ਫਿਰ 'ਈਸ਼ਰ ਮਾਈਕ੍ਰੋ ਮੀਡੀਆ' ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਦਾ ਸਰਚ ਟੂਲ ਤਿਆਰ ਕਰ ਕੇ ਜਿੱਥੇ ਆਪ ਨੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਸਫਲਤਾ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ 'ਕਵਿ ਚੂੜਾਮਣਿ' ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਮਹਾਨ ਰਚਨਾ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ' ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਤੇ ਲਿਆ ਕੇ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਾਅਰਕਾ ਮਾਰਿਆ ਹੈ।

ਸੰਨ ੨੦੦੪ ਈ. ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਸਮਾਰੋਹਾਂ ਦਾ ਸਾਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਨੇ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ੫੦੦ ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦਾ ੪੦੦ ਸਾਲਾ ਸਮਾਰੋਹ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਚਾਰ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਗੂਜਰੀ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦਾ ੩੦੦ ਸਾਲਾ ਦਿਹਾੜਾ ਮਨਾਇਆ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਸੰਪ੍ਰਦਾਈ 'ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਾਲਾ' ਟੀਕਾ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ੫੦੦ ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਨੂੰ, 'ਈਸ਼ਰ ਮਾਈਕ੍ਰੋ ਮੀਡੀਆ' ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦੇ ੪੦੦ ਸਾਲਾ ਪੁਰਬ ਨੂੰ ਅਤੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ' ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਚਾਰ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਗੂਜਰੀ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੇ ੩੦੦ ਸਾਲਾ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰਕੇ ਜਿੱਥੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਉਪਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਤਗਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੰਪਿਊਟਰ ਅਤੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਨਾਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ 'ਗੁਰਮੁਖ ਹੰਸਾਂ' ਵਾਸਤੇ ਆਪ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਬਾਣੀ ਅਤੇ ਉਪਮਾ ਦਾ 'ਮਾਨ ਸਰੋਵਰ' ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨੇੜੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਜੀ ਦੀ ਮਹਾਨ ਰਚਨਾ 'ਮਹਾਨਕੋਸ਼' ਆਪ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾ ਕੇ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦੇ ੩੦੦ ਸਾਲਾ ਪੁਰਬ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਬਾਬਾ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਇਸ ਘਾਲਣਾ ਉਪਰ ਸਿਰਫ ਰਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਸਮੁੱਚਾ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਮਾਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਪ੍ਰੰਪਰਾਗਤ ਤਰੀਕੇ ਦੁਆਰਾ

ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਣਾ, ਲੰਗਰ ਚਲਾਉਣੇ, ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਮਾਨਵਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨਾ ਆਦਿਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ, ਬਾਬਾ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਧੁਨਿਕ ਢੰਗ ਦੁਆਰਾ ਕੰਪਿਊਟਰ ਅਤੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ 'ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸੰਤ ਸਮਾਜ' ਦਾ ਨਾਂ ਹੋਰ ਉੱਚਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਬਾਬਾ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸੰਤ ਸਮਾਜ, ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਵੀ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਦੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਯੁਗ ਵਿੱਚ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਖੋਜ ਕਾਰਜ ਵਾਸਤੇ ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਘਰ ਘਰ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇਗਾ।

ਦਾਸ ਨੂੰ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਮੂਲ ਸਾਮਗ੍ਰੀ ਕੰਪਿਊਟਰ ਅਤੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਰਾਹੀਂ ਘਰ ਘਰ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਇਸ ਸ਼ੁਭ ਮਨੋਰਥ ਵਿੱਚ ਬਾਬਾ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਕਾਮਯਾਬੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਦਾਸ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਅਤੇ 'ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸੰਤ ਸਮਾਜ' ਵਲੋਂ ਬਾਬਾ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਇਸ ਪੁਰਸਾਰਥ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਸ਼ਾਲਾਘਾ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸਫਲਤਾ ਲਈ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦੇ ਮਹਾਨ ਕਾਰਜ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਵਾਸਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ।

੨੧ ਜਨਵਰੀ ੨੦੦੫
ਰੰਧਾਵਾ

ਸੰਤ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ
ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ, ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸੰਤ ਸਮਾਜ।

ਸੰਦੇਸ਼

ਬਾਬਾ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਸੁਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੰਸਥਾ ਸੰਤ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਸੰਤ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਵਰੋਸਾਇ ਸਥਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪ੍ਰਤਿਨਿਧ ਹਨ। ਚੇਤੰਨ ਤੇ ਸੂਝਵਾਨ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਉਹ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੂਝ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਕਰਕੇ ਕਰਨ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਹਨ। ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਹੋਤੀ ਮਰਦਾਨ ਵਾਲੀ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੰਤ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਿੱਧੀਆਂ ਧਾਰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਤੇ ਵਖਿਆਨ ਦੀ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਨੂੰ ਅਗਾਂਹ ਤੋਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਰਟਨ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਅਨੁਭਵ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ ਤੇ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵਸਦੀ ਅਜੋਕੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਧਰਮ, ਅਤੇ ਇਸ ਰਾਹੀਂ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਉੱਚੀਆਂ ਸੁੱਚੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵੱਲ ਆਕਰਸ਼ਤ ਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਾਧਨ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਅਤੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਹੀ ਹਨ। ਅੱਜ ਦੇ ਇਸ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਤੇ ਖੋਜਕਾਰ ਵੀ ਗੁਰਮਤਿ ਅਧਿਐਨ ਲਈ ਨਵੀਨਤਮ ਸੂਚਨਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਨੂੰ ਬੜੇ ਤੀਬਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਨੁਭਵ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੁੰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਪੀੜ੍ਹੀ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਹੀ ਇਸ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਲਈ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਘਾਟ ਹੋਰ ਵੀ ਸ਼ਿੱਦਤ ਨਾਲ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਬਾਬਾ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਅਪਾਰ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਪਾਤਰ ਹਨ ਜਿਸ ਸਦਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਸੇਵਾ ਬਖਸ਼ੀ ਹੈ। ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਪ੍ਰੋਖ ਤੇ ਅਪ੍ਰੋਖ ਸੋਮਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮਡ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੀ.ਡੀ. ਅਤੇ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਤੇ ਲਿਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿੱਤ ਹੋਰ ਸੁਧਾਰਨ ਤੇ ਵਧੇਰੇ ਅਧਿਐਨ-ਸਹਾਇਕ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਵਿਅਕਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸੰਸਥਾਗਤ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਉਹ ਐੱਨਾ ਕੰਮ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਸੰਤ ਸਮਾਜ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਡੇਰੇ ਤੇ ਵੱਡੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਸ ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਲਗਨ ਉਪਰ ਮਾਣ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। 'ਈਸ਼ਰ ਮਾਈਕਰੋ ਮੀਡੀਆ' ਦੇ ਨਵੀਨਤਮ ਸੰਸਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ, ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਤੇ ਸਵੈਯੇ; ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਾਲਾ ਟੀਕਾ (੪ ਜਿਲਦਾਂ); ਸ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਰਚਿਤ ਪੰਜਾਬੀ ਅੰਗਰੇਜੀ ਸਟੀਕ (੮ ਜਿਲਦਾਂ); ਪ੍ਰੋ. ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਚਿਤ 'ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਰਪਨ' (੧੦ ਜਿਲਦਾਂ); ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ 'ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼' ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਮੇਰਾ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਕੋਸ਼' (੨ ਜਿਲਦਾਂ) ਨੂੰ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ' (੧੪ ਜਿਲਦਾਂ) ਸਮੇਤ ਭਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਆਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਤੁਕ ਦੀ ਭਾਲ ਲਈ ਸਰਚ ਇੰਜਨ ਤਾਂ ਹੈ ਹੀ ਪਰ ਜੇ ਉਪਰੋਕਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਟੀਕੇ ਵਿੱਚੋਂ ਤੁਕ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੇ ਅਰਥ ਵੇਖਣੇ ਹੋਣ, ਅਜਿਹੀ ਸੁਵਿਧਾ ਵੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਅਥਵਾ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਕੋਸ਼' ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਢੂੰਡ ਸੀਮਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਯੋਗਦਾਨੀ ਅਥਵਾ ਰਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੀ ਭਾਲ ਕਿਸੇ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜੋੜਾਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਇਕੱਠੀ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਾਰੀਆਂ ਤੁਕਾਂ ਨੂੰ ਅਗਲੀਆਂ-ਪਿਛਲੀਆਂ ਤੁਕਾਂ ਸਮੇਤ ਵੱਖਰੇ ਵੀ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਅਤੇ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਦੀ ਸਿਰਜਨਾ ਵਡੇਰੀਆਂ ਵਿਦਿਅਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਲਈ ਅਨੁਸਰਨ ਕਰਨਯੋਗ ਹੈ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਬਾਬਾ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਹੋਰ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸੇਵਾ ਲਈ ਹੋਰ ਉਤਸ਼ਾਹ ਬਖਸ਼ਣ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਸੁਨੇਹੇ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਵਿਚ ਜੁਟੇ ਰਹਿਣ। ਸਾਡੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੀ ਅਰਦਾਸ ਹੈ।

ਪਟਿਆਲਾ
੨੮ ਜਨਵਰੀ, ੨੦੦੫

ਡਾ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ
ਪ੍ਰੋ. (ਰੀਟਾਇਰਡ) ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ
(ਐਕਸ ਫੈਲੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅਧਿਐਨ ਵਿਭਾਗ)

ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ ਰਾਸਿ ਅੱਠਵੀਂ

(ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਤਤਕਰਾ ਦੇਖਣ ਵਾਸਤੇ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ਅੱਠਵੀਂ ਉਪਰ ਕਲਿਕ ਕਰੋ ਜੀ)

<u>੧</u>	<u>੨</u>	<u>੩</u>	<u>੪</u>	<u>੫</u>	<u>੬</u>	<u>੭</u>	<u>੮</u>	<u>੯</u>	<u>੧੦</u>	<u>੧੧</u>
	<u>੧੨</u>	<u>੧੩</u>	<u>੧੪</u>	<u>੧੫</u>	<u>੧੬</u>	<u>੧੭</u>	<u>੧੮</u>	<u>੧੯</u>	<u>੨੦</u>	<u>੨੧</u>
	<u>੨੨</u>	<u>੨੩</u>	<u>੨੪</u>	<u>੨੫</u>	<u>੨੬</u>	<u>੨੭</u>	<u>੨੮</u>	<u>੨੯</u>	<u>੩੦</u>	<u>੩੧</u>
	<u>੩੨</u>	<u>੩੩</u>	<u>੩੪</u>	<u>੩੫</u>	<u>੩੬</u>	<u>੩੭</u>	<u>੩੮</u>	<u>੩੯</u>	<u>੪੦</u>	<u>੪੧</u>
	<u>੪੨</u>	<u>੪੩</u>	<u>੪੪</u>	<u>੪੫</u>	<u>੪੬</u>	<u>੪੭</u>	<u>੪੮</u>	<u>੪੯</u>	<u>੫੦</u>	<u>੫੧</u>
	<u>੫੨</u>	<u>੫੩</u>	<u>੫੪</u>	<u>੫੫</u>	<u>੫੬</u>	<u>੫੭</u>	<u>੫੮</u>	<u>੫੯</u>	<u>੬੦</u>	

ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ਅੱਠਵੀਂਰਾਸਿ ਅੱਠਵੀਂ੧

ਅੰਸੂ ੧. [ਮੰਗਲ। ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਦੀ ਆਦਿ ਕਥਾ]

੧. ਇਸ੍ਰ ਦੇਵ-ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ-ਮੰਗਲ।

੨. 'ਕਵਿ-ਸੰਕੇਤ' ਮਿਰਯਾਦਾ ਦਾ ਮੰਗਲ।

੩. ਇਸ੍ਰ ਗੁਰੂ-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ-ਮੰਗਲ।

੪. ਇਸ੍ਰ ਗੁਰੂ-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ-ਮੰਗਲ।

੫. ਇਸ੍ਰ ਗੁਰੂ-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦਾ-ਮੰਗਲ।

੬. ਇਸ੍ਰ ਗੁਰੂ-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਜੀ-ਮੰਗਲ।

੭. ਇਸ੍ਰ ਗੁਰੂ-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ-ਮੰਗਲ।

੮. ਇਸ੍ਰ ਗੁਰੂ-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ-ਮੰਗਲ।

੯. ਇਸ੍ਰ ਗੁਰੂ-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਰਾਇ ਜੀ-ਮੰਗਲ।

੧੦. ਇਸ੍ਰ ਗੁਰੂ-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ-ਮੰਗਲ।

੧੧. ਇਸ੍ਰ ਗੁਰੂ-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ-ਮੰਗਲ।

੧੨. ਇਸ੍ਰ ਗੁਰੂ-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ-ਮੰਗਲ।

** [ਮੰਗਲ ਸਮਾਪਤਿ ਤੇ ਕਥਾ ਦਾ ਆਰੰਭ]੨

੨. [ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਦੀ ਆਦਿ ਕਥਾ ਅਪਨੀ ਜੁਬਾਨੀ]

੩

੩. [ਬਿਧੀ ਚੰਦ]

੪

੪. [ਬਿਧੀਚੰਦ। ਬਾਲੂ ਹਸਨਾ। ਪੈਂਦੇ ਦੇ ਘਰ ਪੁੱਤ੍ਰ ਹੋਣਾ]

੫੫. [ਪੈਂਦੇ ਦਾ ਘਰ ਜਵਾਈ। ਸ੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੀ
ਤਿਆਰੀ]੬

੬. [ਸ੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਵਯਾਹ]

੭

੭. [ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਉਪਹਾਰਾਂ]

੮

੮. [ਪੈਂਦੇ ਖਾਂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ]

੯

੯. [ਪੈਂਦੇ ਖਾਨ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਈ। ਬਾਜ਼]

੧੦

੧੦. [ਪੈਂਦਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ]

੧੧

੧੧. [ਪੈਂਦੇ ਖਾਨ ਦੀ ਬੇਮੁਖਤਾ]

੧੨

੧੨. [ਕੁਤਬ ਖਾਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ]

੧੩

੧੩. [ਫਰਿਆਦ ਪੁਚਾਈ]

੧੪

੧੪. [ਕਾਲੇ ਖਾਂ ਨੇ ਬੀੜਾ ਚੁੱਕਿਆ]

੧੫

੧੫. [ਲਸ਼ਕਰ ਦੀ ਚੜ੍ਹਾਈ]

੧੬੧੬. [ਅਨੰਤ ਦੇ ਸ਼ਾਪ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਨੇ ਬਖਸ਼ਵਾਇਆ। ਤਸਵੀਰ ਚਿੱਤ੍ਰੀ।
ਖੋਜਾ ਅਨਵਰ]੧੭

੧੭. [ਖੋਜਾ ਅਨਵਰ ਦੂਤ]

੧੮	੧੮. [ਖੋਜੇ ਅਨਵਰ ਨੂੰ ਹਾਰ]
੧੯	੧੯. [ਲਸਕਰ ਚੜ੍ਹ ਆਇਆ]
੨੦	੨੦. [ਜੰਗ ਆਰੰਭ]
੨੧	੨੧. [ਰਾਤ ਦਾ ਜੰਗ]
੨੨	੨੨. [ਦਿਨ ਦਾ ਜੰਗ]
੨੩	੨੩. [ਖੋਜਾ ਅਨਵਰ ਬੱਧ]
੨੪	੨੪. [ਜੰਗ ਜਾਰੀ]
੨੫	੨੫. [ਜੰਗ-ਜਾਰੀ]
੨੬	੨੬. [ਭਾਈ ਲੱਖੂ ਬੱਧ]
੨੭	੨੭. [ਪੈਂਦੇਖਾਨ ਦਾ ਅੰਤ ਤੇ ਉਧਾਰ]
੨੮	੨੮. [ਅਸਮਾਨ ਖਾਨ ਬੱਧ]
੨੯	੨੯. [ਮਿਹਰਾਂ ਤੇ ਕੁਤਬ ਖਾਂ ਬੱਧ]
੩੦	੩੦. [ਜੰਗ-ਜਾਰੀ]
੩੧	੩੧. [ਕਾਲੇ ਖਾਂ ਬੱਧ]
੩੨	੩੨. [ਵਿਜੈ। ਕੀਰਤ ਪੁਰ ਵੱਲ ਤਿਆਰੀ]
੩੩	੩੩. [ਕੀਰਤ ਪੁਰ ਪਹੁੰਚੇ। ਬੁੱਢਣ ਸ਼ਾਹ]
੩੪	੩੪. [ਬੁੱਢਣ ਸ਼ਾਹ ਪ੍ਰਲੋਕ। ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਹਾਰ ਦੀ ਖਬਰ]
੩੫	੩੫. [ਦੇਉ ਨਗਰ, ਸੁੰਦਰ ਸ਼ਾਹ ਪਾਸ ਬਿਧੀਚੰਦ]
੩੬	੩੬. [ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਨੇ ਮੋਈ ਗਊ ਜਿਵਾਈ]
੩੭	੩੭. [ਸ਼੍ਰੀ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦਾ ਸਮਾਉਣਾ]
੩੮	੩੮. [ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਪ੍ਰਲੋਕ ਗਮਨ]
੩੯	੩੯. [ਧੀਰ ਮੱਲ ਕਠੋਰਤਾ]
੪੦	੪੦. [ਰਾਇ ਜੋਧ ਆਦਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਆਉਣਾ]
੪੧	੪੧. [ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਜੀ ਦੀ ਦਸਤਾਰ ਬੰਦੀ]
੪੨	੪੨. [ਕੀਰਤ ਪੁਰ ਦੀਪ ਮਾਲਾ]
੪੩	੪੩. [ਸ਼੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ]
੪੪	੪੪. [ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਸੁੰਦਰਸ਼ਾਹ ਪ੍ਰਲੋਕ]
੪੫	੪੫. [ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਜੀ ਦੇ ਜਾਮੇ ਨਾਲ ਫੁੱਲ ਟੁੱਟਾ]
੪੬	੪੬. [ਮਾਤਾ ਨਾਨਕੀ ਤੇ ਮਰਵਾਹੀ]
੪੭	੪੭. [ਸ਼੍ਰੀ ਅਨੰਦ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ]
੪੮	੪੮. [ਬਾਬਕ ਰਬਾਬੀ ਪ੍ਰਲੋਕ ਗਮਨ]
੪੯	੪੯. [ਜਾਤੀ ਮਲਕ ਪ੍ਰਤਿ ਉਪਦੇਸ਼]
੫੦	੫੦. [ਜਾਤੀ ਮਲਕ ਪ੍ਰਲੋਕ ਗਮਨ। ਸੰਗਤ ਆਉਣੀ]
੫੧	੫੧. [ਧੀਰਮਲ ਦਾ ਅਭਿਮਾਨ]

[੫੨](#)

੫੨. [ਹੋਲੀ ਖੇਲਨਾ]

[੫੩](#)

੫੩. [ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰਿਆਈ]

[੫੪](#)

੫੪. [ਸ੍ਰੀ ਸੂਰਜ ਮਲ ਤੇ ਮਾਤਾ ਮਰਵਾਹੀ]

[੫੫](#)

੫੫. [ਮਾਤਾ ਨਾਨਕੀ ਜੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ]

[੫੬](#)

੫੬. [ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਜੀ ਨੂੰ ਵਰ]

[੫੭](#)

੫੭. [ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਸੱਚ ਖੰਡ ਗਮਨ]

[੫੮](#)

੫੮. [ਸਚ ਖੰਡ ਪ੍ਰਵੇਸ਼]

[੫੯](#)

੫੯. [ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਰੀਰ ਦਾ ਸਸਕਾਰ]

[੬੦](#)

੬੦. [ਭਾਈ ਭਗਤੂ। ਭਾਈ ਫੇਰੂ]

ਰਾਸਿ ਅਠਵੀਂ ਚੱਲੀ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤੇ ॥

ਅਥ ਅਸ਼ਟਮਿ ਰਾਸਿ ਕਥਨੰ ॥

ਅੰਸੂ ੧. [ਮੰਗਲ। ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਦੀ ਆਦਿ ਕਥਾ]

<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ [ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ](#) - [ਤਤਕਰਾ](#) ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੨

੧. ਇਸ੍ਰ ਦੇਵ-ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ-ਮੰਗਲ।

ਦੋਹਰਾ:

ਜਿਸਿ ਬਿਨ ਜਾਨੇ ਬ੍ਰਿੰਦ ਦੁਖ, ਜਾਨੇ ਅਨੰਦ ਬਿਲੰਦ।

ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਪਰਮਾਤਮਾ ਬੰਦੋਂ ਜੁਗ ਕਰ ਬੰਦਿ ॥ ੧ ॥

ਬਿਨ ਜਾਨੈ = ਬਿਨਾ ਜਾਣੇ, ਨਾਂ ਜਾਣਨ ਕਰਕੇ।

ਬਿਲੰਦ = ਵੱਡਾ, ਬਹੁਤ, ਉੱਚਾ।

ਅਰਥ:

ਜਿਸਨੂੰ ਨਾਂ ਜਾਣਨ ਕਰਕੇ ਸਾਰੇ ਦੁੱਖ (ਵਾਪਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਜਿਸ ਦੇ) ਜਾਣਿਆਂ ਉੱਚਾ ਅਨੰਦ (ਪ੍ਰਾਪਤ) ਹੁੰਦਾ ਹੈ, (ਉਸ) ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਭਾਵ:

ਇਥੇ ਨਾਂ ਜਾਣਨਾ ਤੇ ਜਾਣਨਾ ਦਾ ਅਰਥ ਉਹ ਜਾਣਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਮਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਇਸ ਗਿਆਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੋਵੇਗਾ ਸੋ ਹੱਦ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇਗਾ; ਦੇਸ਼, ਕਾਲ ਨਿਮਿੱਤ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇਗਾ; ਆਦਿ ਅੰਤ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਗਿਆਨ ਦੇ ਗਿਆਨੀ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ 'ਪੜ੍ਹਿਆ' ਤਾਂ ਆਖਦੇ ਹਨ ਪਰ ਗਿਆਨੀ ਨਹੀਂ ਆਖਦੇ। ਵਾਚਯ ਗਿਆਨੀ ਨੂੰ ਇਹ 'ਉੱਚਾ ਸੁਖ' ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਜੋ ਮਨ ਬੁੱਧਿ ਦੇ ਟਿਕ ਜਾਣ 'ਸਿਧ' ਯਾ 'ਸੁਧ' ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਭਵ ਵਿਚ ਜਾਕੇ, ਆਪੇ ਦੇ ਰਸ ਵਿਚ ਰਸੀਆ ਹੋਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

੨. 'ਕਵਿ-ਸੰਕੇਤ' ਮਿਰਯਾਦਾ ਦਾ ਮੰਗਲ।

ਕਬਿੱਤ:

ਚੰਦ੍ਰਮਾਂ ਬਦਨ ਵਾਰੀ, ਉੱਜਲ ਰਦਨਵਾਰੀ,

ਬਿਘਨ ਕਦਨ ਵਾਰੀ, ਦਾਤੀ ਹੈ ਸ਼ਰਨ ਕੀ।

ਚੰਪਕ ਬਰਨ ਵਾਰੀ, ਕਵਿਤਾ ਬਰਨ ਵਾਰੀ,

ਸੁਸ਼ਟ ਬਰਨ ਵਾਰੀ, ਉਰ ਮੇਂ ਧਰਨਿ ਕੀ।

ਕੁੰਡਲ ਕਰਨਿ ਵਾਰੀ, ਸੁਮਤਿ ਕਰਨਿ ਵਾਰੀ,

ਕੁਮਲ ਕਰਨਿ ਵਾਰੀ, ਗਤੀ ਹੈ ਕਰਨਿ ਕੀ।

ਲੋਚਨ ਹਰਨ ਵਾਰੀ, ਦਰਨਿ ਅਰਿਨਿ ਵਾਰੀ,

ਦੋਸ਼ਨਿ ਹਰਿਨਿ ਵਾਰੀ, ਮਹਿਮਾ ਚਰਨ ਕੀ ॥ ੨ ॥

ਦੋਹਰਾ:

ਭਵਾ, ਭੈ ਹਰਾ, ਭਵ ਭਰੀ, ਬਲੀ ਬਾਹੁ ਸਮ ਸ਼ੇਰ।

ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਮਮ ਬੰਦਨਾ, ਬਰ ਕਰਿ ਹਾ ਸਮਸ਼ੇਰ ॥ ੩ ॥

ਬਦਨ ਵਾਰੀ = ਮੁੱਖ ਵਾਲੀ। ਕਦਨ ਵਾਰੀ = ਕੱਟਣ ਵਾਲੀ।

ਬਰਨ ਵਾਲੀ = ਰੰਗ ਵਾਲੀ। ਬਰਨ ਵਾਰੀ = ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ।

ਸੁਸ਼ਟ ਬਰਨ ਵਾਰੀ = ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਗੁਣ ਦੇਣ ਵਾਲੀ। (ਅ) ਸੁਭ ਕੀਰਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ।

(੦) ਸੁਭ ਵਰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ। [ਸੁਸ਼ਟ = ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ, ਸੁਭ। ਬਰਨ = ਗੁਣ, ਕੀਰਤੀ,

ਵਰ। ਬਰ ਦਾ ਬਹੁ ਬਚਨ, ਬਰਨ। ਵਾਰੀ = ਵਾਲੀ, ਦਾਤੀ]

ਕਰਣ ਵਾਰੀ = ਕੰਨਾ ਵਾਲੀ। ਕਰਨਿ ਵਾਰੀ = ਹੱਥਾਂ ਵਾਲੀ।

ਕਰਿਨਿ ਕੀ = ਹਥਣੀ ਦੀ, ਹਸਤਨੀ ਜੇਹੀ, ਹਾਥਣੀ ਵਾਂਗ।

ਲੋਚਨ ਹਰਨਿ ਵਾਰੀ = ਹਰਨ ਵਰਗੇ ਨੇਤ੍ਰਾਂ ਵਾਲੀ।

ਦਰਿਨ ਅਰਿਨਿ ਵਾਰੀ = ਵੈਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦਲ ਸੁੱਟਣ ਵਾਲੀ।

ਦੋਸ਼ਨਿ ਹਰਿਨ ਵਾਰੀ ਮਹਿਮਾ ਚਰਨ ਕੀ = ਜਿਸ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ।

ਭਵਾ = ਭਵਾਨੀ। ਭਵ ਭਰੀ = ਪ੍ਰਤਾਪ ਦਾਤੀ, ਪ੍ਰਤਾਪ ਵਾਲੀ।

[ਭਵ = ਪ੍ਰਤਾਪ+ਭਰੀ = ਦਾਤੀ, ਵਾਲੀ] (ਅ) ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਪਾਲਣ ਵਾਲੀ।

ਸਮ ਸ਼ੇਰ = ਸ਼ੇਰ ਵਤ। ਬਰਿ ਕਰਿ ਹਾਂ ਸਮਸ਼ੇਰ = ਬਲ ਨਾਲ ਤਲਵਾਰ ਮਾਰਨ ਵਾਲੀ।

(ਅ) ਸ਼ੇਰ ਵਤ ਬਲੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀ। ਜੇ ਇਹ ਅਰਥ ਕਰਾਂਗੇ ਤਾਂ 'ਬਲੀ ਬਾਹੁ ਸਮਸ਼ੇਰ' ਦਾ ਅਰਥ ਕਰਾਂਗੇ = ਬਾਹਾਂ ਦੇ ਬਲ ਨਾਲ ਤਲਵਾਰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੀ।

ਅਰਥ:

ਚੰਦ੍ਰਮਾਂ (ਵਰਗੇ) ਮੁੱਖ ਵਾਲੀ, ਚਿੱਟੇ ਦੰਦਾਂ ਵਾਲੀ, ਬਿਘਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀ (ਤੇ ਵਿੱਦਿਆ ਦੇ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਨੂੰ) ਸ਼ਰਨ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਹੈ; ਚੰਬੇ (ਵਰਗੇ ਚਿੱਟੇ) ਰੰਗ ਵਾਲੀ; ਕਵਿਤਾ ਕਥਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ (ਤੇ ਇਸ) ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਗੁਣ ਨੂੰ ਦਿਲ ਵਿਚ ਧਾਰਨ ਕਰਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ; ਕੰਨਾਂ ਵਿਖੇ ਕੁੰਡਲਾਂ ਵਾਲੀ, ਚੰਗੀ ਬੁਧਿ ਦੇਣ ਵਾਲੀ, ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਕਮਲ (ਧਾਰਨ ਕਰਨ) ਵਾਲੀ, (ਜਿਸ ਦੀ) ਚਾਲ ਹਾਥਣੀ ਵਾਂਗ (ਗੰਭੀਰ ਹੈ)। ਹਰਨ ਵਰਗੇ ਨੇਤ੍ਰਾਂ ਵਾਲੀ, ਵੈਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦਲ ਸੁੱਟਣ ਵਾਲੀ (ਅਤੇ ਜਿਸਦੇ) ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਮਹਿਮਾ (ਕਾਵਯ ਦੇ) ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਾਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ, (ਅਤੇ) ਭੈ ਹਰਨ ਵਾਲੀ, ਪ੍ਰਤਾਪ ਦਾਤੀ (ਜਿਸ ਦੀਆਂ) ਬਾਹਾਂ ਸ਼ੇਰ ਵਤ ਬਲੀ ਹਨ ਤੇ ਜੋ ਬਲ ਨਾਲ ਤਲਵਾਰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਹੈ (ਐਸੀ) ਭਵਾਨੀ (ਨੂੰ) ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਮੇਰੀ ਬੰਦਨਾ ਹੈ।

ਭਾਵ:

ਕਬਿੱਤ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ੇਖਣ ਆਏ ਹਨ, ਵਿਸ਼ੇਖਯਪਦ 'ਭਵਾ' ਤੇ ਕ੍ਰਿਯਾਪਦ 'ਬੰਦਨਾ' ਅਰਥਾਤ 'ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੇ', ਦੋਹੇ ਵਿਚ ਆਏ ਹਨ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਬਿੱਤ ਤੇ ਦੋਹੇ ਦਾ ਅਰਥ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਿਆਂ ਹੀ ਖੁੱਲ੍ਹਦਾ ਹੈ।

ਕਵਿ ਜੀ ਨੇ ਕਬਿੱਤ ਵਿਚ ਮ੍ਰਿਦੁਲ ਗੁਣ ਕਥਨ ਕੀਤੇ ਹਨ ਤੇ ਦੋਹੇ ਵਿਚ ਬੀਰ ਰਸੀ ਗੁਣ ਕਹੇ ਹਨ। ਆਪ ਬੀਰ ਰਸੀ ਪੰਥ ਦੇ ਕਵਿ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ (Muse) ਸ਼ਾਰਦਾ ਵਿਚ 'ਕਾਵਯ ਤੇ ਬੀਰਤਾ' ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਗੁਣ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਦੇਖੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੂਰਬਾਰਧ ਅਧਯਾਯ ੧ ਅੰਕ ੨।

੩. ਇਸ੍ਰ ਗੁਰੂ-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ-ਮੰਗਲ।

ਸਰਬੋਤਮ ਜਨ ਸਰਬਦਾ, ਸਰਬੋਪਰਿ ਜਸੁ ਚਾਰੁ।

ਜਗ ਗੁਰ ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਨਮੋ, ਧਰਨੀ ਪਰ ਸਿਰ ਧਾਰਿ ॥ ੪ ॥

ਸਰਬੋਤਮ = ਸਭਨਾਂ ਤੋਂ ਉੱਤਮ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤੁੱਲ ਕੋਈ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਸਰਬ ਦਾ = ਸਭ ਕੁਛ ਦੇ ਦਾਤੇ। ਭਾਵ ਕਾਮਨਾ ਧਾਰਕੇ ਸਿਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਾਮਨਾਂ ਪੂਰਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੇ ਨਿਹਕਾਮ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਮੋਖ ਦੇ ਦਾਤੇ ਹਨ।

ਸਰਬੋਪਰਿ = ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ, ਭਾਵ ਸਭਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਉੱਚਾ।

ਚਾਰੁ = ਸੁੰਦਰ, ਉੱਜਲ। ਧਰਨੀ = ਧਰਤੀ, ਪ੍ਰਿਥਵੀ।

ਧਾਰਿ = ਧਰਕੇ, ਰੱਖ ਕੇ।

ਅਰਥ:

ਜਗਤ ਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਤੇ ਸਿਰ ਧਰ ਕੇ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਹਨ, ਦਾਸਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ (ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ) ਦਾਤੇ ਹਨ, ਅਤੇ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ) ਉੱਜਲ ਜਸ ਸਾਰਿਆਂ (ਦੇ ਜਸ) ਨਾਲੋਂ ਉੱਚਾ ਹੋਕੇ (ਪਸਰ ਰਿਹਾ ਹੈ)।

ਭਾਵ:

ਆਪਣੇ ਇਸ਼ਟ ਦੇਵ ਨੂੰ ਕਵੀ ਜੀ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਸ ਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਭਾਵ ਸਾਰੀਆਂ ਕੀਰਤੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਮਹਾਨ ਵਜ਼ਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ (ਉੱਚਾ) ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਛੰਦ ਵਿਚ ਕਈ ਭਵਾਨੀ ਭੀ ਇਸ 'ਸਰਬ' ਪਦ ਵਿਚ ਆ ਗਈ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਭਵਾਨੀ ਤੋਂ ਬੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਉੱਤਮ ਹਨ, ਅਰ ਉਸਦੇ ਜਸ ਨਾਲੋਂ ਆਪਦਾ ਜਸ ਬਹੁਤ ਉੱਚਾ ਹੈ, ਇਹ ਭਾਵ ਇਸ ਛੰਦ ਵਿਚੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਨਿਕਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

੪. ਇਸ੍ਰ ਗੁਰੂ-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ-ਮੰਗਲ।

ਸ੍ਰੀ ਅੰਗਦ ਰਵਿ ਗਜਾਨ ਕੇ, ਤਿਮਰ ਬਿਕਾਰ ਬਿਨਾਸ਼।

ਪਦ ਅਰਵਿੰਦਨਿ ਬੰਦਨਾ, ਕੀਜਹਿ ਸੁਮਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ॥ ੫ ॥

ਅਰਥ:

ਹੇ ਵਿਕਾਰਾਂ (ਰੂਪੀ) ਅੰਧੇਰੇ ਦੇ ਨਾਸ਼ ਕਰਨੇ ਵਾਲੇ ਗਜਾਨ (ਰੂਪੀ) ਸੂਰਜ ਸ੍ਰੀ (ਗੁਰੂ) ਅੰਗਦ (ਜੀਓ ! ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਪਵਿੱਤ੍ਰ) ਚਰਨਾਂ ਕਵਲਾਂ ਉਪਰ ਨਮਸਕਾਰ (ਕਰਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਆਪ ਮੇਰੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਖੇ) ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਬੁੱਧੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰ ਦਿਓ।

ਭਾਵ:

ਪਿਛੇ ਅੰਕ ੨ ਵਿਚ ਭਵਾਨੀ ਨੂੰ 'ਸੁਮਤਿ ਕਰਨ ਵਾਰੀ' ਕਹਿ ਆਏ ਹਨ, ਏਥੇ ਫੇਰ ਅਪਣੇ ਇਸ਼ਟ ਦੇਵ ਤੋਂ 'ਕੀਜਹਿ ਸੁਮਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਦੀ ਯਾਚਨਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸੁਮਤਿ ਦਾ ਦਾਤਾ ਆਪਣੇ ਦਾਤੇ ਨੂੰ ਮੰਨ ਰਹੇ ਤੇ ਝੋਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਅੱਡ ਰਹੇ ਹਨ, ਭਵਾਨੀ ਦਾ ਮੰਗਲ ਕਵੀ ਕੁਲ ਦੀ ਮਿਰਯਾਦਾ ਮਾਤ੍ਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।

੫. ਇਸ੍ਰ ਗੁਰੂ-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦਾ-ਮੰਗਲ।

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਬਰ ਅਮਰ ਜੀ, ਭਗਤਿ ਗਜਾਨ ਦੇ ਦਾਨ।

ਜਾਹਰ ਕਰੇ ਜਹਾਨ ਜਨ, ਨਮਸਕਾਰ ਤਿਨਿ ਠਾਨਿ ॥ ੬ ॥

ਬਰ = ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ (ਅ) ਵਰਾਂ ਦੇ ਦਾਤੇ। ਜਨ = ਦਾਸ, ਜਨ। ਇਸ਼ਾਰਾ ਹੈ ਬਾਈ ਮੰਜੀਆਂ, ਪੀੜ੍ਹੇ ਤੇ ਪੰਥੂਤਿਆਂ ਅਰਥਾਤ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਵੱਲ।

ਨਮਸਕਾਰ ਤਿਨ ਠਾਨਿ = ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰ, (ਅ) ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੇ।

ਅਰਥ:

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਜੋ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ (ਹਨ ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ) ਦਾਸਾਂ ਨੂੰ ਭਗਤੀ ਤੇ ਗਿਆਨ ਦਾ ਦਾਨ ਦੇ ਕੇ ਜਗਤ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ (ਹੇ ਮਨ ਤੂੰ) ਨਮਸਕਾਰ ਕਰ।

੬. ਇਸ੍ਰ ਗੁਰੂ-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਜੀ-ਮੰਗਲ।

ਸੂਰਜ ਸੋਢੀ ਬੰਸ ਕੇ, ਬਿਦਤਿ ਸਕਲ ਜਗ ਜੋਇ।

ਨਮੋ ਚਰਨ ਪਰਿ ਨਿਤ ਕਰੋਂ, ਰਾਮਦਾਸ ਗੁਰ ਸੋਇ ॥ ੭ ॥

ਅਰਥ:

ਸੂਰਜ ਬੰਸ ਤੇ ਸੋਢੀ (ਕੁਲ ਵਿਚੋਂ) ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਸਾਰੇ ਜਗਤ ਵਿਚ (ਸੂਰਜ ਸਮਾਨ) ਵਿੱਦਤ ਹੈਨ, ਉਹਨਾਂ ਹੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਪਰ ਮੈਂ ਸਦਾ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਹੋਰ ਅਰਥ:

੧. ਸੋਢੀ ਬੰਸ ਦੇ ਸੂਰਜ ਜੋ (ਸਚਮੁਚ ਸੂਰਜ ਵਤ) ਸਾਰੇ ਜਗਤ ਵਿਚ ਵਿਦਤ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਪਰ ਨਿਤ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

੭. ਇਸ੍ਰ ਗੁਰੂ-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ-ਮੰਗਲ।

ਅਜਰ ਜਰਨਿ, ਧੀਰਜਿ ਧਰਨਿ, ਤਾਰਨ ਜਨਨਿ ਜਹਾਜ਼†।

ਨਮੋ ਚਰਨ ਅਰਵਿੰਦ ਕਉ, ਸ੍ਰੀ ਅਰਜਨ ਸੁਖ ਸਾਜ‡ ॥ ੮ ॥

†ਪਾ:-ਤਾਰਨ ਜਨ ਨਿਜ ਹਾਥ। ‡ਪਾ:-ਸੁਖ ਸਾਥ।

ਅਜਰ ਜਰਨਿ = ਅਜਰ ਵਸਤੂ-ਅਮਿੱਤ ਆਤਮ ਬਲ-ਨੂੰ ਜਰ ਲੈਣ ਵਾਲੇ।

(ਅ) ਨਾ ਸਹੇ ਜਾ ਸੱਕਣ ਵਾਲੇ (ਖੇਦਾਂ ਨੂੰ) ਸਹਾਰ ਲੈਣ ਵਾਲੇ। ਜਨਨਿ = ਦਾਸਾਂ ਦੇ।

ਸੁਖਸਾਜ = ਸੁਖਾਂ ਨੂੰ ਸਾਜਣ ਵਾਲੇ।

ਅਰਥ:

ਅਮਿੱਤ ਆਤਮ ਬਲ ਨੂੰ ਜਰ ਲੈਣ ਵਾਲੇ, ਧੀਰਜ ਦੇ ਧਾਰਨ ਵਾਲੇ (ਆਪਣੇ) ਦਾਸਾਂ ਨੂੰ (ਭਵਸਾਗਰ ਤੋਂ) ਤਾਰਣ ਲਈ ਜੋ ਜਹਾਜ਼ (ਤੁੱਲ) ਹਨ, (ਐਸੇ) ਸੁਖਾਂ ਦੇ ਸਾਜਣ ਵਾਲੇ ਸ੍ਰੀ (ਸਤਿਗੁਰੂ) ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਕਵਲਾਂ ਪਰ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੇ।

੮. ਇਸ੍ਰ ਗੁਰੂ-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ-ਮੰਗਲ।

ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਆਯੁਧ ਧਰਨਿ ਮਹਿ, ਤੁਰਕਨਿ ਹਰਿਨਿ ਸਮਾਜ।

ਬੰਦਨ ਠਾਨੋਂ ਬੰਦਿ ਕਰਿ, ਹਰਿਗੁਬਿੰਦ ਮਹਾਰਾਜ ॥ ੯ ॥

ਅਰਥ:

(ਸ੍ਰੀ) ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ, ਜੋ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਧਾਰਨ ਵਿਖੇ (ਸਭ ਤੋਂ) ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਹਨ (ਤੇ) ਤੁਰਕਾਂ ਦੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਨਾਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ (ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੋਵੇਂ) ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

੯. ਇਸ੍ਰ ਗੁਰੂ-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਰਾਇ ਜੀ-ਮੰਗਲ।

ਦਾਤਾ ਭੋਗ ਰੁ ਮੋਖ ਕੇ, ਦਾਸਨਿ ਸਦਾ ਸਹਾਇ।

ਨਮੋ ਨਮੋ ਪਗ ਕਮਲ ਕੋ, ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੁ ਹਰਿਰਾਇ ॥ ੧੦ ॥

ਨਮੋ ਨਮੋ = ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੇ, ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੇ, ਭਾਵ ਬਾਰ ਬਾਰ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੇ

ਅਰਥ:

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਇ ਜੀ ਜੋ ਭੋਗ ਤੇ ਮੋਖ ਦੇ ਦਾਤਾ ਹਨ ਤੇ ਦਾਸਾਂ ਦੇ ਸਦਾ ਹੀ ਸਹਾਇਕ ਹਨ
(ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ) ਚਰਨਾਂ ਕਵਲਾਂ ਤੇ ਬਾਰ ਬਾਰ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੇ।

੧੦. ਇਸ੍ਰੁ ਗੁਰੂ-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ-ਮੰਗਲ।

ਬਾਲ ਅਵਸਥਾ ਗਯਾਨ ਘਨ, ਨਾਸ਼ਕ ਬਿਘਨ ਬਿਸਾਲ।

ਚਰਨ ਸਰੋਜਨਿ ਕੋ ਨਮੋ, ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ॥ ੧੧ ॥

ਗਿਆਨ ਘਨ = ਇਕ ਰਸ ਗਿਆਨ, ਅਵਿਰਲ ਗਿਆਨ। ਪੂਰਨ ਗਯਾਨ।

(ਅ) ਗਯਾਨ ਦੇ ਬੱਦਲ, ਗਯਾਨ ਦਾਤਾ। ਸਰੋਜਨਿ = ਕਵਲਾਂ।

ਅਰਥ:

ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਜੋ ਬਾਲ ਅਵਸਥਾ ਵਿਖੇ ਹੀ ਪੂਰਨ ਗਯਾਨ (ਦੇ ਮਾਲਿਕ ਹਨ) ਤੇ
ਸਾਰੇ ਬਿਘਨਾਂ ਦੇ ਨਾਸ਼ ਕਰਤਾ ਹਨ, (ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ) ਚਰਨਾਂ ਕਵਲਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

੧੧. ਇਸ੍ਰੁ ਗੁਰੂ-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ-ਮੰਗਲ।

ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਤਿਗੁਰੂ, ਹਾਦਰ ਜਹਿ ਸਿਮਰੰਤਿ।

ਪਗ ਪੰਕਜ ਪਰਣਾਮ ਲਿਹੁ, ਪਰਮ ਰੂਪ ਭਗਵੰਤ ॥ ੧੨ ॥

ਅਰਥ:

(ਹੇ ਸ੍ਰੀ) ਸਤਿਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀਓ! ਜਿੱਥੇ (ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਸੇਵਕ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ) ਸਿਮਰਦੇ ਹਨ
(ਆਪ) ਹਾਜ਼ਰ ਹੁੰਦੇ ਹੋ। ਹੇ ਪਰਮ ਭਗਵੰਤ ਰੂਪ ਜੀਓ। (ਆਪਣੇ) ਚਰਨਾਂ ਕਵਲਾਂ ਤੇ (ਮੇਰੀ)
ਨਮਸਕਾਰ ਸ੍ਰੀਕਾਰ ਕਰੋ।

੧੨. ਇਸ੍ਰੁ ਗੁਰੂ-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ-ਮੰਗਲ।

ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਕੇ ਆਸਰਾ, ਤੁਰਕਨਿ ਤੇਜ ਬਿਨਾਸ਼।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਗੋਵਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ! ਨਮੋ ਚਰਨ ਕੇ ਪਾਸਿ ॥ ੧੩ ॥

ਅਰਥ:

ਹੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਵਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀਓ! ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੇ ਆਸਰਾ ਤੇ ਤੁਰਕਾਂ ਦੇ ਤੇਜ ਦੇ ਨਾਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ!
(ਆਪਦੇ) ਚਰਨਾਂ (ਕਵਲਾਂ) ਦੇ ਉੱਤੇ ਮੇਰੀ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ।

[ਮੰਗਲ ਸਮਾਪਤਿ ਤੇ ਕਥਾ ਦਾ ਆਰੰਭ]**ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਛੰਦ:**

ਰਾਮਕੁਇਰ ਭਾਈ ਕਥਾ, ਬਰਨੰਤਿ
ਸੁਨਾਵੈ।

ਸੁਨਹਿ ਸਿੰਘ ਚਿਤ ਚੌਪ ਸੌ, ਮਨ ਮੋਦ
ਉਪਾਵੈ।

ਤ੍ਰਿਪਤਿ ਨ ਹੁਇੰ ਚਿਤ ਰੁਚਿ ਬਧਹਿ,
ਬੂਝਤਿ ਪੁਨ ਔਰੰ।

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਕੀ ਕਥਾ, ਸੂਰਨਿ
ਸਿਰਮੌਰੰ ॥ ੧੪ ॥

ਅਸਨ ਅਚਵਿ ਮੰਦਿਰ ਬਿਰੇ, ਸਤਿਗੁਰ
ਜਿਸ ਕਾਲਾ।

ਮਰਵਾਹੀ ਅਰੁ ਨਾਨਕੀ, ਢਿਗ ਸੇਵ
ਬਿਸਾਲਾ।

ਬੂਝਤਿ ਭੀ ਰਣ ਬਾਰਤਾ, 'ਕਿਮ ਬਧਯੋ
ਬਖੇਰਾ?

ਜਿਸ ਤੇ ਲਸਕਰ ਸਾਹੁ ਕੋ, ਚੜ੍ਹ ਆਇ
ਬਡੇਰਾ' ॥ ੧੫ ॥

ਸੁਨਿ ਗੁਰ ਉਚਰਿ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਭਿ, ਤਿਨ ਕੇ
ਸਮੁਝਾਵਾ।

'ਬਿਧੀਚੰਦ ਬੁਧਿਵਾਨ ਬਡ, ਹਯ ਤਹਿ ਤੇ
ਲਯਾਵਾ।

ਸ਼ਾਹਜਹਾਂ ਕੇ ਪ੍ਰਿਯ ਹੁਤੇ, ਰਹਿ ਬਨਿ ਕਰਿ
ਘਾਸੀ।

ਘਾਤ ਲਾਇ ਸੇਵਾ ਕਰਤਿ, ਕੇਤਿਕ ਦਿਨ
ਪਾਸੀ ॥ ੧੬ ॥

ਦੁਰਗ ਦਿਵਾਰ ਫੰਦਾਇ ਕਰਿ, ਲੇ ਆਇ
ਤੁਰੰਗਾ।

ਪੁਨ ਦੂਸਰ ਕੇ ਹਿਤ ਗਯੋ, ਬਹੁ ਚਤੁਰ
ਨਿਸੰਗਾ।

ਖੇਜੀ ਬਨਿ ਸਭਿ ਦੇਖਿਤੇ, ਦੀਵਾਰ
ਫੰਦਾਯੋ।

ਇਮ ਦੋਨੋ ਹਯ ਗਏ ਲਖਿ, ਚਿਤ ਸ਼ਾਹੁ
ਰਿਸਾਯੋ ॥ ੧੭ ॥

ਲਸ਼ਕਰ ਭੇਜਯੋ ਅਧਿਕ ਹੀ, ਬਡ ਭਈ
ਲਰਾਈ।

ਤੁਰਕਾਨਾ ਬਹੁ ਖਪਿ ਗਯੋ, ਹੂੰ ਕੈ
ਸਮੁਹਾਈ।'

ਸੁਨਿ ਬਿਸਮਾਨੀ ਨਾਨਕੀ, 'ਅਸ ਚੋਰ
ਬਿਸਾਲਾ।

ਸੁਨਯੋ ਬਿਲੋਕਯੋ ਕਬਿ ਨਹੀਂ, ਕਿਯ ਕਰਮ
ਕਰਾਲਾ ॥ ੧੮ ॥

ਸ਼ਾਹੁ ਹਯਨਿ ਨਰ ਗਨ ਪਿਖਤਿ, ਰਾਖੇ
ਸਵਧਾਨਾ।

ਸਭਿ ਕੋ ਛਲ ਕਰਿ ਪੁਰੀ ਤੇ, ਲੇ ਆਇ
ਕਿਕਾਨਾ।

ਲੋਕ ਹਜ਼ਾਰਹੁ ਬੀਚ ਤੇ, ਕਾਰਜ ਕਰਿ
ਆਵਾ।

ਕਰਿ ਚੋਰੀ ਪੁਨ ਢਿਗ ਗਯੋ, ਨਾਹਿਨ
ਡਰਪਾਵਾ' ॥ ੧੯ ॥

ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਕਹਯੋ, 'ਬਲ
ਬੁੱਧਿ ਬਡੇਰਾ।

ਤਿਸ ਕੇ ਸਮ ਕੋ ਜਗਤ ਮਹਿ, ਹਮ ਦੁਤੀ
ਨ ਹੇਰਾ।

ਚੋਰੀ ਕਰਿਬੇ ਚਾਤੁਰੀ, ਐਸੀ ਉਪਜਾਵੈ।

ਸੁਨਿਬੇ ਦੇਖਨਹਾਰ ਨਰ, ਸਭਿ ਕੋ
ਬਿਸਮਾਵੈ ॥ ੨੦ ॥

ਕਰੀ ਪ੍ਰਥਮ ਭੀ ਬਹੁਤ ਹੈ, ਹਿਤ ਪਰ
ਉਪਕਾਰਾ।

ਸਿੱਖ ਬਨਯੋ ਬਡ ਗੁਰਨਿ ਕੋ, ਰਣ ਸੂਰ 'ਭਾਵ ਤਦ ਤੋਂ ਸੂਰਮਾ ਹੋ ਗਿਆ ਚੋਰ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ।
ਉਦਾਰਾ'।'

ਕਹਤਿ ਨਾਨਕੀ 'ਹੇ ਪ੍ਰਭੋ! ਤਿਸੁ ਲੇਹੁ
ਬੁਲਾਈ।

ਕਿਮ ਕੀਨਸਿ ਦੁਸ਼ਕਰਮ ਕੋ, ਤਿਮ ਦੇਹਿ

ਸੁਨਾਈ' ॥੨੧॥

ਪਠਜੋ ਦਾਸ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ, ਨਿਜ ਨਿਕਟਿ
ਬੁਲਾਯੋ।

ਆਇ ਕਰੀ ਤਬਿ ਬੰਦਨਾ, ਨਿਜ ਸੀਸ
ਨਿਵਾਯੋ।

ਗੁਰ ਮਹਿਲਾ ਕੋ ਮਾਤ ਕਹਿ, ਮਸਤਕ ਕੋ
ਟੇਕਾ।

ਆਗਯਾ ਲੇ ਬੈਠਜੋ ਜਬਹਿ, ਕਹਿ ਜਲਧਿ
ਬਿਬੇਕਾ ॥੨੨॥

'ਕਹਹੁ ਆਪਨੇ ਕਰਮ ਕੋ, ਜਿਮ ਪੂਰਬ
ਆਯੋ।

ਕਿਮ ਚੋਰੀ ਦੁਸ਼ਕਰ ਕਰੀ, ਧਨ ਕੋ ਹਰਿ
ਲਯਾਯੋ?

ਕਹੁ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਭਿ ਛੋਰ ਤੇ, ਇਹ ਸੁਨਿਬੋ
ਚਾਹੈ'।

ਬਿਧੀਚੰਦ ਤਬਿ ਜੋਰਿ ਕਰ, ਉਚਰਜੋ ਗੁਰ
ਪਾਹੈ ॥੨੩॥

'ਪੂਰਬ ਤਸਕਰ ਕਰਮ ਕੋ, ਮੈਂ ਕਰਤਿ
ਘਨੇਰੇ।

ਮਹਿਖੀ ਸੁੰਦਰ ਬ੍ਰਿੰਦ ਕੋ, ਚੋਰੀ ਇਕ ਬੇਰੇ।
ਲੇ ਨਿਕਸਜੋ ਤੂਰਨ ਕਰਤਿ, ਨਿਜ ਘਰ ਕੋ
ਚਾਲਾ।

ਸੁਧ ਹੋਈ ਪੁਨ ਗ੍ਰਾਮ ਕੇ, ਨਿਕਸੇ ਨਰਿ
ਜਾਲਾ ॥੨੪॥

ਖੋਜ ਪਾਇ ਮਹਿਖੀਨਿ ਕੋ, ਪਰਿ ਪਾਛ ^{'ਮੇਰੇ)} ਪਿਛੇ ਪੁਕਾਰ ਪੈ ਗਈ।
ਪੁਕਾਰਾ'।

ਆਗੇ ਮੈਂ ਉਤਲਾਵਤੋ, ਬਹੁ ਦੂਰ ਸਿਧਾਰਾ।
ਚੋਲੇ ਗ੍ਰਾਮ ਸਮੀਪ ਜਬਿ, ਪਹੁੰਚਜੋ
ਉਤਲਾਏ।

ਆਇ ਸੁ ਮਿਲੀ ਗੁਹਾਰ' ਤਬਿ, ਏਮ ^{'ਵਾਹਰ।}
ਕਰਜੋ ਉਪਾਏ ॥੨੫॥

ਹੁਤੋ ਤਾਲ ਜਲ ਕੋ ਭਰਜੋ, ਸਭਿ ਮਹਿਖ

ਪ੍ਰਵੇਸ਼ੀ।
 ਅਦਲੀ ਗੁਰ ਕੋ ਸਿੱਖ ਤਹਿ, ਜਿਹ ਸੁਮਤਿ
 ਵਿਸ਼ੇਸ਼ੀ।
 ਜਾਇ ਚਰਨ ਪਰ ਮੈਂ ਪਰਜੋ, ਸਭਿ ਬਿਨੈ
 ਸੁਨਾਈ।
 -ਰੱਛਾ ਕੀਜੈ ਰਿਪੁਨਿ ਤੇ, ਤੁਮ ਬਨਹੁ
 ਸਹਾਈ ॥੨੬॥
 ਬਹੁਰ ਕਰਹੁ ਸਿਖ ਆਪਨੋ, ਦੀਜਹਿ
 ਉਪਦੇਸ਼ਾ।
 ਉਪਕਾਰੀ ਤੁਮ ਸੰਤ ਹੋ, ਚਿਤ ਸ਼ਾਂਤਿ
 ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾ-।
 ਅਦਲੀ ਸੁਨਿ ਬਿਨਤੀ ਤਬਹਿ, ਬਹੁ ਭਏ
 ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ।
 ਕੀਨਿ ਬਤਾਵਨ ਸੁਭ ਮਤੀ, ਮਮ ਭਾਗ
 ਬਿਸਾਲਾ ॥੨੭॥
 -ਸਿਮਰਹੁ ਸ੍ਰੀ ਅਰਜਨ ਗੁਰੂ, ਰਾਖਹਿ
 ਤੁਵ ਲਾਜਾ।
 ਬਹੁਰ ਬਨਹੁ ਸਿਖ ਜਾਇ ਕਰਿ, ਤਜਿ ਕੈ
 ਅਸ ਕਾਜਾ-।
 ਸੁਨਿ ਤਿਸ ਕੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੋ, ਮੈਂ ਧਾਰਨ
 ਕੀਨਾ।
 ਕਰੇ ਅਰਾਧਨ ਸਤਿਗੁਰੂ, ਪਰਿ ਸ਼ਰਨੀ
 ਦੀਨਾ ॥੨੮॥
 -ਬਨਹੁ ਸਹਾਇਕ ਦਾਸ ਲਖਿ, ਤੁਮ
 ਅੰਤਰਜਾਮੀ।
 ਪੁਨ ਮੈਂ ਰਹੋ ਸਮੀਪ ਹੀ, ਕਰਿ ਕੈ ਨਿਜ
 ਸ੍ਵਾਮੀ-।
 ਉਰ ਮਹਿ ਧਯਾਨ ਸੁ ਧਾਰਿ ਕੈ, ਬਿਰ ਭਾ
 ਤਿਸ ਥਾਨਾ।
 ਤਬਿ ਲੋ ਆਇ ਗੁਹਾਰਾ ਗਨ, ਲੇ ਖੋਜ 'ਵਾਹਰ ਆ ਗਈ।
 ਮਹਾਨਾ ॥੨੯॥
 ਸਰ ਲਗਿ ਖੋਜ ਨਿਹਾਰਤੇ, ਨਹਿ ਆਗੇ 'ਛਪੜ ਤਕ ਖੋਜ ਦੇਖਿਆ।

ਚਾਲਾ।

ਇਤ ਉਤ ਖੋਜਤਿ ਫਿਰਤਿ ਭੇ, ਸੇ ਮਾਨਵ
ਜਾਲਾ।

ਅਦਲੀ ਸਿੱਖ ਬਿਲੋਕਿ ਕੈ, ਤਿਨ ਸਾਥ
ਬਖਾਨਾ।

-ਕਯਾ ਖੋਜਤਿ ਤੁਮ ਫਿਰਤਿ ਬਹੁ? ਕੁਛ ¹ਕੁਛ ਜਾਣ ਨਹੀਂ ਸਕੀਦਾ।
ਸਕੇ ਨ ਜਾਨਾ¹- ॥ ੩੦ ॥

ਕਹਤਿ ਭਏ -ਮਹਿਖੀਨਿ ਕੋ, ਇਕ
ਤਸਕਰ ਲਜਾਯੋ।

ਖੋਜ ਇਹਾਂ ਲਗਿ ਆਇ ਕੈ, ਨਹਿ ਅੱਗੂ
ਚਲਾਯੋ।

ਖੋਜਹਿ ਹੈਂ ਤਿਸ ਖੋਜ ਕੋ, ਜੇਕਰਿ ਤੁਮ
ਹੇਰਾ।

ਕਰਹੁ ਬਤਾਵਨ ਸੰਤ ਜੀ! ਕਿਤ ਗਯੋ
ਅਗੇਰਾ- ॥ ੩੧ ॥

ਸੁਨਿ ਅਦਲੀ ਉੱਤਰ ਦੀਯੋ, -ਮਹਿਖੀ ¹ਮਹੀਆਂ ਇਸ ਛੱਪੜ ਵਿਚ ਹੈਨ।
ਸਰ ਮਾਂਹੀ¹।

ਇਨ ਬਿਨ ਅਪਰ ਨ ਮੈਂ ਪਿਖੀ, ਕੋ ¹ਇਨ੍ਹਾਂ (ਮਹੀਆਂ) ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਾ ਕੋਈ ਦੇਖੀ ਹੈ ਨਾਂ ਅਗੇ
ਗਮਨਯੋ ਨਾਂਹੀ¹-। ¹ਲੰਘੀ ਹੈ।

ਸੁਨਿ ਬੋਲੇ -ਦੇਖੀ ਭਲੀ ਇਹ ਨਹੀਂ
ਹਮਾਰੀ।

ਕਪਲ¹ ਬਰਨ ਕੀ ਇਹੁ ਸਕਲ, ਹਮਰੀ ¹ਭੂਰੇ। ²ਕਾਲੀ।
ਸਭ ਕਾਰੀ²- ॥ ੩੨ ॥

ਇਮ ਕਹਿ ਇਤ ਉਤ ਬਹੁ ਫਿਰੇ, ਕਛੁ
ਜਾਇ ਨ ਜਾਨੀ।

ਸ਼੍ਰਮਤਿ ਭਏ ਸਗਰੇ ਹਟੇ, ਨਹਿ ਸਕੇ
ਪਛਾਨੀ।

ਗ੍ਰਿਹ ਕੋ ਗਈ ਗੁਹਾਰ ਜਬਿ, ਮਿਲਿ
ਅਦਲੀ ਸੰਗਾ।

ਕਹਯੋ -ਪਿਖਹੁ ਗੁਰ ਕੀ ਕਲਾ, ਜਿਨ
ਸੁਜਸੁ ਉਤੰਗਾ ॥ ੩੩ ॥

ਹੋਹਿ ਸਹਾਇਕ ਸਿਮਰਤੇ, ਦੁਹਿ ਲੋਕਨਿ

ਮਾਂਹੀ।

ਅਸ ਪ੍ਰਭੁ ਕੋ ਜੇ ਤਜਤਿ ਹੈਂ, ਤਿਨ ਕੈ ਬੁਧਿ
ਨਾਂਹੀ।

ਜੌਂ ਕੌਂ ਰਾਖਹਿ ਦਾਸ ਪਤਿ, ਸਭਿ
ਬਿਘਨ ਮਿਟਾਵੈਂ।

ਇਹ ਬਡਿਆਈ ਗੁਰੂ ਕੀ, ਗੁਰ ਸਿੱਖਨਿ
ਭਾਵੈ ॥ ੩੪ ॥

ਸਭਿ ਕਾਰੀ ਮਹਿਖੀਨਿ ਕੋ, ਔਰੈ ਕਰਿ
ਰੰਗਾ।

ਸਿਮਰੇ ਕਰੀ ਸਹਾਇਤਾ, ਬਹੁ ਤੂਰਨ
ਸੰਗਾ।

ਤਸਕਰ ਕੀ ਕ੍ਰਿਤਿ ਤਯਾਗਿ ਕੈ, ਸ਼ਰਨੀ
ਪਰਿ ਜਾਈ।

ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੁਇ ਕਲਜਾਨ ਕੋ, ਤੁਵ ਭਾਗ
ਭਲਾਈ- ॥ ੩੫ ॥

ਤਬਿ ਮੈਂ ਸੁਨਿ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੋ, ਸਰ ਮਹਿਖ
ਨਿਕਾਰੀ।

ਧਰਮਸਾਲ ਸਿਖ ਸੰਤ ਕੋ, ਦੀਨੀ ਤਬਿ
ਸਾਰੀ^{੧੧}।

'ਭਾਵ ਇਹ ਕਿ ਉਹ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਾਈਆਂ ਨੂੰ ਪੁਚਾ ਦੇਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਅਗਲੀ ਤੁਕ ਵਿਚ ਆਪ ਅੰਮ੍ਰਤਸਰ ਨੂੰ ਟੁਰ ਪਏ ਦੱਸੇ ਹਨ। 'ਅਦਲੀ ਨੇ ਬਿਧੀਚੰਦ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਤਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਪਰ ਮਹੀਆਂ ਸਾਈਂ ਪਛਾਣ ਨ ਸਕੇ, ਇਹ ਅਦਲੀ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਦੀ ਕਲਾ ਬੀ ਵਿਖਾ ਦਿੱਤੀ ਪਰ ਫੇਰ ਮਹੀਆਂ ਸਾਈਆਂ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਵਰਤਾਉ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਓਹ ਐਸਾ ਮਾਲ ਅੰਗੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਰਦੇ, ਦੇਖੋ ਅਗਲੇ ਅੰਸੂ ਦੇ ਅੰਕ ੭ ਦੀ ਹੇਠਲੀ ਟੁਕ।

ਬਿਨੈ ਬਖਾਨੀ ਦੀਨ ਹੈ ਅਦਲੀ ਸੰਗ
ਲੀਨਾ।

ਸੁਧਾ ਸਰੋਵਰ ਦੀ ਦਸ਼ਾ ਪ੍ਰਸਥਾਨੋ ਕੀਨਾ'
॥ ੩੬ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਸੇ 'ਬਿਧੀਆ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਪ੍ਰਥਮੇ ਅੰਸੂ
॥ ੧ ॥

੨. [ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਦੀ ਆਦਿ ਕਥਾ ਅਪਨੀ ਜੁਬਾਨੀ]

੧<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੩

ਦੋਹਰਾ:

‘ਲੇ ਕਰਿ ਅਦਲੀ ਸੰਗ ਮੈਂ,
ਗੁਰ ਮਹਿਮਾ ਉਰ ਧਾਰਿ।
ਅਮੀਤਾਲ’ ਪਹੁੰਚਤਿ ਭਏ,
ਜਾਗੇ ਭਾਗ ਉਦਾਰ ॥ ੧ ॥

‘ਅੰਮ੍ਰਤਸਰ।

ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਛੰਦ:

ਆਗੇ ਸ੍ਰੀ ਅਰਜਨ ਗੁਰੂ, ਬਿਚ ਸਭਾ
ਸੁਹਾਏ।
ਜਨੁ ਬ੍ਰਹਮਾ ਸੁਰ ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਹਿ, ਉਪਦੇਸ਼
ਅਲਾਏ।
ਧਰੀ ਉਪਾਇਨਿ ਅੱਗੂ ਕੁਛ, ਗਹਿ ਪਦ
ਅਰਬਿੰਦਾ।

ਢਿਗ ਬੈਠਯੋ ਕਰ ਜੋਰਿ ਕੈ, ਪਿਖਿ ਦਰਸ
ਬਿਲੰਦਾ ॥ ੨ ॥

ਅਦਲੀ ਨੇ ਸਭਿ ਬਾਰਤਾ, ਗੁਰ ਨਿਕਟਿ
ਸੁਨਾਈ।

–ਆਯੋ ਅਬਿ ਸਿਖ ਹੋਨ ਕੋ, ਰਾਵਰਿ
ਸ਼ਰਨਾਈ।

ਰੱਖਯਕ ਦੀਰਘ ਜਾਨਿ ਕਰਿ, ਜੁਗ ਲੋਕ ‘ਦੋਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ (ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ) ਰੱਖਯਕ ਜਾਣਕੇ।
ਮਝਾਰਾ’।

ਰਹਯੋ ਚਹੈ ਢਿਗ ਆਪ ਕੇ, ਲਖਿ ਮੋਖ ‘ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ) ਮੁਕਤੀ ਦਾਤਾ ਲਖਕੇ।
ਉਦਾਰਾ’ – ॥ ੩ ॥

ਸੁਨਿ ਬਿਨਤੀ ਗੁਰ ਦਯਾ ਨਿਧਿ, ਬਹੁ ਭਏ
ਪ੍ਰਸੰਨ।

ਚਰਨਾਂਮ੍ਰਿਤ ਮੋ ਕੋਹੁ ਦਿਯੋ, ਕਰਿ ਸਿੱਖ
ਅਨੰਨ।

ਉਪਦੇਸ਼ਯੋ ਸਤਿਨਾਮ ਕੋ, ਸਿਮਰਨ ਦਿਨ ‘ਸਤਿਨਾਮ ਦਾ ਦਿਨ ਰਾਤ ਦਾ ਸਿਮਰਨ (ਭਾਵ
ਲਗਾਤਾਰੀ ਸਿਮਰਨ) ਉਪਦੇਸ਼ਿਆ (ਮੈਨੂੰ)।
ਰੈਨਾ’।

ਕਰਿ ਲੀਨੋ ਮੁਝ ਆਪਨੋ, ਕਰੁਨਾ ਰਸ ‘ਕ੍ਰਿਪਾ ਰਸ ਦੇ ਨੇਤ੍ਰਾਂ (ਵਾਲੇ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਨੇ)।
ਨੈਨਾ’ ॥ ੪ ॥

-ਚੋਰੀ ਤਜਾਗਹੁ ਅਬਹਿ ਤੇ, ਆਛੇ ਮਗ
ਚਾਲੇ।

ਗੁਰੂ ਗਿਰਾ^੧ ਪਠੀਐ ਸੁਨਹੁ, ਪ੍ਰਭੁ ਰਿਦੇ ^{ਗੁਰਬਾਣੀ}
ਸਮਾਲੇ-।

ਸੁਨਿ ਗੁਰ ਤੇ ਮੈਂ ਤਬਿ ਕਹਯੋ -ਮੁਹਿ
ਪਰਯੋ ਸੁਭਾਊ।

ਛੁਟਹਿ ਨ ਚੋਰੀ ਚਹਤਿ ਚਿਤ, ਇਹ ਸਾਚ
ਅਲਾਊ- ॥੫॥

ਸੁਨਿ ਪ੍ਰਸੰਨ ਬਿਕਸੇ ਬਦਨ, ਪੁਨ ਬਾਕ
ਬਖਾਨਾ।

-ਜੇ ਚੋਰੀ ਤੇ ਹਟਤਿ ਨਹਿ, ਇਮ ਕਰਹੁ
ਸੁਜਾਨਾ।

ਰੰਕ ਹੋਇ ਦੁਖ ਅਸਨ ਜਿਹ, ਕੁਛ ਹਾਥ ਨ ^{ਕੁਛ ਨਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ।}
ਆਵੈ।

ਤਿਸ ਹਿਤ ਕਰਿ ਉਪਕਾਰ ਕੋ, ਅਚਿ
ਕਰਿ ਤ੍ਰਿਪਤਾਵੈ ॥੬॥

ਅਧਿਕ ਧਨੀ ਕੋ ਤਨਕ ਧਨ^੧, ਲੇ ਆਵਹੁ ^{ਕਿਸੇ) ਮਹਾਨ ਧਨੀ ਦਾ ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਧਨ।}
ਦੀਜੈ।

ਜੇ ਤਜਾਗੀ ਨਹਿ ਜਾਇ ਕਬਿ, ਤੋਂ ਇਸ
ਬਿਧਿ ਕੀਜੈ^੧-।

^੧ਇਹ ਉਪਦੇਸ਼ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦਾ ਤ੍ਰੈਕਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਇਹ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹੈ:-ਚੋਰ ਕੀ ਹਮਾ ਭਰੇ ਨ ਕੋਇ ॥ ਚੋਰ ਕੀਆ ਚੰਗਾ ਕਿਉ ਹੋਇ ॥ ਓਹ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਹਾਲ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਕਾਰਜ ਲਈ ਚੋਰੀ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ। ਪਿਛੇ ਕਵੀ ਜੀ ਆਪ ਦੱਸ ਆਏ ਹਨ ਕਿ ਅਦਲੀ ਸਿਖ ਨੂੰ ਮਿਲਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਚੋਰੀ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਆਉਣ ਦੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਉਸ ਨੇ ਚੋਰੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਦੇ ਸਿਖ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਦੇ ਕਾਰਨਾਮੇ ਹਨ, ਤੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਨੂੰ ਮੂਲੋਂ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਫਿਰ ਦੇਖੋ ਕਵਿ ਜੀ ਆਪ ਬੀ ਪਿਛਲੇ ਅੰਸੂ ਦੇ ਅੰਕ ੨੭ ਵਿਚ ਲਿਖ ਆਏ ਹਨ ਕਿ ਸੰਤ ਅਦਲੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਬਹੁਰ ਬਨਹੁ ਸਿਖ ਜਾਇ ਕੈ ਤਜਿ ਕੈ ਅਸ ਕਾਜਾ' ਤੇ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਨੇ ਕਿਹਾ 'ਸੁਨ ਤਿਸ ਕੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੈ ਮੈਂ ਧਾਰਨ ਕੀਨਾ।' ਸੋ ਚੋਰੀ ਤਾਂ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਛੱਡ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਤੇ ਸੰਤ ਛੁਡਵਾ ਚੁੱਕੇ ਸਨ, ਫੇਰ 'ਚੋਰੀ ਮੈਥੋਂ ਨਹੀਂ ਛੁਟਦੀ' ਇੱਥੇ ਆਕੇ ਕਹਿਣਾ ਵਦਯੋਵਯਾਘਾਤ ਹੈ, ਯਾ ਮਗਰਲਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਾਰਾ ਅਖੇਪਕ ਹੈ।

ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰ ਚੋਰੀ ਮਨ੍ਹਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਦਲੀ ਇਸੇ ਮਤਲਬ ਲਈ ਗੁਰਾਂ ਪਾਸ ਲੈ ਗਿਆ, ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਚੋਰੀ ਮਨ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਤੇ ਮੱਥੇ ਦਾ ਲੇਖ ਯਾ ਸਿਰ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਆਤਮ ਬਲ ਨਾਲ ਵੱਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਉਹ ਭਜਨ ਬੰਦਗੀ ਵਿਚ ਲਗ ਗਿਆ, ਫਿਰ ਉਸ ਪਰ ਚੋਰੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਕਰਨੀ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ, ਜੇ ਵਾਕਿਆ ਫਿਰ ਆਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸਦੀ ਪਹਿਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਪਿਛੇ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਯਾ ਕਿਸੇ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਨੇ ਆਖੇਪ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਦੇਖੋ ਅੰਸੂ ੩ ਅੰਕ ੩ ਦੀ ਹੇਠਲੀ ਟੂਕ। ਜੇ ਘੋੜਿਆਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਰਾਸ ੭ ਅੰਸੂ ੨੬ ਤੋਂ ੩੩ ਵਿਚ ਆ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਉਸਦਾ ਕਾਰਨ ਰਾਸ ੭ ਅੰਸੂ ੨੬ ਦੀ ਹੇਠਲੀ ਟੂਕ ਵਿਚ ਵਰਣਨ ਕਰ ਆਏ ਹਾਂ।

ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੋ, ਮੈਂ ਧਾਰਨ

ਕੀਨਾ।

ਕੇਤਿਕ ਦਿਨ ਨਿਕਟੀ ਰਹਜੋ, ਸੇਵਾ ਚਿਤ
ਦੀਨਾ ॥ ੭ ॥

ਪੁਨ ਅਦਲੀ ਕੇ ਸੰਗ ਮੈਂ ਕਰਿ ਚੌਂਪ
ਬਿਸਾਲੀ।

ਗਮਨਜੋ ਅਪਨੇ ਨਾਨਕੇ, ਗ੍ਰਾਮ ਜੁ
ਸਿਰਹਾਲੀ।

ਜਬਿ ਕਬਿ ਰੁਚਿ ਉਪਜੈ, ਰਿਦੈ ਗਮਨੋਂ
ਹਿਤ ਚੋਰੀ।

ਰੰਕਨਿ ਕੋ ਪਿਖਿ ਦੇਤਿ ਭਾ, ਉਰ ਗੁਰ ਪਗ
ਡੋਰੀ ॥ ੮ ॥

¹ਰਿਦੈ ਦੀ ਡੋਰ ਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ (ਲਗੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ)।

ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਬੈਠਜੋ ਹੁਤੇ, ਆਈ ਦਿਜ
ਨਾਰੀ।

ਕਹਤਿ ਭਈ ਨਿਜ ਬਾਰਤਾ, ਚਿਤ ਅਧਿਕ
ਦੁਖਾਰੀ।

-ਸੁਨਹੁ ਗੁਰੂ ਸਿਖ! ਮੈਂ ਸੁਨਜੋ, ਤੁਮਰੋ
ਜਸੁ ਆਛੋ।

ਦੀਨਨਿ ਪਰ ਉਪਕਾਰ ਕੋ, ਖਰਿਬੇ ਨਿਤ
ਬਾਂਛੋ ॥ ੯ ॥

ਦਾਰਿਦ ਹਮਰੇ ਸਦਨ ਬਹੁ, ਨਹਿ ਪਾਇੰ
ਅਹਾਰਾ।

ਬਸਨ ਆਦਿ ਤੇ ਥੁਰ ਗਏ, ਅਤਿ ਮੰਦ
ਗੁਜ਼ਾਰਾ।

ਸੁਤਾ ਕੁਮਾਰੀ ਉਚਿਤ ਬਹੁ, ਦੇਖੇ ਦੁਖ
ਪਾਵੈਂ।

ਹੋਤਿ ਅਹਾਰ ਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ, ਦੂਸਰ ਦਿਨ
ਖਾਵੈਂ ॥ ੧੦ ॥

ਨਿਸ ਦਿਨ ਚਿੰਤਾ ਮਹਿ ਬਿਤਹਿ, ਹੋਤਿ ਨ
ਉਪਚਾਰਾ।

ਜਿਸ ਤੇ ਬਜਾਹੋਂ ਸੁਤਾ ਨਿਜ, ਦੇ ਤਿਨਹਿ
ਅਹਾਰਾ-।

ਸੁਨਿ ਬੂਝੀ -ਕਹੁ ਸਾਚ ਅਬਿ, ਕੇਤਿਕ

ਧਨ ਲੈ ਕੇ।

ਕਾਰਜ ਕੋ ਪੂਰਾ ਕਰਹਿ, ਸਭਿ ਕੋ ਹਰਖੈ
ਕੈ? ॥੧੧॥

ਸਰਬ ਸੁ ਬਯਾਹ ਸਮਾਜ ਕੋ, ਕਰਿ ਪੂਰਨ
ਆਛੇ।

ਕਿਤਿਕ ਦਰਬ ਤੇ ਹੋਹਿਗੋ? ਕਹੁ ਚਿਤ ਕੀ
ਬਾਂਛੇ-।

ਦਿਜ ਬਨਿਤਾ ਬੋਲੀ ਤਬਹਿ -ਪੰਜ ਸੈ ਧਨ
ਪਾਉਂ।

ਮਹਾਂ ਫਰਾਗਤ ਸਾਥ^੧ ਮੈਂ, ਨਿਜ ਸੁਤਾ ^੧ਬੜੀ ਖਲੂ ਨਾਲ। [ਅ. ਫਰਾਗਤ]
ਉਠਾਉਂ- ॥੧੨॥

ਸੁਨਿ ਮੈਂ ਤਿਸ ਕੋ ਤਬਿ, ਕਹੜੇ -ਧਨ
ਦੇਵੋਂ ਤੋਹੀ।

ਦਿਨ ਪੰਚਕ ਮਹਿ ਆਇ ਪੁਨ,
ਮਿਲੀਅਹਿ ਇਤ ਮੋਹੀ-।

ਹਰਖਤਿ ਅਪਨੇ ਘਰ ਗਈ, ਮੈਂ ਜਤਨ
ਬਿਚਾਰਾ।

ਜਹਾਂਗੀਰ ਕੀ ਬੇਗਮਾ, ਸੁਨਿ ਪੰਥ ਮਝਾਰਾ
॥੧੩॥

ਪੱਤਣ ਚੰਬੇ ਦੂਣ^੧ ਕੋ, ਡੇਰਾ ਤਹਿ ਘਾਲਾ। ^੧ਪਾ:-ਚੰਬੇਦੂਲ।

ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਮੈਂ ਨਿਸਚੇ ਭਲੇ, ਤਿਨ ਕੀ
ਦਿਸ਼ਿ ਚਾਲਾ।

ਪਹੁੰਚੜੇ ਦੇਖੜੇ ਜਾਇ ਤਬਿ, ਸੰਗ ਮਾਨਵ
ਜਾਲਾ।

ਲਾਇ ਘਾਤ ਨੀਕੇ ਰਹੜੇ, ਨਿਸ ਤਿਮਰ
ਬਿਸਾਲਾ ॥੧੪॥

ਅਰਧ ਰਾਤਿ ਤਬਿ ਹੂੰ ਭਈ, ਮਿਲਿ ^੧ਪਹਿਰੇਦਾਰਾਂ ਵਿਚ ਓਪਰਾ ਆਦਮੀ ਕੀਕੂੰ ਰਲ ਗਿਆ,
ਪਹਿਰੂ ਮਾਂਹੀ^੧। ^੧ਇਸ ਤੋਂ ਬੀ ਇਹ ਵਾਰਤਾ ਮੰਨਣੇ ਜੋਗ ਨਹੀਂ।

ਜਹਿ ਪ੍ਰਯੰਕ ਬੇਗਮ ਹੁਤੋ, ਪਹੁੰਚੜੇ ਤਿਸ
ਪਾਹੀ।

ਬਿਚ ਤੰਬੂ ਕੇ ਸੁਪਤ ਸਭਿ, ਦਾਸੀ ਗਨ
ਜੇਈ।

ਧਨ ਕੇ ਧਰੇ ਸੰਦੂਖ ਗਨ, ਦੇਖੇ ਦਿਢ ਤੇਈ

॥ ੧੫ ॥

ਬੈਠਯੋ ਤਿਨ ਕੇ ਬੀਚ ਮੈਂ, ਕਰਿ ਕੈ ਬਲ
ਹਾਥਾ।

ਤੋਰਯੋ ਤਾਰੇ ਏਕ ਕੋ, ਪੁਰ ਜੇ ਧਨ ਸਾਥਾ।
ਥਾਤੀ ਜਿਸ ਮਹਿ ਬਹੁਤ ਹੈਂ, ਇਕ ਤਬਹਿ
ਨਿਕਾਸੀ।

ਹੁਤੋ ਪੰਚ ਸੈ ਜਿਸ ਬਿਖੈ, ਸੋ ਲੇਕਰਿ ਪਾਸੀ

॥ ੧੬ ॥

ਸੰਪਟ^੧ ਜੇਵਰ ਕੇ ਭਰੇ, ਸਭਿ ਤਜਾਗਨਿ ^੧ਭੱਬੇ।
ਕੀਨੇ।

ਖੋਲ੍ਹਿ ਖੋਲ੍ਹਿ ਧਰਿ ਕੈ ਤਹਾਂ, ਨਹਿ ਕਰ ਮੈਂ
ਲੀਨੇ।

ਇਕ ਥਾਤੀ ਲੇ ਨਿਕਸਿਓ, ਸਤਿਗੁਰ
ਸਿਮਰੰਤਾ।

ਸਭਿ ਕੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਬਚਾਇ ਕੈ, ਆਯੋ
ਉਤਲੰਤਾ ॥ ੧੭ ॥

ਦਿਜ ਨਾਰੀ ਕੋ ਦੀਨਿ ਤਬਿ, ਤਨੁਜਾ ਨਿਜ
ਬਜਾਹੀ।

ਇਮ ਕੀਨਸਿ ਉਪਕਾਰ ਕੋ, ਮੈਂ ਲੀਨਸਿ
ਨਾਂਹੀ।

ਬਹੁਰ ਸੁਨਹੁ ਜਬਿ ਪ੍ਰਾਤ ਭੀ, ਬੇਗਮ ਤਬਿ
ਜਾਗੀ।

ਸੰਪੁਟ ਜਵਰ ਖੁਲ੍ਹੇ ਗਨ, ਤਿਨ ਹੇਰਨਿ
ਲਾਗੀ ॥ ੧੮ ॥

ਦਾਸੀ ਬ੍ਰਿੰਦ ਜਗਾਇ ਕਰਿ, ਪਾਯਹੁ ਬਡ
ਰੋਰਾ।

ਸਰਬ ਸੰਭਾਰਨ ਕਰਤਿ ਭੀ, ਇਤ ਉਤ
ਧਨ ਟੋਰਾ।

-ਤਸਕਰ ਇਕ ਥਾਤੀ ਲਈ, ਔਰੇ ਸਭਿ
ਛੋਰਾ।

ਇਹ ਕੈਸੇ ਕਾਰਨ ਭਯੋ, ਬਹੁ ਤਜਿ ਲੇ

ਬੋਰਾ- ॥੧੯॥

ਜਹਾਂਗੀਰ ਢਿਗ ਜਾਇ ਕਰਿ, ਕਹਿ ਗਾਥ
ਸੁਨਾਈ।

-ਜੇਵਰ ਲਾਖਹੁ ਕੇ ਤਜੇ, ਤਸਕਰ ਇਕ
ਆਈ।

ਦਰਬ ਪੰਚਸੈ ਲੈ ਗਯੋ, ਕੁਛ ਜਾਇ ਨ
ਜਾਨਾ।

ਬਿਸਮਤ ਮਤਿ ਸਗਰੇ ਭਏ- ਰਿਸ ਸ਼ਾਹੁ
ਮਹਾਨਾ ॥੨੦॥

ਨਿਕਟਿ ਨਿਕਟਿ ਕੇ ਗ੍ਰਾਮ ਜੇ, ਸਭਿ
ਪਕਰਿ ਮੰਗਾਏ।

ਦਈ ਸਜਾਇ ਅਨੇਕ ਬਿਧਿ, ਦਿਹੁ ਚੋਰ
ਦਿਖਾਏ।

ਨਾਂਹਿ ਤ ਫਾਂਸੀ ਡਾਰਿ ਕੈ, ਸਭਿ ਕਰੋਂ
ਬਿਨਾਸਾ।

ਸਕਲ ਗ੍ਰਾਮ ਕੋ ਖੋਜਿ ਕਰਿ, ਆਨਹੁ ਤਿਸ 'ਤਿਸ (ਚੋਰ) ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਲੈ ਆਓ।
ਪਾਸਾ¹- ॥੨੧॥

ਗ੍ਰਾਮ ਸ਼੍ਰਿਹਾਲੀ ਕੇ ਗਏ, ਤਿਨ ਬਾਕ
ਬਖਾਨਾ।

-ਬਿਧੀਆ ਹਮਰੇ ਦੋਹਿਤਾ, ਅਤਿਸੈ
ਬੁਧਿਵਾਨਾ।

ਉਪਕਾਰੀ ਸੋ ਕਰੈਗੋ, ਤੁਮਰੇ ਦੁਖ ਹਾਨਾ।

ਗਮਨਹੁ ਬੂਝਹਿ ਤਾਹਿ ਕੋ- ਕਹਿ ਕੀਨ
ਪਯਾਨਾ ॥੨੨॥

ਕਹਯੋ, ਜੋਰ ਕਰਾ ਜਬਿ ਮਿਲਯੋ -ਇਹੁ 'ਹਥ ਜੋੜਕੇ।
ਕਰਿ ਉਪਕਾਰਾ।

ਬੰਧਨ ਮਹਿ ਨਰ ਕੈਦ ਹੈਂ, ਮਾਰੇਂ ਬਹੁ
ਬਾਰਾ-।

ਬਹੁਤਨਿ ਕੀ ਸੁਨਿ ਦੀਨਤਾ, ਮੈਂ ਰਿਦੈ
ਬਿਚਾਰੇ।

-ਇਕ ਮੇਰੇ ਉਪਚਾਰ ਤੇ ਹੋਵਤਿ ਸੁਖ
ਸਾਰੇ- ॥੨੩॥

ਗਯੋ ਸੰਗ ਤਿਨ ਕੇ ਤਬੈ, ਨਹਿ ਭੈ ਉਰ
 ਧਾਰਾ।
 ਗੁਰੂ ਭਰੋਸਾ ਮੋਹਿ ਕੋ ਹੈ, ਬਾਂਕ ਨ ਬਾਰਾ।¹ ਵਾਲ ਨਾ ਵਿੰਗਾ।
 ਜਹਾਂਗੀਰ ਜਹਿ ਥਿਰ ਹੁਤੋ, ਤਹਿ ਲੋ
 ਪਹੁੰਚਾਯੋ।
 ਮੇਰੀ ਦਿਸ਼ਾ ਬਿਲੋਕਿ ਕੈ, ਇਮ ਸ਼ਾਹੁ
 ਅਲਾਯੋ ॥੨੪॥
 -ਤੂੰ ਤਸਕਰ ਹੈਂ ਦਰਬ ਕੋ-, ਮੈਂ ਸੁਨਤਿ
 ਬਖਾਨਾ।
 -ਕਹਯੋ ਆਪ ਕੋ ਸਾਚ ਹੈ, ਹੋਂ ਹੀ
 ਹਰਿਆਨਾ-।
 ਸ਼ਾਹੁ ਭਨਤਿ -ਕਿਸ ਹੇਤੁ ਤੇ, ਧਨ
 ਲੀਨਸਿ ਬੋਰਾ।
 ਹੀਰੇ ਮੁਕਤਾ ਦਿਪਤਿ ਗਨ, ਕੰਚਨ ਮਹਿ
 ਬੋਰਾ ॥੨੫॥
 ਸੋ ਤਜਾਗੇ ਤਹਿ ਹੀ ਪਰੇ, ਸਭਿ ਖੋਲ੍ਹਿ
 ਨਿਹਾਰੇ।
 ਕਹਹੁ ਸਾਚ ਇਸ ਬਾਤ ਕੋ, ਨਤੁ ਦੈ ਹੈਂ
 ਮਾਰੇ-।
 ਬਿਨਾ ਤ੍ਰਾਸ ਤਬਿ ਮੈਂ ਕਹੀ, -ਸ਼੍ਰੀ ਅਰਜਨ
 ਨਾਥਾ।
 ਸੋ ਮੇਰੇ ਸਤਿਗੁਰ ਅਹੈਂ, ਮਾਥੇ ਪਰ ਹਾਥਾ
 ॥੨੬॥
 ਤਿਨ ਕਹਯੋ ਉਪਕਾਰ ਹਿਤ, ਚੋਰੀ ਬੀ
 ਠਾਨੋ।
 ਸੋ ਸੀਖਯਾ ਮੈਂ ਧਾਰਿ ਉਰ, ਬਰਤੋਂ ਹਿਤ¹ ਭਲਾ ਜਾਣਕੇ।
 ਜਾਨੋਂ।
 ਦਿਜ ਤਨੁਜਾ ਕੁਆਰੀ ਹੁਤੀ, ਦੇਖਯੋ ਘਰ
 ਦੀਨਾ।
 ਕਰੀ ਜਾਚਨਾ ਆਨਿ ਢਿਗ, ਸਭਿ ਵਸਤੁ
 ਬਿਹੀਨਾ ॥੨੭॥
 ਦਰਬ ਪੰਚ ਮੈ ਬਜਾਹ ਕੇ, ਹਿਤ ਖਰਚ

ਬਖਾਨਾ।
 ਤਿਸ ਹਿਤ ਮੈਂ ਗਮਨਯੋ ਹੁਤੋ, ਕਿਯ ਕਾਜ
 ਮਹਾਨਾ।
 ਅੰਗੀਕਾਰ ਨ ਕੁਛ ਕਰੋਂ, ਨਹਿ ਲਾਲਚ
 ਮੇਰੇ।
 ਜਿਤਿਕ ਚਹਿਯ ਉਪਕਾਰ ਹਿਤ, ਲਜਾਯਹੁ
 ਬਿਨ ਦੇਰੇ- ॥੨੮॥
 ਸ੍ਰੀ ਅਰਜਨ ਕੋ ਨਾਮ ਸੁਨਿ, ਸਿਰ ਸ਼ਾਹੁ
 ਨਿਵਾਯੋ।
 ਦਿਯੋ ਛੋਰਿ ਮਾਨਵ ਸਕਲ ਲੇ, ਕਰਿ ਮੈਂ
 ਆਯੋ।
 ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਬਹੁ ਬਾਰ ਮੈਂ, ਹਿਤ
 ਪਰਉਪਕਾਰਾ।
 ਆਨਯੋ ਦਰਬ ਚੁਰਾਇ ਕਰਿ, ਨਹਿ
 ਅੰਗੀਕਾਰਾ ॥੨੯॥
 ਸੁਨਿ ਬਿਸਮਾਨੀ ਨਾਨਕੀ, ਉਰ ਬਿਖੈ
 ਬਿਚਾਰੀ।
 -ਕਰੈ ਕਿ ਨਹਿ ਇਹ ਮੋਹਿ ਹਿਤ-,
 ਪਰਖਨਿ ਬਿਧਿ ਧਾਰੀ।
 ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਸੁਨਤਿ ਹੀ, ਮੁਖ ਹਸਤਿ
 ਬਖਾਨੀ।
 'ਬਿਧੀਚੰਦ' ਗੁਰ ਸਿੱਖ ਤੂੰ, ਮਤਿ ਚਤੁਰ
 ਮਹਾਨੀ ॥੩੦॥
 ਘਨੇ ਕਰੇ ਉਪਕਾਰ ਤੈਂ, ਅਰੁ ਗੁਰ ਕੇ
 ਕਾਜਾ।
 ਅਤਿਸੈ ਚਾਤੁਰਤਾ ਧਰੇ, ਆਨੇ ਜੁਗ 'ਘੋੜੇ।
 ਬਾਜਾ'।
 ਕਰੇ ਰਿਝਾਵਨ ਸਕਲ ਬਿਧਿ, ਦੇ ਖੁਸ਼ੀ
 ਬਿਸਾਲਾ।
 ਅਬਿ ਮੇਰੋ ਭੀ ਕਾਜ ਕਰਿ, ਨਿਤ ਰਹਹੁ
 ਸੁਖਾਲਾ ॥੩੧॥
 ਕਰ ਜੋਰਤਿ ਬਿਧੀਏ ਕਹਯੋ, ਮੈਂ ਧੰਨ

ਮਹਾਨਾ।

ਜਿਸ ਤੇ ਮਾਤ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੁਇ, ਨਿਜ ਕਾਜ 'ਆਖੋ।
ਬਖਾਨਾ।

ਮਿੱਥਯਾ ਤਨ ਤੁਮ ਹਿਤ ਲਗਹਿ, ਨਹਿ
ਆਛੇ ਔਰੀ।

ਕਰੋਂ ਆਪ ਕੋ ਕਾਰ ਮੈਂ, ਕਸ ਬਿਖਮ ਸੁ 'ਕੈਸੀ ਹੀ ਔਖੀ ਥਾਂ ਹੋਵੇ।
ਠੋਰੀ' ॥ ੩੨ ॥

ਸੁਨਿ ਸ਼ਰਧਾ ਕੇ ਬਾਕ ਕੋ, ਤਬਿ ਮਾਤ
ਬਖਾਨਾ।

'ਜਹਾਂਗੀਰ ਕੀ ਬੇਗਮਾਂ, ਅਬਿ' ਹੁਇ ਜਿਸ | 'ਅਬ' ਤਾਂ ਸ਼ਾਹ ਜਹਾਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਹੈ। ਜਹਾਂਗੀਰ ਮਰ
ਬਾਨਾ। ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਸੋ ਕਥਾ ਅਖੇਪਕ ਜਾਪਦੀ ਹੈ।

ਜੇਵਰ ਜੇ ਵਰ ਤਿਨਹੁ ਕੇ, ਮਮ ਹਿਤ ਦਿਹੁ
ਆਨੀ।

ਹੀਰੇ ਮੁਕਤਾ ਜਿਨਹੁ ਮਹਿ, ਲਗਿ ਮੋਲ
ਮਹਾਨੀ' ॥ ੩੩ ॥

ਸੁਨਿ ਬਿਧੀਏ ਬੰਦਨ ਕਰੀ, 'ਮੈਂ ਲਜਾਵੇਂ
ਜਾਈ।

ਗੁਰ ਆਇਸੁ ਤੇ ਗਮਨ ਕਿਯ, ਉਰ ਹਰਖ
ਉਪਾਈ।

ਦਈ ਆਸ਼ਿਖਾ ਨਾਨਕੀ 'ਸੁਖ ਤੋਹਿ
ਸ਼ਰੀਰੰ।

ਨਹਿ ਸੰਕਟ ਕਬਿਹੂੰ ਬਨਹਿ, ਗੁਰ ਸਿਖ
ਬਡ ਬੀਰੰ' ॥ ੩੪ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਸੇ 'ਬਿਧੀ ਚੰਦ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਦੁਤੀਓ
ਅੰਸੂ ॥ ੨ ॥

੩. [ਬਿਧੀ ਚੰਦ]

੨<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੪**ਦੋਹਰਾ:**

ਲੇ ਕਰਿ ਆਸ਼ਿਖ ਮਾਤ ਤੇ, ਗੁਰ ਰਜਾਇ
ਕੋ ਪਾਇ।

ਲਵਪੁਰਿ ਕੇ ਸਨਮੁਖ ਚਲਯੋ, ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ
ਕੋ ਧਯਾਇ ॥ ੧ ॥

ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਛੰਦ:

ਗਮਨਯੋ ਮਾਰਗ ਕਾਜ ਹਿਤ, ਤਟ ਆਇ
ਬਿਪਾਸਾ।

ਹੁਤੇ ਘਾਟ ਪਰਲੋਕ ਤਹਿ, ਬੂਝਯੋ ਤਿਨ
ਪਾਸਾ।

'ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਸਮੀਪ ਇਹੁ, ਡੇਰਾ ਕਿਨ
ਘਾਲਾ?

ਲਾਗਤਿ ਹੈਂ ਤੰਹੂ ਅਬਹਿ, ਜਿਹ ਸੋਭ
ਬਿਸਾਲਾ ॥ ੨ ॥

ਕਰਯੋ ਬਤਾਵਨ ਤਿਨਹੁ ਤਬ, 'ਹਜ਼ਰਤ'
ਕੀ ਦਾਰਾ।

'ਹਜ਼ਰਤ' ਏਥੇ ਵਕਤ ਦੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸ਼ਾਹਜਹਾਂ ਹੈ। ਪਿਛੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਚੋਰੀ ਜਹਾਂਗੀਰ ਦੀ ਬੇਗਮਾਂ ਦੀ ਕਰਕੇ ਲਿਆ (ਦੇਖੋ ਪਿਛਲਾ ਅੰਕ ੩੩), ਸੋ ਜੇ ਜਹਾਂਗੀਰ ਦੀ ਬੇਗਮਾਂ ਦੀ ਕੀਤੀ ਤੇ 'ਹਜ਼ਰਤ' ਤਦੋਂ ਓਹ ਸੀ ਤਾਂ ਪੁਰਾਣਾ ਕਿੱਸਾ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਜੇ ਵਰਤਮਾਨ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਕਿ 'ਮਾਤਾ ਨਾਨਕੀ ਦੇ ਕਹੇ ਹੁਣ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਗਿਆ' ਤਾਂ ਉਹ ਆਪੇ ਝੂਠੀ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਈ। ਆਖੇਪ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾ ਹਾਫਜ਼ਾ ਖਰਾਬ ਹੈ ਜੋ ਝੂਠੇ ਦਾ ਹੋਇਆ ਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸੋ ਸ਼ਾਹਜਹਾਂ ਦੀ ਦਾਰਾ ਤੇ ਜਹਾਂਗੀਰ ਦੀ ਬੇਗਮ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਬੀ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਖੀ ਮਹਿਮਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਬੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਬੇਗਮਾਤ ਆਗਵਨ ਭਾ, ਤਿਹ ਸਿਵਰ
ਉਤਾਰਾ।

ਅਬਿ ਲੋ ਨਹਿ ਪ੍ਰਾਪਤ ਭਈ, ਆਵਤਿ ਹੈਂ
ਪਾਛੇ।

ਤਜਾਰੀ ਪੁਰਬ ਹੀ ਕਰਤਿ, ਬਲ ਸੋਧਤਿ 'ਸਾਫ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।
ਆਛੇ' ॥ ੩ ॥

ਸੁਨਿ ਹਰਖਯੋ ਪਰਖਯੋ ਤਬਹਿ, -ਕਾਰਜ
ਬਨਿ ਆਵੈ।

ਬੇਗਮ ਪੁਰ ਤੇ ਵਹਿਰ ਹੀ, ਨੀਕੀ ਬਿਧਿ
ਪਾਵੈਂ-।

ਰਹਜੋ ਤਹਾਂ ਕਰਿ ਘਾਤ ਕੋ, ਦਿਨ ਟਾਰਨ
 ਕੀਨਾ।
 ਰਵਿ ਅਸਤਜੋ ਫੈਲਜੋ ਤਿਮਰ, ਨਿਸ ਚੰਦ
 ਬਹੀਨਾ ॥ ੪ ॥
 ਦੇਖਤਿ ਦਾਵ ਬਿਚਾਰਤੋ, ਬੇਗਮ ਢਿਗ 'ਜਾਣ ਦਾ।
 ਜਾਨੇ'।
 ਖਰੇ ਪਾਹਰੂ ਚਹੁੰ ਦਿਸ਼ਿਨਿ, ਬਨ ਕਰਿ
 ਸਵਧਾਨੇ।
 ਨਹਿ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਵਿਚ ਹੁਇ ਸਕਹਿ, ਅਵਕਾਸ਼
 ਨ ਪਾਵੈ।
 ਆਪਸ ਮਹਿ ਬੋਲਤਿ ਰਹੇ, ਇਕ ਦੁਤਿਯ
 ਜਗਾਵੈ ॥ ੫ ॥
 ਤ੍ਰਾਸ ਪਾਇ ਤਸਕਰਨਿ ਕੋ, ਗਹਿ ਸਿਪਰ
 ਕ੍ਰਿਪਾਨਾ।
 ਖਰੇ ਰਹੇ ਚਹੁੰਦਿਸ਼ਿ ਭਟ, ਨਹਿ ਆਲਸ
 ਠਾਨਾ।
 ਰਹਜੋ ਤਕਾਵਤਿ ਦਾਵ ਕੋ, ਅਵਿਕਾਸ਼
 ਨਿਹਾਰੈ।
 ਬੇਗਮ ਲਗਿ ਪਹੁੰਚਜੋ ਨ ਕਿਮ, ਬਿਧਿ
 ਅਧਿਕ ਬਿਚਾਰੈ ॥ ੬ ॥
 ਤੀਨ ਪਹਿਰ ਬੀਤੀ ਨਿਸਾ, ਸਭਿ ਜਾਗ
 ਪਰੇ ਹੈਂ।
 ਚਲਨਿ ਪੰਥ ਬਿਨ ਘਾਮ ਤੇ, ਹੁਇ ਤਯਾਰ
 ਖਰੇ ਹੈਂ।
 ਬੇਗਮ ਜਾਗੀ ਤਿਸੀ ਛਿਨ, ਕੀਨਸਿ ਨਿਜ
 ਤਯਾਰੀ।
 ਹਥਨੀ ਤੁੰਗ ਬਿਲੰਦ ਇਕ, ਤਿਸ ਪਰ
 ਅੰਬਾਰੀ ॥ ੭ ॥
 ਕੰਚਨ ਕੀ ਦਮਕਤਿ ਮਹਦ, ਨਗ ਜਰੇ
 ਬਿਸਾਲੇ।
 ਜ਼ਰੀ' ਸਤਾਰਨ ਤੇ ਅਧਿਕ, ਸੁੰਦਰ ਸੁਭ 'ਤਿੱਲਾ ਆਦਿ (ਜ਼ਰੀ)।
 ਢਾਲੇ।

ਬੇਗਮ ਹੇਤੁ ਅਰੂਢਨੇ, ਸੋ ਨਿਕਟਿ ^{'ਭਾਵ ਹਥਨੀ।}
 ਮੰਗਾਈ।
 ਸੰਪੁਟ ਮਹਿ ਜੇਵਰ ਧਰੇ, ਦਿਨ ਮਹਿ ਤਨ
 ਪਾਈ ॥ ੮ ॥
 ਹਾਲਤਿ ਚਾਲਤਿ ਪੰਥ ਮਹਿ, ਯਾ ਤੇ ਸੁ
 ਉਤਾਰੇ।
 ਹੀਰੇ ਮੁਕਤਾ ਗੁੱਛ ਬਡ, ਜਿਨ ਮੋਲ
 ਉਦਾਰੇ।
 ਸੰਪੁਟ ਹੁਤੇ ਬਿਸਾਲ ਹੀ, ਕੰਕਨ ਕੋ ਚਾਰੂ।
 ਭਰ ਕਰਿ ਦਾਸੀ ਹਾਥ ਦੇ, ਬੇਗਮ ^{'ਅਸਵਾਰ ਹੋਈ।}
 ਅਸਵਾਰੂ' ॥ ੯ ॥
 ਚਢਿ ਹਥਨੀ ਪਰ ਸੋ ਲਿਯੋ, ਊਰੂ ਤਰ
 ਰਾਖਾ।
 ਬਿਧੀਚੰਦ ਮਿਲਿ ਨਰਨਿ ਮੈਂ, ਪਿਖਿ ਧਰਿ
 ਅਭਿਲਾਖਾ।
 ਸਭਿ ਇਕੱਤ੍ਰ ਜੇਵਰ ਲਖੇ, ਹਰਖਯੋ
 ਬੁਧਿਵਾਨਾ।
 -ਲੈਹੋਂ ਸੰਪੁਟ ਪੰਥ ਮੈਂ-, ਦਿਢ ਚਿਤਵਨ
 ਠਾਨਾ ॥ ੧੦ ॥
 ਕਿਤਿਕ ਅਗਾਰੀ ਚਲਿ ਪਰੇ, ਮਗ ਮਹਿ ^{'ਕਤਾਰ, ਵਹੀਰ।}
 ਨਰ ਲਾਰਾ'।
 ਹੁਇ ਨਿਚਿੰਤ ਗਵਨੇ ਸਕਲ, ਉਰ ਤ੍ਰਾਸ
 ਬਿਸਾਰਾ।
 ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਕਰਿ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਮਹਿ, ਬੇਗਮ
 ਅਸਵਾਰੀ।
 ਚਲਯੋ ਸੰਗ ਚਾਹਤਿ ਲਿਯੋ, ਜੇਵਰ ਮੁਲ
 ਭਾਰੀ ॥ ੧੧ ॥
 ਮੂਤ੍ਰ ਤਜਨਿ ਹਿਤ ਟਿਕ ਗਯੋ, ਜੋ ਹਥਨੀ
 ਪਾਛੇ।
 ਦਾਵ ਜਾਨਿ ਅਵਕਾਸ ਲਹਿ, ਅਬਿ ਲੇਵੋਂ
 ਆਛੈ।
 ਤਿਹ ਸਮ ਬਨ ਹੋਯੋ ਨਿਕਟਿ, ਬੋਲਤਿ

ਤਿਸ ਜੈਸੇ।

ਲਾਸ¹ ਗਹੀ ਦਿਢ ਹਾਥ ਮੈਂ, ਜੋਹਨ ਕਰਿ² ^{'ਮੋਟਾ ਰੱਸਾ। ਘੋਹ ਕਰਕੇ।}

ਤੈਸੇ ॥ ੧੨ ॥

ਭੁਜ ਬਲ ਤੇ ਆਰੂਢ ਕਰਿ, ਅੰਤਰ ਕਰ ^{'ਅੰਬਾਰੀ) ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੱਥ ਪਾਇਆ।}

ਘਾਲਾ।

ਲਗਯੋ ਜਾਇ ਸੰਪੁਟ ਜਹਾਂ, ਗਹਿ ਖੈਚਿ
ਨਿਕਾਲਾ।

ਬਿਸਮਤਿ ਬੇਗਮ ਬੋਲਤੀ, 'ਕੋ ਹੈਂ, ਤੂੰ ਕੋ
ਹੈਂ?

ਲੇਵਤ ਹੀ ਉਤਰਯੋ ਤਰੇ, ਕਰਿ ਛਾਰ ^{'ਉੱਚੀ ਛਾਲ।}

ਉਚੋਹੈ' ॥ ੧੩ ॥

'ਚੋਰ ਚੋਰ' ਕੂਕੀ ਤਬਹਿ, ਦੌਰੇ ਨਰ ਆਏ।

ਹਥਨੀ ਕੇ ਚਹੁ ਦਿਸਿ ਫਿਰੇ, ਨਹਿ ਕੁਛ
ਦਰਸਾਏ।

ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਕਰਿ ਸ਼ੀਘ੍ਰਤਾ, ਤਜਿ ਮਗ
ਤਤਕਾਲਾ।

ਸੰਪੁਟ ਦਿਢ ਸੰਭਾਰਿ ਕਰਿ, ਪਾਛੈ ਹਟਿ
ਚਾਲਾ ॥ ੧੪ ॥

ਦੂਰ ਫਰਕ ਕੋ ਪਾਇ ਕਰਿ, ਪ੍ਰਾਤੀ ਹੁਇ
ਆਈ।

ਉਲੰਘਿ ਬਿਪਾਸਾ ਨਦੀ ਕੋ, ਸਭਿ ਚਿੰਤ
ਗਵਾਈ।

ਤਮ ਮਹਿ ਨਰ ਇਤ ਉਤ ਫਿਰੇ, ਮਗ ਨੇਰੇ
ਨੇਰੇ।

ਨਹਿ ਪਾਯੋ ਤਸਕਰ ਗਯੋ¹, ਬਿਸਮਾਇ ^{'ਚੋਰ ਨਾ ਪਾਯਾ ਗਿਆ।}

ਘਨੇਰੇ ॥ ੧੫ ॥

ਬੇਗਮ ਭਈ ਹਿਰਾਨ ਮਨ, 'ਅਸ ਚੋਰ ਨ
ਹੇਰਾ।

ਤੁਮ ਸਭਿ ਮਹਿ ਤੇ ਲੇ ਗਯੋ, ਹਠ ਧਾਰਿ
ਬਡੇਰਾ।'

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਗੁਨ ਗਾਵਤੋ, ਆਨੰਦ
ਉਪਜਾਵੈ।

ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰਿ, ਮਾਰਗ ਕੋ
ਆਵੈ ॥ ੧੬ ॥

ਸੁਖ ਸੋਂ ਪਹੁੰਚਯੋ ਆਇ ਕਰਿ, ਪੁਰਿ ਵਿਖੈ
ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਾ।

ਗਯੋ ਮਹਿਲ ਜਹਿ ਨਾਨਕੀ, ਆਨੰਦ
ਵਿਸ਼ੇਖਾ।

ਸੁੰਦਰ ਸੰਪੁਟ ਹੇਮ ਕੋ, ਧਰਿ ਦੀਨਿ
ਅਗਾਰੀ।

ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਕਰਿ ਬੰਦਨਾ, ਸਭਿ ਗਿਰਾ
ਉਚਾਰੀ ॥ ੧੭ ॥

ਮਾਤਾ! ਕਰੀ ਸਹਾਇਤਾ, ਇਹ ਭੂਖਨ
ਆਨੇ।

ਬੇਗਮ ਡੇਰਾ ਨਿਕਟਿ ਹੀ, ਮਿਲਿ ਗਯੋ
ਮਹਾਨੇ।

ਸਿੱਖਨਿ ਕੇ ਕਾਰਜ ਪੁਰਹੁ, ਜਹਿ ਕਹਾਂ
ਸਹਾਈ।

ਰਾਖਹੁ ਮੇਰੀ ਲਾਜ ਨਿਤ, ਇਹ ਕਹਾਂ
ਬਡਾਈ' ॥ ੧੮ ॥

ਬਿਸਮਤਿ ਚਿਤ ਹੈ ਨਾਨਕੀ, ਆਨੰਦ
ਉਪਜਾਯੋ।

ਚੋਰੀ ਮੈਂ ਅਤਿਸ਼ੈ ਚਤੁਰ, ਤੂਰਨ ਹੀ
ਲਜਾਯੋ।'

ਦਾਸੀ ਸੰਗ ਬਖਾਨਿ ਕੈ, ਸੰਪੁਟ ਖੁਲ੍ਹਿਵਾਯੋ।
ਭਰਯੋ ਜਵਾਹਰ ਬ੍ਰਿੰਦ ਤੇ, ਜਗਮਗ
ਝਮਕਾਯੋ ॥ ੧੯ ॥

ਮੁਕਤਾ ਗਨ ਕਰਨਾ ਭਰਨ¹, ਬਡ ਆਬ ਸੁ
ਢਾਰੇ²।

¹ਕੰਨਾਂ ਦੇ ਗਹਿਣੇ। ²ਸੁਡੌਲ ਤੇ ਸੁਹਣੀ ਆਬ ਵਾਲੇ।
ਪਾ:-ਨਰ = ਨਾਰੀ।

ਸੀਸ ਫੂਲ¹ ਹੀਰੇ ਜਰੇ, ਜਿਨ ਮੋਲ ਉਦਾਰੇ।
ਬੇਸਰ¹, ਗਰ ਭੂਖਨ ਭਲੇ, ਅਰੁ ਹਾਥਨਿ
ਕੇਰੇ।

¹ਚੌਕ।

¹ਨੱਥ।

ਦੇਖਤਿ ਦੇਤਿ ਪ੍ਰਮੋਦ ਕੋ, ਦੁਤਿਵੰਤ ਬਡੇਰੇ
॥ ੨੦ ॥

ਉਰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਬਹੁ ਨਾਨਕੀ, ਬਰ ਸੁੰਦਰ
ਦੀਨੇ।

ਗੁਰ ਜਸੁ ਕੇ ਸੰਗ ਜਸੁ ਰਹੈ, ਜਗ ਮਹਿ
ਸੁਖ ਲੀਨੇ।

ਸੱਤਿਨਾਮ ਮਨਿ ਮਹਿ ਬਸਹਿ, ਸਿੱਖੀ ਬਡ
ਧਾਰੇ।

ਜਨਮ ਮਰਨ ਬੰਧਨਿ ਛੁਟਹਿ, ਗੁਰਿ ਤੋਹਿ
ਉਧਾਰੇ ॥੨੧॥

ਤੋਹਿ ਨਾਮ ਕੋ ਉਚਰ ਕਰਿ, ਰਿਪੁ ਤੇ ਜੈ
ਪਾਵੈਂ।

ਪੁਰਸ਼ਾਰਥ ਗੁਰ ਹਿਤ ਕਰੇ, ਸਭਿ ਬਿਘਨ
ਮਿਟਾਵੈਂ।

ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਬਹੁ ਰਹਯੋ, ਬਿਦਤਹਿ ਜਗ
ਮਾਂਹੀ।

ਦੁਖ ਬਿਹੀਨ ਤਨ ਤੁਵ ਰਹੈ, ਸਭਿ ਕਰੈਂ
ਸਰਾਹੀ ॥੨੨॥

ਬਾਰ ਬਾਰ ਇਮ ਨਾਨਕੀ, ਆਸ਼ਿਖ ਬਹੁ
ਦੀਨੇ।

ਆਗਯਾ ਲੇ ਕਰਿ ਮਾਤ ਤੇ, ਉਠਿ ਬੰਦਨ
ਕੀਨੇ।

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਗੋਵਿੰਦ ਕੋ ਦਰਸ, ਪੁਨ ਜਾਇ
ਨਿਹਾਰਾ।

ਪਗ ਪੰਕਜ ਪਰ ਸੀਸ ਧਰਿ, ਪਰਸੰਗ
ਉਚਾਰਾ ॥੨੩॥

ਮੁਸਕਾਨੇ ਗੁਨ ਖਾਨਿ ਸੁਨਿ, ਸਨਮਾਨ
ਬਿਠਾਯੋ।

'ਤੁਵ ਸਮਤਾ ਨਹਿ ਕਿਸੂ ਮਹਿ,' ਜਸੁ
ਭਾਖਿ ਸੁਨਾਯੋ।

ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਕੇ ਕਰਮ ਅਸੁ, ਸੁਨਿ ਪਿਖਿ
ਬਿਸਮਾਵੈ।

ਜਹਾਂ ਨ ਪਹੁੰਚਯੋ ਜਾਇ ਕਿਸ, ਤਤਛਿਨ
ਤਹਿ ਜਾਵੈ ॥੨੪॥

ਜਬਿ ਸਤਿਗੁਰ ਮੰਦਿਰ ਗਏ, ਸੁਠ ਪਲੰਘ
ਸੁਹਾਏ।

ਸਕਲ ਬਿਭੂਖਨ ਨਾਨਕੀ, ਤਬਿ ਆਨਿ
ਦਿਖਾਏ।

‘ਬਿਖਮ ਥਾਨ ਤੇ ਆਨ ਕਰਿ, ਇਹ
ਅਰਪਨ ਕੀਨੇ।

ਬੁਧਿ ਬਲ ਮੈਂ ਅਤਿ ਚਤੁਰ ਹੈ, ਸਮ ਅਪਰ
ਨ ਚੀਨੇ’ ॥੨੫॥

ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਕਹੜੇ, ‘ਇਸ
ਕਰਮ ਬਿਸਾਲੇ।

ਹਯ ਲਜਾਵਨ ਅਚਰਜ ਕਰੜੇ, ਬਿਚ
ਮਾਨਵ ਜਾਲੇ।

ਨਹਿ ਆਵਤਿ ਕਹਿਬੇ ਬਿਖੈ, ਕੜਾ ਕਹੈ ^{‘ਇਸ ਦੇ ਕਰਮ) ਕਹਿਣ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਂਦੇ।}
ਸੁਨਾਈ।’

ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਬਹੁ ਭਾਂਤਿ ਕੀ, ਕਰਿ ਦਾਸ
ਬਡਾਈ ॥੨੬॥

ਦੇਖਿ ਬਿਭੂਖਨ ਨਾਨਕੀ, ਨਹਿ ਪਹਿਰਨ
ਚਾਹੇ।

ਅਪਨੇ ਉਚਿਤ ਨ ਚੀਨਿ ਕੈ, ਕਹਿ ਭਰਤਾ
ਪਾਹੇ।

ਪੈਂਦੇ ਖਾਂ ਕੀ ਭਾਰਜਾ, ਕਹਿ ਨਿਕਟਿ
ਬੁਲਾਈ।

ਬਹੁ ਮੋਲੇ ਤਤਛਿਨ ਦਿਏ, ਲੈ ਕਰਿ
ਹਰਿਖਾਈ ॥੨੭॥

ਪੁਨ ਬਾਬਕ ਕੀ ਨਾਰਿ ਕੋ, ਬਖਸ਼ੇ
ਤਤਕਾਲਾ[†]।

[†]ਇਥੇ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਚੋਰੀ ਦਾ ਮਾਲ ਅੰਗੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਜਾਤਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਚੋਰੀ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਨਹੀਂ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਦੀ ਚਤੁਰਤਾ ਦੀ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਸੀ। ਪਰ ਅਸਲ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਸੰਗ ਅਣਹੋਏ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਖੀ ਮਹਿ: ਪ੍ਰ: ਵਿਚ ਬੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਕਹਾਣੀ ਬੀ ਅਟਪਟੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਬੀਰਬਲ ਦੀ ਚਤੁਰਤਾ ਸ਼ੇਖ ਚਿਲੀ ਦੀ ਮਸਖਰੀ ਤੇ ਸੁਥਰੇ ਜੀ ਦੇ ਜ਼ਿੰਦਾ ਦਿਲੀ ਦੇ ਕਿੱਸੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਕਛੂ ਚਤਰ ਲੋਕ ਹਰ ਸਮੇਂ ਨਵੇਂ ਘੜ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਤਿਵੇਂ ਇਹ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਦੇ ਨਾਉਂ ਤੇ ਕਿਸੇ ਚਤਰ ਦੀ ਘੜੀ ਘਾੜਤ ਮਾਤ੍ਰ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਠੱਪਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਜਹਾਂਗੀਰ ਤੇ ਸ਼ਾਹਜਹਾਂ ਦਾ ਬੀ ਫਰਕ ਚੇਤੇ ਨਹੀਂ।

ਜਬਰ ਜਵਾਹਰ ਜਰੇ ਜਿਨ, ਬਰ ਦਿਪਹਿ
ਉਜਾਲਾ।

ਲੇ ਕਰਿ ਸੁਜਸੁ ਬਖਾਨਤੀ, ਉਰ ਮੋਦ
ਉਪਾਏ।

ਲਾਖਹੁ ਕੀਮਤ ਜਿਨਹੁ ਕੀ, ਨਿਜ ਤਨ
ਪਹਿਰਾਏ ॥ ੨੮ ॥

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰਤਾਰਪੁਰਿ, ਕੇਤਿਕ ਦਿਨ
ਟਾਰੇ।

ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਆਵੈਂ ਸੰਗਤਾਂ, ਚਹੁ ਦਿਸ਼ਿਨਿ
ਨਿਹਾਰੇ।

ਮਨੋ ਕਾਮਨਾ ਪਾਇ ਕਰਿ, ਗਨ ਭੇਟ
ਚੜ੍ਹਾਵੈਂ।

ਦੇਸ਼ ਬਿਦੇਸ਼ਨ ਸਿੱਖ ਬਹੁ, ਪੁਰਬਨਿ
ਦਰਸਾਵੈਂ ॥ ੨੯ ॥

ਸਭਿ ਦਿਸ਼ਿ ਬਿਖੈ ਮਸੰਦ ਗਨ, ਆਨਹਿ
ਗੁਰ ਕਾਰਾ।

ਲਾਖਹੁ ਧਨ ਕੋ ਅਰਪਤੇ, ਸਤਿਗੁਰ
ਦਰਬਾਰਾ।

ਤਿਮ ਹੀ ਖਰਚ ਬਿਸਾਲ ਹੈ, ਗੁਰ ਦੇਗ
ਚਲਾਵੈਂ।

ਸੁਭਟਨਿ ਕੋ ਦੇ ਚਾਕਰੀ, ਸਿਰੁਪਾਉ
ਦਿਵਾਵੈਂ ॥ ੩੦ ॥

ਦੋਹਰਾ:

ਇਸ ਬਿਧਿ ਗੁਰ ਘਰ ਕੇ ਖਰਚ,
ਨਿਤਪ੍ਰਤਿ ਹੋਤਿ ਬਿਸਾਲ।

ਤਿਮ ਹੀ ਆਵਤਿ ਦਰਬ ਬਹੁ, ਪੂਰਹਿ
ਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ॥ ੩੧ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਸੇ 'ਬਿਧੀ ਚੰਦ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਤ੍ਰਿਤੀਓ
ਅੰਸੂ ॥ ੩ ॥

੪. [ਬਿਧੀਚੰਦ। ਬਾਲੂ ਹਸਨਾ। ਪੈਂਦੇ ਦੇ ਘਰ ਪੁੱਤ੍ਰ ਹੋਣਾ]

੨<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੫

ਦੋਹਰਾ:

ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਇਕ ਸਤਿਗੁਰੂ, ਗਏ ਮਹਿਲ
ਕੇ ਮਾਂਹਿ।

ਬਿਧੀਚੰਦ ਕੇ ਸੰਗ ਲੇ, ਬੈਠੇ ਤਹਾਂ ਸੁਹਾਹਿ

॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਤਬਹਿ ਨਾਨਕੀ ਅਰੁ ਮਰਵਾਹੀ।

ਬੈਠੀ ਆਇ ਬੰਦਿ ਕਰ ਪਾਹੀ।

ਮੁਸਕਾਵਤਿ ਬੂਝਤਿ ਗੁਰ ਸੰਗਾ।

'ਬਿਧੀਚੰਦ ਤੁਮਰੇ ਸਿਖ ਚੰਗਾ ॥ ੨ ॥

ਭਾ ਅਵਤਾਰ ਆਪ ਕੋ ਭਾਰਾ।

ਕਲਿ ਮਹਿ ਕੁਟਿਲ ਕਰੇ ਨਿਸਤਾਰਾ।

ਬਨਜੇ ਸਿੱਖ ਰਾਵਰ ਕੋ ਆਇ।

ਤਉ ਸੁਭਾਵ ਨ ਪਲਟਜੇ ਜਾਇ ॥ ੩ ॥

ਚੋਰੀ ਕਰਤਿ ਹੇਤੁ ਉਪਕਾਰੇ।

ਗੁਰ ਕੇ ਕਾਰਜ ਅਨਿਕ ਸੁਧਾਰੇ।'

'ਬਿਧੀਚੰਦ ਭਾਈ ! ਹਿਤ ਧਰੇ।

ਅਪਰ ਕਰਮ ਜੋ ਕਿਛੁ ਤੈਂ ਕਰੈ ॥ ੪ ॥

ਕਰਹੁ ਸੁਨਾਵਨਿ ਹਮ ਕੋ ਸੋਇ।

ਜਿਨ ਸੁਨਿਬੇ ਮਨ ਅਚਰਜ ਹੋਇ।

ਤੋਹਿ ਸਮਾਨ ਸੁਨਜੇ ਨਹਿ ਕਾਨਾ।

ਕਿਮ ਦੇਖਨਿ ਮਹਿ ਆਵਹਿ ਜਾਨਾ।^੧ † 'ਤੇਰੇ ਜਿਹਾ (ਕੋਈ ਹੋਰ) ਕੰਨੀਂ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆਂ, ਦੇਖਣ
ਤੇ ਜਾਣਨ ਵਿਚ ਕੀਕੂੰ ਆ ਸਕੇ। †ਪਾ:-ਨਹਿ ਦੇਖਨ
ਨਹਿ ਆਇਸ ਜਾਨਾ। ਪੁਨਾ: ਕਿਮ ਦੇਖਨ ਨਹਿ ਆਵਹਿ
ਜਾਨਾ।

॥ ੫ ॥

ਤੁਝ ਸਮ ਇਕ ਤੁਝ ਹੀ ਕਉ ਜਾਨਾ।

ਅਪਰ ਕਰਜੇ ਸੋ ਕਰਹੁ ਬਖਾਨਾ।'

ਸੁਨਿ ਬਿਧੀਏ ਕਰ ਜੋਰਿ ਸੁਨਾਯੋ।

'ਸੁਨਹੁ ਮਾਤ ! ਇਕ ਕਰਮ ਕਮਾਯੋ ॥ ੬ ॥

ਸ੍ਰੀ ਅਰਜਨ ਮੁਝ ਸੰਗ ਉਚਾਰਾ।

-ਤੁਵ ਸਿਰ ਚੋਰੀ ਲੇਖ ਉਦਾਰਾ।

ਜੇ ਅਬਿ ਚਹਹੁ^੧ ਕਰਹੁ ਉਪਕਾਰਾ।

^੧ਚੋਰੀ ਕਰਨੀ) ਚਾਹਵੇਂ ਤਾਂ।

ਪਰ ਧਨ ਆਪ ਨ ਲਿਹੁ ਕਰ ਧਾਰਾ^੧—

^੧ਪਰਾਏ ਧਨ ਨੂੰ ਆਪ ਹੱਥ ਨਾਂ ਲਾਈਂ ਅਥਵਾ ਧਾਰਨ ਨਾ ਕਰੀਂ।

॥ ੭ ॥

ਇਮ ਸੁਨਿ ਮੈਂ ਇਕ ਕੇ ਘਰ ਗਯੋ।

ਤਿਨ ਕੇ ਬਹੁ ਦਾਰਿਦ ਪਿਖਿ ਭਯੋ।

ਦੰਪਤਿ ਬੈਠੇ ਬਹੁ ਮੁਰਝਾਏ।

ਏਕ ਸਮੈ ਦਿਨ ਨਹਿ ਤ੍ਰਿਪਤਾਏ^੧ ॥ ੮ ॥

^੧ਦਿਨ ਵਿਚ ਇਕ ਵੇਲੇ ਬੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਜ ਖਾਂਦੇ।

ਇਕ ਕੰਨਯਾਂ ਤਿਨ ਕੇ ਘਰ ਮਾਂਹੀ।

ਬਰ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਧਨ ਬਿਨ ਨਹਿ ਬਯਾਹੀ।

ਨਿਤ ਚਿੰਤਾ ਮਹਿ ਰਹੈਂ ਬਿਸੂਰਤਿ।

ਰਹੈਂ ਸਥਿਰ ਜਿਮ^੧ ਪਾਹਨਿ ਮੂਰਤਿ ^੧ਪਾ:-ਜਨੁ।

॥ ੯ ॥

ਤਿਨ ਕੋ ਦੇਖਿ ਦਯਾ ਮੁਹਿ ਆਈ।

—ਮੈਂ ਦੈਹੋਂ ਧਨੁ— ਗਿਰਾ ਸੁਨਾਈ।

—ਜਿਸਤੇ ਕੰਨਯਾਂ ਕੋ ਹੁਇ ਬਯਾਹੁ।

ਅਰੁ ਬੈਠੇ ਭੋਜਨ ਲਿਹੁ ਖਾਹੁ— ॥ ੧੦ ॥

ਤਿਸ ਪੁਰਿ ਮਹਿ ਇਕ ਘਰ ਚਲਿ ਗਯੋ।

ਬ੍ਰਿੰਦ ਮੇਲ ਤਹਿ ਦੇਖਤਿ ਭਯੋ।

ਮਿਲਯੋ ਨਰਨ ਮਹਿ ਅੰਤਰ ਬਰਯੋ।

ਹੁਤੋ ਬਯਾਹੁ ਸਭਿ ਦੇਖਨਿ ਕਰਯੋ ॥ ੧੧ ॥

ਤਬਿ ਬਰਾਤ ਅੰਤਰ ਬੁਲਵਾਈ।

ਹਿਤ ਭੋਜਨ ਕਰਿ ਪਾਂਤਿ ਬਿਠਾਈ।

ਤਹਿ ਮੈਂ ਭਯੋ ਪਰੋਸਨ ਵਾਰਾ।

ਭਰਯੋ ਟੋਕਰਾ ਲਯਾਉਂ ਅਹਾਰਾ ॥ ੧੨ ॥

ਤਬਿ ਮੈਂ ਲੈ ਪਕਵਾਨ ਘਨੇਰਾ।

ਗਯੋ ਨਿਕਸਿ ਕਰਿ ਕਿਨਹੁ ਨ ਹੇਰਾ।

ਤਿਨ ਛੁਧਿਤਨਿ ਕੋ ਦੀਨਸਿ ਆਨਿ।

ਲੇ ਹਰਿਖਾਇ ਸੁ ਕੀਨਸਿ ਖਾਨ ॥ ੧੩ ॥

ਅਪਰ ਵਸਤੁ ਕੁਛ ਹਾਥ ਨ ਆਈ।

ਜਾਇ ਅਪਰ ਘਰ ਸੰਨੁ ਲਗਾਈ।

ਅੰਤਰ ਬਰਯੋ ਚੁਬਾਰੇ ਚਰਯੋ।

ਬੈਠਯੋ ਬਨੀਆ ਤਹਾਂ ਨਿਹਰਯੋ ॥ ੧੪ ॥

‘ਰੁਜਨਾਵੇ ਲੇਖੇ ਕੀ ਬਿਧੀ।

‘ਰੋਜਨਾਮਚੇ (ਦੀ ਵਹੀ) ਦੇ ਲੇਖੇ ਦੀ ਬਾਕੀ ਮੇਲ ਰਹਿਆ,
ਪਰ ਸਿੱਧ ਨ ਹੋਈ, ਭਾਵ ਵਿਧ ਮਿਲਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਰਹਜੋ ਜੋਰਿ ਹੋਵਤਿ ਨਹਿ ਸਿਧੀ^੨।

ਤੀਨ ਜਾਮ ਜਾਮਨਿ ਬਿਤ ਗਈ।

ਗਿਨਤਿ ਮੰਦ ਮਤਿ ਤਜਾਗਿ ਨ ਦਈ

॥ ੧੫ ॥

ਜਾਗਤਿ ਇਸਤ੍ਰੀ ਬਜਾਕੁਲ ਹੋਈ।

ਦੂਧ ਕਟੋਰਾ ਭਰਿ ਕਰਿ ਸੋਈ।

ਢਿਗ ਹੁਇ ਕਹਿ ਸਮੁਝਾਵਨ ਕਾਜ।

-ਖਾਇ ਨ ਪੀਓ ਤੈਂ ਕਿਛੁ ਆਜ ॥ ੧੬ ॥

ਜੇ ਅਬਿ ਤੁਝ ਤੇ ਜਾਇ ਨ ਦੇਖਾ^੧।

‘ਹਿਸਾਬ) ਦੇਖਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ।

ਤਜਾਗਿ ਦੇਹੁ ਪੁਨ ਕੀਜਹਿ ਲੇਖਾ-।

ਸੁਨਤਿ ਬਾਕ ਕੋ ਰਿਸ ਤੇ ਰਾਚਾ।

ਨਿਜ ਇਸਤ੍ਰੀ ਕੋ ਹਤਸਿ ਤਮਾਚਾ

॥ ੧੭ ॥

ਭਈ ਕ੍ਰੋਧ ਧਰ ਗੇਰਿ ਕਟੋਰਾ।

ਦੂਧ ਬਿਥਾਰਜੋ ਪਤਿ ਕੀ ਓਰਾ।

ਕਹਜੋ -ਸ਼ੂਮ ਤੂੰ ਭਯੋ ਮਹਾਨੇ।

ਦੇਵ ਪਿਤਰ ਕਿਸਹੂੰ ਨਹਿ ਮਾਨੇ ॥ ੧੮ ॥

ਇਕ ਦਮਰੀ ਪਰ ਰਾਤਿ ਗੁਜਾਰੀ।

ਸਮੁਝਾਯੋ ਤੇ ਰਿਸ ਕਰਿ ਮਾਰੀ-।

ਇਮ ਕਹਿ ਰੁਦਤਿ ਹੋਇ ਦੁਖਿਆਰੀ।

ਸੁਪਤੀ ਜਾਇ ਨੀਂਦ ਲੇ ਭਾਰੀ ॥ ੧੯ ॥

ਭਈ ਕਲਹ, ਬਨੀਏ ਦੁਖ ਪਾਯਹੁ।

ਤਜੀ ਵਹੀ ਤਿਹ ਠਾਂ ਸੁਪਤਾਯਹੁ।

ਜਬਿ ਦੋਨੋ ਕਹੁ ਸੁਧਿ ਨਹਿ ਰਹੀ।

ਦੁਰਜੋ ਏਕ ਬਲ ਮੈਂ ਸਭਿ ਲਹੀ ॥ ੨੦ ॥

ਜਾਇ ਚੁਬਾਰੇ ਮਹਿ ਬਰਿ ਗਯੋ।

ਧਰਜੋ ਸੰਦੂਖ ਨਿਹਾਰਤਿ ਭਯੋ।

ਕਰਿ ਬਲ ਕੋ ਬਹੁ ਤੋਰਜੋ ਤਾਰਾ।

ਤਾਕੀ ਖੋਲਿ ਬੀਚ ਕਰ ਡਾਰਾ ॥ ੨੧ ॥

ਥੈਲੀ ਧਨ ਕੀ ਲਾਗਸਿ ਹਾਥ।

ਲੈ ਕਰਿ ਮੈਂ ਤੂਰਨਤਾ ਸਾਥ।

ਨਿਕਸਜੋ ਵਹਿਰ ਗਯੋ ਘਰ ਤਿਨ ਕੇ।
 ਦੀਰਘ ਦਾਰਿਦ ਹੁਤੋ ਸੁ ਜਿਨ ਕੇ ॥ ੨੨ ॥
 ਸੁਪਤਿ ਪਰੇ ਦੰਪਤਿ ਕੋ ਦੇਖਿ।
 ਕਰੇ ਜਗਾਵਨ ਦੁਖੀ ਪਰੇਖਿ।
 ਸਰਬ ਦਰਬ ਕੋ ਦੇ ਕਰਿ ਆਯੋ।
 ਸ੍ਰੀ ਅਰਜਨ ਕੋ ਆਨਿ ਸੁਨਾਯੋ ॥ ੨੩ ॥
 ਗੁਰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਮਨ, ਸਿਰ ਕਰ ਧਰਜੋ।
 ਕਹਯੋ - ਲੇਖ ਚਰੀ ਅਬਿ ਟਰਜੋ।

‘ਚੋਰੀ ਦਾ ਲੇਖ ਮੇਟ ਦੇਣਾ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਬਿਰਦ ਹੈ,
 ਪਰਉਪਕਾਰ ਲਈ ਬੀ ਚੋਰੀ ਦੀ ਛੁਟ ਮਿਲਨੀ ਸੰਭਵ
 ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰੂ ਸਿਖਯਾ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ।

ਗੁਰ ਘਰ ਕੇ ਬਹੁ ਕਾਜ ਸੁਧਾਰਹਿ।
 ਆਪ ਤਰੈਂ ਅਵਰਨ ਕੋ ਤਾਰਹਿ-
 ॥ ੨੪ ॥
 ਇਮ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਬਰ ਹੈ ਮੋਹੀ।
 ਬਡੇ ਭਾਗ ਕਰਿ ਮਿਲਿਬੋ ਹੋਹੀ।
 ਕਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਗਨ ਪਾਪ ਨਿਵਾਰੇ।
 ਅਪਨੇ ਚਰਨ ਲਾਇ ਨਿਸਤਾਰੇ ॥ ੨੫ ॥
 ਸੁਨਿ ਗੁਰ ਪਤਨੀ ਅਚਰਜ ਲਹਯੋ।
 ‘ਸਾਧ ਸਾਧ’ ਬਿਧੀਏ ਕਹੁ ਕਹਯੋ।
 ਕਿਤਿਕ ਕਾਲ ਬੈਠਯੋ ਦਰਸਾਯੋ।
 ਪੁਨ ਉਠਿ ਕਰਿ ਨਿਜ ਥਲ ਚਲਿ ਆਯੋ
 ॥ ੨੬ ॥

ਖਾਨ ਪਾਨ ਕਰਿ ਨਿਸਾ ਬਿਤਾਈ।
 ਜਾਗੇ ਪ੍ਰਭੁ ਪ੍ਰਭਾਤਿ ਹੁਇ ਆਈ।
 ਸੋਚ ਸਨਾਨ ਠਾਨਿ ਗੁਰ ਪੂਰੇ।
 ਬੈਠਹਿ ਪੁਨ ਦਿਵਾਨ ਗਨ ਸੂਰੇ ॥ ੨੭ ॥
 ਇਕ ਬਾਲੂ ਸਿਖ ਸੇਵਾ ਲਾਗਯੋ।
 ਪ੍ਰੇਮ ਪਾਇ ਪੰਕਜ ਕੇ ਪਾਗਯੋ।
 ਜਬਿ ਗੁਰ ਚਢਿ ਕਰਿ ਕਿਤਹੁ ਸਿਧਾਵੈਂ।
 ਅੱਗੁ ਤੁਰੰਗਮ ਦੌਰਯੋ ਜਾਵੈ ॥ ੨੮ ॥
 ਖੇਦ ਨ ਮਾਨਹਿ ਦੂਰ ਸਿਧਾਰੈ।
 ਜਾਇ ਤਹਾਂ ਗੁਰ ਜਹਾਂ ਪਧਾਰੈਂ।
 ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਕੋ ਮੁਖ ਹੇਰਹਿ।

ਹਸਹਿ ਅਧਿਕ ਹੁਇ ਖੁਸ਼ੀ ਘਨੇਰਹਿ

॥ ੨੯ ॥

ਬੈਠਤਿ ਚਲਤਿ ਸਮੁਖ ਜਬਿ ਹੋਇ।

ਹਸਨਿ ਬਦਨ ਤੇ ਹਰਖਤਿ ਸੋਇ।

ਧਰਜੋ ਨਾਮ ਤਬਿ ਗੁਰ ਨਿਜ ਰਸਨਾ।

'ਭਯੋ ਆਜ ਤੇ ਬਾਲੂ ਹਸਨਾ' ॥ ੩੦ ॥

ਤਿਸ ਦਿਨ ਤੇ ਤਿਸ ਕੇ ਗੁਰ ਕਹੋ।

'ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਹਿਆ।

'ਅਬਿ ਗੁਰਦਿੱਤੇ ਕੇ ਸੰਗ ਰਹੋ।'

ਮਾਨਜੋ ਬਾਕ ਪ੍ਰੇਮ ਮਨ ਰੰਗ।

ਰਹਨਿ ਲਗਜੋ ਗੁਰ ਨੰਦਨ ਸੰਗ ॥ ੩੧ ॥

ਚਢੈ ਵਹਿਰ ਤਬਿ ਆਗੈ ਧਾਵਹਿ।

ਜਹਿ ਪੁਹੰਚਹਿ ਚਲਿ ਤਹਾਂ ਸਿਧਾਵੈ।

ਇਕ ਦਿਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਗਏ।

ਬਨ ਅਖੇਰ ਕੋ ਖੇਲਤਿ ਭਏ ॥ ੩੨ ॥

ਨਿਕਸਜੋ ਸੂਕਰ ਚਲਜੋ ਪਲਾਈ।

ਗੁਰ ਸੁਤ ਦੇਖਿ ਤੁਰੰਗ ਧਵਾਈ।

ਗਏ ਦੂਰ ਲੋ ਸਭਿ ਹਟਿ ਰਹੇ।

ਪਹੁੰਚਜੋ ਗਯੋ ਨ ਸ੍ਰਮ ਕੋ ਲਹੇ ॥ ੩੩ ॥

ਇਕ ਬਾਲੂ ਹਸਨਾ ਤਹਿ ਗਯੋ।

ਸਤਿਗੁਰ ਨੰਦ ਬਿਲੋਕਤਿ ਭਯੋ।

ਅਧਿਕ ਜਾਨਿ ਸੇਵਾ, ਹਰਖਾਏ।

ਟੋਪੀ ਬਖਸ਼ਿ ਦਈ ਤਿਸ ਥਾਏਂ ॥ ੩੪ ॥

ਲੇਕਰਿ ਸਿੱਧ ਸ਼ਕਤਿ ਕੋ ਪਾਈ।

ਭਯੋ ਗਜਾਨ ਮਨੁ ਆਨੰਦ ਪਾਈ।

ਹਤਜੋ ਕੋਲ ਸੋ ਆਨਿ ਉਠਾਏ।

ਪੁਰਿ ਕਰਤਾਰ ਬਿਖੈ ਚਲਿ ਆਏ ॥ ੩੫ ॥

ਸਕਲ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੁਨਾਯੋ ਗੁਰ ਕੋ।

'ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਪਿਖਿ ਉਰ ਕੋ।'

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਭਏ ਪ੍ਰਸੰਨ।

ਸਭਿਨਿ ਸੁਨਾਇ ਬਖਾਨਿ ਬਦੰਨ ॥ ੩੬ ॥

'ਅਬਿ ਤੇਰੀ ਪੂਰੀ ਭਈ ਸੇਵਾ।

ਕਰੇ ਰਿਝਾਵਨਿ ਬਹੁ ਗੁਰਦੇਵਾ।

ਬੈਠਹੋ ਭਜਨ ਕਰਹੁ ਪ੍ਰਭੂ ਕੇਰਾ।

ਜਨਮ ਮਰਨ ਕਾਟਯੋ ਅਬਿ ਤੇਰਾ।

॥ ੩੭ ॥

ਲੇ ਗੁਰ ਖੁਸ਼ੀ ਦ੍ਵਾਰ ਬਿਰ ਰਹਯੋ।

ਰਾਤਿ ਦਿਵਸ ਹਰਿ ਸਿਮਰਨ ਲਹਯੋ।

ਇਮ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ।

ਕਰੇ ਉਧਾਰਨ ਸਿੱਖ ਬਿਸਾਲਾ ॥ ੩੮ ॥

ਬੈਠੇ ਹੁਤੇ ਦਿਵਾਨ ਮਝਾਰੀ।

ਪੈਦੇ ਖਾਨ ਆਯੋ ਬਲ ਭਾਰੀ।

ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਹਰਖਤਿ ਹੁਇ ਕਹੇ।

'ਸੁਤ ਜਨਮਯੋ ਤੁਮ ਕਰੁਨਾ ਲਹੇ' ॥ ੩੯ ॥ 'ਭਾਵ ਆਪ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਨਾਲ।

ਨਿਜ ਰਸਨਾ ਤੇ ਨਾਮ ਬਖਾਨੇ।

ਜੀਵਨ ਰਹੇ ਦਾਸ ਨਿਜ ਜਾਨੇ।'

ਕ੍ਰਿਪਾ ਠਾਨਿ ਗੁਰ ਕੀਨਿ ਬਖਾਨ।

'ਪੈਦੇ ਖਾਂ ਕੋ ਸੈਦੇ ਖਾਨ ॥ ੪੦ ॥

ਤਵ ਸੁਤ ਕੋ ਸੁਤ ਜੋ ਉਪਜੈਹੈ।

ਹਮ ਤੇ ਪਲਟਾ ਸੋ ਪੁਨ ਪੈ ਹੈ।'

ਸੁਨਿ ਬਿਸਮਯੋ ਕਹਿ ਪੈਦੇਖਾਨ।

'ਕਹਾਂ ਬਾਕ ਇਹ ਕੀਨਿ ਬਖਾਨ?'

॥ ੪੧ ॥

ਤਬਿ ਗੁਰ ਭਨਯੋ 'ਨੇਤਿ' ਹੈ ਐਸੇ।

'ਹੋਣਹਾਰ।

ਜਿਸਹਿ ਨ ਮੇਟਿ ਸਕਹਿ ਕੋ ਕੈਸੇ।

ਜਬਿ ਹੁਇ ਹੈ ਤਬਿ ਜਾਨਯੋ ਜਾਇ।'

ਸੁਨਿ ਦਿਵਾਨ ਸਗਰੋ ਬਿਸਮਾਇ ॥ ੪੨ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਸੇ 'ਬਿਧੀਚੰਦ ਬਾਲੂ ਹਸਨਾ ਪੈਦੇ ਖਾਨ ਨੰਦ'

ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਚਤੁਰਥੇ ਅੰਸੂ ॥ ੪ ॥

੫. [ਪੈਂਦੇ ਦਾ ਘਰ ਜਵਾਈ। ਸ੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਤਿਆਰੀ]

੪<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੬

ਦੋਹਰਾ:

ਤਨੁਜਾ ਪੈਂਦੇ ਖਾਨ ਕੀ, ਬਰ ਕੇ ਉਚਿਤ

ਪਛਾਨ।

ਛੋਟੇ ਮੀਰ ਸੁ ਗ੍ਰਾਮ ਮਹਿ, ਬਾਸਹਿ ਏਕ

ਪਠਾਨ ॥ ੧ ॥

ਹਾਕਲ ਛੰਦ:

ਤਿਹ ਨਾਮ ਖਾਨ ਅਸਮਾਨਾ।

ਬਯ ਖੋੜਸ ਬਰਖਨਿ ਜਾਨਾ।

ਸੋ ਪਦਰ^੧ ਸਮੇਤ ਬਸੰਤਾ।

^੧ਪਿਤਾ।

ਢਿਗ ਸ਼ਾਹੁ ਚਾਕਰੀ ਵੰਤਾ ॥ ੨ ॥

ਸਨਮਾਨ ਸਮੇਤ ਮਹਾਨਾ।

ਧਨ ਸ਼ਾਹੁ ਦੇਤਿ ਭਟ ਜਾਨਾ।

ਨਿਜ ਸਮਤਾ^੧ ਭਲੇ ਪਛਾਨੀ।

^੧ਬਰਾਬਰੀ।

ਕੁਲ, ਧਨ, ਬਯ ਸੁੰਦਰ ਮਾਨੀ ॥ ੩ ॥

ਤਬਿ ਪੈਂਦੇ ਖਾਨ ਕਰਿ ਨਾਤਾ।

ਦੇ ਸੁਤਾ ਸੁ ਕੀਨਿ ਜਮਾਤਾ।

ਤਤਕਾਲ ਨਿਕਾਹੁ ਕਰਾਯੋ।

ਘਰ ਅਪਨੇ ਤਿਸੈ ਬਸਾਯੋ ॥ ੪ ॥

ਸੁਤ ਉਪਜਯੋ ਬਾਰਿਕ ਸੋਈ^੧।

^੧ਪੈਂਦੇ ਦੇ ਘਰ ਜੋ) ਪੁੱਤ੍ਰ ਹੋਇਆ ਉਹ ਅਜੇ ਬਾਲਕ ਸੀ (ਇਸ ਵਾਸਤੇ)।

ਤਨੁਜਾਪਤਿ ਸੁਤ ਸਮ ਜੋਈ^੧।

^੧ਜਵਾਈ ਨੂੰ ਪੁੱਤਰ ਵਾਂਗ ਦੇਖਦਾ ਸੀ (ਪੈਂਦਾ)।

ਤਿਸ ਦੇਖਿ ਰਹੈ ਸੁਖ ਪਾਈ।

ਕਰਿ ਰਾਖਯੋ ਸਦਨ ਜਵਾਈ^੧ ॥ ੫ ॥

^੧ਘਰ ਜਵਾਈ ਬਣਾ ਰਖਿਆ।

ਲੇ ਗੁਰ ਤੇ ਵਸਤੁ ਮਹਾਨਾ।

ਸਭਿ ਦੇਤਿ ਤਾਂਹਿ ਸੁਖ ਮਾਨਾ।

ਤਿਮ ਪੈਂਦੇ ਖਾਨ ਕੀ ਦਾਰਾ।

ਬਹੁ ਕਰਤਿ ਰਹਤਿ ਨਿਤ ਪਯਾਰਾ ॥ ੬ ॥

ਕਰਿ ਭੋਜਨ ਸ੍ਵਾਦਲ ਨਾਨਾ।

ਅਚਿਵਾਇ ਆਪਨੇ ਪਾਨਾ।

ਇਮ ਬੀਤਯੋ ਕੇਤਿਕ ਕਾਲਾ।

ਮਿਲਿ ਭੋਗਹਿ ਅਨੰਦ ਬਿਸਾਲਾ ॥ ੭ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਬਿਲਾਸ ਧਰੰਤੇ।
 ਚਢਿ ਜਾਤਿ ਅਖੇਰ ਕਰੰਤੇ।
 ਗਨ ਜੀਵਨ ਜਗਤ ਉਧਾਰੈਂ।
 ਬਿਚਰੰਤੇ ਵਹਿਰ ਪ੍ਰਹਾਰੈਂ' ॥ ੮ ॥

'ਬਾਹਰ ਵਿਚਰਦੇ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਦੇ ਹਨ ਭਾਵ ਸ਼ਿਕਾਰ ਤੋਂ ਹੈ।

ਬਹੁ ਸਿੱਖਨਿ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ਾ।
 ਕਿਹ ਕਾਟਤਿ ਜਗਤ ਕਲੇਸ਼ਾ।
 ਬਡ ਤ੍ਰਿਪਤਿ ਭਏ ਰਿਪੁ ਮਾਰੇ।
 ਜਸ ਦਸ ਦਿਸ਼ਿ ਅਧਿਕ ਬਿਥਾਰੇ ॥ ੯ ॥

'ਬਡ ਮੁਗਲ ਮਾਰ ਗੁਰ ਸੂਰਾ।
 ਨਿਜ ਦਾਸ ਕਾਮਨਾ ਪੂਰਾ।
 ਪਰਵਿਰਤ ਪੰਥ ਮਹਿ ਤੈਸੇ।
 ਨਿਰਬਿਰਤ ਬਿਥੈ ਰਹਿ ਜੈਸੇ' ॥ ੧੦ ॥

'ਪਰਵਿਰਤੀ ਮਾਰਗ ਵਿਚ ਤਿਵੇਂ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਨਿਵਿਰਤੀ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਭਾਵ ਦੋਹੀਂ ਪਾਸੀ ਪੂਰਨ ਹਨ। ਰਾਜ ਤੇ ਜੋਗ ਦੋਹਾਂ ਵਿਚ ਪੂਰਨ ਪਦ ਤੇ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਅੰਗਦ ਚੰਦੰ।
 ਸ੍ਰੀ ਅਮਰਦਾਸ ਸੁਖਕੰਦੰ।
 ਗੁਰ ਰਾਮਦਾਸ ਗੁਨ ਖਾਨੀ।
 ਸ੍ਰੀ ਅਰਜਨ ਜਿਮ ਬ੍ਰਹਮ ਗਜਾਨੀ
 ॥ ੧੧ ॥

ਤਿਮ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਬੀਰਾ।
 ਉਰ ਨਿਸ਼ਚਾ ਤਥਾ ਗਹੀਰਾ।
 ਜਿਮ ਪੰਚਹੁ ਸ਼ਾਂਤਿ ਸਰੂਪੰ।
 ਤਿਮ ਖਸ਼ਟਮ ਭਏ ਅਨੂਪੰ ॥ ੧੨ ॥

'ਪਰਵਿਰਤਿ ਰਾਖਿਬੋ ਦਲ ਕੋ।
 ਭਟ ਕਰਨਿ ਬਟੋਰਨ ਬਲ ਕੋ।
 ਤੁਰਕੇਸ਼ੁਰ ਸੋਂ ਬਡ ਝੇਰਾ।
 ਨਿਤ ਕਰਨ ਉਖੇਰ ਬਿਖੇਰਾ ॥ ੧੩ ॥
 ਰਿਪੁ ਹਿਤ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਮਚਾਏ।
 ਪੁਰਸ਼ਾਰਥ ਕਰੇ ਕਰਾਏ।

'ਅਗੇ ਪਰਵਿਰਤੀ ਦੇ ਕੰਮ ਦੱਸਦੇ ਹਨ:-।

'ਪਰ ਨਿਸ਼ਚਾ ਗਜਾਨ ਮਹਾਨਾ।
 ਸਭਿਹਿਨਿ ਕੈ ਏਕ ਸਮਾਨਾ' ॥ ੧੪ ॥
 ਇਮ ਕੇਤਿਕ ਸਮਾ ਬਿਤਾਯੋ।

'ਅਗੇ ਨਵਿਰਤੀ ਦੀ ਬ੍ਰਿਤਿ ਦੱਸਦੇ ਹਨ:-

ਸੁਭ ਮਾਘ ਮਾਸ ਤਬਿ ਆਯੋ।
 ਪਿਖਿ ਲਾਲਚੰਦ ਮਨ ਆਨੀ।
 ਨਿਜ ਦਾਰਾ ਸੰਗ ਬਖਾਨੀ ॥ ੧੫ ॥
 'ਨਿਜ ਤਨੁਜਾ ਗੁਜਰੀ ਕੇਰਾ।
 ਹੈ ਬਜਾਹਨਿ ਸਮਾ ਅਛੇਰਾ।
 ਕਰਿ ਦੀਜੈ ਉਰ ਅਭਿਲਾਖਾ।'
 ਸੁਨਿ ਬਿਸਨੁ ਕੁਇਰ ਬਚ ਭਾਖਾ ॥ ੧੬ ॥
 'ਇਹ ਤੋਹਿ ਮਨੋਰਥ ਆਛਾ।
 ਮਮ ਉਰ ਮਹਿ ਦੀਰਘ ਬਾਂਛਾ।
 ਕਰਿ ਦੇਹੁ ਬਿਲੰਬ ਨ ਕੀਜੈ।
 ਲਿਖਿ ਸਾਹਾ ਗੁਰ ਕੋ ਦੀਜੈ' ॥ ੧੭ ॥
 ਕਰਿ ਮਸਲਤ ਬਿੱਪ੍ਰ ਬੁਲਾਯੋ।
 ਕਹਿ ਸਾਹਾ ਤਬਹਿ ਸੁਧਾਯੋ*।

*ਪਿੱਛੇ ਕਈ ਵੇਰ ਲਿਖ ਆਏ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ
 ਮਿਰਯਾਦਾ ਨਹੀਂ; ਦੇਖੋ ਰਾਸਿ ੪ ਅੰਸੂ ੭ ਅੰਕ ੨੪ ਦੀ
 ਹੇਠਲੀ ਟੁਕ।

'ਜਬਿ ਫਲਗਣ ਨੌਮੀ ਆਵੈ।
 ਤਬਿ ਬਜਾਹ ਰਚਹੁ ਸੁਖ ਪਾਵੈ' ॥ ੧੮ ॥
 ਲਿਖਿ ਕਾਗਦ ਬਿੱਪ੍ਰ ਪਠਾਯੋ।
 ਚਲਿ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਢਿਗ ਆਯੋ।
 ਕਹਿ ਆਸ਼ਿਖ ਬੈਠਿ ਸੁਨਾਵਾ।
 'ਮੈਂ ਸਾਹਾ ਲੈ ਕਰਿ ਆਵਾ' ॥ ੧੯ ॥
 ਕਹਿ ਪਾਤੀ ਤਬਹਿ ਪਠਾਈ।
 ਸੁਨਿ ਮੰਦਿਰ ਸੁਧਿ ਪਹੁੰਚਾਈ।
 ਤਿਨ ਰੀਤਿ ਕਰੀ ਕੁਲ ਜੇਤੀ।
 ਉਤਸਾਹੁ ਬਿਸਾਲ ਸਮੇਤੀ ॥ ੨੦ ॥
 ਮਿਲਿ ਗਾਵਤਿ ਗੀਤ ਰਸਾਲੇ।
 ਉਪਜਾਵਤਿ ਅਨੰਦ ਬਿਸਾਲੇ।
 ਦਿਜ ਸੇਵ ਕਰਾਇ ਰਖਾਯੋ।
 ਪੁਨ ਦੀਨਿ ਬਿਦਾਇ ਪਠਾਯੋ ॥ ੨੧ ॥
 ਜਬਿ ਬਜਾਹ ਦਿਵਸ ਨਿਯਰਾਏ।
 ਸਨਬੰਧੀ ਸਕਲ ਬੁਲਾਏ।
 ਪਕਵਾਨ ਭੇਜ ਸਭਿ ਥਾਨੇ।
 ਉਤਸਾਹ ਕੀਨਿ ਹਰਖਾਨੇ ॥ ੨੨ ॥

ਸੁਤ ਬਨਿਤਾ ਕੇ ਜੁਤਿ ਦਾਤੂ।
 ਗੁਰ ਅਮਰ ਬੰਸ ਹਰਖਾਤੂ।
 ਗੁਰ ਸਸੁਰ ਆਇ ਹਰਿਚੰਦੂ।
 ਲਖਿ ਦੋਹਿਤ ਬਯਾਹ ਅਨੰਦੂ ॥ ੨੩ ॥
 ਧਨ ਬਨਿਤਾ ਲੇ ਪਰਿਵਾਰਾ।
 ਚਲਿ ਆਏ ਪੁਰਿ ਕਰਤਾਰਾ।
 ਸਰ ਸੁਧਾ ਛੋਰਿ ਨਰ ਔਰੀ।
 ਹਰਿਚੰਦ ਸੰਗ ਤਿਸ ਠੋਰੀ ॥ ੨੪ ॥
 ਸਭਿ ਦਰਸਨ ਗੁਰ ਕੇ ਆਏ।
 ਸੁਤ ਬਯਾਹ ਸੁਨਤਿ ਮੁਦ ਪਾਏ।
 ਯੁਤ ਭਾਗਨ ਆਯੋ ਦੁਾਰਾ।
 ਲੇ ਰਾਮਾ ਅਪਨੀ ਦਾਰਾ ॥ ੨੫ ॥
 ਸੁਨਿ ਜੋਧ ਰਾਇ ਨਰ ਗਨ ਕੋ।
 ਸੁਭ ਵਸਤੁ ਗੁਰੁ ਅਰਪਨ ਕੋ।
 ਤ੍ਰਿਯ ਬ੍ਰਿੰਦ ਲਏ ਪਟਰਾਨੀ।
 ਚਲਿ ਆਈ ਅਨੰਦ ਮਹਾਨੀ ॥ ੨੬ ॥
 ਸੁਨਿ ਸਾਧੂ ਰੂਪਾ ਆਯੋ।
 ਪਰਿਵਾਰ ਸੰਗ ਸਭਿ ਲਯਾਯੋ।
 ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਜਿਨ ਸੁਧ ਪਾਈ।
 ਸਭਿ ਪਹੁੰਚੇ ਬਿਲਮ ਭੁਲਾਈ ॥ ੨੭ ॥
 ਸੁਤ ਸਾਧੂ ਧਰਮਾ ਲੀਨੇ।
 ਗੁਰ ਮਿਲਿਬੇ ਮਗ ਪਗ ਦੀਨੇ।
 ਰਥ ਚਢਿ ਕਰਿ ਬੀਰੋ ਆਈ।
 ਗੁਰ ਸੁਤਾ ਮਿਲਨਿ ਲਲਚਾਈ ॥ ੨੮ ॥
 ਸਭਿ ਆਨਿ ਗੁਰੁ ਪਦ ਬੰਦੇ।
 ਮਿਲਿ ਭੱਲੇ ਤ੍ਰੋਹਣ ਬ੍ਰਿੰਦੇ।
 ਗੁਰ ਜਥਾ ਜੋਗ ਸਨਮਾਨੇ।
 ਸੁਧ ਲੀਨਸਿ ਖਾਨੁ ਰੁ ਪਾਨੇ ॥ ੨੯ ॥
 ਸਨਬੰਧੀ ਅਰੁ ਪਰਵਾਰਾ।
 ਮਿਲਿ ਜਥਾ ਜੋਗ ਮੁਦ ਧਾਰਾ।
 ਸੁਭ ਨਾਨਕੀ ਰੁ ਮਰਵਾਹੀ।
 ਕਹਿ ਗਿਰਾ ਮ੍ਰਿਦੁਲ ਸਭਿ ਪਾਂਹੀ ॥ ੩੦ ॥

ਤ੍ਰਿਯ ਜਿਤ ਕਿਤ ਜੇਤਿਕ ਆਈ।
 ਕਰਿ ਮੰਗਲ ਦੇਤਿ ਬਧਾਈ।
 ਮਿਲ ਗਾਵਤਿ ਸੁੰਦਰ ਗੀਤਾ।
 ਜੇ ਅਨੰਦ ਬਧਾਵਤਿ ਚੀਤਾ ॥ ੩੧ ॥
 ਗੁਰ ਘਰ ਕੋ ਦੇਖਿ ਸਮਾਜਾ।
 ਜਿਸ ਦੇਸਨ ਪਤਿ ਮਹਾਰਾਜਾ।
 ਸਨਬੰਧੀ ਸਰਬ ਸਰਾਹੈ।
 'ਇਨ ਉਦਯੋ ਪ੍ਰਤਾਪ ਮਹਾਂ ਹੈ ॥ ੩੨ ॥
 ਰਣ ਕਰਤੇ ਸ਼ਾਹੁ ਹਰਾਯੋ।
 ਪਦ ਪਾਛੈ ਨਹੀਂ ਹਟਾਯੋ।
 ਅਸ ਅਪਰ ਨ ਜਗ ਮੈਂ ਕੋਈ।
 ਇਨ ਸੰਗ ਜੰਗ ਚਹਿ ਜੋਈ ॥ ੩੩ ॥
 ਗੁਰ ਘਰ ਮਹਿ ਪੂਰਬ ਪੀਰੀ।
 ਅਬਿ ਇਨਹੁ ਦੁਤੀ ਲੇ ਮੀਰੀ।
 ਪਰਤਾਪ ਸੁਜਸੁ ਜਗ ਛਾਯੋ।
 ਸਮ ਰਾਜਨਿ ਐਸ਼੍ਵਰਜ ਪਾਯੋ ॥ ੩੪ ॥
 ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਮਿਲਿ ਮਿਲਿ ਭਾਖੈ।
 ਰਣ ਗਾਥ ਬੁਝਿ ਅਭਿਲਾਖੈ।
 ਨਿਤ ਗੁਰ ਢਿਗ ਸਭਾ ਬਿਸਾਲਾ।
 ਸਭਿ ਬੈਠਤਿ ਆਨੰਦ ਨਾਲਾ ॥ ੩੫ ॥
 ਨਿਤ ਸ੍ਵਾਦਲ ਹੋਤਿ ਅਹਾਰਾ।
 ਖਟ ਰਸ ਕੇ ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰਾ।
 ਬਹੁ ਰਾਗ ਰੰਗ ਨਿਤ ਹੋਵੈ।
 ਨਿਜ ਧੰਨ ਮਾਨਿ ਮਿਲਿ ਜੋਵੈ' ॥ ੩੬ ॥ 'ਦਰਸਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।
 ਗਨ ਮੰਗਤ ਜਨ ਸੁਨਿ ਆਵੈ।
 ਧਨ ਧਾਨ ਬਸਨ ਬਹੁ ਪਾਵੈ।
 ਜਸ ਗਾਵਤਿ ਬਿਬਿਧ ਪ੍ਰਕਾਰੇ।
 'ਜੈ ਸਤਿਗੁਰ' ਕਰਤਿ ਉਚਾਰੇ ॥ ੩੭ ॥
 ਦਿਨ ਇਸ ਬਿਧਿ ਕੇਤਿਕ ਬੀਤੇ।
 ਸਭਿ ਕਰਤਿ ਬਯਾਹ ਕੀ ਰੀਤੇ।
 ਧੁਨਿ ਉਚੀ ਬਾਜਤਿ ਬਾਜੇ।
 ਸ਼ਰਨਾਇ ਮ੍ਰਿਦੰਗਨਿ ਸਾਜੇ' ॥ ੩੮ ॥ 'ਸਾਜ਼।

ਗਨ ਢੋਲਕ ਢੋਲ ਬਜਾਵੈਂ।
 ਬਡ ਦੁੰਦਭਿ ਨਾਦ ਉਠਾਵੈਂ।
 ਡਫ ਮੁਰਲੀ ਝਾਂਝ ਬਿਸਾਲਾ।
 ਮਿਲਿ ਪਟਹਿ ਨਫੀਰੀ ਜਾਲਾ ॥ ੩੯ ॥
 ਨਿਤ ਨੌਬਤ ਦੁਆਰ ਅਗਾਰੀ।
 ਸਭਿ ਕਰਹਿ ਕੁਲਾਹਲ ਭਾਰੀ।
 ਕਿਤ ਹੋਵਤਿ ਬਿਬਿਧਿ ਤਮਾਸ਼ੇ।
 ਸੁਰ ਲੋਕ ਮਨਿੰਦ ਬਿਲਾਸੇ ॥ ੪੦ ॥
 ਕਿਤ ਨਟ ਗਨ ਕਰਤਿ ਅਖਾਰੇ।
 ਮਿਲਿ ਨਰ ਸਮੁਦਾਇ ਨਿਹਾਰੇਂ।
 ਦਿਨ ਬੀਤਤਿ ਜਾਨਹਿ ਨਾਂਹੀ।
 ਬਹੁ ਸੁੰਦਰ ਮੰਗਲ ਮਾਂਹੀ ॥ ੪੧ ॥
 ਸ਼੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸੋਹੇ।
 ਨਰ ਨਾਰਿ ਰੂਪ ਪਿਖਿ ਮੋਹੇ।
 ਸਮ ਪਿਤ ਕੇ ਦੀਰਘ ਡੀਲੇ।
 ਮੁਖ ਮੰਡਲ ਚੰਦ ਸੁਸ਼ੀਲੇ ॥ ੪੨ ॥
 ਭੁਜ ਲਾਂਬੀ ਆਯੁਤ ਛਾਤੀ।
 ਬਿਸਤਿਰਤਿ ਆਖ ਕੁਛ ਰਾਤੀ'।
 ਜੁਗ ਕੰਧ ਉਤੰਗ ਸੁਹਾਏ।
 ਗਤਿ ਮੰਦ ਮੰਦ ਛਬਿ ਪਾਏ ॥ ੪੩ ॥
 ਉਦਬਰਤਨ' ਮਲਿਬੇ ਹੇਤਾ।
 ਮਿਲਿ ਨਾਰਿ ਸੁਹਾਗ ਸਮੇਤਾ।
 ਮੁਖ ਗਾਵਤਿ ਮਰਦਨ ਕੀਨਾ।
 ਸਭਿ ਤਨ ਕੋ ਗਹਿ ਭੁਜ ਪੀਨਾ ॥ ੪੪ ॥
 ਇਸ਼ਨਾਨੇ ਸੌਰਭ ਸੰਗਾ'।
 ਸੁਭ ਸ਼ੋਭਤਿ ਭੇ ਸੁਭ ਅੰਗਾ।
 ਬਹੁ ਸੂਖਮ ਚੀਰ ਜਿ ਚਾਰੂ।
 ਕਰਿ ਪੋਸ਼ਿਸ਼ ਪੀਤ ਉਦਾਰੂ ॥ ੪੫ ॥
 ਤਨ ਪਹਿਰਤਿ ਦੁਤੀ' ਬਧਾਈ।
 'ਜਨੁ ਸਿਮਟਿ ਛਟਾ ਇਕ ਥਾਈਂ।
 ਮੁਖ ਚੰਦ ਬੀਚ ਮੈਂ ਲੀਨਾ'।

'ਲਾਲ।

'ਵੱਟਣਾ।

'ਸੁਗੰਧੀਆਂ ਨਾਲ।

'ਸੁੰਦਰਤਾ।

'ਚੰਦ੍ਰਮਾਂ ਵਰਗੇ ਮੁਖੜੇ ਨੂੰ (ਮਾਨੋਂ) ਬਿਜਲੀਆਂ ਨੇ ਇਕ
 ਥਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਹੋਕੇ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ।

ਜਗ ਨਯਨਿ ਕਮਲ ਰਸ ਲੀਨਾ¹ ॥ ੪੬ ॥ 'ਰਸ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹਨ।

ਕਰ ਕੰਛਣਾ ਬੰਧਨ ਕੀਨਾ।

ਬਹੁ ਦਾਨ ਦਿਜਨਿ ਕੋ ਦੀਨਾ।

ਮਿਲਿ ਗਾਵਤਿ ਕੋਕਿਲ ਬੈਨੀ।

ਬਡ ਤੀਛਨ ਪੰਕਜ ਨੈਨੀ ॥ ੪੭ ॥

ਕਟ ਕੇਹਰਿ ਬਰ, ਗਜਗੋਨੀ।

ਧਰ ਬਸਨ ਬਿਭੂਖਨ ਲੋਨੀ¹।

'ਸੁੰਦਰ।

ਸਭਿ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸੰਗਾ।

ਚਲਿ ਗਾਵਤਿ ਅਨੰਦ ਉਮੰਗਾ ॥ ੪੮ ॥

ਗਨ ਮਿਲੀ ਬਰਾਤ ਸੁਹਾਈ।

ਦੁਤਿ ਬਸਨ ਬਿਭੂਖਨ ਛਾਈ।

ਨਿਜ ਪੁਰਿ ਮਹਿ ਕਰਨ ਢੁਕਾਊਂ।

ਨਹਿ ਬਾਹਿਨ ਲੀਨਸਿ ਕਾਊ ॥ ੪੯ ॥

ਗੁਰ ਚਲੇ ਰੂਪ ਅਭਿਰਾਮੂ।

ਜਹਿ ਲਾਲਚੰਦ ਕੋ ਧਾਮੂ।

ਧਰਿ ਜੋਧ ਹਾਥ ਪਰ ਹਾਥਾ।

ਸਭਿ ਭੱਲੇ ਤ੍ਰੇਹਣ ਸਾਥਾ ॥ ੫੦ ॥

ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਮਿਲਿ ਸਮੁਦਾਏ।

ਬਰਬੀਰ ਸੰਗ ਛਬਿ ਪਾਏ।

ਧਰਿ ਸਿਪਰ ਖੜਗ ਨਿਜ ਅੰਗਾ।

ਜੇ ਅਹੈਂ ਬਹਾਦੁਰ ਜੰਗਾ ॥ ੫੧ ॥

ਗਨ ਮੇਲ ਅਪਰ ਸਭਿ ਚਾਲੇ।

ਚਹੁੰਦਿਸਿ ਮਹਿ ਭੀਰ ਬਿਸਾਲੇ।

ਪੁਰਿ ਬਿਖੈ ਗਰੀ ਜਿ ਬਜ਼ਾਰਾ।

ਗਨ ਮਾਨਵ ਸਭਿਨਿ ਮਝਾਰਾ ॥ ੫੨ ॥

ਧਰਿ ਭੂਖਨ ਬਸਤ੍ਰ ਨਵੀਨੇ।

ਬਨਿ ਛੈਲ ਫਿਰਤਿ ਰਸ ਲੀਨੇ।

ਗਨ ਬਾਦਤ ਬਜੇ ਬਿਸਾਲੇ।

ਸਭਿ ਆਗੇ ਦੂਲਹੁ ਚਾਲੇ ॥ ੫੩ ॥

ਸਿਰ ਸ਼ੇਖਰ¹ ਸੁੰਦਰ ਸੋਭੇ।

'ਮੁਕਟ, ਸਿਰ ਤੇ ਪਹਿਨਣੇ ਦਾ ਸੇਹਰਾ ਸੰ: ਸ਼ੇਖਰ।

ਨਰ ਨਾਰਿ ਪਿਖਤਿ ਮਨ ਲੋਭੇ।

ਇਮ ਗਮਨੇ ਕਰਨ ਢੁਕਾਊ।

ਬਰਖਾਵਤਿ ਬਿਤ^੧ ਚਿਤ ਚਾਉ ॥ ੫੪ ॥ 'ਧਨ।

ਤਬਿ ਲਾਲ ਚੰਦ ਹੁਇ ਆਗੇ।

ਕਰਿ ਮਿਲਨੀ ਪ੍ਰੇਮ ਸੁ ਪਾਗੇ।

ਕਰਿ ਅੱਗੁ ਬਿਲੰਦ ਅਕੋਰੰ।

ਤਹਿ ਖਰੋ ਹੁਇ ਕਰ ਜੋਰੰ ॥ ੫੫ ॥

ਪਗ ਪੰਕਜ ਕੋ ਲਪਟਾਯੋ।

ਗੁਰ ਗਹਿ ਕਰਿ ਹਾਥ ਉਠਾਯੋ।

ਮਿਲਿ ਅੰਕ ਗਯੋ ਨਿਜ ਧਾਮਾ।

ਕਰਿ ਤਜਾਰ ਭਲੇ ਸਭਿ ਸਾਮਾ^੧ ॥ ੫੬ ॥ 'ਸਾਮਾਨ।

ਸ਼੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਭਾਏ।

ਸੁਸਰਾਲ ਦ੍ਵਾਰ ਲਗਿ ਆਏ।

ਕੁਲ ਰੀਤਿ ਕਰੀ ਨਰ ਨਾਰੀ।

ਬਹੁ ਗਾਵਤਿ ਦੇ ਕਰਿ ਗਾਰੀ^੧ ॥ ੫੭ ॥ 'ਦੇਖੋ ਰਾਸ ੪ ਅੰਸੂ ੪ ਅੰਕ ੫ ਦੀ ਹੇਠਲੀ ਟੁਕ।

ਪੁਨ ਹਟਿ ਕਰਿ ਡੇਰਾ ਕੀਨਾ।

ਪੁਰਿ ਅਧਿਕ ਕੁਲਾਹਲ ਚੀਨਾ।

ਸਭਿ ਟਿਕੀ ਬਰਾਤ ਅਨੰਦੇ।

ਗਨ ਮੰਗਲ ਪਿਖਿ ਹਰਖੰਦੇ ॥ ੫੮ ॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਸੇ 'ਸ਼੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਬਜਾਹ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ
ਨਾਮ ਪੰਚਮੇ ਅੰਸੂ ॥ ੫ ॥

੬. [ਸ੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਵਜਾਹ]

ਪ<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੁ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੁ>>2**ਦੋਹਰਾ:**

ਜੁਗ ਘਟਿਕਾ ਨਿਸ ਕੇ ਬਿਤੇ,
ਭੋਜਨ ਹੇਤੁ ਬੁਲਾਇ।
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ,
ਚਲੇ ਸੰਗ ਸਮੁਦਾਇ ॥ ੧ ॥

ਹਾਕਲ ਛੰਦ:

ਸ੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਦੂਲੋ।
ਸਭਿ ਆਗੇ ਗੁਰ ਅਨਕੂਲੋ।
ਘਰ ਲਾਲਚੰਦ ਕੇ ਚਾਲੇ।
ਗਨ ਬਾਦਤ ਧੁਨੀ ਉਠਾਲੇ ॥ ੨ ॥
ਤਬਿ ਆਤਸ਼ਬਾਜ਼ੀ ਛੋਰੇ।
ਚਢਿ ਜਾਤਿ ਗਗਨ ਕੀ ਓਰੇ।
ਬਹੁ ਝਾਰ ਮਤਾਬੀ ਬਾਰੀ।
ਜਨੁ ਫੂਲ ਰਹੀ ਫੁਲਵਾਰੀ ॥ ੩ ॥
ਕੋ ਛੂਟਤਿ ਸ਼ਬਦ ਉਠਾਲੈਂ।
ਕੋ ਚਰਖੀ ਭ੍ਰਮਤਿ ਬਿਸਾਲੈਂ।
ਬਡ ਕਰਤਿ ਜੋਰ ਬਿਧਿ ਨਾਨਾ।
ਇਮ ਅਧਿਕ ਤਮਾਸ਼ੋ ਠਾਨਾ ॥ ੪ ॥
ਨਰ ਨਾਰਿ ਬਿਲੋਕਿ ਅਨੰਦੈ।
ਜਿਹ ਕਿਹ ਠਾਂ ਭੀਰ ਬਿਲੰਦੈ।
ਚਲਿ ਸਨੈ ਸਨੈ ਗੁਰ ਧੀਰਾ।
ਅਵਿਲੋਕਤਿ ਚਲਤਿ ਪ੍ਰਬੀਰਾ ॥ ੫ ॥

'ਗੁਰੂ ਜੀ (ਦੀ) ਆਗਿਆਨੁਸਾਰ।

'ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਸੂਰਮੇ [ਸੰਸ: ਪ੍ਰਵੀਰ = ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ। ਬੀਰ, ਜੋਧਾ।
ਮਹਾਨ ਪੁਰਖ]

ਘਰ ਲਾਲਚੰਦ ਕੇ ਜਾਈ।
ਗਨ ਪੰਕਤਿ ਕਰਿ ਬੈਠਾਈ।
ਬਰ ਚੰਦਨ ਚੌਂਕੀ ਚਾਰੂ।
ਰੁਚਿਰਾਸਨ ਤਿਸ ਪਰ ਡਾਰੂ ॥ ੬ ॥
ਸਨਮਾਨ ਗੁਰੂ ਬੈਠਾਏ।
ਕਰ ਧੋਵਨਿ ਕੋ ਜਲ ਲਯਾਏ।
ਪੁਨ ਥਾਰ ਸੁ ਧਰੇ ਅਗਾਰੀ।
ਪਕਵਾਨ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰੀ ॥ ੭ ॥

ਬਹੁ ਸੁੰਦਰ ਦਏ ਅਹਾਰਾ।
 ਸਭਿ ਅਚਹਿ ਸ੍ਵਾਦ ਲੇ ਭਾਰਾ।
 ਮਨ ਭਾਵਤਿ ਅਚਿ ਤ੍ਰਿਪਤਾਏ।
 ਪੁਨ ਪਾਨ ਪਖਾਰਿ ਸਬਾਏ ॥ ੮ ॥
 ਧਨ ਡਾਰਿ ਜੂਠ ਮਹਿ ਆਏ।
 ਨਿਜ ਡੇਰੇ ਬਿਖੈ ਸੁਹਾਏ।
 ਨਿਸ ਡੂਢ ਜਾਮ ਜਬਿ ਬੀਤੀ।
 ਹਿਤ ਲਾਵਾਂ ਦੇਨਿ ਸਪ੍ਰੀਤੀ ॥ ੯ ॥
 ਨਰ ਪਠਿ ਕਰਿ ਗੁਰੂ ਬੁਲਾਏ।
 ਲਖਿ ਸਮਾ ਤੁਰਤ ਚਲਿ ਆਏ।
 ਸ੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਬੈਸੇ।
 ਜਹਿ ਬੇਦੀ ਸੁੰਦਰ ਹੈਸੇ ॥ ੧੦ ॥
 ਗਣਪਤਿ ਸੁਰ ਪੂਜਨ ਕੀਨੇ[†]।
 ਤਿਹ ਜਥਾ ਜੋਗ ਧਨ ਦੀਨੇ।
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਕੋ ਲੇ ਆਏ।
 ਦਿਸ਼ ਬਾਮ ਬਿਖੈ ਬੈਠਾਏ ॥ ੧੧ ॥
 ਕਰਿ ਪੂਜਾ ਅਗਨਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ੀ।
 ਬਿਚ ਹਵੀ^੧ ਪਾਇ ਬਹੁ ਭਾਸੀ^੨।
 ਦਿਜ ਬਚ ਤੇ ਫਿਰ ਕਰਿ ਫੇਰੇ।
 ਸਭਿ ਲਾਗ ਦਿਯੋ ਤਿਸ ਬੇਰੇ ॥ ੧੨ ॥
 ਕਰਿ ਰੀਤਿ ਜਥੋਚਿਤ ਸਾਰੀ।
 ਚਲਿ ਆਏ ਡੇਰ ਮਝਾਰੀ।
 ਤਬਿ ਸੰਮਤ ਸੋਰਹਿ ਸੈਯਾ।
 ਬਿਤ ਅਪਰ ਉਨਾਨਵ ਭੈਯਾ^{੧†} ॥ ੧੩ ॥

[†]ਦੇਖੋ ਰਾਸ ੪ ਅੰਸੂ ੪ ਅੰਕ ੩੮ ਦੀ ਹੇਠਲੀ ਟੂਕ।

^੧ਘਿਉ। ^੨ਪ੍ਰਕਾਸ਼ੀ।

^੧ਤਦੋਂ ਸੰਮਤ ੧੬੮੯ ਹੈ ਸੀ। ^੨ਖਾਲਸਾ ਤਵਾਰੀਖ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਵਿਵਾਹ ਦਾ ਸੰਮਤ ੧੬੮੬ ਬਿਕ੍ਰਮੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਪੁਨ ਸੁਪਤਿ ਭਏ ਸੁਖ ਪਾਏ।
 ਉਠਿ ਪ੍ਰਾਤੀ ਸਕਲ ਨਹਾਏ।
 ਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਪਾਠ ਬਡ ਹੋਤਾ।
 ਸੁਨਿ ਰਾਗ ਅਨੇਕ ਉਦੋਤਾ ॥ ੧੪ ॥
 ਬਹੁ ਗਾਇ ਰਬਾਬੀ ਨੀਕੇ।
 ਜਿਸ ਤੇ ਸੁਖ ਹੋਵਤਿ ਜੀ ਕੇ।
 ਪੁਨ ਸਭਾ ਲਗੀ ਗੁਰ ਪਾਸੀ।

ਸਭਿ ਆਏ ਅਨੰਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ੀ ॥ ੧੫ ॥
 ਜਿਤ ਕਿਤ ਤੇ ਜਾਚਕ ਆਏ।
 ਜਸ ਗਾਵਤਿ ਧਨ ਕੋ ਪਾਏ।
 ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦੰ।
 ਛਬਿ ਪਾਵਤਿ ਭਏ ਬਿਲੰਦੰ ॥ ੧੬ ॥
 ਸੁਤ ਚਾਰਹੁ ਬੇਦ ਸਮਾਨਾ।
 ਬਿਚ ਬ੍ਰਹਮਾ ਗਯਾਨ ਮਹਾਨਾ[†]।
 ਸੁਰਰਾਜ[‡] ਮਨਹੁ ਸੁਰ ਮਾਂਹੀ।
 ਸਿਰ ਚਮਰ ਬਿਸਾਲ ਢਰਾਹੀਂ ॥ ੧੭ ॥
 ਕੋ ਕੋ ਬਡ ਕਹੈ ਸਮਾਜਾ।
 ਬਿਚ ਸਭਾ ਸੁਭਹਿ ਮਹਾਰਾਜਾ।
 ਹਿਤ ਭੋਜਨ ਬਹੁਰ ਬੁਲਾਏ।
 ਮਗ ਪਰਤਿ ਪਾਵੜੇ ਆਏ[‡] ॥ ੧੮ ॥

[†]ਪਾ:-ਸਭਿ ਦੇ ਗਯਾਨਾ।

[‡]ਇੰਦਰ।

[‡]ਰਾਹ ਵਿਚ ਪਾਵੜੇ ਪੈਂਦੇ ਭਾਵ ਕਪੜੇ ਵਿਛੀਂਦੇ ਆਏ।
 [ਹਿੰ: ਪਾਵੜਾ = ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਵਿਛਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ
 ਕਪੜਾ, ਪਾਯੰਦਾਜ਼]

ਕਰਿ ਪੰਕਤਿ ਬਿਤ ਸਮੁਦਾਈ।
 ਗੁਰ ਚੌਂਕੀ ਪਰ ਦੁਤਿ ਪਾਈ।
 ਬਰ ਨੁਗਦੀ, ਮੋਦਕ ਬ੍ਰਿੰਦਾ।
 ਧਰਿ ਅੰਗੂ ਜਲੇਬ ਬਿਲੰਦਾ ॥ ੧੯ ॥
 ਇੱਤਯਾਦਿ ਪਰੋਸਿ ਅਹਾਰਾ।
 ਬਡ ਹੋਤਿ ਭਈ ਜਿਵਨਾਰਾ[‡]।

[‡]ਜ਼ਿਆਫਤ। (ਅ) ਰਸੋਈ। [ਸੰਸ: ਜੇਮਨ = ਖਾਣਾ]
 [ਹਿੰ: ਜੇਵਨਾਰ]

ਤਬਿ ਗਾਵਤਿ ਨਾਗਰਿ ਨਾਰੀ।
 ਲੇ ਨਾਮ ਗੁਰੂ ਦੇ ਗਾਰੀ[†] ॥ ੨੦ ॥
 ਤਜੋ ਹੋਤਿ ਅਨੰਦ ਬਿਲੰਦਾ।
 ਅਚਿ ਲੀਨਿ ਜਥਾ ਰੁਚਿ ਬ੍ਰਿੰਦਾ।
 ਦੇ ਲਾਗ ਭਲੇ ਚਲਿ ਆਏ।
 ਇਮ ਬਾਸੁਰ ਤੀਨ ਬਿਤਾਏ ॥ ੨੧ ॥
 ਤਬਿ ਲਾਲਚੰਦ ਦੇ ਦਾਜਾ।
 ਬਹੁ ਭੂਖਨ ਬਸਤ੍ਰ ਸਮਾਜਾ।
 ਧਰਿ ਜਥਾ ਸ਼ਕਤਿ ਕਰ ਜੋਰੇ।
 'ਨਹਿ ਸਰਜੋ ਕਛੂ ਢਿਗ ਮੋਰੇ ॥ ੨੨ ॥
 ਇਕ ਤਨੁਜਾ ਮੈਂ ਹਿਤ ਸੇਵਾ।

[†]ਦੇਖੋ ਇਸੇ ਰਾਸ ਦੇ ਅੰਸੂ ੫ ਅੰਕ ੫੭ ਦੀ ਹੇਠਲੀ ਟੂਕ।

ਅਰਪੰਨ ਕੀਨਿ ਗੁਰ ਦੇਵਾ !'
 ਲੇ ਬਿਸ਼ਨੁ ਕੁਇਰ ਸੰਗ ਦਾਰਾ।
 ਹੁਇ ਦੀਨ ਸੁ ਬਾਕ ਉਚਾਰਾ ॥ ੨੩ ॥
 ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਭਏ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ।
 'ਤੁਮ ਦੀਨੋ ਸਕਲ ਬਿਸਾਲਾ।
 ਜਿਨ ਤਨੁਜਾ ਅਰਪਨ ਕੀਨੰ।
 ਕਜਾ ਪਾਛੇ ਤਿਨ ਰਖਿ ਲੀਨੰ' ॥ ੨੪ ॥
 ਸੁਨਿ ਲਾਲਚੰਦ ਪਦ ਬੰਦੇ।
 ਪੁਨ ਡੋਰਾ ਲਜਾਇ ਬਿਲੰਦੇ।
 ਤਹਿ ਗੁਜਰੀ ਸੁਤਾ ਬਿਠਾਈ।
 ਪਤਿ ਸੇਵਨ ਸੀਖ ਸਿਖਾਈ ॥ ੨੫ ॥
 ਸਭਿ ਕਰੇ ਬਿਸਰਜਨ ਚਾਲੇ।
 ਧਨ ਬਰਖਾ ਕੀਨਿ ਬਿਸਾਲੇ।
 ਨਿਜ ਘਰ ਲੋ ਆਵਤਿ ਸਾਰੇ।
 ਧਨ ਡਾਰਤਿ ਗਰੀ ਬਜਾਰੇ ॥ ੨੬ ॥
 ਗਨ ਬਾਜ ਬਜਾਵਤਿ ਉਚੇ।
 ਗੁਰ ਮੰਦਿਰ ਆਨਿ ਪਹੁਚੇ।
 ਮਿਲਿ ਆਗੇ ਨਾਗਰ ਨਾਰੀ।
 ਬਹੁ ਗਾਇ ਗੀਤ ਮੁਦ ਭਾਰੀ ॥ ੨੭ ॥
 ਸਭਿ ਬਿਖੈ ਨਾਨਕੀ ਆਵੈ।
 ਸੁਤ ਬਧੂ ਪਿਖਿਨਿ ਲਲਚਾਵੈ।
 ਜਬਿ ਪਹੁਚੇ ਪੌਰ ਅਗਾਰੀ।
 ਸਿਰ ਵਾਰ ਵਾਰਿ ਤਿਸ ਬਾਰੀ' ॥ ੨੮ ॥
 ਕਰਿ ਪੀਵਨ ਆਨੰਦ ਧਾਰੇ।
 ਹੁਇ ਸੁਤ ਉਪਰ ਬਲਿਹਾਰੇ।
 ਕੁਲ ਰੀਤਿ ਕਰੀ ਮਨ ਭਾਈ।
 ਲੇ ਅੰਤਰ ਮਹਿਲ ਸਿਧਾਈ ॥ ੨੯ ॥
 ਧਨੁ ਥਾਤੀ' ਦੇ ਕਰਿ ਝੋਰੀ।
 ਪਿਖਿ ਨੁਖਾ ਬਦਨ ਕੀ ਓਰੀ।
 ਸੁਭ ਥਾਨ ਬਿਠਾਵਨ ਕੀਨੀ।
 ਤ੍ਰਿਯ ਹੋਰਤਿ ਬਧੂ ਨਵੀਨੀ ॥ ੩੦ ॥
 ਦੇ ਦਰਬ' ਸਰਬ ਹੀ ਹੋਰੈਂ।

'ਸਿਰ ਤੋਂ ਜਲ ਤਿਸ ਵੇਲੇ ਵਾਰਿਆ।

'ਥੈਲੀ।

'ਨੇਹ ਨੂੰ) ਧਨ ਦੇ ਕੇ।

ਮੁਖ ਕਰਤਿ ਸਰਾਹ ਘਨੇਰੈਂ।
 ਕਹਿ 'ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੋਰੀ।
 ਬਿਧ¹ ਰਚੀ ਰੁਚਿਰ ਰੁਚਿ ਬੇਰੀ² ॥ ੩੧ ॥   ¹ਬਿਧਾਤਾ ਨੇ। ²ਸੁੰਦਰਤਾ ਵਿਚ ਡੁਬੀ ਹੋਈ।
 ਕਰਿ ਕੰਕਣਾ ਤਬਿ ਛੁਰਵਾਯੋ।
 ਇਮ ਬਜਾਹ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਨਾਯੋ।
 ਨਹਿ ਬਰਨਨ ਕੀਨਿ ਬਿਸਾਲਾ।
 ਇਸ ਪਢੇ ਸੁਫਲ ਸੁਖ ਜਾਲਾ ॥ ੩੨ ॥
 ਸਭਿ ਮੇਲ ਕਿਤਿਕ ਦਿਨ ਪਾਛੇ।
 ਹੁਇ ਹਰਖ ਰਹਿਨ ਹੀ ਬਾਂਛੇ।
 ਬਹੁ ਗ੍ਰਾਮ ਪੁਰਿਨਿ ਤੇ ਆਏ।
 ਸਨਬੰਧੀ ਪ੍ਰੇਮਿ ਸਬਾਏ ॥ ੩੩ ॥
 ਚਿਰਕਾਲ ਬਿਤੇ ਭਾ ਮੇਲਾ।
 ਪੁਨ ਬਜਾਹ ਉਛਾਲ ਸੁਹੇਲਾ।
 ਇਸ ਕਾਰਨ ਤੇ ਸੁਖ ਭਾਰੀ।
 ਨਹਿ ਸਿਮਰਹਿ ਸਦਨ ਪਿਛਾਰੀ ॥ ੩੪ ॥
 ਬਹੁ ਬਾਸੁਰ ਜਬਹਿ ਬਿਤਾਏ।
 ਲਖਿ -ਗਮਨ ਅਬਹਿ ਬਨ ਆਏ-।
 ਧਨ ਬਸਨ ਬਿਭੂਖਨਿ ਦੀਨੇ।
 ਕਰਿ ਪ੍ਰੇਮ ਬਿਸਰਜਨ ਕੀਨੇ ॥ ੩੫ ॥
 ਸਭਿ ਤ੍ਰੋਹਣ ਭੱਲੇ ਚਾਲੇ।
 ਕਹਿ ਬਾਕ ਪ੍ਰੇਮ ਕੇ ਨਾਲੇ।
 ਪੁਨ ਹਰੀ ਚੰਦ ਅਰੁ ਰਾਮਾ।
 ਚਢਿ ਬਹਿਲਨਿ ਗਮਨੇ ਧਾਮਾ ॥ ੩੬ ॥
 ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਜਸੁ ਉਚਰੰਤੇ।
 ਪ੍ਰਸਥਾਨੋ ਪੰਥ ਕਰੰਤੇ।
 ਨਿਜ ਤ੍ਰਿਯ ਯੁਤਿ ਗਮਨਯੋ ਦ੍ਵਾਰਾ।
 ਕਰਿ ਜਥਾ ਜੋਗ ਬਿਵਹਾਰਾ ॥ ੩੭ ॥
 ਸੁਤ ਸਾਧੂ ਧਰਮਾ ਲੈ ਕੇ।
 ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਬੰਦਨ ਕੈ ਕੈ।
 ਮਿਲਿ ਬੀਰੋ ਗੁਰ ਪਿਤ ਸੰਗਾ।
 ਦੁਹ ਮਾਤਨਿ ਮਿਲੀ ਉਮੰਗਾ ॥ ੩੮ ॥
 ਧਨ ਬਸਨ ਬਿਭੂਖਨ ਲੀਨੇ।

ਮਿਲਿ ਭ੍ਰਾਤਨਿ ਸੋਂ ਹਿਤ ਕੀਨੇ।
 ਨਿਜ ਸਦਨ ਗਈ ਸੁਖ ਪਾਏ।
 ਪਰਿਵਾਰ ਹੇਰਿ ਸਮੁਦਾਏ ॥ ੩੯ ॥
 ਤਬਿ ਰਾਇ ਜੋਧ ਗੁਰ ਪਾਸਾ।
 ਕਰ ਬੰਦਿ ਕਰੀ ਅਰਦਾਸਾ।
 ਨਿਜ ਸੁਤ ਕੋ ਪਾਇਨਿ ਪਾਵਾ।
 ਜਿਸ ਫੱਤਾ ਨਾਮ ਰਖਾਵਾ ॥ ੪੦ ॥
 ਪੁਨ ਭ੍ਰਾਤਾ ਸ਼ਾਹਿ ਸਲੇਮੁ।
 ਕਰ ਬੰਦਨ ਚਾਹਤਿ ਛੇਮੁ।
 ਤ੍ਰਿਯ ਸਿੱਖ ਸੁਤਾ ਚਲਿ ਆਈ।
 ਪਗ ਕਰਜੋ ਪ੍ਰਣਾਮ ਗੁਸਾਈਂ ॥ ੪੧ ॥
 ਸਭਿ ਊਪਰ ਖੁਸ਼ੀ ਬਿਸਾਲਾ।
 ਗੁਰ ਕਰਤਿ ਭਏ ਤਿਸ ਕਾਲਾ।
 ਹੁਇ ਬਿਦਾ ਪੰਥ ਪ੍ਰਸਥਾਨੇ।
 ਗੁਰ ਜਸੁ ਕੋ ਕਰਤਿ ਬਖਾਨੇ ॥ ੪੨ ॥
 ਪੁਨ ਸਾਧੂ ਰੂਪਾ ਆਯੋ।
 ਪਗ ਪੰਕਜ ਸੀਸ ਨਿਵਾਯੋ।
 ਕਰਿ ਬਿਨਤੀ ਸਦਨ ਪਯਾਨੇ।
 ਗੁਰ ਖੁਸ਼ੀ ਕੀਨਿ ਹਿਤ ਠਾਨੇ ॥ ੪੩ ॥
 ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਮੇਲ ਜਿ ਸਾਰਾ।
 ਮਿਲਿ ਨਿਜ ਨਿਜ ਸਦਨ ਸਿਧਾਰਾ।
 ਗੁਰ ਕੀਰਤਿ ਭਾਖਤਿ ਜਾਤੇ।
 ਸਤਿਨਾਮ ਸਿਮਰਿ ਸੁਖ ਰਾਤੇ^੧ ॥ ੪੪ ॥
 ਪੁਨ ਸਤਿਗੁਰ ਸਮਾ ਬਿਤਾਯੋ।
 ਕਰਤਾਰ ਪੁਰੇ ਸੁਖ ਪਾਯੋ।
 ਜਬਿ ਦਿਵਸ ਪੁਰਬ ਕੋ ਆਵੈ।
 ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਮਿਲਿ ਬਹੁ ਜਾਵੈ ॥ ੪੫ ॥
 ਦਿਨ ਦੀਪਮਾਲ ਬੈਸਾਖੀ।
 ਸਭਿ ਆਵਤਿ ਦਰਸਨ ਕਾਂਖੀ।
 ਗਨ ਅਰਪਹਿ ਵਸਤੁਨਿ ਆਨੈਂ।
 ਪਗ ਪੰਕਜ ਬੰਦਨ ਠਾਨੈਂ ॥ ੪੬ ॥
 ਬਹੁ ਦਰਬ ਬਿਭੂਖਨ ਨਾਨਾ।

^੧ਸੁਖਦਾਈ।

ਪਟ ਅਦਭੁਤ ਮੋਲ ਮਹਾਨ।
 ਗਨ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰੀ।
 ਹਯ ਆਨਹਿ ਦੇਂ ਧਨ ਭਾਰੀ ॥ ੪੭ ॥
 ਮਨ ਕਰਤਿ ਕਾਮਨਾ ਪਾਵੈਂ।
 ਸਿਖ ਦੂਰ ਦੂਰ ਤੇ ਆਵੈਂ।
 ਜਹਿ ਸਤਿਗੁਰ ਨਿਜ ਸਿਖ ਜੋਵਹਿ।
 ਸਭਿ ਥਾਨ ਸਹਾਇਕ ਹੋਵਹਿ ॥ ੪੮ ॥
 ਕੋ ਦਸਵੰਧ ਦੇਵੈ ਆਈ।
 ਕੋ ਅਰਪ ਮਨੋਤ ਬਨਾਈ।
 ਕਰਿ ਚਾਉ ਪ੍ਰਥਮ ਕੋ ਆਵੈ।
 ਕੋ ਪ੍ਰੇਮੀ ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਵੈ ॥ ੪੯ ॥
 ਸੁਤ ਆਦਿ ਕਾਮਨਾ ਪਾਵੈ।
 ਕੋ ਭਗਤਿ ਗਯਾਨ ਲਿਵ ਲਾਵੈ।
 ਇਸ ਲੋਕ ਲਹੈ ਸੁਖ ਕੋਈ।
 ਪਰਲੋਕ ਚਹੈ ਗਤਿ ਹੋਈ ॥ ੫੦ ॥
 ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਸੇ 'ਬਯਾਹ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਖਸ਼ਟਮੋ ਅੰਸੂ
 ॥ ੬ ॥

੨. [ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਉਪਹਾਰਾਂ]

੬<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੁ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੁ>>੮

ਦੋਹਰਾ:

ਬੀਤ ਗਏ ਖਟ ਮਾਸ ਇਮ, ਬਾਸੇ ਪੁਰਿ
ਕਰਤਾਰ।ਦੀਪਮਾਲ ਮੇਲਾ ਮਿਲਜੋ, ਗਨ ਨਰ ਨਹੀਂ
ਸੁਮਾਰ ॥ ੧ ॥ਦੂਰ ਦੂਰ ਤੇ ਭੂਰ ਸਿਖ, ਪੁਰਿ ਕਾਮਨਾ 'ਕਾਮਨਾ ਪੂਰਨ ਕਰਨ ਲਈ।
ਹੇਤੁ'।ਆਇ ਹਜ਼ੂਰ ਨਿਹਾਰਤੇ, ਸ਼ਰਧਾ ਪ੍ਰੇਮ
ਸਮੇਤ ॥ ੨ ॥

ਚੌਪਈ:

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਗੁਰ ਦਿਵਸ ਬਿਤਾਏ।

ਦੁਸ਼ਟਨਿ ਹਨਿ ਗੁਰ ਸੰਤ ਸਹਾਏ।

ਬਡੀ ਭੀਰ ਨਿਤ ਪੁਰਿ ਕਰਤਾਰ।

ਆਇ ਜਾਇ ਨਰ ਨਹੀਂ ਸੁਮਾਰਾ ॥ ੩ ॥

ਬਡ ਪੂਰਬ ਤੇ' ਸੰਗਤਿ ਆਵੈ।

'ਪੂਰਬ ਦਿਸ਼ਾ ਤੋਂ।

ਤਹਿ ਤੇ ਵਸਤੁ ਅਜਾਇਬ ਲਜਾਵੈ।

ਜੇ ਸਲਿਤਾਪਤਿ ਟਾਪੂ ਵਾਸੀ।

ਆਇ ਜਤਨ ਕਰਿ ਸਤਿਗੁਰ ਪਾਸੀ

॥ ੪ ॥

ਤਿਮ ਹੀ ਦੱਛਨ ਕੇ ਸਮੁਦਾਈ।

ਦਰਸਹਿ ਬੰਦਹਿ ਕਰਹਿ ਬਡਾਈ।

ਤਿਤ ਦਿਸ਼ਿ ਅੰਗ¹ ਬੰਗ² ਤੇ ਆਦੀ।'ਭਾਗਲ ਪੁਰ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਤੇ ਉੜੀਸਾ ਬੀ ਵਿਚ ਗਿਣਦੇ
ਹਨ। ਅੰਗਾਲ।

ਪਾਇ ਕਾਮਨਾ ਹੁਇ ਅਹਿਲਾਦੀ ॥ ੫ ॥

ਪਸ਼ਚਮ ਦਿਸ਼ਾ ਵਲਾਇਤ ਜੇਤੀ।

ਤੁਰਕ ਹਿੰਦੁ ਗਨ ਪ੍ਰੇਮ ਸਮੇਤੀ।

ਲੇ ਕਰਿ ਸਸਤ੍ਰ ਤੁਰੰਗਨਿ ਆਵੈਂ।

ਦਰਸਨ ਕਰਤਿ ਕਾਮਨਾ ਪਾਵੈਂ ॥ ੬ ॥

ਉੱਤਰ ਦਿਸ਼ਾ ਕੇ ਸਿੱਖ ਮਹਾਨੈ।

ਵਸਤੁ ਦਰਬੁ ਸਤਿਗੁਰ ਢਿਗ ਆਨੈਂ।

ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਫਿਰਿ ਕਰਿ ਸਭਿ ਅਵਿਨੀ।

ਬਿਸਤਾਰਨ ਕਰਿ ਸਿੱਖੀ ਰਵਨੀ ॥ ੭ ॥

ਜਹਿ ਤੇ ਆਵਨਿ ਸਮਰਥ ਹੋਈ।

ਦਰਸਨ ਹੇਤੁ ਆਇ ਸਭਿ ਕੋਈ।

ਜਹਿ ਤੇ ਪਹੁੰਚਯੋ ਜਾਇ ਨ ਇਹਾਂ।

ਕਰਹਿ ਤਿਹਾਵਲ ਹੁਇ ਜਹਿ ਕਹਾਂ

॥ ੮ ॥

ਹੁਇ ਇਕ ਥਾਇ ਅਰਾਧਹਿ ਗੁਰ ਕੋ।

ਕਰਿ ਅਰਦਾਸ ਭਾਵਨਾ ਪੁਰ ਕੋ।

¹ਪੂਰਨ (ਹੋਣ ਲਈ)।

ਬਰਨੈ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕਹਿ ਤੀਕਾ।

¹ਕਿਥੋਂ ਤਕ।

ਜਹਿ ਕਹਿ ਬਿਦਤਿ ਜਗਤ ਰਹਿ ਨੀਕਾ

॥ ੯ ॥

ਦਿਵਸ ਵਿਸੋਏ ਕੋ ਤਬਿ ਆਯੋ।

¹ਵਿਸਾਖੀ ਦਾ।

ਫਲ ਦਰਸਨ ਕੋ ਹੁਇ ਅਧਿਕਾਯੋ।

ਚਹੁੰਦਿਸਿ ਤੇ ਸੰਗਤ ਸਮੁਦਾਈ।

ਲੇ ਕਰਿ ਵਸਤੁ ਅਜਾਇਬ ਆਈ

॥ ੧੦ ॥

ਧਰਿ ਧਰਿ ਪ੍ਰੇਮ ਅਧਿਕ ਚਿਤ ਚਾਉ।

ਛੇਮ ਲੇਨਿ ਚਾਹਤਿ ਅਧਿਕਾਉ।

ਜਿਸ ਦਿਨ ਮਾਧਵ¹ ਕੀ ਸੰਕ੍ਰਾਂਤ।

¹ਵੇਸਾਖ [ਸੰਸ: ਮਾਧਵ = ਵੇਸਾਖ ਦਾ ਮਹੀਨਾ। ਬਸੰਤ ਦੀ ਰੁਤ]

ਪੁਰਿ ਕਰਤਾਰ ਬਿਖੈ ਬਹੁ ਭਾਂਤਿ ॥ ੧੧ ॥

ਸੰਗਤਿ ਕੇ ਡੇਰੇ ਗਨ ਛਾਏ।

ਪੁਰਿ ਕੇ ਚਹੁੰਦਿਸਿ ਪਿਖਿ ਪਿਖਿ ਛਾਏ।

ਅਰੁ ਜਲ ਕੋ ਸੁਖ ਜਹਾਂ ਨਿਹਾਰਾ।

ਮਿਲਿ ਮਿਲ ਨਰ ਗਨ ਡੇਰੇ ਡਾਰਾ

॥ ੧੨ ॥

ਅਧਿਕ ਭੀਰ ਪੁਰਿ ਕੇ ਚਹੁ ਫੇਰੇ।

ਬੀਚ ਨ ਮੇਵ ਸਕਹਿ ਬਹੁ ਡੇਰੇ।

ਜਿਤ ਕਿਤ ਧੁਨਿ ਹੋਵਤਿ ਗੁਰ ਬਾਨੀ।

ਗੁਰ ਜੈਕਾਰਾ ਕਰਹਿ ਬਖਾਨੀ ॥ ੧੩ ॥

ਦਰਸਨ ਦੇਨਿ ਹੇਤੁ ਗੁਰ ਪੂਰੇ।

ਦੀਨਿਸਿ ਹੁਕਮ 'ਫਰਸ ਹੁਇ ਰੂਰੇ।

ਸਭਾ ਲਗਨ ਕੀ ਕਰੀਯਹਿ ਤਜਾਰੀ।'

ਸੁਨਤਿ ਦਾਸ ਕਰਿ ਆਨੰਦ ਭਾਰੀ

॥ ੧੪ ॥

ਬਰਣ ਬਰਣ ਕੇ ਫਰਸ਼ ਬਨਾਏ।

ਬਡੇ ਥਾਨ ਥਿਤ ਜਹਿ ਸਮੁਦਾਏ।

ਚਹੁੰਦਿਸਿ ਮਹਿ ਝਾਲਰ ਲਗ ਜ਼ਰੀ।

ਹੀਰੇ ਮੁਕਤਨਿ ਸੋਂ ਬਹੁ ਜਰੀ' ॥ ੧੫ ॥ 'ਜੜੀ ਹੋਈ।

ਅਸ ਗਾਦੀ ਗੁਰ ਕੇਰ ਡਸਾਈ।

ਬਹੁਤ ਦਰਬ ਲਗਿ ਰੁਚਿਰ ਬਨਾਈ।

ਤਿਸ ਪਰ ਰਾਖੇ ਬਡ ਉਪਧਾਨੇ।

ਬਸਤ੍ਰ ਅਜਾਇਬ ਲਗਯੋ ਮਹਾਨੇ ॥ ੧੬ ॥

ਰੇਸ਼ਨ ਡੋਰਨਿ ਗੁੰਢੇ ਜ਼ਰੀ।

ਜਿਨਹੁ ਲਗੀ ਮੁਕਤਾਹਲ ਲਰੀ'। 'ਮੋਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲੜੀਆਂ।

ਬਡੀ ਭੋਰ ਤੇ ਗੁਰੂ ਸ਼ਨਾਨੇ।

ਸੂਖਮ ਬਸਤ੍ਰ ਬਿਸਦ ਪਹਿਰਾਨੇ ॥ ੧੭ ॥

ਖੜਗ ਬਿਸਾਲ ਗਰੇ ਮਹਿ ਪਾਯੋ।

ਸਿਪਰ ਸਹਿਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੁਹਾਯੋ।

ਮੰਦ ਮੰਦ ਪਦ ਧਰਿ ਗੁਰ ਮੰਦਰ।

ਜਨੁ ਅਰਬਿੰਦ ਮ੍ਰਿਦੁਲ ਬਹੁ ਸੁੰਦਰ

॥ ੧੮ ॥

ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਟਾਖ ਬਿਲੋਕਤਿ ਆਏ।

ਪੀਛੇ ਬੀਰ ਦਾਸ ਸਮੁਦਾਏ।

ਪਹੁੰਚਿ ਕਰੀ ਗਾਦੀ ਕੋ ਬੰਦਨ।

ਉਪਰ ਬੈਠੇ ਦੋਸ਼ ਨਿਕੰਦਨ ॥ ੧੯ ॥

ਚਮਰਦਾਰ ਲੇ ਚਵਰ ਖਲੋਵਾ।

ਹੰਸ ਮਨਿੰਦ ਢੁਰਾਵਤਿ ਹੋਵਾ।

ਸਭਾ ਬਿਸਾਲ ਲਗੀ ਚਹੁ ਫੇਰੇ।

ਲਾਜਤਿ ਜਾਂਹਿ ਸੁਧਰਮਾ' ਹੇਰੇ ॥ ੨੦ ॥ 'ਇੰਦਰ ਸਭਾ, ਭਾਵ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਸਮਾਜ ਤੋਂ ਹੈ।

ਭਯੋ ਮੇਵਰੋ ਖਰੋ ਅਗਾਰੀ।

ਸਿੱਖਨਿ ਕੀ ਅਰਦਾਸ ਉਚਾਰੀ।

ਚਾਰਹੁ ਪੁਤ੍ਰ ਸਹਾਵਤਿ ਪਾਸ।

ਜਗ ਪੌਤ੍ਰੇ ਦੁਤਿ ਰਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ॥ ੨੧ ॥

ਭਾਟ ਨਕੀਬ ਕਹੈਂ ਜਸੁ ਠਾਂਢੇ।
 ਕੰਚਨ ਛਰੀ ਦਾਰ ਛਬਿ ਬਾਢੇ।
 ਹੁਕਮ ਭਯੋ 'ਸੰਗਤਿ ਸਭਿ ਆਵੈ।
 ਮਨੋ ਕਾਮਨਾ ਚਾਹਤਿ ਪਾਵੈ ॥ ੨੨ ॥
 ਸਨਮੁਖ ਸ਼ਬਦ ਰਬਾਬੀ ਗਾਵੈਂ।
 ਸੁਨਹਿ ਪ੍ਰੇਮ ਤੇ ਸੁਖ ਉਪਜਾਵੈਂ।'
 ਹੁਇ ਹੁਇ ਤਜਾਰ ਸਿੱਖ ਗਨ ਆਏ।
 ਨਿਜ ਨਿਜ ਰੁਚਿਰ ਅਕੋਰਨਿ ਲਜਾਏ

॥ ੨੩ ॥

ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਦਰਸਨ ਕੋ ਕਰੈਂ।
 ਬੰਦਹਿ ਭੇਟ ਅਗਾਰੀ ਧਰੈਂ।
 ਮੁੱਖਿ ਜਿ ਸਿੱਖ ਬੈਠਿ ਥਿਰ ਹੋਵੈਂ।
 ਖਰੇ ਹਜ਼ਾਰਹੁ ਦਰਸਨ ਜੋਵੈਂ ॥ ੨੪ ॥
 ਤ੍ਰਿਪਤਹਿ ਨਹਿ, ਮਨ ਰਹੈਂ ਲੁਭਾਈ।
 ਜਨੁ ਅਰਬਿੰਦ ਮਲਿੰਦ ਭ੍ਰਮਾਈ।
 ਹੋਤਿ ਅਨੇਕਨ ਕੀ ਅਰਦਾਸ।
 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ! ਸਿਖ ਕਾਰਜ ਹੁਇ ਰਾਸ'
 ॥ ੨੫ ॥

ਵਸਤੁਨਿ ਕੇ ਲਾਗੇ ਅੰਬਾਰੂ।
 ਧਨ ਗਨ ਬਸਨ ਬਿਭੂਖਨ ਚਾਰੂ।
 ਹਯ ਹੱਥਜਾਰ ਆਇ ਸਮੁਦਾਏ।
 ਖੁਸ਼ੀ ਕਰਹਿ ਗੁਰ ਸਭਿ ਦਰਸਾਏ
 ॥ ੨੬ ॥

ਇਕ ਸਿਖ ਹੁਤੇ ਸੁਦਾਗਰ ਭਾਰੀ।
 ਬਸਹਿ ਬਦਖਸ਼ਾਂ ਨਗਰ ਮਝਾਰੀ।
 ਦੇਸ਼ ਬਿਦੇਸ਼ਨਿ ਮਹਿ ਬਿਵਹਾਰੂ।
 ਜਿਸ ਕੋ ਹੋਵਤਿ ਦਰਬ ਉਦਾਰੂ ॥ ੨੭ ॥
 ਤਿਸ ਨੇ ਧਨ ਦਸਵੰਧ ਨਿਕਾਰਾ।
 ਅਰੁ ਮਨੋਤ ਕੋ ਸੰਚਯੋ ਸਾਰਾ।
 ਵਸਤੁ ਅਜਾਇਬ ਸੁੰਦਰ ਦੇਖਿ।
 ਕਰੀ ਖਰੀਦਨ ਮੋਲ ਵਿਸ਼ੇਖ ॥ ੨੮ ॥
 ਦੇ ਧਨ ਲਾਖ ਤੁਰੰਗਮ ਲੀਨੋ।

ਬਹੁ ਚੰਚਲ ਗੁਨ ਬ੍ਰਿੰਦ ਪ੍ਰਬੀਨੋ।
 ਇਕ ਪੁਸ਼ਾਕ ਬਨਿਵਾਇ ਬਿਸਾਲਾ।
 ਸੂਖਮ ਅਧਿਕ ਅਜਾਬ¹ ਉਜਾਲਾ ^{ਅਸਚਰਜ।}
 ॥ ੨੯ ॥
 ਤਿਸ ਪਰ ਮੋਲ ਖਰਚ ਬਡ ਕੀਨੋ।
 ਚੀਰਾ ਚਾਰੁ ਦਰਬ ਦੈ ਲੀਨੋ।
 ਬਾਜ ਸੁਪੈਦ ਹੰਸ ਕੀ ਨਜਾਈ।
 ਕਿਸੂ ਦੇਸ ਤੇ ਲੀਨਿ ਮੰਗਾਈ ॥ ੩੦ ॥
 ਮੁਖ ਮਾਂਗੀ ਕੀਮਤਿ ਤਿਸ ਦੀਨਿ।
 ਸਤਿਗੁਰ ਖੁਸ਼ੀ ਹੇਤੁ ਸੋ ਲੀਨਿ।
 ਖੰਡਾ ਏਕ ਬਿਲੰਦ ਦੁਧਾਰਾ।
 ਘਰਜੋ ਪੁਲਾਦੀ ਲੋਹ ਕਰਾਰਾ ॥ ੩੧ ॥
 ਕਲਗੀ ਏਕ ਜਰਾਵਨ ਜਰੀ।
 ਜਾਹਰ ਅਜਬ ਜਵਾਹਰ ਖਰੀ।
 ਸਿਪਰ ਅਧਿਕ ਸੁੰਦਰ ਲੇ ਆਇਵ।
 ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਲਾਇਕ ਲਖਿ ਪਾਇਵ
 ॥ ੩੨ ॥
 ਏ ਸਭਿ ਵਸਤੂ ਬਹੁਤ ਉਜਾਗਰ।
 ਲੇ ਪਹੁੰਚਯੋ ਗੁਰ ਢਿਗ ਸੌਦਾਗਰ।
 ਧਰਿ ਹਜ਼ੂਰ ਪਗ ਬੰਦਨ ਕਰੀ।
 ਦਰਸਨ ਕਰਤਿ ਨਿਮੇਖ ਨ ਪਰੀ¹ ^{ਅੱਖ ਨ ਝਮਕੀ।}
 ॥ ੩੩ ॥
 ਰਹਯੋ ਜੋਰਿ ਕਰ ਪ੍ਰੇਮ ਬਿਸਾਲਾ।
 ਖੁਸ਼ੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਕਰਿ ਪਿਖਯੋ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ।
 ਬੂਝਯੋ 'ਕੌਨ ਦੇਸ ਤੇ ਆਵਾ' ?
 ਕੌਨ ਕਾਮਨਾ ਪੂਰਨ ਪਾਵਾ ? ॥ ੩੪ ॥
 ਬੋਲਯੋ ਬਿਨੈ ਸਨੀ ਬਰ ਬਾਨੀ।
 'ਤੁਮ ਜਾਨਹੁ ਸਭਿ, ਨਾਂਹਿਨ ਛਾਨੀ।
 ਤਊ ਬੂਝਿਥੇ ਹਿਤ ਕਰਿ ਕਹੌਂ।
 ਮੁਲਖ ਬਦਖਸ਼ਾਂ ਕੇ ਤਹਿ ਰਹੌਂ ॥ ੩੫ ॥
 ਦੇਸ ਬਿਦੇਸ਼ਨਿ ਮਹਿ ਬਿਵਹਾਰਾ।
 ਚਲਹਿ ਖੇਪ¹ ਭਰਿ ਵਸਤੁ ਹਜ਼ਾਰਾ। ^{ਵਪਾਰ।}

ਬਹੁਤ ਲਾਭ ਮੁਝ ਆਵਤਿ ਰਹਜੋ।
 ਤਿਹ ਦਸਵੰਧ ਜਿਤਿਕ ਮਨ ਲਹਜੋ
 ॥ ੩੬ ॥
 ਸੋ ਮੈਂ ਸੰਚਤਿ ਰਹਜੋ ਘਨੇਰੇ।
 ਅਰੁ ਜਬਿ ਕਾਜ ਅਟਕ ਕਛੁ ਮੇਰੇ।
 ਮਾਨਤਿ ਰਹਜੋ ਮਨੋਤ ਮਹਾਨੀ।
 ਤਹਿ ਸਹਾਇਤਾ ਰਾਵਰ ਠਾਨੀ ॥ ੩੭ ॥
 ਸੋ ਮੈਂ ਤਿਹ ਸੋਂ ਰਹਜੋ ਮਿਲਾਵਤਿ।
 ਸੰਚਜੋ ਦਰਬ ਭਯੋ ਮਨ ਭਾਵਤਿ।
 ਉਰ ਮਹਿ ਇਹੀ ਮਨੋਰਥ ਧਾਰੇ।
 -ਜਬਿ ਚਲਿ ਗੁਰ ਕੋ ਦਰਸ ਨਿਹਾਰੇ
 ॥ ੩੮ ॥
 ਦੈ ਹੈਂ ਆਪ ਹਦੂਰ ਸਿਧਾਇ-।
 ਚਿਰੰਕਾਲ ਇਮ ਗਯੋ ਬਿਤਾਇ।
 ਇਕ ਫਕੀਰ ਤੁਮਰੇ ਢਿਗ ਰਹਜੋ।
 ਰਾਵਰ ਕੋ ਸੁਭਾਉ ਸਭਿ ਲਹਜੋ ॥ ੩੯ ॥
 -ਆਯੁਧ ਧਰਨ ਕਰਨ ਸੰਗ੍ਰਾਮੁ।
 ਚਢਨ ਤੁਰੰਗਨਿ ਪਰ ਅਭਿਰਾਮੁ।
 ਖੇਲਨਿ ਬਹੁ ਅਖੇਰ ਮਨ ਭਾਵੈਂ।
 ਮਹਾਰਾਜ ਸਮ ਸੋਜ ਬਨਾਵੈਂ ॥ ੪੦ ॥
 ਹਯ ਆਯੁਧ ਜੋ ਸਿੱਖ ਲਿਆਵੈ।
 ਕਰਿ ਅਰਪਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਿਝਾਵੈ।
 ਅੰਗ ਸੰਗ ਸੋ ਲੇਹਿ ਲਗਾਏ।
 ਖੁਸ਼ੀ ਕਰਹਿ ਸਿਖ ਪਰ ਸੁਖਦਾਏ-
 ॥ ੪੧ ॥
 ਮੈਂ ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਤਬਿ ਰਚੇ ਉਪਾਇ।
 ਆਛੀ ਵਸਤੁ ਖਰੀਦੀ ਜਾਇ।
 ਬਹੁਤ ਮੋਲ ਦੇ ਲਯਾਇ ਤੁਰੰਗਾ।
 ਅਤਿ ਚੰਚਲ ਸੁੰਦਰ ਸਰਬੰਗਾ ॥ ੪੨ ॥
 ਸਿਪਰ ਖੜਗ ਬਡ ਕੀਮਤ ਕੇਰੇ।
 ਕਲਗੀ ਕੋ ਦੇ ਮੋਲ ਬਡੇਰੇ।
 ਦੁਰਲਭ ਬਾਜ ਸੇਤਾ^੧ ਇਹੁ ਆਨਾ।

^੧ਚਿੱਟਾ।

ਪੋਸ਼ਿਸ਼ ਹਿਤ ਧਨ ਖਰਚਿ ਮਹਾਨਾ

॥ ੪੩ ॥

ਵਸਤੁਨਿ ਪਰ ਕੇਤਿਕ ਬਿਤ ਲਾਗਾ।

ਬਚਯੋ ਜਿਤਿਕ ਸੋ ਰਾਵਰ ਆਗਾ।

¹ਆਪ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ।

ਅਧਿਕ ਭਾਰ ਤੇ ਲੇ ਦੀਨਾਰ।

¹ਭਾਵ ਮੁਹਰਾਂ।

ਅਰਪਨ ਕੀਨਿ ਗੁਰੂ ਦਰਬਾਰ ॥ ੪੪ ॥

ਅਪਨੀ ਵਸਤੁ ਸੰਭਾਰਨਿ ਕੀਜੈ।

ਲਜਾਯੋ ਬਡੇ ਜਤਨ ਸੋ, ਲੀਜੈ।

ਦਾਸਨ ਕੀ ਰਾਖਤਿ ਹੋ ਲਾਜ।

ਬਿਰਦ ਬਿਸਾਲ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ' ॥ ੪੫ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਸੇ 'ਸਿੱਖ ਵਸਤੂ ਲਿਆਵਨਿ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ
ਨਾਮ ਸਪਤਮੇ ਅੰਸੂ ॥ ੭ ॥

੮. [ਪੈਂਦੇ ਖਾਂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ]

੨<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੯

ਦੋਹਰਾ:

ਸੁਨਿ ਸੌਦਾਗਰ ਬਾਕ ਕੋ, ਸ਼ਰਧਾ ਲਖਿ
ਅਧਿਕਾਇ।

ਸਤਿਗੁਰ ਭਏ ਪ੍ਰਸੰਨ ਤਬਿ, ਕਹਤਿ ਭਏ
ਇਸ ਭਾਇ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਅਪਨੋ ਜਨਮ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ ਕੀਨਾ।
ਸਭਿ ਕੁਲ ਕੋ ਸੰਕਟ ਕਰਿ ਛੀਨਾ।
ਇਤੀ ਦੂਰ ਤੇ ਵਸਤੁ ਲਿਆਵਾ।
ਬਹੁ ਧਨ ਖਰਚਯੋ ਪ੍ਰੇਮ ਬਧਾਵਾ ॥ ੨ ॥

ਗੁਰ ਹਿਤ ਨਿਤ ਦਸੋਂਧ ਕੋ ਰਾਖਾ।
ਦਰਸਨ ਗੁਰ ਸ਼ਰਧਾ ਉਰ ਕਾਂਖਾ।
ਹਮ ਪ੍ਰਸੰਨ ਬਰ ਜਾਚਨ ਕੀਜੈ।
ਅਪਨੀ ਆਸ਼ਾ ਪੁਰਿ ਲਈਜੈ ॥ ੩ ॥

ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਤਬਿ ਕਹਯੋ ਸੁਦਾਗਰ।
'ਪ੍ਰੇਮ ਪਰਖਿਬੇ ਨਾਗਰ ਆਗਰ'।
ਦਰਸਨ ਕਰੇ ਤ੍ਰਿਪਤਿ ਚਿਤ ਹੋਵਾ।
ਕ੍ਰਿਪਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਤੇ ਮੋ ਕਉ ਜੋਵਾ ॥ ੪ ॥

'ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਚਤੁਰ ਹੈ।

ਸਭਿ ਬਿਧਿ ਤੇ ਮੁਝ ਕਰਯੋ ਨਿਹਾਲੂ।
ਬਰ ਦੀਜੈ ਨਿਜ ਪ੍ਰੇਮ ਬਿਸਾਲੂ।
ਸਿਪਰ ਖੜਗ ਅਰੁ ਕਟ ਸੋਂ ਭਾਬਾ।
ਲਏ ਸਨੱਧ ਗਹੇ ਧਨੁ ਹਾਬਾ ॥ ੫ ॥

ਇਹ ਸਰੂਪ ਉਰ ਬਸਹੁ ਤੁਹਾਰਾ।
ਜਥਾ ਚਲਹਿ ਨਹਿ ਮੇਰੁ ਉਦਾਰਾ।
ਨਿਸ ਦਿਨ ਜਿਹਵਾ ਨਾਮ ਮੁਕੰਦ।
ਰਟਤਿ ਰਹੋਂ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਗੋਵਿੰਦ ॥ ੬ ॥

ਇਹੁ ਬਰ ਮੋ ਕਉ ਦੀਜਹਿ ਸ੍ਵਾਮੀ।
ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹੁ ਗੁਰ ਅੰਤਰਜਾਮੀ।

ਜਬਿ ਲੋ ਹੁਇ ਨ ਆਪ ਸੋਂ ਮੇਲਾ।
ਕਰਮਨਿ ਬਸਿ ਜੂਨਨ ਮਹਿ ਖੇਲਾ ॥ ੭ ॥

'ਭਾਵ ਆਪ ਦੇ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਲੀਨ ਨਾ ਹੋਵਾਂ।

'ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਵਸ ਹੋਕੇ ਜੂਨ ਵਿਚ ਖੇਡਦਾ ਰਹਾਂ।

ਜਹਿ ਜਹਿ ਜਨਮ ਧਰੋਂ ਮੈਂ ਜਾਈ।
 ਰਹੋਂ ਸਿੱਖ ਤਬਿ ਲੋ ਗੁਨ ਗਾਈ।'
 ਭਏ ਪ੍ਰਸੰਨ ਬਖਾਨਯੋ ਬੈਨ।
 'ਤੇਰੋ ਜਨਮ ਅਪਰ ਅਬਿ ਹੈ ਨ ॥ ੮ ॥
 -ਉਰ ਮਹਿ ਬਸੋ ਮਾਂਗਿ ਬਰ ਲੀਨੋ।
 ਭਯੋ ਕਰਮ ਕੇ ਬੰਧ ਬਿਹੀਨੋ।
 ਪੂਰਨ ਹੋਇ ਕਾਮਨਾ ਤੇਰੀ।
 ਮਿਟੀ ਸਕਲ ਭਵਜਲ ਕੀ ਫੇਰੀ' ॥ ੯ ॥
 ਕਿਤਿਕ ਸਮੈ ਬਿਰ ਦਰਸਨ ਹੇਰੇ।
 ਪੁਨ ਆਇਸੁ ਲੇ ਗਮਨਯੋ ਡੇਰੇ।
 ਅਰਪੀ ਵਸਤੁ ਸਕਲ ਗੁਰ ਦੇਖੀ।
 ਪ੍ਰਥਮ ਤੁਰੰਗਮ ਚਪਲ ਵਿਸ਼ੇਖੀ ॥ ੧੦ ॥
 ਕਰ ਪਰ ਬਾਜ ਬਿਠਾਇ ਨਿਹਾਰਾ।
 ਅਧਿਕ ਗੁਨਨ ਮਹਿ ਦੁਲਭ ਉਦਾਰਾ।
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿੱਤੇ ਕਹਯੋ ਸੁਨਾਈ।
 'ਦੂਰ ਕਹੂੰ ਤੇ ਅਸ ਕਰ ਆਈ' ॥ ੧੧ ॥
 ਅਪਰ ਨ ਕਹੂੰ ਦੇਖਿਬੇ ਆਵੈ।
 ਬਡੋ ਅਹੈ ਗੁਨ ਬਿਸਦ ਸੁਹਾਵੈ।
 ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰ, ਸੁਤ ਚਿਤ ਕੀ ਜਾਨੀ।
 -ਅਹੈ ਅਜਾਇਬ ਦੁਲਬ ਬਖਾਨੀ-
 ॥ ੧੨ ॥
 'ਇਹ ਤੁਮ ਲੇਹੁ ਅਖੇਰ ਕਰੀਜੈ।
 ਪਰਖਹੁ ਸੰਗ ਬਿਹੰਗ ਛੁਰੀਜੈ।
 ਹੋਤ ਪ੍ਰਾਤਿ ਕੇ ਵਹਿਰ ਸਿਧਾਰਹੁ।
 ਕਿਮ ਖਗ ਪਕਰੈ ਤਹਾਂ ਨਿਹਾਰਹੁ'
 ॥ ੧੩ ॥
 ਪੈਂਦੇ ਖਾਨ ਦਿਸ਼ਾ ਪੁਨ ਹੇਰਾ।
 ਘੋਰਾ ਬਖਸ਼ਯੋ ਮੋਲ ਬਡੇਰਾ।
 ਪੋਸ਼ਿਸ਼ ਚੀਰ ਚਾਰੁ ਅਰੁ ਚੀਰਾ।
 ਦੇ ਕਰਿ ਭਾਖਯੋ 'ਪਹਿਰੁ ਸਰੀਰਾ' ॥ ੧੪ ॥
 ਪੁਨ ਖੰਡਾ ਲੇ ਹਾਥ ਨਿਹਾਰਾ।
 ਪਰਖਯੋ ਆਛੇ ਲੋਹ ਕਰਾਰਾ।

'ਐਸੀ (ਵਸਤੁ) ਹੱਥ ਆਂਵਦੀ ਹੈ।

ਮਾਨ ਬਾਕ ਪੈਂਦੇ ਖਾਂ ਬੀਰ।
 ਸਭਿ ਪੁਸ਼ਾਕ ਕੋ ਪਹਿਰਿ ਸ਼ਰੀਰ ॥ ੧੫ ॥
 ਕਰੀ ਸਲਾਮ ਦੇਖਿ ਮੁਸਕਾਏ।
 'ਇਹੁ ਖੰਡਾ ਲਿਹੁ ਅੰਗ ਲਗਾਏ।'
 ਸ਼ੋਭਾ ਦੂਨ ਚਊਨੀ ਹੋਈ।
 ਪੋਸ਼ਿਸ਼ ਅਧਿਕ ਦਰਬ ਲਗਿ ਜੋਈ
 ॥ ੧੬ ॥

ਭਏ ਪ੍ਰਸੰਨ ਬਹੁਰ ਸਮੁਝਾਵਹਿ।
 'ਜਬਿ ਤੂੰ ਹਮਰੇ ਢਿਗ ਚਲਿ ਆਵਹਿ।
 ਇਹ ਪੋਸ਼ਿਸ਼ ਤਨ ਪਹਿਰ ਸੁ ਆਵਹੁ।
 ਖੜਗ ਸਿਪਰ ਤਬਿ ਅੰਗ ਸਜਾਵਹੁ
 ॥ ੧੭ ॥

ਅਬਿ ਤੂੰ ਚਢਿ ਤੁਰੰਗ ਕਹੁ ਫੇਰਿ।
 ਕਰਹੁ ਦਿਖਾਵਨਿ ਚਪਲ ਬਡੇਰ।'
 ਸੁਨਿ ਪੈਂਦਾ ਹਰਖਯੋ ਉਰ ਮਾਂਹੀ।
 ਸਿਪਰ ਖੜਗ ਧਰ ਕਰਿ ਕਟ ਤਾਂਹੀ
 ॥ ੧੮ ॥

-ਮੁਝ ਕੋ ਜਾਨਹਿ ਬਡ ਬਲਵਾਨਾ।
 ਰਣ ਮਹਿ ਬੀਰ ਕਰਹਿ ਘਮਸਾਨਾ।
 ਇਸ ਕਾਰਨ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰ ਦੇਤਿ।
 ਮੋ ਸਮਤਾ ਕੋ ਦੁਤਿਯ ਨ ਲੇਤਿ- ॥ ੧੯ ॥
 ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਚਿਤ ਬਿਖੈ ਬਿਚਾਰਤਿ।
 ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਲੇਤਿ ਗਰਬ ਕੋ ਧਾਰਤਿ।
 ਉਠਿ ਹਯ ਪਰ ਆਰੂਢਨ ਭਯੋ।
 ਜਿਸ ਹਿਤ ਦਰਬ ਲਾਖ ਗਿਨਿ ਦਿਯੋ
 ॥ ੨੦ ॥

ਮੰਦ ਮੰਦ ਚਢਿ ਪ੍ਰਥਮ ਚਲਾਯੋ।
 ਫਿਰ ਫੇਰੇ ਪੁਨ ਪੋਈਏ ਪਾਯੋ।
 ਤ੍ਰਿਤਿਯ ਬਾਰ ਘੋਰਾ ਜਬਿ ਛੇਰਾ।
 ਦੌਰਯੋ ਅਸੁ', ਕਰਿ ਬੇਗ ਬਡੇਰਾ ॥ ੨੧ ॥

^੧ਘੋੜਾ।

ਪੌਨ ਗੌਨ ਕੋ ਪਾਵਤਿ ਪਾਛੈ।
 ਬਪੁਰੇ ਹਰਨ ਕਿ ਸਮਤਾ ਬਾਂਛੈ।

^੧ਵਿਚਾਰੇ ਹਰਨਾਂ ਨੇ ਕੀ ਬਰਾਬਰੀ ਦੀ ਇੱਛਾ ਕਰਨੀ ਹੈ।

ਠੌਰ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਬਿਖੈ ਚਲਿ ਜਾਨੇ।

'ਇਤਨਾਂ ਤੇਜ਼ ਦੌੜਦਾ ਹੈ ਕਿ ਝੱਟ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ =) ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਉਹਲੇ ਥਾਂ ਵਿਚ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮਨ ਕੋ ਮਨਹੁ ਸਿਖਾਵਨ ਠਾਨੇ॥ ੨੨ ॥

'ਮਾਨੋਂ ਮਨ ਨੂੰ ਬੀ ਇਹ (ਤੇਜ਼ੀ) ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਨੈਨ ਨਾਗਰੀ ਕੇਰ ਸਰੀਖੇ।

'ਨੈਣ ਇਸਤ੍ਰੀ ਦੇ (ਨੈਣਾਂ) ਵਰਗੇ ਹਨ।

ਪਲਟਨ ਮਨੋ ਇਸੀ ਤੇ ਸੀਖੇ।

'ਪਰ ਮਲੂਮ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤ੍ਰੀ ਦੇ ਨੈਣਾਂ ਨੇ) ਪਲਟਨਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਮਾਨੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ।

ਉਠੀ ਖੁਰਨ ਤੇ ਰਜ ਪਿਖਿਯੰਤਿ।

ਗਯੋ ਫੁਰਤਿ ਤੇ॥ ਹਯ ਨ ਦਿਖੰਤਿ

'ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ ਗਿਆ।

॥ ੨੩ ॥

ਹੇਰਤਿ ਸਭਿ ਕੇ ਮਨ ਬਿਸਮਾਨੇ।

'ਤੁਰੰਗ ਬਿਕੀਮਤਿ' ਕਰਤਿ ਬਖਾਨੇ।

ਸਤਿਗੁਰ ਦੇਖਤਿ ਬਾਕ ਅਲਾਯੋ।

'ਵਾਉ ਵਰੋਲਾ ਹੁਇ ਜਨੁ ਧਾਯੋ' ॥ ੨੪ ॥

ਇਮ ਗੁਰ ਕੋ ਕਹਿਬੋ ਸੁਨਿ ਸਾਰੇ।

ਵਾਉ ਵਰੋਲਾ ਨਾਮ ਉਚਾਰੇ।

ਚੌਥੀ ਬੇਰ ਤੁਰੰਗ ਫੰਦਾਯੋ।

ਨਟ ਜਿਮ ਗਿਨ ਗਿਨ ਪਾਵ ਟਿਕਾਯੋ

॥ ੨੫ ॥

ਛਾਤੀ ਛੂਵਤਿ ਹੈਂ ਪਗ ਭੋਨ।

'ਭਉਂਕੇ ਪੈਰ ਛਾਤੀ ਨੂੰ ਛੂਹਦੇ ਹਨ।

ਕਰਤਿ ਕੁੰਡਲੀ ਸੁੰਦਰ ਦੋਨ।

'ਦੋਵੇਂ (ਅਗਲੇ ਪੈਰ) ਸੁਹਣੀ ਕੁੰਡਲੀ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਛੁਇ ਛੁਇ ਪਾਛਲ ਜਾਨੂ ਅਵਨੀ।

'ਪਿਛਲੇ ਗੋਡੇ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਛੂਹ ਛੂਹ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਉਠਿ ਉਠਿ ਪਰਤਿ ਕਰਤਿ ਗਤਿ ਰਵਨੀ।

'ਸੁਹਣੀ ਚਾਲ।

॥ ੨੬ ॥

ਬਹੁਰੋ ਲਾਂਬੀ ਛਾਰ ਕਰਾਇ।

ਜਾਇ ਸੁ ਚਾਰਹੁ ਚਰਨ ਉਠਾਇ।

ਇਮ ਸਭਿ ਗੁਨ ਚੰਚਲ ਚਤੁਰਾਈ।

ਬਲ ਅਰੁ ਬੇਗ ਸਹਤ ਦਿਖਰਾਈ

॥ ੨੭ ॥

ਗੁਰ ਸਮੀਪ ਤਬਿ ਆਨਿ ਖਰੋਵਾ।

ਦੇਖਤਿ ਸਭਿ ਕੇ ਆਨੰਦ ਹੋਵਾ।

ਗੁਰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੁਇ ਕਹਯੋ ਸੁਨਾਇ।

'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਪ੍ਰਾਤਿ ਸਿਧਾਇ ॥ ੨੮ ॥

ਹਿਤ ਅਖੇਰ ਕੇ ਸੰਗ ਚਢੀਜੈ।

ਬਾਜ਼ ਬਿਹੰਗਨਿ ਪਰ ਪਰਖੀਜੈ।
ਅਬਿ ਤੂੰ ਸਦਨ ਜਾਹੁ ਸੁਖ ਪਾਏ।
ਭੋਰ ਅਰੂਢਹੁ ਸੰਗ ਸਿਧਾਏ' ॥ ੨੯ ॥
ਪੈਂਦੇਖਾਨ ਕੀਨਸਿ ਪੁਨ ਨਮੋ।

ਹਰਖਤਿ ਗਮਨ ਕਰਜੋ ਤਿਹ ਸਮੋ।

ਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਲਹਿ' ਗਰਬ ਵਧਾਯੋ।

¹ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਜੀ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦੇਖਕੇ।

-ਮੋ ਸਮ ਜਗ ਮਹਿ ਅਪਰ ਨ ਜਾਯੋ

॥ ੩੦ ॥

ਚਹੁ ਦਿਸਿ ਮਹਿ ਜੋ ਵਸਤੁ ਅਜਾਇਬ।

ਸੋ ਆਵਹਿ ਹਿਤ ਸਤਿਗੁਰ ਸਾਹਿਬ।

ਨਿਜ ਹਿਤ ਅੰਗੀਕਾਰ ਨ ਕਰੈਂ।

ਅਪਰ ਕਿਸੁ ਪਰ ਨਜ਼ਰ ਨ ਧਰੈਂ ॥ ੩੧ ॥

ਸੁਤ ਆਦਿਕ ਸਭਿਹਿਨਿ ਕਹੁ ਤਯਾਗਿ।

ਮੋ ਪਰ ਕਰਹਿ ਅਧਿਕ ਅਨੁਰਾਗ।

ਬਲੀ ਸੂਰਮਾ ਡੀਲ ਬਿਲੰਦ।

ਮੁਝ ਕੋ ਜਾਨਹਿ ਧਰਹਿ ਅਨੰਦ ॥ ੩੨ ॥

ਜੋ ਸਿਖ ਲਜਾਵਤਿ ਵਸਤੁਨਿ ਆਛੇ।

ਸੋ ਮੁਝ ਕੋ ਦੇਵਤਿ ਬਿਨ ਬਾਛੇ।

ਅਪਰ ਨ ਮੁਝ ਸਮਾਨ ਕੋ ਹੋਰੈਂ।

ਰਣ ਕੋ ਧਰੈਂ ਭਰੋਸ ਬਡੇਰੈਂ ॥ ੩ ॥

'ਬਿਜੈ ਇਸੀ ਤੇ ਹਮ ਕਬਿ ਪਾਵਹਿ।'

ਇਮ ਜਾਨਤਿ ਸੁਭ ਵਸਤੁ ਦਿਵਾਵਹਿ-।

ਇਤਯਾਦਿਕ ਅਹੰਕਾਰ ਕਰੰਤਾ।

ਖਾਨ ਜਾਤਿ ਖਾਨਹਿ ਹਰਖੰਤਾ¹ - ॥ ੩੪ ॥

¹ਪੈਂਦੇ) ਖਾਨ ਘਰ ਜਾਂਦਾ ਹੋਇਆ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਜਿਹ ਹੰਕਾਰ ਲੰਕਪਤਿ ਮਾਰਾ।

ਕੁਲ ਕੈਰਵ ਕੋ ਸਕਲ ਸੰਘਾਰਾ।

ਹਰਣਾਖਸ਼ ਹਿਰਨਾਛ ਨ ਰਹੇ।

ਮਰਜੋ ਸ੍ਵਾਸਬੀਰਜ¹ ਜਿਸੁ ਲਹੇ² ॥ ੩੫ ॥

¹ਇਕ ਦੈਂਤ ਜਿਸਦੇ ਸੁਆਸਾਂ ਤੋਂ ਰਾਕਸ਼ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਸਨ।

²ਜਿਸ (ਹੰਕਾਰ ਨੂੰ) ਲੈ ਕੇ।

ਰਕਤਬੀਜ¹ ਅਰੁ ਸੁੰਭ² ਨਿਸੁੰਭ³।

¹ਇਸ ਦੀ ਲਹੂ ਦੀ ਬੂੰਦ ਤੋਂ ਰਾਕਸ਼ ਉਪਜਦੇ ਸਨ। ²ਦੇ ਰਾਕਸ਼ ਭਿਰਾ ਜੋ ਦੁਰਗਾ ਨੇ ਮਾਰੇ ਸਨ।

ਕੁੰਭਕਾਨ¹ ਅਰੁ ਕੁੰਭ² ਨਿਕੁੰਭ³।

¹ਇਹ ਰਾਵਣ ਦਾ ਭਰਾ ਸੀ ਤੇ ਰਾਮਚੰਦਰ ਜੀ ਨੇ ਮਾਰਿਆ ਸੀ। ²ਦੈਂਤ ਕੁੰਭ ਨੂੰ ਦੁਰਗਾ ਨੇ ਮਾਰਿਆ ਸੀ। ³ਦੈਂਤ ਨਿਕੁੰਭ ਜੋ ਸਤ ਪੁਰ ਦਾ ਰਾਜਾ ਸੀ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਹਥੋਂ

ਮਰਿਆ ਸੀ। ਇਕ ਨਿਕੁੰਭ ਕੁੰਭਕਰਣ ਦਾ ਪੁੱਤ੍ਰ ਸੀ ਜੋ
ਹਨੂਮਾਨ ਦੇ ਹਥੋਂ ਮਰਿਆ।

ਕੇਤਿਕ ਇਸ ਬਲ ਕਰਹਿ ਪ੍ਰਕਾਸੇ।
ਮਹਾਂ ਬਲੀ ਹੰਕਾਰ ਬਿਨਾਸੇ ॥ ੩੬ ॥
ਕਹਾਂ ਬਾਪਰੋ ਪੈਂਦੇ ਖਾਨ।
ਕਰਜੋ ਚਾਹਤਿ ਅਪਨੇ ਹਤਿ ਪ੍ਰਾਨ।
ਭਾਵੀ ਨੇ ਤੈਸੇ ਮਨ ਫੇਰਾ।
ਲੈ ਵਸਤੂ ਵਧਿ ਗਰਬ ਘਨੇਰਾ ॥ ੩੭ ॥
ਨਿਜ ਵਡਿਆਈ ਅਧਿਕ ਬਿਚਾਰਤਿ।
ਢਿਗ ਨਿਜ ਗ੍ਰਾਮ ਗਯੋ ਹੰਕਾਰਤਿ।
ਚਢ੍ਹੋ ਆਇ ਆਗੇ ਦਾਮਾਦ।
ਖਾਂ ਅਸਮਾਨ ਦੇਖਿ ਅਹਿਲਾਦ ॥ ੩੮ ॥
ਬੂਝੋ 'ਇਹੁ ਤੁਰੰਗ ਕਬਿ ਪਾਯੋ?
ਪੇਸ਼ਿਸ਼ ਨਈ ਪਹਿਰਿ ਕਿਤ ਆਯੋ?'
ਪ੍ਰਿਯ ਦਮਾਦ ਕੋ ਸਕਲ ਸੁਨਾਈ।
'ਇਹੁ ਸਭਿ ਵਸਤੁ ਗੁਰੂ ਤੇ ਪਾਈ
॥ ੩੯ ॥
ਦੂਰ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਇਕ ਸਿਖ ਲਯਾਯੋ।
ਲਾਖਹੁ ਦਰਬ ਖਰਚਿ ਕਰਿ ਪਾਯੋ।
ਛੋਰਦਾਰ ਚੀਰਾ ਬਰ ਚੀਰ।
ਗੁਰ ਹਜ਼ੂਰ ਪਹਿਰਾਇ ਸਰੀਰ ॥ ੪੦ ॥
ਕਰਿ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕੋ ਹੁਕਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਾ।
-ਪਹਿਰਹੁ ਤਬਹਿ ਆਇ ਹਮ ਪਾਸਾ-।'
ਸੁਨਿ ਅਸਮਾਨ ਖਾਨ ਕਹਿ ਬੈਨ।
'ਇਹੁ ਸਭਿ ਤੁਮਰੀ ਲਾਇਕ ਹੈ ਨ
॥ ੪੧ ॥
ਤੁਮ ਹੋ ਬਡੇ ਛੋਟ ਮੁਹਿ ਜਾਨਹੁ।
ਦਿਹੁ ਤੁਰੰਗ ਮੈਂ ਫੇਰਨਿ ਠਾਨਹੁ।
ਪੇਸ਼ਿਸ਼ ਦੀਜਹਿ ਹੋਤਿ ਸਕਾਰੇ।
ਉਚਿਤ ਬਾਤ ਕੋ ਲੇਹੁ ਬਿਚਾਰੇ ॥ ੪੨ ॥
ਪੈਂਦੇ ਕਹਜੋ 'ਨ ਇਮ ਬਨਿ ਆਵੈ।
ਜਬਿ ਜਾਨਹਿ ਗੁਰ ਅਧਿਕ ਰਿਸਾਵੈਂ।
ਬਾਲਪਨੇ ਕੀ ਬਾਤ ਨ ਕੀਜੈ।

ਘਰ ਕੀ ਵਸਤੁ ਅਪਰ ਪਿਖਿ ਲੀਜੈ

॥ ੪੩ ॥

ਇਮ ਦਮਾਦ ਸੋਂ ਕਹਿ ਰਿਸ ਸੰਗਾ।

ਗਮਨਯੋ ਅੱਗ੍ਹ ਕੁਦਾਇ ਤੁਰੰਗਾ।

ਫਿਰਯੋ ਗ੍ਰਾਮ ਕੇ ਗਿਰਦ ਦਿਖਾਵਤਿ।

ਸਭਿ ਗਰੀਅਨਿ ਕੇ ਬਿਖੈ ਫੰਦਾਵਤਿ

॥ ੪੪ ॥

ਨਿਜ ਉੱਤਮਤਾ ਕਰਹਿ ਜਨਾਵਨ।

ਸਭਿ ਖਾਨਨਿ ਕੋ ਫੇਰ ਦਿਖਾਵਨਿ।

ਜੋ ਮਿਲਿ ਜਾਇ ਬਾਤ ਤਿਸ ਕਹੈ।

'ਨਿਜ ਬਲ ਗੁਨ ਤੇ ਇਮ ਹਮ ਲਹੈ?'

॥ ੪੫ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਸੇ 'ਪੈਂਦੇ ਖਾਨ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਅਸ਼ਟਮੋ
ਅੰਸੂ ॥ ੮ ॥

੯. [ਪੈਂਦੇ ਖਾਨ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਈ। ਬਾਜ਼]

੮<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੧੦

ਦੋਹਰਾ:

'ਸਹੁਰੇ ਦੀ।

ਅਸਮਾਂ ਖਾਂ ਚਿਤ ਚਟਪਟੀ, ਵਸਤੁ ਸੁਸਰ
ਕੀ ਦੇਖਿ।

-ਲੈਹੋਂ ਕਹਿ ਨਿਜ ਸਾਸ ਕੋ, ਕੈ ਗ੍ਰਿਹ ਤਜੋਂ
ਅਸੇਖ ॥ ੧ ॥

ਸ੍ਰੈਯਾ ਛੰਦ:

ਬਨੋਂ ਫਕੀਰ ਨਿਕਸਿ ਕਰਿ ਬਾਹਰ
ਮਿਲੋਂ ਨ ਤਿਨ ਕੀ ਤਨੁਜਾ ਸੰਗ।
ਮੋਹਿ ਉਚਿਤ ਹੈ ਸੁੰਦਰ ਪੋਸ਼ਿਸ਼
ਚੀਰਾ ਛੋਰਦਾਰ ਸਜਿ ਸੰਗ।
ਖਾਨ ਮਹਾਨ ਆਰਬਲ ਹੋਏ
ਤਊ ਬਾਂਕਪਨ^੧ ਰਿਦੇ ਉਮੰਗ^੨।

^੧ਖਾਨ ਵਡੀ ਆਯੂ ਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਬੀ ਰਿਦੇ ਵਿਚ
ਬਾਂਕੇਪਨ ਦੀ ਉਮੰਗ ਹੈ। ^੨ਪਾ:-ਬਾਲਪਨ।

ਮੁਝ ਸਮ ਸੁਤ ਕੋ ਦੇਤਿ ਨ ਹਿਤ ਕਰਿ
ਅਨਲਾਇਕ ਨਹਿ ਸਹੈ ਪ੍ਰਸੰਗ^੧ - ॥ ੨ ॥
ਏਵ ਬਿਚਾਰਤਿ ਗਮਨਜੋ ਗ੍ਰਿਹ ਕੋ
ਬੈਠਿ ਸਾਸ ਢਿਗ ਦ੍ਰਿਗ ਚਲ ਨੀਰ।
ਮੁਰਝਾਨੋ ਮੁਖ, ਪਿਖਿ ਕਰਿ ਬੋਲੀ
'ਕਿਮ ਤੂੰ ਦੁਖ ਤੇ ਦਿਖਤਿ ਅਧੀਰ?'
ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਕਹਜੋ 'ਕੀਨਿ ਅਪਮਾਨਾ
ਮੈਂ ਜਾਚੇ ਦੇ ਖਾਨ ਨ ਚੀਰ।
ਗੁਰੂ ਨਿਕਟਿ ਤੇ ਲਜਾਯੋ ਹਯ ਕੋ
ਮੁਹਿ ਅਰੁਢਿਬੇ ਦਿਯੋ ਨ ਬੀਰ ॥ ੩ ॥
ਤੈਂ ਦਿਵਾਇ ਤੋ ਕੁਸ਼ਲ ਅਹੈ ਮਮ
ਨਾਂਹਿ ਤ ਮਰਿ ਹੋਂ ਦੇਰਿ ਨ ਲਾਇ।
ਹਮ ਪਠਾਨ ਕੇ ਪੂਤ ਸਹੈਂ ਨਹਿ
ਜੇ ਪ੍ਰਤਿਕੂਲੀ ਬਾਤ ਬਨਾਇ^੧।
ਸੁਤ ਸਮ ਮੋ ਕਹੁ ਪਯਾਰ ਕਰਹੁ ਨਿਤ
ਯਾਂ ਤੇ ਛਲ ਕੋ ਜਾਨਜੋ ਜਾਇ।
ਪੋਸ਼ਿਸ਼ ਤੁਰੰਗ ਦੇਹੁ ਤਬਿ ਜੀਵਨ
ਇਹੁ ਸਾਚੀ ਮੈਂ ਦੇਹੁ ਸੁਨਾਇ' ॥ ੪ ॥

^੧ਅਯੋਗ ਗੱਲ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਸਹਾਰ ਸਕਦਾ।

^੧ਜੇ (ਕੋਈ ਸਾਡੀ ਮਨਸ਼ਾ ਦੇ) ਉਲਟ ਗੱਲ ਕਰੇ।

ਸੁਨਤਿ ਸਾਸ ਨੇ ਦੀਨਿ ਦਿਲਾਸਾ
 'ਹੇ ਸੁਤ ! ਸ੍ਵਾਸ ਨ ਲੇਹੁ ਬਿਸਾਲ'।
 ਹਮਰੀ ਵਸਤੁ ਸਕਲ ਕੋ ਮਾਲਿਕ
 ਤੋਂ ਹਿਤ ਕਰਿ ਸੰਚਤਿ ਧਨ ਮਾਲ।
 ਖਾਨਹਿ ਆਇ ਖਾਨ ਲੈ ਦੈਹੋਂ',
 ਕਹਾਂ ਬਸਤ੍ਰੁ ਅਰੁ ਤੁਰੰਗ ਕਮਾਲ'।'

'ਭਾਵ ਡੁਸਕਾਰੇ ਨਾਂ ਭਰ।

'ਘਰ (ਪੈਂਦੇ) ਖਾਂ ਆ ਜਾਵੇ ਮੈਂ ਲੈ ਦੇਵਾਂਗੀ।

'ਕਮਾਲ ਦੇ (ਭਾਵ ਵਧੀਆ) ਕਪੜੇ ਤੇ ਘੋੜਾ ਕੀ ਚੀਜ਼ ਹਨ।

ਇਮ ਕਹਿ ਨੇਤ੍ਰ ਪੌਂਛਿ, ਦੇ ਧੀਰਜ
 ਕਰਤੀ ਪਯਾਰ ਪ੍ਰੀਤਿ ਕੇ ਨਾਲ ॥ ੫ ॥
 ਇਤਨੇ ਮਹਿ ਪੈਂਦਾ ਗ੍ਰਿਹ ਆਯੋ
 ਹਰਖਤਿ ਬਦਨ ਕਮਲ ਸਮ ਕੀਨਿ।
 ਬੈਠਯੋ ਪਲੰਘ ਧਰਯੋ ਖਰ ਖੰਡਾ
 ਸਿਪਰ ਸਹਿਤ ਬਪੁ ਗਰਮੀ ਚੀਨ।
 ਬਸਤ੍ਰ ਉਤਾਰਿ ਧਰੇ ਸਭਿ ਤਤਛਿਨ
 ਦਾਰਾ ਅੰਗੁ ਬਨਹਿ ਨਿਤ ਦੀਨਿ।
 ਪ੍ਰਬਲ ਆਇ ਤਬਿ ਕੰਤ ਸਮੀਪੀ
 ਪੋਸ਼ਿਸ਼ ਪਿਖਤਿ ਅਨੰਦ ਕੋ ਲੀਨਿ ॥ ੬ ॥
 ਕਹਤਿ ਭਈ 'ਇਹ ਗੁਰ ਕੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼
 ਜਾਚਤਿ ਚਹਿਤਿ ਖਾਨ ਅਸਮਾਨ।
 ਰੁਦਤਿ ਕ੍ਰੋਧ ਤੇ ਹਠ ਬਹੁ ਧਾਰਸਿ
 ਕਹੈ ਕਿ ਖਾਨ ਕੀਨਿ ਅਪਮਾਨ।
 ਤੁਝ ਕੋ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਇਮ ਕਰਿਬੋ
 ਅਨਖਵਾਨ ਹੈ ਪੂਤ ਪਠਾਨ।
 ਸੁਤਾ ਛੋਰਿ ਕਰਿ ਗਮਨ ਜਾਇ ਕਿਤ
 ਤੋਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਤਵ ਬਨਹਿ ਮਹਾਨ' ॥ ੭ ॥
 'ਗੁਰ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਦੇ, ਮੁਝ ਸੋਂ ਭਾਖਯੋ
 -ਪੋਸ਼ਿਸ਼ ਇਹੀ ਪਹਿਰ ਨਿਤ ਆਇ।
 ਹਯ ਪਰ ਚਢਹੁ ਅਖੇਰ ਕਰਹੁ ਜਬਿ
 ਯਾਂ ਤੇ ਅਬਿ ਨ ਦਿਯੋ ਕੁਛ ਜਾਇ-।
 ਕੇਤਿਕ ਦਿਨ ਮਹਿ ਕਰਿ ਪ੍ਰਸੰਨ ਗੁਰ
 ਆਇਸੁ ਲੇ ਸਭਿ ਦੇਹੁ ਬਨਾਇ।
 ਬਾਲਿਕ ਮੂਢ ਨ ਜਾਨਹਿ ਬੁਧਿ ਕੋ

'ਪੈਂਦੇ ਖਾਂ ਬੋਲਿਆ।

ਇਕ ਹਠ ਕੋ ਮਨ ਮਹਿ ਉਪਜਾਇ

॥ ੮ ॥

ਜਿਸ ਗੁਰ ਤੇ ਨਿਤ ਵਸਤੁ ਅਮੋਲਕ
ਕਿਮ ਤਿਨ ਕੋ ਕਹਿਬੋ ਨਹਿ ਮਾਨਿ।'

ਕਹੇ ਭਾਰਜਾ 'ਕਯਾ ਮੁਖ ਭਾਖਤਿ
ਨਹਿ ਦਮਾਦ ਕੀ ਕਰਹਿ ਪਛਾਨ।
ਬਨਹਿ ਫਕੀਰ, ਜਾਇ ਮਰਿ ਕੈਧੋਂ,
ਤੋ ਸੋਭਾ ਬਡ ਪਾਇ ਜਹਾਨ।

ਸੁਤਾ ਤਰੁਨ ਪਿਖਿ, ਹੋਇ ਮਰਨ ਤਬਿ,
ਕਹਾਂ ਰਹੈਗੀ ਤੋ ਕੁਲ ਕਾਨ' ॥ ੯ ॥

ਇਮ ਕਹਿ ਝਿਰਕਯੋ ਖਾਨ 'ਕਰਹੁ ਬੁਧਿ।'

ਬਸਤ੍ਰ ਸਿਰਾਨੇ ਲਿਏ ਉਚਾਇ।

'ਨਿਤ ਗੁਰ ਢਿਗ ਤੇ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਪਾਵਤਿ
ਕਹਾਂ ਏਸ ਬਿਨ ਜੀਓ ਨ ਜਾਇ।'

'ਪਾਵਤਿ ਹਾਥ', ਕਹਾਂ ਤੂੰ ਕਰਤੀ?

ਰੋਜ਼ੀ ਖਾਨ ਬਿਗਾਰਤਿ ਕਾਇ।'

ਕਰ ਤੇ ਤਜਹਿ ਨ ਪੈਂਦਾ ਪੋਸ਼ਿਸ਼,
ਛੀਨਤਿ ਦਾਰਾ ਮੁਖ ਮੁਸਕਾਇ ॥ ੧੦ ॥

ਝਟਕਿ ਹਾਥ ਪਟ ਝਟਪਟ ਛੀਨੇ।
ਇਸਤ੍ਰੀ ਜਿਤ' ਤੇ ਕਹਯੋ ਨ ਜਾਇ।
ਜੇ ਨਹਿ ਕਟਹਿ ਸੁਭਟ ਕੇ ਠਟ' ਤੇ,
ਲੋਹਾ ਸਹੈਂ ਨਹੀਂ ਤਜਿ ਥਾਇ'।

ਸੇ ਨਰ ਅਬਲਾ ਮ੍ਰਿਦੁਲ ਜੀਤ ਕਰਿ
ਬਸੀ ਬਨਾਇ ਲੇਤਿ ਸਤਿ ਭਾਇ^{੧੧}।

ਨੀਚ ਗ੍ਰੀਵ ਗੁਰ ਦਿਸ਼ਿ ਤੇ ਚਿੰਤਤਿ
-ਮਿਲੋਂ ਜਬੈ ਕਯਾ ਕਹੋਂ ਤਦਾਇ-

॥ ੧੧ ॥

ਬੈਠਯੋ ਰਹਯੋ ਬਿਸੂਰਤਿ ਮੂਰਖ
ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨਹਿ ਬਨਯੋ ਉਪਾਇ।
ਖਾਂ ਅਸਮਾਨ ਸਾਸ ਤੇ ਲੇ ਕਰਿ

'ਇਉਂ ਕਹਿਕੇ (ਪੈਂਦੇ) ਖਾਨ ਨੂੰ ਝਿੜਕਿਆ 'ਅਕਲ
ਕਰ।'

'ਤੇ ਸਿਰਹਾਣਿਓਂ ਕੱਪੜੇ ਉਠਾ ਲਏ (ਤੇ ਕਿਹਾ):-

'ਪੈਂਦੇ ਕਹਿਦਾ ਹੈ:-ਹੱਥ ਪਾਵਦੀ ਹੈਂ (ਪੁਸ਼ਾਕ ਨੂੰ)।

'ਹੱਥ ਨਾਲ ਝਟਕਾ ਦੇ ਕੇ ਕੱਪੜੇ ਝੱਟ ਪਟ ਖੋਹ ਲਏ।

'ਇਸਤ੍ਰੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਏ (ਪੈਂਦੇ) ਤੋਂ।

'ਪਾ:-ਫਟ।

'ਸੂਰਮਿਆਂ ਦੇ ਇਕੱਠ ਤੋਂ ਜੋ ਕੱਟੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ ਤੇ ਜੋ
(ਲੋਹਾ =) ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਸਹਾਰਦੇ ਪਰ ਥਾਉਂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਚੱਲਦੇ।

'ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਨਰਮ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਜਿੱਤ ਕੇ ਸਹਿਜੇ ਹੀ
ਵਸ ਕਰ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। 'ਪਾ:-ਸਭ ਭਾਇ।

ਹੇਰਤਿ ਰਹਯੋ ਰਿਦੈ ਹਰਖਾਇ।
 ਨਹਿਨ ਬਿਲੋਕੇ ਬਸਤ੍ਰ ਕਬਹੂੰ ਅਸ
 ਕਹਾਂ ਪਹਿਰਿਬੇ ਮਹਿ ਤਿਸ ਆਇ।
 ਚੀਰਾ ਛੋਰਦਾਰ ਸਿਰ ਬੰਧਯੋ
 ਪੋਸ਼ਿਸ਼ ਪਹਿਰੀ ਅੰਗ ਸਜਾਇ ॥ ੧੨ ॥
 ਖੜਗ ਸਿਪਰ ਕੋ ਤਨ ਲਗਾਇ ਕਰਿ
 ਵਹਿਰ ਫਿਰਯੋ ਸਭਿ ਗ੍ਰਾਮ ਦਿਖਾਇ।
 ਪੈਂਦਾ ਬਹੁਤ ਬਿਸੂਰਤਿ ਬਿਸਮਯੋ
 ਪਿਯੋ ਨ ਪਾਨੀ ਭੋਜ ਨ ਖਾਇ।
 ਪਰਯੋ ਨਿਸਾ ਮਹਿ ਚਿੰਤਾ ਕੇ ਬਸਿ
 ਨਹੀਂ ਬਿਲੋਚਨ ਨਿੰਦ੍ਰਾ ਪਾਇ।
 ਜਾਗਤਿ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਤਿ ਹੁਇ ਆਈ
 ਰੋਗਾਤੁਰ ਸਮਿ ਪੌਢ ਰਹਾਇ ॥ ੧੩ ॥
 ਪ੍ਰਾਤਿ ਜਾਨਿ ਅਸਮਾਨ ਖਾਨ ਤਬਿ
 ਕਰਿ ਸ਼ਨਾਨ ਪੋਸ਼ਿਸ਼ ਪਹਿਰੰਤਿ।
 ਚੀਰਾ ਛੋਰਦਾਰ ਸਿਰ ਸਜਿ ਕੈ
 ਜ਼ਰੀਦਾਰ ਪਾਛੇ ਲਰਕੰਤਿ।
 ਖੰਡਾ ਸਿਪਰ ਲਗਾਇ ਅੰਗ ਸੋਂ
 ਦਿਖਿ ਸ਼ੋਭਾ ਤਨ ਮਨ ਹਰਖੰਤਿ।
 ਪੈਂਦਖਾਨ ਕੇ ਬਿਨਾ ਬੂਝਿਬੇ
 ਹਯ ਪਰ ਜੀਨ ਪਾਇ ਦੁਤਿਵੰਤਿ ॥ ੧੪ ॥
 ਕਰਿ ਚਿਤ ਚੌਪ ਅਰੋਹ ਭਯੋ ਹਯ
 ਵਹਿਰ ਅਖੇਰ ਕਰਨਿ ਕੋਚਾਲਿ।
 ਮੁਦਤਿ ਫੰਦਾਵਤਿ ਕਬਹੂੰ ਭਜਾਵਤਿ
 ਜਿਸ ਮਹਿ ਗੁਨ ਚਪਲਾਦਿ ਬਿਸਾਲ।
 ਬਨ ਮਹਿ ਗਯੋ ਫਿਰਯੋ ਇਤ ਉਤ ਕੋ
 ਖੋਜਤਿ ਮ੍ਰਿਗਨਿ ਬਿਹੰਗਨ ਜਾਲ।
 ਬਹੁ ਫਿਰ ਕਰਿ ਗ੍ਰਾਮ ਬਾਗ ਢਿਗ
 ਤਿਸ ਮਹਿ ਬੈਠਯੋ ਆਇ ਸੁਖਾਲ ॥ ੧੫ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਪਿਤਾ ਬਚਨ ਤੇ
 ਪ੍ਰਾਤਿ ਭਏ ਤਜਾਰੀ ਨਿਜ ਕੀਨਿ।
 ਸੁੰਦਰ ਹਯ ਪਰ ਜੀਨ ਪੁਵਾਇਵ

ਮੀਰ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਕਾਰਿ ਸੁ ਲੀਨਿ।
 ਅਪਰ ਸੁਭਟ ਕਛੁ ਸੰਗ ਚਢਾਇਵ
 ਪੈਂਦੇ ਖਾਂ ਆਇਵ ਨਹਿ, ਚੀਨਿ।
 ਕਰਤਿ ਪ੍ਰਤੀਖਨਿ ਬਹੁਰ ਅਰੂਢੇ
 ਲੇ ਕਰਿ ਸਾਥ ਸੁ ਬਾਜ਼ ਨਵੀਨ ॥ ੧੬ ॥

ਗਮਨੇ ਜਬਿ ਉਦਿਆਨ ਪਹੁਚੇ
 ਬਾਜ਼ ਬਿਹੰਗਨਿ ਪਰ ਛੁਟਿਵਾਇ।
 ਗਹੇ ਕਿਤਿਕ, ਤਿਸ ਤਾਮੋ' ਦੇ ਪੁਨ
 ਅਧਿਕ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕੀਨਿ ਮਨ ਭਾਇ।

'ਤਾਮਾ, ਮਾਸ ਦਾ ਟੁਕੜਾ। [ਅ: ਤੁਅਮਾ = ਖੁਰਾਕ]

ਕਰਹਿ ਸਰਾਹਨ 'ਬਾਜ਼ ਅਮੋਲਕ
 ਇਸ ਕੇ ਸਮ ਨਹਿ ਪਿਖੜੇ ਕਦਾਇ।
 ਝਟਪਤਿ ਖਗ ਕੇ ਜਾਨਿ ਨ ਦੇਤੇ'
 ਭੱਖੜਤਿ ਮਾਸ ਭਯੋ ਤ੍ਰਿਪਤਾਇ ॥ ੧੭ ॥

ਗਯੋ ਅਘਾਇ ਨ ਤਜਾਗਯੋ ਸੋ ਪੁਨ
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿੱਤੇ ਹਟਿਬੋ ਕੀਨਿ।
 ਦਿਨ ਕੁਛ ਚਢੜੇ ਘਾਮ ਭਾ ਤੀਛਨ
 ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰੇ ਮਗ ਲੀਨ।
 ਪੈਂਦੇ ਖਾਨ ਕੇ ਗ੍ਰਾਮ ਬਰੋਬਰ
 ਹੁਤੀ ਝੀਲ ਤਹਿ ਆਇ ਸੁ ਚੀਨ।
 ਨਿਕਸਿ ਸੁਕਾਬ' ਚਲੜੇ ਉਡ ਨਭ ਕੋ
 ਸਭਿਨਿ ਬਿਲੋਕੜੇ ਤਿਤ ਦ੍ਰਿਗ ਦੀਨ
 ॥ ੧੮ ॥

'ਸੁਰਖਾਬ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮ ਕਰੜੇ ਤਬਿ
 'ਤਜਹੁ ਬਾਜ਼ ਇਸ ਲੇਹੁ ਗਹਾਇ।'
 ਮੀਰ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਟਤਿ ਬਹੁਤੇਰਾ
 ਅਬਿ ਇਹੁ ਗਹਹਿ ਨ, ਰਹਿ
 ਤ੍ਰਿਪਤਾਇ।'
 ਤਉ ਛੁਟਾਇਵ, ਗਯੋ ਗਗਨ ਕੋ,
 ਨਹਿ ਸੁਕਾਬ ਕੋ ਪਾਛੈ ਧਾਇ।
 ਜਹਿ ਅਸਮਾਨ ਖਾਨ ਥੋ ਉਤਰੜੇ
 ਤਿਸੀ ਬਾਗ ਮਹਿ ਪ੍ਰਵਿਸੜੇ ਜਾਇ
 ॥ ੧੯ ॥

ਹੁਤੇ ਬਿਹੰਗ ਉਡੇ ਤਹਿ ਸਭਿ ਹੀ
 ਦੇਖਤਿ ਭਯੋ ਖਾਨ ਅਸਮਾਨ।
 ਬੈਠਯੋ ਬਾਜ਼ ਸਫੈਦ ਕਿਸਮ ਕੋ
 ਪਕਰਨ ਕੇ ਹਿਤ ਜਤਨ ਸੁ ਠਾਂਨਿ।
 ਜਯੋਂ ਕਯੋਂ ਕਰਿ ਕੈ ਪਕਰ ਲੀਨਿ ਤਿਸ
 'ਦਿਯੋ ਖੁਦਾਇ ਆਪ ਮੁਝ ਆਨਿ।'
 ਆਇ ਪਿਛਾਰੀ ਦੇਖਹਿ ਕੋਇ ਨ
 ਯਾਂ ਤੇ ਕੀਨਸਿ ਸ਼ੀਘ੍ਰ ਪਯਾਨ ॥ ੨੦ ॥
 ਨੀਕੇ ਤਿਹ ਛਿਪਾਇ ਕਰਿ ਗਮਨਯੋ
 ਬਿਨਾ ਪਿਖ ਘਰ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਯੋ ਜਾਇ।
 ਨਿਕਟਿ ਸਾਸ ਕੇ ਤਬਹਿ ਸੁਨਾਇਵ
 'ਮੋ ਕਹੁ ਦੀਨਸਿ ਬਾਜ਼ ਖੁਦਾਇ।
 ਬਿਨਾਂ ਜਤਨ ਤੇ ਬੈਠਯੋ ਪ੍ਰਾਪਤਿ
 ਬਡ ਕੀਮਤ ਕੋ ਸੇਤ ਸੁਹਾਇ।'
 ਕਹਨਿ ਲਗੀ 'ਸੁਤ ! ਕਰਹੁ ਛੁਪਾਵਨ
 ਜਿਸ ਤੇ ਪਿਖਹਿ ਨ ਕੋ ਝਗਰਾਇ'
 ॥ ੨੧ ॥

ਦੋਹਰਾ:

ਸੁਨਤਿ ਬਾਜ਼ ਕੀ ਬਾਤ ਕੋ,
 ਉਠਿ ਤਬਿ ਪੈਂਦੇ ਖਾਨ।
 ਦੇਖਨਿ ਲਗਯੋ ਪਛਾਨ ਲਿਯ,
 -ਇਹੁ ਗੁਰ ਕੋ ਬਲਵਾਨ- ॥ ੨੨ ॥

ਸ਼੍ਰੋਯਾ ਛੰਦ:

'ਲੇ ਕਰਿ ਬਾਜ਼ ਜਾਉਂ ਮੈਂ ਗੁਰ ਢਿਗ
 ਸਭਿ ਅਪਰਾਧ ਛਿਮਾ ਕਰਿਵਾਇ।
 ਪੋਸ਼ਿਸ਼ ਪਹਿਰਿ ਅਰੂਢਨਿ ਹਯ ਪਰ
 ਕਰਯੋ ਹਕਾਰਨ ਗਯੋ ਨ ਕਾਇ'।

'ਪੋਸ਼ਾਕ ਪਹਿਰਕੇ ਤੇ ਘੋੜੇ ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ (ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ) ਸੱਦਣਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਮੈਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਗਿਆ।

ਇਸ ਕੋ ਪਿਖਿ ਪ੍ਰਸੰਨ ਪੁਨ ਹੋਵੈਂ
 ਅਪਨੇ ਜਾਨੈਂ ਹਿਤ ਉਪਜਾਇ।
 ਰੋਜ਼ੀ ਬਨੀ ਰਹੈ ਸੁਖ ਪਾਵਹਿ
 ਜਿਨ ਤੇ ਸਭਿ ਸਮਾਜ ਨਿਤ ਪਾਇੰ'
 ॥ ੨੩ ॥

ਸੁਨਤਿ ਖਾਨ ਅਸਮਾਨ ਬਖਾਨੀ
 'ਕਹਾਂ ਖਾਨ ਜੀ ! ਖੋਯਹੁ ਦੀਨ।
 ਹਿੰਦੂ ਗੁਰ ਕੋ ਸੇਵਕ ਬਨਿ ਕੈ
 ਟੁਕਰਾ ਖਾਹਿ ਇਮਾਨ ਬਿਹੀਨ।
 ਅਪਰ ਥਾਨ ਕਜਾ ਨਹੀਂ ਜੀਵਕਾ
 ਸਕਲ ਖਾਨ ਕਜਾ ਰੋਜ਼ੀ ਹੀਨ।
 ਇਤੋ ਤ੍ਰਾਸ ਧਰਿ, ਕਹਤਿ ਬਾਜ਼ ਦਿਹ,
 ਚਹੈ ਖਤਾ ਬਖਸ਼ਾਵਨ ਕੀਨਿ ॥ ੨੪ ॥
 ਜੇ ਗੁਰ ਕੋ ਸੁਧ ਹੋਇ ਬਾਜ਼ ਕੀ
 ਪਠੈ ਸੈਨ ਮੈਂ ਕਰਿਹੋਂ ਜੰਗ।
 ਜੇ ਬਲ ਅਧਿਕ ਮੋਹਿ ਪਰ ਘਾਲਹਿ,
 ਜਾਇ ਮਿਲੋਂ ਹਜ਼ਰਤ ਕੇ ਸੰਗ।
 ਪ੍ਰਥਮ ਚੁਰਾਯੋ ਬਾਜ਼ ਸ਼ਾਹੁ ਕੋ
 ਇਸ ਤੇ ਭਲੇ ਸੇਤ ਤਨ ਰੰਗ।
 ਸੋ ਪਲਟੋ ਮੈਂ ਦੇਉਂ ਜਾਇ ਕਰਿ
 ਹੁਇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਮੋ ਪਰ ਸਰਬੰਗ ॥ ੨੫ ॥
 ਤੁਮ ਸਮ ਨਹੀਂ ਦੀਨਤਾ ਕਰਿਹੋਂ
 ਐਂਠਦਾਰ' ਮੈਂ ਪੂਤ ਪਠਾਨ।
 ਰਣ ਕਰਿ ਮਰਨਿ ਸਹੋਂ ਸਭਿ ਤਨ ਪਰ
 ਦੇਨੋ ਬਾਜ਼ ਨ ਕਬਿਹੂੰ ਮਾਨਿ।
 ਵਸਤੁ ਅਜਾਇਬ ਪਾਇ ਅਚਾਨਕ
 ਦਈ ਖੁਦਾਇ ਰਿਦੈ ਇਮੁ ਜਾਨਿ।
 ਕੌਨ ਮਰਦ ਅਸ ਗੀਦੀ ਕਾਰਜ
 ਕਰਿ ਹੈ ਧਰਹਿ ਜੁ ਕੁਲ ਕੀ ਕਾਨ'
 ॥ ੨੬ ॥
 ਸੁਨਿ ਪੈਂਦਾ ਬਹੁ ਦੁਖੀ ਹੋਇ ਮਨ
 ਚਿੰਤਾ ਬਸਿ ਨਹਿ ਕਰਹਿ ਬਖਾਨਿ।
 ਬਸਿ ਨ ਬਸਾਇ ਮਹਾਂ ਪਛੁਤਾਵਹਿ
 -ਭਯੋ- ਲਖਹਿ -ਉਤਪਾਤ ਮਹਾਨ-।
 ਮੀਰ ਸ਼ਿਕਾਰ ਇਤਨ ਮਹਿ ਪਹੁੰਚੇ
 ਖੋਜਤਿ ਬਾਜ਼ ਉਤਾਇਲ ਠਾਨਿ।
 ਬਾਗ ਬਿਖੈ ਫਿਰ ਸਭਿ ਦਿਸਿ ਪਿਖਿ ਕਰਿ

'ਆਕੜ ਵਾਲਾ। ਅਣਖ ਵਾਲਾ।

ਨਹਿ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਮਨ ਭਏ ਹਿਰਾਨ ॥ ੨੭ ॥
 ਪੁਨ ਪੈਂਦੇ ਕੇ ਗਏ ਸਦਨ ਦਰ,
 ਕਰਿ ਗੁਹਾਰ ਕੋ ਲੀਨਿ ਬੁਲਾਇ।
 ਨਿਕਸਤਿ ਵਹਿਰ ਨਾਰਿ ਸਿਖਰਾਇਵ,
 ਦੇਖਹੁ ਕਿਸਹੁ ਨ ਦੇਹੁ ਸੁਨਾਇ।
 ਚਹੈ ਦਮਾਦ ਜਿਯਨਿ ਕੋ ਜੇ ਚਿਤ
 ਮੁਕਰ ਜਾਹੁ ਕਹੁ -ਇਤਹੁ ਨ ਆਇ-।
 ਨਾਂਹਿ ਤ ਮਰਨ ਅਰੰਭ ਰਹਯੋ ਇਹੁ,
 ਸੁਨਿ ਲੀਨਸਿ ਤੁਮ ਜਿਤਿਕ ਅਲਾਇ'
 ॥ ੨੮ ॥

ਮੀਰ ਸ਼ਿਕਾਰਨ ਸੋਂ ਮਿਲਿ ਬੋਲਯੋ
 'ਇਤ ਦਿਸ਼ ਤੋਂ ਹਮ ਲਖਯੋ ਨ ਕੋਇ।'।
 ਕਹਿ ਕਰਿ ਗ੍ਰਾਮ ਸੁ ਡਿੰਡਮ ਫੇਰਾ
 'ਗੁਰ ਕੋ ਬਾਜ਼ ਪਿਖਯੋ ਕਿਤ ਹੋਇ।
 ਪੈਂਦੇ ਖਾਨ ਅਬਿ ਤਾਂਹਿ ਮੰਗਾਵਤਿ
 ਨਹੀਂ ਦੁਰਾਵਨ ਕੀਜਹਿ ਸੋਇ।'।
 ਇਮ ਕਹਿ ਕਰਿ ਘਰ ਘਰ ਨਰ ਬਿਚਰੇ
 ਕੌਨ ਕਹੈ 'ਤੂ ਨਿਜ ਘਰ ਜੋਇ' ॥ ੨੯ ॥
 ਦੋਇ ਘਰੀ ਲਗਿ ਕਰਿ ਖੁਜਵਾਵਨ
 ਆਇਵ ਤਬਹਿ ਖਾਨ ਅਸਮਾਨ।
 'ਖੋਜਯੋ ਸਭਿ ਬਲ ਬਾਜ਼ ਨ ਪਾਯੋ,
 ਕਰੋ ਨਿਹਾਰਨ ਆਨ ਜਿ ਥਾਨ।'।
 ਨਿਮਕ ਹਰਾਮ ਹੋਇ ਕਰਿ ਮਰਨੋ
 ਪ੍ਰੇਰੇ ਕਾਲ ਸੁ ਕਰਤਿ ਬਖਾਨ।
 ਮੀਰ ਸ਼ਿਕਾਰ ਸੁਨਤਿ ਬਿਸਮਾਨੇ
 'ਭਯੋ ਗ੍ਰਾਮ ਮਹਿ ਕਪਟ ਮਹਾਨ' ॥ ੩੦ ॥

ਦੋਹਰਾ:

ਕਹਤਿ। 'ਬਿਲੋਕਤਿ ਹਮ ਰਹੇ, ਆਇ
 ਬਾਜ਼ ਇਸ ਥਾਨ'।

ਨੀਕੇ ਖੋਜਹੁ ਲਯਾਈਏ।, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਬਾਜ਼
 ਮਹਾਨ' ॥ ੩੧ ॥

ਇਮ ਕਹਿ ਕਰਿ ਗਮਨੇ ਤੁਰਤ, ਮੀਰ

'ਮੀਰ ਸ਼ਿਕਾਰ' ਕਹਿਣ ਲਗੇ। 'ਇਸੇ ਥਾਂ ਬਾਜ਼ ਆਇਆ
 ਹੈ।

'ਹੇ ਖਾਨ ਜੀ!) ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੋਜ ਕੇ ਲਿਆਓ।

ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਿਰਾਨ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿੱਤੇ ਦਿਸਿ ਗਏ, ਕਹਿਨ 'ਬਾਜ਼' 'ਖਾਨ ਦੇ ਘਰ ਹੀ ਬਾਜ਼ ਹੈ।

ਘਰ ਖਾਨ' ॥ ੩੨ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਸੇ 'ਬਾਜ਼' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਨਵਮੇ ਅੰਸੂ
॥ ੯ ॥

੧੦. [ਪੈਂਦਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ]

੯<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੧੧

ਦੋਹਰਾ:

ਧਾਏ ਮੀਰ ਸ਼ਿਕਾਰ ਤਬਿ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿੱਤੇ
ਪਾਸ।

ਖਾਨਨਿ ਸਦਨ ਦੁਰਾਇ ਲਿਯ, ਬਾਜ਼
ਬਿਸਦ ਬਿਨ ਤ੍ਰਾਸ ॥ ੧ ॥

ਸ਼੍ਰੇਯਾ ਛੰਦ:

'ਢੰਡੋਰਾ ਫੇਰ ਕੇ ਪ੍ਰਗਟ ਜਣਾਇਆ ਹੈ।

ਫੇਰਯੋ ਡਿੰਡਮ ਬਿਦਤ ਜਨਾਵਹਿ^੧,
ਬਾਜ਼ ਭਲੇ ਪਿਖਿ ਲਾਲਚ ਕੀਨਿ।
ਨਹੀਂ ਗ੍ਰਾਮ ਤੇ ਵਹਿਰ ਉਡਯੋ ਕਿਤ,
ਰਹੇ ਬਿਲੋਕਤਿ ਹਮ ਦ੍ਰਿਗ ਦੀਨਿ।
ਕਪਟ ਕਰਤਿ ਮਨ, ਰਾਖਨ ਕੇ ਹਿਤ
ਤਿਨ ਕੀ ਗਤਿ ਨੀਕੇ ਲਖਿ ਲੀਨਿ।'
ਗੁਰ ਸੁਤ ਸੁਨਤਿ ਬਿਚਾਰਨ ਕਰਿ ਕੈ
ਚਲੇ ਪਿਤਾ ਕੇ ਨਿਕਟਿ ਪ੍ਰਬੀਨ ॥ ੨ ॥

ਬਦਨ ਖਿੰਨ ਕੁਛ ਚਿੰਤਾ ਕੇ ਬਸਿ,
ਗਏ ਉਤਾਇਲ ਸਤਿਗੁਰ ਤੀਰ।
ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਬੈਠੇ, ਅਵਲੋਕੇ,
ਬੂਝਤਿ ਭਏ ਪੁੱਤ੍ਰ ਕੋ ਧੀਰ।
'ਗਏ ਅਖੇਰ ਬਾਜ਼ ਕਸ ਦੇਖਯੋ?
ਖਗ ਪਰ ਚੋਟ ਕਰੀ ਕਿਮ ਬੀਰ?
ਝਪਟਤਿ ਬਿਹੰਗ ਕਿ ਨਹਿ ਉਡ ਕਰਿ ਕੈ,
ਜਾਇ ਕਿ ਨਹੀਂ ਦੂਰ ਤੇ ਨੀਰ' ॥ ੩ ॥

'ਨੇੜੇ।

ਗੁਰ ਸੁਤ ਸਕਲ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੁਨਾਯੋ
'ਗਏ ਵਹਿਰ ਪਿਖਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਬਿਹੰਗ।
ਜਿਸ ਪਰ ਮੀਰ ਸ਼ਿਕਾਰਨਿ ਛੋਰਯੋ
ਤਿਸ ਕੋ ਤਤਛਿਨ ਬਲ ਕੇ ਸੰਗ।
ਲਿਯੋ ਦਬਾਇ, ਜਾਨ ਨਹਿ ਦੀਨਸਿ,
ਉਕਸ ਨ ਪਾਯੋ ਕੋ ਖਗ ਅੰਗ।
ਤਾਮੋ ਖਾਤਿ ਰਹਯੋ, ਤਬਿ ਤ੍ਰਿਪਤਯੋ,
ਹਟੇ ਹੇਰਿ ਕਰਿ ਤਿਸ ਕੋ ਢੰਗ ॥ ੪ ॥
ਛੋਟੇ ਮੀਰ ਨਿਕਟਿ ਜਬਿ ਆਏ

ਇਕ ਸੁਕਾਬ ਨਿਕਸਜੋ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਇ।
 ਤਿਸ ਪਰ ਬਾਜ਼ ਛੋਰਿ ਕਰਿ ਦੀਨਸਿ
 ਕਰੀ ਨ ਚੋਟ ਰਹਜੋ ਤ੍ਰਿਪਤਾਇ।
 ਉਡਿ ਕਰਿ ਗ੍ਰਾਮ ਮਝਾਰ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਜੋ
 ਮੀਰ ਸ਼ਿਕਾਰ ਗਏ ਤਬਿ ਧਾਇ।
 ਸਦਨ ਛੁਪਾਯੋ ਕਿਸ ਪਠਾਨ ਪਿਖਿ,
 ਖੋਜਿ ਰਹੇ ਤਹਿ ਹਾਥ ਨ ਆਇ ॥ ੫ ॥
 ਜਿਮ ਮਨ ਭਾਇ ਕਰੋ ਪ੍ਰਭੁ ਜੀ ! ਅਬਿ,
 ਬਿਨ ਪੈਦੇ ਘਰ ਅਪਰ ਨ ਸੋਇ।'
 ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਘਟ ਘਟ ਸ੍ਵਾਮੀ
 ਖਾਮੀ' ਕਰੀ ਲਈ ਸਭਿ ਜੋਇ।
 ਹੋਨਹਾਨ ਕੋ ਲਖਿ ਮੁਸਕਾਏ
 -ਤੁਰਕ ਇਮਾਨ ਬਿਹੀਨ ਸੁ ਹੋਇ-।
 ਤੂਸਨਿ ਕਰੀ ਛਿਮਾ ਉਰ ਧਾਰੀ
 ਮਹਾਂ ਗੰਭੀਰ ਧੀਰ ਮਨ ਭੋਇ ॥ ੬ ॥
 ਮੇਲਾ ਅਧਿਕ ਸੰਗਤਾਂ ਦਰਸਤਿ
 ਮਨ ਬਾਂਛਤਿ ਗੁਰ ਤੇ ਬਰ ਪਾਇ।
 ਤ੍ਰਿਪਤ ਨ ਹੋਤਿ, ਬਿਲੋਕਤਿ ਦ੍ਰਿਗ ਭਰਿ,
 ਬੈਠਤਿ ਨਿਕਟਿ ਮੋਦ ਉਪਜਾਇ।
 ਸੁਨਹਿ ਬਾਕ ਸਨਮੁਖ ਇਕ ਬਿਰ ਹੂੈ
 ਕਰਹਿ ਪ੍ਰੇਮ ਉਰ ਰੂਪ ਬਸਾਇ।
 ਜਪਹਿ ਨਾਮ ਸਿੱਖੀ ਬਡਿ ਸ਼ਰਧਾ,
 ਚਾਹਤਿ ਇਕ ਪਰਲੋਕ ਸਹਾਇ ॥ ੭ ॥
 ਇਮ ਮੇਲਾ ਬਡ ਪੰਚ ਦਿਵਸ ਲੋ
 ਰਹਜੋ ਹਜ਼ੂਰ ਸਮੇਤ ਅਨੰਦ।
 ਮੁੱਖਯ ਸਿੱਖ ਜਿਨ ਕੇ ਸੰਗ ਸੰਗਤਿ
 ਤਿਸੀ ਦੇਸ਼ ਕੋ ਮਹਾਂ ਮਸੰਦ।
 ਦੇ ਦੇ ਸਿਰੋਪਾਉ ਸਭਿਹਿਨਿ ਕੋ
 ਕਰੇ ਬਿਸਰਜਨ ਜਥਾ ਬਿਲੰਦ।
 ਸਨੇ ਸਨੇ ਗਮਨੇ ਇਮ ਸਗਰੇ
 ਬਰਨਤਿ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਗੁਨ ਬ੍ਰਿੰਦ ॥ ੮ ॥
 'ਡੀਲ ਬਿਸਾਲ, ਸੁਭਾਉ ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ,

'ਕਚਿਆਈ, ਖੋਟ।

ਉਪਕਾਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਬਰ ਬੀਰ।
 ਦਾਤਾ ਮਹਿਦ ਨਿਹਾਲ ਕਰਤਿ ਜਨ,
 ਰਿਪੁ ਤੁਰਕਨਿ ਗਨ ਹਰਤਾ ਧੀਰ।
 ਜਹਿ ਕਹਿੰ ਦਾਸਨਿ ਬਨਹਿ ਸਹਾਇਕ
 ਜੇ ਸਿਮਰਤਿ ਉਰ ਪਰਤੇ ਭੀਰ।
 ਧਨੁਖ ਤੀਰ ਧਰਿ ਹਰਿ ਅਰਿ ਤੀਰਹਿ।

¹ਭੀੜਪਈ ਤੇ ਚਿੱਤੋਂ ਜੋ ਸਿਮਰਦੇ ਹਨ।

¹ਧਨੁਖ ਤੀਰ ਧਾਰਨ ਕਰਕੇ ਵੈਰੀ ਦੇ ਤੀਰ ਖਸ ਲੈਣ ਵਾਲੇ। (ਅ) ਧਨੁਖ ਤੀਰ ਧਾਰਕੇ ਵੈਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਕੇ ਸਿੱਧਿਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ [ਪੰ: ਤੀਰ ਕਰਨਾ = ਸਿੱਧਿਆਂ ਕਰਨਾ]

ਪੀਰਨ ਪੀਰ ਸੁ ਮੀਰਨ ਮੀਰ' ॥ ੯ ॥
 ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਗੁਨ ਬਰਨਤਿ ਜਾਤੇ
 ਦੇਸ਼ ਬਿਦੇਸ਼ਨ ਮਹਿ ਬਿਦਤਾਇ।
 ਅਦਭੁਤ ਕਰਮ ਜਿਨਹੁ ਕੇ ਦਿਖੀਯਤਿ,
 ਅਨਗਨ ਸੈਨਾ ਦੀਨਿ ਖਪਾਇ।
 ਸਮਸਰ ਪੁਜਯੋ ਨ ਮੁਲਖਨਿ ਮਾਲਿਕ।
 ਅਪਰ ਕੌਨ ਅਰ ਸਕਹਿ ਅਗਾਇ।
 ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਚੰਦ ਬੰਦਨਾ
 ਕਰਹਿ ਸੁਰਾਸਰ ਜਿਨ ਕੇ ਆਇ ॥ ੧੦ ॥
 ਪੰਚ ਦਿਵਸ ਅਸ ਬੀਤ ਗਏ ਜਬਿ
 ਸਤਿਗੁਰ ਬੈਠੇ ਸਭਾ ਲਗਾਇ।
 ਪੈਂਦਖਾਨ ਕੋ ਸਿਮਰਨ ਕੀਨਸਿ
 -ਕਿਸ ਕਾਰਨ ਤੇ ਇਤ ਨਹਿ ਆਇ?
 ਪੋਸ਼ਿਸ਼ ਬਰ ਤੁਰੰਗ ਕੋ ਲੈ ਕਰਿ
 ਫੇਰ ਨਹੀਂ ਨਿਜ ਬਦਨ ਦਿਖਾਇ।
 ਉਰ ਹੰਕਾਰ ਕਿ ਹਯ ਤੇ ਗਿਰ ਗਾ,
 ਲਗੀ ਚੋਟ, ਕੈ ਰਹਯੋ ਲਜਾਇ- ॥ ੧੧ ॥
 ਕਾਰਨ ਘਨੇ ਬਿਚਾਰ ਕਰੇ ਇਮ,
 ਤਬਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਠਾਯੋ ਦਾਸ।
 'ਸੁਧ ਸਗਰੀ ਨੀਕੇ ਅਬਿ ਲੀਜਹਿ,
 ਗਮਨਹੁ ਪੈਂਦਖਾਨ ਕੇ ਪਾਸ।
 ਹਮ ਦਿਸ਼ਿ ਤੇ ਤਿਸ ਜਾਇ ਹਕਾਰਹੁ
 ਆਨਹੁ ਸੰਗ ਹੋਇ ਨਿਰਜਾਸ'।'

¹ਭਾਵ ਸ਼ਾਹਜਹਾਂ।

¹ਨਿਰਣਯ ਹੋ ਜਾਵੇ (ਕਿ ਕੀਹ ਕਾਰਨ ਹੈ)। (ਅ) ਪਤਾ ਕਰਕੇ।

ਸੁਨਤਿ ਗਯੋ ਤਬਿ ਪਹੁੰਚਿ ਬਿਲੋਕਯੋ
ਮਲਿਨ ਬਸਨ^੧ ਜੁਤਿ ਹੁਤੋ ਉਦਾਸ ^{ਮੈਲੇ ਕੱਪੜੇ।}

॥ ੧੨ ॥

'ਸੁਨਹੁ ਖਾਨ ਜੀ ! ਗੁਰੂ ਹਕਾਰਤਿ,
ਕਹਯੋ -ਸੰਗ ਅਪਨੇ ਤੂੰ ਲਯਾਇ-।'
ਮੂਢ ਕੁਭਾਗੀ ਪ੍ਰੇਰਯੋ ਕਾਲ ਸੁ
ਜਿਮ ਬੈਠਯੋ ਤਿਮ ਉਠਯੋ ਸਿਧਾਇ।
ਨੀਕੇ ਬਸਤ੍ਰ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਨਹਿ ਪਹਿਰੇ,
ਹੋਨਹਾਰ ਨੇ ਤਥਾ ਕਰਾਇ।
ਨਹਿ ਤੁਰੰਗ ਪਰ ਚਢਿ ਕਰਿ ਗਮਨਯੋ
ਮਹਾਂ ਬਿਸੂਰਤਿ ਆਇਵ ਪਾਂਇ^੧ ॥ ੧੩ ॥ ^{ਪੈਦਲ।}

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਬੰਦਨ ਕਰਿ ਕੈ
ਸਨਮੁਖ ਬੈਠਯੋ ਮਤਿ ਬਿਚਲਾਇ।
ਦੇਖਿ ਨ ਸਕਹਿ ਸਮੁਖ ਮਨ ਖੋਟਾ,
ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਸਭਿ ਲਖਿ ਪਾਇ।
ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਬੂਝਯੋ 'ਪੋਸ਼ਿਸ਼ ਚੀਰਾ'
ਪਹਿਰ ਭਲੇ ਤਨ ਕਯੋਂ ਨਹਿ ਆਇ?
ਖੜਗ ਸਿਪਰ ਜੁਤਿ ਚਢਯੋ ਤੁਰੰਗ ਨ
ਕਿਮ ਆਯੋ ਅਸ ਹੁਕਮ ਮਿਟਾਇ?

॥ ੧੪ ॥

ਮਲਿਨ ਬੇਸ ਅਰੁ ਮਲਿਨ ਬਦਨ ਬਨਿ,
ਕਿਮ ਸਚਿੰਤ ਉਰ, ਬਿਨਾ ਹੁਲਾਸ।
ਪੰਚ ਦਿਵਸ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕੋ ਲੇ ਕਰਿ
ਕਯੋਂ ਨ ਅਨੰਦਤਿ ਵਹਿਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼^੧।
ਕੋ ਕਾਰਜ ਕਿਮ ਬਿਗਰਯੋ ਤੁਵ ਪ੍ਰਿਯ?
ਸਕਲ ਸਾਚ ਕਹੀਯਹਿ ਹਮ ਪਾਸ।
ਮਿਥਯਾ ਤੇ^੨ ਸੁਧਰਤਿ ਹੁਇ ਨਾਂਹੀ^੨,
ਸਾਚ ਕਹੇ ਸੁਖ ਸਾਸ ਗਿਰਾਸ' ॥ ੧੫ ॥

^੧ਪਾ:-ਕਯੋਂ ਨ ਅਨੰਦ ਤੁਵ ਕ੍ਰਿਦੈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼।

^੨ਝੂਠ ਬੋਲਣ ਤੇ। ^੩ਸੌਰੇਗੀ ਨਹੀਂ (ਗਲ)।

ਪ੍ਰੇਰਯੋ ਭਾਵੀ ਕੂਰ ਕਹਤਿ ਭਾ,
ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਜੱਦਪਿ ਕੁਛ ਜਾਨਿ।
'ਦਾਸ ਆਪ ਕੋ ਗਯੋ ਹਕਾਰਨ
ਬੈਠਯੋ ਜਥਾ ਹੁਤੋ ਨਿਜ ਥਾਨ।

ਤਥਾ ਵਹਿਰ ਤੇ ਇਤਿ ਚਲਿ ਆਯੋ
ਨਹੀਂ ਬਸਤ੍ਰੁ ਸੋ ਪਹਿਰਨ ਠਾਨਿ।
ਪੁਨ ਦਰਸੋਂ ਤਨ ਪੋਸ਼ਿਸ਼ ਸੋ ਧਰਿ
ਕੋਇ ਨ ਬਿਗਰਜੋ ਕਾਜ ਮਹਾਨ ॥ ੧੬ ॥

ਪਾਨ ਬਦਨ ਨਹਿ ਪਾਨ ਪਖਾਰੇ।
ਇਸ ਕਾਰਨ ਤੇ ਮਨ ਅਲਸਾਇ।
ਸਿਮਰਨ ਤੂਰਨ ਰਾਵਰ ਕੋ ਲਖਿ
ਉਠਿ ਗਮਨਜੋ ਇਤ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਇ।
ਸਤਿਗੁਰ ਕਹਜੋ 'ਬਾਜ ਉਡਿ ਪਹੁੰਚਜੋ
ਤੋਹਿ ਗ੍ਰਾਮ ਮਹਿ ਲਿਯੋ ਦੁਰਾਇ।
ਮੀਰ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਹੈ -ਹਮ ਹੇਰਤਿ
ਰਹਜੋ ਤਹਾਂ ਨ ਗਯੋ ਅਗੁਵਾਇ-'

¹ਹੱਥ ਮੂੰਹ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਧੋਤੇ।

॥ ੧੭ ॥

ਪੈਦੇ ਕਹਜੋ 'ਹੁਤੋ ਮੈਂ ਸ਼ਾਮਲ
ਆਏ ਖੋਜਤਿ ਮੀਰ ਸ਼ਿਕਾਰ।
ਤਬਿ ਡਿੰਡਮ ਕਹਿ ਗ੍ਰਾਮ ਦਿਵਾਯੋ
ਲਈ ਸਤਰ ਲੋ ਸਭਿ ਕੀ ਸਾਰ।'

¹ਭਾਵ ਪਰਦੇ ਵਾਲੇ (ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ) ਥਾਂ
ਤੱਕ ਸਭ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਹੈ।

ਨਿਕਸਜੋ ਨਹੀਂ, ਕਹਾਂ ਬਸਿ ਮੇਰੇ,
ਗਯੋ ਕਹੂੰ ਉਡਿ, ਨਹੀਂ ਨਿਹਾਰ।
ਤ੍ਰਿਪਤੇ ਬਾਜ, ਸ੍ਰਾਨ, ਅਰੁ ਨਾਊ।
-ਜਾਹਿਰ ਅਹੈ- ਕਰੈਂ ਨਹਿ ਕਾਰ

¹ਬਾਜ ਤੇ ਕੁੱਤੇ ਨਾਈ ਰੱਜੇ ਹੋਏ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

॥ ੧੮ ॥

ਗਯੋ ਦੂਰ ਉਡ, ਬੂਝੇ ਬਹੁ ਨਰ,
ਨਹੀਂ ਖੋਜ ਪਾਯਹੁ ਕਿਸ ਥਾਨ।
ਬੀਚ ਗ੍ਰਾਮ ਕੇ ਬਾਜ ਨ ਲੋਪਜੋ।

¹ਕਿਸੇ) ਲੁਕਾਇਆ ਨਹੀਂ।

ਤੁਮ ਢਿਗ ਕੀਨਸਿ ਕੂਰ ਬਖਾਨ।
ਨਹਿ ਜੇ ਹੁਤੋ, ਸਦਨ ਹੈ ਤੁਮਰੋ,
ਕੋ ਅਸ ਕਰਹਿ ਕਪਟ ਕੋ ਠਾਨਿ।
ਗਯੋ ਬਿਪਨ¹ ਕਿਸ, ਕਜੋਂ ਅਬਿ ਪ੍ਰਾਪਤ²

¹ਬਨ ਵਿਚ। ²ਹੁਣ ਕਿਵੇਂ ਲੱਭੇ।

ਬਾਜ ਸੁਪੈਦ ਸੁ ਬੇਗ ਮਹਾਨ' ॥ ੧੯ ॥
ਪੁਨ ਸਤਿਗੁਰ ਕੁਛ ਨਿਨੁਰ ਗਿਰਾ ਜੁਤਿ

ਸਮੁਝਾਵਤਿ ਹਿਤ ਕੀ ਤਿਹ ਬਾਤ।

'ਕਰਿ ਬਿਚਾਰ ਕੋ ਸਾਚ ਉਚਾਰਹੁ,
ਗੁਨ ਅਪਰਾਧ ਛਿਮਾ ਤੇ ਸ਼ਾਤ'।

ਲੇਹੁ ਸਦਨ ਸੁਧ, ਬੁਧਿ ਤੇ ਸਿਧ ਕਰਿ,
ਬਿਬਧ ਬਿਧਿਨ ਕੇ ਛਲ ਕਰਿ ਘਾਤ'।

ਜੇ ਉਰ ਲਖਹੁ, ਭਾਖਿ ਦਿਹੁ ਸਭਿ ਮਹਿ,
ਬਹੁਰ ਨ ਦੋਸ਼ ਰਹੈ ਤੁਮ ਗਾਤ' ॥ ੨੦ ॥

ਸੁਨਿ ਮੂਰਖ ਕੁਛ ਸਹਿਤ ਬੱਕ੍ਰਤਾ'।

ਕਹਿਤ, 'ਨ ਹਮ ਹੇਰਜੋ ਕਿਤ ਨੈਨ।

ਕਹੇ ਕਿਸੂ ਕੇ ਦੋਸ਼ ਅਰੋਪਹੁ

ਤਿਸ ਪਰ ਕਿਸ ਕੋ ਕਿਮ ਬਸ ਹੈ ਨ।

ਵਸਤੁ ਆਪ ਕੀ ਕਰਹਿ ਦੁਰਾਵਨ,

ਉਚਿਤ ਨ ਹਮ ਕੋ, ਹੁਇ ਦੁਖ ਦੈਨ'।

ਗਯੋ ਅਪਰ ਥਲ ਉਡਿ ਕਰਿ ਪੰਖੀ

ਤ੍ਰਾਸਤਿ ਮੀਰ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਹੈ ਨ' ॥ ੨੧ ॥

ਕਾਰਨ ਕੂਰਾ ਕਰਨਿ ਨੀਕ ਬਿਧਿ'।

ਤ੍ਰਿਤੀ ਵੇਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕਹੰਤਿ।

'ਸਮੁਝਿ ਸੁਮਤਿ ਕੋ, ਕਪਟ ਤਜਾਗਿ ਚਿਤ,

ਸਾਚੀ ਬਾਤ ਕਹਹੁ ਹਿਤਵੰਤਿ।

ਪਿਖਜੋ ਬਾਜ ਤੋ ਕਰਹੁ ਬਤਾਵਨਿ,

ਰਹਜੋ ਗ੍ਰਾਮ ਮਹਿ ਸਕਲ ਭਨੰਤਿ।

ਗੁਰ ਘਰ ਕੋ ਸੇਵਕ ਤੂੰ ਆਛੋ

ਬਾਂਛਹੁ ਭਲੋ, ਨ ਬਨ ਛਲਵੰਤਿ' ॥ ੨੨ ॥

ਨਿਮਕ ਹਰਾਮੀ ਸੁਨਿ ਕੈ ਰਿਸ ਧਰਿ

ਬਦਨ ਬਿਲੋਚਨ ਕੀਨਸਿ ਲਾਲ।

'ਤੁਹਮਤ ਦੇਤਿ ਤੁਫਾਨ ਬਕੇ ਤੇ',

ਉਰ ਬਿਚਾਰ ਕਰਿ ਕਜੋਂ ਨ ਬਿਸਾਲ।

ਭਲੇ ਨਰਨ ਕੀ ਪਤਿ ਮਹਿ ਰਖਨਾ

ਡਾਲਤਿ ਹੋ', ਨਹਿ ਕਰਹੁ ਸੰਭਾਲ।

ਅਹੈ ਜੀਵਕਾ ਸਹਿ ਹੋਂ ਯਾਂ ਤੇ,

'ਅਪਰਾਧ ਖਿਮਾਰੂਪੀ ਗੁਣ ਤੋਂ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

'ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਛਲ (ਜੋ ਕਰਦਾ ਹੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ) ਘਾਤ ਕਰ
ਕੇ ਭਾਵ ਛਲ ਦੂਰ ਕਰ ਕੇ।

'ਵਿਗੋਪਨ ਨਾਲ।

'ਦੁਖਦਾਈ।

'ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਝੂਠਾ ਕਰਨ ਲਈ।

'ਮੀਰ ਸ਼ਿਕਾਰ ਦੇ) ਤੁਫਾਨ (ਝੂਠ) ਕਹਿਣ ਤੇ ਮੈਨੂੰ
ਤੁਹਮਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋ।

'ਭਲੇ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਅਬਰੇ ਵਿਚ ਫਰਕ ਪਾਉਂਦੇ ਹੋ [ਫਾ:
ਰਖਨਾ = ਐਬ, ਨੁਕਸ, ਫਰਕ]

ਨਾਹਿ ਤ ਕੌਨ ਕਹੈ ਇਸ ਢਾਲ?'

॥੨੩॥

ਮੰਦਮਤੀ ਕੋ ਹਠ ਬਡ ਜਾਨਜੋ

ਮਤਿ ਬਿਪ੍ਰੀਤ ਕਰੀ ਢਿਗ ਕਾਲ।

'ਮੌਤ ਨੇੜੇ ਆਈ ਨੇ।

ਭਯੋ ਪਾਪ ਰਤਿ', ਸਮੁਝਤਿ ਨਹਿ ਚਿਤ,

'ਪਾਪਾਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ।

ਬੈਠਿ ਰਹਜੋ ਕਰਿ, ਕ੍ਰੋਧ ਬਿਸਾਲ।

ਬਿਧੀਚੰਦ ਕੋ ਨਿਕਟਿ ਹਕਾਰਜੋ

ਕਹਜੋ ਕਾਨ ਮਹਿ। 'ਅਬਿ ਤੂੰ ਚਾਲ।

'ਕੰਨ ਵਿਚ (ਸਤਿਗੁਰਾਂ) ਨੇ ਕਿਹਾ।

ਸਮਾ ਦੁਪਹਿਰੇ ਕੋ ਸਮ ਜਾਮਨਿ।

'ਰਾਤ ਵਾਂਙ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਹੁਨਾਲ ਦੀ ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ ਸਭ ਲੋਕੀਂ ਸੌਂ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਗਮਨਹੁ, ਆਨਹੁ ਬਾਜ ਉਤਾਲ।'

'ਮੁਰਾਦ ਗੁਪਤ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ ਤੋਂ ਹੈ।

॥੨੪॥

ਸੁਨਤਿ ਪਯਾਨੋ' ਬੀਰ ਤੀਰ ਸਮ

'ਭਾਵ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਗਿਆ।

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਗ ਕਮਲ ਮਨਾਇ।

ਛੋਟੇ ਮੀਰ ਗ੍ਰਾਮ ਮਹਿ ਪਹੁੰਚਜੋ

ਬਦਨ ਅਛਾਦਜੋ ਬਸਨ ਬਨਾਇ।

ਨਿਜ ਨਿਜ ਸਦਨ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ੇ ਸਗਰੇ

ਸੁਪਤਿ ਪਰੇ, ਕੋ ਬੈਠਿ ਰਹਾਇ।

ਪੈਂਦ ਖਾਨ ਕੇ ਘਰ ਮਹਿ ਬਰ ਕਰਿ

ਪਿਖੜੋ ਨ ਮਾਨੁਖ ਇਤ ਉਤ ਜਾਇ

॥੨੫॥

ਪ੍ਰਿਥਕ ਚੁਬਾਰਾ ਸਭਿ ਕੇ ਅੰਤਰਿ।

'ਸਾਰੇ (ਘਰ) ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੱਖਰਾ ਚੌਬਾਰਾ ਸੀ।

ਸੁਪਤਜੋ ਤਹਾਂ ਖਾਨ ਅਸਮਾਨ।

ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਗੁਰ ਕੀ ਬਾਜ ਸਹਿਤ ਤਿਸ,

ਆਡੇ ਪਰ ਬਿਠਾਇ ਸੁਖ ਮਾਨਿ।

ਪਰਜੋ ਨਿਚਿੰਤ ਨਹੀਂ ਸੁਧ ਤਨ ਕੀ,

ਆਵਤਿ ਜਾਤ ਬਾਇ ਮੁਖ ਪ੍ਰਾਨ।

'ਟੱਡੇ ਹੋਏ ਮੂੰਹ ਤੋਂ ਸਵਾਸ ਆਉਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਢਿਗ ਜਾਇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਜੋ

ਪਿਖਿ ਸਭਿ ਵਸਤੂ ਆਨੰਦ ਠਾਨਿ

॥੨੬॥

ਧਰੇ ਕਿਲਕ ਪਰ। ਬਸਤ੍ਰ ਉਤਾਰੇ,

'ਕਿੱਲੀ ਤੇ।

ਚੀਰਾ ਬੰਧਜੋ ਹੁਤੋ ਸੋ ਲੀਨਿ।

ਖੜਗ ਸਿਪਰ ਜੁਗ ਧਰੀ ਸਿਰ੍ਹਾਨੇ
ਤਤਛਿਨ ਹਾਥ ਉਠਾਵਨਿ ਕੀਨਿ।
ਆਡੇ ਪਰ ਤੇ ਬਾਜ਼ ਗਹੜੇ ਤਬਿ,
ਨਿਕਸੜੇ ਸ਼ੀਘ੍ਰ ਬਿਸਾਲ ਪ੍ਰਬੀਨ।
ਕਿਸੂ ਨ ਦੇਖੜੇ ਅਦਭੁਤ ਕਰਮਾ,
ਆਯੋ ਪੁਰਿ ਕਰਤਾਰ ਸੁ ਲੀਨਿ॥ ੨੭ ॥ ^{ਲੈ ਕੇ।}

ਅਨਤ ਥਾਨ ਧਰਿ ਗਮਨੜੇ ਗੁਰ ਢਿਗ
'ਤੁਮ ਪ੍ਰਤਾਪ ਤੇ ਸਭਿ ਕਿਛੁ ਲਜਾਇ।
ਪੋਸ਼ਿਸ਼ ਬਾਜ਼ ਸਮੇਤ, ਸਿਪਰ, ਅਸਿ,
ਧਰੀ ਆਨਿ ਕਰਿ ਆਨਸ ਥਾਇ॥' ^{ਹੋਰ ਥਾਵੇਂ।}

ਸ਼੍ਰਵਨ ਲਾਗਿ ਕਰਿ ਮੰਦ ਮੰਦ ਸੁਰ,
ਕਰੜੇ ਕਾਜ ਸੇ ਦਯੋ ਸੁਨਾਇ।
ਪੈਂਦਾ ਬੈਠੜੇ ਰਹੜੇ ਤਹਾਂ ਹੀ
ਅਪਰ ਖਜਾਲ ਗੁਰ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਇ
॥ ੨੮ ॥

ਬਹੁਰ ਖਾਨ ਦਿਸਿ ਕਰੇ ਬਿਲੋਚਨ
ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਫੁਰਮਾਵਨ ਕੀਨਿ।
'ਅਜਹੁ ਸਮੁਝਿ ਕੁਛ ਬਿਗਰੜੇ ਨਾਹਿਨ
ਦੀਜਹਿ ਬਾਜ਼ ਤੋਹਿ ਜੇ ਲੀਨਿ।
ਲੈਬੇ ਹੇਤੁ ਕਰਹਿ ਜੇ ਲਾਲਚ
ਤਉ ਦੇਹਿ ਤੁਝ ਚਿਤ ਲਿਹੁ ਚੀਨ।
ਹਮ ਕੋ ਦਿਹੁ ਦਿਖਾਇ ਇਕ ਬਾਰੀ,
ਬਹੁਰ ਲੇਹੁ ਤੁਮ, ਕੂਰ ਕਹੀਂ ਨ॥ ੨੯ ॥ ^{ਪਰ) ਝੂਠ ਨਾ ਬੋਲੋ।}

ਨਾਹਕ ਜਨਮ ਬਾਦ ਕੜੇਂ ਖੋਵਤਿ
ਸਾਚੇ ਬਨੋ ਭੋਗਿ ਸੁਖ ਬ੍ਰਿੰਦ॥'
ਸੁਨਤਿ ਕਹਤਿ ਭਾ, ਲਖਹਿ ਪ੍ਰਤਾਪ ਨ,
ਭਾਵੀ ਪ੍ਰਬਲ ਕਰੜੇ ਮਤਿ ਮੰਦ।
'ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ! ਤੁਮ ਕੂਰ ਕਹਤਿ ਹੋ
ਔਚਕ ਤੁਹਮਤ ਦੇਤਿ ਬਿਲੰਦ।
ਜੇ ਉਰ ਨਿਸ਼ਚੋ ਕਰਤਿ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਭੂ !
ਰਾਵਰਿ ਪਦ ਅਰਬਿੰਦ ਸੁਗੰਦ॥ ੩੦ ॥
ਕਰਿ ਕੈ ਚਰਨ ਦਿਸਾ ਨਿਜ ਕਰ ਕੋ

ਤੀਨ ਬੇਰ ਕਰਿ ਸਪਥ^੧ ਸੁਨਾਇ।

^੧ਸੁਗੰਦ। ਸਹੁੰ।

ਭਾਵੀ ਬਸਿ ਹੁਇ ਭਾਖਤਿ ਮਿੱਥਯਾ

ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਦੀਨਸਿ ਬਿਸਰਾਇ।

ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਸਮਰਥ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭੂ

ਤਿਨ ਕੋ ਸਭਿ ਨਰ ਸਮ ਲਖਿ ਪਾਇ।

ਕੂਰ ਸਪਥ ਕਰਿ ਸਾਚ ਬਨਯੋ ਚਹਿ

'ਮੈਂ ਨਹਿ ਪਿਖੀ ਬਾਜ਼ ਕੀ ਛਾਇ' ॥ ੩੧ ॥

ਦੋਹਰਾ:

^੧ਉਸ ਦੀ) ਸਹੁੰ ਨੂੰ ਝੂਠੀ ਜਾਣਕੇ।

ਗੁਰ ਕੋ ਡਰ ਉਰ ਤੁਰਕ ਤਜਿ, ਕੂਰ ਆਨ^੧

ਕੋ ਜਾਨਿ।

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਚੰਦ ਤਬਿ, ਕੀਨਸਿ ਕ੍ਰੋਧ

ਮਹਾਨ ॥ ੩੨ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਸੇ 'ਪੈਂਦੇ ਖਾਨ ਕੋ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਦਸਮੇ
ਅੰਸੂ ॥ ੧੦ ॥

੧੧. [ਪੈਂਦੇ ਖਾਨ ਦੀ ਬੇਮੁਖਤਾ]

੧੦<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੧੨

ਦੋਹਰਾ:

ਕੂਰ ਆਨ^੨ ਕੋ ਜਾਨਿ ਮਨ,
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕੀਨਿ ਬਖਾਨ।
'ਬਿਧੀਚੰਦ ਸਭਿ ਆਨਿ ਕਰਿ,
ਦਿਹੁ ਦਿਖਾਇ ਲੇ ਮਾਨ' ॥ ੧ ॥

ਸ਼੍ਰੇਯਾ ਛੰਦ:

ਸੁਨਿ ਆਇਸੁ ਕੋ ਤਤਛਿਨ ਉਠਿ ਕਰਿ
ਬਾਜ਼, ਪੁਸ਼ਾਕ, ਖੜਗ ਲੇ ਆਇ।
ਸਭਾ ਬੀਚ ਸਭਿਹੂੰਨਿ ਅਗਾਰੀ
ਧਰਿ ਕਰਿ ਤਿਹ ਥਲ ਦੀਏ ਦਿਖਾਇ।
ਕ੍ਰੋਧ ਕਰਤਿ ਹੀ ਸਤਿਗੁਰ ਬੋਲੇ
'ਕਹੁ ਪਾਪੀ! ਇਹੁ ਕਹਿ ਤੇ ਲਜਾਇ?'
ਬਾਰ ਬਾਰ ਸਮੁਝਾਇ ਰਹੇ ਤੁਝ,
ਰੇ ਮਤਿਮੰਦ! ਨ ਮਿੱਥਯਾ ਗਾਇ' ॥ ੨ ॥
ਕਹਯੋ ਨ ਮਾਨਯੋ ਮੂਰਖ! ਤੈਂ ਕੁਛ,
ਕੂਰ ਕਹਤਿ ਭਾ ਬਡ ਹਠ ਧਾਰਿ।'
ਲਾਜ ਬਿਲੋਚਨ ਬੋਲ ਨ ਸਾਕਹਿ,
ਨੀਚੀ ਗ੍ਰੀਵ ਸਚਿੰਤ ਬਿਚਾਰ।
ਪੁਨ ਗੁਰ ਕਹਯੋ 'ਕਹੈਂ ਕਯੋਂ ਨਾਂਹੀ,
ਧਿਕ ਤੋ ਕਹੁ, ਨਹਿ ਸਾਚ ਉਚਾਰਿ।
ਨਿਮਕ ਹਰਾਮੀ ਸੂਰਤ ਬਨਿ ਕੈ
ਬੈਠਿ ਰਹਯੋ ਕਯਾ ਕੀਨਿ ਗਵਾਰ' ॥ ੩ ॥
ਬੈਨ ਬਾਨ ਤੇ ਬਿਧਯੋ ਅਧਿਕ ਹੀ,
ਝੂਠਾ ਭਯੋ, ਸਹਯੋ ਨਹਿ ਜਾਇ।
ਸਭਾ ਬਿਖੈ ਰਿਸ ਧਰਿ ਕੈ ਬੋਲਯੋ
'ਨਾਹਕ ਤੁਹਮਤ ਮੋਹਿ ਲਗਾਇ।
ਬਾਜ਼ ਸਦਨ ਮਹਿ ਰਾਖਨ ਕੀਨਸਿ
ਕਹਯੋ ਫੇਰ ਕਿਨ ਲੀਨਿ ਛਿਪਾਇ।
ਅਬਿ ਨਿਕਾਸ ਲੇ ਆਇ ਸਭਾ ਮਹਿ,
ਬਿਧੀਚੰਦ ਇਹੁ ਕਪਟ ਬਨਾਇ' ॥ ੪ ॥
ਝੂਠਾ ਭਯੋ ਬਿਦਤ ਹੀ ਮੂਰਖ

'ਝੂਠ ਨਾ ਬੋਲ।

ਤਉ ਨ ਹਠ ਤਜਿ ਬੋਲਤਿ ਬੈਨ।
 ਦੇਖਿ ਕੁਮਤਿ ਕੋ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ
 ਰਿਸ ਤੇ ਰਕਤ ਭਏ ਜੁਗ ਨੈਨ।
 ਤਉ ਛਿਮਾ ਨਿਜ ਬਿਰਦ ਬਿਚਾਰਤਿ ਕਹਯੋ
 'ਮੰਦ ਇਹ ਕਲਮਲ ਐਨ'।

'ਇਹ ਮੰਦਾ ਤੇ ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਘਰ ਹੈ।

ਅਜਹੁ ਨ ਸਮੁਝਤਿ, ਸਾਚ ਬਨਹਿ ਜੜ੍ਹਾ,
 ਭਏ ਕੁਭਾਗ ਜੀਵਬੋ ਹੈ ਨ' ॥ ੫ ॥

'ਸੱਚਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਮੂਰਖ।

'ਜੀਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ (ਇਸ ਦਾ)।

ਦੋਹਰਾ:

ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਮਸਨੰਦ ਪਰ, ਕੂਰੀ ਸਪਥ
 ਕਰੰਤਿ।

ਨਹੀਂ ਉਚਿਤ ਹਮਰੇ ਰਹਯੋ, ਅਜਹੁ ਕੂਰ
 ਉਚਰੰਤਿ ॥ ੬ ॥

ਲਾਤ ਮੁਸ਼ਟ ਕਬਜ਼ਾਨ ਕੀ', ਕਰੀਅਹਿ 'ਤਲਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ' ਮੁਠਾਂ ਦੀ।
 ਮਾਰ ਨਿਕਾਰ।

ਉਠਹੁ ਸੁਭਟ ਗਹੀਯਹਿ ਤੁਰਤ, ਗੀਦੀ
 ਤਰਕ ਗਵਾਰ' ॥ ੭ ॥

ਸ਼੍ਰੋਤਾ ਛੰਦ:

ਸੁਨਿ ਗੁਰ ਆਇਸੁ ਉਠੇ ਸੁਭਟ ਗਨ
 ਕਹੇ ਕੁਬਾਕਨਿ ਲਾਤ ਪ੍ਰਹਾਰ।

'ਗੁਰੂ ਸਭਾ ਤੇ ਨਿਕਸਹੁ ਬਾਹਰ'
 ਕਿਨਹੁ ਚਪੇਟ ਬਦਨ ਪਰ ਮਾਰਿ।
 ਮੁਸ਼ਟਨਿ ਮਾਰ, ਹਤਹਿ ਕੋ ਕਬਜ਼ੇ,
 ਰਿਸ ਤੇ ਪਗੀਆ ਦੀਨਿ ਉਤਾਰਿ।

ਦੇਤਿ ਧਕੇਲਾ ਚਾਲਤਿ ਮੇਲਾ',
 ਉਠਯੋ ਧਕੇਲਤਿ ਫੇਰ ਨਿਹਾਰ' ॥ ੮ ॥

'ਪਾ:-ਚਾਲ ਭਿ ਮੇਲਾ = ਚਲ ਕੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ।

'ਧੱਕਾ ਦੇਂਦੇ ਹਨ, ਮਿਲਕੇ ਚਲਦੇ ਹਨ ਫੇਰ ਉਠਿਆ
 ਦੇਖਕੇ ਧੱਕਾ ਦੇਂਦੇ ਹਨ।

ਲੇ ਕਰਿ ਜਾਤਿ ਮਾਰ ਬਹੁ ਕਰਤੇ
 ਤਉ ਗਰਬ ਤੇ ਗਿਰਾ ਸੁਨਾਇ।
 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ! ਮੋਹਿ ਸੰਗ ਜਿਮ ਕੀਨੀ
 ਇਸ ਕੋ ਫਲ ਤੁਮ ਲੈ ਹੋ ਪਾਇ।
 ਸ਼ਾਹਜਹਾਂ ਸੋਂ ਮਿਲਿ ਕੈ ਸਭਿ ਕਹਿ,
 ਸ਼ੀਖ੍ਹ ਬਾਹਨੀ ਬ੍ਰਿੰਦ ਚਢਾਇ।
 ਆਨਿ ਗਹੋਂ ਤੁਮ ਕੋ ਨਿਜ ਬਲ ਤੇ

ਤੋਂ ਪਲਟਾ ਮੇਰੇ ਕਰ ਆਇ' ॥ ੯ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਭਨਯੋ 'ਜਥਾ ਤੁਵ ਮਨ ਮੈਂ
 ਤਥਾ ਕਰਹੁ ਬਲ ਬੁਧਿ ਉਪਜਾਇ।
 ਇਮ ਤੁਵ ਕਹਿਬੇ ਡਰਤਿ ਨਹੀਂ ਹਮ,
 ਨਿਜ ਕਰਨੀ ਫਲ ਕੋ ਅਬਿ ਪਾਇ।
 ਨਿਮਕ ਹਰਾਮੀ ਬਾਜ਼ ਦੁਰਾਯੋ
 ਕੂਰੀ ਸਪਥ ਕੀਰ ਇਸ ਥਾਇੰ।
 ਚਹੀਯਤਿ ਕੈਦ, ਤਉ ਤੁਝ ਛੋਰਾ,
 ਕਰਤਿ ਰਹੋ ਜੈਸੇ ਮਨ ਭਾਇ' ॥ ੧੦ ॥
 ਨਿਸ਼ਠੁਰ' ਸੁਨਿ ਪੁਨ, ਸੁਭਟਨਿ ਰਿਸ 'ਕਰਤੇ [ਸੰਸ: ਨਿਖ੍ਰੁਰ]
 ਮਨ,
 ਗਹੀ ਗ੍ਰੀਵ ਲੈ ਚਲੇ ਧਕੇਲ।
 ਮਾਰਤਿ ਮੁਸ਼ਟਨ ਲਾਤਨਿ ਕੋ ਤਨ
 ਕਰਯੋ ਅਗਾਰੀ ਬਲ ਤੇ ਪੇਲ'। 'ਧੱਕ ਕੇ।
 'ਅਜਹੁ ਮੂਢ ਤੂੰ ਬੋਲਤਿ ਸਮਸਰ,
 ਬਚ ਕੈ ਜਾਹੁ ਗ੍ਰਾਮ ਨਿਜ ਗੈਲ'। 'ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਰਾਹ।
 ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰੇ ਕੀ ਹਦ ਲੋ
 ਕਰਯੋ ਨਿਕਾਰਨ ਹੁਇ ਕਰਿ ਗੈਲ' 'ਪਿਛੇ।
 ॥ ੧੧ ॥
 ਅਧਿਕ ਮਾਰ ਕਰਿ ਦੁਖਤਿ ਕਰਯੋ ਬਹੁ
 ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਜੋਧਾ ਪੁਨ ਆਇ।
 ਛੋਟੇ ਮੀਰ ਗ੍ਰਾਮ ਕੇ ਮਾਰਗ
 ਲੋਚਨ ਤੇ ਜਲ ਮੋਚਤਿ ਜਾਇ।
 ਦੀਰਘ ਸ੍ਵਾਸ ਲੇਤਿ ਹੈ ਪੁਨ ਪੁਨ
 ਸੂਕੇ ਅਧਰ ਬਦਨ ਕੁਮਲਾਇ।
 ਸਿਰ ਕੇ ਬਾਰ ਉਰਝ ਕਰਿ ਬਿਥਰੇ,
 ਬਸਤ੍ਰ ਫਟੇ ਕੁਛ ਬਡ ਬਿਕੁਲਾਇ ॥ ੧੨ ॥
 ਰਿਦੈ ਬਿਚਾਰਤਿ ਪੰਥ ਸਿਧਾਰਤਿ
 -ਗੁਰ ਕੇ ਸਮੁਖ ਕਰੋਂ ਮੈਂ ਜੰਗ।
 ਹੁਇ ਸਮੀਪ ਗਹਿ ਲੈਹੋਂ ਤਤਛਿਨ,
 ਗਰ ਮੈਂ ਬਸਤ੍ਰ ਪਾਇ ਬਲ ਸੰਗ।
 ਕਰੋਂ ਦੀਨ ਤਬਿ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਪਲਟਾ,

ਜੀਵਨ ਹੋਇ ਤਬੈ ਸਰਬੰਗ।
ਤੋ ਪੈਂਦਾ ਮੈਂ ਨਾਮ ਕਹਾਵੋਂ,
ਬੈਠੋਂ ਖਾਨਨਿ ਸਭਾ ਉਮੰਗ[†] - ॥ ੧੩ ॥

[†]ਪਾ:-ਉਤੰਗ।

ਜਿਨ ਮਹਿ ਹੁਤੋ ਸਨੇਹ ਅਧਿਕ ਹੀ,
ਹੋਨਹਾਰ ਅਸ ਦ੍ਰੈਸ ਉਪਾਇ।
ਸਦਨ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ੋ ਤੂਸਨਿ ਮੁਖ ਤੇ
ਅੰਗੁ ਦਮਾਦ ਮਿਲਜੋ ਦੁਖ ਪਾਇ।
ਬਿਸਮਤਿ ਕਹਤਿ 'ਬਾਜ਼ ਕਿਨ ਚੋਰਜੋ?
ਪੇਸ਼ਿਸ਼ ਖੜਗ ਸਮੇਤ ਉਠਾਇ।
ਨਹੀਂ ਸਦਨ ਮੈਂ, ਕੋ ਨਰ ਤਸਕਰ,
ਕੋ ਅਸ ਪਹੁੰਚੋ ਲਿਯੋ ਚੁਰਾਇ' ॥ ੧੪ ॥
ਸੁਨਿ ਦਮਾਦ ਤੇ ਦੁਖੀ ਅਧਿਕ ਮਨ
ਤਾੜਿ ਬਿਲੋਚਨ ਬੋਲਤਿ ਬਾਤ।
'ਪਤਿ ਮੇਰੀ ਮਹਿ ਰਖਨਾ' ਪਾਇਵ,
ਕਰੀ ਹਟਾਵਨ ਰੋਜ਼ੀ ਖਾਤਿ।
ਤਊ ਨ ਬਾਜ਼ ਨਿਕਟਿ ਰਖਿ ਸਾਕਜੋ,
ਦਿਨ ਮਹਿ ਚੁਰਿਵਾਇਵ ਲਖਿ ਘਾਤ।
ਕ੍ਰੋਧਤਿ ਗੁਰੂ ਮਾਰ ਕਰਿਵਾਇਸੁ
ਦਿਯੋ ਨਿਕਾਸਿ ਮੋਹਿ ਹਤਿ ਲਾਤਿ' ॥ ੧੫ ॥

[†]ਫਰਕ।

[†]ਲੱਤਾਂ ਮਾਰਕੇ।

ਕਹਿ ਦਮਾਦ 'ਨਹਿ ਚਿੰਤਾ ਧਰੀਯਹਿ
ਤੁਝ ਬਲ ਜਾਨਤਿ ਜਗ ਬਖਸ਼ਾਤ[†]।
ਸ਼ਾਹੁ ਜਹਾਂ ਕੇ ਸੰਗ ਮਿਲਾਵੋਂ
ਅਧਿਕ ਜੀਵਕਾ ਦੈ ਹੈ ਦਾਤਿ'।
ਲਸ਼ਕਰ ਸੰਗ ਹਜ਼ਾਰਹੁ ਲੈ ਕੈ
ਪੁਨ ਆਵਹਿ ਹਮ ਚਢਿ ਕਰਿ ਘਾਤ'।
ਕਿਯੋਂ ਪਕਰਿ ਕਰਿ ਲੇ ਗੁਰ ਚਲਿ ਹੈਂ
ਸ਼ਾਹਜਹਾਂ ਢਿਗ, ਤੋ ਸੁਭ ਬਾਤ ॥ ੧੬ ॥
ਬਾਜ਼ ਚੁਰਾਯੋ ਪਿਖਜੋ ਨ ਦ੍ਰਿਗ ਮੈਂ
ਪਹੁੰਚੋ ਕੁਸ਼ਲ ਸਹਿਤ ਤਹਿ ਜਾਇ।
ਕੈਸੇ ਹੋਤਿ ਅਨਿਕ ਭਟ ਸੰਗੈ,
ਮਾਰਿ ਖੜਗ ਦੇਤੋ ਉਬਲਾਇ।

[†]ਪਾ:-ਤੁਝ ਬਲ ਕੋ ਜਾਨਤਿ ਬਖਸ਼ਾਤਰ।

[†]ਉਪਜੀਵਕਾ ਤੇ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਦੇਵੇਗਾ।

[†]ਚੜ੍ਹਕੇ ਆਵਾਂਗੇ ਤੇ ਮਾਰ ਲਵਾਂਗੇ।

ਸੁਪਤਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕੇ ਸਮਸਰ ਕਹੀਯਤਿ,
 ਕਹਾਂ ਕਰੋਂ ਕੁਛ ਕਹਯੋ ਨ ਜਾਇ।
 ਅਬਿ ਪਲਟਾ ਲੈਬੇ ਕਹੁ ਸਮਰਥ,
 ਦਿਨ ਬੋਰਨ ਮੈਂ ਕਰੋਂ ਉਪਾਇ ॥ ੧੭ ॥
 ਧਰਹੁ ਖਾਨ ਜੀ ਧੀਰਜ ਉਰ ਮੈਂ,
 ਤਜਾਗੋ ਚਿੰਤਾ, ਸ਼ੋਕ ਨ ਧਾਰਿ।
 ਡੀਲ ਬਡੋ ਅਰੁ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਮ ਦੀਰਘ,
 ਕੌਨ ਸਕਹਿ ਰਣ ਬਿਥੈ ਸਹਾਰ।
 ਅਪਨੋ ਬਲ ਨ ਬਿਸਾਰਹੁ ਚਿਤ ਤੇ
 ਉੱਦਮ ਧਰਹੁ ਲੇਹੁ ਰਿਪੁ ਮਾਰਿ।
 ਕਰਹੁ ਸ਼ਨਾਨ ਬਸਨ ਸੁਭ ਪਹਿਰੋ
 ਜਹਿ ਕਹਿ ਨਿਜ ਹਾਨੀ ਨ ਉਚਾਰਿ'
 ॥ ੧੮ ॥

ਕਹਿ ਪੈਂਦਾ 'ਮੁਝ ਸ਼ਾਂਤਿ ਨ ਪਰਿ ਹੈ,
 ਕਰਕਤਿ ਰਿਦੈ ਪਰੀ ਤਨ ਮਾਰ।
 ਅਧਿਕ ਅਨਾਦਰ ਤੇ ਦੁਖ ਪਾਵਤਿ,
 ਮਰਜੋ ਨ ਮੈਂ ਸਭਿ ਲਈ ਸਹਾਰ।
 ਜਬਿ ਲੋ ਪਲਟਾ ਲੇਉਂ ਨ ਅਪਨੋ,
 ਧਿਕ ਜੀਵਨ ਮੇਰੇ ਸੰਸਾਰ।
 ਦਿਵਸ ਆਜ ਕੋ ਬਿਸਰੈ ਨਾਂਹੀ
 ਮਰਣ ਪ੍ਰਯੰਤ ਕਰਜੋ ਨਿਰਧਾਰ' ॥ ੧੯ ॥

'ਮੈਂ ਸਮਝਿਆ ਹੈ।

ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਕਰਿ ਬਾਤ ਪਰਸਪਰ
 ਕਰਜੋ ਸ਼ਨਾਨ ਪੈਂਦ ਖਾਂ ਬਾਰਿ'।
 ਨੀਠ ਨੀਠ ਤੇ ਖਾਨਾਂ ਖਾਯਹੁ,
 ਖਾਂ ਅਸਮਾਨ ਭਨਜੋ ਬਹੁ ਬਾਰ।
 ਚਿਤਵਤਿ ਚਿੰਤਾ ਚਿਤ ਮਹਿ ਸੁਖ ਬਿਨ,
 ਕੇਤਿਕ ਦਿਵਸ ਦਿਏ ਇਮ ਟਾਰਿ।
 ਸਭਿ ਖਾਨਨ ਮਹਿ ਬਿਦਤਿ ਭਈ ਗਤਿ
 'ਨਿਮਕ ਹਰਾਮੀ' ਕਿਤਿਕ ਉਚਾਰ'
 ॥ ੨੦ ॥

'ਪਾਣੀ ਨਾਲ।

*ਪੈਂਦੇ ਖਾਨ ਵਾਲੇ ਜੰਗ ਬਾਬਤ ਤੁਰਕ ਰਾਜ ਵਲੋਂ ਜੋ ਨੇਤਰ ਚਾਲੇ ਚਾਲੇ ਗਏ ਉਹ ਖੋਜ ਤਲਬ ਹਨ, ਲਾਹੌਰ ਦਾ ਸੂਬਾ ਕਿ ਕੋਈ ਹੋਰ ਹਾਕਮ ਜੋੜ ਤੋੜ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਸਲ ਗੱਲ ਇਹ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਹੁਣ ਤਕ ਮਿਲੇ ਸਾਰੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਤੋਂ ਪੱਕਾ ਸ਼ਬਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੈਂਦੇ ਖਾਂ ਦਾ ਜੁਆਈ ਵਸੀਲਾ ਸੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੇ ਪੈਂਦੇ ਖਾਂ ਦੀ

ਵਿਗੜੇ, ਮੁਰਾਦ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਆ ਜਾਣ ਨਾਲ ਗੁਰ ਜੀ ਦੀ ਫੌਜ ਦੀ ਅਗੁਵਾਨੀ ਵਿਚ ਘਾਟਾ ਪਏ। ਪੈਂਦਾ ਭੇਤੀ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਵਸੀਲੇ ਭੇਤ ਪਤਾ ਲੱਗਣਗੇ। ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਜੋ ਤ੍ਰੈ ਜੰਗਾਂ ਵਿਚ ਅਗੇ ਨਹੀਂ ਜਿੱਤੇ ਗਏ, ਜਿੱਤ ਲਵਾਂਗੇ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਗੁ: ਪ੍ਰ: ਸੂ: ਵਿਚ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਦੇਖੋ ਇਸੇ ਅੰਸੂ ਦਾ ਅੰਕ ੧੬। ਗੁਰ ਜੀ ਦੇ ਪੋਤੇ ਧੀਰ ਮਲ ਨੂੰ ਬੀ ਇਸ ਰਾਜਨੈਤਕ ਚਾਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਲ ਜੋੜ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਇਹ ਗੱਲ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਤੇ ਤ੍ਵਾਰੀਖ ਖਾਲਸਾ ਤੋਂ ਵਿਦਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਪਾਸੇ ਜੰਗ ਦੇ ਜੋ ਕਾਰਨ ਪੈਂਦੇ ਦੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਵਿਗੜਨ ਤੋਂ ਹੋਏ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬੀ ਸਾਰੀ ਪੈਂਦੇ ਖਾਂ ਤੇ ਹੈ।

ਪੈਂਦੇ ਖਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਫੌਜ ਦਾ ਇਕ ਸੈਨਾਪਤ ਸੀ, ਗੁਰੂ ਕੇ ਬਾਜ਼ ਨੂੰ ਉਹ ਐਉਂ ਨਹੀਂ ਅਪਨਾ ਸਕਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਤ੍ਰਿਆਕਲ ਦੇ ਨੂੰ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਆਪ ਇਕ ਰੁਕਨ ਹੈ ਤੇ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ੈ ਉਸ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਹੈ ਨਾਕਿ ਨਿਜ ਦੀ। ਗੁਰੂ ਦੇ ਪੱਖ ਲਈ ਲੜਨਾ ਮਰਨਾ ਉਸ ਦਾ ਧਰਮ ਹੈ ਨਾਕਿ ਗੁਰੂ ਦੇ ਉੱਡੇ ਸਾਮਾਨ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਣਾ, ਲੁਕਾਉਣਾ ਤੇ ਝੂਠ ਬੋਲਣਾ। ਉਸ ਦੇ ਝੂਠ ਬੋਲਣ ਤੇ ਤ੍ਰੈ ਵਾਰੀ ਝੂਠੀ ਕਸਮ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਖਾ ਜਾਣ ਪਰ (ਦੇਖੋ ਪਿਛਲੇ ਅੰਸੂ ਦਾ ਅੰਕ ੩੧ ਤੇ ਖਾ: ਤਵਾ: ਪੰਨਾ ੧੦੫੯), ਉਸਦੇ ਘਰ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ ਤੇ ਸਾਮਾਨ ਨਿਕਲ ਆਏ ਤੇ ਪੈਂਦੇ ਦੀ ਨਿਮਕ ਹਲਾਲੀ, ਅੰਗ ਪਾਲਨਾ ਤੇ ਸ੍ਵਾਮੀ ਧਰਮ ਵਿਚ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਉਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਦ ਹੋ ਗਏ। ਇਤਿਹਾਸ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਲਾਸ਼ੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਦੇ ਹੋਰ ਸਾਮਾਨ ਚੋਰੀ ਹੋਏ ਬੀ ਉਸ ਦੇ ਘਰੋਂ ਨਿਕਲੇ। ਐਸਾ ਆਦਮੀ ਫੇਰ ਦਲਾਂ ਦਾ ਸੈਨਾਪਤ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਸ ਯੋਗ ਕਰਮਚਾਰੀ ਕੀਕੂੰ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਮਾਮਲਾ ਬਾਜ਼ ਦਾ ਨਹੀਂ ਅਸੂਲ ਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅੰਕ ੨੯ ਪਿੱਛਲੇ ਅੰਸੂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਝੂਠ ਨਾ ਬੋਲ, ਜੇ ਬਾਜ਼ ਦਾ ਹੀ ਲੋਭ ਹੈ ਤਾਂ ਸੱਚ ਕਹਿ ਦੇ, ਬਾਜ਼ ਦਿਖਾ ਦੇ, ਫੇਰ ਬਾਜ਼ ਤੈਨੂੰ ਹੀ ਦੇ ਦਿਆਂਗੇ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਤੋਂ ਵਿਦਾ ਹੋਕੇ ਉਸਦਾ ਵੈਰੀ ਬਣਨਾ ਤੇ ਲੜਨ ਲਈ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣਾ ਭਾਰੀ ਧੋਹ ਹੈ। ਇਸਤੋਂ ਵੱਧ ਨਿਮਕ ਹਰਾਮੀ ਹੋਰ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੰਗ ਦੀ ਸਾਰੀ ਛੇੜ ਛਾੜ ਉਸ ਨੇ ਯਾ ਉਸਦੀ ਪਿਠ ਪਿਛਲੇ ਪੱਖ ਨੇ ਕੀਤੀ ਤੇ ਗਲੇ ਆ ਪਿਆ। ਸੋ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਜੰਗ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਗਲੇ ਪਿਆ ਤੇ ਉਹ ਕਰਨਾ ਪਿਆ, ਤਾਂ ਤੇ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪੈਂਦੇ ਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਦੁੱਖ ਤੇ ਜੰਗ ਦਾ ਖੇਦ ਸਹਿਕੇ ਬੀ ਜਦ ਕਾਮਯਾਬ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਪੈਂਦਾ ਡਿਗਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਪਰ ਪਸੀਜਦੇ ਹਨ, ਪਿਆਰ ਅੱਥਰੂ ਕੇਰਦੇ ਹਨ, ਆਪਣੀ ਢਾਲ ਨਾਲ ਛਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਸਦੀ ਕਲਿਆਨ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਹਰ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

**ਬਸੀ ਨਾਮ, ਬਹੁ ਗ੍ਰਾਮਨ ਕੋ ਕਹਿੰ
ਸਕਲ ਪਠਾਨਨਿ ਲੀਨਿ ਬਸਾਇ।**

'ਪਠਾਨਾਂ ਨੇ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਪਿੰਡ ਬਹੁਤੇ ਵਸਾਏ ਹੋਏ ਸਨ, ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਬਸੀ (ਪਠਾਨਾਂ ਦੀ) ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ (ਲੋਕੀਂ), ਬਸੀ ਤੋਂ ਮਤਲਬ ਬਸਤੀ ਹੈ, ਦੇਖੋ ਅੱਗੇ ਅੰਕ ੨੩।

**ਸਭਿ ਮਹਿ ਫਿਰਜੋ ਸਲਾਹ ਕਰਤਿ ਇਮ
'ਹਿੰਦੂ ਗੁਰ ਸਭਿ ਕੋ ਦੁਖਦਾਇ।
ਸਨੇ ਸਨੇ ਛੀਨਹਿ ਘਰ ਤੁਮਰੇ,
ਨਹਿ ਜਾਨਹੁ', ਕੁਛ ਕਰਹੁ ਉਪਾਇ।
ਮਿਲਹੁ ਸਕਲ, ਬਲ ਧਰਹੁ ਬਿਸਾਲਾ,
ਮਹਾਂ ਸ਼ਤ੍ਰੂ ਕੋ ਲੋਂ ਜਿਮ ਘਾਇ ॥ ੨੧ ॥
ਗੁਰ ਮਾਰੇ, ਹਜ਼ਰਤ ਉਰ ਹਰਖੈ,
ਮਨਸਬ ਸਭਿ ਕੇ ਕਰਹਿ ਸਵਾਇ।
ਸੰਚੌ ਦਰਬ ਧਰਜੋ ਜਿਸ ਥਲ ਮੈਂ
ਸੋ ਜਾਨੋਂ ਮੈਂ ਬਨਹੁ ਸਹਾਇ।
ਲਾਖਹੁ ਲੂਟ ਕਰਹੁ ਸੁਖ ਭੋਗਨ,
ਕਿਮ ਹਿੰਦੂ ਢਿਗ ਰਹਿਬੋ ਪਾਇ।**

'ਤੁਸੀਂ (ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ) ਜਾਣਦੇ ਨਹੀਂ।

ਸੈਨਾ ਸਾਥ ਲਰਹੁ ਤੁਮ ਸਗਰੇ
 ਮੈਂ ਗੁਰ ਕੇ ਰਣ ਲੈਹੋਂ ਘਾਇ ॥ ੨੨ ॥
 ਥੋਰੇ ਜਤਨ ਦਰਬ ਬਡ ਪਾਵਹੁ
 ਪੁਨ ਹਜ਼ਰਤਿ ਬਖਸ਼ਹਿ ਸਮੁਦਾਇ।
 ਸਭਿ ਬਿਧਿ ਭਲੀ ਬਾਰਤਾ ਜਾਨੋ
 ਕਜੋਂ ਨ ਲੇਹੁ ਧਨ ਅਰੁ ਜਸੁ ਪਾਇ।'
 ਸਭਿ ਬਸੀਅਨਿ ਮਹਿ ਕਹਿ ਕਹਿ ਇਸ
 ਬਿਧਿ

ਅਪਨੇ ਸੰਗੀ ਕਰੇ ਬਨਾਇ।

ਲੋਭ ਲਗੇ ਧਨ ਕੇ ਸਭਿ ਮਾਨੀ।

'ਸਭਿ ਨੇ ਮੰਨ ਲਈ।

'ਕਰਿ ਉਦਮ ਤੁਮ ਬਨਹਿ ਸਹਾਇ'।

'ਤੂੰ' ਉੱਦਮ ਕਰ, (ਅਸੀਂ) ਤੇਰੀ ਮਦਦ ਕਰਾਂਗੇ।

॥ ੨੩ ॥

ਜੇ ਅਫਗਾਨ ਖਾਨ ਪਰਧਾਨੇ।

'ਮੁਖੀ।

ਮਿਲੇ ਪੰਚਸੈ ਕਰੀ ਸਲਾਹ।

ਕਿਤਿਕ ਕਹਜੋ 'ਇਹ ਨਿਮਕ ਹਰਾਮੀ,

ਪਾਰਜੋ ਜਿਨਹੁ ਹੋਤਿ ਸਮੁਹਾਇ'।'

'ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਫੂਲਜੋ ਮੂਰਖ ਲਖੈ -ਗਹੋਂ ਗੁਰ-,

ਕਰਤਿ ਜਤਨ ਚਿਤਵਤਿ ਚਿਤ ਮਾਂਹਿ।

ਪੁਨ ਅਸਮਾਨ ਖਾਨ ਸੋਂ ਬੋਲਜੋ

'ਸੁਨਹੁ ਪੁੱਤ੍ਰ! ਅਬਿ ਬਿਲਮਹੁ ਨਾਂਹਿ

॥ ੨੪ ॥

ਕੁਤਬਖਾਨ ਇਕ ਚਚਾ ਪੁੱਤ੍ਰ ਮਮ,

ਸੂਬਾ ਨਗਰ ਜਲੰਧਰ ਮਾਨਿ।

ਦਿਨ ਬੋਰਨਿ ਤੇ ਮਨਸਬ ਦੀਰਘ

ਪਾਯੋ ਭਲੇ ਬਸਹਿ ਤਿਸ ਥਾਨ।

ਪੂਰਬ ਮਸਲਤ ਕਰਿ ਕੈ ਤਿਹ ਸੋਂ

ਬਹੁਰ ਜੰਗ ਸੰਗ ਗੁਰ ਕੇ ਠਾਨਿ।

ਭਏ ਪਠਾਨ ਸਹਾਇਕ ਇਹ ਸਭਿ

ਕਾਰਜ ਹੋਵਹਿ ਸਿੱਧ ਮਹਾਨ' ॥ ੨੫ ॥

ਇਮ ਉਚਾਰਿ ਕਰਿ ਸੰਗ ਚਢਾਯੋ

ਅਪਰ ਪੰਜ ਸੈ ਚਢੇ ਪਠਾਨ।

ਮਿਲਿ ਸਭਿ ਗਏ ਜਲੰਧਰ ਪੁਰਿ ਕੋ

ਉਤਰੇ ਬਾਗਨਿ ਮੈਂ ਰੁਚਿ ਠਾਨਿ।
 ਕੁਤਬਖਾਨ ਸੋਂ ਮਿਲੇ ਜਾਇ ਕਰਿ
 ਬੈਠੇ ਚਹੁੰਦਿਸਿ ਖੁਸ਼ੀ ਮਹਾਨ।
 ਕਹਿ ਸੁਭ ਬਾਤਨਿ ਕਰਿ ਮੁਸਕਾਵਤਿ
 ਪੈਂਦਖਾਨ ਤਬਿ ਕੀਨਿ ਬਖਾਨ ॥ ੨੬ ॥
 'ਸੁਨਹੁ ਭ੍ਰਾਤ ! ਹਮ ਸਗਰੇ ਮਿਲਿ ਕਰਿ
 ਤੁਝ ਢਿਗ ਅਏ ਲੇਨਿ ਕੋ ਸੰਗ।
 ਲਖਿ ਲਾਇਕ ਕੋ, ਮਨਸਬ ਦੀਰਘ
 ਸਭਿ ਤੇ ਤੋ ਕਹੁ ਜਾਨਿ ਉਤੰਗ।'
 ਕੁਤਬਖਾਨ ਬੋਲਯੋ 'ਤੁਮ ਕਿਤ ਕੋ
 ਭਏ ਏਕਠੇ ਚਢੇ ਤੁਰੰਗ ?
 ਮੁਝ ਮਿਲਾਇ ਕਰਿ ਗਮਨਹੁ ਕਿਸ ਥਲ,
 ਕੋ ਤੁਮ ਕਾਰਜ ਭਯੋ ਕੁਢੰਗ ? ॥ ੨੭ ॥
 ਗੁਰ ਢਿਗ ਰਹਤਿ ਮਹਿਦ ਨਿਤ ਹਰਖਤਿ
 ਅਬਿ ਕੈਸੇ ਕਹੁ ਭਈ ਬਿਚਾਰ।'
 ਪੈਂਦੇ ਖਾਨ ਸੁਨਿ ਬਾਤ ਭ੍ਰਾਤ ਤੇ
 ਕੀਨੋ ਸਰਬ ਪ੍ਰਸੰਗ ਉਚਾਰਿ।
 'ਬਿਗਰ ਪਰਯੋ, ਗੁਰ ਸੰਗ ਬਿਰਸ ਭਾ,
 ਸਭਾ ਬੀਚ ਪਤਿ ਦਈ ਉਤਾਰਿ।
 ਅਪਰ ਕਰੀ ਜਬਰੀ ਕਯਾ ਉਚਰੋਂ,
 ਪਰਯੋ ਬੈਰ ਅਬਿ ਰਿਸ ਉਰ ਧਾਰਿ
 ॥ ੨੮ ॥
 ਜਤਨ ਰਚਯੋ ਜਿਮ, ਸੁਨਹੁ ਭ੍ਰਾਤ ! ਸੋ
 ਸ਼ਾਹਜਹਾਂ ਸੋਂ ਮਿਲਹੋਂ ਜਾਇ।
 ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਕੋ ਭੇਦ ਬਿਲੰਦੈ
 ਸਭਿ ਬਿਧਿ ਤੇ ਦੋਹੋਂ ਸਮੁਝਾਇ।
 ਭਈ ਸ਼ਾਹੁ ਕੀ ਹਾਰ ਤੀਨ ਰਣ
 ਸੋ ਪਲਟਾ ਅਬਿ ਲੈਹੋਂ ਪਾਇ।
 -ਪਕਰਿ ਗੁਰੂ ਕੋ ਮੈਂ ਢਿਗ ਲਯਾਵੋਂ- ,
 ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਤੇ ਧੀਰ ਧਰਾਇ' ॥ ੨੯ ॥   'ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਦੇਕੇ।
 ਜਜੋਂ ਕਜੋਂ ਕਰਿ ਬਡ ਲਸਕਰ ਲੈ ਕਰਿ
 ਗੁਰ ਕੇ ਸੰਗ ਜੰਗ ਕੋ ਪਾਇ।

ਕਰੋਂ ਘਾਤ ਕੈ ਪਕਰੋਂ ਬਲ ਸੋਂ
 ਤਬਿ ਮੇਰੋ ਤਨ ਮਨ ਸਿਤਲਾਇ।
 ਤੁਮ ਭੀ ਬਨਹੁ ਸਹਾਇਕ ਗਮਨਹੁ,
 ਲਾਇਕ ਭ੍ਰਾਤ ਜਾਨਿ ਕਰਿ ਆਇ।
 ਸਮਾਂ ਪਾਇ ਅਸ ਕਾਰਜ ਪਰਿਹੈ,
 ਬਾਰ ਬਾਰ ਹੁਇ ਨਹਿੰ ਇਸ ਭਾਇ
 ॥ ੩੦ ॥

ਦੋਹਰਾ:

†ਪਾ:-ਸਭ, ਸੁਤ।

ਭੀਰ ਪਰੇ ਰੱਖਯਕ ਬਨੈਂ; ਭ੍ਰਾਤਾ ਸੁਭ†, ਕੈ
 ਮੀਤ।
 ਤਿਮ ਦਾਤਾ ਦੁਰਭਿੱਛ† ਮਹਿੰ, ਤੀਨਹੁ ਲੇਂ †ਕਾਲ।
 ਜਸੁ ਨੀਤ ॥ ੩੧ ॥
 ਭ੍ਰਾਤਨਿ ਪਰ ਉਪਕਾਰ ਜੋ, ਜਿਮ ਧਨ
 ਸੰਚਯੋ ਹੋਤਿ।
 ਪਰੈ ਭੀਰ ਦਾਰਿਦ ਜਬੈ, ਸਭਿ ਸੰਕਟ ਕੋ
 ਖੋਤਿ ॥ ੩੨ ॥
 ਰਾਜਨੀਤਿ ਜਾਨਤਿ ਭਲੇ, ਮਿਲਿਨਿ
 ਲਰਨਿ ਕੇ ਘਾਤ।
 ਦਾਨਸ਼ਵੰਦ ਬਿਲੰਦ ਤੂੰ, ਕਰੀਅਹਿ
 ਮਸਲਤ ਬਾਤ ॥ ੩੩ ॥
 ਕੁਤਬਖਾਨ ਸੁਨਿ ਬਿਸਮ ਮਨ, ਤੂਸ਼ਨਿ
 ਹੁਇ ਕੁਛ ਕਾਲ।
 ਬੁਰਾ ਹੋਨਿ ਤਿਸ ਕੋ ਲਖਯੋ, ਕ੍ਰਿਤਘਨ
 ਜਾਨਿ ਬਿਸਾਲ ॥ ੩੪ ॥
 ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਸੇ 'ਪੈਂਦੇ ਖਾਂ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਇਕਾਦਸ਼ਮੇ
 ਅੰਸੂ ॥ ੧੧ ॥

੧੨. [ਕੁਤਬ ਖਾਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ]

੧੧<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੁ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੁ>>੧੩

ਦੋਹਰਾ:

ਪੈਂਦ ਚਚਾ ਕੋ ਸੁਤ ਹੁਤੇ, ਕੁਤਬ ਖਾਨ
ਬੁਧਿਵਾਨ।

ਤਰਕਤਿ ਬੋਲਯੋ ਭ੍ਰਾਤ ਸੋਂ, ਬਿੱਪ੍ਰੈ^੧ ਜਾਨਿ ^੧ਉਲਟੀ ਗਲ, ਮਾੜੀ ਗਲ।

ਮਹਾਨ ॥ ੧ ॥

ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਛੰਦ:

^੧ਦੇਖੋ ਅੱਗੇ ਅੰਕ ੧੫ ਦੀ ਹੇਠਲੀ ਟੁਕ।

'ਬਾਜ ਬਸਨ ਬਖਸ਼ਸ਼ ਕਰੇ, ਗਰ ਨਿਜ ਪੁਨ
ਲੀਨੇ^੧।

ਬਡ ਪੁਰਖਨਿ ਕੇ ਬਹੁ ਮਤੇ, ਕੈ ਸਿਹੁ ਰਿਸ
ਕੀਨੇ।

ਉੱਤਮ ਵਸਤੂ ਤੋਹਿ ਦੇ, ਬਹੁ ਹੋਤਿ
ਪ੍ਰਸੰਨਾ।

ਪ੍ਰਤਿਪਾਰਯੋ ਕਰਿ ਪ੍ਰੇਮ ਕੋ, ਸਭਿ ਦਾਰਿਦ
ਹੰਨਾ ॥ ੨ ॥

ਦਈ ਵਸਤੁ ਅਪਨੀ ਲਈ, ਤੈਂ ਕਜੋਂ ਰਿਸ
ਧਾਰੀ?

ਲਰਨਿ ਹੇਤੁ ਕਹੁ ਕੌਨ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੇ ਦੁਖ
ਭਾਰੀ।

ਜਿਨਹੁ ਹਾਥ ਤੇ ਤਨ ਵਧਯੋ, ਸੁਖ ਲਹੇ
ਘਨੇਰੇ।

ਭਯੋ ਪੁਕਾਰੂ ਤਿਨਹੁ ਪਰ, ਕਰਿ ਨਿੰਦ
ਬਡੇਰੇ ॥ ੩ ॥

ਨਿਮਕਹਰਾਮੀ ਨਾਮ ਇਮ^੧, ਮਰਿ ਦੋਜਕ ^੧ਪਾ:-ਇਸ।

ਜਾਵੈਂ।
ਬੈਠਹਿ ਉਮਰਾਵਨ ਬਿਥੈ, ਅਪਜਸ ਕੋ
ਪਾਵੈਂ।

ਬਨਹਿ ਕ੍ਰਿਤਘਨੀ ਲਵਨ ਅਚਿ, ਉਚਿਤ
ਨ ਇਹੁ ਤੇਰੇ।

ਕਿਧੋਂ ਦਿਵਸ ਪਹੁੰਚੇ ਬੁਰੇ, ਜਮ ਕੋ ਘਰ ^੧ਭਾਵ ਮੌਤ ਲੱਭਦਾ ਹੈਂ।
ਹੇਰੇ^੧ ॥ ੪ ॥

ਗੁਰ ਐਸੋ ਘਟ ਕਜਾ ਲਖਯੋ, ਜੋ ਰਣ ਤੇ
ਹਾਰੇ।

ਬਡੇ ਬਹਾਦੁਰ ਜੰਗ ਮੈਂ, ਅਰਿ ਬ੍ਰਿੰਦਨਿ
ਮਾਰੈ।

ਕਿਮ ਜਾਨਤਿ ਅਨਜਾਨ ਭਾ, ਭਾਵੀ ਮਨ
ਪ੍ਰੇਰਾ।

ਜਿਯਨਿ ਚਹਤਿ ਸ਼ਰਨੀ ਪਰਹੁ, ਮਾਨਹੁ, 'ਇਸ ਵਿਚ) ਤੇਰਾ ਭਲਾ ਹੈ।
ਹਿਤ ਤੇਰਾ' ॥੫॥

ਸੁਨਤਿ ਭ੍ਰਾਤ ਕੀ ਬਾਤ ਕੋ, ਪੈਂਦੇ ਦੁਖ
ਪਾਵਾ।

ਕਰਜੋ ਭਲੋ, ਮਾਨਜੋ ਬੁਰੋ, ਭਾਵੀ
ਬਿਚਲਾਵਾ।

ਕਹਜੋ 'ਕਿ ਤੇਰੇ ਉਦਰ ਮਹਿ, ਗੁਰ ਕੇਰ 'ਭਾਵ ਕੜਾਹ।
ਕਰਾਹੁ'।

ਸੋ ਬੋਲਤਿ -ਮਿਟਿ ਦੀਨ ਤੇ-, ਜੀਨਾ ਮਨ 'ਉਹ (ਕੜਾਹ) ਬੋਲਦਾ ਹੈ (ਕਿ ਮੈਂ) ਦੀਨ ਤੋਂ ਹਟ
ਮਾਂਹੁ' ॥੬॥ ਜਾਵਾਂ, ਇਹ ਗੱਲ ਮੈਂ ਮਨ ਵਿਚ ਜਾਣੀ ਹੈ। (ਅ) ਤੈਨੂੰ
ਦੀਨ ਤੋਂ ਹਟਾਕੇ ਉਹ ਕੜਾਹ ਬੋਲਦਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਸਮਝ ਲਈ
ਹੈ।

ਮਾਰਜੋ ਕੈ ਬੰਧਜੋ ਚਹੌਂ, ਜਿਸ ਕੋ ਕਰਿ
ਦਾਵਾ।

ਨਿੰਮ੍ਰਿ ਬਨੋਂ ਅਬਿ ਅੱਗੁ ਤਿਸ, ਇਹੁ ਸੀਖ
ਸਿਖਾਵਾ।

ਮਹਿਮਾ ਬਰਨਨ ਕਰਤਿ ਹੈ, ਗੁਰ ਕੀ ਬਹੁ
ਬਾਰੀ।

ਨਹਿ ਮਾਨੋਂ, ਮੈਂ ਮਿਲੋਂ ਨਹਿ, ਕੁਲ ਕਾਨ
ਹਮਾਰੀ' ॥੭॥

ਮੁਸਕਾਨਜੋ ਸੁਨਿ ਕੁਤਬਖਾਂ, 'ਇਹ ਠੀਕ
ਬਖਾਨੀ।

ਪਾਰਜੋ ਦੇ ਦੇ ਗ੍ਰਾਸ ਮੁਖ, ਜਗ ਬਿਦਤ ਸੁ
ਜਾਨੀ।

ਲਾਖਹੁ ਧਨ ਕੋ ਪਾਇ ਕਰਿ, ਲਾਇਕ ਕੋ
ਹੋਵਾ।

ਅਬਿ ਤਿਨਕੀ ਮਹਿਮਾ ਸੁਨੇ, ਜਨੁ ਸੁਲ

ਪਰੋਵਾ ॥ ੮ ॥

ਮੇਰੇ ਉਦਰ ਕਰਾਹੂ ਹੈ, ਕੈ ਅੰਤਰ ਤੇਰੇ।

ਹਿੰਦੁ ਤੁਰਕ ਇਹੁ ਸਭਿ ਲਖਹਿ, ਬਹੁ
ਬਰਖਨਿ ਹੇਰੇ।

ਹਿਤ ਕੇ ਬਾਕ ਨ ਮਾਨਤੋ, ਕਹਿ ਤੁਰਕ 'ਤੁਰਕਾਂ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਸੁਨਾਵੈ'।

ਗਾਰਜੋ ਲਸ਼ਕਰ ਸ਼ਾਹੁ ਕੋ, ਤਿਸ ਕੋ ਤੂੰ 'ਜਿਸ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ) ਸ਼ਾਹ ਦਾ ਲਸ਼ਕਰ ਗਾਲ ਦਿੱਤਾ,
ਘਾਵੈ' ॥ ੯ ॥ ਉਸ ਨੂੰ ਤੂੰ ਮਾਰਿਆ (ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ)।

ਐਸੀ ਹੀ ਬੁਧਿ ਠਾਨਿ ਕੈ, ਨਿਜ ਕਾਜ
ਬਿਗਾਰਾ।

ਲਘੁਤਾ ਬਡਿਤਾ' ਨਹਿ ਲਖਹਿ, ਉਰ ਵਧਿ 'ਛੁਟਿਆਈ ਵਡਿਆਈ।
ਹੰਕਾਰਾ।

ਦੀਨ ਬਨਤਿ ਆਗੈ ਸਭਿਨਿ, ਪੁਨ ਜਾਇ
ਪੁਕਾਰੂ।

ਇਹੀ ਬਾਤ ਆਛੀ ਲਖੀ, ਖਾਵੰਦ ਕੋ 'ਹੇ ਸ਼੍ਰਾਮੀ ਘਤਕ!!
ਮਾਰੂ' !' ॥ ੧੦ ॥

ਘਨੀ ਬੱਕ੍ਰਤਾ ਗਿਰਾ ਸੁਨਿ, ਪੈਂਦੇ ਦੁਖ
ਪਾਯੋ।

ਨੀਚ ਗ੍ਰੀਵ ਲੱਜਿਤਿ ਭਯੋ, ਕੁਛ ਬੋਲ ਨ
ਆਯੋ।

ਰਿਦੈ ਬਿਚਾਰਜੋ ਕੁਤਬ ਖਾਂ -ਸਭਿ ਮਿਲੇ
ਪਠਾਨਾ।

ਸਭਿਹੂੰ ਮਿਲਿ ਮਸਲਤ ਕਰੀ, ਹਜ਼ਰਤ
ਢਿਗ ਜਾਨਾ ॥ ੧੧ ॥

ਬੁਰਾ ਨ ਭਲਾ ਬਿਚਾਰਿਓ, ਮੁਝ ਢਿਗ
ਚਲਿ ਆਏ।

ਭਯੋ ਸਮਾਂ ਇਨ ਗ਼ਾਰਕੀ', ਅਸ ਜਾਨੀ 'ਗ਼ਰਕ ਹੋਣ ਦਾ।
ਜਾਏ।

ਕੜੋਂ ਸਭਿ ਕੀ ਕਹਿਵਤਿ ਸਹੋਂ, ਹਿਤ ਕੀ
ਕਹਿ ਬਾਨੀ।

ਜਿਮ ਮਤਿ ਹੈ ਸਗਰੇਨਿ ਕੋ, ਤਿਮ ਕਰੋਂ
ਬਖਾਨੀ- ॥ ੧੨ ॥

ਏਵ ਬਿਚਾਰਤਿ ਚਿਤ ਹੁਤੇ, ਤਬਿ ਪੈਂਦ
ਉਚਾਰੀ।

'ਲਖਿ ਲਾਯਕ ਕੋ ਭ੍ਰਾਤ ਹਮ, ਢਿਗ ਆਇ
ਤੁਮਾਰੀ।

ਚਲਿ ਪਹੁੰਚੇ ਧਰਿ ਮਾਨ ਕੋ, ਤੈਂ ਕਰਿ
ਅਪਮਾਨ।

ਭ੍ਰਾਤਨਿ ਕੀ ਤਜਿ ਕਾਨ ਕੋ, ਗੁਰ ਸੁਜਸੁ
ਬਖਾਨਾ ॥ ੧੩ ॥

ਕੁਤਬ ਖਾਨ ਕਹਿ 'ਸਾਚ ਤੂੰ, ਪਰ ਲੇਹੁ
ਬਿਚਾਰੀ।

ਦੀਨ ਇਮਾਨ ਪਛਾਨਿ ਕੈ, ਮੈਂ ਬਾਤ
ਉਚਾਰੀ।

ਜਿਨਹੁ ਦਿਯਾ ਖਾਵਤਿ ਰਹਜੋ, ਤਿਨ
ਮਾਰਨ ਚਾਹਾ।

ਕਹੁ ਇਮਾਨ ਤਬਿ ਕਿਤ ਰਹਜੋ, ਉਰ
ਦੀਨਿ ਭੁਲਾਹਾ ॥ ੧੪ ॥

ਕਹਿ ਪੈਂਦਾ 'ਸੁਨਿ ਭ੍ਰਾਤ ਜੀ! ਤਜਾਗੋਂ ਨ
ਇਮਾਨ।

ਸਦਾ ਦੀਨ ਕੀ ਬਾਤ ਪਰ, ਹਮ ਹੈਂ
ਸਵਧਾਨ।

ਛੀਨ ਵਸਤੁ^੧ ਗੁਰ ਸਰਬ ਹੀ, ਕੀਨਸਿ
ਤ੍ਰਿਸਕਾਰਾ।

^੧ਪੈਂਦਾ ਇਥੇ ਭੀ ਝੂਠ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਚੀਜ਼ਾਂ
ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਲਾਸ਼ੀ
ਕਰਾਕੇ ਮੰਗਵਾਈਆਂ ਸਨ, ਕਿ ਛੀਨ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ। ਉਹ
ਕੀ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ਕੀ ਬਾਜ਼ ਭੀ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ ਤੂੰ
ਸੱਚ ਕਹਿ ਦੇ, ਦੇਖੋ ਅੰਸੂ ੧੦ ਅੰਕ ੨੯।

ਹਿੰਦੂ ਗਾਰ ਉਚਾਰਤੇ, ਮੁਝਿ ਵਹਿਰ
ਨਿਕਾਰਾ ॥ ੧੫ ॥

ਲਾਖਹੁ ਭ੍ਰਾਤ ਨਿਭ੍ਰਾਤ ਮੈਂ^੧, ਕਿਮ ਜਾਇ
ਸਹਾਰੇ।

^੧ਲਖਾਂ ਭਾਈਆਂ ਦਾ ਭਾਈ ਮੈਂ ਹਾਂ।

ਜਾਵਦ ਕਰਿ ਕੈ ਜੰਗ ਕੋ, ਗੁਰ ਲੇਹੁ ਨ
ਮਾਰੇ।

ਪੁਨ ਦੁਸ਼ਮਨ ਹੈ ਸਾਹੁ ਕੋ, ਸੁਭ ਘਾਤ
ਬਿਚਾਰੀ।

ਖਾਨ ਪੰਚ ਸੈ ਮਿਲਿ ਗਏ, ਅਬਿ ਨਿਕਟਿ
ਤੁਮਾਰੀ ॥ ੧੬ ॥

ਦਿਹੁ ਉਤਸ਼ਾਹੁ ਸਹਾਇ ਕੋ, ਮਿਲਿ
ਹਜ਼ਰਤ ਸੰਗਾ।

ਜਿਸ ਤੇ ਲਸ਼ਕਰ ਲੇ ਬਡੋ, ਠਾਨੋਂ ਬਹੁ
ਜੰਗਾ।'

ਇਮ ਪੈਂਦਾ ਜਬਿ ਦੀਨ ਭਾ, ਪਿਖਿ ਕੁਤਬ
ਉਚਾਰਾ।

'ਨਹਿ ਚਿੰਤਾ ਚਿਤ ਮਹਿ ਧਰਹੁ, ਬਨ ਕਾਜ
ਤੁਮਾਰਾ ॥ ੧੭ ॥

ਬਨੋਂ ਸਹਾਇਕ ਸਗਲ ਬਿਧਿ, ਬਲ
ਜੇਤਿਕ ਮੋਹੀ।

ਹਜ਼ਰਤ ਸੰਗ ਮਿਲਾਇ ਕਰਿ, ਕਹਿ
ਮਹਿਮਾ ਤੋਹੀ।

ਤੁਮ ਸਭਿ ਗਮਨਹੁ ਅੱਗੁ ਅਬਿ, ਮੈਂ ਆਇ
ਪਿਛੇਰੇ।

ਸ਼ਾਹੁ ਮਾਨਿ ਇਸ ਬਾਤ ਕੋ, ਦੇ ਸੈਨ ਬਡੇਰੇ
॥ ੧੮ ॥

ਕਰਜੋ ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨ ਗੁਰ, ਮਾਰੇ
ਉਮਰਾਉ।

ਬਾਜ ਰੁ ਬਾਜੀ' ਰਖੇ ਲਰਿ', ਬਿਨ ਤ੍ਰਾਸ ^{ਘੋੜੇ।} ^{ਪਾ:-ਲਹਿ।}
ਸੁਭਾਉ।

ਯਾ ਤੇ ਜਾਨੀ ਪਰਤਿ ਹੈ, ਦੇ ਲਸ਼ਕਰ
ਸੰਗਾ।

ਬਨਹਿ ਬਡਾਈ ਤੋਹਿ ਕਹੁ, ਕਰਿ ਸਨਮੁਖ
ਜੰਗਾ ॥ ੧੯ ॥

ਸੁਨਿ ਪੈਂਦੇ ਆਨੰਦ ਲਹਿ, ਤਿਹ ਕਰੀ
ਬਡਾਈ।

'ਧੰਨ ਧੰਨ ਤੂੰ ਕੁਤਬਖਾਂ! ਇਮ ਹੀ
ਬਨਿਆਈ।

ਭ੍ਰਾਤਨਿ ਮਹਿ ਸਿਰਮੌਰ ਹੈਂ, ਸਭਿ ਕੀ
ਤੁਹਿ ਲਾਜਾ।

ਲਾਯਕ ਹੈਂ ਸਭਿ ਬਾਤ ਕੇ, ਅਸ ਕਰਿਬੇ
ਕਾਜਾ' ॥੨੦॥

ਦੀਨੀ ਕਸਮ ਕੁਰਾਨ ਕੀ, 'ਆਵਹੁ
ਸਹਿਸਾਈ।

ਸਰਹਿ ਨ ਕਾਰਜ ਤੁਝ ਬਿਨਾ, ਕਰਿ ਬੁਧਿ
ਉਪਾਈ।'

ਬਾਂਧਿ ਅਹਿਦਾ ਇਸ ਰੀਤਿ ਸੋਂ, ਪੈਂਦੇ 'ਇਕਰਾਰ [ਅ: ਅਹਦ]

ਕਰਿ ਤਯਾਰੀ।
ਸੰਗ ਖਾਨ ਲੈ ਪੰਚ ਸੈ, ਹਿਤ ਕਰਤਿ 'ਜੇ (ਪੈਂਦੇ ਦਾ) ਹਿਤ ਉਚਰਨਾ ਕਰਦੇ ਸਨ।
ਉਚਾਰੀ' ॥੨੧॥

ਮਸਲਤ ਠਾਨਿ ਦਮਾਦ ਸੋਂ, 'ਹੁਇੰ ਕਾਜ 'ਪਾ:-ਦਸੋਂ ਦਿਸਾ, ਚੁਸਾਥ ਸੋਂ।
ਹਮਾਰੇ।

ਨੀਠ ਨੀਠ ਕਰਿ ਕੁਤਬ ਖਾਂ, ਭਾ ਪੱਖ
ਹਮਾਰੇ।'

ਲਵਪੁਰਿ ਕੇ ਮਾਰਗ ਪਰੇ, ਨਿਸ ਠਾਨਹਿ
ਡੇਰਾ।

ਜਥਾ ਕ੍ਰਮਾ ਸਭਿ ਉਲੰਘ ਕਰਿ, ਪਿਖਿ 'ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ।
ਨਗਰ ਬਡੇਰਾ ॥੨੨॥

ਉਤਰੇ ਸੁੰਦਰ ਥਲ ਪਿਖੜੇ, ਬਿਸਰਾਮਤਿ
ਹੋਏ।

ਅਨਿਕ ਜਤਨ ਕੋ ਰਚਤਿ ਭੇ, ਰਲ ਮਿਲਿ
ਸਭਿ ਕੋਏ।

'ਕਿਮ ਪਹੁੰਚਹਿ ਹਮ ਸਾਹੁ ਢਿਗਾ, ਚਿੰਤਾ
ਬਡ ਧਾਰੀ।

ਅਰਜੀ ਕਿਸ ਉਮਰਾਵ ਨੇ, ਤਿਹ ਨਹੀਂ
ਉਚਾਰੀ ॥੨੩॥

ਖਾਂ ਵਜ਼ੀਰ ਕੋ ਸੁਧ ਭਈ, 'ਗੁਰ ਪਰ ਸੁ
ਪੁਕਾਰੂ।

ਨਿਮਕ ਹਰਾਮੀ ਬਨਿ ਗਯੋ, ਕੀਨਸਿ 'ਪਾਲਿਆ ਹੋਯਾ।
ਪ੍ਰਤਿਪਾਦੂ।'

ਬਰਜੜੋ ਸਭਿ ਉਮਰਾਵ ਕੋ, 'ਅਰਜੀ ਨ
ਉਚਾਰੋ।'

ਯਾਂ ਤੇ ਸਭਿ ਹਟਿ ਕਰਿ ਰਹੇ, ਉਰ ਮਹਿ
ਡਰ ਧਾਰੋ ॥੨੪॥

ਸਭਿ ਕੇ ਢਿਗ ਪੈਂਦਾ ਗਯੋ, ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ
ਹਾਰਾ।

ਤਿਮ ਹੀ ਖਾਂ ਅਸਮਾਨ ਬਹੁ, ਕੀਨੇ
ਉਪਚਾਰਾ।

ਏਕ ਮਾਸ ਲਗਿ ਬਹੁ ਫਿਰੇ, ਕਰਿ ਜਤਨ
ਅਨੇਕਾ।

ਹਜ਼ਰਤ ਸੁਨਹਿ ਪੁਕਾਰ ਕੋ, ਬਸ ਚਲਯੋ ਨ
ਏਕਾ ॥੨੫॥

ਸਹਿਤ ਦਮਾਦ ਬਿਲੰਦ ਦੁਖ, ਚਿੰਤਾ ਨਿਤ
ਬਾਢੀ।

ਰਿਦੈ ਬਿਸੂਰਤਿ ਸੂਲ ਲਗਿ, ਗਾਢੀ ਨਹਿ ^{'ਤੱਕੜੀ ਸੂਲ ਲੱਗੀ ਜੋ ਕੱਢੀ ਨਾ ਗਈ।}
ਕਾਢੀ।

ਕਰਕਤਿ ਊਠਤਿ ਬੈਠਿਤੇ, ਬਡ ਪੀਰ
ਉਪਾਵੈ।

ਕਹਾਂ ਕਰਹਿ ਬਸ ਨਹਿ ਚਲਹਿ, ਬਿਰਥਾ ^{'ਸਾਰੇ ਜਤਨ ਬਿਅਰਥ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।}
ਸਭਿ ਜਾਵੈ' ॥੨੬॥

'ਕਯਾ ਮੁਖ ਲੈ ਘਰ ਕੋ ਚਲੈਂ, ਰੋਜੀ ਨਿਤ
ਖੋਈ।

ਕਹਾਂ ਕਹੈਂਗੇ ਬੈਠਿ ਕਰਿ, ਜਬਿ ਮਿਲਿ
ਸਭਿ ਕੋਈ।

ਜੀਵਨ ਤੇ ਮਰਿਬੋ ਭਲੋ, ਧਿਕ ਖਾਨਾ
ਖਾਨੇ।

-ਘਰ ਕੇ ਰਹੇ ਨ ਘਾਟ ਕੇ-, ਇਮ ਲੋਕ
ਬਖਾਨੇ' ॥੨੭॥

ਨਿਸ਼ਚਾ ਰਹਿਬੇ ਚਲਨ ਕੋ, ਠਹਿਰਤਿ ^{'ਕੋਈ ਪੱਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।}
ਨਹਿ ਕੋਈ।

ਰੁਚਿ ਕਰਿ ਖਾਨਾ ਖਾਇ ਨਹਿ, ਦ੍ਰਿਗ
ਨੀਂਦ ਨ ਹੋਈ।

ਕਰਤਿ ਖੁਸ਼ਾਮਦ ਥਕਿ ਰਹੇ, ਨਹਿ ਸਰਯੋ
ਸੁ ਕਾਜਾ।

ਦਰਬ ਸਰਬ ਕੋ ਖਰਚ ਕਰਿ, ਭਾ ਛੀਨ।¹ 'ਨਾਸ।

ਸਮਾਜਾ ॥੨੯॥

ਏਕ ਮਾਸ ਬੀਤਯੋ ਜਬੈ, ਇਮ ਭਏ
ਬਿਹਾਲਾ।

ਕੁਤਬਖਾਨ ਆਗਵਨ ਕਿਯ, ਲਵਪੁਰਿ
ਤਿਸ ਕਾਲਾ।

ਕਰਯੋ ਸੁਨਾਵਨ ਕਿਸੂ ਨਰ, 'ਜਾਲੰਧਰ
ਸੂਬਾ।

ਉਤਰਯੋ ਆਨਿ ਸ ਸੈਨ ਕੇ, ਕਯਾ ਹੁਇ
ਮਨਸੂਬਾ' ॥੨੯॥

ਸੁਨਤਿ ਅਨੰਦਤਿ ਪੈਂਦਖਾਂ, ਜਨੁ ਤਰੁ
ਕੁਮਲਾਯੋ।

ਸੀਂਚਯੋ ਜਲ ਕਿਨ ਆਨਿ ਕੈ, ਇਸਿ
ਬਿਧਿ ਟਹਿਕਾਯੋ।

ਚਤਰ ਘਟੀ ਜਬਿ ਦਿਨ ਰਹਯੋ, ਗਮਨੇ
ਤਿਸ ਡੇਰੇ।

ਜਾਇ ਤਮਾਮ ਸਲਾਮ ਕਿਯ, ਮਿਲਿ ਪ੍ਰੇਮ
ਬਡੇਰੇ ॥੩੦॥

ਬੈਠੇ ਨਿਕਟਿ ਪ੍ਰਸੰਗ ਨਿਜ, ਕਹਿ ਸਕਲ
ਸੁਨਾਯੋ।

'ਹਾਰੇ ਜਤਨ ਅਨੇਕ ਕਰਿ, ਕੁਛ ਭੇਵ ਨ
ਪਾਯੋ।

ਅਬਿ ਲੋ ਨਹੀਂ ਪੁਕਾਰ ਕਿਨ, ਢਿਗ ਸ਼ਾਹੁ
ਉਚਾਰੀ।

ਮੇਲ ਕਰਨਿ ਸਨਮਾਨ ਸੋਂ, ਬਿਸਵਾਸ ਨ ਧਾਰੀ' ॥੩੧॥
¹ਇੱਜ਼ਤ ਨਾਲ ਮੇਲ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਹੋ ਸਕਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ
ਬੱਝਾ (ਅਜੇ ਤਕ)।

ਮਿਲਿ ਮਿਲਿ ਕਰਨਿ ਖੁਸ਼ਾਮਦਨਿ,
ਰਿਸ਼ਵਤ ਕੋ ਦੈਬੋ।

ਸਭਿ ਉਮਰਾਵਨਿ ਕੇ ਸਦਨ, ਉਠਿ ਕਰਿ
ਨਿਤ ਜੈਬੋ।

ਕਿਨਹੂੰ ਕਹਯੋ ਨ ਸ਼ਾਹ ਸੋਂ, ਹਮ ਸਭਿ' ¹ਸਾਰੇ ਉਪਾਉ।
ਕਰਿ ਲੀਨੇ।

ਢਿਗ ਵਜ਼ੀਰ ਖਾਂ ਰਹਨ ਤੇ, ਡਰਪਹਿ ਧ੍ਰਿਤ
ਹੀਨੇ ॥ ੩੨ ॥

ਰਹੇ ਪ੍ਰਤੀਖਤਿ ਤੋਹਿ ਕਹੁ, ਨਾਤੁਰ ਘਰ
ਜਾਤੇ।

ਧਨ ਕੋ ਦੀਰਘ ਖਰਚ ਹੈ, ਮੁਝ ਤੇ ਸਭਿ
ਖਾਤੇ।

ਮਮ ਕਾਰਜ ਸਗਰੇ ਬਿਖੈ, ਤੁਮ ਬਨਹੁ
ਜਹਾਜੂ।

ਸਭਿ ਭ੍ਰਾਤਨਿ ਕੀ ਰਾਖਿ ਹੈਂ ਪਤਿ ਦੀਰਘ
ਲਾਜੂ' ॥ ੩੩ ॥

ਕਹੈ ਕੁਤਬ 'ਸੁਨਿ ਪੈਂਦ ਖਾਂ, ਇਹ ਨਿਸ਼ਚੈ
ਜਾਨੀ।

ਖਾਂ ਵਜ਼ੀਰ ਤੇ ਸਭਿ ਡਰੈਂ, ਹੋਹਿ ਨ
ਸਮੁਹਾਨੀ।

ਮੁਝ ਤੇ ਭੀ ਤਿਸ ਤ੍ਰਾਸ ਤੇ, ਇਹੁ ਕਹੀ ਨ
ਜਾਈ।

ਯਾਂ ਤੇ ਕਾਰਜ ਕਠਨ ਹੈ, ਕੈਸੇ ਬਨਿ ਆਈ'
॥ ੩੪ ॥

ਅਤਿ ਸਚਿੰਤ ਪੈਂਦਾ ਭਯੋ, ਤੂਟੀ ਸਭਿ
ਆਸਾ।

ਜਨੁ ਮਲਾਹ ਵਿਚ ਧਾਰ ਕੇ¹, ਤਜਿ ਤਰੀ² 'ਪ੍ਰਵਾਹ ਦੇ ਵਿਚ, ਮੰਝਧਾਰ ਵਿਚ।³ ਬੇੜੀ।
ਨਿਰਾਸਾ।

'ਦਾਨਸ਼ਵੰਦ ਬਿਲੰਦ ਤੂੰ, ਕੁਛ ਜਤਨ
ਬਤਾਵੇ।

ਜਿਸ ਬਿਧ ਕਾਰਜੁ ਇਹੁ ਸਰਹਿ, ਸੋ
ਜੁਕਤਿ ਬਨਾਵੇ ॥ ੩੫ ॥

ਤੁਮ ਵਾਕਫ ਦਰਬਾਰ ਕੇ, ਰਹਿ ਸ਼ਾਹੁ
ਨਜੀਕੇ।

ਪਹੁੰਚਹਿ ਜਾਇ ਪੁਕਾਰ ਤਹਿ, ਹੁਇ
ਕਾਰਜ ਨੀਕੇ।

ਅਪਰ ਨਹੀਂ ਹਮਰੋ ਹਿਤੂ, ਸਮ ਤੋਹਿ
ਸੁਜਾਨਾ।

ਲਖਯੋ ਅਲੰਬ ਬਿਸਾਲ ਉਰ, ਆਵਨ ਤਬਿ
 ਠਾਨਾ ॥ ੩੬ ॥
 ਕਹਤਿ ਕੁਤਬ ਖਾਂ 'ਜਤਨ ਸੁਨਿ, ਲਿਹੁ 'ਉੱਚਾ ਬਾਂਸ, ਲੰਮਾਂ ਵਾਂਸ।
 ਬੇਣੁ ਉਤੰਗਾ'।
 ਮੁਰਗੀ ਬੰਧਿ ਬੁਲਾਈਏ, ਉਚੀ ਤਿਹ
 ਸੰਗਾ।
 ਸੁਨਹਿ ਸ਼ਾਹੁ ਹੁਇ ਪ੍ਰਾਤਿ ਜਬਿ, ਲੇ
 ਨਿਕਟਿ ਬੁਲਾਈ।
 ਸਕਲ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੁਨਾਈਏ, ਮੈਂ ਬਨੋਂ ਸਹਾਈ
 ॥ ੩੭ ॥
 ਇਸ ਉਪਾਇ ਬਿਨ ਅਪਰ ਨਹਿ, ਕੀਜਹਿ
 ਤਤਕਾਲਾ'।
 ਸੁਨਤਿ ਅਨੰਦਤਿ ਪੈਂਦ ਖਾਂ, ਲਖਿ ਜਤਨ
 ਸੁਖਾਲਾ।
 ਨਿਸ਼ਚੈ ਮਸਲਤ ਕਰਿ ਉਠਯੋ, ਗਾ ਅਪਨੇ
 ਡੇਰੇ।
 ਸਭਿ ਸਾਥੀਨ ਸੁਨਾਇ ਕੈ, ਹਰਖੇ ਤਿਸ
 ਬੇਰੇ ॥ ੩੮ ॥
 ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਸੇ 'ਪੈਂਦੇ ਖਾਂ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਦੁਆਦਸ਼ਮੇ
 ਅੰਸੂ ॥ ੧੨ ॥

੧੩. [ਫਰਿਆਦ ਪੁਚਾਈ]

੧੨<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੧੪

ਦੋਹਰਾ:

ਪਹੁੰਚਤਿ ਡੇਰੇ ਜਤਨ ਕਿਯ, ਮੁਰਗੀ ਮੋਲ
ਮੰਗਾਇ।

ਦੀਰਘ ਬੇਣੂ^੧ ਸੰਗ ਤਿਹ, ਉਪਰ ਭਲੇ ^{ਉੱਚਾ ਬਾਂਸ, ਲੰਮਾ ਵਾਂਸ।}
ਬੰਧਾਇ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਤਿਸ ਕੇ ਤਰੇ ਮਸਾਲ ਬੰਧਾਈ।

ਸੰਗ ਸਨੇਹ^੧ ਬਿਸਾਲ^੨ ਭਿਗਾਈ। ^{ਤੇਲ। ^੧ਪਾ:-ਮਸਾਲ}

ਬੀਤੀ ਅਰਧ ਰਾਤਿ ਜਬਿ ਜਾਨੀ।

ਅਗਨਿ ਲਗਾਇ ਜਗਾਵਨਿ ਠਾਨੀ ॥ ੨ ॥

ਸੰਗ ਪਠਾਨ ਪੰਚ ਸੈ ਕਰੇ।

ਗਮਨੇ ਸ਼ਾਹੁ ਮਹਲ ਕੇ ਤਰੇ।

ਕਰੈਂ 'ਫਿਰਾਦ, ਫਿਰਾਦ' ਪੁਕਾਰੀ।

ਕਰਤਿ ਰੌਰ ਕੋ ਚਲੇ ਅਗਾਰੀ ॥ ੩ ॥

ਐਰਾਵਤੀ ਦਿਸਾ ਬਡ ਮੰਦਿਰ।

ਸ਼ਾਹਜਹਾਂ ਸੁਪਤਯੋ ਤਿਸ ਅੰਦਰ।

ਦਿਨ ਮਹਿ ਭੇਦ ਪੂਛਿ ਸਭਿ ਲੀਨਾ।

ਤਿਸੀ ਸਥਾਨ ਪਯਾਨੋ ਕੀਨਾ ॥ ੪ ॥

ਐਰਾਵਤੀ ਤੀਰ ਹੁਇ ਖਰੇ।

ਸੋ ਮਸਾਲ ਮੁਰਗੀ ਢਿਗ ਕਰੇ।

ਤ੍ਰਾਸ ਪਾਇ ਤਬਿ ਚੀਕਤਿ ਉਚੀ।

ਸ਼ਾਹੁ ਨਿਕਟਿ ਸੋ ਜਾਇ ਪਹੁੰਚੀ ॥ ੫ ॥

ਜਯੋਂ ਜਯੋਂ ਛੇਰਤਿ ਹੁਇ ਕਰਿ ਨੇਰੇ।

ਤਯੋਂ ਤਯੋਂ ਚੀਕਤਿ ਉਚ ਬਡੇਰੇ।

ਸਭਿਨਿ 'ਫਿਰਾਦ, ਫਿਰਾਦ' ਪੁਕਾਰੀ।

ਇਮ ਰੌਰਾ ਕੀਨਸਿ ਜਬਿ ਭਾਰੀ ॥ ੬ ॥

ਅਰੁ ਮਸਾਲ ਕੋ ਭਯੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਾ।

ਜਾਗੀ ਬੇਗਮ ਜਨੁ ਲਹਿ ਤ੍ਰਾਸਾ।

ਸ਼ਾਹੁਜਹਾਂ ਕੇ ਸੁਪਤੀ ਸੰਗ।

ਸੋ ਭੀ ਜਾਗਯੋ ਹਾਲਤਿ ਅੰਗ^੧ ॥ ੭ ॥

^੧ਅੰਗ (ਯਾ ਸਰੀਰ) ਹਿੱਲਣੇ ਕਰ।

ਕਹਿ ਬੇਗਮ 'ਕੋ ਹੈ ਇਸ ਕਾਲ?
 ਕਿਸ ਨੇ ਕੀਨਸਿ ਕੌਨ ਬਿਹਾਲ।
 ਦਿਨ ਮਹਿ ਸੁਨਹੁ ਨ ਨਰਨ ਪੁਕਾਰਾ।
 ਇਸ ਹਿਤ ਤੇ ਰੋਰਾ ਨਿਸ ਡਾਰਾ ॥ ੮ ॥
 ਕਹਤਿ ਸ਼ਾਹੁ 'ਪ੍ਰਾਤੀ ਹੁਇ ਜਾਇ।
 ਸੁਨੋ ਪੁਕਾਰ ਸਮੀਪ ਬੁਲਾਇ।'
 ਇਮ ਸੁਨਿ ਪਹਿਰੂ ਦੌਰਿ ਉਚਾਰਾ।
 'ਕੋ ਗਵਾਰ ਤੁਮ ਰੌਰ ਉਚਾਰਾ? ॥ ੯ ॥
 ਜਾਗੜੋ ਹਜ਼ਰਤ ਕੀਨਿ ਉਚਾਰ।
 ਸੁਨਹਿ ਪੁਕਾਰ ਪ੍ਰਭਾਤਿ ਹਕਾਰਿ।
 ਅਬਿ ਨਹਿ ਬੋਲਹੁ ਸ਼ਾਹੁ ਰਿਸੈ ਹੈ।
 ਪਠਹਿ ਸਿਪਾਹੀ ਮਾਰ ਕਰੈ ਹੈ ॥ ੧੦ ॥
 ਪੈਂਦਾ ਹੁਇ ਅਨੰਦ ਤਬਿ ਚਾਲਾ।
 'ਹਜ਼ਰਤ ਸੁਨੀ ਪੁਕਾਰ ਬਿਸਾਲਾ।
 ਹੋਤਿ ਭੋਰ ਹੁਇ ਨਜ਼ਾਵ ਹਮਾਰਾ।'
 ਇਮ ਭਾਖਤਿ ਨਿਜ ਸਿਵਰ ਪਧਾਰਾ
 ॥ ੧੧ ॥
 ਭਈ ਪ੍ਰਭਾਤਿ ਕੁਤਬ ਖਾਂ ਪਾਸ।
 ਨਿਜ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਭਿ ਕੀਨਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼।
 'ਤੇ ਮਤਿ ਤੇ' ਕਾਰਜ ਬਨਿ ਜਾਇ।
 ਜਬਹਿ ਹਕਾਰਹਿ ਬਨਹੁ ਸਹਾਇ'
 ॥ ੧੨ ॥
 ਕਹੈ ਕੁਤਬ 'ਉਰ ਧਾਰਹੁ ਧੀਰ।
 ਮੈਂ ਹਜ਼ਰਤ ਕੇ ਪਹੁੰਚਹੁ ਤੀਰ।
 ਜੇਤਿਕ ਮੇ ਤੇ ਤਹਿ ਬਨਿਆਵੈ।
 ਕਰੋਂ ਸਹਾਇ ਕਾਜ ਹੁਇ ਜਾਵੈ ॥ ੧੩ ॥
 ਹਜ਼ਰਤ ਨਿਕਟਿ ਚਲੜੋ ਕਹਿ ਸੋਇ।
 ਨਗਰ ਜਲੰਧਰ ਸੂਬਾ ਜੋਇ।
 ਰੁਚਿਰ ਕਚਹਿਰੀ ਕੋ ਇਸਥਾਨ।
 ਚਾਮੀਕਰ ਤੇ ਲਿਪੜੋ ਮਹਾਨ ॥ ੧੪ ॥
 ਨਾਨਾ ਬਿਧਿ ਕੇ ਤਰੁਵਰੁ ਬਿਖੇ।
 ਅਨਿਕ ਬਿਹੰਗ ਚਿੱਤ੍ਰ ਜਿਨ ਬਿਖੇ।

'ਤੇਰੀ ਸਲਾਹ ਨਾਲ।

ਜਹਿ ਖੁਸ਼ਬੋਇ ਮਹਾਂ ਮਹਿਕਾਈ।
 ਮਨਹੁ ਨਰਨ ਕੇ ਲੇਤਿ ਬੁਲਾਈ ॥ ੧੫ ॥
 ਆਇ ਤੁਰਕਪਤਿ ਬੈਠਯੋ ਬੀਚ।
 ਖਸ ਟਾਟੀ^੧ ਪਰ ਜਲ ਬਹੁ ਸੀਚ।
 ਨਾਨਾ ਬਿਧਿ ਕੇ ਪੁਸ਼ਪ ਬਖੇਰੇ।
 ਲਰਕਾਈ ਮਾਲਾ ਚਹੁਫੇਰੇ ॥ ੧੬ ॥
 ਬੈਠਿ ਤਖਤ ਪਰ ਲੇਤਿ ਸਲਾਮ।
 ਚਲਿ ਆਏ ਉਮਰਾਵ ਤਮਾਮ।
 ਬਹੁਰ ਵਜ਼ੀਰਖਾਨ ਚਲਿ ਆਯੋ।
 ਕੁਤਬ ਸਲਾਮ ਕਰੀ ਮੁਦ ਪਾਯੋ ॥ ੧੭ ॥
 ਕਿਤਿਕ ਦੇਰ ਮਹਿ ਬੋਲਯੋ ਸ਼ਾਹੂ।
 'ਕੌਨ ਹੁਤੋ ਅਸ ਨਿਸ ਕੇ ਮਾਂਹੂ?
 ਜਾਰ ਮਸਾਲੈਂ ਕਰੀ ਪੁਕਾਰੂ।
 ਕਿਸ ਕੋ ਛੀਨਯੋ? ਕੈ ਕਿਨ ਮਾਰੂ ॥ ੧੮ ॥
 ਦਈ ਨੀਂਦ ਉਚਟਾਇ ਹਮਾਰੀ।
 ਨਹਿ ਪੁਨ ਆਈ, ਰਹੀ ਖੁਮਾਰੀ^੧।
 ਮਹਾਂ ਦੁਖਿਤਿ ਨਰ ਬ੍ਰਿੰਦ ਪੁਕਾਰੇ।
 ਸੁਨਤਿ ਪਾਹਰੂ ਸੋ ਹਟਕਾਰੇ' ॥ ੧੯ ॥
 ਅਸ ਪਾਯੋ ਅਵਕਾਸ ਸੁਖਾਰੇ।
 ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਕਰਿ ਕੁਤਬ ਉਚਾਰੇ।
 'ਪੈਂਦਖਾਨ ਜੋ ਬਲੀ ਬਿਲੰਦ।
 ਚਾਕਰ ਢਿਗ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ॥ ੨੦ ॥
 ਗੁਰ ਕੁਛ ਜਬਰੀ ਤਹਿ ਸੋਂ ਕਰੀ।
 ਦਿਯੋ ਨਿਕਾਸਿ ਵਸਤੁ ਸਭਿ ਹਰੀ।
 ਬਹੁਤ ਦਿਵਸ ਕੋ ਫਿਰਹਿ ਪੁਕਾਰੂ।
 ਰਾਵਰਿ ਪਾਸ ਨ ਪਹੁੰਚੀ ਸਾਰੂ' ॥ ੨੧ ॥
 ਸੁਨੀ ਸ਼ਾਹੁ ਗੁਰ ਕੀ ਗਥ ਜਬੈ।
 ਖਾਂ ਵਜ਼ੀਰ ਦਿਸ਼ ਦੇਖਯੋ ਤਬੈ।
 ਤਿਨ ਕਰ ਜੋਰਿ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੁਨਾਯੋ।
 'ਹਜ਼ਰਤ ਪਿਖਹੁ ਸਮਾਂ ਕਸ ਆਯੋ
 ॥ ੨੨ ॥
 ਸੁਨਤਿ ਹੁਤੇ ਤ੍ਰਯੋਦਸਮੀ ਸਦੀ^੧।

^੧ਖਸ ਦੀ ਟੱਟੀ।^੧ਆਲਸ ਜਿਹਾ ਰਿਹਾ। (ਅ) ਮਸਤੀ ਟਿਕੀ ਰਹੀ।^੧ਤੇਰਵੀਂ ਸਦੀ (ਹਿਜਰੀ ਸੰਨ ਦੀ)

ਹੋਵਹਿ ਨਰ ਖੋਟੇ ਕਰਿ ਬਦੀ।
 ਸੋ ਅਬ ਲੋ ਨਹਿ ਆਵਤਿ ਭਈ।
 ਆਗੇ ਹੀ ਲੱਛਨ ਬਿਦਤਾਈ ॥ ੨੩ ॥
 ਇਸ ਪਠਾਨ ਕੀ ਸੁਨੀਅਹਿ ਬਾਤ।
 ਜਿਮ ਮੈਂ ਸੁਨੀ ਕਹੋਂ ਬੱਖਯਾਤ।
 ਸਾਦਰ ਪਦਰ ਹੀਨ ਇਹ ਰਹਯੋ।
 ਰੁਲਤਿ ਫਿਰਤਿ ਕਿਤ ਥਾਉਂ ਨ ਲਹਯੋ। 'ਕਿਧਰੇ (ਕੋਈ) ਟਿਕਾਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲਿਆ।
 ॥ ੨੪ ॥

ਦਯਾਲੁ ਸੁਭਾਵ ਗੁਰੂ ਜਬਿ ਹੇਰਾ।
 ਰਾਖਯੋ ਨਿਕਟਿ, ਜਥਾ ਹੁਇ ਚੇਰਾ।
 ਡੀਲ ਬਿਲੰਦ ਬਲੀ ਇਹ ਜਾਨਾ।
 ਪਾਰਯੋ ਇਸ ਕੋ ਪੁੱਤ੍ਰ ਸਮਾਨਾ ॥ ੨੫ ॥
 ਨਿਜ ਕਰ ਦੇਤੇ ਰਹੇ ਗਿਰਾਸ'। 'ਗ੍ਰਾਹੀਆਂ।
 ਕਰਤਿ ਪ੍ਰੇਮ ਕੋ ਰਾਖਯੋ ਪਾਸ।
 ਜਬਿ ਇਨ ਅਪਨੋ ਆਪ ਸੰਭਾਰਾ।
 ਆਯਹੁ ਤਿਨ ਪਰ ਕਰਨਿ ਪੁਕਾਰਾ
 ॥ ੨੬ ॥

ਲਵਨ ਖਾਇ ਕਰਿ ਦੇਹਿ ਬਧਾਈ।
 ਨਿਮਕ ਹਰਾਮੀ ਦਾਦ' ਉਠਾਈ। 'ਫਰਿਆਦ।
 ਯਾਂ ਤੇ ਸਮਾਂ ਜਾਨਿਯਤਿ ਖੋਟਾ।
 ਅਦਬ ਨ ਰਾਖਹਿ ਬਡ ਕੋ ਛੋਟਾ ॥ ੨੭ ॥
 ਪੁੱਤ੍ਰ ਪਿਤਾ ਕੋ ਕਰਹਿ ਪ੍ਰਹਾਰਾ।
 ਪਤਿ ਕੋ ਹਤਿ ਚਾਹਤਿ ਚਿਤ ਦਾਰਾ।
 ਕਰਹਿ ਭਲੇ ਪਰ ਬੁਰਾ ਬਿਸਾਲ।
 ਸੁਨੇ ਨ ਪਿਖੇ ਜਾਇ ਅਸ ਹਾਲ' ॥ ੨੮ ॥
 ਇਮ ਸੁਨਿ ਸ਼ਾਹੁ ਤੂਸ਼ਨੀ' ਭਯੋ। 'ਚੁੱਪ।
 ਕੁਛਕ ਸਮਾਂ ਜਬਿਹੂੰ ਬਿਤਿ ਗਯੋ।
 ਪੁਨ ਅਸ ਕਾਜ ਆਨ ਕਰਿ ਪਰਯੋ।
 ਖਾਂ ਵਜ਼ੀਰ ਕੋ ਪਠਵਨ ਕਰਯੋ ॥ ੨੯ ॥
 'ਜਾਇ ਸੁਧਾਰਹੁ ਬਿਗਰੈ ਨਾਂਹੀ।
 ਤੁਝ ਬਿਨ ਬਨੈ ਨ ਬੁਧਿ ਬਹੁ ਚਾਹੀ'। 'ਬੁਧੀ ਬਹੁਤੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ (ਇਸ ਵਿਚ)।
 ਗਯੋ ਵਹਿਰ ਉਠਿ ਖਾਨਵਜ਼ੀਰ।

ਹਰਖੇ ਤਬਿ ਉਮਰਾਵ ਜਿ ਤੀਰ ॥ ੩੦ ॥

ਇਤ ਪੈਂਦਾ ਲੇ ਸੰਗ ਦਮਾਦ।

ਪਹੁੰਚਯੋ ਪੌਰ ਪੁਚਾਵਨ ਦਾਦ।

ਸੰਗ ਪਠਾਨ ਪੰਚ ਸੈ ਭਏ।

ਸਭਿ ਇਕ ਥਾਨ ਬੈਠਿਤੇ ਭਏ ॥ ੩੧ ॥

ਨਿਸ ਮਹਿ ਹੁਤੇ ਪਾਹਰੂ ਜੋਇ।

ਆਯੋ ਪੌਰ ਬਿਲੋਕੇ ਸੋਇ।

'ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਿੱਠਾ।

ਜਾਨਿ ਪੁਕਾਰੂ ਬੂਝਨ ਕੀਨੇ।

'ਚੌਰ ਕਰਜੋ ਤੁਮ ਹੂੰ ਨਿਸ ਚੀਨੇ?'

॥ ੩੨ ॥

ਸੁਨਤਿ ਪੈਂਦ ਖਾਂ ਉਠਿ ਸਹਿਸਾਇ।

ਹਾਥ ਜੋਰ ਕਰਿ ਬਿਰ ਅਗੁਵਾਇ।

'ਕਿਮ ਹਜ਼ਰਤ ਨੇ ਰਾਤਿ ਉਚਾਰਾ।

ਕਰਹਿ ਕਿ ਨਾਂਹੀ ਨਜ਼ਾਵ ਹਮਾਰਾ

॥ ੩੩ ॥

ਜੇ ਅਬਿ ਸਿਮਰਨ ਦੇਹੁ ਕਰਾਇ।

ਦਰਬ ਪੰਚ ਸੈ ਹਮ ਤੇ ਪਾਇੰ।'

ਕਹਤਿ ਪਾਹਰੂ 'ਨਜ਼ਾਵ ਤੁਮਾਰਾ।

ਕਰਿਬੇ ਕਾਰਨ ਸ਼ਾਹੁ ਉਚਾਰਾ ॥ ੩੪ ॥

ਨਿਸ ਦੀ ਬਾਤ ਹੋਇ ਜੇ ਸਿਮਰਨ।

ਤੁਮਹੁ ਹਕਾਰਨ ਕਰਿ ਹੈ ਤਤਛਿਨ।'

ਲਾਲਚ ਲਗੇ ਪਾਹਰੂ ਗਯੋ।

ਮੇਲ ਸਲਾਬਤ ਖਾਂ ਸੋਂ ਕਿਯੋ ॥ ੩੫ ॥

'ਨਿਸ ਮਹਿ ਹਜ਼ਰਤ ਸੁਨੀ ਪੁਕਾਰ।

ਕਹਯੋ -ਨਜ਼ਾਵ ਹਮ ਕਰਹਿ ਸਕਾਰ-।

ਸੋ ਅਬਿ ਆਇ ਪੌਰ ਪਰ ਬੈਸੇ।

ਅਰਜ਼ ਸੁਨਾਇ ਦੀਜੀਯਹਿ ਐਸੇ' ॥ ੩੬ ॥

ਕਹੀ ਸਲਾਬਤ ਤਬਿ ਕਰ ਜੋਰਿ।

'ਨਿਸ ਕੇ ਅਏ ਪੁਕਾਰੂ ਪੌਰ।

ਹੁਕਮ ਜਥਾ ਹੁਇ ਤੈਸੇ ਕਰੈਂ।'

ਸੁਨਤਿ ਸ਼ਾਹੁ ਇਮ ਚਿਤਵਨ ਧਰੈ

॥ ੩੭ ॥

-ਗੁਰ ਕੇ ਸੰਗ ਭਏ ਰਣ ਜੈਸੇ।
 ਨਿਕਟਿ ਬੁਲਾਇ ਲਖਹਿ ਸੁਨਿ ਤੈਸੇ।
 ਥੋਰੇ ਸੁਭਟਨਿ ਬਹੁਤ ਖਪਾਏ।
 ਅਦਭੁਤ ਭਈ ਲਖੀ ਨਹਿ ਜਾਏ ॥ ੩੮ ॥
 ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਸਭਿ ਸੁਨਿ ਹੈਂ ਬਾਤੀ।
 ਜਾਨਹਿ ਸਕਲ ਭੇਦ ਬੱਖਯਾਤੀ-।
 ਦਯੋ ਹੁਕਮ 'ਆਨਹੁ ਹਮ ਪਾਸ।'
 ਸੁਨਤਿ ਪਾਹਰੂ ਹਰਖ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ॥ ੩੯ ॥
 ਪੈਂਦਖਾਨ ਕੋ ਜਾਇ ਹਕਾਰਾ।
 'ਚਲੋ ਹੋਇ ਹੈ ਨਜ਼ਾਵ ਤੁਮਾਰਾ।'
 ਸੁਨਿ ਪੈਂਦਾ ਅਨੰਦ ਕੇ ਸਾਥ।
 ਨਿਜ ਦਮਾਦ ਕੋ ਗਹਿ ਕਰਿ ਹਾਥ
 ॥ ੪੦ ॥
 ਇਕ ਦੁਇ ਅਪਨੇ ਸੰਗ ਮਿਲਾਇ।
 ਅੰਤਰ ਦੁਰਗ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਯੋ ਜਾਇ।
 ਆਗੇ ਖਰੋ ਸਲਾਬਤ ਹੇਰਾ।
 'ਗਮਹੁ ਅੱਗ੍ਰ, ਧਨ ਦਿਹੁ ਕੁਛ ਮੇਰਾ'
 ॥ ੪੧ ॥
 ਨਾਂਹਿ ਤੇ ਦੈਹੋਂ ਬਾਤ ਰੁਲਾਇ।'
 ਦਰਬ ਪੰਚ ਸੈ ਲਿਯ ਠਹਿਰਾਇ।
 ਸ਼ਾਹੁ ਸਮੀਪ ਤਬਹਿ ਲੇ ਗਯੋ।
 ਜਾਇ ਕਚਹਿਰੀ ਦਾਖਲ ਭਯੋ ॥ ੪੨ ॥
 ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਸੇ 'ਪੈਂਦੇਖਾਨ' ਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਤ੍ਰੋਦਸਮੇ ਅੰਸੂ
 ॥ ੧੩ ॥

੧੪. [ਕਾਲੇ ਖਾਂ ਨੇ ਬੀੜਾ ਚੁੱਕਿਆ]

੧੩<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੧੫

ਦੋਹਰਾ:

ਦੇਖਿ ਦੂਰ ਤੇ ਸ਼ਾਹੁ ਕੋ, ਨਿਵ ਨਿਵ ਕਰਤਿ
ਸਲਾਮ।

ਅੱਗੂ ਜਾਇ ਠਾਂਢੇ ਭਯੋ, ਜਿਹ ਠਾਂ ਸਭਾ
ਤਮਾਮ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਸੁੰਦਰ ਡੀਲ ਬਿਲੰਦ ਨਿਹਾਰਾ।
ਬਾਹੁ ਬਿਸਾਲ ਬਡੇ ਬਲਵਾਰਾ।
ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਦਤਿ ਭਨੀ ਤਬਿ ਬਾਨੀ।
'ਤੈ ਕਿਮ ਕੀਨਿ ਪੁਕਾਰ ਮਹਾਨੀ? ॥ ੨ ॥
ਕਯਾ ਤੁਮ ਛੀਨਯੋ ਕੈ ਕਿਨ ਮਾਰਾ?
ਹੈ ਅਸ ਕੌਨ ਦਿਯੋ ਦੁਖਭਾਰਾ?'
ਸੁਨਿ ਪੈਂਦੇ ਕਰ ਜੋਰਿ ਬਖਾਨਾ।
'ਹਰਿ ਗੁਵਿੰਦ ਮਮ ਸ਼ੌਰੁ ਮਹਾਨਾ ॥ ੩ ॥
ਕਰਤਿ ਚਾਕਰੀ ਰਿਪੁ ਬਹੁ ਹਨੇ।
ਠਾਨਤਿ ਜੰਗ ਕੀਨਿ ਬਲ ਘਨੇ।
ਮਮ ਬਾਹਨ ਕੇ ਹੋਇ ਅਲੰਬ।
ਤੁਮਰੇ ਲਸਕਰ ਹਨੇ ਕਦੰਬ ॥ ੪ ॥
ਬਡੀ ਬਡੀ ਮੈਂ ਜੋਖੋਂ ਖਾਇ।

'ਖਤਰੇ ਵਿਚ ਪੈ ਕੇ [ਪੰ: ਜੋਖੋਂ = ਬੜੇ ਕਸ਼ਟ ਯਾ ਵਿਪਤਾ
ਦੇ ਹੋਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ, ਖਤਰਾ]

ਲਈ ਫਤੇ ਬਹੁ ਜਸੁ ਉਪਜਾਇ।
ਤਿਸ ਕੋ ਇਹ ਇਨਾਮੁ ਮੁਝ ਦੀਨੋ।
ਆਯੁਧ ਬਸਤ੍ਰ ਛੀਨ ਕਰਿ ਲੀਨੋ ॥ ੫ ॥
ਜਾਟ ਗਵਾਰਨਿ ਤੇ ਮਰਿਵਾਯੋ।
ਤੁਮਰੇ ਤ੍ਰਾਸ ਤਨਕ ਨਹਿ ਪਾਯੋ।
ਜਬਿ ਰਾਵਰ ਕੀ ਦਈ ਦੁਹਾਈ।
ਸੁਨਿ ਬਹੁਤੀ ਤਬਿ ਮਾਰ ਕਰਾਈ ॥ ੬ ॥
ਜਿਤਿਕ ਚਮ੍ਹੂ ਗੁਰ ਕੇ ਸੰਗ ਰਹੈ।
ਮਮ ਸਮ ਅਪਰ ਨ ਬਲ ਮੈਂ ਅਹੈ।
ਸੁਨਤਿ ਕੁਤਬਖਾਂ ਕਹਤਿ ਬਨਾਇ।
'ਇਸ ਕੋ ਨਾਮ ਰਹਯੋ ਬਿਦਤਾਇ ॥ ੭ ॥

ਰਣ ਮਹਿ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਮ ਕਰੇ ਬਡੇਰੇ।
 ਖੜਗ ਖਤੰਗਨਿ ਹਤੇ ਘਨੇਰੇ।
 ਅਬਿ ਹਜ਼ੂਰ ! ਇਸ ਡੀਲ ਨਿਹਾਰਹੁ।
 ਅਪਰ ਮਨਿੰਦ ਨ ਕੋਇ ਬਿਚਾਰਹੁ ॥ ੮ ॥
 ਆਯੁਧ ਬਿੰਦਯਾ ਜਾਨਤਿ ਸਾਰੀ।
 ਨਿਜ ਬਚਾਇ ਦੇ ਰਿਪੁਨਿ ਪ੍ਰਹਾਰੀ।
 ਨਰ ਉਠਾਇ ਪਟਕੈ ਛਿਤ ਮਾਂਹੀ।
 ਇਹ ਕਿਮ ਅਰਨ ਦੇਹਿ ਬਲ ਬਾਂਹੀ^੧ 'ਕਿਵੇਂ ਅੜਨ ਦੇਂਦਾ ਹੈ ਬਾਹਾਂ ਦੇ ਬਲ ਨਾਲ।

॥ ੯ ॥

ਰਣ ਬਾਤਨਿ ਤੇ ਹਜ਼ਰਤ ਢਰਯੋ।
 ਬਹੁਕ ਬੁਝਿਬੋ ਹਸ ਕੈ ਕਰਯੋ।
 'ਕਹਾਂ ਕਹਾਂ ਕਹੁ ਜੰਗ ਪਰੇ ਹੈਂ?
 ਕਿਮ ਗੁਰ ਦਿਸਾ ਪ੍ਰਹਾਰ ਕਰੇ ਹੈ?'

॥ ੧੦ ॥

ਤਬਿ ਪੈਂਦੇ ਕਹਿ ਸਕਲ ਸੁਨਾਏ।
 'ਮੁਗਲਸਖਾਂ ਸੈਨਾ ਯੁਤਿ ਘਾਏ।
 ਗੁਰਪੁਰਿ^੨ ਮਹਿ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਉਦਾਰੇ।
 ਤਹਿ ਮੈਂ ਜੀਤ ਲੀਨਿ ਗਨ ਮਾਰੇ ॥ ੧੧ ॥

^੧ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

ਪੁਨਹਿ ਰੁਹੇਲਾ ਗ੍ਰਾਮ ਮਝਾਰਾ।
 ਲੇ ਦਲ ਅਬਦੁਲ ਖਾਨ ਸਿਧਾਰਾ।
 ਤਹਾਂ ਜੁਧ ਐਸੇ ਕੁਛ ਭਯੋ।
 ਹਟਿ ਜੀਵਤਿ ਕੋ ਗ੍ਰਿਹ ਨਹਿ ਗਯੋ
 ॥ ੧੨ ॥

ਤਹਿ ਪੁਰਸਾਰਥ ਕੀਨ ਘਨੇਰਾ^੩।

^੩ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੁਹਾਂ ਜੰਗਾਂ ਵਿਚ ਪੈਂਦੇ ਖਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਝੂਠ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਫਤੇ ਲਈ ਜਸੁ ਪਸਰਯੋ ਮੇਰਾ।
 ਪੁਨ ਰਾਵਰ ਕੇ ਤੁਰੰਗ ਚੁਰਾਏ।
 ਲਲਾਬੇਗ ਜੁਤਿ ਕੰਬਰ ਧਾਏ ॥ ੧੩ ॥

ਤਹਿ ਮੈਂ ਕਰੀ ਲਬੇਰ ਪਥੇਰਾ^੪।
 ਕਾਟਯੋ ਰਾਵਰਿ ਕਟਕ ਬਡੇਰਾ।
 ਫਤੇ ਲਈ ਇਮ ਤੀਨਹੁ ਬਾਰੀ।
 ਹਰਿਗੁਵਿੰਦ ਅਬਿ ਚਿੰਤ ਬਿਸਾਰੀ
 ॥ ੧੪ ॥

ਕਰਿ ਮੇਰੇ ਤ੍ਰਿਸਕਾਰ ਨਿਕਾਰਾ।
 ਦਰਬ ਚਾਕਰੀ ਜਾਨਿ ਉਦਾਰਾ।
 ਚਾਕਰ ਹੁਤੋ, ਅਦਬ ਮੈਂ ਰਾਖਾ।
 ਨਹਿ ਸਨਮੁਖ ਕੁਛ ਉੱਤਰ ਭਾਖਾ
 ॥ ੧੫ ॥

'ਬਹੁਤੀ।

ਨਤੁ ਗੁਰ ਹੁਤੋ ਅੱਗੁ ਮਮ ਐਸੇ।
 ਤੋਰਤਿ ਗ੍ਰੀਵ ਕਾਕਰੀ ਜੈਸੇ।
 ਦੇਤਿ ਬਗਾਇ ਨ ਲਾਵਤਿ ਬਾਰੀ।
 ਗਿਰਤਿ ਸੀਸ ਜਿਮ ਫਲ ਟੁਟਿ ਡਾਰੀ।
 ॥ ੧੬ ॥

'ਖਖੜੀ ਵਾਂਙੂ।

'ਡਾਲੋਂ ਟੁਟਕੇ ਫਲ।

ਕਯਾ ਬਲ ਗੁਲ ਕੋ ਮੋਰਿ ਅਗਾਰੀ।
 ਜਿਸ ਕੋ ਲੋਕ ਕਹੈਂ ਭੁਜ ਭਾਰੀ।
 ਅਬਿ ਆਵਨ ਕੋ ਹੇਤੁ ਬਤਾਵੈਂ।
 ਤੁਮ ਸਹਾਇ ਤੇ ਬਦਲਾ ਪਾਵੈਂ ॥ ੧੭ ॥

ਇਕ ਤੁਰੰਗ ਰਾਵਰ ਕੋ ਮਰਜੋ।
 ਦੂਸਰ ਅਹੈ ਤਿਨਹੁ ਢਿਗ ਖਰਜੋ।
 ਹਯ ਸਮੇਤ ਗੁਰ ਕੋ ਗਹਿ ਲਜਾਵੈਂ।
 ਪੀਛੈ ਰਹਿਨਿ ਜੀਵਕਾ ਪਾਵੈਂ ॥ ੧੮ ॥

'ਪਿਛੋਂ (ਆਪ ਪਾਸ) ਰਹਿਕੇ ਰੋਜ਼ੀ ਪਾਵਾਂਗਾ।

ਅਬਿ ਮੁਝ ਕੋ ਦਿਹੁ ਲਸਕਰ ਸੰਗ।
 ਕਰੋਂ ਜਾਇ ਮੈਂ ਦੀਰਘ ਜੰਗ।
 ਗੁਰ ਕੇ ਗਰ ਦੁਪਟਾ ਗਹਿ ਪਾਵੈਂ।
 ਐਂਚਿ ਆਪ ਕੇ ਨਿਕਟਿ ਲਿਆਵੈਂ
 ॥ ੧੯ ॥

ਪੈਂਦ ਖਾਨ ਤਬਿ ਨਾਮ ਕਹਾਊਂ।
 ਨਤੁਰ ਆਇ ਮੈਂ ਮੁਖ ਨ ਦਿਖਾਊਂ।
 ਸੁਨਿ ਬਹਾਦੁਰੀ ਕੇ ਬਚ ਸ਼ਾਹੂ।
 ਮਹਾਂ ਅਨੰਦਤਿ ਹੈ ਮਨ ਮਾਂਹੂ ॥ ੨੦ ॥

ਅਪਨੀ ਸਿਫਤ ਜਥਾ ਤੈਂ ਬਰਨੀ।
 ਅਬਹਿ ਲਾਯਕੀ ਸਚ ਇਹ ਕਰਨੀ।
 ਡੀਲ ਬਿਲੰਦ ਬਲੀ ਬਡ ਬਾਹੂ।
 ਤਿਮ ਦਿਖੀਯਤਿ ਮਨ ਕੋ ਉਤਸ਼ਾਹੂ
 ॥ ੨੧ ॥

ਮਨ ਭਾਵਤਿ ਲਸਕਰ ਸਮੁਦਾਇ।
 ਹਮ ਦੈ ਹੈਂ ਤੁਵ ਸੰਗ ਚਢਾਇ।
 ਚਮ੍ਹੰ ਚਮ੍ਹੰ ਸੋਂ ਮਿਲਿ ਕੈ ਲਰੈ।
 ਤੁਮ ਪਹੁਚਯੋ ਜਹਿ ਗੁਰ ਥਿਰ ਅਰੈ
 ॥ ੨੨ ॥

ਅਪਰ ਸੁਭਟ ਗੁਰ ਕੇ ਬਲਵੰਤੇ।
 ਤੁਝ ਢਿਗ ਪਹੁੰਚਿ ਨ ਦੇਹਿ ਕਦੰਤੇ।

'ਕਦੇ ਪਹੁੰਚਣ ਨਹੀਂ ਦੇਣਗੇ (ਸਾਡੇ ਸੂਰਮੇ) ਤੇਰੇ ਨੇੜੇ
 ਗੁਰੂ ਕੇ ਸੁਰਮਿਆਂ ਨੂੰ।

ਤੇਰੇ ਅਰੁ ਗੁਰ ਕੋ ਰਣ ਦੁੰਦ।
 ਜੁਟਹੁ ਜੋਰ ਕਰਿ ਬਾਹੁ ਬਿਲੰਦ ॥ ੨੩ ॥
 ਜੇ ਬਲ ਕਰਿ ਗੁਰ ਕੋ ਗਹਿ ਲਜਾਵੈਂ।
 ਮਨਸਬ ਮਨ ਸਭਿ ਬਾਂਛਤਿ ਪਾਵੈਂ।

'ਅਹੁਦਾ ਤੇ ਮਨ ਦੀ ਮੁਰਾਦ ਸਭਿ (ਕੁਛ) ਪਾ ਲਵੇਂਗਾ।

ਹਯ ਦਿਲਬਾਗ ਸੰਗ ਲੈ ਆਉ।
 ਬਿਨਾਂ ਬਿਲੰਬ ਲੇਹੁ ਸਿਰੁਪਾਉ ॥ ੨੪ ॥
 ਪੈਂਦੇ ਕਹਯੋ 'ਹਜ਼ੂਰ ਅਗਾਰੀ।
 ਕਰਿ ਹੰਕਾਰ, ਨ ਕੂਰ ਉਚਾਰੀ।
 ਬਾਲ ਅਵਸਥਾ ਤੇ ਮੈਂ ਸੰਗ।
 ਲਖੋਂ ਡੀਲ ਬਲ ਜੇਤਿਕ ਅੰਗ ॥ ੨੫ ॥
 ਹੇਤੁ ਜੀਵਕਾ ਰਹੇ ਬਧਾਵਤਿ।
 ਮੈਂ ਦਬਿ ਜਾਤਿ ਜਿ ਓਜ ਲਗਾਵਤਿ।

'ਵਧਾਵਦਾ ਰਹਿਆ (ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਹੋਂਸਲਾ)।

'ਜਦੋਂ (ਗੁਰੂ ਜੀ) ਬਲ ਲਗਾਵਦੇ ਮੈਂ (ਜਾਣਕੇ) ਦਬ ਜਾਂਦਾ
 ਸਾਂ।

ਰਾਵਰ ਹਾਥ ਧਰਹੁ ਸਿਰ ਮੇਰੇ।
 ਅਬਿ ਲਜਾਵੋਂ ਗਹਿ ਗੁਰੂ ਅਗੇਰੇ ॥ ੨੬ ॥

'ਹੁਣੇ ਹੀ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਫੜ ਅਗੇ ਲਾਕੇ ਲੈ ਆਉਂਦਾ ਹਾਂ (ਅ)
 (ਆਪਦੇ) ਅਗੇ ਲੈ ਆਉਂਦਾ ਹਾਂ।

ਇਮ ਸੁਨਿ ਸ਼ਾਹੁ ਦਈ ਕਰ ਸ਼ਾਰਤ।
 'ਤੂਸ਼ਨਿ ਰਹੁ' ਸਮੁਝਾਇ ਬਿਚਾਰਤ।

'ਹੱਥ ਨਾਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਦਿਤਾ (ਜਿਸਦਾ ਭਾਵ ਸੀ ਹੁਣ) ਚੁਪ
 ਰਹੁ (ਇਸ ਨਾਲ) ਮਾਨੋਂ ਪੈਂਦੇ ਨੂੰ (ਇਹ) ਸਮਝਾਇਆ
 ਕਿ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਕੁਛ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਥਿਰ ਉਮਰਾਵ ਹੁਤੇ ਸਮੁਦਾਈ।
 ਸਭਾ ਬਿਖੈ ਸਭਿਹੂੰਨਿ ਸੁਨਾਈ ॥ ੨੭ ॥
 'ਨਗਨ ਤੇਗ ਅਰੁ ਪਾਨਨ ਬੀਰਾ।
 ਧਰਹੁ ਆਨਿ ਕਰਿ ਬਿਚ, ਬਡ ਬੀਰਾ।
 ਜੋ ਉਤਸਾਹ ਜੰਗ ਕੋ ਧਰੈ।
 ਹਰਿਗੁਵਿੰਦ ਪਰ ਚਢਿਬੋ ਕਰੈ ॥ ੨੮ ॥

ਪੈਂਦਖਾਨ ਕੇ ਸੰਗ ਸਿਧਾਰੈ।
 ਕਰਿ ਬਹਾਦੁਰੀ ਅਰਿ ਕੋ ਮਾਰੈ।
 ਤੀਨ ਬਾਰ ਕਰਿ ਰਾਰ ਉਦਾਰਾ।
 ਜੋ ਉਮਰਾਵ ਚਢ੍ਹੇ ਸੋ ਮਾਰਾ ॥ ੨੯ ॥
 ਇਸ ਪਠਾਨ ਕੇ ਬਲ ਕਰਿ ਜੀਤਾ।
 ਅਬਿ ਕੇ ਗਹਿ ਲੀਜੈ ਦੇ ਭੀਤਾ।
 ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਭਿ ਸਭਾ ਮਝਾਰਾ।
 ਤੀਨ ਬਾਰ ਜਬਿ ਸ਼ਾਹੁ ਉਚਾਰਾ ॥ ੩੦ ॥
 ਮੁਗਲਸਖਾਨ ਭ੍ਰਾਤ ਇਕ ਅਹੈ।
 ਕਾਲੇਖਾਨ ਨਾਮ ਜਗ ਕਹੈ।
 ਸੂਬਾ ਪੁਰਿ ਪਿਸ਼ੌਰ ਕੋ ਭਾਰਾ।
 ਸੈਨਾ ਸੰਗ ਪਚਾਸ ਹਜ਼ਾਰਾ ॥ ੩੧ ॥
 ਤਿਨ ਸੁਨਿ ਕੈ ਉਰ ਬਿਖੈ ਬਿਚਾਰਾ।
 ਭ੍ਰਾਤ ਮਰੇ ਕੋ ਬੈਰ ਸੰਭਾਰਾ।
 -ਤਿਸ ਕੋ ਪਲਟਾ ਮੈਂ ਨਹਿ ਲੀਨੋ।
 ਖਾਨ ਬ੍ਰਿੰਦ ਸਭਿ ਭਾਖਹਿ ਹੀਨੋ ॥ ੩੨ ॥
 ਅਬਿ ਅਵਕਾਸ ਭਲੇ ਮੁਝ ਪਾਵੈਂ।
 ਗਹੌ ਗੁਰੂ ਕੋ, ਸ਼ਾਹੁ ਪਠਾਵੈ।
 ਇਕ ਤੋਂ ਹਜ਼ਰਤ ਕਾਰਜ ਅਹੈ।
 ਦੁਤੀਏ ਜਸੁ ਮੇਰੇ ਜਗ ਰਹੈ ॥ ੩੩ ॥
 ਤ੍ਰਿਤੀਏ ਪਲਟਾ ਮੁਗਲਸਖਾਨ।
 ਇਮ ਮੇਰੇ ਹੁਇ ਕਾਜ ਮਹਾਨ-।
 ਉਠਿ ਕਰ ਜੋਰਤਿ ਬੋਲਯੋ ਸੋਇ।
 'ਹਜ਼ਰਤ ਹੁਕਮ ਮੋਹਿ ਕਉ ਹੋਇ ॥ ੩੪ ॥
 ਸੈਨਾ ਸਕਲ ਜੰਗ ਕਰਿ ਘੈਰੈਂ।
 ਹਰਿਗੁਬਿੰਦ ਜੀਵਤਿ ਗਹਿ ਲੈਰੈਂ।
 ਨਿਕਟਿ ਆਪ ਕੇ ਜਦ ਹਮ ਲਯਾਵੈਂ।
 ਭ੍ਰਾਤ ਮਰੇ ਕੀ ਕਰਕ ਮਿਟਾਵੈਂ ॥ ੩੫ ॥
 ਭਰਯੋ ਰਿਦਾ ਰਿਸ ਜ਼ਾਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ੀ।
 ਸੋ ਸਭਿ ਗੁਰ ਪਰ ਕਰਵ ਨਿਕਾਸੀ।
 ਤਿਸ ਦਿਨ ਸੁਪਤੋਂ ਨੀਂਦ ਸੁਖਾਰੀ।
 ਹਰਿਗੁਵਿੰਦ ਗਹਿ ਲੇਹੁ ਕਿ ਮਾਰੀ

'ਕੱਢਾਂਗਾ।

॥ ੩੬ ॥

ਸੁਨਤਿ ਸ਼ਾਹੁ ਤਬਿ ਹਰਖ ਵਧਾਵੈ।
 'ਕਾਲੇਖਾਂ ! ਇਮ ਹੀ ਬਨਿ ਆਵੈ।
 ਪੈਂਦ ਖਾਨ ਕੇ ਸੰਗ ਸਿਧਾਵਹੁ।
 ਸਜਹੁ ਸੈਨ ਦੁੰਦਭਿ ਬਜਾਵਹੁ' ॥ ੩੭ ॥
 ਇਮ ਸੁਨਿ ਕਾਲੇਖਾਂ ਹਰਖਾਯੋ।
 ਕਰਿ ਸਲਾਮ ਕੋ ਸੀਸ ਝੁਕਾਯੋ।
 ਨਗਨ ਤੇਗ ਬਿਚ ਸਭਾ ਉਠਾਈ।
 ਪਾਨਨ ਬੀਰਾ ਲੀਨਿ ਚਬਾਈ ॥ ੩੮ ॥
 ਪਿਖਿ ਉਤਸ਼ਾਹ ਸ਼ਾਹੁ ਤਿਸਕਾਲਾ।
 ਸਿਰੇਪਾਉ ਮੰਗਵਾਇ ਬਿਸਾਲਾ।
 ਜ਼ਰੀ ਬਸਤ੍ਰ ਸੁੰਦਰ ਮੁਦਧਾਰੇ।
 ਕਲਗੀ ਜਿਗਾ ਜਿਨਹੁ ਪਰ ਧਾਰੇ

॥ ੩੯ ॥

ਕੰਕਨ ਕੰਚਨ ਹੀਰਨ ਜਰੇ।
 ਦ੍ਰੈ ਮੰਗਵਾਇ ਸੁ ਬਖਸ਼ਨ ਕਰੇ।
 ਕੰਠਾ ਬਡ ਕੀਮਤ ਮੁਕਤਨ ਕੋ'।
 ਉੱਜਲ ਗੋਲ ਦਿਯੋ ਪਹਿਰਨ ਕੋ ॥ ੪੦ ॥
 ਸਵਾ ਲਾਖ ਕੋ ਖਿਲਤ ਕਹਾਵੈ।
 ਲੇ ਕਾਲੇਖਾਂ ਉਰ ਹਰਖਾਵੈ।
 ਹਜ਼ਰਤ ਹੁਇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਜਬਿ ਦੀਨਾ।
 ਸਭਿ ਉਮਰਾਵਨਿ ਹੇਰਨ ਕੀਨਾ ॥ ੪੧ ॥
 ਹੁਤੇ ਮੀਤ ਇਕ ਅਬਦੁਲ ਖਾਨ।
 ਖੋਜਾ ਅਨਵਰ ਨਾਮ ਬਖਾਨਿ।
 ਤਿਨ ਭੀ ਦੇਖਤਿ ਚੌਂਪ ਬਢਾਈ।
 ਚਹੀ ਗੁਰੂ ਪਰ ਕਰਨ ਚਢਾਈ ॥ ੪੨ ॥
 ਦ੍ਰੈ ਹਜ਼ਾਰ ਪ੍ਰਤਨਾ' ਕੋ ਮਾਲਿਕ।
 ਬੈਰ ਸੰਭਾਰਿ ਖਰਜੋ ਤਤਕਾਲਕ।
 ਜਿਤੇ ਵਕੀਲ ਸ਼ਾਹ ਕੇ ਜਾਨੋਂ।
 ਤਿਨ ਸਭਿ ਕੋ ਸਿਰਮੌਰ ਪਛਾਨੋਂ ॥ ੪੩ ॥
 'ਹਜ਼ਰਤ ! ਹੁਕਮ ਆਪ ਕੋ ਪਾਉਂ।
 ਪੈਂਦਖਾਨ ਕੇ ਸੰਗ ਸਿਧਾਉਂ।

'ਮੋਤੀਆਂ ਦਾ।

'ਸੈਨਾ [ਸੰਸ: ਪ੍ਰਿਤਨਾ]

ਅਬਦੁਲ ਖਾਨ ਮੀਤ ਮਮ ਮਾਰਾ।

ਅਹੈ ਕਰਜ਼ ਸਿਰ ਕਰੋਂ ਉਤਾਰਾ ॥ ੪੪ ॥

ਦਾਵ ਭੇਤ ਬੁਧਿ ਕੇ ਉਪਜਾਇ।

ਕਾਲੇਖਾਂ ਕੋ ਬਨੋਂ ਸਹਾਇ।'

ਪੰਚ ਹਜ਼ਾਰਨਿ ਕੋ ਸਿਰੁਪਾਇ।

ਹਰਖ ਸ਼ਾਹੁ ਕਰਿ ਤਾਂਹਿ ਦਿਵਾਇ

॥ ੪੫ ॥

'ਜਜੋਂ ਕਜੋਂ ਕਰਿ ਗੁਰਿ ਕੋ ਗਹਿ ਆਨੋਂ।

ਲਰਤਿ ਬਾਹਨੀ ਰਨ ਕਰਿ ਹਾਨੋਂ।'

ਸਹਿਤ ਦਮਾਦ ਜੁ ਪੈਂਦੇ ਖਾਨ।

ਸਿਰੋਪਾਉ ਤਿਨ ਦੇਵਨ ਠਾਨਿ ॥ ੪੬ ॥

ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਬਿਦਾ ਸਭਿ ਕਰੇ।

ਨਿਕਸੇ ਵਹਿਰ ਮੋਦ ਉਰ ਭਰੇ।

ਜਬਿ ਅਪਨੇ ਡੇਰੇ ਮਹਿ ਗਏ।

'ਦੁੰਦਭਿ ਬਜਹਿ' ਹੁਕਮ ਕੋ ਦਏ ॥ ੪੭ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਸੇ 'ਉਮਰਾਵਨ ਚੜ੍ਹਾਈ ਪ੍ਰਸੰਗ' ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ
ਚੌਦਸਮੇ ਅੰਸੂ ॥ ੧੪ ॥

੧੫. [ਲਸ਼ਕਰ ਦੀ ਚੜ੍ਹਾਈ]

੧੪<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੧੬

ਦੋਹਰਾ:

ਕੁਤਬਖਾਨ ਬੈਠਜੋ ਪਿਖਜੋ, ਹਜ਼ਰਤ ਅਪਨੇ
ਤੀਰ।

‘ਤੂੰ ਭੀ ਕਰਿ ਪ੍ਰਸਥਾਨ ਕੋ, ਸੁਮਤਿ ਵੰਤ
ਬਡ ਬੀਰ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

‘ਤੇਰੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਆ: ਤਅੱਲਕ।

ਨਗਰ ਜਲੰਧਰ ਤਾਲਖ ਤੇਰੇ।
ਦਿਹੁ ਲਸ਼ਕਰ ਉਤਸਾਹੁ ਘਨੇਰੇ।
ਸਭਿ ਕੀ ਸੁਧਿ ਲਿਹੁ ਦੇਖਹੁ ਜੰਗ।
ਬਨਹੁ ਸਹਾਇਕ ਪੈਂਦੇ ਸੰਗ ॥ ੨ ॥
ਨਿਕਟਿ ਰਹਿਨ ਤੇ ਤੂੰ ਸਭਿ ਜਾਨਹਿ।
ਗਹਜੋ ਜਾਇ ਗੁਰ ਤਿਮ ਬਿਧਿ ਠਾਨਹਿ।
ਅਪਨਿ ਚਮੁੰ ਸਭਿ ਸੰਗ ਰਲਾਵੋ।
ਮਿਲਿ ਕਰਿ ਕਾਜ ਕਰੋ ਇਤ ਆਵੋ
॥ ੩ ॥

ਸੁਨਤਿ ਕੁਤਬ ਖਾਂ ਕਹਿ ਕਰ ਬੰਦਿ।
‘ਨਿਸਚੈ ਗਹਿ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ।
ਪੈਂਦਖਾਨ ਜਬਿ ਤੇ ਉਠਿ ਆਵਾ।
ਤਬਿ ਕੋ ਮੋਹਿ ਭਰੋਸ ਉਪਾਵਾ ॥ ੪ ॥
ਪੁਨ ਲਸ਼ਕਰ ਅਬਿ ਚਢ੍ਹੋ ਬਿਸਾਲਾ।
ਕਿਮ ਗੁਰ ਬਚਹਿ ਨਹੀਂ ਇਸ ਕਾਲਾ।
ਜਾਇ ਸੰਗ ਮੈਂ ਦੇਉਂ ਗਹਾਇ।
ਸਭਿ ਸੈਨਾ ਕੋ ਸੰਗ ਮਿਲਾਇ ॥ ੫ ॥
ਸ਼ਾਹੁ ਜਹਾਂ ਪ੍ਰਸੰਨ ਬਡ ਹੈ ਕੈ।
ਬਹੁ ਮੋਲਾ ਸਿਰੁਪਾਉ ਸੁ ਦੈ ਕੈ।
ਕੁਤਬਖਾਨ ਕੋ ਦੀਨਸਿ ਵਿਦਾ।
ਹਰਖਤਿ ਵਹਿਰ ਨਿਕਸਿ ਕਰਿ ਤਦਾ
॥ ੬ ॥

ਕਾਲੇਖਾਨ ਸੰਗ ਸਭਿ ਮਿਲੇ।
ਚਢ੍ਹਿਨਿ ਹੇਤੁ ਕਰਿ ਮਸਲਤ ਭਲੇ।
ਪੈਂਦਖਾਨ ਤੇ ਆਦਿਕ ਕਹੈ।

'ਲੂਟਹਿ ਗੁਰ' ਧਨ ਗਨ ਕੋ ਲਹੈ' ॥ ੭ ॥

¹ਲਵਾਂਗੇ।

ਸਭਿ ਜਾਨਤਿ ਮੈਂ ਭੇਦ ਬਤਾਵੈਂ।

¹ਮੈਂ ਸਾਰੇ ਭੇਦ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ (ਕਿ ਧਨ ਕਿੱਥੇ ਹੈ ਉਹ) ਦੱਸਾਂਗਾ।

ਕਰ ਗਹਿ ਕੈ ਗੁਰ ਕਉ ਲੈ ਆਵੈਂ।'

ਨਿਜ ਨਿਜ ਦਲ ਦੁੰਦਭਿ ਬਜਵਾਏ।

ਸਰਬ ਭਾਂਤਿ ਤਜਾਰੀ ਕਰਿਵਾਏ ॥ ੮ ॥

ਗਨ ਗੁਲਕਾਂ ਬਾਰੂਦ ਘਨੇਰੀ।

ਬਰਤਾਈ ਲਸ਼ਕਰ ਬਹੁ ਤੇਰੀ।

ਹਯ ਹੱਥਜਾਰ ਅਪਰ ਬਰਤਾਏ।

ਧਨ ਦੇ ਕਰਿ ਮਨ ਸਭਿਨਿ ਵਧਾਏ ॥ ੯ ॥

ਨਿਜ ਨਿਜ ਸੈਨ ਅਸੂਦੀ ਕਰਿ ਕੈ।

ਪੰਚਹੁ ਬੀਰ ਚਢੇ ਰਿਸ ਧਰਿ ਕੈ।

ਮਿਲਿ ਆਪਸ ਮਹਿ ਭਏ ਸ਼ਰਾਬੀ।

ਬੋਲ ਅਟਪਟੇ ਚਹਤਿ ਖਰਾਬੀ ॥ ੧੦ ॥

'ਗੁਰ ਕਜਾ ਵਸਤੁ ਹਮਾਰੇ ਆਗੇ।

¹ਸਾਡੇ ਚੜ੍ਹਿਆਂ ਈਰਾਨ ਵਲੋਂ ਬੀ ਭੱਜ ਜਾਏਗੀ।

ਚਢਹਿ ਇਰਾਨ ਵਲਾਇਤ ਭਾਗੇ।'

ਅਬਿ ਪਹੁੰਚਨਿ ਕੀ ਬਿਲਮ ਹਮਾਰੀ।

ਇਕ ਹਮਲੇ' ਰਿਪੁ ਦੈ ਹੈਂ ਮਾਰੀ' ॥ ੧੧ ॥

¹ਇਕ ਹਮਲੇ ਵਿਚ।

ਸੂਬਾ ਕਾਲੇ ਖਾਨ ਬਿਸਾਲਾ।

ਦੁਤਿਯ ਕੁਤਬਖਾਂ ਚਢਿ ਤਿਸ ਕਾਲਾ।

ਖੋਜਾ ਅਨਵਰ ਭਯੋ ਅਰੂਢਨ।

ਪ੍ਰੇਰਤਿ ਕਾਲ ਸਭਿਨਿ ਹੂੰ ਮੂਢਨਿ ॥ ੧੨ ॥

ਪੈਂਦੇਖਾਨ, ਖਾਨ ਅਸਮਾਨਾ।

ਪੰਚਹੁ ਜੋਧਾ ਠਾਨਿ ਗੁਮਾਨਾ।

ਪਾਪ ਬਿਖੈ ਰਤਿ ਜੇ ਬਡ ਪਾਪੀ।

ਬਾਰ ਬਾਰ ਤਬਿ ਹੋਇ ਸੁਰਾਪੀ' ॥ ੧੩ ॥

¹ਸ਼ਰਾਬੀ।

ਬਾਦਿਤ ਆਨਿਕ ਭਾਂਤਿ ਬਜਵਾਏ।

ਸਕਲ ਅਰੂਢੇ ਦਲ ਸਮੁਦਾਏ।

ਮਨਹੁ ਟੀਡਗਨ' ਗਮਨੇ ਐਸੇ।

¹ਟਿੱਡੀ ਦਲ।

ਹਿਮ ਮਹਿ ਗਰਨ ਜਾਤਿ ਹੈਂ ਜੈਸੇ।

¹ਬਰਫ ਵਿਚ ਗਲਨ ਲਈ ਜਿਵੇਂ ਜਾ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

॥ ੧੪ ॥

ਮਨਹੁ ਮਕੌਰਨ ਲਾਗੇ ਪੰਖ।

ਸਮੁਖ ਬਿਹੰਗਨ ਚਲੇ ਅਸੰਖ।

¹ਪੰਛੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਸੰਖਾਂ ਹੀ ਚਲੇ ਹਨ (ਪੰਛੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ)।

ਅਪਰ ਭਾਵ ਕਵਿ ਕੇ ਮਨ ਮਿਲਜੋ।

ਜਨੁ ਸਲਿਤਾਪਤਿ ਉਛਲਤਿ ਚਲਜੋ

॥ ੧੫ ॥

ਪਰਤਿ ਕੁਲਾਹਲ ਮਾਰਗ ਮਾਂਹੀ।

ਉਡੀ ਧੂਲ ਰਵਿ ਢਾਂਪਜੋ ਤਾਂਹੀ।

ਧਰਾ ਹਲਾਵਤਿ ਗਮਨੀ ਸੈਨਾ।

ਮਾਨਹੁ ਆਪ ਚਲੀ ਜਮ ਐਨਾ¹ ॥ ੧੬ ॥

¹ਜਮ ਦੇ ਘਰ।

ਕੇਤਿਕ ਚਢੇ ਉਤੰਗ ਮਤੰਗਨਿ।

ਕਿਤਿਕ ਨਚਾਵਤਿ ਚਪਲ ਤੁਰੰਗਨਿ।

ਗਜਗਾਹਨ ਬੰਧੇ ਬਡ ਤੀਰ।

ਗਹਿ ਕਮਾਨ ਭਰਿ ਤਰਕਸ਼ ਤੀਰ

॥ ੧੭ ॥

ਕਿਤਿਕ ਤੁਫੰਗਨ ਹਾਥ ਉਠਾਵੈਂ।

ਹਯਨਿ ਭਗਾਇ ਨਚਾਇ ਦਿਖਾਵੈਂ[†]।

[†]ਪਾ:-ਦਿਖਾਇ ਚਲਾਵੈਂ।

ਦੀਰਘ ਤੋਮਰ ਹਾਥ ਉਭਾਰੇ।

ਬੰਬਲਿਆਲੇ ਖਰ ਅਨਿਯਾਰੇ¹ ॥ ੧੮ ॥

¹ਬੰਬਲਾਂ ਵਾਲੇ, ਤਿੱਖੇ ਤੇ ਨੌਕਦਾਰ।

ਖਰ ਖੰਡੇ ਤੇਗੇ ਦਰਮਜਾਨੀ¹।

¹ਮਿਆਨਾਂ ਵਿਚ। (ਅ) ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੇ।

ਸੈਫ, ਸਰੋਹੀ, ਸਾਂਗ ਮਹਾਨੀ।

ਇਮ ਲਵਪੁਰਿ ਤੇ ਚਢਿ ਕਰਿ ਚਾਲੇ।

ਸਭਿ ਸਮਾਜ ਹਿਤ ਲਰਨ ਸੰਭਾਲੇ

॥ ੧੯ ॥

ਪੰਦ੍ਰਹ ਕੋਸ ਜਾਇ ਕਿਯ ਡੇਰਾ।

ਨਿਸ ਬਿੱਸ੍ਰਾਮ ਕਰਨਿ ਬਲ ਹੇਰਾ।

ਮੌਜੂਦਾਤ¹ ਲੀਨਿ ਸਭਿਹਿਨਿ ਕੀ।

¹ਹਾਜ਼ਰੀ।

ਨਿਜ ਨਿਜ ਮਿਸਲ ਬਨਾਇ ਭਟਨਿ ਕੀ

॥ ੨੦ ॥

ਸਭਿ ਕੋ ਸਾਵਧਾਨ ਕਰਿ ਲੀਨਾ।

ਜੋ ਜਿਹ ਚਾਹਤਿ ਸੋ ਤਿਹ ਦੀਨਾ।

ਖਾਨ ਪਾਨ ਕਰਿ ਕੈ ਤਿਸ ਥਾਨ।

ਲਸ਼ਕਰ ਸੁਪਤ ਜਥਾ ਸੁਖ ਠਾਨਿ ॥ ੨੧ ॥

ਬਡੀ ਪ੍ਰਾਤਿ ਤੇ ਬਜੇ ਨਗਾਰੇ।
 ਜੋਧਾ ਉਠੇ ਕੀਨਿ ਸਭਿ ਤਜਾਰੇ।
 ਪਾਇ ਹਯਨਿ ਪਰ ਨਿਜ ਨਿਜ ਜੀਨ।
 ਤੂਰਨ ਤਬਹਿ ਅਰੂਢਨ ਕੀਨਿ ॥ ੨੨ ॥
 ਬਡ ਮਤੰਗ ਪਰ ਪਾਇ ਅੰਬਾਰੀ।
 ਲਾਗੀ ਜ਼ਰੀ ਸਤਾਰਨ ਸਾਰੀ।
 ਚਢਿ ਕਾਲੇਖਾਂ ਮਾਰਗ ਚਾਲਾ।
 ਗਮਨਯੋ ਲਸਕਰ ਸੰਗ ਬਿਸਾਲਾ ॥ ੨੩ ॥
 ਦੁੰਦਭਿ ਬਜਹਿ ਸੈਂਕਰੇ ਆਗੇ।
 ਚਲੇ ਜਾਹਿ ਸੰਘਰ ਅਨੁਰਾਗੇ।
 'ਮਾਰਹਿ, ਗਹਹਿ' ਕਰਤਿ ਬਕਬਾਦਾ।
 ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਕਾਲੇਖਾਂ ਅਹਿਲਾਦਾ ॥ ੨੪ ॥
 ਨਦੀ ਬਿਪਾਸਾ ਕੇ ਤਟ ਆਏ।
 ਜਹਿ ਕਹਿ ਤੇ ਕੇਵਟ ਬੁਲਿਵਾਏ।
 ਕਰੀ ਸਮੂਹ ਏਕ ਥਲ ਤਰਨੀ।
 ਤੂਰਨ ਪਾਰ ਸੈਨ ਸਭਿ ਕਰਨੀ ॥ ੨੫ ॥
 ਲਗੇ ਉਤਾਰਨਿ ਭਰਿ ਭਰਿ ਪੂਰ।
 ਕਰਤਿ ਸ਼ੀਘ੍ਰਤਾ ਉਤਰੇ ਸੂਰ।
 ਪੰਚਹੁ ਜੋਧਾ ਲਸਕਰ ਸਾਰੇ।
 ਭਏ ਪਾਰ ਨਹਿ ਲਗੀ ਅਵਾਰੇ ॥ ੨੬ ॥
 ਕੁਤਬਖਾਨ ਕੋ ਕਰਿ ਕੈ ਆਗੇ।
 ਚਲੇ ਜਲੰਧਰ ਕੇ ਮਗ ਲਾਗੇ।
 ਪਹੁੰਚਤਿ ਭਏ ਕਰਜੋ ਸਭਿ ਡੇਰਾ।
 ਛਾਯਾ ਸਹਿਤ ਥਾਨ ਜਹਿ ਹੇਰਾ ॥ ੨੭ ॥
 ਤੰਬੂ ਬ੍ਰਿੰਦ ਲਗੇ ਚਹੁ ਫੇਰੇ।
 ਮਨਹੁ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਪਾਇ ਕਰਿ ਘੇਰੇ।
 ਦੀਪ ਸਮਾਨ ਨਗਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਵਤਿ।
 ਹਯ ਹਿਰੇਖ ਜਹਿ ਕਹਾਂ ਉਠਾਵਤਿ
 ॥ ੨੮ ॥
 ਜਥਾ ਜੋਸ ਸੇਵਾ ਸਭਿ ਕੇਰੀ।
 ਕੁਤਬਖਾਨ ਕਰਿਵਾਇ ਘਨੇਰੀ।
 ਖਾਨ ਪਾਨ ਸਨਮਾਨ ਸਮੇਤਾ।

'ਜੁੱਧ ਦੇ ਚਾਉ ਵਿਚ।

'ਬੇੜੀਆਂ।

ਬੂਝਿ ਬੂਝਿ ਸਭਿਹਿਨਿ ਕਹੁ ਦੇਤਾ

॥ ੨੯ ॥

ਨਿਸ ਬਿਸ੍ਵਾਸ ਕਰਜੋ ਸਭਿ ਕਾਹੂ।

ਮਿਲਿ ਮਿਲਿ ਅਪਨੀ ਮਿਸਲਨਿ ਮਾਂਹੂ। ^{'ਜਥਿਆਂ ਵਿਚ।}

ਭਈ ਪ੍ਰਾਤਿ ਤੁਰਕ ਜੁ ਉਮਰਾਵ।

ਚਿਤਵਹਿ ਚਿਤ ਮਹਿ ਅਨਿਕ ਉਪਾਵ

॥ ੩੦ ॥

ਭਏ ਏਕ ਥਲ ਮਸਲਤਿ ਕਰਿਬੇ।

ਗੀਦੀ ਡਰਤਿ, ਲਖਤਿ, ਹੁਇ ਮਰਿਬੇ। ^{'ਗੀਦੀ ਡਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ।}

ਕੀਨਸਿ ਕਾਲੇਖਾਨ ਬਖਾਨ।

'ਕੁਤਬਖਾਨ ਸੁਨਿ ਤੂੰ ਮਤਿਵਾਨ ! ॥ ੩੧ ॥

ਆਗੇ ਜੰਗ ਗੁਰੂ ਬਹੁ ਕਰੇ।

ਗਨ ਉਮਰਾਵ ਸੈਨ ਜੁਤਿ ਮਰੇ।

ਸੋ ਬਿਧਿ ਹੋਇ ਨ, ਕਹੋ ਉਪਾਇ।

ਨਿਕਟਿ ਰਹਿ ਤੂੰ ਜਾਨਹਿ ਦਾਇ'

॥ ੩੨ ॥

ਕਹਤਿ ਕੁਤਬ 'ਜੋਧਾ ਗੁਰ ਬਲੀ।

ਤ੍ਰਾਸ ਨ ਕਰਹਿ ਲਰਹਿ ਬਿਧਿ ਭਲੀ।

ਸਭਿ ਲਸਕਰ ਕੋ ਪਾਵਹੁ ਜੋਰ।

ਮਿਲਿ ਕੈ ਸੰਘਰ ਕੀਜਹਿ ਘੋਰ ॥ ੩੩ ॥

ਅਪਰ ਭੇਦ ਮੈਂ ਲਖੋਂ ਨ ਕੋਈ।

ਨਹੀਂ ਮੇਲ ਗੁਰ ਸੋਂ ਕਬਿ ਹੋਈ।

ਕਰਾਮਾਤ ਕਾਮਲ ਜੇ ਹੋਇ।

ਤੋ ਬਸ ਚਲਹਿ ਨ ਹਮਰੋ ਕੋਇ' ॥ ੩੪ ॥

ਪੈਂਦਾ ਕਹੈ 'ਵਹਿਮ ਕਯਾ ਕੀਜੈ।

ਮੈਂ ਗੁਰ ਪਕਰੋਂ ਦੇਖਨਿ ਕੀਜੈ।

ਕਰਾਮਾਤ ਕਾਮਲ ਜੇ ਕਹਹੁ।

ਸਭਿ ਛਿਤ ਕੋ ਮਾਲਿਕ ਹੁਇ ਲਹਹੁ" ^{'ਤਾਂ ਇਹ ਜਾਣ ਲਓ (ਕਿ ਓਹ) ਸਾਰੀ ਧਰਤੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹੁੰਦੇ।}

॥ ੩੫ ॥

ਕਹਿ ਕਾਲੇਖਾਂ 'ਨਿਸਚੈ ਅਹੈ।

ਤਊ ਲਰਨ ਕੋ ਭੇਦ ਜਿ ਲਹੈ।

ਤੋ ਆਛੇ ਰਿਪੁ ਤੇ ਜੈ ਪਾਵੈ।

ਗਾਫਲ ਹੋਇ ਹਾਰ ਸੋ ਜਾਵੈ ॥ ੩੬ ॥

ਦਾਵ ਘਾਵ ਜੇ ਜਾਨਹਿ ਨਾਂਹੀ।

ਤਿਨ ਕੀ ਫਤਹ ਨ ਹੈ ਰਣ ਮਾਂਹੀ।

ਰਿਪੁ ਕੋ ਬਲ, ਦਲ, ਦੁਰਗ, ਸੋ ਕੋਸ਼।

ਸਖਾ ਸਹਾਇਕ ਜਾਂਹਿ ਭਰੋਸ ॥ ੩੭ ॥

ਲਖਿਬੇ ਉਚਿਤ ਅਹੈਂ ਇਹ ਸਾਰੇ।

¹ਵੈਰੀ ਦਾ ਬਲ, ਫੌਜ ਕਿਲਾ ਖਜ਼ਾਨੇ ਮਿੱਤ੍ਰ ਤੇ ਮਦਦਕਾਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਹੋਸ਼, ਜਾਣਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਸਾਰੇ।

ਬਹੁਰ ਆਪਨੇ ਹੇਰਿ ਬਿਚਾਰੇ।

ਅਧਿਕ ਸ਼ੱਤ੍ਰੁ ਮਹਿ ਜਾਨਹਿ ਜੋਇ।

¹ਵੈਰੀ ਪਾਸ ਜੋ (ਕਿਲਾ, ਸੈਨਾ ਅਦਿ ਚੀਜ਼) ਬਹੁਤ ਜਾਣੇ।

ਤਿਹ ਕੋ ਜਤਨ ਕਰਹਿ ਬੁਧਿ ਸੋਇ।

¹ਤਿਸ ਦਾ ਜਤਨ ਕਰੇ ਸੋ ਬੁਧੀਵਾਨ ਹੈ।

॥ ੩੮ ॥

ਯਾਂ ਤੇ ਗਰਬ ਬਾਤ ਕੋ ਤਜਾਗਹੁ।

ਕਰੋ ਬਿਚਾਰ ਨੀਤ ਮਗ ਲਾਗਹੁ।

ਅਨਵਰ ਕੋ ਅਬਿ ਭੇਜਨਿ ਕੀਜੈ।

-ਆਏ ਲਰਨ- ਭੇਦ ਨਹਿ ਦੀਜਹਿ।

¹ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਭੇਤ ਨਾ ਦੇਵੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਲੜਨ ਆਏ ਹਾਂ।

॥ ੩੯ ॥

ਪਰਖਹਿ ਗੁਰ ਕੀ ਸਗਰੀ ਬਾਤ।

ਦਲ ਬਲ ਆਦਿ ਪਾਇ ਹੈ ਘਾਤ।

ਇਸ ਆਏ ਤੇ ਪੁਨ ਰਣ ਮੰਡਹਿ।

¹ਫਿਰ ਜੁੱਧ ਕਰਾਂਗੇ।

ਖੜਗ ਖਰਨ ਕੇ ਕਰਿ ਖੰਡ ਖੰਡਹਿ।

¹ਤਿੱਖੀਆਂ ਤਲਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਟੋਟੇ ਟੋਟੇ ਕਰ ਦਿਆਂਗੇ।

॥ ੪੦ ॥

ਦੋਹਰਾ:

ਖੋਜਾ ਅਨਵਰ ਖਾਨ ਸੁਨਿ, ਕੀਨਿ

ਸਰਾਹਨਿ ਬਾਤ।

ਇਮ ਹੀ ਆਛੀ ਕਰਨਿ ਹੈ, ਜਾਨਿ

ਲੀਜੀਐ ਘਾਤਿ ॥ ੪੧ ॥

ਅਸ ਮਸਲਤ ਨਿਸ਼ਚੈ ਕਰੀ, ਕਾਲੇ ਖਾਂ

ਉਮਰਾਵ।

ਭਯੋ ਤਜਾਰ ਤਬਿ ਚਲਨ ਕੋ, ਅਨਵਰ ਜਾਂ

ਕੇ ਨਾਵ ॥ ੪੨ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਸੇ 'ਲਸਕਰ ਚਢਨ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ

ਪੰਚਦਸਮੇ ਅੰਸੂ ॥ ੧੫ ॥

੧੬. [ਅਨੰਤੇ ਦਾ ਸ਼ਾਪ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਨੇ ਬਖਸ਼ਵਾਇਆ। ਤਸਵੀਰ ਚਿੱਤ੍ਰੀ। ਖੋਜਾ ਅਨਵਰ]

੧੫<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੧੭

ਦੋਹਰਾ:

ਸ਼ਾਹੁ ਸਹਿਤ ਇਮ ਪੈਂਦ ਕੋ, ਭਾਖਯੋ ਸਕਲ
ਪ੍ਰਸੰਗ।

ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿ ਗੋਵਿੰਦ ਚੰਦ ਕੋ, ਸੁਨਹੁ ਪ੍ਰੇਮ ਕੇ
ਸੰਗ ॥ ੧ ॥

ਸ਼੍ਰੇਯਾ ਛੰਦ:

ਦੇਵ ਸਭਾ।

ਲਾਇ ਬਿਸਾਲ ਸੁਧਰਮਾ^੧ ਕੇ ਸਮ
ਦਿਪਤਿ ਸਭਾ ਗੁਰ ਇੰਦ੍ਰ ਮਨਿੰਦ।
ਚਹੁੰਦਿਸ਼ਿ ਤੇ ਸੰਗਤਿ ਨਿਤ ਆਵਹਿ
ਦਰਸਹਿ ਪੂਜਹਿ ਪਦ ਅਰਬਿੰਦ।
ਸੁਰ ਸਮ ਸਿਖ ਕੀ ਭੀਰ ਨਿਕਟਿ ਬਹੁ
ਅਰਪ ਅਨੇਕ ਅਕੋਰਨਿ ਬ੍ਰਿੰਦ।
ਮਨੋ ਕਾਮਨਾ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੂ ਕੈ
ਜਸੁ ਉਚਰਹਿ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ॥ ੨ ॥
ਸੁਭਤਿ ਸਿੰਘਾਸਨ ਮਨਹੁ ਬਿਸਨ ਪ੍ਰਭੁ
ਚਹੈਂ ਸੁ ਕਰੈਂ ਬਿਲੰਬ ਨ ਕੋਇ।
ਤਉ ਮਾਨਵੀ ਲੀਲਾ ਧਾਰੈਂ
ਰਾਮਚੰਦ ਕੇ ਸਮਸਰ ਸੋਇ^੨।

^੧ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਲ ਜੀ ਨੇ ਛੇਵੇਂ ਗੁਰਾਂ ਨੂੰ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਵਤਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਕਵੀ ਜੀ ਨੇ ਆਪ ਬੀ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੂੰ ਪੁਰਸ਼ੋਤਮਾਂ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਤੇ ਪਰਾਵਰਾਂ ਦੇ ਨਾਥ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਦੇਖੋ ਨਾ: ਪ੍ਰਾ: ਪੂ: ਅਧਯਾਯ ੧ ਅੰਕ ੪। ਇਥੇ ਕੇਵਲ ਲੀਲਾ ਮਾਤ੍ਰ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਬਾਰ ਬਾਰ ਪ੍ਰਿਯ ਰਣ ਕੇ ਠਾਨਹਿ
ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਚੰਦ ਉਪਮਾ ਤਬਿ ਹੋਇ*।
ਕਰਹਿ ਭੋਗ^੧ ਮਹਿ ਜੋਗ ਅਨੰਦਤਿ ਰੋਗ
ਸੋਗ ਸਿੱਖਨ ਕੇ ਖੋਇ ॥ ੩ ॥
ਜਿਸ ਪਰ ਕਰਹਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਪ੍ਰਭੁ ਅਪਨੀ
ਦੇਂ ਸਿਮਰਨ ਸਤਿਨਾਮ ਕਿ ਗਯਾਨ।
ਠਾਂਢੀ ਰਹੈਂ ਅਠਾਰਹਿ ਸਿਧਾਂ
ਆਇਸੁ ਮਾਨਹਿ ਜੋਰਤਿ ਪਾਨ।
ਸ਼ਕਤਿ ਬਿਸਾਲ ਪਾਇ ਸਭਿ ਬਿਧਿ ਕੀ
ਨਹਿਨ ਜਨਾਵਹਿ, ਅਪਰ ਸਮਾਨ।

^੧ਗ੍ਰਿਹਸਥ।

ਐਸੇ ਸਿੱਖ ਹਜ਼ਾਰਹੁ ਗੁਰ ਕੇ
ਦਿਵਸ ਪੁਰਬ^੧ ਕੇ ਦਰਸਹਿ ਆਨਿ ॥ ੪ ॥

^੧ਮੱਸਿਆ ਆਦਿਕ।

ਕੁੱਕੋ ਨਾਮ ਹੁਤੋ ਸਿਖ ਗੁਰ ਕੇ
ਪਠਨ ਸ਼੍ਰਵਨ ਮਹਿ ਪ੍ਰੇਮ ਮਹਾਨ।

ਤਿਹ ਸੁਤ ਨਾਮ ਅਨੰਤਾ ਜਾਨਹੁ
ਗੁਰ ਸੇਵਾ ਮਹਿ ਰਹਿ ਸਵਧਾਨ।

ਸੂਪਕਾਰ ਕਹਿ^੧ 'ਦੇਗ ਬਾਨ ਢਿਗ

^੧ਰਸੋਈਏ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ ਰੋਇਆ ਸੀ।

ਗਹਿ ਗੁਲੇਲ ਹਤਿ ਬਾਇਸ ਤਾਨਿ^੧।

^੧ਕਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ।

ਨਿਕਟਿ ਨ ਹੋਨ ਦੇਹੁ, ਗਨ ਆਵਤਿ^੧,

^੧ਬਹੁਤੇ (ਕਾਂ) ਆਂਵਦੇ ਹਨ।

ਇਸੀ ਕਾਜ ਪਰ ਰਹੁ, ਸਿਖ ਮਾਨਿ^੧

^੧ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਨਕੇ।

॥ ੫ ॥

ਗੁੰਧ ਚੂੰਨ^੧ ਪਿਖਿ ਬਾਇਸੁ ਆਯੋ,

^੧ਗੁੰਨਿਆਂ ਹੋਇਆ ਆਟਾ।

ਗਹਿ ਗੁਲੇਲ ਤਿਹ ਦਯੋ ਡਰਾਇ।

ਪੁਨ ਆਵਤਿ, ਹਟਕਾਵਤਿ ਪੁਨ ਪੁਨ,

ਜਬਿ ਚਿਤ ਲਖਯੋ -ਨਹੀਂ ਇਹੁ ਜਾਇ-।

ਤਾਨ ਗੁਲੇਲਾ ਫਰ ਮਹਿ ਮਾਰਯੋ^੧

^੧ਖਿੱਚਕੇ (ਕਮਾਨ) ਗੁਲੇਲਾ (ਕਾਂ ਦੇ) ਬਾਜ਼ੂ ਵਿਚ (ਯਾ ਸਾਹਮਣੇ ਕਰਕੇ) ਮਾਰਿਆ। [ਹਿੰ: ਫਰ = ਸਾਹਮਣੇ।
[ਫਾ: ਫਰ = ਖੰਭ, ਖੰਭ ਵਾਲਾ ਬਾਜ਼]

ਲੰਗਰਾ ਭਯੋ ਕਾਗ ਦੁਖ ਪਾਇ।

ਭੋਜਨ ਕਰਨਿ ਗੁਰੂ ਤਬਿ ਪਹੁੰਚੇ

ਮਨ ਭਾਵਤਿ ਅਚਿ ਕੈ ਤ੍ਰਿਪਤਾਇ ॥ ੬ ॥

ਗਨ ਕਾਗਨਿ ਕੋ ਟੁਕਰਾ ਪਾਏ

ਤਤਛਿਨ ਮਿਲੇ ਖਾਇ ਸਮੁਦਾਇ।

ਤਿਨ ਮਹਿ ਲੰਗਰਾ ਦੁਖ ਤੇ ਬਿਚਰਤਿ,

ਪਿਖਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਇਮ ਸ੍ਰਾਪ ਅਲਾਇ।

'ਜਾਇ ਰਸਾਤਲ^੧, ਕਿਨ ਇਹ ਮਾਰਯੋ

^੧ਨਰਕਾਂ ਨੂੰ।

ਤਬਿ ਬਾਇਸੁ ਕੀ ਪੀਰ ਨਸਾਇ।

ਸੁਨਤਿ ਅਨੰਤਾ ਚਿੰਤ ਅਨੰਤਾ^੧

^੧ਸੁਣਕੇ ਅਨੰਤਾ ਬਹੁਤਾ ਹੀ ਚਿੰਤਾਵਨ ਹੋ ਕੇ।

ਜਾਇ ਪਿਤਾ ਸੋਂ ਕਹੀਂ ਸੁਨਾਇ ॥ ੭ ॥

ਸੁਤ ਪਿਤ ਜੁਗ ਮਨ ਮਹਿ ਬਿਸਮਾਏ

ਚਿੰਤਾ ਦੁਖਤਿ ਸ਼ੋਕ ਤੇ ਦੀਨਿ।

ਦੁਰਬਲ ਭਯੋ ਅਨੰਤਾ ਅਤਿਸ਼ੈ,

ਕੁੱਕੋ ਦੇਖਿ ਦੇਖਿ ਨਿਤ ਛੀਨ।
 ਬਿਨੈ ਕਰੀ ਬਹੁ ਸਿੱਖਨਿ ਆਗੈ
 'ਬਖਸ਼ਾਵਹੁ ਮਮ ਸੁਤ ਸੁਖ ਹੀਨ।'
 ਤਿਨਹੁ ਕਹਯੋ 'ਬਿਧੀਏ ਢਿਗ ਗਮਨਹੁ,
 ਉਪਕਾਰੀ, ਗੁਰ ਨਿਕਟਿ ਪ੍ਰਬੀਨ' ॥ ੮ ॥
 ਸੁਨਤਿ ਜਾਇ ਤਿਸ ਕੇ ਪਗ ਪਕਰੇ
 ਭਾਖਯੋ ਸਕਲ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੁਨਾਇ।
 'ਗੁਰ ਬਚ ਕਹਯੋ ਰਸਾਤਲ ਜਾਵਹਿ,
 ਇਹ ਬਖਸ਼ਾਵਹੁ ਜਤਨ ਉਪਾਇ।
 ਸ਼ਰਨ ਪਰੇ ਨਹਿ ਅਪਰ ਸਹਾਇਕ
 ਤੁਮ ਬਿਨ ਹਮ ਕੋ ਥਾਇ ਨ ਕਾਇ।'
 ਬਿਨੈ ਸੁਨੀ ਕਰੁਨਾ ਕਰਿ ਬਿਧੀਏ
 ਕਹਯੋ ਕਿ 'ਚਿੰਤਾ ਦੇਹੁ ਗਵਾਇ ॥ ੯ ॥
 ਜਯੋਂ ਕਯੋਂ ਮੈਂ ਬਖਸ਼ਾਵਨ ਕਰਿ ਹੋਂ
 ਸਮਾਂ ਕਹਨਿ ਕੋ ਜਬਿ ਬਨ ਜਾਇ।'
 ਇਮ ਕਹਿ ਗੁਰ ਸਮੀਪ ਤਬਿ ਗਮਨਯੋ
 ਸੁਤ ਪਿਤ ਸੁਨਤਿ ਰਹੇ ਹਰਖਾਇ।
 ਸਤਿਗੁਰ ਚਢੇ ਅਖੇਰ ਕਰਨਿ ਕੋ
 ਚਲਯੋ ਸੰਗ ਹਯ ਜੀਨ ਪਵਾਇ†।
 ਬਹਿਰੀ, ਬਾਜ, ਕੁਹੀ, ਬਹੁ ਸ਼ਿਕਰੇ,
 ਚੀਤੇ ਬਲੀ, ਸ੍ਵਾਨ ਸਮੁਦਾਇ ॥ ੧੦ ॥
 ਬਨ ਬਿਚਰਤਿ ਬਨ ਜੀਵਨ ਘਾਵਤਿ
 ਕਰੇ ਮੁਕਤਿ ਜੇ ਨਿਜ ਕਰ ਘਾਇ।
 ਹਟਿ ਕਰਿ ਟਿਕੇ ਆਨ ਕਰਿ ਸਤਿਗੁਰ
 ਛੋਟੇ ਮੀਰ ਗ੍ਰਾਮ ਨਿਕਟਾਇ।
 ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਅਵਕਾਸ ਬਿਲੋਕਯੋ
 ਸਿਖ ਸੁਤ ਕੀ' ਸਭਿ ਗਾਥ ਸੁਨਾਇ।
 'ਦੇਹੁ ਰਸਾਤਲ ਮੋਹਿ ਪ੍ਰਭੂ ! ਅਬਿ
 ਸਿਸ ਅਪਰਾਧ ਛਿਮਹੁ ਸੁਖਦਾਇ'
 ॥ ੧੧ ॥
 ਕਹਯੋ ਗੁਰੂ 'ਸਿਸ ਕੋ ਨ ਰਸਾਤਲ,
 ਤੂੰ ਮਮ ਪ੍ਰਿਯ ਹੈਂ ਅਨੰਦ ਬਿਸਾਲ।

'ਲਿੱਸਾ (ਯਾ ਉਦਾਸ) ਹੁੰਦਾ ਜਾਵੇ।

†ਪਾ:-ਉਪਾਇ।

'ਸਿੱਖ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਦੀ।

ਛੋਟਾਮੀਰ ਰਸਾਤਲ ਪਹੁੰਚੈ
ਜਹਾਂ ਬਸਹਿ ਨਰ ਕੁਟਿਲ ਕੁਚਾਲ^੧।'

^੧ਇਥੇ ਅਨੰਤੇ ਦੀ ਥਾਵੇਂ ਛੋਟੇ ਮੀਰ ਨੂੰ ਅਕਾਰਣ ਰਸਾਤਲ ਜਾਣ ਦਾ ਸ਼ਾਪ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਸਲੀਅਤ ਦੱਸੀ ਹੈ ਕਿ ਛੋਟੇ ਮੀਰ ਦੇ ਰਸਾਤਲ ਜਾਣ ਦੇ ਸਾਮਾਨ ਉਸ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਵਿਚ ਪਾਪੀ ਤੇ ਕੁਟਿਲ ਲੋਕ ਵੱਸਦੇ ਹਨ ਜੋ ਰਸਾਤਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹਨ।

ਇਮ ਕਹਿ ਸਿਖ ਸੁਤ ਬਖਸ਼ਨ ਕੀਨਸਿ
ਭਯੋ ਗ੍ਰਾਮ ਕੋ ਸ਼ਾਪ ਕੁਚਾਲ।
ਚਢਿ ਆਏ ਕਰਤਾਰਪੁਰੇ ਪੁਨਿ
ਬੈਠੇ ਸੰਧਯਾ ਸਮੇਂ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ॥ ੧੨ ॥
ਬਿਧੀਚੰਦ ਸੋਂ ਪਿਤ ਸੁਤ ਦੋਨਹੁੰ
ਆਇ ਬੰਦਨਾ ਪਦ ਪਰ ਕੀਨਿ।
ਦਯਾ ਸਿੰਧੁ ਚਰਨਾਂਮ੍ਰਿਤ ਦੀਨੋ
ਸਿਖ ਸੁਤ ਪਾਨ ਕਰਜੋ ਦੁਖ ਹੀਨ।
ਤਨ ਮਨ ਸੰਕਟ ਸਕਲ ਨਾਸ ਕਰਿ
ਪ੍ਰਥਮ ਸਥਾਨ ਭਯੋ ਪਲ^੨ ਪੀਨ^੩।
ਇਮ ਸਤਿਗੁਰ ਕੁਛ ਦਿਵਸ ਬਿਤਾਏ
ਸਦਾ ਸਹਾਈ ਸਿੱਖਯਨਿ ਦੀਨ ॥ ੧੩ ॥
ਮਾਸ ਅਸਾਢ ਪ੍ਰਵਿਰਤਯੋ ਜਗ ਮਹਿ
ਇਕ ਦਿਨ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭੁ ਚਢੇ ਸ਼ਿਕਾਰ।
ਬਰਣ ਸੁਪੈਦ ਤੁਰੰਗਮ ਕੋ ਸੁਭ
ਜਿਮ ਰਵਿ ਬਾਹਨ^੪ ਸੁਭਤਿ ਉਦਾਰ।
ਜਾਮਾ ਗਰ ਅਭਿਰਾਮ ਝੀਨ^੫ ਬਹੁ
ਸੂਖਮ ਸੂਤ ਦਿਪਹਿ ਤਨ ਚਾਰੁ।
ਸਿਰ ਉਸ਼ਨੀਕ^੬ ਨੀਕ ਬਿਧਿ ਬੰਧਨ
ਹੀਰੇ ਸ੍ਰੇਤ ਜਿਗਾ ਦੁਤਿਕਾਰ ॥ ੧੪ ॥
ਮੁਕਤਾ ਗੋਲ ਮੋਲ ਬਹੁ ਜਿਨ ਕੋ
ਉੱਜਲ ਮਾਲਾ ਦਿਪਤਿ ਬਿਸਾਲ।
ਬਾਜ਼ ਸੁਪੈਦ ਹਾਥ ਪਰ ਬੈਠਯੋ
ਮਨਹੁੰ ਮਾਨਸਰ ਆਇ ਮਰਾਲ^੭।
ਚੰਦ, ਕੁੰਦ, ਮਾਨਿੰਦ, ਸੁਧਾ ਨਹਿ
ਸਜਤਿ ਸ੍ਰੇਤਤਾ ਇਸ ਬਿਧਿ ਨਾਲ^੮।
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਅੱਗ੍ਰ ਸਿਧਾਵਤਿ

^੧ਮਾਸ ਮੋਟਾ ਹੋ ਗਿਆ। ^੨ਪਾ:-ਬਲ।

^੩ਸੂਰਜ ਦਾ (ਚਿੱਟਾ) ਘੋੜਾ।

^੪ਪਤਲਾ, ਸੂਖਮ।

^੫ਦਸਤਾਰ।

^੬ਮਾਨ ਸਰੋਵਰ ਤੋਂ ਹੰਸ ਆਇਆ ਹੈ।

^੭ਚੰਦ੍ਰਮਾਂ, ਮਾਰਤਬਾਨ ਦਾ ਫੁੱਲ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ (ਭੀ ਤੁੱਲ) ਨਹੀਂ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੁਫੈਦੀ ਸਜ ਰਹੀ ਹੈ।

ਬਿਧੀਚੰਦ ਗੁਰ ਪਾਛੈ ਚਾਲਿ ॥ ੧੫ ॥

ਬੰਕੇ ਬੀਰ ਬ੍ਰਿੰਦ ਬਲਵੰਤੇ

ਬਾਹੁ ਬਿਸਾਲ ਚਢੇ ਬਾਜ਼ੀਨਿ।

¹ਘੋੜਿਆਂ ਤੇ।

ਬਾਨ ਕਮਾਨ ਤੁਫੰਗ ਸੰਭਾਰਤਿ

ਪੀਛੇ ਗਮਹਿ ਬੀਰ ਰਸ ਭੀਨ।

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਗੋਵਿੰਦ ਬਾਗ ਗਹੀ ਕਰ,

ਸੁੰਦਰ ਸੁਭਤਿ ਤੁਰੰਗਮ ਪੀਨ।

¹ਬਲੀ।

ਜਨੁ ਐਰਾਵਤ ਬਤਸ¹, ਚਪਲ ਅਤਿ,

¹ਐਰਾਵਤ (ਹਾਥੀ) ਦਾ ਬੱਚਾ।

ਚਲਤਿ ਚਾਲ ਚੋਰਤਿ ਚਿਤ ਚੀਨ ॥ ੧੬ ॥

ਮਨਹੁ ਦੁਗਧ ਕੋ ਉਦਧਿ ਮਥਨ ਕਰਿ

ਸਾਰ ਸੇਤਤਾ ਲਈ ਨਿਕਸਿ।

¹ਮਾਨੋਂ ਦੁੱਧ ਦਾ ਸਮੁੰਦਰ ਰਿੜਕ ਕੇ ਉੱਜਲਤਾ ਰੂਪ ਸਾਰ ਕੱਢ ਲਿਆ ਹੈ।

ਕਮਲਾਸਨ ਇਕ ਚਿਤ ਹੁਇ ਸਿਰਜੋ

ਅੰਗ ਅੰਗ ਕਰਿ ਕੈ ਨਿਰਜਾਸ।

ਮਨਹੁ ਕਾਮ ਕਾਰੀਗਰ ਕੇਰ ਸੋਂ

ਆਕ੍ਰਿਤ ਕਰੀ¹, ਰਹੀ ਸੁ ਪ੍ਰਕਾਸ਼।

¹ਮੂਰਤੀ ਮਾਨ ਕੀਤੀ।

ਕਿਧੋਂ ਤੁਰੰਗਮ ਰਚਿ ਕਰਿ ਤਨ ਸਭਿ

ਲੇਪਨ ਕੀਨਿ ਸੁਧਾ ਪੁਨ ਤਾਸ¹⁺ ॥ ੧੭ ॥

¹ਤਿਸ (ਉਤੇ) ਅੰਮ੍ਰਤ ਦਾ ਲੇਪਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ⁺ਸ੍ਵੇਤਤਾ ਦੇ ਰੂਪਕ ਬੰਨ੍ਹਣ ਵਿਚ ਕਵੀ ਜੀ ਨੇ ਕਮਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਅੱਗ੍ਰ ਨਾਸਕਾ ਤੀਖਨ ਸੁੰਦਰ

ਊਚੀ ਗ੍ਰੀਵ ਚਲਤਿ ਬਲ ਸੰਗ।

ਦੋਨ ਸ਼੍ਰੋਨ ਲਘੁ ਤੀਖਨ ਊਚੇ¹,

¹ਦੋਵੇਂ ਕੰਨ ਛੋਟੇ ਤੇ ਤਿੱਖੇ ਉੱਚੇ ਹਨ।

ਰੁਚਿਰੁ ਬਿਲੋਚਨ ਕੁਛਕੁ ਉਤੰਗ।

ਕਰਤਿ ਕੁੰਡਲੀ ਅਗਲੇ ਪਾਇਨਿ

ਜਥਾ ਜੋਗ ਜਿਸ ਕੇ ਸਰਬੰਗ।

ਸਟਕਾਰੀ ਲਾਂਗੁਲ¹ ਬਹੁ ਫੇਰਤਿ,

¹ਪਲਮਦੀ ਪੂਛ।

ਮਨ ਸੋਂ ਲੀਨ ਹੋਤਿ ਇਕ ਰੰਗ¹ ॥ ੧੮ ॥

¹ਇਕ ਰੰਗ ਹੋਕੇ ਮਨ ਨਾਲ ਲੀਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਮਨ ਅਨੁਸਾਰੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਰਹਜੋ ਜਾਮ ਦਿਨ ਗਮਨਤਿ ਇਸ ਬਿਧਿ

ਦੋਇ ਸਿੱਖ ਆਏ ਅਗੁਵਾਇ।

ਪਹੁੰਚਿ ਅਗੇਰੇ ਕਰਿ ਪਗ ਬੰਦਨ,

ਪਿਖਿ ਸਤਿਗੁਰ ਠਾਂਢੇ ਤਿਸ ਥਾਇ।

ਬੂਝਨ ਕਰੀ 'ਕਹਾਂ ਤੇ ਤੁਮ ਹੋ?

ਕਯਾ ਤੁਮ ਕਾਜ ਕਰਤਿ ਸਤਿ ਭਾਇ?
 ਕਿਤ ਕੋ ਗਮਨੇ? ਕਯਾ ਚਿਤ ਇੱਛਾ?'
 ਸੁਨਿ ਦੋਇਨ ਮੁਖ ਬਾਕ ਅਲਾਇ
 ॥ ੧੯ ॥

'ਕਰਤਿ ਚਿਤੇਰੇ ਕੀ ਕ੍ਰਿਤ ਸੁੰਦਰ
 ਜਾਤਿ ਹਮਾਰੀ ਲਖਹੁ ਤਿਖਾਨ।
 ਰਾਵਰ ਕੇ ਦਰਸਨ ਹਿਤ ਆਏ,
 ਦਿਵਸ ਬਹੁਤ ਕੀ ਚਾਹ ਮਹਾਨ।
 ਉਚਿਤ ਹਮਾਰੇ ਕ੍ਰਿਤ ਆਪ ਕੀ,
 ਸੋ ਪਿ ਕਰਹਿ ਹਮ ਇੱਛਾ ਠਾਨਿ।'
 ਸਤਿਗੁਰ ਦਈ ਨ ਤਬਿ ਕੁਛ ਆਇਸੁ
 ਬਿਧੀਚੰਦ ਨੇ ਮਨ ਕੀ ਜਾਨਿ ॥ ੨੦ ॥
 ਕਹਤਿ ਭਯੋ 'ਅਬਿ ਪੋਸ਼ਿਸ਼ ਜੈਸੀ
 ਬਾਜੀ ਬਾਜ ਸਮੇਤ ਸੁਹਾਇ।
 ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਸਹਿਤ ਇਹ ਮੂਰਤਿ ਸੁੰਦਰ
 ਮੋ ਕਹੁ ਲਿਖਿ ਦੀਜਹਿ ਸੁਖ ਪਾਇ।
 ਕਰਹੁ ਸੁਫਲ ਅਪਨੀ ਸਭਿ ਵਿਦਯਾ
 ਹਾਥ ਬਿਲੋਚਨ ਕੋ ਸਫਲਾਇ।
 ਨਖ ਸ਼ਿਖ ਲੋ ਚਿਤ੍ਰਤਿ ਕਰਿ ਆਛੇ
 ਇਹੁ ਉਪਕਾਰ ਕਰਹੁ ਮਨ ਲਾਇ'
 ॥ ੨੧ ॥

ਸੁਨਯੋ ਨਕਾਸ਼ ਭਨਯੋ ਜੁਤਿ ਬਿਨਤੀ
 'ਸ਼ੇਸ਼ ਗਨੇਸ਼ ਸਾਰਦਾ ਮਾਇ।
 ਪਾਰ ਨ ਪਾਇ ਸਕਹਿ ਜਿਨ ਕੇਰਾ
 ਸੋ ਮਮ ਪਾਸ ਲਿਖੇ ਕਿਮ ਜਾਇ।
 ਨਿਸ਼ਚੇ ਸੁਨੀ ਬਾਤ ਇਕ ਐਸੇ
 -ਗੁਰ, ਕੈ ਗੁਰ ਸਿੱਖ ਸਿੰਧੁ ਤਰਾਇ।
 ਕਰਹਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੋ ਮੈਂ ਲਿਖਿ ਸਕਿਹੋਂ,
 ਅਲਪ ਜੀਵ ਕੇ ਬਨਹਿ ਸਹਾਇ ॥ ੨੨ ॥
 ਕਰਹੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤਬਿ ਲਿਖਹਿ ਪੁੱਤ੍ਰ ਮਮ-
 ਬਿਧੀਚੰਦ ਤਿਹ ਨਿਕਟਿ ਬੁਲਾਇ।
 'ਹੇ ਸੁਤ ! ਲਿਖਹੁ ਸਹਾਇ ਗੁਰੂ ਨਿਤ

ਪੁਰਹੁ ਕਾਮਨਾ ਮਮ ਹਿਤ ਲਾਇ।'
 ਮਾਨਿ ਬਚਨ ਦੋਨਹੁ ਤਹਿ ਬੈਠੇ
 ਲਿਖਨ ਲਗੇ ਮਨ ਪ੍ਰੇਮ ਉਪਾਇ।
 ਨਖ ਸਿਖ ਲੋ ਮੂਰਤਿ ਗੁਰ ਹਯ ਕੀ
 ਸਸਤ੍ਰੁ ਬਸਤ੍ਰੁ ਜੁਤਿ ਜਥਾ ਸੁਹਾਇ
 ॥ ੨੩ ॥

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਅਖੇਰ ਗਏ ਬਨ
 ਜੀਵ ਅਨਿਕ ਕੋ ਮੁਕਤੀ ਦੀਨਿ।
 ਤੁਰੰਗ ਪਲਾਇ ਫੰਦਾਇ ਚਲਾਇ ਸੁ
 ਰਿਦੈ ਅਨੰਦਤਿ ਅਧਿਕ ਪ੍ਰਬੀਨ।
 ਦਿਨ ਲਘੁ ਰਹਯੋ ਜਾਨਿ ਹਟਿ ਆਏ
 ਸੰਗ ਬਾਹਨੀਂ ਸਗਰੀ ਲੀਨ।
 ਸਿੱਖ ਜਲੰਧਰ ਤੇ ਇਕ ਆਯੋ
 ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਤਿਨ ਬਿਨਤੀ ਕੀਨਿ ॥ ੨੪ ॥

'ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭੂ ! ਮਹਾਰਾਜ ਗੁਰ ਸੁਨੀਯਹਿ,
 ਸੈਨਾ ਆਨ ਪਰੀ ਸਮੁਦਾਇ।
 ਨਗਰ ਜਲੰਧਰ ਕੇ ਚਹੁੰਗਿਰਦੇ,
 ਦਿਢ ਸਮਾਜ ਹਿਤ ਜੰਗ ਬਨਾਇ।
 ਪੈਂਦਖਾਨ ਭੀ ਅਹੈ ਇਨਹੁ ਸੰਗ,
 ਕੋ ਕੋ ਕਹੈ -ਇਹੀ ਦਲ ਲਯਾਇ-।
 ਭੇਤ ਨ ਦੇਤਿ ਕਪਟ ਕਿਯ ਚਾਹਤਿ
 ਸੁਨ ਮੈਂ ਸੁਧ ਹਿਤ ਪਹੁੰਚਯੋ ਧਾਇ'
 ॥ ੨੫ ॥

ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕਹਯੋ 'ਧੀਰ ਧਰਿ
 ਚਿੰਤਾ ਕਰਹੁ ਨਹੀਂ ਚਿਤ ਕੋਇ।
 ਚਢਿ ਆਵਹਿ, ਜਮ ਸਦਨ ਸਿਧਾਵਹਿ,
 ਨਹਿ ਬਿਰਤਾ ਪਾਵਹਿ ਜਗ ਸੋਇ।
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਭਲੀ ਕਰਹਿ ਸਭਿ,
 ਬਿਘਨ ਅਨੇਕਨਿ ਤਤਛਿਨ ਖੋਇ।'
 ਇਮ ਬੋਲਤਿ ਚਲਿ ਉਤਰੇ ਆਇ ਸੁ
 ਬਾਗ ਬਿਖੈ ਤਰੁਵਰ ਬਹੁ ਜੋਇ ॥ ੨੬ ॥
 ਭਯੋ ਫਰਸ ਬੈਠੇ ਗੁਰ ਤਿਹ ਛਿਨ,

ਸੋ ਨਕਾਸ਼ ਮੂਰਤਿ ਲਿਖ ਲਯਾਇ।
 ਬਿਧੀਚੰਦ ਕੇ ਕੀਨਿ ਦਿਖਾਵਨ
 ਦੇਖਤਿ ਰਹਯੋ ਰਿਦੈ ਹਰਖਾਇ।
 ਤਿਨ ਤੇ ਲੈ ਗੁਰ ਅੱਗ੍ਹ ਧਰੀ ਜਬਿ
 ਅਵਿਲੋਕਤਿ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਮੁਸਕਾਇ।
 ਲਿਖਯੋ ਤੁਰੰਗ ਨਖ ਸ਼ਿਖ ਲੋ ਸੁੰਦਰ
 ਭਏ ਪ੍ਰਸੰਨ ਸੁ ਬਚਨ ਅਲਾਇ ॥ ੨੭ ॥

ਆਛੀ ਕਰੀ ਹਰੀ ਭਵ ਪੀਰਾ,
 ਕਯੋਂ ਨ ਲਿਖਹੁ, ਪਿਖਿ ਹੋ ਬੁਧਿਵਾਨ।^੧
 ਪਿਤਾ ਪੁੱਤ੍ਰ ਸੁਨਿ ਮੋਦ ਉਪੰਨਾ
 ਜਨਮ ਮਰਨ ਕੇ ਦੁਖ ਭਾ ਹਾਨ।
 ਬਾਰ ਬਾਰ ਬੰਦਤਿ ਪਗ ਪੰਕਜ
 ਭਏ ਨਿਹਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਕੋ ਠਾਨਿ।
 ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਅਵਿਲੋਕਨ ਕਰਿ ਕੈ
 ਬਿਧੀਚੰਦ ਕੇ ਦੀਨਸਿ ਪਾਨ ॥ ੨੮ ॥
 ਲੇ ਗੁਰ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਨਿਜ ਸਿਰ ਪਰ ਧਰਿ
 ਅਦਬ ਸਾਥ ਢਿਗ ਰਾਖਨਿ ਕੀਨਿ।
 ਅਬਿ ਲੋ ਤਿਸ ਕੀ ਕੁਲ ਜੋ ਉਪਜੈ
 ਤਿਨ ਕੇ ਢਿਗ ਸੁੰਦਰ ਸੋ ਚੀਨਿ।^੨

^੧ਬੁਧੀਵਾਨ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹੋ।

^੨ਦੇਖੀਦੀ ਹੈ। ^੧ਸੁਣੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੂਰਤ ਅਜੇ ਸੁਰ ਸਿੰਘ
 ਪਿੰਡ (ਮਾਝੇ) ਵਿਚ ਭਾਈ ਬਿਧੀਚੰਦ ਜੀ ਦੇ ਅਸਥਾਨ
 ਪਰ ਹੈ, ਪਰ ਦੇਖਣੇ ਤੇ ਸਹੀ ਕਰਨੇ ਦਾ ਅਵਕਾਸ਼ ਨਹੀਂ
 ਹੋਇਆ, ਗੱਦੀ ਬੀ ਬਿਧੀਚੰਦ ਜੀ ਦੀ ਚਲਾਈ ਹੈ।

ਦਰਸਨ ਕਰਿ ਮਨ ਬਾਂਛਤਿ ਪਾਵਹਿ
 ਆਕ੍ਰਿਤ^੧ ਜਾਨੀ ਜਾਇ ਪ੍ਰਬੀਨ।
 ਦੈਬੇ ਲਗਯੋ ਚਿਤੇਰਨਿ ਕੋ ਧਨ,
 ਭਏ ਦੀਨ ਮਨ ਤਿਨਹੁ ਨ ਲੀਨ ॥ ੨੯ ॥

^੧ਮੂਰਤੀ।

ਦੋਹਰਾ:

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ, ਧੀਰਜ
 ਸਹਿਤ ਬਿਲੰਦ।
 ਕਰਤਿ ਬਿਲਾਸ ਅਨੇਕ ਬਿਧਿ, ਸੰਕਟ
 ਦਾਸ ਨਿਕੰਦ ॥ ੩੦ ॥
 ਉਠੇ ਬਾਗ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ, ਪਹੁੰਚੇ ਮੰਦਿਰ
 ਜਾਇ।

ਖਾਨ ਪਾਨ ਕਰਿ ਜਥਾ ਰੁਚਿ, ਸੁਪਤਿ ਭਏ

ਸੁਖ ਪਾਇ ॥ ੩੧ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਸੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸੰਗ' ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਖੋੜਸਮੋ ਅੰਸੂ
॥ ੧੬ ॥

੧੭. [ਖੋਜਾ ਅਨਵਰ ਦੂਤ]

੧੬<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੁ [ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ](#) - [ਤਤਕਰਾ](#) ਅਗਲਾ ਅੰਸੁ>>੧੮

ਦੋਹਰਾ:

ਦਿਵਸ ਆਗਲੇ ਸਤਿਗੁਰੂ, ਬੈਠੇ ਲਾਇ
ਦਿਵਾਨ।

ਪਠਯੋ ਹੁਤੋ ਖੋਜਾਨਵਰ^੧, ਸੂਬੇ ਕਾਲੇ ਖਾਨ ^{ਖੋਜਾ ਅਨਵਰ।}

॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਪੂਰਬ ਕਈ ਬਾਰ ਸੋ ਆਵਾ।
ਕਹਿ ਵਜ਼ੀਰਖਾਂ ਜਬਹਿ ਪਠਾਵਾ।
ਗੁਰੁ ਕੇ ਸੰਗ ਮਿਲਯੋ ਬਹੁ ਬਾਰੀ।
ਯਾਂ ਤੇ ਭੇਜਯੋ ਜਾਨਿ ਚਿਨਾਰੀ ॥ ੨ ॥
ਨਗਰ ਜਲੰਧਰ ਕੋ ਤਜਿ ਆਯੋ।
ਸ਼੍ਰੀ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰਾ ਨਿਯਰਾਯੋ।
ਤਿਹ ਛਿਨ ਮਨ ਮਹਿ ਕਪਟ ਬਿਚਾਰਾ।
-ਅਬਿ ਮੈਂ ਪਰਖੋਂ ਕਰਿ ਨਿਰਧਾਰਾ

॥ ੩ ॥

ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਅਵਤਾਰ ਕਿ ਨਾਂਹੀ।
ਕਰਾਮਾਤ ਕਾਮਲ ਧਰਿ ਮਾਂਹੀ।
ਪ੍ਰਥਮ ਆਵਤੋ ਮਸਲਤ ਕਰਨੇ।
ਅਬਿ ਕੈ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਾਨ ਹਮ ਹਰਨੇ- ॥ ੪ ॥
ਇਮ ਬਿਚਾਰ ਕਰਿ ਦੁਇ ਦੀਨਾਰ।
ਦੋਨਹੁ ਹਾਥਨਿ ਪਰ ਤਬਿ ਧਾਰਿ।
ਤਰੇ ਹਾਥ ਕਰਿ ਏਕ ਛਪਾਈ।
ਇਕ ਕਰ ਉਪਰ ਦੇਹਿ ਦਿਖਾਈ ॥ ੫ ॥
-ਜੇ ਅਜਮਤ, ਲੇਂ ਦੋਨਹੁ ਜਾਨ।
ਅਪਨੀ ਭੇਟ ਧਰਾਇੰ ਬਖਾਨਿ^੧-।

^੧ਕਰਾਮਾਤ ਧਾਰਨ ਵਿਚ ਕਾਮਲ ਹਨ (ਕਿ ਨਹੀਂ)।^੧ਆਪਣੀ ਭੇਟ ਧਰਾ ਲੈਣਗੇ ਕਹਿਕੇ।

ਸਭਾ ਬਿਖੈ ਜਹਿ ਬੈਠੇ ਸੁਨੇ।
ਪਹੁੰਚਯੋ ਗੀਦੀ ਤਰਕਤਿ ਘਨੇ ॥ ੬ ॥
ਉਤਰਿ ਤੁਰੰਗ ਤੇ ਗਯੋ ਅਗਾਰੀ।
ਤਿਮ ਦੀਨਾਰ ਹਾਥ ਪਰ ਧਾਰੀ।
ਜਬਿ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਨਜ਼ਰ ਦਿਖਾਈ।

ਕੀਨਿ ਬਿਲੋਕਨ ਭਨਜੋ ਸੁਨਾਈ ॥ ੮ ॥

ਆਵਹੁ ਖਾਨ ! ਸੁਮਤਿ ਬਿਪਰੀਤੀ।

ਕਰੀ ਪ੍ਰਥਮ ਤੇ ਅਪਰ ਅਨੀਤੀ।'

ਕਹੈ 'ਸੁ ਅਬਿ ਲੋ ਪਹੁੰਚਯੋ ਆਇ ਨ।

ਕਹਾਂ ਕੁਮਤਿ ਕਿਯ ਦੇਹੁ ਬਤਾਵਨ।'

॥ ੮ ॥

ਸੁਨਿ ਗੁਰ ਉਚਰਯੋ, ਜਬਿ ਜੁਗ ਫੂਟੈ।

'ਖੋਜਾ' ਬੋਲਿਆ ਕਿ (ਮੈਂ ਤਾਂ) ਅਜੇ ਆਕੇ ਪੁਜਾ ਬੀ ਨਹੀਂ, ਕੁਮਤੀ ਕੀ ਕੀਤੀ ਹੈ? ਦਸ ਤਾਂ ਦਿਓ?

'ਇਸ ਵਿਚ ਤੂੰ ਭਾਵ ਹਨ, ਇਕ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਸੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਜਦ ਕੋਈ ਜੋੜੀ ਆਪੇ ਵਿਚ ਫੁਟੇ ਤਾਂ ਦੋਵੇਂ ਨਿਰਬਲ ਹੋਕੇ ਮਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਦੂਜੇ ਨਰਦਾਂ ਜੋਟੇ ਫੁੱਟਣ ਨਾਲ ਛੇਤੀ ਮਰਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਅਸਲ ਮੁਰਾਦ ਹੈ ਕਿ ਦੀਨਾਰਾਂ ਦਾ ਜੋੜਾ ਤੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਇਹ ਤੁਸਾਡੀ ਹਾਨੀ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੈ।

ਤਿਸ ਕੋ ਸ਼ਤ੍ਰੁ ਤੁਰਤ ਹੀ ਕੂਟੈ।

ਘਰ ਲਗਿ ਜਾਨਿ ਨ ਦੇਹਿ ਸੁਜਾਨ।

ਪਹੁੰਚਹਿ ਤੁਰਕ ਕਰਹਿ ਤਿਸ ਹਾਨ।

॥ ੯ ॥

ਯਾਂ ਤੇ ਤੁਮ ਕੋ ਭਯੋ ਕੁਸੌਨ।

'ਭਾਵ ਦੀਨਾਰਾਂ ਦੇ ਜੋੜੇ ਨੂੰ ਨਖੋੜਿਆ ਹੈ ਇਹ ਕੁਸ਼ਗਨ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਤੂੰ ਘਰ ਨਹੀਂ ਅਪੜੋਂਗਾ।

ਮੁਸ਼ਕਲ ਮਹਾਂ ਪਹੁੰਚਿਬੇ ਭੌਨ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਕੋ ਘਰ ਅਗਮ।

'ਅਗੰਮ = ਗੰਮਤਾ ਤੋਂ ਪਰੇ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਨਾ ਜਾਣੀਏ ਪਰ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਜਾਣੇ, ਬੇਅੰਤ।

'ਛਲ।

ਇਹਾਂ ਨ ਚਲਹਿ ਸ਼ਤ੍ਰੁ ਕੋ ਛਦਮ। ॥ ੧੦ ॥

ਕਰਾਮਾਤ ਕਾਮਲ ਬੱਖਯਾਤੀ।

ਤਿਸ ਕੋ ਦੇਨਿ ਕਹਿਰ ਸੱਖਯਾਤੀ।

ਜੇ ਗੀਦੀ ਚਿਤ ਚਾਹਹਿ ਕੋਇ।

'ਇਹ ਘਰ) ਕਰਾਮਾਤ ਵਿਚ ਕਾਮਲ' ਪ੍ਰਗਟ ਹੈ।

'ਕਰਾਮਾਤ ਦਾ ਦੇਣਾ ਕਹਰ ਸਾਖਯਾਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

'ਜੇ ਕੋਈ ਗੀਦੀ (ਕਰਾਮਾਤ ਲੈਣੀ) ਚਿਤ ਵਿਚ ਚਾਹ ਰਿਹਾ ਹੈ (ਤਾਂ ਉਹ ਕਹਰ ਨੂੰ ਸਾਖਯਾਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਭਾਵ ਸੱਦ ਰਿਹਾ ਹੈ)।

ਜਲ ਕਨ ਉਦਧਿ ਨ ਘਾਟੋ ਹੋਇ।'

॥ ੧੧ ॥

ਤੁਰਕ ਸੁਨਤਿ ਮਨ ਮੈਂ ਬਿਸਮਾਯੋ।

ਛਿਮਾ ਹੇਤੁ ਕਰ ਜੋਰਿ ਅਲਾਯੋ।

ਧੰਨ ! ਧੰਨ ! ਪੂਰਨ ਗੁਰ ਅਹੋ।

ਸਭਿ ਘਟਿ ਘਟਿ ਕੀ ਜਾਨਤਿ ਅਹੋ

॥ ੧੨ ॥

ਹੁਈ ਸੁ ਬਿਤੀ ਛਿਮਹੁ ਅਪਰਾਧੁ।

'ਪਰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦਾ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਵਿਗੜਦਾ ਉਹ) ਸਮੁੰਦਰ ਹੈ, ਇਕ ਬੂੰਦ ਦੇਣ ਨਾਲ ਘਟ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਭਾਵ ਕਰਾਮਾਤ ਲੈਣ ਵਿਚ ਹੋ ਅਨਵਰ ਤੇਰੀ ਹੀ ਹਾਨੀ ਹੈ।

ਸਰਲ ਸੁਭਾਉ ਸਦਾ ਸਮ ਸਾਧੂ।
ਤਬਿ ਸਤਿਗੁਰ ਕਹਿ ਅੱਗੁ ਹਟਾਯੋ।
ਇਕ ਦਿਸਿ ਮਹਿ ਕਹਿ ਤਾਂਹਿ ਬਿਠਾਯੋ

॥ ੧੩ ॥

ਸੰਗਤਿ ਕੁਛਕ ਤਬਿਹਿ ਚਲਿ ਆਈ।
ਦਰਸਨ ਕਰਨਿ ਭੇਟ ਬਹੁ ਲਜਾਈ।
ਕਰਿ ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਅੱਗੁ ਚਢਾਵੈ।
ਜੋਰਤਿ ਹਾਥ ਕਾਮਨਾ ਪਾਵੈ ॥ ੧੪ ॥

ਸਸਤ੍ਰੁ ਬਸਤ੍ਰੁ ਭੂਖਨ ਨਗ ਜਰੇ।
ਅਨਿਕ ਤੁਰੰਗਮ ਕੀਨਸਿ ਖਰੇ।
ਜਬਹਿ ਅਕੋਰਨ ਲਗੇ ਅੰਬਾਰੂ।
ਉਰ ਬਿਸਮਾਨਜੋ ਤੁਰਕ ਉਦਾਰੂ ॥ ੧੫ ॥

-ਸ਼ਾਹੁ ਮੁਲਖ ਮਾਲਿਕ ਜੋ ਅਹੈ।
ਏਤੋ ਧਨ ਨਿਤਪ੍ਰਤਿ ਨਹਿ ਲਹੈ।
ਜਬਰੀ ਕਰਹਿ ਪ੍ਰਜਾ ਤੇ ਲੇਤਿ।
ਦੁਖੀ ਹੋਇ ਜੇਤਿਕ ਨਰ ਦੇਤਿ ॥ ੧੬ ॥
ਧਨੀ ਕਿ ਰੰਕ ਇਹਾਂ ਧਨ ਲਜਾਵੈਂ।
ਅਰਪਿ ਅਨੰਦਤਿ ਸੀਸ ਨਿਵਾਵੈਂ।
ਕਰ ਜੋਰਤਿ ਪੁਨ ਬਿਨੈ ਬਖਾਨੈਂ।
ਯਾ ਖੁਦਾਇ! ਧਨ ਆਇ ਮਹਾਨੈ-

॥ ੧੭ ॥

ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਬਹੁ ਰਿਦੇ ਬਿਚਾਰਾ।
ਤਬਿ ਲੋ ਏਕ ਸਿੱਖ ਸੁਨਿਆਰਾ।
ਅਚਰਜ ਚੌਂਪਰ ਧਰਜੋ ਅਗਾਰੀ।
ਬਸਤ੍ਰੁ ਬਚਿਤ੍ਰੁ ਰਚਜੋ ਚਿਤਕਾਰੀ ॥ ੧੮ ॥

ਡਲਾ ਕੰਚਨ ਕੇ ਨਗ ਵਿਚ ਜਰੇ।

¹ਚੌਂਪੜ ਦੇ ਪਾਸੇ।

ਅਨਿਕ ਰੰਗ ਕੇ ਦੀਪਤਿ ਖਰੇ।

ਚਾਮੀਕਰ ਕੀ ਨਰਦ ਬਿਸਾਲਾ।

ਚੂਨੀ ਜਰੀ ਜਿਨਹੁ ਮਹਿ ਜਾਲਾ¹ ॥ ੧੯ ॥

¹ਜਿਨ੍ਹਾਂ (ਨਰਦਾਂ) ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਚੂਨੀਆਂ ਜੁੜੀਆਂ ਹਨ।

ਬਹੁਤ ਮੋਲ ਕੇ ਬਨਜੋ ਅਜਾਇਬ।

ਅਰਪਜੋ ਆਨਿ ਅੱਗੁ ਗੁਰੁ ਸਾਹਿਬ।

ਸੋ ਦੇਖਤਿ ਇਕਠੋ ਕਰਿਵਾਯੋ।

ਲੇ ਪ੍ਰਭੂ ਜਾਨੂ ਤਰੇ ਟਿਕਾਯੋ ॥ ੨੦ ॥
 ਜਬਿ ਸਭਿ ਸੰਗਤਿ ਦਰਸਨ ਕੀਨਿ।
 ਸਰਬ ਅਕੋਰ ਅਰਪਿ ਕਰਿ ਦੀਨਿ।
 ਬੈਠੇ ਮਨੋ ਕਾਮਨਾ ਪਾਇ।
 ਤਬਿ ਅਨਵਰ ਬੋਲਯੋ ਇਸ ਭਾਇ
 ॥ ੨੧ ॥

'ਸੁਨਹੁ ਪੀਰ ! ਕਯਾ ਮਨ ਮਹਿ ਭਾਯੋ।
 ਬੇ ਰੁਖ ਤੌਰ ਹਮਹਿ ਦਿਖਰਾਯੋ।
 ਮਿਲਤੇ ਪ੍ਰੀਤਿ ਸਮੇਤ ਹਮੇਸ਼।
 ਦੇਨਿ ਲੇਨਿ ਕਰਿ ਕਾਰ ਅਸੇਸ਼ ॥ ੨੨ ॥
 ਅਬਿ ਕੇ ਲਈ ਨਜ਼ਰ ਭੀ ਨਹੀਂ।
 ਅਪਰ ਬਾਤ ਕਰਨੀ ਕਿਤ ਰਹੀ।
 ਗਨ ਰੰਕਨਿ ਕੀ ਦਿਸ਼ ਰੁਖ ਕਰੋ।
 ਲੇ ਲੇ ਨਜ਼ਰ ਸੰਭਾਰਨ ਧਰੋ ॥ ੨੩ ॥
 ਕਹਿ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਸੁਜਾਨਾ।

'ਸੁਨਹੁ ਖਾਨ ! ਸਭਿ ਕਰਹਿ ਬਖਾਨਾ।
 ਰੀਤਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਕੀ ਸਮ ਪੈ ਪਾਨੀ'।
 ਮਿਲਤਿ ਹੋਤਿ ਹੈਂ ਏਕ ਸਮਾਨੀ ॥ ੨੪ ॥
 ਜਬਿ ਮੇਲਹਿ ਕੋ ਕਪਟ ਖਟਾਈ'।
 ਲਗਹਿ ਨ ਬਿਲਮ ਤੁਰਤ ਬਿਲਗਾਈ'।
 ਬਹੁਰ ਨ ਮਿਲਹਿ ਅਨੇਕ ਜਤਨ ਤੇ।
 ਤਥਾ ਫਰਕ ਪਰਿਹੈ ਮਨ ਮਨ ਤੇ ॥ ੨੫ ॥
 ਪੈ ਪਾਨੀ ਨ ਖਟਾਈ ਸਹੈ।
 ਤਥਾ ਕਪਟ ਤੇ ਪ੍ਰੀਤ ਨ ਰਹੈ।
 ਇਮ ਬਿਚਾਰ ਕਰਿ ਹੂਜੈ ਮੌਨ।
 ਨਤੁ ਉਘਰਤਿ ਜੈ ਹੈ ਛਲ ਜੌਨ' ॥ ੨੬ ॥
 ਸੁਨਿ ਅਨਵਰ ਸੋ ਤਜਯੋ ਪ੍ਰਸੰਗ।
 ਬਹੁਤ ਮਿਲਨ ਹਿਤ ਕਹਿ ਗੁਰੁ ਸੰਗ'।

'ਪ੍ਰੀਤ ਦੀ ਰੀਤ ਦੁੱਧ ਪਾਣੀ ਵਾਂਙੂ ਹੈ।

'ਕਪਟ ਰੂਪੀ ਖਟਾਸ।

'ਫਿੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਬਿਲਗਨਾ = ਅਲੱਗ ਹੋ ਜਾਣਾ]

'ਅਗਲੀਆਂ ਦੇ ਤੁਕਾਂ ਵਿਚ ਅਨਵਰ ਜੀ ਚਿੱਤ ਦੀ ਚਿਤਵਨੀ ਦੱਸੀ ਹੈ ਤੇ ੨੭ ਅੰਕ ਦੇ ਬਾਦ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਜੋ ਗਲ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਹੈ ਉਹ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

-ਬੈਠੇ ਬੋਲਤਿ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਭੇਤਿ।
 ਤੂਸਨਿ ਕਰੇ ਨਹੀਂ ਕੁਛ ਦੇਤਿ'- ॥ ੨੭ ॥

'ਬੈਠਕੇ ਬੋਲਣ ਨਾਲ ਭੇਦ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਚੁਪ ਕੀਤੀਆਂ (ਕੋਈ) ਕੁਛ (ਭੇਦ) ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ।

'ਸੁਨਹੁ ਪੀਰ ਜੀ ! ਚੌਂਪਰ ਚਾਰੂ।
 ਜਾਨੂੰ ਤਰੇ ਧਰਜੇ ਸੰਭਾਰੂ।
 ਅਦਭੁਤ ਬਨਜੇ ਪਿਖਿਨਿ ਲਲਚਾਵੈਂ।
 ਤੁਮ ਸੋਂ ਬਾਜੀ ਖੇਲ ਮਚਾਵੈਂ ॥ ੨੮ ॥
 ਧਰਿਯਹਿ ਧਨ ਨਿਜ ਦਾਵ ਵਿਚਾਰੀ।
 ਖੇਲਤਿ ਜੈ ਲਿਹੁ ਕੈ ਦਿਹੁ ਹਾਰੀ।'
 ਸੁਨਿ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਉਚਾਰੀ।
 'ਇਹ ਤੋ ਖੇਲਹਿ ਜੂਪ ਜੁਆਰੀ ॥ ੨੯ ॥
 ਹਮ ਅਲਾਹ ਕੇ ਫਕਰ' ਬਿਸਾਲੇ।
 ਭਲ ਉਪਦੇਸ਼ਤਿ ਭਲੇ ਸੰਭਾਲੇ।
 ਜੇ ਕਰਿ ਚਿਤ ਪਰਚਾ ਤੁਮ ਧਰੋ।
 ਬਿਨਾ ਦਾਵ ਧਨ ਖੇਲਨ ਕਰੋ' ॥ ੩੦ ॥

'ਫਕੀਰ।

'ਇਹ ਵਾਕ ਕਹਿਕੇ ਫੇਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਚੌਂਪੜ ਖੇਲਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ। ਜਸੂਸ ਦਾ ੧੫ ਸੌ ਰੁਪਏ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣਾ ਬੀ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ।

ਅਨਵਰ ਭਨੇ 'ਛੂਛ ਨਹਿ ਆਛੇ।
 ਕੁਛ ਧਰਿ ਕਰਿ ਖੇਲਨ ਚਿਤ ਬਾਛੇ।'
 ਜਾਨਿ ਖਾਨ ਕੀ ਅਧਿਕ ਖੁਟਾਈ।
 ਕਹਜੇ ਗੁਰੂ 'ਹਮ ਚਾਹਿ ਨ ਕਾਈ ॥ ੩੧ ॥
 ਕਰਹੁ ਆਪ ਜੈਸੇ ਮਨ ਭਾਵੈ।
 ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹਾਰ, ਜੀਤ ਨਹਿ ਪਾਵੈ'।'
 ਅਸ ਕਹਿ ਚੌਂਪਰ ਅੱਗੂ ਬਿਛਾਯੋ।
 ਬੈਠਜੋ ਸਮੁਖ ਮੂਢ ਹਰਖਾਯੋ ॥ ੩੨ ॥
 ਚਿਤਵਹਿ - ਖੇਲਨ ਵਿੱਦਯਾ ਮੇਰੇ'।
 ਚਹੌਂ ਸੁ ਲਜਾਵੈਂ ਡਲ ਕੇ ਗੇਰੇ'।
 ਸ਼ਾਹੁ ਸਭਾ ਮਹਿ ਜੀਤਤਿ ਰਹਜੇ।
 ਅਨਿਕ ਬਾਰ ਧਨ ਮੈਂ ਬਹੁ ਲਹਜੇ
 ॥ ੩੩ ॥

'ਤੈਨੂੰ' ਹਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ (ਹੋਵੇਗੀ) ਜਿੱਤਣਾ ਨਹੀਂ ਪਾਵੇਂਗਾ।

'ਮੇਰੇ (ਯਾਦ ਹੈ)।

'ਪਾਸੇ ਸੱਟ ਕੇ ਜੋ (ਦਾਉ) ਚਾਹਾਂ ਪਾ ਲਾਵਾਂਗਾ।

'ਅਪਰ ਬਾਤ ਮੈਂ ਦਾਵ ਨ ਖਾਵੈ।

'ਹੋਰ ਗੱਲੇ ਦਾਉ (ਗੁਰੂ) ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ ਪਰ ਚੌਂਪੜ ਖੇਲਦਿਆਂ ਧਨ ਹਾਰੇਗਾ।

ਚੌਂਪਰ ਖੇਲਤਿ ਦਰਬ ਹਰਾਵੈਂ।
 ਉਠੋਂ ਜੀਤ ਕਰਿ ਜੇ ਧਨ ਸੰਗ।
 ਤੋ ਲਖਿ ਹੋਂ ਗੁਰ ਹਾਰਹਿ ਜੰਗ- ॥ ੩੪ ॥
 ਦਾਵ ਪੰਚ ਸੈ ਦਰਬ ਲਗਾਇਵ।

ਤਬਿ ਸਤਗੁਰੁ ਡਲ ਡਾਰਿ ਰਿੜਾਇਵ।

ਚਮਕਤਿ ਚੁੰਨੀ ਕੰਚਨ ਜਰੇ।

ਪੁਨ ਲੇ ਖਾਨ ਗੇਰਿਬੇ ਕਰੇ ॥ ੩੫ ॥

ਸਭਾ ਲਗੀ ਸੁਭਟਨਿ ਕੀ ਹੇਰਹਿ।

ਚਲਹਿ ਨਰਦ ਨਿਜ ਡਲ ਕੇ ਗੇਰਹਿ।

'ਪਾਸਾ ਸੁੱਟ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਨਰਦਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ (ਅਨਵਰ)।

ਦਾਉ ਬਿਸਾਲ ਗੁਰੂ ਤਬਿ ਲਜਾਵੈਂ।

ਤੁਰਕ ਨਰਦ ਕੋ ਮਾਰਿ ਹਟਾਵੈਂ ॥ ੩੬ ॥

'ਤੁਰਕ ਦੀ ਨਰਦ ਨੂੰ।

ਪੁਨ ਕਾਚੀ ਹੁਇ ਵਹਿਰ ਨਿਕਾਸੇਂ।

'ਅਨਵਰ ਦੀ ਨਰਦ ਨੂੰ) ਕੱਚੀ ਕਰਕੇ ਕੱਢ ਦੇਣ।

ਆਨੈ ਫੇਰਤਿ ਚਾਰਹੁ ਪਾਸੇ।

'ਅਨਵਰ) ਚਾਰੋਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਫੇਰ ਫੇਰ ਕੇ ਨਰਦ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਅੰਤਰ ਨਹਿ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਿਬੇ ਪਾਵਤਿ।

'ਮਾਰਜੋ' ਕਹਿ, ਗੁਰ ਮਾਰ ਹਟਾਵਤਿ

॥ ੩੭ ॥

ਅਪਨੀ ਆਠਹੁ ਨਰਦ ਪਕਾਈ।

ਰਾਖੀ ਤਿਸ ਕੀ ਚਾਰ ਕਚਾਈ।

'ਭਾਵ ਅਨਵਰ ਦੀਆਂ।

ਹਾਰਜੋ ਦਰਬ ਪੰਚ ਸੈ ਮੂੜਾ।

ਸਰਬਰ ਹੁਯੋ ਚਹਿਤ ਹੈ ਕੂੜਾ ॥ ੩੮ ॥

ਲੱਜਿਤਿ ਭਯੋ ਕੁਛਕ ਪੁਨ ਚਪਯੋ।

ਦਾਵ ਪੰਚ ਸੈ ਧਨ ਤਬਿ ਥਪਯੋ।

'ਥਾਪਿਆਂ (ਦੂਜੀ ਵੇਰ।

ਬਾਜ਼ੀ ਪ੍ਰਥਮ ਹਰਾਇ ਸੁ ਚਾਹਾ।

-ਅਬਿ ਕੈ ਦਰਬ ਲਹੈਂ ਇਨ ਪਾਹਾ-

॥ ੩੯ ॥

ਚੁੰਨੀ ਚਮਕਤਿ ਹੇਮ ਲਪੇਟੀ।

ਜਨੁ ਸੂਰਜ ਕੀ ਕਿਰਨ ਸਮੇਟੀ।

ਤਿਨ ਪਰ ਨਵ ਗ੍ਰੈਹ ਜਨੁ ਥਿਰ ਕਰੇ।

ਅਸ ਡਲ ਸੋਭਤਿ ਹੈਂ ਦੁਤਿ ਭਰੇ ॥ ੪੦ ॥

ਬਹੁਰ ਦੂਸਰੀ ਬਾਜ਼ੀ ਖੇਲਤਿ।

ਗੁਰ ਕਰ ਕਮਲਨਿ ਤੇ ਡਲ ਮੇਲਤਿ।

ਕਰਹਿ ਤੁਰਕ ਬਿੱਦਯਾ ਬਹੁਤੇਰੀ।

ਗੁਰ ਕੀ ਨਰਦ ਨ ਮਰਿ ਇਕ ਬੇਰੀ

॥ ੪੧ ॥

ਤਿਸ ਕੀ ਨਰਦ ਆਇ ਜਬਿ ਆਗੇ।

ਕਹਿ ਗੁਰ ਮਾਰਿਹ, ਜਨੁ ਸਰਾ ਲਾਗੇ। 'ਮਾਨੋ ਤੀਰ।

ਚਪੜੋ ਤੁਰਕ ਬਿਧਿ ਕਰਤਿ ਅਨੇਕਾ।

ਮਹਿਮਾ ਲਖਿ ਨ ਸਕਹਿ ਅਬਿਬੇਕਾ। 'ਮੂਰਖ।

॥ ੪੨ ॥

ਬਾਜੀ ਜੀਤ ਲਈ ਜਨੁ ਜੰਗ।

ਬੇਧਹਿ ਬਾਕ ਬਾਨ ਕੇ ਸੰਗ।

ਬੈਠੜੋ ਦਰਬ ਹਰਾਇ ਹਜ਼ਾਰ।

ਦੁਖ ਚਿੰਤਾ ਬਹੁ ਰਿਦੇ ਗਵਾਰ ॥ ੪੩ ॥

ਨਹਿ ਊਚੇ ਸਨਮੁਖ ਕਰਿ ਨੈਨ।

ਬੋਲਿ ਨ ਸਕਹਿ ਗਰਬ ਕੇ ਬੈਨ।

ਚਪੜੋ ਲਾਜ ਤੇ ਪੁਨ ਚਹਿ ਖੇਲਾ।

ਅਹਿ ਤੇ ਗਰੜ ਡਰਾਇ ਸਪੇਲਾ। ॥ ੪੪ ॥ 'ਮਾਨੋ) ਸਪਾਧਾ ਸਪ ਨਾਲ ਗਰੜ ਨੂੰ ਡਰਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਸੇ 'ਚੌਪਰ ਅਨਵਰ ਖੇਲਨ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨ ਨਾਮ
ਸਪਤ ਦਸਮੇ ਅੰਸੂ ॥ ੧੭ ॥

੧੮. [ਖੋਜੇ ਅਨਵਰ ਨੂੰ ਹਾਰ]

੧੮<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੧੯

ਦੋਹਰਾ:

ਬੇਰ ਤੀਸਰੀ ਫੇਰ ਜਬਿ, ਬਾਜੀ ਦਈ
ਲਗਾਇ।

ਬਸ ਨਹਿ ਮੂਰਖ ਕੋ ਚਲਹਿ, ਦੁਖ ਜੁਤਿ
ਦਰਬ ਹਰਾਇ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਥਮ ਡਲ ਡਾਲਤਿ।

ਨਿਜ ਨਰਦਨਿ ਕੇ ਜੁਗ ਕਰਿ ਚਾਲਤਿ।

¹ਨਰਦਾਂ ਦਾ ਜੋਟਾ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਤੁਰਕ ਗੇਰਤੇ ਜੁਗ¹ ਨਹਿ ਆਵੈ।

¹ਜੋਟਾ।

ਰਾਖੈ ਦਾਵ ਸੁ ਉਠਨਿ ਨ ਪਾਵੈ ॥ ੨ ॥

ਜਹਾਂ ਨਰਦ ਤਿਸ ਕੀ ਮਿਲਿ ਜਾਇ।

ਆਨਹਿ ਦਾਵ ਹਤਹਿ ਤਿਸ ਥਾਇ।

ਪੌਬਾਰਾਂ, ਕੈ ਆਨਿ ਅਠਾਰਾ।

ਖੇੜਸ, ਪੰਦ੍ਰਹਿ, ਕੈ ਦਸਚਾਰਾ ॥ ੩ ॥

ਤੁਰਕ ਤੀਨ ਕਾਨੇ ਕੈ ਚਾਰ।

ਪਾਂਚ ਤੀਨ ਕੋ ਨੌ¹ ਨਿਰਧਾਰ।

¹ਅੰਕ ਦੇ ਤੇ ਤਿੰਨ ਵਿਚ ਚੌਪੜ ਦੇ ਦਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਹਨ।

ਕਬਿ ਜੁਗ ਚਲਨ¹ ਤੁਰਕ ਢਿਗ ਆਵੈ।

¹ਕਦੇ ਕਦੇ ਜੋਟੇ ਦੀ ਚਾਲ।

ਨਾਂਹਿ ਤ ਬਿਛਰੀ ਨਰਦ ਚਲਾਵੈ ॥ ੪ ॥

ਪੁਨ ਘਟ ਬਾਢ ਚਲਨਿ ਕੋ ਲਾਗਾ।

ਛਲ ਤੇ ਜੀਤ ਚਹਨਿ ਅਨੁਰਾਗਾ।

ਜਥਾ ਹਲੀ ਰੁਕਮੀ ਸੰਗ¹ ਅਰਜੋ।

¹ਬਲਭੱਦਰ ਰੁਕਮਣ ਦੇ ਭਾਈ ਨਾਲ।

ਖੇਲਤਿ ਕੂਰ ਘਾਤ ਸੋ ਕਰਜੋ¹ ॥ ੫ ॥

¹ਖੇਡਦਿਆਂ ਝੂਠਾ ਦਾਉ ਉਸਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਤਥਾ ਚਹੈ ਮੂਰਖ ਕਰਿਵਾਈ।

ਲਗਹਿ ਦਾਵ ਘਟ, ਬਾਢ ਚਲਾਈ।

ਤਉ ਛਿਮਾਨਿਧਿ ਛਿਮਾ ਧਰੰਤੇ।

ਜਹਾਂ ਧਰਹਿ ਤਹਿ ਮਾਰ ਕਰੰਤੇ ॥ ੬ ॥

ਪੁਨ ਪੌਬਾਰਾ ਰਾਖਜੋ ਦਾਵ।

ਕਰਤਿ ਉਪਾਵ ਨ ਸਕਜੋ ਉਠਾਵ।

ਆਨਿ ਢੁਕੀ ਬਾਜੀ ਤਬਿ ਨੇਰੇ।

ਸਤਿਗੁਰ ਪਾਕੀ ਨਰਦ ਅਗੇਰੇ¹ ॥ ੭ ॥

¹ਪਹਿਲੋਂ ਹੀ।

ਚੌਦਹਿ ਦਾਵ ਤੁਰਕ ਕੇ ਪਰਜੇ।
 'ਪੌਂਬਾਰਾ' ਕਹਿ ਉਠਿਬੋ ਕਰਜੇ।
 ਗੁਰ ਡਾਲੇ ਡਲ ਆਇ ਸਤਾਰਾਂ।
 ਲਗੇ ਉਠਾਵਨਿ ਗ੍ਰੇਹ ਮਝਾਰਾ' ॥ ੮ ॥ 'ਘਰੋ' (ਨਰਦ ਨੂੰ)।
 ਗਈ ਤੀਸਰੀ ਬਾਜ਼ੀ ਜਾਨਿ।
 ਤੁਰਕ ਕੂਰ ਤਬਿ ਕੀਨਿ ਬਖਾਨ।
 'ਭਏ ਕੁਫਰ ਕੇ ਪੀਰ ਬਿਸਾਲੇ।
 ਚੌਂਪਰ ਖਿਲਤਿ ਕੁਫਰ ਹੀ ਚਾਲੇ' ॥ ੯ ॥
 ਗੁਰ ਬੋਲੇ 'ਹਮਰੇ ਨ ਦਰੋਗ'। 'ਝੂਠ [ਫਾ: ਦਰੋਗ]
 ਫਕਰ ਅਲਾਹੀ' ਲਖਿਬੇ ਜੋਗ। 'ਰੱਬ ਦੇ ਫਕੀਰ।
 ਤੁਵ ਸਮ ਛਲੀ ਦਰੋਗ ਉਚਾਰੇ।
 ਬਸਹਿ ਦਰੋਗ ਨਿਕੇਤ ਤੁਮਾਰੇ' ॥ ੧੦ ॥
 ਜਬਿ ਜਾਨੀ - ਬਾਜ਼ੀ ਅਬਿ ਗਈ-।
 ਗਹਿ ਕਰਿ ਸੋਂ ਚੌਂਪਰ ਉਲਟਈ।
 ਨਿੰਦਾ ਕਰਨਿ ਲਗਜੋ ਮਤਿਮੰਦ।
 'ਤੁਮਰੇ ਸਦਨ ਦਰੋਗ ਬਿਲੰਦ ॥ ੧੧ ॥
 ਜੈਸੇ ਫਕਰ ਅਲਾਹੀ ਬਨੇ।
 ਸਭਿ ਜਗ ਜਾਨਤਿ, ਗੁਨ ਤਿਮ ਭਨੇ'। 'ਪਾ:-ਤਿਸ।
 ਮੰਤ੍ਰਨਿ ਸੰਗ ਕਰਜੋ ਬਸ ਭਾਰੀ।
 ਜਹਾਂਗੀਰ ਕੀ ਸੁਮਤਿ ਬਿਗਾਰੀ ॥ ੧੨ ॥
 ਕਹਿ ਕਰਿ ਕੂਰੇ ਕਪਟ ਕੁਢਾਲ।
 ਚੰਦੂ ਗਹਜੋ ਦਿਵਾਨ ਬਿਸਾਲ।
 ਬਹੁ ਦਿਨ ਮਹਿ ਤਰਸਾਇ ਸੰਘਾਰਾ।
 ਬਿਨਾਂ ਰਹਿਮ, ਜਾਨਹਿ ਜਗ ਸਾਰਾ
 ॥ ੧੩ ॥
 ਪੁਨ ਕਾਜ਼ੀ ਕੀ ਸੁਤਾ ਲੁਭਾਇ।
 ਬਸਿ ਮੰਤ੍ਰਨਿ ਕਰਿ ਲਈ ਭਜਾਇ।
 ਸ਼ਾਹੁ ਜਹਾਂ ਕੋ ਲੇ ਪੁਨ ਬਾਜ਼।
 ਮਾਰਨ ਮਰਨ ਕਰਜੋ ਰਣ ਸਾਜ਼ਿ' ॥ ੧੪ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮਨਿੰਦ।
 ਕਾਰਨ ਕੂਰੇ ਕਰਨਿ' ਬਿਲੰਦ। 'ਝੂਠਾ ਕਰਨ ਲਈ।
 ਮੌਨ ਠਾਨਿ ਸਨਮੁਖ ਤਿਸ ਹੇਰੇ।

ਸਮ ਸਿਸਪਾਲ ਸੁ ਬੋਲਤਿ ਬੇਰੇ^੧ ॥ ੧੫ ॥ ^{੧ਫੇਰ।}

'ਰਾਖਨ ਸੈਨਾ ਸੰਗ ਹਜ਼ਾਰਨਿ।
ਕਰਨਿ ਅਖੇਰਨਿ ਜੀਵ ਸੰਘਾਰਨਿ।
ਭੋਗਹੁ ਸਗਲ ਜਗਤ ਕੇ ਭੋਗ।
ਕਹਤਿ ਦਰੋਗ ਠਗਹੁ ਬਹੁ ਲੋਗ^੧ ॥ ੧੬ ॥
ਸੁਨਤਿ ਛਿਮਾਨਿਧਿ ਛਿਮਾ ਧਰੰਤੇ।
ਜਾਨਿ ਵਕੀਲ ਨ ਮਾਰ ਕਰੰਤੇ।
ਸੋ ਮੂਰਖ ਲਖਿ ਲਸਕਰ ਜੋਰ।
ਬੋਲਤਿ ਕਰਤਿ ਤਰਕਨਾ ਘੋਰ ॥ ੧੭ ॥

'ਪੁਨ ਘੇਰੜ ਭਗਵਾਨ^੧ ਸੰਘਾਰਜੋ। ^{੧ਭਗਵਾਨ ਚੰਦ ਘੇਰੜ।}

ਅਬਦੁਲਖਾਨ ਸੈਨ ਜੁਤਿ ਮਾਰਜੋ।
ਬਹੁਰ ਸ਼ਾਹੁ ਕੇ ਹਯ ਚੁਰਿਵਾਏ।
ਲਰੇ ਹਜ਼ਾਰਹੁ ਸੁਭਟ ਖਪਾਏ ॥ ੧੮ ॥
ਲਾਖਹੁ ਧਨ ਦੇ, ਚਢਹੁ ਤੁਰੰਗ।
ਬਰਤਹੁ ਗ੍ਰਿਹਸਤ ਬਿਸਾਲ ਅਨੰਗ।
ਜਗ ਕੇ ਲੋਕ ਅਪਰ ਹੈਂ ਜੈਸੇ।
ਤੁਮਰੇ ਕਰਮ ਦਿਖਤਿ ਸਭਿ ਐਸੇ
॥ ੧੯ ॥

ਇਮ ਦਰੋਗ ਕੇ ਫਕਰ ਬਿਸਾਲੇ।
ਨਾਮ ਅਲਾਹ ਨ ਕਬਹੁ ਸਮਾਲੇ।
ਦੁਨੀਆਂ ਤੇ ਫਾਰਕ ਨਿਰਦਾਵੇ^੧।
ਫਰਕ ਅਲਾਹੀ ਸੁਊ ਕਹਾਵੇ ॥ ੨੦ ॥

^{੧ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਤੇ ਦਾਵੇ ਰਹਿਤ (ਜੋ ਹੋਵੇ)।}

ਤੁਮਰੇ ਮਤੋ ਹੇਰਿ ਕਰਿ ਐਸੇ।
ਲਖੇ ਗਏ ਪੂਰਬ ਗੁਰ ਤੈਸੇ।
ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਤੇ ਆਦਿ ਜੁ ਸਾਰੇ।
ਜਾਨੇ ਪਰੇ ਕੂਰ ਮਤਿਵਾਰੇ ॥ ੨੧ ॥
ਗੁਰੂ ਕਹਾਇ ਠਗਤਿ ਜਗ ਰਹੇ।
ਕਿਨਹੁ ਨ ਭੇਤ ਤੁਮਾਰੇ ਲਹੇ।
ਨਾਮ ਸੁਨਯੋ ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਕੇਰਾ।
ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਕ੍ਰੋਧ ਘਨੇਰਾ ॥ ੨੨ ॥
ਪਿਖਿ ਸੁਭਟਨ ਦਿਸਿ ਉਚ ਉਚਾਰੇ।
ਜੋ ਇਸ ਕੇ ਸਿਰ ਪਨਹੀ ਮਾਰੇ।

ਤਿਸ ਪਰ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਇ ਗੁਰ ਕੇਰੀ।
 ਲਾਤ ਮੁਸ਼ਟ ਕੀ ਮਾਰ ਬਡੇਰੀ ॥ ੨੩ ॥
 ਰਿਸ ਕੇ ਸਹਿਤ ਗੁਰੂ ਮੁਖ ਦੇਖਿ।
 ਉਠੇ ਤੁਰਤ ਹੀ ਬਲੀ ਬਿਸ਼ੇਖ।
 ਬਿਧੀਏ ਗਹਿ ਕਰਿ ਪਾਗ ਉਤਾਰੀ।
 ਉਚੀ ਲਾਤਿ ਉਭਾਰਿ ਪ੍ਰਹਾਰੀ ॥ ੨੪ ॥
 ਲਿਯੋ ਖਰੋ ਕਰਿ ਨਰ ਤੇ ਨਜ਼ਾਰੋ।
 ਲਗੇ ਜੂਤ ਮੁਖ ਕਰਤਿ ਪੁਕਾਰੋ।
 ਪੁਨ ਗੁਰ ਕਹਯੋ 'ਪ੍ਰਥਮ ਗੁਰ ਕੇਰੀ।
 ਜਿਸ ਮੁਖ ਕੀਨੀ ਨਿੰਦ ਬਡੇਰੀ ॥ ੨੫ ॥
 ਤਿਸ ਪਰ ਪਨਹੀ ਅਨਗਨ ਮਾਰਹੁ।
 ਮਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਇਸ ਕੇਰਿ ਉਤਾਰਹੁ।'
 ਸੁਨਿ ਭਟ ਬਡੇ ਡੀਲ ਬਲਵਾਰੇ।
 ਉਚ ਉਭਾਰਤਿ ਜੂਤ ਪ੍ਰਹਾਰੇ ॥ ੨੬ ॥
 ਹੋਵਨ ਲਗੀ ਮਾਰ ਤਿਸ ਬੇਰੇ।
 ਜਨ ਬਾਸਨ ਕੋ ਘੜਹਿ ਠਠੇਰੇ।
 ਸਰਬ ਸੰਗ ਪਰ ਮਾਰ ਪਰੰਤੀ।
 ਇਕ ਰਹਿ ਖਰੇ ਨ ਥਾਉਂ ਦਿਖੰਤੀ
 ॥ ੨੭ ॥
 ਜਬਿ ਅਨਗਨ ਹੀ ਬਰਖੇ ਜੂਤ।
 ਧਰੀ ਮੌਨ ਲਖਿ ਮਹਾਂ ਕਸੂਰ।
 ਪ੍ਰਾਨ ਅੰਤ ਕੀ ਚਿੰਤਾ ਬਨੀ।
 ਅੰਗ ਅੰਗ ਪਰ ਚੋਟਾਂ ਘਨੀ ॥ ੨੮ ॥
 ਕੰਪਤਿ ਮਹਾਂ ਤ੍ਰਾਸ ਕੋ ਧਾਰੇ।
 ਉਠਿ ਸਤਿਗੁਰੁ ਤਬਿ ਸਦਨ ਸਿਧਾਰੇ।
 ਗਨ ਸਿੱਖਨਿ ਬਹੁ ਮਾਰ ਮਚਾਈ।
 ਜਾਨਤਿ ਭਾ-ਅਬਿ ਹੈ ਨ ਬਚਾਈ-
 ॥ ੨੯ ॥
 ਕੰਪਤਿ ਦੇਹਿ ਗਿਰਜੋ ਤਬਿ ਧਰਨੀ।
 ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਫਲ ਜਸ ਕੀਨਸਿ ਕਰਨੀ।
 ਪਿਖਿ ਕਰਿ ਸਿਖ ਗਨ ਚਰਨ ਪ੍ਰਹਾਰੈਂ।
 ਤਰਜਤਿ ਗਾਰੀ ਸਗਲ ਨਿਕਾਰੈਂ ॥ ੩੦ ॥

ਪਰਜੋ ਬਿਹਾਲ ਨਹੀਂ ਸੁਧ ਕੋਈ।
 ਕੇਤਿਕ ਕਹਤਿ 'ਮ੍ਰਿਤੂ ਇਸ ਹੋਈ।'
 ਜਾਤੀ ਮਲਕ ਧਾਇ ਤਬਿ ਗਯੋ।
 ਜਾਇ ਗੁਰੂ ਢਿਗ ਠਾਂਢੋ ਭਯੋ ॥ ੩੧ ॥
 'ਮਹਾਰਾਜ ਪੈਂਦਾ ਚਲਿ ਆਯੋ।
 ਲਾਖ ਗਿਨਨ ਤਕ ਸੈਨਾ ਲਯਾਯੋ।
 ਹੇਤੁ ਭੇਤ ਇਹ ਪਠਜੋ, ਗੁਸਾਈਂ !
 ਸਮਤਾ ਕਰਤਿ' ਮਾਰ ਬਡਖਾਈ ॥ ੩੨ ॥

'ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ) ਬਰਾਬਰੀ (ਭਾਵ ਬੇ ਅਦਬੀ) ਕਰਦਿਆਂ।

ਅਬਿ ਛੁਰਾਇ ਦਿਹੁ ਸੁਭਟ ਹਟਾਇ।
 ਨਾਂਹਿ ਤ ਮਾਰਜੋ ਇਹ ਮਰਿ ਜਾਇ।
 ਜੀਤਜੋ ਦਰਬ ਫੇਰਿ ਕਰਿ ਦੀਜੈ।
 ਆਪ ਜੂਪ ਕੇ ਨਾਂਹਿ ਨ ਲੀਜੈ' ॥ ੩੩ ॥
 ਬਿੱਪ੍ਰ ਬਿਨੈ ਸੁਨਿ ਭਏ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ।
 ਦਿਯੋ ਛੋਰਿ ਸਗਰੋ ਤਤਕਾਲ।
 ਪੰਦ੍ਰਹ ਸਦ ਬਖਸ਼ਜੋ ਧਨ ਜਬੈ।
 ਲੈ ਕਰਿ ਪਹੁੰਚਜੋ ਦਿਜਬਰ ਤਬੈ ॥ ੩੪ ॥
 ਸੁਭਟ ਪ੍ਰਹਾਰਤਿ ਸਕਲ ਹਟਾਏ।
 ਦਈ ਧੀਰ ਸਿਰ ਪਾਗ ਬੰਧਾਏ।
 'ਤੀਨ ਲੋਕਪਤਿ ਰਾਵਣ ਬਲੀ।
 ਜਿਨਹੁ ਜੀਤ ਲੀਨਸਿ ਬਿਧੀ ਭਲੀ
 ॥ ੩੫ ॥

ਜਰਾ ਸਿੰਧੁ ਗਨ ਚਮ੍ਰੁ ਬਟੋਰਿ।
 ਆਇ ਅਨੇਕ ਬਾਰਿ ਕਰਿ ਜੋਰ।
 ਜੀਤ ਨ ਸਕਜੋ ਮਰਜੋ ਬਲਵੰਤ।
 ਤਿਸ ਆਗੇ ਕਹੁ ਤੂੰ ਕਯਾ ਜੰਤ? ॥ ੩੬ ॥
 ਦੇ ਪਾਨੀ, ਮੁਖ ਪਾਨ ਪਖਾਰੇ।
 ਬੈਠਜੋ ਸਗਰੇ ਬਸਤ੍ਰ ਸੰਭਾਰੇ।
 ਦਰਬ ਸਰਬ ਜਬਿ ਧਰਜੋ ਅਗਾਰੀ।
 ਪਿਖਿ ਹਰਖਤਿ ਭਾ ਰਿਦੇ ਮਝਾਰੀ
 ॥ ੩੭ ॥

ਝਾਰ ਪਿਛੋਰ ਭਲੇ ਕਰਿਵਾਇ¹⁺।

'ਛੰਡ ਝਾੜ ਭਾਵ ਮਾਰ ਕੁਟ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਕੇ।

ਸੂਰਮਿਆਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਜਿਤਨੀ ਮਾਰ ਏਥੇ ਵਰਣਨ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਸਿਰ, ਬੁਲ੍ਹ, ਮੂੰਹ ਦਾ ਸੁੱਜ ਜਾਣਾ, ਲਹੂ ਸਿੰਮ ਪੈਣਾ, ਨੀਲ ਪੈ ਜਾਣੇ, ਇਹ ਮਾਮੂਲੀ ਬਾਤ ਹੈ; ਪਰ ਖੋਜਾ ਤਾਂ ਮੂੰਹ ਹੱਥ ਧੋਕੇ ਇਸ ਹੱਤਕ ਨੂੰ ਲੁਕਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਸੈਨਾ ਵਿਚ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਹੀ ਜਾਣ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਰ ਕੁੱਟ ਕੋਈ ਬੜੀ ਹੀ ਮਾਮੂਲੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਸੋ ਬੀ ਆਦਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰਨ ਕਰਕੇ। ਆਪਣੀ ਹੱਤਕ ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਨੇ ਬੜੀ ਸਹਨਸੀਲਤਾ ਨਾਲ ਸਹਾਰੀ ਹੈ। ਤਵਾ: ਖਾ: ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਅਨਵਰ ਬੇਗ ਤਿੰਨ ਬਾਜ਼ੀਆਂ ਹਾਰਕੇ ਅਪਣੀ ਹਾਰ ਸਮਝਕੇ ਗਿਆ ਤੇ ਜਾਕੇ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਜੰਗ ਨਾ ਕਰੋ, ਪਰ ਪੈਂਦੇ ਖਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦਾ ਪੱਖੀ ਸਮਝਿਆ। ਗੁਰੂ ਕੀ ਨਿੰਦਾ ਤੇ ਮਾਰ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤਵਾ: ਖਾ: ਵਿਚ ਇਹ ਬੀ ਲਿਖਤ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਗਲ ਦੇ ਮਗਰੋਂ ਸੂਬੇ ਨੇ ਧੀਰ ਮਲ ਵਲ ਜਸੂਸ ਘੱਲ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਨਖੇੜਿਆ ਤੇ ਆਪਣਾ ਪੱਖੀ ਤੇ ਸੁੰਹੀਆਂ ਬਣਾਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਇਹ ਸਾਰਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਚੁੱਕਾ ਸੀ।

ਮੌਨ ਧਰੇ ਗਮਨਜੋ ਸਹਿਸਾਇ।

ਤੁਰੰਗ ਅਰੂੜੁ ਸੰਗ ਲੇ ਦਾਸ।

ਗਯੋ ਜਲੰਧਰ ਨਗਰ ਜਹਾਂ ਸੁ¹ ॥ ੩੮ ॥ ¹ਜਿਥੇ ਹੈ।

ਚਿਤ ਮਹਿ ਚਿਤਵਤਿ -ਮਮ ਗਤਿ⁺ ¹ਪਾ:-ਮਗ ਮਹਿ।

ਐਸੀ।

ਲਖ ਨਹਿ ਸਕਹਿ, ਇਹਾਂ ਬਿਧਿ ਕੈਸੀ¹। ¹ਇਥੇ (ਮੇਰਾ) ਕੀ ਹਾਲ (ਹੋਇਆ ਹੈ)।

ਮੋ ਕਹੁ ਤਿਮ ਕਰਨੀ ਬਨਿ ਆਵੈ।

ਹਤੋਂ ਗੁਰੂ ਤਬਿ ਪਲਟਾ ਪਾਵੈ ॥ ੩੯ ॥

ਨਿਸਾ ਪਰੀ ਅਬਿ ਹਇ ਅੰਧਕਾਰੇ।

ਆਇ ਨ ਜਾਇ ਕੋ ਇਸ ਬਾਰੇ।

ਅਸ ਬੁਧਿ ਬਲ ਤੇ ਕਰੋਂ ਉਪਾਇ।

ਕਾਲੇਖਾਨ ਸੁਨਤਿ ਚਢਿ ਜਾਇ ॥ ੪੦ ॥

ਪਰਹਿ ਜਾਮਨੀ ਬਿਥੈ ਲਰਾਈ।

ਹਮਲਾ ਕਰੇ ਗੁਰੂ ਲੇ ਘਾਈ।

ਪੁਰਿ ਕਰਤਾਰ ਲੂਟ ਸਭਿ ਲੈ ਹੈਂ।

ਗੁਰੂ ਬਾਹਨੀ ਸਭਿ ਹਨਿ ਦੈ ਹੈਂ ॥ ੪੧ ॥

ਮ੍ਰਿਤਕ ਹਜ਼ਾਰਹੁ ਹੈ ਘਮਸਾਨ।

ਕੈ ਗੁਰ ਭਾਜਹਿ ਡਰ ਉਰ ਮਾਨਿ।

ਰਖਨਾ ਪਰਜੋ ਆਬਰੂ ਮੇਰੀ।

ਨਹਿ ਬਿਦਤਹਿ-, ਇਮ ਗਿਨ ਕਰਿ ¹ਇਉਂ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਦੇਖਿਆ।

ਹੇਰੀ¹ ॥ ੪੨ ॥

ਸੰਧਯਾ ਸਮੇਂ ਸੁ ਉਤਰਜੋ ਜਾਇ।

ਅਪਰ ਬਸਤ੍ਰ ਤਨ ਪਰ ਬਦਲਾਇ।

ਕਾਲੇਖਾਨ ਪਾਸ ਚਲਿ ਗਯੋ।

ਕਰਿ ਸਲਾਮ ਕੋ ਬੈਠਤਿ ਭਯੋ ॥ ੪੩ ॥

ਪੈਂਦੇਖਾਨ ਕੁਸ਼ਾਮਦ ਕਾਰਨ।

ਬਾਤ ਮ੍ਰਿਦੁਲ ਢਿਗਾ ਕਰਤਿ ਉਚਾਰਨ। 'ਕੋਲ (ਬੈਠਾ)।

ਸੇਵਾ ਹੇਤੁ ਕੁਤਬ ਖਾਂ ਬੈਸਾ।

ਦੇਤਿ ਹੁਕਮ ਕਰਿ ਕਾਰਜ ਤੈਸਾ ॥ ੪੪ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਸੇ 'ਚੌਪਰ ਖੇਲ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ
ਅਸ਼ਟਦਸਮੇ ਅੰਸੂ ॥ ੧੮ ॥

੧੯. [ਲਸ਼ਕਰ ਚੜ੍ਹ ਆਇਆ]

੧੯<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੁ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੁ>>੨੦

ਦੋਹਰਾ:

ਅਨਵਰਖਾਨ ਵਿਚਾਰਿ ਕੈ, ਚਤੁਰਾਈ
ਉਪਜਾਇ।

ਕਹਯੋ 'ਗਯੋ ਗੁਰ ਕੇ ਨਿਕਟਿ, ਭੇਤ ਪਾਇ
ਸੁਧ ਲਜਾਇ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਅਬਿ ਲੋ ਸੁਧ ਗੁਰ ਕੋ ਨਹਿ ਹੋਈ।

ਕੀਨਸਿ ਨਹੀਂ ਸੁਚੇਤੀ' ਕੋਈ।

'ਤਕੜਾਈ।

ਲਰਹੁ ਜਾਮਨੀ ਮਹਿ ਕਰਿ ਹੇਲਾ।

ਕਰਿ ਲੈਹੋ ਸਭਿ ਕਾਜ ਸੁਹੇਲਾ ॥ ੨ ॥

ਕੁਛ ਥੋਰੀ ਸੀ ਚਮੁੰ ਨਿਹਾਰੀ।

ਪਰਹੁ ਬਿਖਬਰ ਕੀਜਹਿ ਮਾਰੀ।

ਕਾਜ ਸੁਗਮ ਹੀ ਜੇ ਬਨਿ ਜਾਇ।

ਦਾਨਸ਼ਵੰਦ ਨ ਬਿਲਮ ਲਗਾਇ ॥ ੩ ॥

ਤੁਮ ਸਮਰਥ ਹੋ ਅਧਿਕ ਜਦਾਪੀ।

ਸੱਤੁ ਨ ਗਿਨੀਅਹਿ ਅਲਪ ਕਦਾਪੀ।

ਕਨਕਾ ਪਾਵਕ' ਸੁਗਮ ਬੁਝੱਯਤਿ।

'ਤੀਲੇ ਨੂੰ ਲਗੀ ਅੱਗ (ਅ) ਅੱਗ ਦਾ ਕਿਣਕਾ।

ਬਨ ਲਗਿ ਬਧਹਿ' ਨ ਕਿਮਹੁ ਮਿਟੱਯਤਿ†

'ਬਨ ਤਕ (ਅੱਗ) ਵਧ ਜਾਵੇ ਤਾਂ। †ਪਾ:-ਜਗੇ ਬਿਲੰਦ ਨ ਬੁਝੇ ਲਖੱਯਤਿ।

॥ ੪ ॥

ਪ੍ਰਾਤਿ ਹੋਤਿ ਲੋ ਲਰਹੁ ਨ ਜਾਈ।

'ਜਾ ਕੇ ਜੇ ਨਾ ਲੜੇਗੇ।

ਬਨਹਿ ਸੁਚੇਤ ਲੇਹਿ ਸੁਧ ਪਾਈ।

ਦੀਰਘ ਲਰਹਿ ਕਿ ਜਾਵਹਿ ਭਾਜਿ।

ਬਡੇ ਜਤਨ ਤੇ ਬਨਿ ਹੈ ਕਾਜ' ॥ ੫ ॥

ਸੁਨਿ ਪੈਂਦੇ ਖਾਂ ਭਲੇ ਸਰਾਹਾ।

'ਇਮ ਹੀ ਬਨਹਿ, ਹਨਹਿ ਰਣ ਮਾਂਹਾ।

ਕਾਰਜ ਹੋਇ, ਸੁ ਕਰਿ ਹੀ ਲਿਹਿ।

ਮ੍ਰਿਗ ਜਿਮ ਸਿੰਘ ਜਾਨ ਨਹਿ ਦੇਹਿ ॥ ੬ ॥

ਫਤੇ ਕਰਹੁ ਲਹਿ ਸੁਜਸੁ ਬਡਾਈ।

ਹਜ਼ਰਤ ਨਿਕਟਿ ਚਲਹੁ ਹਰਖਾਈ।

ਸਭਿ ਕੇ ਮਨਸਬ ਹੋਇ ਸਵਾਈ।

ਹਯ ਸਮੇਤ ਗੁਰ ਦੇਹੁ ਪੁਚਾਏ' ॥ ੭ ॥

ਕਾਲੇਖਾਨ ਕਹਯੋ ਤਿਸ ਬੇਰੀ।

'ਕਹਾਂ ਕੁਤਬ ਖਾਂ ! ਮਸਲਤ ਤੇਰੀ?

ਜੰਗ ਜਾਮਨੀ ਕੈ ਦਿਨ ਕੇਰਾ।

ਗਹਯੋ ਜਾਇ ਜਿਮ ਗੁਰੂ ਬਡੇਰਾ ॥ ੮ ॥

ਅਸ ਨ ਹੋਇ ਜਯੋਂ ਪ੍ਰਥਮ ਲਰਾਈ।

ਲਲਾ ਸੁ ਕੰਬਰ ਦਲ ਸਮੁਦਾਈ।

ਸੋਵਤਿ ਅਬਿ ਲੋ ਪਾਇੰ ਪਸਾਰੇ।

ਕਾਰਜ ਸਰਯੋ ਨ, ਰਣ ਮੈਂ ਹਾਰੇ ॥ ੯ ॥

ਯਾਂ ਤੇ ਮ੍ਰਿਗ ਮਾਰਨ ਕੇ ਕਾਜਾ।

ਹਤਨਿ[†] ਸਿੰਘ ਕੋ ਕਰਹਿ ਸਮਾਜਾ।

[†]ਪਾ:-ਹਰਣ।

ਇਮ ਕਹਵਤਿ ਲੋਕਨਿ ਤੇ ਸੁਨੀ।

ਪਰਖਨ ਕੀਨਿ ਬਾਤ ਹੈ ਘਨੀ' ॥ ੧੦ ॥

ਕਹਯੋ ਕੁਤਬ ਖਾਂ 'ਨਿਸ਼ਚੇ ਐਸੇ।

ਆਪ ਕਰੀ ਫੁਰਮਾਵਨ ਜੈਸੇ।

ਤਊ ਦੇਖੀਏ ਭਲੇ ਬਿਚਾਰੇ।

ਗੁਰੂ ਸੂਰਮਾ ਹਤੇ ਹਜ਼ਾਰੋਂ ॥ ੧੧ ॥

ਏਕਾ ਏਕੀ ਗਹਯੋ ਨ ਜਾਇ।

ਖੜਗ ਪ੍ਰਹਾਰਹਿ ਸੁਭਟ ਗਿਰਾਇ।

ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਬਿਨਾਂ ਸਵਧਾਨੀ'।

'ਸਾਵਧਾਨੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹਨ ਭਾਵ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਇਹੁ ਨੀਕੀ ਸਭਿ ਕੇ ਮਨ ਭਾਨੀ ॥ ੧੨ ॥

ਪਾਛਲ ਰਾਤਿ ਪਰੋ ਕਰਿ ਹੇਲਾ।

ਕਰੋ ਚਮ੍ਹੁ ਹਤਿ ਰੇਲ ਰੁ ਪੇਲਾ।

ਪੈਂਦਾ ਸਨਮੁਖ ਤਿਨ ਕੇ ਜੈ ਹੈ।

ਬਲ ਬਿਸਾਲ ਤੇ ਗਹਿ ਗੁਰ ਲੈ ਹੈ ॥ ੧੩ ॥

ਅਲਪ ਬਾਹਿਨੀ ਮਾਰਨ ਕਹਾ'।

'ਥੋੜ੍ਹੀ ਫੌਜ ਦਾ (ਸਾਡੇ ਅੱਗੇ) ਮਾਰਨਾ ਕੀ ਹੈ।

ਹਤਹਿ ਤੁਰਤ ਹਮ ਲਸਕਰ ਮਹਾਂ'।

ਇਮ ਠਾਨਤਿ ਮਸਲਤ ਜਿਸ ਕਾਲ।

ਚਹਤਿ ਚਢਨ ਕਹੁ ਬੀਰ ਬਿਸਾਲ

॥ ੧੪ ॥

ਤਬਿ ਲੋ ਧੀਰਮਲ ਕੀ ਪਾਤੀ।

ਪਹੁੰਚੀ ਤਿਨ ਢਿਗ ਕੁਮਤਿ ਕੁਬਾਤੀ'।

'ਖੋਟੀ ਮਤਿ (ਨਾਲ ਲਿਖੀ) ਖੋਟੀਆਂ ਗਲਾਂ ਵਾਲੀ

ਅਪਨਾ ਆਪਨ ਬਚਾਵਨ ਕਾਰਨ†।

(ਪੜ੍ਹਕਾ)।

†ਇਕ ਲਿਖਤੀ ਨੁਸਖੇ ਵਿਖੇ ਇਹ ਦੋਨੋਂ ਤੁਕਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ ਤੇ ਚਉਪਈ ਦੇ ਦੋ ਹੀ ਚਰਨ ਹਨ। ਇਕ ਛਾਪੇ ਦੇ ਨੁਸਖੇ ਵਿਖੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਵੇਂ ਇਹ ਪਾਠ ਹੈ:-ਚਲਿ ਕਰਿ ਦੂਤ ਗਏ ਤਿਹਠਾਂ ਹੀ। ਪੈਂਦਖਾਨ ਜਹਿ ਸਭਿ ਸਮੁਦਾਈ।

ਪਿਤ ਗੁਰ ਤਜਾਗ ਤੁਰਕ ਅਨੁਸਾਰਨ

॥ ੧੫ ॥

ਖੋਲਿ ਪਠੀ ਸਬਿ ਮਹਿ ਬੱਖਯਾਤ।

ਲਿਖਤੁਮ ਧੀਰਮਲ ਨਿਜ ਬਾਤ।

ਪੈਂਦਖਾਨ ! ਮੈਂ ਪੱਖੀ ਤੇਰਾ।

ਨਹਿ ਅਪਮਾਨ ਸਹੈ ਮਨ ਮੇਰਾ ॥ ੧੬ ॥

ਅਬਿ ਤੂੰ ਆਉ ਬਿਲੰਬ ਨ ਧਾਰੋ।

ਸ਼ਾਹੁ ਸੰਗ ਕਰਿ ਮੇਲ ਹਮਾਰੋ।

ਮੈਂ ਨ ਬਿਰੋਧ ਕਮਾਵਨ ਕਰੋਂ।

ਹਜ਼ਰਤ ਕੇ ਹਮੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰੋਂ ॥ ੧੭ ॥

ਸੁਨਿ ਸਭਿ ਕੇ ਮਨ ਹਰਖਤਿ ਹੋਏ।

ਪਰਜੇ ਭੇਦਾ ਘਰ ਮੈਂ ਇਮ ਜੋਏ।

'ਫੁੱਟ।

'ਉੱਤਰ ਲਿਖਹੁ -ਦੇਤਿ ਸੁਧ ਰਹੋ।

'ਤੁਰਕਾਂ ਆਪਸ ਵਿਚ ਸਲਾਹ ਕਰਕੇ ਕਹਿਆ।

ਜਿਮ ਹੁਇ ਫਤੇ ਹਮਾਰੀ ਕਹੋ- ॥ ੧੮ ॥

ਤੁਰਕਨ ਤੇ ਲਿਖਾਇ ਕਰਿ ਲਯਾਯੋ।

ਧੀਰ ਮੱਲ ਕੇ ਨਿਕਟਿ ਪੁਚਾਯੋ।

ਸਭਿ ਲਸ਼ਕਰ ਤਜਾਰੀ ਤਬਿ ਕੀਨਿ।

ਜਹਿ ਕਹਿ ਤੇ ਹਕਾਰਿ ਨਰ ਲੀਨਿ

॥ ੧੯ ॥

ਨਹੀਂ ਜੰਗ ਕੀ ਬਾਤ ਸੁਨਾਵੈਂ।

ਕਹੈਂ 'ਸੁ ਰੋਪੜ ਕੋ ਚਲਿ ਜਾਵੈਂ।

ਕਾਲੇਖਾਨ ਨਜਾਜ਼ ਤਿਹ ਦੇਨੀ।

'ਭੇਟਾ ਚੜ੍ਹਾਉਣੀ ਹੈ।

ਨਿਜ ਮੁਰਾਦ ਹਾਸਨ ਕਰਿ ਲੇਨੀ ॥ ੨੦ ॥

ਪੀਰ ਸਖਾਲਤ† ਵਲੀ ਬਿਸਾਲਾ।

†ਪਾ:-ਸਖਾਵਤ।

ਲਸ਼ਕਰ ਸਹਿਤ ਤਹਾਂ ਕੋ ਚਾਲਾ।

ਲਵਪੁਰਿ ਤੇ ਜਬਿ ਕੇ ਇਤ ਚਾਲੇ।

ਭੇਤ ਨ ਦੇਤਿ ਕਹਤਿ ਇਸ ਢਾਲੇ ॥ ੨੧ ॥

ਜੇਤਿਕ ਦੁਆਬੇ ਬਿਖੇ ਪਠਾਨ।

ਕਰੇ ਇਕੱਤ੍ਰ ਹਕਾਰਨ ਠਾਨਿ।
ਅਧਿਕ ਬਾਹਿਨੀ ਕਰੀ ਬਟੋਰ।
ਕਿਤਿਕ ਆਇ ਮਿਲਿ ਲੂਟਨ ਲੋਰ।¹ਚਾਹ ਕਰਕੇ।

॥ ੨੨ ॥

ਕਾਲੇ ਖਾਂ ਸਭਿ ਕੋ ਸਨਮਾਨੈ।
ਖਾਨ ਪਾਨ ਦੇ ਮ੍ਰਿਦੁਲ ਬਖਾਨੈ।
ਲਸ਼ਕਰ ਬਡੋ ਦੇਖਿ ਕਰ ਫੂਲਾ।
ਜੰਗ ਕਰਨਿ ਕੋ ਚਿਤ ਅਨਕੂਲਾ ॥ ੨੩ ॥
ਚਢ੍ਹੇ ਨਿਸਾ ਮਹਿ ਬਜੇ ਨਿਸ਼ਾਨ।
ਤਤਛਿਨ ਪਾਏ ਜੀਨ ਕਿਕਾਨ।
ਗੁਲਕਾਂ ਗਨ ਬਰੂਦ ਬਰਤਾਈ।
ਪੁਰਿ ਤੇ ਵਹਿਰ ਨਿਕਸਿ ਥਿਰ ਬਾਈਂ

॥ ੨੪ ॥

ਅਰਧ ਲਾਖ ਅਰੁ ਦੋਇ ਹਜ਼ਾਰ।¹ਬਵੰਜਾ ਹਜ਼ਾਰ।
ਕਾਲੇਖਾਨ ਸਾਬ ਅਸਵਾਰ।
ਸੈਨਾ ਸਹੱਸ੍ਰ ਇਕਾਦਸ਼ ਆਨਿ।¹ਗਿਆਰਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਹੋਰ।
ਕੁਤਬਖਾਨ ਕੇ ਸੰਗ ਪਯਾਨ ॥ ੨੫ ॥
ਸਭਿ ਦੁਆਬੇ ਤੇ ਕਰੀ ਬਟੋਰਿ।
ਚਮ੍ਹੁੰ ਸਹੱਸ੍ਰ ਦੋਇ ਦਸ ਔਰ।¹ਬਾਰਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਹੋਰ।
ਸਗਰੀ ਭਈ ਪਝੱਤ੍ਰ ਹਜ਼ਾਰ।
ਅਪਰ ਸੈਂਕਰੇ ਮਿਲਿ ਅਸਵਾਰ ॥ ੨੬ ॥
ਮਿਲੇ ਆਨਿ ਜਿਤ ਕਿਤ ਤੇ ਤੁਰਕ।
ਪ੍ਰੇਰੇ ਕਾਲ ਹੋਨਿ ਕੋ ਗਰਕ।
ਕਿਤਿਕ ਊਨ ਭਾ ਲਸ਼ਕਰ ਲਾਖ।¹ਲਖ ਤੋਂ ਕੁਛਕੁ ਘਟ।
ਲੇ ਕਰਿ ਸਾਬ ਜੰਗ ਅਭਿਲਾਖ ॥ ੨੭ ॥
ਨਿਜ ਨਿਜ ਮਿਸਲਨਿ ਬਜੇ ਨਗਾਰੇ।
ਨਿਕਸੇ ਨਗਰ ਹੋਇ ਸਭਿ ਤਜਾਰੇ।
ਪੀਵਤਿ ਮਿਲਿ ਸ਼ਰਾਬ ਮਤਵਾਰੇ।
ਬਾਕ ਅਟਪਟੇ ਕਰਤਿ ਉਚਾਰੇ ॥ ੨੮ ॥
ਸਾਗਰ ਮਨਹੁ ਉਛਲ ਕਰਿ ਚਾਲਾ।
ਗਮਨਯੋ ਲਸ਼ਕਰ ਏਵ ਬਿਸਾਲਾ।
ਉਡੀ ਧੂਲ ਛਾਦ੍ਹੇ ਅਸਮਾਨਾ।

ਕਰਨਿ ਨੈਨ ਮਹਿ ਪਰਹਿ ਮਹਾਨਾ¹ 'ਕੰਨਾਂ ਤੇ ਨੇੜਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ (ਧੂੜ) ਪੈਦੀ ਹੈ।
 ॥ ੨੯ ॥
 ਉਡਗਨ ਚੰਦ ਨ ਪਰਹਿ ਦਿਖਾਈ।
 ਮਨਹੁ ਘਟਾ ਚਹੁੰਦਿਸਿ ਘਿਰ ਆਈ।
 ਚਲਯੋ ਸਲਭ ਦਲ¹ ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਨਿੰਦ। 'ਟਿੱਡੀ ਦਲ।
 ਸਿੰਧੁ ਅਹੈਂ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ॥ ੩੦ ॥
 ਬੂਡਿ ਬੂਡਿ¹ ਸਗਰੇ ਮਰਿ ਜੈ ਹੈਂ। 'ਭੁੱਬ ਭੁੱਬ ਕੇ।
 ਬਿਰ ਹੋਵਨਿ ਕੋ ਥਾਂਵ ਨ ਪੈਹੈਂ।
 ਲਸਕਰ ਸੰਗ ਲਏ ਇਮ ਸਾਰਾ।
 ਕਾਲੇਖਾਂ ਗਮਨਯੋ ਮੁਦ ਧਾਰਾ ॥ ੩੧ ॥
 ਭਏ ਕੁਸ਼ਗਨ ਸੁ ਮਰਨ ਜਨਾਵੈਂ।
 ਬਾਮ ਬਿਲੋਚਨ ਸਭਿ ਫੁਰਕਾਵੈਂ।
 ਸ਼ਿਵਾ ਅਸ਼ਿਵਾ¹ ਸਮੁਖ ਕੋ ਧਾਵੈਂ। 'ਅਸੁਭ ਗਿੱਦੜੀਆਂ।
 ਮੁਖ ਤੇ ਅਗਨੀ ਬਮਤਿ ਦਿਖਾਵੈਂ ॥ ੩੨ ॥
 ਉਲਕਾਪਾਤ ਹੋਤਿ ਬਹੁਤੇਰੇ।
 ਬੋਲਤਿ ਹੈਂ ਉਲੂਕ ਚਹੁੰਫੇਰੇ।
 ਮਰਯੋ ਹੁਤੇ ਕੋ ਨਗਰ ਮਝਾਰੀ।
 ਰੁਦਨਿ ਸੁਨਾਵਤਿ ਹੈਂ ਬਹੁ ਨਾਰੀ ॥ ੩੩ ॥
 ਪੈਂਦਾ ਕੁਤਬਖਾਨ ਬਲਵਾਨਾ।
 ਲੀਨੇ ਸੰਗ ਖਾਨ ਅਸਮਾਨਾ।
 ਮਸਲਤ ਕਰਤਿ ਲਰਨ ਕੀ, ਚਾਲੇ।
 ਹੋਹਿ ਕਾਜ ਦਲ ਭਇਓ ਬਿਸਾਲੇ ॥ ੩੪ ॥
 ਮਾਰਗ ਅਰਧ ਗਏ ਚਲਿ ਜਬੈ।
 ਮਿਲਯੋ ਮਲਕ ਦਾਤਾਰ ਸੁ ਤਬੈ।
 ਕੁਛਕ ਸੈਨ ਹੈ ਜਿਸ ਕੇ ਸੰਗ।
 ਕੁਤਬਖਾਨ ਕੋ ਭ੍ਰਾਤ ਸੁ ਅੰਗ ॥ ੩੫ ॥
 ਕਰਿ ਸਲਾਮ ਕੋ ਬੂਝਤਿ ਖਰਯੋ।
 'ਕਿਤ ਕੋ ਸਭਿਨਿ ਪਯਾਨਾ ਕਰਯੋ?'
 ਕਾਲੇਖਾਂ ਬੋਲਯੋ ਗਰਬਾਇ।
 'ਕੇਹਰਿ ਬਲੀ ਰਹੈ ਇਸ ਥਾਇੰ ॥ ੩੬ ॥
 ਬਹੁਤ ਜੀਵ ਸੰਘਾਰਨਿ ਕਰੇ।
 ਕੋ ਬਲ ਧਾਰਿ ਨ ਆਗੇ ਅਰੇ।

ਤਿਸ ਕੇ ਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕੋ ਚਾਲੇ।
 ਅਬਿ ਸੰਘਾਰਹਿ ਖੋਜਿ ਬਿਸਾਲੇ ॥ ੩੭ ॥
 ਇਮ ਕਹਿ ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਹਰਖ ਕਰੰਤੇ।
 ਚਲਤਿ ਅਗਾਰੀ ਚੌਪ ਧਰੰਤੇ।
 ਛੋਟੇ ਮੀਰ ਗ੍ਰਾਮ ਲੋ ਗਏ।
 ਜਾਇ ਸੁ ਲਸ਼ਕਰ ਇਕ ਥਲ ਭਏ
 ॥ ੩੮ ॥

ਭਰਜੋ ਧੂਰ ਤੇ ਸੋ ਤਬਿ ਗ੍ਰਾਮ।
 ਲੂਟ ਪਰੀ ਢਹਿਗੇ ਸਭਿ ਧਾਮ।
 ਨਿਸਾ ਬਿਖੈ ਨਹਿ ਜਾਹਿ ਪਛਾਨੇ।
 ਮਿਲਜੋ ਗਰਦ ਮੈਂ ਭਾ ਸਭਿ ਹਾਨੇ
 ॥ ੩੯ ॥

ਗੁਰ ਕੋ ਬਾਕ ਸਾਚ ਸੋ ਭਯੋ।
 ਉਤਰੇ ਜਬਹਿ ਉਚਰਿ ਜੋ ਦਯੋ।

'ਜਦੋਂ ਉਤਰੇ ਸਨ (ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਬਾਹਰ ਤਦੋਂ) ਜੋ ਵਾਕ
 ਉਚਾਰ ਦਿਤਾ ਸੀ।

ਪੈਂਦੇਖਾਨ, ਖਾਨ ਅਸਮਾਨ।
 ਮਿਲਿ ਕਰਿ ਕੁਤਬਖਾਨ ਇਕ ਥਾਨ
 ॥ ੪੦ ॥

ਅਨਵਰਖਾਨ, ਮਲਕ ਦਾਤਾਰ।
 ਮਿਲਿ ਮਸਲਤ ਕੋ ਕਰਤਿ ਉਚਾਰ।
 'ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਬਦ ਤੇ ਅਬਿ ਚਲਿ ਪਰੀਯਹਿ।
 ਸਕਲ ਅਚਾਨਕ ਪ੍ਰਾਨਨਿ ਹਰੀਅਹਿ'
 ॥ ੪੧ ॥

ਪੈਂਦਾ ਕਹੈ 'ਜਾਉ ਮੈਂ ਤਹਾਂ।
 ਗੁਰ ਕੋ ਪੌਰ ਨਿਕਸਿਬੇ ਜਹਾਂ।
 ਨਿਕਸਤਿ ਅੰਕ ਭਰੋਂ ਬਸਿ ਕਰੋਂ।
 ਜੀਵਤਿ ਗਹੋਂ, ਮਹਾਂ ਬਲ ਧਰੋਂ ॥ ੪੨ ॥
 ਪੁਰਿ ਕੇ ਲੂਟ ਲੇਹੁ ਸਭਿ ਐਨ।
 ਹਤਹੁ ਤੁਰਤ ਗੁਰ ਕੀ ਲਘੁ ਸੈਨ।
 ਕਾਰਜ ਸੁਗਮ ਭਲੇ ਬਨਿ ਜਾਇ।
 ਇਹੀ ਰੀਤਿ ਹਮਰੇ ਮਨ ਭਾਇ' ॥ ੪੩ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਸੇ 'ਲਸ਼ਕਰ ਚਢਿ ਆਵਨ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ
 ਏਕ ਉਨਬਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥ ੧੯ ॥

੨੦. [ਜੰਗ ਆਰੰਭ]

੧੯<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੨੧

ਦੋਹਰਾ:

ਸਤਿਗੁਰ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਜੀ, ਬਡੇ ਬਹਾਦੁਰ
ਧੀਰ।

ਮਾਰ ਨਿਕਾਸਜੋ ਖਾਨ ਕੋ, ਲਖਿ ਨਿੰਦਕ
ਬੇਪੀਰ ॥ ੧ ॥

ਪਾਧੜੀ ਛੰਦ:

ਕਰਿ ਖਾਨ ਪਾਨ ਸਵਧਾਨ ਬੀਰ।
ਕਰਤਾਰ ਪੁਰੇ ਚਹੁੰ ਦਿਸਨਿ ਭੀਰ।
'ਹੁਇ ਸਨਧ ਬੱਧ ਭਟ ਅਰਧ ਜੋਇ।
ਬਿਸਰਾਮ ਹੇਤੁ ਲਿਹੁ ਅਰਧ ਸੋਇ ॥ ੨ ॥

ਤੁਰਕਾਨ ਸੈਨ ਤੇ ਬਨਿ ਸੁਚੇਤ।
ਸੁਨਿ ਸ਼ਬਦ ਉਠਹੁ ਸਭਿ ਜੰਗ ਹੇਤੁ।
ਗੁਲਕਾਂ ਬਰੂਦ ਲੀਜਹਿ ਸੰਭਾਲ।'
ਸੁਨਿ ਸੁਭਟ ਗੁਰੂ ਕੇ ਬਲਿ ਬਿਸਾਲ
॥ ੩ ॥

ਗੁਰ ਹੁਕਮ ਪਾਇ ਹੈ ਕੈ ਸੁਚੇਤ।
ਗਰਜੇ ਬਿਲੰਦ ਬਡਾ^੧ ਜੰਗ ਹੇਤੁ।
ਗਹਿ ਸਿਪਰ ਖੜਗ ਕਟ ਕਸਨਿ ਕੀਨਿ।
ਨਿਜ ਨਿਜ ਤੁਰੰਗ ਪਰ ਪਾਇ ਜੀਨ
॥ ੪ ॥

^੧ਪਾ:-ਸਭਿ।

ਹੁਇ ਸਨਧਬੱਧ ਫਿਰਤੇ ਚੁਫੇਰੇ।
ਤੁਰਕਾਨ ਹਾਨਿ ਰਣ ਚਹਿ ਬਡੇਰੇ।
ਜਬਿ ਸਵਾ ਜਾਮ ਰਹਿ ਗੀ ਸੁ ਰਾਤਿ।
ਗੁਰ ਗਿਰਾ^੧ ਪਢਤਿ ਸਿਖ ਫਿਰਤ ਜਾਤਿ^੨ 'ਗੁਰਬਾਣੀ। ^੨ਤੁਰਦੇ ਫਿਰਦੇ।
॥ ੫ ॥

ਧੁਨਿ ਉਠਤਿ ਉਚ ਸੁਨਿਯੰਤਿ ਦੂਰ।
ਕਰਤਾਰ ਪੁਰੇ ਚਹੁੰ ਗਿਰਦ ਭੂਰ।
ਜਬਿ ਸੁਨੀ ਆਨਿ ਤੁਰਕਾਨ ਕਾਨ^੧।
ਉਰ ਭਏ ਸੁੱਧ ਕਰਿ ਕਪਟ ਹਾਨਿ ॥ ੬ ॥
ਤਬਿ ਕਾਲੇਖਾਂ ਬੋਲਜੋ ਸੁਨਾਇ।

^੧ਤੁਰਕਾਂ ਨੇ ਸੁਣੀ (ਬਾਣੀ ਦੀ ਧੁਨਿ)।

ਅਬਿ ਭਯੋ ਨੇਰ ਜਾਨਯੋ ਸੁ ਜਾਇ।
 ਸਮ ਕਾਤੁਰ ਦੁੰਦਭਿ ਨਹਿ ਬਜਾਇ।
 ਇਹੁ ਅਨੁਚਿਤ ਗਤਿ, ਨਹਿ ਮੁਹਿ ਸੁਹਾਇ
 ॥ ੭ ॥

'ਕਾਇਰਾਂ ਵਾਂਗ (ਜੋ ਅਸੀਂ) ਧੌਂਸੇ ਨਹੀਂ ਵਜਾਉਂਦੇ।

ਤਜਿ ਦੇਹੁ ਕਪਟ, ਭਾ ਜੰਗ ਭੇਰ।
 ਧੌਂਸਨਿ ਬਜਾਇ ਅਬਿ ਕਰਹੁ ਨੇਰ।'
 ਕਹਿ ਕੁਤਬਖਾਨ ਅਰੁ ਪੈਂਦਖਾਨ।
 'ਇਹੁ ਆਪ ਜਿ ਮਰਜੀ ਦਿਹੁ ਨਿਸ਼ਾਨ
 ॥ ੮ ॥

ਅਬਿ ਕਰਹੁ ਨ ਬਿਲਮ ਬਿਹਾਇ ਕਾਲ।
 ਇਕ ਬਾਰ ਪਰਹੁ ਹਮਲਾ ਬਿਸਾਲ।
 ਪੁਰਿ ਮਹਿ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਹੁਇ ਕਰਹੁ ਮਾਰ।
 ਨਹਿ ਅਰਨ ਦੇਹੁ ਸੈਨਾ ਅਗਾਰ' ॥ ੯ ॥
 ਜਬਿ ਕਰਯੋ ਹੁਕਮ ਦੁੰਦਭਿ ਬਜਾਇ।
 ਤਬਿ ਦਈ ਚੋਬ ਦੁਹਰੀ ਲਗਾਇ।
 ਧੁਨਿ ਪਰੀ ਕਾਨ ਜੋਧਾਨਿ ਆਇ।
 ਸਵਧਾਨ ਹੁਤੇ ਚਹੁ ਦਿਸਿ ਫਿਰਾਇ
 ॥ ੧੦ ॥

ਦਿਜ ਮਲਕਜਾਤਿ ਤਿਨ ਮਹਿ ਫਿਰੰਤਿ।
 'ਹੂਜਹਿ ਤਜਾਰ' ਸਭਿ ਕੋ ਕਹੰਤਿ।
 'ਸੁਧ ਕਰੋ ਗੁਰੂ ਢਿਗ, ਜਾਇ ਧਾਇ।
 ਸਵਧਾਨ ਬਨਹੁ ਹਿਤ ਲਰਨ ਆਇ
 ॥ ੧੧ ॥

ਹਯ ਕੋ ਭਜਾਇ ਪਹੁੰਚਯੋ ਤੁਰੰਤ।
 ਉਤਰਯੋ ਸੁ ਪੌਰ ਅੰਤਰਿ ਬਰੰਤਿ।
 ਗੁਰ ਅੱਗ੍ਰ ਸੌਚ ਕਰਿ ਕੈ ਸ਼ਨਾਨ।
 ਬਿਰ ਰੂਪ ਸੱਚਿਦਾਨੰਦ ਧਯਾਨ ॥ ੧੨ ॥
 ਤਬਿ ਗਯੋ ਬਿੱਪ੍ਰ ਕੀਨਸਿ ਬਖਾਨ।
 'ਦਲ ਤੁਰਕ ਆਇ ਪਹੁੰਚਯੋ ਮਹਾਨ।
 ਜਿਮ ਹੋਇ ਹੁਕਮ ਕੀਜਹਿ ਉਪਾਇ।
 ਚਢਿ ਚਲਹਿ ਬੀਰ, ਜਿਸ ਲੇਹੁ ਨਾਇ'
 ॥ ੧੩ ॥

ਸੁਧਿ ਭਾਖਿ ਬਿੱਪ੍ਰ, ਰਹਿ ਠਾਂਢਿ ਤੀਰ।

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੁਵਿੰਦ ਸੁਨਿ ਬੀਰ ਧੀਰ।

ਜਪ ਕੀਨਿ ਪਾਠ ਚਿਤ ਏਕ ਹੋਇ।

ਪ੍ਰਭੁ ਸਰਬ ਕਲਾ ਸਮਰੱਥ ਸੋਇ ॥ ੧੪ ॥

ਪਠਿ ਅੰਤ ਕੀਨਿ ਸਿਰ ਕੋ ਨਿਵਾਇ।

ਤਬਿ ਸੁਨਿ ਤੁਫੰਗਨ ਧੁਨਿ ਉਠਾਇ।

ਸਵਧਾਨ ਬੀਰ ਜੇ ਅੱਗੂ ਠਾਂਢਿ।

¹ਖਲੋਤੇ ਸੀ।

ਰਣ ਭਯੋ ਪ੍ਰਥਮ, ਤਹਿ ਰੋਸ ਬਾਢ।

¹ਓਥੇ ਵਧੇ ਹੋਏ ਰੋਸ ਨਾਲ।

॥ ੧੫ ॥

ਜਿਮ ਭਾਠ ਬਿਖੈ ਭੁਜਿਯੰਤਿ ਧਾਨ।

ਸੁਨਿਯੰਤਿ ਤਥਾ ਬਹੁ ਸ਼ਬਦ ਕਾਨ।

ਤਬਿ ਭਨਯੋ¹ ਬਿੱਪ੍ਰ ਸੋ¹ ਛਿੱਪ੍ਰ ਜਾਇ।

¹ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ।

ਲੱਖੁ ਸੁ ਬੀਰ ਦੀਜੈ ਚਵਾਇ ॥ ੧੬ ॥

ਜਬਿ ਹਤੀ ਸਾਂਗ ਰਣ ਪ੍ਰਥਮ ਮਾਂਹਿ।

ਕਿਯ ਸੈਨਪਤੀ ਲਖਿ ਸੁਭਟ ਤਾਂਹਿ।

ਗੁਰ ਕਹਯੋ 'ਪੰਚ ਸੈ ਸੈਨ ਸੰਗ।

ਤੁਰਕਾਂਨ ਹਾਨ ਹਿਤ ਰਚਹਿ ਜੰਗ

॥ ੧੭ ॥

ਭਟ ਮਿਹਰ ਚੰਦ, ਅਮੀਆਂ ਸੁ ਦੇਇ।

ਦਲ ਸੰਗ ਚਾਰ ਸੈ ਲੇਹਿ ਸੋਇ।

ਤਿਸ ਕੀ ਸਹਾਇ ਮਹਿ ਸਾਵਧਾਨ।

ਦੁਹੁ ਦਿਸ਼ਾ ਰਹਹਿ ਰਿਪੁ ਕਰਹਿ ਹਾਨ

॥ ੧੮ ॥

ਨੌਂ ਸੈ ਸਊਰ¹ ਹੈਂ ਸ਼ੇਖ ਜੋਇ।

¹ਸਵਾਰ।

ਪੁਰਿ ਕਰਹਿ ਰੱਛ ਚਹੁੰਦਿਸ਼ਿਨਿ ਸੋਇ।

ਭਟ ਹੁਤੇ ਅਸ਼ਟ ਦਸ ਸੈ¹ ਤੁਰੰਗ।

¹੧੮੦੦।

ਜੋ ਬਚੇ ਕਰਤਿ ਜੰਗਲ ਸੁ ਜੰਗ ॥ ੧੯ ॥

ਸਿਖ ਹੁਤੇ ਬਹੁਤ ਦੇਸ਼ਾਨਿ ਆਇ।

ਸਭਿ ਹੁਇ ਸੁਚੇਤ ਸਤਿਗੁਰ ਅਲਾਇ।

ਦਿਜ ਮਲਕ ਜਾਤਿ ਸੁਨਿ ਹੁਕਮ ਧਾਇ।

ਲੱਖੁ ਪ੍ਰਚੰਡ ਦੀਨਸਿ ਚਵਾਇ ॥ ੨੦ ॥

ਪਸ਼ਚਾਤ ਸੈਨਪਤਿ ਜੁਗ ਸੁਚੇਤ।

ਸੁਨਿ ਹੁਕਮ ਚਢੇ ਬਡ ਜੰਗ ਹੇਤੁ।
ਬਹੁ ਭਯੋ ਕੁਲਾਹਲ ਸਗਲ ਥਾਨ।
ਚਲਿ ਜੁਲਾ ਬਮਣੀ^੧ ਸ਼ਬਦ ਠਾਨਿ ^੧ਬੰਦੂਕਾਂ।

॥ ੨੧ ॥

ਸੂਰਨਿ ਅਨੰਦ, ਕਾਤੁਰ ਡਰੰਤਿ।
ਗੁਰ ਕੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਉਚੇ ਬਜੰਤਿ।
ਤਬਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਨਿਕਟਿ ਆਇ।
ਹੁਇ ਸਨਧਬੱਧ ਰਿਪੁ ਲਰਨਿ ਚਾਇ

॥ ੨੨ ॥

ਪਿਤ ਕੀ ਨਿਦੇਸ਼ ਚਾਹਤਿ ਬਿਸਾਲ।
ਕਰ ਧਰਜੋ ਧਨੁਖ ਨਿਸ਼ਠੁਰ^੧ ਕਰਾਲ।
ਮਿਲਿ ਸੁਭਟਨ ਮਹਿ ਪੂਰਬ ਕਹੰਤਿ^੧।
^੧ਰਨ ਸਮੈ ਨ ਪਿਤ ਕੇ ਢਿਗ ਰਹੰਤਿ

^੧ਕਰੜਾ।

^੧ਕਹਿੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

^੧ਜੰਗ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਪਿਤਾ ਜੀ ਪਾਸ (ਕਦੇ) ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ,
ਚਿਤ ਚਾਉ ਨਾਲ (ਪਾਸ ਹੋਣਾ) ਚਾਹੁੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

॥ ੨੩ ॥

ਚਿਤ ਚਹਤਿ ਰਹਤਿ ਲਹਿ ਮੁਦਤਵਾਨ^੧—।
ਲਖਿ ਪੁੱਤ੍ਰ ਕਾਮਨਾ ਗੁਰ ਬਖਾਨਿ।
ਜਬਿ ਲਗਿ ਸੁ ਨਿਸਾ ਰਹਿ ਅੰਧਕਾਰ।
ਪਰ ਅਪਰ ਨਰਨਿ ਨਹਿ ਪਰਿ ਚਿਨਾਰ

॥ ੨੪ ॥

ਤਬਿ ਲਗੇ ਨਗਰ ਮਹਿ ਰਹੁ ਫਿਰੰਤਿ।
ਸਵਧਾਨ ਸਭਿਨਿ ਜੋਧਾ ਕਰੰਤਿ।
ਹੁਇ ਪ੍ਰਾਤਿ, ਲਰਹਿ ਤਬਿ ਖੇਤ ਮਾਂਹਿ।
ਗਨ ਤੁਰਕ ਆਇ, ਹਤਿ ਪ੍ਰਾਨ ਤਾਂਹਿ

॥ ੨੫ ॥

ਇਮ ਪਿਤਾ ਬਾਕ ਕੋ ਸੀਸ ਧਾਰਿ।
ਹਯ ਚਢ੍ਯੋ ਫਿਰਤਿ ਸੂਰਨਿ ਮਝਾਰ।
ਜਿਤ ਗੋਲ^੧ ਤੁਰਕ ਕੋ ਆਇ ਜੋਰ।
ਤਿਤ ਜਾਤਿ ਸੂਰਮੇ ਦੌਰਿ ਦੌਰਿ ॥ ੨੬ ॥

^੧ਝੰਡ।

ਤਜਿ ਤੁਪਕ ਤੁੰਡ ਕੋ ਤੋਰਿ ਤੋਰਿ।
ਕਰਿ ਘੋਰ ਜੰਗ, ਦੈਂ ਮੋਰਿ ਮੋਰਿ।
ਤੀਖਨ ਖਤੰਗ ਤਬਿ ਛੋਰਿ ਛੋਰਿ।
ਸ਼ਤ੍ਰੁਨਿ ਸਰੀਰ ਗਨ ਫੋਰਿ ਫੋਰਿ ॥ ੨੭ ॥

ਗਨ ਤੁਰਕ ਜਿ ਹੇਲਾ ਘਾਲਿ ਘਾਲਿ।
 ਹਯ ਸੂਰ ਮਾਰਿ ਛਿਤ ਡਾਲਿ ਡਾਲਿ।
 ਘਮਸਾਨ ਘਨੋ ਕਰਿ ਬਾਰਿ ਬਾਰਿ।
 ਜੇ ਪਰਹਿ ਆਇ ਤਿਨ ਮਾਰਿ ਮਾਰਿ† †ਪਾ:-ਬਾਰ ਝਾਰ।

॥ ੨੮ ॥

ਪ੍ਰਮਾਣਕਾ ਛੰਦ:

ਤੁਫੰਗ ਛੋਰਿ ਛੋਰਿ ਕੈ।
 ਖਤੰਗ ਚਾਂਪ† ਜੋਰਿ ਕੈ। †ਤੀਰ ਧਨੁਖ ਵਿਚ।

ਪ੍ਰਹਾਰਿ ਸੱਤੁ ਗੇਰਤੇ।
 ਪਰੇ ਬਿਹਾਲ ਟੇਰਤੇ ॥ ੨੯ ॥

ਤੁਰੰਗ ਅੰਗ ਭੰਗ ਹੈ।
 ਗਿਰੰਤਿ ਸੂਰ ਸੰਗ ਹੈ†। †ਘੋੜਿਆਂ ਦੇ) ਨਾਲ ਹੀ ਡਿਗਦੇ.....।

ਤਜੰਤਿ ਫੇਰ ਧਾਇ ਹੈ।
 ਪਰੰਤਿ ਏਕ ਆਇ† ਹੈ ॥ ੩੦ ॥ †ਇਕ (ਹੋਰ) ਆਕੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ।

ਕੁਲਾਹਲੰ ਹਲਾ ਹਲੀ।
 ਬਲੀਨ ਮੈਂ ਚਲਾਚਲੀ।
 ਸੁ ਜੋਰ ਪਾਇ ਆਵਤੇ।
 ਬਿਰੰਤਿ ਲਾਗਿ ਘਾਵ ਤੇ† ॥ ੩੧ ॥ †ਘਾਉ ਲਗਣ ਨਾਲ ਅਟਕਦੇ। (ਅ) (ਜੋ) ਠਹਿਰਦੇ
 ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਖਮ ਲਗਦੇ।
 ਨ ਤੀਰ† ਹੋਨਿ ਪਾਵਤੇ। †ਨੇੜੇ।

ਸੁ ਚਾਰ ਓਰ ਧਾਵਤੇ।
 ਪਰੰਤਿ ਹੂਹ ਦੇਯ ਕੈ।
 ਮੁਰੰਤਿ ਘਾਵ ਖੇਯ ਕੈ† ॥ ੩੨ ॥ †ਮੁੜਦੇ ਹਨ ਜਖਮ ਖਾ ਕੇ।

ਬਿਲੰਦ ਕੋਪ ਧਾਰਿ ਹੀਂ।
 ਉਚਾਰਿ 'ਮਾਰਿ ਮਾਰਿ' ਹੀ।

ਲਗੈਂ ਤੁਫੰਗ ਤੀਰ ਹੀ।
 ਗਿਰੰਤਿ ਧੀਰ ਬੀਰ ਹੀ ॥ ੩੩ ॥

ਪਰੇ ਤੁਰੰਗ ਸੂਰਮਾ।
 ਮਿਲੰਤਿ ਜਾਤਿ ਧੂਰ ਮਾ†। †ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ।

ਦਿਖੰਤਿ ਨਾ ਅਧੇਰ ਮੈਂ।
 ਧਵਾਇ ਜੇ ਦਰੇਰ ਮੈਂ† ॥ ੩੪ ॥ †ਘੋੜਿਆਂ ਦੇ) ਦੌੜਾਵਣ ਵਿਚ ਦਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਗਿਰੰਤਿ ਤਾਂਹਿ ਊਪਰੇ।

ਬਿਨਾ ਹਤੇ ਸੁ ਭੂ ਪਰੇ।
 ਦਰੰਤਿ ਪਾਇ ਸੰਗ ਤੇ।
 ਪਲਾਇ ਕੈ ਤੁਰੰਗ ਤੇ ॥ ੩੫ ॥
 ਤੁਫੰਗ ਕੇ ਤੜਾਕ ਹੂੰ।
 ਖਤੰਗ ਕੇ ਸੜਾਕ ਹੂੰ।
 ਮਚਯੋ ਘਮੰਡ ਘੋਰ ਹੀ।
 ਮਰੈ, ਨ ਤੁੰਡ ਮੋਰਿ ਹੀ ॥ ੩੬ ॥
 ਕਿਤੇਕ ਤ੍ਰਾਸ ਪਾਇ ਕੈ।
 ਨ ਹੋਤਿ ਸਾਮੁਹਾਇਕੈ।
 ਟਰੰਤਿ ਆਨ ਥਾਨ ਕੋ।
 ਪ੍ਰਹਾਨ ਕੈ ਗੁਮਾਨ ਕੋ ॥ ੩੭ ॥
 ਬਜੇ ਜੁਝਾਊ ਬਾਦਿਤਾ।
 ਉਤੰਗ ਜੰਗ ਨਾਦਤਾ।
 ਪ੍ਰਚਾਰ। ਬੀਰ ਆਵਤੇ।
 ਮਰੈ ਤੁਫੰਗ ਘਾਵ ਤੇ ॥ ੩੮ ॥
 ਬਿਲੰਬ ਨਾ ਲਗੰਤਿ ਹੈ।
 ਚਟਾਪਟੀ ਜੁਝੰਤਿ ਹੈ।
 ਬਿਸਾਲ ਸ਼ੋਰ ਮਾਚਿਓ।
 ਲਹੁ ਸੁ ਧੂਲਿ ਰਾਚਿਓ ॥ ੩੯ ॥

¹ਗੁਮਾਨ ਦਰ ਕਰਾਕੇ।

¹ਸ਼ੋਰ ਹੋਇਆ।

¹ਵੰਗਾਰ ਕੇ।

ਦੋਹਰਾ:

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੰਘਰ ਮਚਯੋ, ਤਿਮਰ
 ਜਾਮਨੀ ਮਾਂਹਿ।
 ਧੁਖਹਿ ਪਲੀਤੇ ਬ੍ਰਿੰਦ ਹੀ, ਉਠਹਿ ਸ਼ਬਦ
 ਬਡ ਜਾਂਹਿ ॥ ੪੦ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਸੇ 'ਜੰਗ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਬਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ
 ॥ ੨੦ ॥

੨੧. [ਰਾਤ ਦਾ ਜੰਗ]

੨੦<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੨੨

ਦੋਹਰਾ:

ਲਿਏ ਬਾਹਨੀ ਲਰਤਿ ਭਾ,
ਲੱਖੁ ਬੀਰ ਬਿਸਾਲ।
ਜਿਤ ਦਿਸ਼ ਆਵਹਿ ਟੋਲ ਰਿਪੁ,
ਹਨਹਿ ਤੁਫੰਗ ਕਰਾਲ ॥ ੧ ॥

ਭੁਜੰਤ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ:

ਨਹੀਂ ਨੇਕ ਢੂਕੇ ਕੁਪਜੋ ਖਾਨ ਕਾਲਾ।
ਸੁ ਉਚੇ ਉਚਾਰਜੋ ਕਠੌਰੰ ਬਿਸਾਲਾ।
'ਕਹਾਂ ਤ੍ਰਾਸ ਧਾਰਜੋ ਖਰੇ ਦੇਰ ਲਾਵੇ?
ਕਰੋ ਕਜੋਂ ਨ ਹੇਲਾ ਸੁ ਆਪਾ ਬਚਾਵੇ

॥ ੨ ॥

ਗੁਰੂ ਸੈਨ ਬੋਰੀ ਜਥਾ ਲੌਨ ਆਟਾ।
ਪਰੇ ਏਕ ਬਾਰੀ ਅਸੀ' ਕਾਢਿ ਕਾਟਾ।
ਚਢੈ ਸੂਰ ਜੋ ਲੋ', ਫਤੇ ਲਹੁ ਪਾਈ।'।
ਜਬੈ ਕ੍ਰੋਧ ਕੈ ਖਾਨ, ਬਾਨੀ ਸੁਨਾਈ ॥ ੩ ॥
ਹੁਤੇ ਬੀਰ ਸੈਨਾਪਤੀ ਓਜ ਧਾਰੇ।
ਚਮ੍ਹੁ ਸੋਂ ਕਹਜੋ ਕੂਰ ਠਾਂਢੇ ਨਿਹਾਰੇ।
'ਚਲੋ ਕਜੋਂ ਨ ਆਗੇ ਕਰਹੁ ਪ੍ਰਾਨ ਪਜਾਰੇ।
ਪਰਜੋ ਸ਼ਾਹ ਕੋ ਕਾਜ ਕੀਜੈ ਸੁਧਾਰੇ ॥ ੪ ॥
ਸੁਨੀ ਖਾਨ ਕਾਨੰ ਜੁ ਬੀਸੈ ਹਜ਼ਾਰਾ।
ਦਲੰ ਚਾਲਿ ਆਗੇ ਚਹਜੋ ਜੰਗ ਭਾਰਾ।
ਹਕੰ ਹਾਕ ਬਾਜੀ', ਤੁਰੰਗੰ ਧਵਾਏ।

'ਤਲਵਾਰਾਂ।

'ਜਦੋਂ ਨੂੰ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਨਾ ਹੈ।

'ਘੋੜੇ ਹਿੱਕਣ ਦੀ ਵਾਜ (ਅ) ਹਾਕ ਤੇ ਹਾਕ।

ਕਰੈਂ ਤਜਾਰ ਹਾਥੈਂ ਤੁਫੰਗੈਂ ਉਠਾਏ ॥ ੫ ॥
ਹਲਾ ਹਾਲ ਬੋਲੈਂ ਧਕਾਧੱਕ ਹੋਏ।
ਅੰਧੇਰਾ ਮਹਾਂ ਧੂਰ ਦੀਖੇ ਨ ਕੋਏ।
ਗਿਰੇ ਬੀਰ ਕੇਤੇ ਮਰੇ ਸੋ ਅਟੰਕੇ।
ਪਰੇ ਉਪਰੇ ਨਾ ਉਠੇ ਹੈ ਅਤੰਕੇ' ॥ ੬ ॥
ਸੰਭਾਰੈਂ ਕਿਤੇ ਹਾਥ ਡਾਰੀ ਤੁਫੰਗੈਂ।
ਕਿਤੇ ਛੂਟਿ ਕੈ ਛੂਛ ਦੌਰੇ ਤੁਰੰਗੈ।
ਬਿਨਾ ਮਾਰ ਕੀਨੇ ਮਰੇ ਸ਼ੱਤ੍ਰੁ ਕੇਤੇ।

'ਡਰ ਕਰਕੇ।

ਤਰੇ ਉਪਰੇ ਹੋਤਿ ਭੈ ਕੇ ਸਮੇਤੇ ॥ ੭ ॥

ਸਹੰਸੈ ਜੁ ਬੀਸੰ ਢੁਕੇ ਵਾਇ^੧ ਧੌਸੇ।

^੧ਵਜਾਕੇ।

ਇਤੇ ਬੀਰ ਲੱਖੁ ਲਿਏ ਸੰਗ ਨੌ ਸੈ।

ਭਯੈ ਠਾਂਢਿ ਆਗੇ ਤੁਫੰਗੈ ਚਲਾਈ।

ਦੜਾ ਦਾੜ ਗੇਰੇ ਲਗੀ ਬੇਗ ਜਾਈ ॥ ੮ ॥

ਜਿਤੀ ਛੋਰਿ ਗੋਰੀ ਸਭੀ ਲਾਗਿ ਬੀਰੰ।

ਨਹੀਂ ਛੂਛ ਕੋਈ ਗਈ ਹੋਇ ਤੀਰੰ^੧।

^੧ਕੋਲ ਦੀ ਹੋਕੇ।

ਇਕੰਵਾਰ ਮੈਂ ਸੂਰ ਨੌਂ ਸੈ ਗਿਰਾਏ।

ਪੁੰਨੰ ਪਾਇ ਬਾਰੂਦ ਤਯਾਰੀ ਕਰਾਏ ॥ ੯ ॥

ਛਣੰਕਾਰ ਹੋਵੈਂ ਗਜੰ ਕੇਰ ਭਾਰੇ।

ਦੁ ਗੋਰੀ ਸੁ ਪਾਵੈਂ ਠੁਕੈਂ ਛਿੱਪੁ ਡਾਰੇ।

ਪਲੀਤਾਨਿ ਬਾਰੂਦ ਮੇਲੈਂ ਜਮਾਵੈਂ।

ਕਲਾ ਪੈ ਜੜੈਂ ਮੋੜ ਤੋੜੇ ਟਿਕਾਵੈਂ ॥ ੧੦ ॥

ਧਰੈ ਹਾਥ ਪੈ, ਸਾਮੁਹੇ ਸ਼ੱਤੁ ਬ੍ਰਿੰਦਾ।

ਚਲਾਵੈਂ, ਲਗੈਂ ਜਾਇ ਜੋਧੇ ਨਿਕੰਦਾ।

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ੈਂ ਪਲੀਤੇ, ਸੁਭੈਂ ਜੰਗ ਥਾਨੇ।

ਅੰਧੇਰੀ ਨਿਸਾ ਮਹਿੰ ਸਮੂਹੰ ਟਨਾਨੇ

॥ ੧੧ ॥

ਮਨੇ ਬਾਰਿਧਾਰੀ ਗਿਰੈ ਗਾਜ ਭਾਰੀ^੧।

^੧ਮਾਨੋਂ ਬੱਦਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਭਾਰੀ ਬਿਜਲੀ ਗਿਰਦੀ ਹੈ। [ਸੰਸ: ਵਾਰਿਧਰ = ਬਦਲ]

ਇਮੰ ਹੋਤਿ ਨਾਦੰ ਤੁਫੰਗੈਂ ਛੁਟਾਰੀ।

ਦੁਹੰ ਓਰ ਧੌਂਸਾਨਿ ਧੁੰਕਾਰ ਗਾਢਾ।

ਮਨੇ ਮੇਘ ਗਾਜੋ ਮਹਾਂ ਨਾਦ ਬਾਢਾ ॥ ੧੨ ॥

ਪਰੈਂ ਬ੍ਰਿੰਦ ਗੋਰੀ, ਵੁਠੇ ਖੇਤ ਓਰੇ^੧।

^੧ਮਾਨੋਂ ਖੇਤ ਤੇ ਗੜੇ ਵੱਸਦੇ ਹਨ।

ਕ੍ਰਿਖੀ ਬੀਰ ਬੰਕੇ ਸੁ ਥੋਰੇ ਨ ਤੋਰੇ^੧।

^੧ਖੇਤੀ (ਰੂਪ) ਬਾਂਕੇ ਸੂਰਮੇ ਥੋੜੇ ਨਹੀਂ (ਬਹੁਤੇ) ਤੋੜੇ।

ਤੁਫੰਗਨ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਹਾਰਯੋ ਸੁ ਵਾਰਾ।

ਗਿਰੇ ਸੂਰ ਗੋਰੇ ਭਯੋ ਤ੍ਰਾਸ ਭਾਰਾ ॥ ੧੩ ॥

ਜੁਆਲਾ ਬਮੰਤੀ ਤਬੈ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਆਵੈ।

ਅੰਧੇਰਾ ਸੁ ਦੂਰੰ ਨ ਦੇਖੰਨ ਪਾਵੈ।

ਸੁ ਹੋਏ ਬਿਹਾਲੰ ਮਹਾਂ ਮਾਰ ਮਾਚੀ।

ਹਯੰ ਸੂਰ ਕੇ ਸ਼ੋਣ ਸੋਂ ਭੂਮਿ ਰਾਚੀ ॥ ੧੪ ॥

ਇਸੀ ਰੀਤਿ ਮਾਰੇ ਘਮੰਸਾਨ ਮੇਲਾ।

ਗੁਰੂ ਬੀਰ ਮੇਰੇ ਜਬੈ ਘਾਲਿ ਹੇਲਾ^੧।

^੧ਗੁਰੂ (ਜੀ ਦੇ) ਸੂਰਮਿਆਂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਹੱਲਾ ਕਰਕੇ (ਵੈਰੀ ਦੇ ਸੂਰਮਿਆਂ ਦੇ ਮੂੰਹ) ਮੋੜ ਦਿੱਤੇ।

ਫੂਟੈਂ ਤੁੰਡ ਆਗੈ ਮਿਟੇ ਜਾਹਿ ਪਾਛੈ^੧।

^੧ਪਿਛੇ ਹਟਦੇ ਜਾਣ (ਕਿਉਂਕਿ) ਅੱਗੋਂ (ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸੂਰਮੇ ਵੈਰੀ ਦੇ) ਮੂੰਹ ਭੰਨੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਨਹੀਂ ਫੇਰ ਆਵੰਨ ਕੇ ਚੀਤ ਬਾਂਛੈ ॥ ੧੫ ॥

ਦਿਸ਼ਾ ਦੂਸਰੀ ਕੇ ਪੁਰੰ ਕੇਰ^੧ ਜਾਵੈਂ।

^੧ਨਗਰ ਦੀ ਦੂਜੀ ਤਰਫ ਨੂੰ।

ਤਹਾਂ ਔਰ ਬੀਰੰ ਤੁਫੰਗੈ ਚਲਾਵੈਂ।

ਨਹੀਂ ਹੋਨਿ ਦੇਂ ਨੇਰ, ਹੇਲਾ ਜੁ ਘਾਲੈਂ।

ਕਰੈਂ ਮਾਰ ਗੋਰੀ ਤਤੰਕਾਲ ਡਾਲੈਂ ॥ ੧੬ ॥

ਫਿਰੈਂ ਆਲਬਾਲੇ^੧, ਚਲੈਂ ਚੁੰਗ ਹੋਏ।

^੧ਚੁਫੇਰੇ।

ਜਿਤੇ ਜ਼ੋਰ ਘਾਲੈਂ ਸਕੈਂ ਨ ਖਰੋਏ।

ਪਰੈ ਮਾਰ ਗੋਰੀਨ ਕੀ ਏਕ ਬਾਰਾ।

ਸਹਾਰੈ ਨ ਸ਼ੱਤੁ ਗਿਰੈਂ ਹੈ ਸੁਮਾਰਾ^੧।

^੧ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਹੋ ਕੇ।

॥ ੧੭ ॥

ਕਿਤੈ ਪ੍ਰਾਨ ਹਾਨੇ ਕਿਤੈ ਭਾਜ ਜੈ ਹੈਂ।

ਕਿਤੇ ਦੇਖਿ^੧ ਕੈ ਮੂਰਛਾ ਤੇ ਗਿਰੈ ਹੈਂ।

^੧ਪਾ:-ਤ੍ਰਾਸ।

ਪਰੈਂ ਭੂਮ ਔਧੇ^੧ ਬਹੈਂ ਸ਼੍ਰੋਣ ਅੰਗਾ।

^੧ਮੂਧੇ।

ਭਏ ਅੰਧ ਜੈਸੇ ਬਡੀ ਧੂਲ ਸੰਗਾ ॥ ੧੮ ॥

ਚਢੀ ਸ੍ਵਾਸ ਸੋਂ ਸੀਸ ਸੋਂ ਨਾਸਕਾਂ ਮੈਂ।

ਗਏ ਕਾਨ ਪੂਰੇ ਤਥਾ ਬਾਹਿਕਾ ਮੈਂ^੧।

^੧ਤਿਵੇਂ ਹੀ (ਘੋੜਿਆਂ ਦੇ) ਹੱਕਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ।

ਧਕਾ ਧੱਕ ਹੋਈ ਧਵਾਏ ਤੁਰੰਗਾ।

ਗਿਰੇ ਖੇਤ ਜੋਧਾ ਮਲੇ^੧ ਪਾਇ ਸੰਗਾ

^੧ਮਨੇ ਗਏ।

॥ ੧੯ ॥

ਦੋਹਰਾ:

ਅਰੇ ਅਧਿਕ ਗੁਰ ਸੂਰਮੇ,

ਮਰੇ ਤੁਰਕ ਗਨ ਜਾਨਿ।

ਕੁਤਬਖਾਨ ਸੋਂ ਰਿਸੁ ਕਹਜੋ,

ਨਿਸ਼ਠੁਰ ਕਾਲੇਖਾਨ ॥ ੨੦ ॥

ਦੈ ਘਟਿਕਾ ਮੈਂ ਫਜਰ ਹੈ,

ਸਰਜੋ ਨ ਕਾਰਜ ਕੋਇ।

ਪੁਰਿ ਸਮੀਪਤਾ ਨਹਿ ਭਈ,

ਕਹਾਂ ਮਾਰਿ ਲੁਟਿ ਹੋਇ ॥ ੨੧ ॥

ਪਾਧੜੀ ਛੰਦ:

ਸੁਨਿ ਕੁਤਬਖਾਨ ਧਾਰੰਤਿ ਧੀਰ।
 'ਤੁਮ ਧੂਰ ਅਧਿਕ ਤੇ ਕਸ਼ਟ ਬੀਰ।
 ਲਰ ਸਕੇ ਨ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਮ ਕੁਛ ਦਿਖਾਇ।
 ਨਹਿ ਸ਼ੱਤ੍ਰੁ ਅੱਗ੍ਰ ਜਾਨਯੋ ਸੁ ਜਾਇ
 ॥੨੨॥

ਜਬਿ ਕਰਹਿ ਹੇਲ ਹਯ ਮੇਲਿ ਪੇਲਿ।
 ਭਿਰ ਪਰਹਿ ਆਪ ਲਾਗਿਤ ਧਕੇਲ।
 ਗਿਰ ਮਰੈਂ ਬ੍ਰਿੰਦ ਉਠਨੇ ਨ ਪਾਇ।
 ਦਰੜੰਤਿ ਜਾਤਿ ਉਪਰ ਧਵਾਇ ॥੨੩॥
 ਬਹੁ ਲਰੇ ਬੀਰ, ਨਹਿ ਸਰਹਿ ਕਾਰ।
 ਅਬਿ ਹੋਇ ਫਜਰ ਤਬਿ ਲੇਹੁ ਮਾਰ।
 ਲਸ਼ਕਰ ਨ ਬਾਦ ਦੀਜੈ ਮਰਾਇ।
 ਪੁਰਿ ਸਨੈ ਸਨੈ ਲੈਹੈਂ ਛੁਰਾਇ' ॥੨੪॥
 ਢਿਗ ਪੈਂਦ ਖਾਨ ਕਹਿ 'ਨੀਕ ਬਾਤ।
 ਸਵਧਾਨਿ ਕਰਹੁ ਅਬਿ ਹੋਹਿ ਪ੍ਰਾਤ।
 ਮੈਂ ਮਿਲੋਂ ਸੰਗ ਹੇਲਾ ਕਰਾਇ।
 ਇਕ ਬਾਰ ਗਹੈਂ ਗੁਰ ਨਿਕਟਿ ਜਾਇ'
 ॥੨੫॥

'ਘੋੜ ਮੇਲ ਕੇ ਵਧਕੇ ਜਦੋਂ ਹੱਲਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਇੱਤਯਾਦਿ ਖਰੇ ਸਭਿ ਕਹਤਿ ਬੈਨ।
 ਬਡ ਜੰਗ ਹੋਤਿ ਚਹਿ ਪਿਖਿਨਿ ਨੈਨ।
 ਕਿਮ ਅਰੇ ਬੀਰ ਥੋਰੇ ਅਗਾਇ।
 ਬਿਸਮਾਇ ਰਿਦੈ ਲਸ਼ਕਰ ਲਰਾਇ
 ॥੨੬॥

ਬਹੁ ਨਮਸਕਾਰਨੀ' ਛੋਰਿ ਛੋਰਿ।
 ਸੁਭਟਨਿ ਸਰੀਰ ਕੋ ਫੋਰਿ ਫੋਰਿ।
 ਕਰਿ ਪ੍ਰਾਨ ਹਾਨਿ ਛਿਤ ਡਾਲਿ ਡਾਲਿ।
 ਗਨ ਲੋਥ ਪੋਥ ਹਯ ਘਾਲਿ ਘਾਲਿ
 ॥੨੭॥

'ਬੰਦੂਕਾਂ।

ਬਹੁ ਤੁਰਕ ਤੁਰੰਗ ਅੰਬਾਰ ਲਾਗ।
 ਰਣਖੇਤ ਪਰੇ ਤਨ ਤਯਾਗਿ ਤਯਾਗਿ।
 ਇਕ ਮੁਖ ਕਰਾਹਤੇ' 'ਹਾਇ ਹਾਇ।'

'ਦੁਖੀ ਹੋਕੇ ਬੋਲਦੇ ਹਨ।

ਦੁਖ ਮਹਾਂ, ਘਾਵ ਗਨ ਖਾਇ ਖਾਇ

॥ ੨੮ ॥

ਗੁਰ ਸੂਰ ਬੋਰਹੂੰ ਲਾਗਿ ਘਾਇ।
ਪ੍ਰਭੁ ਮਹਾਰਾਜ ਹੋਵਤਿ ਸਹਾਇ।
ਤੁਰਕਨਿ ਹਜ਼ਾਰ ਹੂੰ ਪ੍ਰਾਨ ਹਾਨਿ।
ਮਿਲਿ ਧੂਰ ਪਰੇ ਸੁਪਤੇ ਮਹਾਨ ॥ ੨੯ ॥
ਬਹੁ ਭਯੋ ਪੰਕ ਸ਼੍ਰੇਣਿਤਿ ਚਾਲਿ।
ਇਮ ਲਰਤਿ ਮਰਤਿ ਰਣ ਘਾਲਿ ਘਾਲਿ।
ਬਿਤਿ ਗਈ ਜਾਮਨੀ ਤਮ ਸਮੇਤ।

ਨਭ ਚਢ੍ਹੇ ਦਿਨੇਸ਼ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੇਤੁ। ^{'ਆਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਿਆ ਚਾਨਣੇ ਵਾਸਤੇ।}

॥ ੩੦ ॥

ਤਬਿ ਲਗੇ ਦਿਖਟ ਭਟ ਆਪ ਮਾਂਹਿ।
ਤਕ ਤੀਰ ਤੁਫੰਗਨਿ ਹਤਹਿ ਤਾਂਹਿ।
ਤੋਮਰ ਬਿਲੰਦ ਉਚੇ ਉਭਾਰਿ।
ਕਿਨ ਕਰਾਚੋਲ ਲੀਨੇ ਨਿਕਾਰਿ ॥ ੩੧ ॥
ਜੁਟ ਪਰੇ ਕਾਟਿਬੇ ਸੁਭਟ ਅੰਗ।
ਖੰਡੇ ਪ੍ਰਚੰਡ ਦੁਇ ਧਾਰ ਸੰਗ।
ਬਹਿ ਚਲਯੋ ਸ਼੍ਰੇਣ ਤੇ ਬਸਤ੍ਰ ਲਾਲ।
ਜਨੁ ਕੁਸਮਤ ਕਿਸੰਕ ਤਰੁ। ਬਿਸਾਲ

^{'ਕੇਸੂ ਦੇ ਫੁਲਾਂ ਦੇ ਬ੍ਰਿੱਛ ਫੁੱਲੇ ਹਨ ਮਾਨੇ।}

॥ ੩੨ ॥

ਕੈ ਰੰਗ ਪਤੰਗੀ। ਪਾਇ ਪਾਇ।
ਭਟ ਫਾਗ। ਖੇਲਤੇ ਧਾਇ ਧਾਇ।
ਕਹਿ 'ਮਾਰ' ਗੀਤ ਜਨੁ ਗਾਇ ਗਾਇ।
ਮਿਲਿ ਜਾਹਿ ਬੀਰ ਚਿਤ ਚਾਇ ਚਾਇ

<sup>'ਲਾਲ ਰੰਗ [ਸੰਸ: ਪਤੰਗ। ਹਿੰਦੀ, ਪਤੰਗ = ਵਕਮ, ਲਾਲ ਚੰਦਨ]
'ਹੋਲੀ।</sup>

॥ ੩੩ ॥

ਹੁਇ ਜੂਥ ਜੰਬੁਕਨਿ। ਕਰਿ ਪੁਕਾਰ।
ਉਰ ਅਨੰਦ ਅਧਿਕ ਆਮਿਖ ਅਹਾਰ।
ਬਹੁ ਫਿਰਤਿ ਜੋਗਨੀ ਸ਼੍ਰੇਣ ਪਾਨ।
ਭਰਿ ਭਰਿ ਕਪਾਲ। ਤ੍ਰਿਪਤੈ ਮਹਾਨ

^{'ਗਿੱਦੜਾਂ ਦੇ ਟੋਲੇ।}

^{'ਖੋਪਰੀਆਂ।}

॥ ੩੪ ॥

ਨਿਜ ਉਦਰ ਪੂਰਿ ਲੇਤੀ ਡਕਾਰ।
ਗਾਵੰਤਿ ਗੀਤ ਪਾਵਤਿ ਧਮਾਰ।

^{'ਨਾਚ।}

ਗਨ ਕਾਕ ਕੰਕ ਕੂਕੈਂ ਕਰਾਲ।
ਬਹੁ ਮਿਲੀ ਗ੍ਰਿਝ ਭੱਖਹਿ ਬਿਸਾਲ
॥ ੩੫ ॥

ਬਡ ਭਯੋ ਭੀਮ ਰਣ ਖੇਤ ਹੇਰਿ।
ਨਰ ਤੁਰੰਗ ਮਰੇ ਧਰ ਪਰ ਘਨੇਰ।
ਦਾਰੁਨ ਮਹਾਨ ਕੂਕਰ ਸ੍ਰਿੰਗਾਲ।
ਮਿਲਿ ਮਾਸ ਅਹਾਰੀ ਬਿਹੰਗ ਜਾਲ
॥ ੩੬ ॥

ਕਹਕਹ ਹਸੰਤਿ^੧ ਕਾਲੀ ਕਰਾਲ।
ਕਰ ਰਕਤ ਖਪਰ^੨ ਲਟਕੰਤਿ ਬਾਲ।
ਪੋਅੰਤਿ ਮੁੰਡ ਮਾਲਾ ਬਿਸਾਲ^੩।
ਬਹੁ ਨਚਹਿ ਜੋਗਨੀ ਬਜਹਿ ਤਾਲ^੪।
॥ ੩੭ ॥

^੧ਖਿੜ ਖਿੜ ਹਸਦੀ ਹੈ।^੨ਹੱਥਾਂ (ਵਿਚ) ਲਹੂ ਦਾ ਖੱਪਰ।^੩ਪ੍ਰੋਵਦੀ ਹੈ (ਕਟੇ ਹੋਏ) ਸਿਰਾਂ ਦੀ ਲੰਮੀ ਮਾਲਾ।^੪ਤਾਲੀਆਂ।

ਛੁਟਕੰਤਿ ਤੁਪਕ ਫਟਕੰਤਿ ਦੇਹਿ।
ਲਟਕੰਤਿ ਗਿਰਤਿ ਮਿਲਯੰਤਿ ਖੇਹ।
ਕਰਤਾਰ ਪੁਰਾ ਦੀਪਕ ਮਨਿੰਦ।
ਜਨੁ ਤੁਰਕ ਪਤੰਗ ਸੁ ਪਰਤਿ ਬ੍ਰਿੰਦ
॥ ੩੮ ॥

ਬਿਨ ਬਿਲਮ ਮਰੇ ਲਾਗੇ ਸੁ ਢੇਰ।
ਜਿਤ ਕਿਤ ਦਿਖੰਤਿ ਪੁਰਿ ਕੈ ਚੁਫੇਰ।
ਤਬਿ ਕਾਲੇ ਖਾਂ ਉਮਰਾਵ ਜੋਇ।
ਲਸਕਰ ਸੁ ਮਰਯੋ ਬਹੁ ਨੈਨ ਜੋਇ
॥ ੩੯ ॥

-ਇਹ ਭਯੋ ਕਹਾਂ- ਮਨ ਮੈਂ ਹਿਰਾਨ।

-ਨਹਿ ਲਗਯੋ ਕਾਲ^੧ ਭਟ ਨਾਸ ਪ੍ਰਾਨ।

^੧ਸਮਾਂ।

ਰਹਿ ਸ਼ੇਖ ਅਰਧ, ਜਾਨੇ ਸੁ ਜਾਇ-।

ਮਨ ਪਾਇ ਤ੍ਰਾਸ, ਮੁਖ ਨਹਿ ਅਲਾਇ

॥ ੪੦ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਸੇ 'ਨਿਸ ਜੰਗ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਏਕ
ਬਿੰਸਤੀ ॥ ੨੧ ॥

੨੨. [ਦਿਨ ਦਾ ਜੰਗ]

੨੧<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੁ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੁ>>੨੩

ਦੋਹਰਾ:

ਭਈ ਪ੍ਰਭਾਤਿ ਬਿਲੋਕਿ ਕੈ ਲਸਕਰ ਹਤਿ
ਭਾ ਬ੍ਰਿੰਦ।

ਕੁਤਬ, ਪੈਂਦ, ਅਨਵਰ ਅਪਰ ਲਖਿ ਕੈ
ਬਲੀ ਬਿਲੰਦ ॥ ੧ ॥

ਰਸਾਵਲ ਛੰਦ:

ਰਿਸਜੋ ਖਾਨ ਕਾਲਾ। ਇਨੋ ਤਾਤਕਾਲਾ।
ਕਹਜੋ ਕੋਪ ਸੰਗਾ^੧। 'ਨ ਕੋਟੰ ਉਤੰਗਾ
॥ ੨ ॥

^੧ਕਾਲੇ ਖਾਨ ਨੇ) ਤਤਕਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ (ਕੁਤਬ ਖਾਂ ਪੈਂਦਾ
ਅਨਵਰ ਆਦਿਕਾਂ) ਨੂੰ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ।

ਨਹੀਂ ਦੀਹ^੧ ਖਾਈ। ਲਰੇ ਦੂਰ ਆਈ।
ਮਰੇ ਬੀਰ ਆਧੇ। ਨਹੀਂ ਸੱਤੁ ਸਾਧੇ ॥ ੩ ॥
ਕਹਾਂ ਬਾਤ ਹੋਈ। ਕਰੋ ਕਜੋਂ ਨ ਢੋਈ?
ਪਰੈ ਬ੍ਰਿੰਦ ਹੇਲਾ। ਰਿਪੂ ਰੇਲਿ ਪੇਲਾ ॥ ੪ ॥
ਜਿਤੀ ਦੇਰ ਧਾਰੋ। ਤਿਤੋ ਹੈ ਬਿਗਾਰੋ।
ਚਹੂੰ ਓਰ ਘੇਰਾ। ਕਰੋ ਏਕ ਬੇਰਾ ॥ ੫ ॥

^੧ਭੁੰਘੀ।

ਦੋਹਰਾ:

ਕੁਤਬਖਾਨ ! ਪੂਰਬ ਦਿਸਾ, ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਲੈ
ਸੈਨ।

ਪੁਰਿ ਕੇ ਸਨਮੁਖ ਹੇਲ ਕਰਿ, ਮਾਰਿ ਕਰਹੁ
ਬਿਨ ਚੈਨ ॥ ੬ ॥

ਅਨਵਰ ਅਰੁ ਅਸਮਾਨ ਖਾਂ ! ਦੱਖਣ ਦਿਸਿ
ਕੀ ਓਰ।

ਪੁਰਿ ਕੈ ਨਿਕਟਿ ਪਹੁਚਿ ਕੈ, ਕਰੀਐ
ਸੰਘਰ ਘੇਰ ॥ ੭ ॥

ਸੋਰਠਾ:

ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਲਿਹੁ ਸੰਗ, ਜਬਿ ਹੇਲਾ ਸਗਰੇ
ਕਰਹਿ।

ਕਰਾਚੋਲ ਕੇ ਜੰਗ, ਲਰਤਿ ਲਰਤਿ ਪੁਰਿ
ਮਹਿ ਬਰਹਿ ॥ ੮ ॥

ਮੈਂ ਪਸ਼ਚਮ ਦਿਸਿ ਠਾਂਢਿ, ਇਤਿ ਤੇ ਕਰੋਂ
ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕੋ।

ਹਤਹਿ ਖੜਗ ਕੋ ਕਾਢਿ, ਅਰਹਿ ਜੁ 'ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ।
 ਆਇ ਅਸ਼ੋਸ਼ ਕੋ ॥ ੯ ॥
 ਪੈਂਦਖਾਨ ਬਲਵਾਨ, ਉੱਤਰ ਦਿਸਿ ਲਰਿ 'ਉਤਰ ਦਿਸਾ ਵਲੋਂ ਪੈਕੇ ਲੜੇ।
 ਕੈ ਪਰਹਿ।
 ਲਿਹੁ ਬਿਚਲਾਇ ਮਹਾਨ, ਮਾਰਿ ਮਾਰਿ 'ਵੜੀਏ (ਨਗਰ ਵਿਚ)।
 ਕਰਿ ਕੈ ਬਰਹਿ' ॥ ੧੦ ॥
 ਇਮ ਮਸਲਤ ਕੋ ਧਾਰਿ, ਲੈ ਲੈ ਦਸੰ
 ਹਜ਼ਾਰ ਦਲ।
 ਚਾਰ ਓਰ ਹੁਇ ਚਾਰ, ਭਨਤਿ ਪਰਸਪਰ
 ਅਪਨ ਬਲ ॥ ੧੧ ॥
ਰਸਾਵਲ ਛੰਦ:
 ਬਜਾਏ ਨਗਾਰੇ। ਚਲੇ ਚੌਂਪ ਧਾਰੇ।
 ਜੁਦੀ ਸੈਨ ਕੀਨੀ। ਨਿਜੰ ਸੰਗ ਲੀਨੀ
 ॥ ੧੨ ॥
 ਸੁਰਾ' ਪਾਨ ਕੀਨੇ। ਰਣੰ ਰੰਗ ਭੀਨੇ। 'ਸ਼ਰਾਬ।
 ਬਡੇ ਚੁੰਗਾ' ਹੋਏ। ਚਹੈਂ ਸ਼ੱਤ੍ਰੂ ਢੋਏ ॥ ੧੩ ॥ 'ਟੋਲੇ।
 ਬਕੈਂ ਬੀਰ ਬੰਕੇ। ਬਿਸਾਲੇ ਨਿਸੰਕੇ।
 'ਗੁਰੂ ਥਾਨ ਕੌਨੇ? ਪਿਖੇ ਕਜੋਂ ਨ ਤੌਨੇ
 ॥ ੧੪ ॥
 ਬਲੀ ਜੋ ਕਹਾਵੈ। ਨਹੀਂ ਦਾਵ ਖਾਵੈ।
 ਗਹੇ ਕਜੋਂ ਨ ਜੈ ਕੈ। ਕਿਧੌਂ ਮਾਰਿ ਧੈ ਕੈ
 ॥ ੧੫ ॥
 ਇਮੰ ਉਚ ਭਾਖੈਂ। ਬਿਸਾਲਾ ਭਿਲਾਖੈ। 'ਬਹੁਤ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।
 ਭਏ ਚਾਰ ਓਰੰ। ਕਰਜੋ ਜੰਗ ਘੋਰੰ ॥ ੧੬ ॥
 ਤੁਫੰਗੀਂ ਚਲਾਈ। ਤੁਰੰਗੀਂ ਧਵਾਈ।
 ਮਹਾ ਨਾਦ ਹੋਵਾ। ਬਿਧੀਚੰਦ ਜੋਵਾ
 ॥ ੧੭ ॥
 ਚਹੂੰ ਓਰਾ ਹੇਰਾ। ਜਥਾ ਪਾਇ ਘੇਰਾ।
 ਸਭੀ ਭੇਤ ਜਾਨਾ। ਜਥਾ ਸ਼ੱਤ੍ਰੂ ਠਾਨਾ
 ॥ ੧੮ ॥
 ਪੁਰੀ ਕੇ ਚੁਫੇਰੇ। ਫਿਰਜੋ ਬੀਰ ਹੇਰੇ।
 ਜਥਾ ਚਾਰ ਥਾਈਂ। ਰਿਪੂ ਸੈਨ ਆਈ

॥ ੧੯ ॥

ਗੁਰੂ ਪਾਸ ਜੈ ਕੈ। ਸੁਨਾਈ ਸਬੈ ਕੈ।
'ਬਧੇ ਚਾਰ ਗੋਲੰ'। ਬਕੈਂ ਉਚ ਬੋਲੰ 'ਟੋਲੇ।

॥ ੨੦ ॥

ਚਹੈਂ ਬੀਚ ਆਏ। ਬਡੇ ਜੋਰ ਪਾਏ।
ਸੁ ਕੀਜੈ ਉਪਾਈ। ਰਿਪੂ ਲੇਹੁ ਘਾਈ

॥ ੨੧ ॥

ਸੁਨੀ ਬਾਤ ਸਾਰੀ। ਗੁਰੂ ਯੋਂ ਉਚਾਰੀ।
'ਜਿਤੀ ਸੈਨ ਭਾਰੀ। ਕਰੋ ਥਾਉਂ ਚਾਰੀ' 'ਚਾਰ ਥਾਵਾਂ ਤੇ।

॥ ੨੨ ॥

ਦੋਹਰਾ:

ਪੂਰਬ ਦਿਸਿ ਜਾਤੀ ਮਲਕ, ਲੇ ਦਲ ਸੰਗ
ਸਮੁਹਾਇ।

ਮਿਹਰਚੰਦ ਅਮੀਆਂ ਦੁਤੀ, ਦੱਖਣ ਦਿਸ
ਕੋ ਜਾਇ ॥ ੨੩ ॥

ਲੱਖੁ ਪਸ਼ਚਮੁ ਦਿਸਿ ਲਰੈ, ਲੈ ਸੈਨਾ
ਸਵਧਾਨ।

ਰਹਹਿ ਪੀਨਾ^੧ ਕਰਿ^੨ ਪੁਰਿ ਨਿਕਟਿ, 'ਤਕੜਾਈ ਕਰਕੇ ਰਹੇ। 'ਪਾ:-ਪੀਨ।

ਹਨਹਿ ਤੁਫੰਗ ਮਹਾਨ ॥ ੨੪ ॥

ਬਿਧੀਚੰਦ! ਸੰਗ ਚਮੁੰ ਕੇ, ਉੱਤਰ ਦਿਸਾ
ਪਧਾਰਿ।

ਵਧਹੁ ਅੱਗੁ ਨਹਿ ਅਧਿਕ ਤੁਮ,

ਢਿਗ ਰਿਪੁ ਪਹੁੰਚਹਿ ਮਾਰ" ॥ ੨੫ ॥ 'ਤਦੋਂ) ਮਾਰੇ।

ਰਸਾਵਲ ਛੰਦ:

'ਸੁਣੋਂ। 'ਤਿਨ੍ਹਾਂ (ਸਾਰਿਆਂ) ਨੇ।

ਗੁਰੂ ਬੈਨ ਸ਼੍ਰੋਨੇ^੧। ਲਏ ਮਾਨਿ ਤੋਨੇ^੨।

ਕਰੀ ਸੰਗ ਸੈਨਾ। ਚਲੇ ਬੀਰ ਭੈ ਨਾ

॥ ੨੬ ॥

ਜਹਾਂ ਖਾਨ ਕਾਲਾ। ਬਡੇ ਹੇਲ ਘਾਲਾ।

ਗਯੋ ਬੀਰ ਲੱਖੁ। ਮਹਾਂ ਓਜ ਰੱਖੁ ॥ ੨੭ ॥

ਤੁਫੰਗੀਂ ਚਲਾਈ। ਕਿ ਨੇਜੇ ਭ੍ਰਮਾਈ।

ਬਡੇ ਬਾਨ ਮਾਰੇ। ਸੁ ਲੋਹਾ ਕਰਾਰੇ

॥ ੨੮ ॥

ਕਿਤੇ ਸਾਂਗ ਮਾਰੈਂ। ਕ੍ਰਿਪਾਨੈਂ ਪ੍ਰਹਾਰੈਂ।
ਤੁਰੰਗਾਨ ਮੇਲਾ। ਲਿਯੋ ਝਾਲਿ ਹੇਲਾ
॥੨੯॥

ਖਰੇ ਥੰਭ ਜੈਸੇ। ਹਲੇ ਸੋ ਨ ਕੈਸੇ।
ਅਰੇ ਹੋਇ ਸੋਹੈਂ। ਕਰੀ ਬੰਕ ਭੋਹੈਂ ¹ਸਾਹਮਣੇ।
॥੩੦॥

ਦੜਾ ਦਾੜ ਗੇਰੈਂ। ਤੁਰੰਗੈਂ ਘਨੇਰੈਂ।
ਉਥਲੈ ਪਥਲੈਂ। ਨਹੀਂ ਪਾਇ ਹੱਲੈਂ
॥੩੧॥

ਮਹਾਂ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਖਾਏ। ਰਿਪੂ ਬ੍ਰਿੰਦ ਘਾਏ।
ਭਯੋ ਜੰਗ ਭਾਰੀ। ਪਰੀ ਭੂਰ ਮਾਰੀ
॥੩੨॥

ਚਲੇ ਖੰਗ ਖੰਡੇ। ਦੁਧਾਰੇ ਪ੍ਰਚੰਡੇ।
ਕਰੇ ਖੰਡ ਖੰਡੇ। ਘਨੇ ਹੀ ਘੁਮੰਡੇ ¹॥੩॥
ਭਏ ਰੁੰਡ ²। ਮੁੰਡੇ ²⁺। ਕਿਨੂ ਜੰਗ ਛੰਡੇ ³।

¹ਬੜੇ ਹੰਕਾਰ ਵਾਲੇ।

¹ਸਿਰ ਬਿਨਾਂ ਧੜ। ²ਧੜ ਬਿਨਾਂ ਸਿਰ। ³ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੂੰ
ਜੁੱਧ ਨੇ ਛੰਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। (ਅ) (ਮਾਨੋਂ) ਕਿਸੇ ਨੇ (ਜੰਗ
=) ਜੰਗਲ ਛਾਂਗ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। (ਂ) ਕਈਆਂ ਨੇ ਜੰਗ ਛੰਡ
ਦਿੱਤਾ [ਛੰਡਾ = ਛੰਡ ਦਿੱਤਾ]। ਦੇਖੋ ਅੰਸੂ ੨੪ ਦਾ ਅੰਕ
੧੯] (ਸ) ਪਰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਠ 'ਜੰਗ' ਨਹੀਂ 'ਜੰਘ'
ਸੀ, ਅਰਥ:-ਕਈਆਂ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਕੱਟੀਆਂ ਗਈਆਂ।
⁴ਪਾ:-ਤੁੰਡ ਪੰਡੇ।

ਕਟੀ ਗ੍ਰੀਵ ਬਾਹੂ। ਪਰੇ ਭੁਮਿ ਮਾਂਹੂ
॥੩੪॥

ਕਿਸੂ ਸੀਸ ਕਾਟਾ। ਕਿਨੂ ਕੋਇ ਡਾਟਾ ¹।
ਰਿਪੂ ਨੇਰ ਹੋਏ। ਸੁ ਨੇਜ਼ ਪਰੋਏ ॥੩੫॥

¹ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਡਾਂਟਦਾ ਹੈ।

ਤੁਫੰਗਾਨਿ ਛੋਰੀ। ਕਿਸੂ ਮਾਰਿ ਗੋਰੀ।
ਕਿ ਸਾਗੰ ਪ੍ਰਹਾਰੀ। ਭਜੇ ਭੀਰੁ ¹ ਭਾਰੀ ¹ਕਾਇਰ। (ਅ) ਭੀੜ।
॥੩੬॥

ਮਹਾਂ ਲੋਹ ਮਾਚਾ। ਲਹੂ ਧੂਲ ਰਾਚਾ।
ਕਿਸੂ ਤੁੰਡ ਖੰਡਾ। ਕਿ ਸੀਸੰ ਬਿਹੰਡਾ ¹ਕੱਟਿਆ ਗਿਆ।
॥੩੭॥

ਹਥਾਵੱਥ ਹੋਏ। ਰਿਪੂ ਕੀਨਿ ਢੋਏ।
ਚਲੈਂ ਤੀਰ ਤੀਖੇ। ਜੁ ਸਰਪੰ ਸਰੀਖੇ
॥੩੮॥

ਭਯੋ ਭੂਰ ਨਾਦੰ। ਕਰੈਂ ਸੂਰ ਬਾਦੰ।
ਗੁਰੂ ਤਜਾਰ ਹੋਏ। ਮਹਾਂ ਜੰਗ ਜੋਏ
॥੩੯॥

ਧਰੇ ਜੁੱਧ ਚੀਰੰ। ਸੁਭੰਤੇ ਸ਼ਰੀਰੰ।
ਬਡੋ ਖੱਗ ਭਾਰਾ। ਗਰੇ ਬੀਚ ਧਾਰਾ
॥੪੦॥

ਲਈ ਢਾਲ ਚੋਰੀ। ਹੁਤੀ ਭਾਰ ਗੋਰੀ।¹ਬਹੁਤੀ ਭਾਰੀ।
ਲਗਾਈ ਪਿਛਾਰੇ। ਮਹਾਂ ਸ਼ੋਭ ਧਾਰੇ
॥੪੧॥

ਸੁਭੈ ਭੂਰ ਭਾਥਾ। ਭਰਜੋ ਬਾਨ ਸਾਥਾ।
ਲਗਜੋ ਹੇਮ ਜਾਂਹੀ। ਦਿਪੈਂ ਹੀਰ ਮਾਂਹੀ
॥੪੨॥

ਸੁ ਮੋਤੀਨਿ ਗੁੱਛੇ। ਭਲੇ ਗੋਲ ਸੁਛੇ।¹ਸੁੱਛ, ਸੁੱਧ।
ਸਜਜੋ ਅੰਗ ਸੰਗਾ। ਗਹਜੋ ਚਾਂਪ ਚੰਗਾ
॥੪੩॥

ਕਠੋਰੈਂ ਬਿਸਾਲਾ। ਮਹਾਂ ਭਾਰ ਵਾਲਾ।
ਹਯੰ 'ਜਾਨ ਭਾਈ।' ਸੁ ਲੀਨੋ ਮੰਗਾਈ
॥੪੪॥

ਬਡੋ ਰੌਰ ਹੋਵਾ। ਚਹੂੰ ਓਰ ਜੋਵਾ।
ਮਚਜੋ ਜੰਗ ਭਾਰਾ। ਸੁ ਲੋਹਾ ਕਰਾਰਾ
॥੪੫॥

ਗੁਰੂ ਕੋਟ ਤੀਰੰ¹। ਖਰੇ ਸੰਧਿ² ਤੀਰੰ।¹ਕੋਟ ਦੇ ਪਾਸ। ²ਜੋੜ ਕੇ।
ਮਹਾਂ ਸ਼ੱਤ੍ਰੁ ਹੇਰੇ। ਲਰੰਤੇ ਘਨੇਰੇ ॥੪੬॥

ਤਿਨ੍ਹੋਂ ਤਾਕਿ ਮਾਰਾ। ਚਲਜੋ ਸੂਕ ਮਾਰਾ।¹ਸੱਪ (ਵਾਂਙ)।
ਡਸੇ ਸ਼ੱਤ੍ਰੁ ਜਾਈ। ਜੁ ਆਯੋ ਲਗਾਈ
॥੪੭॥

ਬਿਧਜੋ¹ ਏਕ ਦੋਊ। ਤ੍ਰਿਤੀ ਚੌਥ ਸੋਊ।¹ਵਿਨ੍ਹਿਆਂ।
ਜੁਊ ਆਇ ਆਗੇ। ਗਯੋ ਬੀਧ, ਲਾਗੇ
॥੪੮॥

ਪਰਜੋ ਪਾਰ ਜਾਈ। ਰਿਪੂਨਾ ਅਗਾਈ¹।¹ਵੈਰੀਆਂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ (ਜਾ ਪਿਆ)। ²ਪਾ:-ਅਘਾਈ।
ਮਰੇ ਬੀਰ ਘੋਰਾ। ਇਕੰ ਬਾਨ ਛੋਰਾ
॥੪੯॥

ਜਥਾ ਪੌਨ ਕੇਲੇ। ਗਿਰਾਵੈ ਧਕੇਲੇ।

ਤਥਾ ਏਕ ਬਾਰੀ। ਗਿਰੇ ਸ਼ੱਤੁ ਝਾਰੀ। ¹ਬਹੁਤੇ।

॥ ੫੦ ॥

ਪੁਨੰ ਔਰ ਜੋਰਾ। ਧਨੁ ਐਂਚਿ ਘੋਰਾ।

¹ਭਿਆਨਕ।

ਲਗਯੋ ਕਾਨਾ¹ ਪਾਨਾ। ਕਰੇ ਤਾਨ ਤਾਨਾ² ¹ਹੱਥ ਕੰਨ ਨੂੰ ਜਾ ਲੱਗਾ। ²ਐਡਾ) ਬਲ ਨਾਲ ਖਿੱਚਿਆ।

॥ ੫੧ ॥

ਤਜਯੋ, ਨਾਦ ਹੋਵਾ। ਰਿਪੂ ਚੈ ਪਰੋਵਾ।

ਨਹੀਂ ਜਾਇ ਜਾਨਾ। ਪਰੈ ਪਾਰ ਬਾਨਾ

॥ ੫੨ ॥

ਇਸੀ ਰੀਤਿ ਛੋਰੇ। ਫਿਰੇ ਚਾਰ ਓਰੇ।

ਜਹਾਂ ਜੋਰ ਘਾਲੈਂ। ਤਹਾਂ ਛਿੱਪ੍ਰ ਚਾਲੈਂ

॥ ੫੩ ॥

ਹਤੈਂ ਤੀਰ ਤੀਖੇ। ਜੁ ਸਰਪੰ ਸਰੀਖੇ।

ਮਰੈਂ ਸੂਰ ਘੋਰੇ। ਪੁਰੰ ਚਾਰ ਓਰੇ ॥ ੫੪ ॥

ਬਡਾ ਹੇਲ ਮੇਲਾ। ਚਹੈਂ ਰੇਲਿ ਪੇਲਾ।

¹ਤੁਰਕਾਂ ਨੇ) ਵੱਡਾ ਹੱਲਾ ਕੀਤਾ।

ਪਰੈ ਮਾਰ ਆਗੇ। ਗਿਰੈਂ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਲਾਗੇ ¹ਅਗੋਂ ਮਾਰ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

॥ ੫੫ ॥

ਪਿਛੈ ਪਾਇ ਘਾਲੈਂ। ਨਹੀਂ ਅੱਗੁ ਚਾਲੈਂ।

ਡਰੈਂ -ਹੇਰਿ ਮਾਰੈਂ-। ਨਹੀਂ ਧੀਰ ਧਾਰੈਂ

॥ ੫੬ ॥

ਤੁਫੰਗਨਿ ਗੋਰੀ। ਲਗੈ ਅੰਗ ਫੋਰੀ।

ਪਰੈਂ ਝੂਮ ਘੂਮੈ। ਮਿਲੈਂ ਧੂਲਿ ਭੂ ਮੈਂ ¹ਝੁੰਮ ਕੇ ਘੇਰਨੀ ਖਾ ਕੇ ਡਿਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ।

॥ ੫੭ ॥

ਨਹੀਂ ਅੱਗੁ ਆਵੈਂ। ਮਹਾਂ ਤ੍ਰਾਸ ਪਾਵੈਂ।

ਗੁਰੂ ਬਾਨ ਲਾਗੈਂ। ਤਬੈ ਪ੍ਰਾਨ ਤਜਾਗੈਂ

॥ ੫੮ ॥

ਚਹੂੰ ਓਰ ਮਾਰੇ। ਸੁ ਲਾਗੇ ਅੰਬਾਰੇਂ।

ਤੁਰੰਗੰ ਕਿ ਬੀਰਾ। ਪਰੇ ਹੂੰ ਬਿਖੀਰਾ। ¹ਖਿੰਡੇ ਹੋਏ ਹਨ [ਹਿੰ: ਬਿਖੇਰਨਾ = ਖਿੰਡਾਉਣਾ]

॥ ੫੯ ॥

ਪਰੈਂ ਦੌਰ ਕੈ ਕੈ। ਫਿਰੈਂ ਮਾਰ ਖੈ ਕੈ।

ਤਬੈ ਖਾਨ ਕਾਲਾ। ਹਿਰਾਨੰ ਬਿਸਾਲਾ

॥ ੬੦ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਸੇ 'ਜੰਗ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਦੋਇ ਬਿੰਸਤੀ
ਅੰਸੂ ॥੨੨॥

੨੩. [ਖੋਜਾ ਅਨਵਰ ਬੱਧ]

੨੨<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੨੪

ਦੋਹਰਾ:

ਇਮ ਚਹੁੰ ਦਿਸਿ ਮੈਂ ਗੋਲ ਦਲ, ਸੰਗ ਲਿਏ
ਸਰਦਾਰ।

ਚਹਤਿ ਬਰਨਾ^੧ ਕੇ ਜ਼ੋਰ ਤੇ, ਸਭਿ ਸ੍ਰੀ ਪੁਰਿ^੨ ਖਾ:-ਹਤਨਿ।
ਕਰਤਾਰ ॥ ੧ ॥

ਤੋਮਰ ਛੰਦ:

ਗਹਿ ਤੀਰ ਤੋਮਰ ਫੇਰ।
ਤੁਰਕਾਨ ਕੇ ਹਤਿ ਗੇਰ।
ਮਿਹਰਾ ਮਹਾਂ ਬਰ ਬੀਰ।
ਅਮਿਯਾਂ ਸਹਾਇਕ ਧੀਰ ॥ ੨ ॥
ਗੁਰ ਕੋ ਪ੍ਰਤਾਪ ਬਿਸਾਲ।
ਕਰਿ ਜੰਗ ਕੋਪ ਕਰਾਲ।
ਅਸਮਾਨ ਖਾਨ ਮਹਾਨ।
ਜਹਿ ਠਾਂਢਿ ਮਾਰਤਿ ਬਾਨ ॥ ੩ ॥

ਜਿਹ ਸੰਗ ਦੂਤ^੧ ਸਹਾਇ।^੧ਭਾਵ ਅਨਵਰ ਖਾਂ।

ਜਿਨ ਮਾਰ ਪੂਰਬ ਖਾਇ।

ਬਿਨ ਲਾਜ ਮੂਰਖ ਪੇਰ।

ਗੁਰ ਸੋ ਚਹੈ ਭਟ ਭੇਰ^੧ ॥ ੪ ॥^੧ਮੁਕਾਬਲਾ।

ਦਿਸ ਦੋਨ ਮੈਂ ਸਰਦਾਰ।

ਬਹੁ ਕੋਪ ਤੇ ਭਟ ਚਾਰ।

ਗਨ ਸੈਨ ਲੈ ਕਰਿ ਸੰਗ।

ਪਗ ਰੋਪਿ ਕੈ ਕਿਯ ਜੰਗ ॥ ੫ ॥

ਦਿਸਿ ਦੱਖਨੀ ਘਮਸਾਨ।

ਬਹੁ ਕੀਨਿ ਹਾ^੧ ਭਟ ਪ੍ਰਾਨ।^੧ਨਾਸ਼।

ਗੁਲਕਾਨ ਕੇ ਬਰਖਾਇ।

ਕਰਕਾ^੧ ਮਨੋ ਘਨ ਪਾਇ ॥ ੬ ॥^੧ਗੜੇ।ਸਿਰ ਫੂਟਿ ਹਾਂਡਨਿ ਜੈਸ^੧।^੧ਹਾਂਡੀਆ ਵਤ।ਉਰ ਫੇਰਿ ਮਾਰਤਿ ਹੈਸ^੧।^੧ਮਾਰਦੇ ਹਨ।

ਤੁਰਕਾਨਿ ਹੇਲ ਸੁ ਘਾਲਿ।

ਕਰ ਐਂਚਿ ਕੈ ਕਰਵਾਲ^੧ ॥ ੭ ॥^੧ਤਲਵਾਰਾਂ।

ਗੁਰ ਸੈਨ ਪੈ ਚਲਿ ਆਇ।
 ਮਿਲਿ ਗੇ ਤਬੈ ਸਮੁਦਾਇ।
 ਮੁਖ 'ਮਾਰਿ ਮਾਰਿ' ਉਚਾਰਿ।
 ਗਹਿ ਤੋਮਰੈਂ ਤਰਵਾਰ ॥ ੮ ॥
 ਮਿਹਰਾ ਰੁਪਯੋ ਧਰਿ ਧੀਰ।
 ਧਨੁ ਐਚਿ ਮਾਰਤਿ ਤੀਰ।
 ਸੁਭਟਾਨਿ ਕੋ ਲਲਕਾਰਿ।
 ਤੁਪਕਾਨਿ ਗੋਰਿਨਿ ਮਾਰਿ ॥ ੯ ॥
 ਖਰ ਖਾਂਗ ਮਾਰਿ ਧਸਾਇ।
 ਤਰਵਾਰ ਤੇ ਕਰਿ ਘਾਇ।
 ਗਨ ਤੁੰਡ ਮੁੰਡ ਬਿਹੰਡ'।
 ਕਰਿ ਖੰਡ ਖੰਡ ਘਮੰਡਿ ॥ ੧੦ ॥
 ਜੁਟਿ ਆਪ ਮੈਂ ਤਿਸ ਬਾਰ।
 ਇਕਸਾਰ ਹੋਵਤਿ ਮਾਰਿ।
 ਕਟਿ ਅੰਗ ਸ਼੍ਰੋਣਤ ਭੀਜ।
 ਰਣ ਖੇਤ ਮੈਂ ਜਨੁ ਬੀਜ' ॥ ੧੧ ॥

'ਨਾਸ਼ ਕੀਤੇ।

'ਜੰਗ (ਰੂਪ) ਖੇਤ ਵਿਚ ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਅੰਗ ਲਹੂ ਨਾਲ
ਲਿਬੜੇ ਮਾਨੋਂ ਬੀਜ (ਖਿਲਰੇ ਹਨ)। (ਅ) ਮਾਨੋਂ ਬਿਜਲੀ
ਪਈ ਹੈ।

ਬਹੁ ਬੀਰ ਘਾਇਵ ਹੋਇ।
 ਮਰਿ ਭੂਮ ਪੈਂ ਪਰਿ ਕੋਇ।
 ਅਸਮਾਨ ਖਾਨ ਖਤੰਗ।
 ਗੁਰ ਬੀਰ ਬੇਧਤਿ ਅੰਗ ॥ ੧੨ ॥
 ਕਿਹ ਸੀਸ ਪੈ ਤਰਵਾਰ।
 ਕਿਹ ਕੰਧ ਕੋ ਕਟਿ ਡਾਰਿ।
 ਮੁਖ ਛੇਦ ਕੀਨਸਿ ਕਾਹਿ।
 ਕਟਿ ਜੰਘ ਕੋ ਚਲਿ ਨਾਂਹਿ' ॥ ੧੩ ॥

'ਕਿਸੇ ਦੀ ਜੰਘ ਕੱਟੀ ਗਈ ਹੈ (ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ) ਚਲਿਆ
ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ।

ਦਿਸ਼ ਦੱਖਣੀ ਬਡ ਸ਼ੋਰ।
 ਤੁਰਕਾਨ ਦੀਨਸਿ ਜ਼ੋਰ।
 ਗੁਰ ਤੀਰ ਧਾਇ ਸੁਨਾਇ।
 'ਢਿਗ ਆਇ ਗੇ ਸਮੁਦਾਇ' ॥ ੧੪ ॥
 ਬਿਧੀਆ ਹੁਤੇ ਤਬਿ ਤੀਰ।
 ਤਿਹ ਸੰਗ ਬੋਲਤਿ ਧੀਰ'।

'ਭਾਵ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ।

ਉਤ ਜਾਹੁ ਬੀਰ ! ਸ਼ਿਤਾਬ।
ਦਲ ਸ਼ੱਤੁ ਲੀਜਹਿ ਦਾਬ ॥ ੧੫ ॥
ਹਤਿ ਆਯੁਧਾਨਿ ਹਟਾਇ।

'ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਮਾਰਕੇ ਹਟਾਓ।

ਦਿਹੁ ਕਾਟ ਜੋ ਸਮੁਹਾਇ।
ਸੁਨਿ ਬਾਕ ਕੋ ਹਰਿਖਾਇ।
ਤਤਕਾਲ ਬਾਜ ਧਵਾਇ ॥ ੧੬ ॥
ਅਮਿਯਾਂ ਘਿਰਜੋ ਜਹਿ ਬੀਰ।

ਰੁਪ ਮਾਰਿਤੋ ਗਨ ਤੀਰ।
ਮਿਹਰਾ ਸਹਾਇ ਕਰੰਤਿ।
ਲਲਕਾਰ ਕਾਟਿ ਗਿਰੰਤਿ ॥ ੧੭ ॥
ਬਿਧੀਆ ਗਯੋ ਜਿਮ ਸ਼ੇਰ।
ਨਿਜ ਬੀਰ ਦੇਤਿ ਦਲੇਰ।

'ਦਲੇਰੀ।

'ਗੁਰ ਓਜ ਕੋ ਉਰ ਧਾਰਿ।
ਤੁਰਕਾਨਿ ਕੋ ਲਿਹੁ ਮਾਰਿ' ॥ ੧੮ ॥
ਤਜਿ ਤੀਰ ਆਪ ਕਰਾਲ।
ਬਹੁ ਬੇਧਿ ਕੈ ਰਿਪੁ ਸਾਲ।

'ਦੁਖ ਦਿੰਦਾ ਹੈ (ਤੀਰ) ਵੈਰੀਆਂ ਨੂੰ।

ਪਗ ਰੋਪਿ ਕੈ ਅਗਵਾਇ।
ਸਮ ਬੰਭ ਕੇ ਬਿਰ ਥਾਇ ॥ ੧੯ ॥
ਤੁਰਕਾਨ ਆਇ ਜਿ ਹੇਲ।
ਸਭਿ ਮਾਰਿ ਕੈ ਤਿਹ ਝੇਲਿ।
ਤਿਨ ਮੋਰਿ ਪਾਛਲ ਪਾਇ।
ਰੁਪਿ ਕੈ ਰਹਜੋ ਅਗਵਾਇ ॥ ੨੦ ॥

ਪਾਧੜੀ ਛੰਦ:

ਤਬਿ ਅਨਵਰਖਾਨ ਬਿਲੋਕਿ ਸੈਨ।
ਕਿਮ ਸੁਭਟ ਹਟਤਿ ਰਣ ਲਰਤਿ ਹੈ ਨ।
ਕੋ ਅਰਜੋ ਆਇ ਨਹਿ ਜਾਨਿ ਦੇਤਿ।
ਗਮਨਜੋ ਅਗਾਇ ਬਿਚ ਜੰਗ ਖੇਤ
॥ ੨੧ ॥

ਲੈ ਬੀਰ ਕਿਤਿਕ ਕਰਿ ਰੇਲ ਪੇਲ।
ਬਿਚ ਬਰਜੋ ਆਇ ਬਕਿ 'ਹੇਲ ਹੇਲ।'

'ਕਹਿ ਕੇ।

ਪਿਖਿ ਬਿਧੀਚੰਦ ਲਲਕਾਰ ਤਾਂਹਿ।
ਮਿਲਿ ਪਰੇ ਬੀਰ ਤਬਿ ਆਪ ਮਾਂਹਿ

॥ ੨੨ ॥

ਕੀਨਸਿ ਚਿਨਾਰਿ ਤਬਿ ਖਾਨ ਦੇਖਿ।
-ਗੁਰਸਿੱਖ ਅਧਿਕ ਰਹਿ ਢਿਗ ਵਿਸ਼ੇਖ-।
'ਇਹ ਕਾਰਦਾਰ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੁਵਿੰਦ।
ਲਿਹੁ ਮਾਰਿ ਮਿਲਹੁ ਚਹੁ ਓਰ ਬ੍ਰਿੰਦ'

॥ ੨੩ ॥

ਅਸਮਾਨ ਖਾਨ ਕੋ ਸੰਗ ਲੀਨਿ।
ਚਹੁ ਓਰ ਓਰੜੇ ਜੋਰ ਦੀਨਿ।
ਬਡ ਪਰਜੇ ਰੌਰ ਛੂਟਹਿ ਤੁਫੰਗ।
ਇਤਿ ਗੁਰੂ ਸਿੱਖ ਮਿਲਿ ਏਕ ਸੰਗ

॥ ੨੪ ॥

ਹੱਥਯਾਰ ਹਾਥ ਲੈ ਸਾਵਧਾਨ।
ਤਬਿ ਬਿਧੀਚੰਦ ਕੋਪੜੇ ਮਹਾਨ।
ਧਨੁ ਐਂਚਿ ਐਂਚਿ ਤਜਾਗੰਤਿ ਤੀਰ।
ਤੁਰਕਾਨਿ ਤਾਕਿ ਬੇਧਤਿ ਸਰੀਰ ॥ ੨੫ ॥
ਜਿਸ ਲਗਹਿ, ਨਹੀਂ ਜਾਚੰਤਿ ਨੀਰ।
ਪਰਿ ਪਾਰ ਸੁਸ਼ਕ' ਗੇਰੰਤਿ ਬੀਰ।

'ਸੁਕਾ ਪਾਰ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (ਲਹੁ ਵਿਚ ਭਿਜਦਾ ਨਹੀਂ
ਭਾਵ ਅਤੀ ਤਿਖਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)।

ਤਬਿ ਅਰਜੋ ਆਇ ਅਨਵਰ ਪਠਾਨ।
ਬਹੁ ਕੋਪ ਸੰਗ ਕੀਨਸਿ ਬਖਾਨ ॥ ੨੬ ॥
'ਤ੍ਰਿਸਕਾਰ ਕੀਨਿ ਬਹੁ ਮਾਰ ਮੋਹਿ।
ਬਿਚ ਸਭਾ ਆਬਰੂ ਖੋਇ ਤੋਹਿ।
ਅਬਿ ਲੇਹੁ ਸੁ ਪਲਟਾ ਕਰਿ ਵਿਨਾਸ਼।
ਤਜਿ ਦੇਹੁ ਸਰਬ ਜੀਵੰਨਿ ਆਸ ॥ ੨੭ ॥
ਤਵ ਮਾਰ, ਗੁਰੂ ਕੋ ਗਹਹਿ ਜਾਇ।
ਤਬਿ ਰਹੈ ਮੋਹਿ ਪਤਿ, ਪੁਰਿ ਲੁਟਾਇ।
ਨਹਿ ਸਾਹੁ ਤ੍ਰਾਸ ਕੋ ਤਨਕ ਕੀਨਿ।
ਲਸ਼ਕਰ ਤਮਾਮ ਢਿਗ ਨਾਂਹਿ ਚੀਨ

॥ ੨੮ ॥

ਨਹਿ ਕਰਨ ਉਚਿਤ ਕਰਿ ਮੋਹਿ ਸੰਗ'।

'ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਉਹ ਕੀਤੀ ਸਾਈ ਜੋ ਕਰਨੀ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ
ਸੀ।

ਅਬਿ ਲੇਹੁ ਸੁ ਪਲਟਾ ਬੀਚ ਜੰਗ।'
ਸੁਨਿ ਬਿਧੀਚੰਦ ਕੀਨਸਿ ਬਖਾਨਿ।

‘ਬਲਵਾਨ ਕੇਹਰੀ ਗੁਰ ਮਹਾਨ ॥ ੨੯ ॥

ਸਮ ਤੋਹਿ ਮ੍ਰਿਗ ਮਾਰੇ ਅਨੇਕ।

ਜਿਨ ਕੋ ਗਿਨੰਤਿ ਨਹਿ ਹੁਇ ਬਿਬੇਕ।

‘ਭਾਵ ਜੋ ਗਿਣੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ।

ਅਰ ਬਡੇ ਮਸਤ ਬਲ ਜੁਤਿ ਮਤੰਗ।

ਸੋ ਲਲਾਬੇਗ ਕੰਬਰ ਜਿ ਅੰਗ ॥ ੩੦ ॥

ਹਤਿ ਮੁਗਲਸਖਾਂ, ਅਬਦੁਲ ਪਠਾਨ।

ਪਰਿ ਕੈ ਨਿਚਿੰਤ ਸੁਪਤੇ ਮਹਾਨ।

ਜੇ ਸੁਪਤਿ ਸਿੰਘ ਕੋ ਮ੍ਰਿਗ ਜਗਾਹਿ।

‘ਛਾਪੇ ਦੇ ਨੁਸਖੇ ਵਿਚ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਤੁਕਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਇਕ ਹੋਰ ਥਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਵੇਂ ਇਹ ਪਾਠ ਬੀ ਹੈ:-ਨਿਜ ਪ੍ਰਾਨ ਹਾਨ ਚਾਹਤਿ ਗਵਾਰ ! ਬਿਨ ਹੋਤਿ ਚਰੈ ਗੁਰ ਸੋ ਜੁ ਰਾਰ ॥ ੩੧ ॥

ਤੋ ਜੀਵਨ ਤਿਸ ਕੋ ਹੋਤਿ ਨਾਂਹਿ* ॥ ੩੧ ॥

ਅਬਿ ਕਰਹੁ ਜਗਾਵਨ ਤੁਮਹੁ ਆਇ।

ਬਲਧਾਰ ਆਜ ਦੇਂ ਸਭਿ ਖਪਾਇ।

ਨਹਿ ਤਜਹਿ, ਕਰਹੁ ਕੇਤਿਕ ਉਪਾਇ।

ਜੇ ਜਿਯਨਿ ਚਾਹਿ, ਅਬਿ ਤੇ ਪਲਾਇ।

॥ ੩੨ ॥

ਸੁਨਿ ਅਨਵਰ ਮਨ ਰਿਸ ਅਧਿਕ ਧਾਰਿ।

ਧਨੁ ਐਂਚਿ ਤਾਕਿ ਕਰਿ ਸਰ ਪ੍ਰਹਾਰ।

ਲਗਿ ਜੀਨ ਮਾਂਹਿ ਅਟਕਯੋ ਮਝਾਰ।

ਤਬਿ ਬਿਧੀਚੰਦ ਹਯ ਕੋ ਸੰਭਾਰਿ ॥ ੩੩ ॥

ਇਤਿ ਉਤ ਧਵਾਇ ਚੌਗਿਰਦ ਫੇਰ।

ਗੁਨ। ਮਹਿ ਅਰੋਪਿ ਖਪਰਾ ਬਡੇਰ।

‘ਚਿੱਲੇ।

ਧਨੁ ਤਾਨ ਕਾਨ ਲਗਿ ਰਿਸ ਮਹਾਨ।

ਰਿਪੁ ਤਾਕਿ ਲੱਛ। ਛੋਡਯੋ ਸੁ ਬਾਨ ॥ ੩੪ ॥

‘ਨਿਸ਼ਾਨਾ।

॥ ੩੪ ॥

ਸਮ ਸਰਪ ਸ਼ੰਕ ਚਾਲਯੋ ਬਿਸਾਲ।

ਬਡ ਬੇਗ ਸਹਿਤ ਲਗਿ ਸੱਤ੍ਰ ਭਾਲ।

‘ਮੱਥੇ ਵਿਚ।

ਪੰਖਨਿ ਸਮੇਤ ਧਸਿ ਹੋਇ ਪਾਰ।

ਕੁਛ ਰਹਯੋ ਦਿਖਤਿ ਬਾਗਰ ਅਕਾਰ।

‘ਬਾਗੜ ਦੀ ਸ਼ਕਲ [ਪੰਜਾ: ਬਾਗੜ, ਤੀਰ ਦਾ ਪਿਛਲਾ ਹਿੱਸਾ]

॥ ੩੫ ॥

ਜੁਗ ਭੌਂਹ ਬੀਚ ਸੋ ਅਸੁ ਸੁਹਾਇ।

ਜਨੁ ਤਿਲਕ ਲਾਲ ਸੁੰਦਰ ਲਗਾਇ।

ਕਿਹ ਜਤਨ ਸੰਗ ਕੈ ਗੁਲ ਅਨਾਰ।

ਬਹੁ ਸਜਹਿ, ਭਾਲ ਰਾਖਯੋ ਸੁਧਾਰਿ।
॥ ੩੬ ॥

‘ਯਾ ਕਿਸੇ ਜਤਨ ਨਾਲ ਅਨਾਰ ਦਾ ਫੁੱਲ ਕਿਸੇ ਨੇ
ਟਿਕਾਕੇ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਜੋ ਸਜ ਰਿਹਾ ਹੈ ਮੱਥੇ ਤੇ।

‘ਜਨੁ ਬੈਠਿ ਨਿੱਡੜ ਮਹਿ ਸਿਰ ਨਿਕਾਰਿ।

‘ਇਹ ਮਾਨੋਂ ਆਲ੍ਹਣੇ ਵਿਚ ਬੈਠਕੇ ਮੈਨਾ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੇ ਸਿਰ
ਕੱਢ ਕੇ ਮੂੰਹ ਪਸਾਰਿਆ ਹੈ।

ਇਹੁ ਬਤਸ ਸਾਰਕਾ ਮੁਖ ਪਸਾਰਿ।

ਜਨੁ ਬਿਧੀਚੰਦ ਕੋ ਕ੍ਰੋਧ ਲਾਲ।

‘ਲਾਲ ਗੁੱਸਾ।

ਥਿਰ ਭਯੋ ਜਾਇ ਤਕਿ ਸ਼ੱਤੁ ਭਾਲ।

‘ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਕਮਾਲ ਹੈ।

॥ ੩੭ ॥

ਗਿਰ ਪਰਯੋ ਭੂਮਿ ਪਰ ਝੁੰਮ ਸੋਇ।

ਲਗਿ ਬਾਯੁ ਬੇਗ ਜਯੋਂ ਬ੍ਰਿਛ ਕੋਇ।

ਪਿਖਿ ਤੁਰਕ ਤ੍ਰਾਸ ਕੋ ਪਾਇ ਭੂਰ।

ਤਜਿ ਚਲੇ ਜੰਗ ਪਿਖਿ ਸੋਰ ਸੂਰ ॥ ੩੮ ॥

ਗੁਰ ਸੈਨ ਅਧਿਕ ਹਮਲਾ ਸੁ ਘਾਲਿ।

ਪੁਨ ਪਰੇ ਰਿਪੁਨਿ ਪਰ ਬਰ ਕਰਾਲ।

ਅਸਿ ਕੋ ਨਿਕਾਸਿ ਚਮਕਾਇ ਹਾਥ।

ਕਰਿ ਤਛਾ ਮੁੱਛ ਬਡ ਬੇਗ ਸਾਥ ॥ ੩੯ ॥

ਭਾਜਤਿ ਕਟੰਤਿ ਨਹਿ ਟਿਕਤਿ ਪਾਇ।

ਅਸਮਾਨਖਾਨ ਬਹੁ ਕਰਿ ਉਪਾਇ।

ਜਬਿ ਲਖਯੋ ਕਿ ਮੇਰੋ ਹੁਇ ਬਿਨਾਸ।

ਤਜਿ ਸਾਮੁਹਾਇ। ਟਰਿ ਹੋਇ ਪਾਸ²

‘ਸਾਮੁਣਿਓ। ²ਲਾਂਭੇ ਨੂੰ ਟਲ ਗਿਆ।

॥ ੪੦ ॥

ਗੁਰ ਸੈਨਾ ਸਭਿ ਕੇ ਪਗ ਜਮਾਇ।

ਭਟ ਕਰੇ ਠਾਂਢਿ ਰਣ, ਲੇਤਿ ਨਾਇ।

‘ਨਾਂ ਲੈ ਕੇ ਸੂਰਮੇ ਖੜੇ ਕੀਤੇ।

ਤਬਿ ਬਿਧੀਚੰਦ ਇਮ ਜੀਤ ਪਾਇ।

ਗੁਰ ਖਰੇ ਲਰਤਿ ਚਲਿ ਨਿਕਟਿ ਆਇ

॥ ੪੧ ॥

ਸਭਿ ਕਹੀ ਗਾਥ ਅਨਵਰ ਪਠਾਨ।

‘ਅਨਵਰ ਪਠਾਣ ਦੀ।

‘ਰਣ ਲਰਤੋ ਪਲਟੇ ਹਿਤ ਮਹਾਨ।

ਪਹੁੰਚਾਇ ਭਿਸਤ ਨਿਜ ਦਲ ਟਿਕਾਇ।

ਤੁਪਕਾਨਿ ਤਜਾਗ ਤੁਰਕਾਨਿ ਘਾਇ

॥ ੪੨ ॥

ਬਹੁ ਲਰਤਿ ਸੁਭਟ ਘਮਸਾਨ ਘਾਲਿ।

ਇਮ ਦਿਸ਼ਾ ਦੱਖਣੀ ਰਣ ਕਰਾਲ।

ਗੁਰ ਫਤੇ ਭਈ ਦੁੰਦਭਿ ਬਜੰਤਿ।

ਸਭਿ ਕਹਤਿ ਸ਼ਬਦ ਜੈਕਾਰਵੰਤਿ ॥ ੪੩ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਸੇ 'ਖੋਜਾ ਅਨਵਰ ਬੱਧ' ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਤ੍ਰੈ
ਬਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥ ੨੩ ॥

੨੪. [ਜੰਗ ਜਾਰੀ]

੨੩<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੨੫

ਦੋਹਰਾ:

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਜੋਧਾ ਬਲੀ, ਛੋਰਤਿ ਤੀਛਲ
ਬਾਨ।

ਕਰਹਿ ਏਕ ਤੇ ਨਾਸ਼ ਗਨ, ਗਿਰਹਿ ਤੁਰਕ
ਤਜਿ ਪ੍ਰਾਨ ॥ ੧ ॥

ਮਧੁਭਾਰ ਛੰਦ:

ਲਰਿਤੇ ਸੁ ਬੀਰ। ਬਿਧਿਤੇ ਸਰੀਰ।

ਹੁਇ ਅੱਗੁ ਧੀਰ। ਪ੍ਰਵਿਸੰਤਿ ਤੀਰ ॥ ੨ ॥

ਤੁਪਕੈਂ ਤੜਾਕ। ਗੁਲਕਾਂ ਸੜਾਕ।

ਲਗਿ ਅੰਗ ਫੋਰ। ਊਕਸੈਂ ਨ ਥੋਰ^੧ ॥ ੩ ॥ 'ਥੋੜਾ ਬੀ ਨਹੀਂ ਉਕਸਦੇ।

ਗਿਰਤੇ ਬਿਹਾਲ। ਬਹਿ ਸ਼੍ਰੋਣ ਲਾਲ।

ਛੁਟਕੇ ਤੁਰੰਗ। ਅਸਵਾਰ ਭੰਗ ॥ ੪ ॥

ਗੁਰ ਕ੍ਰੋਧ ਧਾਰਿ। ਬਹੁ ਬਾਨ ਮਾਰਿ।

ਟਿਕਨੇ ਨ ਦੇਤਿ। ਬਡ ਜੰਗ ਖੇਤ ॥ ੫ ॥

ਉਤ ਪੈਂਦਖਾਨ। ਮੁਚਕੰਤਿ ਬਾਨ।

ਲਗਿ ਕਾਹੁ ਨਾਂਹਿ। ਨਿਫਲੇ ਸੁ ਜਾਹਿ

॥ ੬ ॥

ਬਿਸਮੈ ਬਿਸਾਲ। -ਕਿਤ ਜਾਹਿ ਜਾਲ^੧-। 'ਸਾਰੇ (ਤੀਰ) ਕਿਥੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਗੁਰ ਬੀਰ ਬ੍ਰਿੰਦ। ਬਿਰਤੇ ਬਿਲੰਦ ॥ ੭ ॥

ਨਹਿ ਘਾਵ ਖਾਹਿ। ਤਿਮ ਹੀ ਦਿਖਾਹਿ।

ਤੁਰਕਾਨ ਨਾਸ਼। ਦਿਖਤੇ ਚੁਪਾਸ ॥ ੮ ॥

ਰਦ^੧ ਪੀਸ ਪੀਸ। ਦਲ ਬ੍ਰਿੰਦ ਈਸ^੨। 'ਦੰਦ। 'ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦ।

ਸੁਭਟਾਨਿ ਪ੍ਰੇਰਿ। ਹੁਇ ਕੈ ਦਲੇਰ ॥ ੯ ॥

ਜਬਿ ਹੋਤਿ ਮਾਰ। ਗਿਰਤੇ ਸੁਮਾਰ^੧। 'ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਕੇ।

ਠਟਕੰਤਿ ਹੇਰਿ। ਨਹਿ ਹੈਂ ਅਗੇਰ

॥ ੧੦ ॥

ਦਿਸਿ ਪ੍ਰਾਚਿ^੧ ਮਾਂਹਿ। ਕੁਤਬਾ ਲਰਾਹਿ। 'ਪੂਰਬ।

ਜਿਸ ਅੱਗੁ ਬਿੱਪ੍ਰ^੧। ਸਰ ਛੋਰਿ ਛਿੱਪ੍ਰ 'ਜਾਤੀ ਮਲਕ।

॥ ੧੧ ॥

ਚਹਿ ਬੀਚ ਜਾਨਿ। ਪੁਰਿ ਕੇ ਸਥਾਨ।

ਜਬਿ ਹੇਲ ਘਾਲਿ। ਤਜਿ ਸੱਤ੍ਰੁ ਜਾਲ

॥ ੧੨ ॥

ਦੋਹਰਾ:

ਥਿਤ ਹੈ ਜਾਤੀ ਮਲਕ ਦਿਜ, ਮਾਰਤਿ
ਕਸਿ ਕਸਿ ਬਾਨ।

ਸੱਯਦ ਮੁਗਲ ਪਠਾਨ ਗਨ, ਗਿਰਹਿ ਪ੍ਰਾਨ
ਕਰਿ ਹਾਨ ॥ ੧੩ ॥

ਰਸਾਵਲ ਛੰਦ:

ਗੁਰੂ ਸੂਰ ਬੰਕੇ। ਸੁ ਹੈ ਕੈ ਨਿਸੰਕੇ।
ਕਬੈ ਸਸਤ੍ਰੁ ਲਾਗੈ। ਕੁਊ ਪ੍ਰਾਨ ਤਜਾਗੈ
॥ ੧੪ ॥

ਨਹੀਂ ਤ੍ਰਾਸ ਮਾਨੈ। ਮਿਲੈਂ ਸੱਤ੍ਰੁ ਹਾਨੈ।
ਸਭੀ ਬੀਚ ਬਿਪ੍ਰੰ। ਤਜੈ ਤੀਰ ਛਿਪ੍ਰੰ
॥ ੧੫ ॥

ਪਰਜੇ ਆਨਿ ਹੇਲਾ। ਮਹਾਂ ਸ਼ੋਰ ਮੇਲਾ।
ਤੁਫੰਗਾਨਿ ਨਾਦੰ। ਬਕੈਂ ਬੀਰ ਬਾਦੰ
॥ ੧੬ ॥

ਰੁਪੈਂ ਢਾਲ ਹਾਥੇ। ਦੁਤੀ^੧ ਖੱਗ ਸਾਥੇ।
ਸਰੋਹੀ ਸੁ ਖੰਡੇ। ਦੁਧਾਰੇ ਪ੍ਰਚੰਡੇ ॥ ੧੭ ॥
ਕਟਾਕੱਟ ਕਾਟੈਂ^੨। ਮਨੋ ਮਾਸ ਬਾਟੈਂ।

^੧ਦੂਜੇ (ਹੱਥ) ਨਾਲ।

^੨ਦਬਾ ਸੱਟ ਕੱਟਦੇ ਹਨ। (ਅ) ਲਕ ਨੂੰ ਕੱਟਦੇ ਹਨ ਕਟਾ
(= ਵਾਰ) ਨਾਲ।

ਭਏ ਖੰਡ ਖੰਡਾ। ਪਰੇ ਭੂਮਿ ਮੰਡਾ ॥ ੧੮ ॥
ਕਿਸੂ ਕਾਟਿ ਤੁੰਡਾ। ਪਿਖੇ ਭੀਰੁ ਪੰਡਾ^੧।
ਚਲੇ ਜੰਗ ਛੰਡਾ^੨। ਨਚੈ ਨੰਗ ਖੰਡਾ
॥ ੧੯ ॥

^੧ਕਾਇਰਾਂ ਦੇ (ਮੁੱਖ) ਪੀਲੇ।

^੨ਛੱਡਕੇ [ਛੰਡ = ਛੱਡਕੇ]

ਫਟੇ ਬਸਤ੍ਰ ਝੰਡਾ। ਭਯੋ ਬੰਸ ਖੰਡਾ^੧।
ਬਡੇ ਜੁੱਧ ਮੰਡਾ। ਪਰੀ ਮਾਰ ਚੰਡਾ
॥ ੨੦ ॥

^੧ਵਾਂਸ (ਝੰਡੇ ਦਾ) ਟੁੱਟ ਗਿਆ।

ਦੋਹਰਾ:

ਕੁਤਬਖਾਨ ਜਾਤੀ ਮਲਕ, ਲਰਤਿ ਕਰਤਿ
ਘਮਸਾਨ।

ਦੁਹੰ ਦਿਸ਼ਿਨਿ ਕੇ ਸੂਰਮਾ, ਲਗਿ ਅਯੁਧ
ਹਤਿ ਪ੍ਰਾਨ ॥ ੨੧ ॥

ਸ੍ਰੈਯਾ:

ਯੋਂ ਚਹੂੰ ਓਰ ਤੇ ਮਾਰ ਮਚੀ
ਤੁਰਕਾਨਿ ਕੇ ਢੇਰ ਲਗੇ ਮਰਿ ਕੈ।

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਤੀਰਨਿ ਤੇ
ਬਹੁ ਬੀਰ ਸਰੀਰ ਪਰੇ ਬਰਕੈਂ।

'ਕੰਬਦੇ ਹਨ।

ਬੇਧਤਿ ਪਾਰ ਪਰੈਂ ਅਸੁ ਕੈ
ਨਰ ਨਾ ਅਟਕੈਂ ਖਪਰੇ ਬਰਿ ਕੈ।

ਬੇਧਨ ਕੇ ਕਰਿ ਕੈ ਸਰਕੈਂ

ਪਿਖਿ ਕਾਤੁਰ ਹੀ ਧਰਕੈਂ ਡਰਿ ਕੈ।

'ਵਿੰਨੁਕੇ (ਅੱਗੇ ਤੀਰ) ਸਰਕਦੇ ਹਨ (ਜਿਸ ਨੂੰ) ਵੇਖਕੇ
ਡਰ ਨਾਲ ਕਾਇਰਾਂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਧੜਕਦੇ ਹਨ।

॥ ੨੨ ॥

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਬੀਰ ਬਹਾਦੁਰ
ਪੰਨਗ ਕੇ ਸਮ ਬਾਨ ਚਲਾਵੈਂ।

ਬਿੰਦ ਪ੍ਰਹਾਰਤਿ ਸ਼ਤ੍ਰੂਨਿ ਡਾਰਤਿ,

ਛੂਛ ਨਿਖੰਗ ਹੈ ਔਰ ਮੰਗਾਵੈਂ।

ਲਾਘਵਤਾ ਕਰਿ ਛੋਰਤਿ ਹੈਂ

ਇਕਸਾਰ ਹੀ ਸਾਰ।[†] ਮਹਾਂ ਬਰਖਾਵੈਂ।

'ਮਾਨੋਂ' ਲਗਾਤਾਰ ਲੋਹੇ (ਦਾ ਮੀਂਹ)। [†]ਪਾ:-ਮਾਰ।

ਏਕ ਕੋ ਬੇਧਤਿ ਦ੍ਰੈ ਪੁਨ ਤੀਨਹੁ,

ਚਾਰ ਕਿ ਪੰਚ, ਛੋਂ ਸੁ ਗਿਰਾਵੈਂ ॥ ੨੩ ॥

ਜਾਂਹਿ ਸਥਾਨ ਲੋ ਸ਼ਤ੍ਰੂ ਖਰੇ ਹੁਇੰ

ਸੂਰ ਬਲੀ ਕਿ ਸਮੂਹ ਤਰੰਗਾ।

ਜਾਇ ਤਹਾਂ ਤਕ ਬੇਧਤਿ ਤੀਰ

ਗਿਰੈਂ ਤਤਕਾਲ ਫੁਟੈਂ[†] ਜਿਨ ਅੰਗਾ।

[†]ਪਾ:-ਛੂਹੈਂ।

ਮੋਟ ਬਡੋ ਅਰੁ ਦੀਰਘ ਦਾਰੁਣ

ਆਯੁਤ ਹੈਂ ਖਪਰੇ ਸੁਖਤੰਗਾ[†]।

[†]ਪਾ:-ਖਰ ਹੈਂ ਸੁ ਖਤੰਗਾ।

ਤੀਖਣ ਲੋਹ ਪੁਲਾਦ ਕਰੇ

ਤਨ ਪਾਰ ਪਰੇ ਕਰਿ ਪ੍ਰਾਨਨਿ ਭੰਗਾ

॥ ੨੪ ॥

ਧਾਂਕ ਪਰੀ ਦਲ ਜੀਵਤਿ ਮੈਂ

'ਨਰ ਕੌਨ ਬਲੀ ਅਸ ਬਾਨ ਪ੍ਰਹਾਰੈ।

ਕੌਨ ਕੁਦੰਡ ਕਠੋਰ ਖਿਚੈ

ਇਸ ਲਾਇਕ ਨਾ ਜਗ ਬੀਚ ਨਿਹਾਰੈ।

ਬੇਧਤਿ ਬੀਸ ਕੇ ਲੋ ਚਲਿ ਜਾਤਿ,

ਪਰੈਂ ਤਜਿ ਪ੍ਰਾਨਨ ਲੋਕ ਹਜ਼ਾਰੈਂ।
ਤੀਰ ਕੋ ਘਾਵ ਸਰੀਰ ਬਿਲੋਕਿ
ਅਧੀਰਜ ਬੀਰ ਹੈ ਭੀਰੁ ਪਧਾਰੈਂ ॥ ੨੫ ॥

ਸੂਕਤਿ ਜਾਤਿ ਸਬੇਗ ਸਪੰਖਨ
ਜਜੋਂ ਚਲਿ ਘਾਵਤਿ ਤੋਪ ਕੋ ਗੋਰਾ।

ਓਟ ਬਚੈ ਨਹਿਂ ਕੋਟ ਉਪਾਵ ਤੇ¹,
ਲੋਟਤਿ ਭੂਮ ਪਰੈ ਤਨੁ ਘੋਰਾ।

¹ਕੋੜਾਂ ਜਤਨ ਕਰ ਕਿਸੇ ਆਸਰੇ ਤੇ ਨਹੀਂ ਬਚਦਾ।

ਪਾਨ¹ ਨ ਹਾਲਤਿ, ਪਾਨ² ਨ ਜਾਚਤਿ,

¹ਹੱਥ। ²ਪਾਣੀ।

ਤੂਰਨ ਪ੍ਰਾਨਨਿ ਦੇਤਿ ਹੈ ਛੋਰਾ।
ਜਾਂਘ ਕਟੈ ਕਿ ਭੁਜਾ ਕਟਿ ਜਾਤਿ,
ਫੁਟੈ ਸਿਰ ਭਾਲ ਕਿ ਦੈਂ ਉਰ ਫੋਰਾ
॥ ੨੬ ॥

ਜਾਂ ਦਿਸਿ ਦੇਖਤਿ ਤੀਰ ਸੁ ਆਵਤਿ
ਧਾਵਤਿ ਤਾਂ ਦਿਸਿ ਤੇ ਟਰਿ ਕੈ।

ਘਾਵਤਿ ਪ੍ਰਾਨ ਗਵਾਵਤਿ ਨਾਹਕ
ਨਾ ਸਮੁਹਾਵਤਿ ਹੈਂ¹ ਅਰਿ ਕੈ।

¹ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ।

ਕਾਹਿ ਨ ਭਾਵਤਿ ਹੈ ਲਰਿਬੈ,
ਪਛੁਤਾਵਤਿ 'ਕਜੋਂ ਗਮਨੇ ਚਰਿ ਕੈ'।¹

¹ਕਿਉਂ ਚੜ੍ਹ ਆਏ।

ਕੋ ਸਮਝਾਵਤਿ ਦੂਸਰ ਕੋ,
ਇਤ ਕਜੋਂ ਚਲਿ ਆਵਤਿ ਨ ਡਰਿ ਕੈ¹
॥ ੨੭ ॥

¹ਡਰ ਕੇ ਇਧਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਆ ਜਾਂਦਾ? (ਅ) ਕਿਉਂ ਚਲੇ ਆਉਂਦੇ ਹੋ ਡਰਦੇ ਨਹੀਂ ਹੋ?

ਛੋਰਿ ਤੁਫੰਗ ਹਜ਼ਾਰਨਿ ਕੋ,
ਗੁਲਕਾਂ ਘਰ ਓਰਨਿ ਜਜੋਂ ਬਰਖਾਵੈਂ।

ਫੇਰ ਬਰੂਦ ਉਤਾਇਲ ਡਾਲਤਿ,
ਕੋ ਗਜ ਕਾਢਤਿ ਠੋਕ ਉਠਾਵੈਂ।

ਪਾਇ ਦੁਗੋਰਨਿ ਕੋ ਗੁਰ ਸੂਰ
ਪਲੀਤਨਿ ਕੋ ਕਰਿ ਜੋਰ ਮਿਲਾਵੈਂ।

ਪਾਵਕ ਡਾਂਭਿ¹ ਉਠਾਵਤਿ ਨਾਦ
ਤੜਾਭੜ ਯੋਂ ਇਕ ਬਾਰ ਚਲਾਵੈਂ ॥ ੨੮ ॥

¹ਅੱਗ ਲਾਕੇ।

ਕ੍ਰੋਧ ਕਰੈਂ ਚਹੂੰ ਓਰਨ ਤੇ
ਮਿਲਿ ਹੇਤ ਕੋ ਘਾਲਤਿ ਸੋਰ ਮਚਾਏ।
ਬ੍ਰਿੰਦ ਤੁਫੰਗ ਖਤੰਗਨ ਕੋ

ਹਿਤ ਬੇਧਤਿ ਅੰਗ ਤੁਰੰਗ ਧਵਾਏ।

ਤੋਮਰ ਤੁੰਗ^੧ ਭ੍ਰਮਾਇ ਪ੍ਰਹਾਰਤਿ,

^੧ਉੱਚੀ।

ਯੋਂ ਤੁਰਕਾਨਿ ਪਰੇ ਤਹਿ ਆਏ।

ਰੈਨ ਮੈਂ ਦੋਂ ਲਗਿ ਕਾਨਨ ਕੋ^੧

^੧ਬਨ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲੱਗਿਆਂ।

ਤਿਹ ਦੇਖਿ ਪਤੰਗ ਮਰੈਂ ਜਨੁ ਆਏ

॥ ੨੯ ॥

ਕਾਲੇਖਾਂ ਪ੍ਰੇਰਤਿ ਟੇਰਤਿ ਹੈ

ਪੁਰਿ ਘੇਰਤਿ ਹੇਰਤਿ ਮਾਰ ਮਚਾਈ।

ਆਗੇ ਤੁਫੰਗਨਿ ਤਯਾਰ ਕਰੀ,

ਜਬਿ ਨੇਰ ਪਰੈ, ਗੁਰ ਸੂਰ ਚਲਾਈਂ।

ਪੈਂਦ ਪਠਾਨ ਪਰੈ ਦਿਸ਼ਿ ਦੂਸਰ,

ਤੀਸਰ ਪਾਸ ਮੈਂ ਤਾਂਹਿ ਜਮਾਈ^੧।

^੧ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਈ।

ਓਰਤਿ ਯੋਂ ਚਹੂੰ ਓਰਨ ਤੇ ਕਰਿ

ਜ਼ੋਰ ਕੇ ਸ਼ੋਰ ਲਰੈਂ ਸਮੁਹਾਈ^੧ ॥ ੩੦ ॥

ਜਿਤ ਜ਼ੋਰ ਪਰੈ ਭਟ ਘੋਰ ਮਹਾਂ

ਤਿਤ ਓਰ ਬਿਧੀਸਸਿ^੧ ਜਾਇ ਪ੍ਰਹਾਰੈ।

^੧ਬਿਧੀਚੰਦ।

ਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਆਪ ਕਿਧੋਂ

ਤਜਿ ਬਾਨ ਕਠੋਰ ਕੇ ਸ਼ੱਤ੍ਰੂ ਨਿਵਾਰੈਂ।

ਪਿਖਿ ਈਛਨ ਤੇ ਰਣ ਭੀਛਨ ਕੇ

ਬਹੁ ਤੀਛਨ ਐਂਚਤਿ ਕਾਨ ਲੋ ਮਾਰੈਂ।

ਕਰਿ ਭੰਗ ਤੁਰੰਗਨਿ ਸੂਰਨਿ ਅੰਗਨਿ

ਜੰਗ ਮੈਂ ਰੰਗ ਸੁਰੰਗ ਪਸਾਰੈ^੧ ॥ ੩੧ ॥

^੧ਜੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗ ਹੀ ਰੰਗ ਫੈਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਨਾਦ ਤੁਫੰਗਨ ਹੋਤਿ ਘਨੇ

ਨਭ ਧੂਮ ਮਹਾਂ ਪਸਰਜੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਵੈ।

ਮਾਨਹੁ ਸ਼ਯਾਮ ਘਟਾ ਘਨ ਕੀ

ਗਨ ਗੋਰਨਿ ਓਰਨ ਜਜੋਂ ਬਰਖਾਵੈਂ।

ਪਾਵਕ ਹੋਤਿ ਬਰੂਦ ਭਖੇ^੧,

^੧ਬਰੂਦ ਦੇ ਭਖਿਆਂ।

ਤਤਿਤਾ ਸਮ ਦੀਖ ਮਹਾਂ ਚਮਕਾਵੈਂ।

ਧੂਰ ਤੇ ਪੂਰਨ ਹੋਇ ਰਹਜੋ ਪੁਰਿ,

ਤੂਰਨ ਸੂਰਨਿ ਹੂਰ ਲਿਜਾਵੈਂ ॥ ੩੨ ॥

ਚਾਵੰਡ^੧ ਚੀਕਤਿ ਮਾਸ ਅਚੈਂ,

^੧ਬਿੱਲਾਂ।

ਬਹੁ ਬਾਇਸੁ ਕੰਕ ਅਘਾਵਤਿ ਹੈਂ।

ਕੂਕਰ ਜੰਬੁਕ ਕੂਕਤਿ ਹੈਂ
ਗਨ ਆਮਿਖ ਐਂਚਤਿ ਖਾਵਤਿ ਹੈਂ।
ਸ਼੍ਰੋਣਤ ਪੀਵਤਿ ਆਨੰਦ ਥੀਵਤਿ
ਜੋਗਨੀ ਨਾਚਤਿ ਗਾਵਤਿ ਹੈਂ।
ਦੁੰਦਭਿ, ਢੋਲ, ਪਟੇ ਤੁਰਰੀ ਗਨ
ਨਾਦ ਉਠਾਇ ਬਜਾਵਤਿ ਹੈਂ ॥ ੩੩ ॥
ਪੁਰਿ ਆਵਨਿ ਕੋ ਰੁਕਿ ਪੰਥ ਗਯੋ
ਬਡ ਢੇਰ ਲਗਯੋ ਮ੍ਰਿਤੁ ਘੋਰਨ ਕੋ।
ਗਨ ਸੂਰਨਿ ਤੇ ਤਨ ਬੀਚ ਪਰੇ,
ਬਹਿ ਸ਼੍ਰੋਣ ਚਲਯੋ ਦੁਹੁ ਓਰਨ ਕੋ।
ਜਨੁ ਗੇਰੂ ਕੇ ਸੈਲ ਸ਼੍ਰਵੈਂ ਬਹੁ ਥਾਨਨ^{੧੧},
ਹੋਤਿ ਨਦੀ ਲਘੁ ਬੋਰਨ ਕੋ।
ਜਨੁ ਦੂਸਰ ਕੋਟ ਰਚਯੋ ਲਰਿਬੇ ਹਿਤ
ਓਟ ਕਰੇ ਰਿਪੁ ਮੋਰਨਿ ਕੋ ॥ ੩੪ ॥
ਭੈਰਵ^{੧੨} ਥਾਨ ਭਯੋ ਚਹੁ ਓਰਨ
ਆਮਿਖ ਹਾਡ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਣਤ ਚਾਲਾ।
ਹਾਥ ਕਟੇ, ਕਿਤ ਮੁੰਡ ਪਰਯੋ ਕਟਿ,
ਜਾਂਘ ਕਟੀ, ਗਨ ਰੁੰਡ ਕਰਾਲਾ।
ਆਇ ਸਕੈਂ ਨ ਉਲੰਘ ਕੈ ਤਾਂਹਿ
ਗਿਰੈਂ ਹਯ ਹੇਰਿ ਕਿ ਤ੍ਰਾਸ ਬਿਸਾਲਾ।
ਛੋਰਿ ਤੁਫੰਗਨਿ ਅੰਗਨ ਭੰਗਤਿ
ਰੰਗ ਸੁਰੰਗ ਬਨੈਂ ਤਤਕਾਲਾ ॥ ੩੫ ॥
ਸੂਰ ਤੁਰੰਗ ਸਰੀਰ ਪਰੇ ਮ੍ਰਿਤ,
ਸੈਲ ਮਨਿੰਦ ਪਰਯੋ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਵੈਂ।
ਮੁੰਡ ਕਟੇ ਜਨੁ ਪਾਥਰ ਕੇ ਗਨ,
ਜਾਂਘ ਭੁਜਾ ਕਟਿ ਕਾਠ ਲਖਾਵੈਂ।
ਸ਼੍ਰੋਣਤ ਤੇ ਝਰਨੇ ਸੁ ਝਰੈਂ,
ਮਿਝ ਬ੍ਰਿੰਦ ਪਰੀ ਜਨੁ ਫੇਨ^{੧੩} ਉਠਾਵੈ।
ਲਾਂਗੁਲ ਗ੍ਰੀਵਨ ਕੇਸ ਪਵੰਗਮ^{੧੪}
ਬ੍ਰਿੰਦ ਖਰੇ ਤ੍ਰਿਨ ਸੋ ਮਨ ਭਾਵੈਂ ॥ ੩੬ ॥
ਹੇਰ ਹਿਰਾਨ ਭਏ ਤੁਰਕਾਨ

^{੧੧}ਮਾਨੋ ਬਹੁਤੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਗੇਰੂ ਦਾ ਪਰਬਤ ਸਿੰਮ ਰਿਹਾ ਹੈ। ^{੧੨}ਪਾ:-ਬਾਰਨ ਜਲ।

^{੧੩}ਡੋਬਣ ਨੂੰ।

^{੧੪}ਭਯਾਨਕ।

^{੧੫}ਝੱਗ।

^{੧੬}ਘੋੜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪੂਛਾਂ ਤੇ ਗਲੇ ਦੇ ਵਾਲ।

-ਕਹਾਂ ਇਨ ਕੀ ਅਬਿ ਕਜਾਮਤ^੧ ਆਈ। 'ਪਰਲੋ।

ਹੋਇ ਪਰੇ ਮ੍ਰਿਤੁ, ਕੌਨ ਹਤੇ ਇਹ

ਸ਼ਤ੍ਰੂਨ ਥੋਰਨਿ ਤੇ ਸਮੁਦਾਈ।

ਜੰਗ ਕਰਜੋ ਮਿਲ ਕਾਲ^੧ ਬਿਸਾਲ, 'ਕਾਲ ਨੇ ਬਹਾਨੇ ਨਾਲ।

ਲਖੀ ਇਹ ਜਾਇ, ਹਨੇ ਤਿਨ^੧ ਆਈ-। 'ਭਾਵ ਕਾਲ ਨੇ ਮਾਰੇ ਹਨ।

ਮੂਢ ਭਏ ਪਚਿ, ਮੌਨ ਧਰੀ ਮੁਖ,

ਸੋਚਤਿ ਹੈਂ, ਕੁਛ ਜਾਨੀ ਨ ਜਾਈ

॥ ੩੭ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਸੇ 'ਜੰਗ ਪ੍ਰਸੰਗ' ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਚਤਰ ਬਿੰਸਤੀ
ਅੰਸੂ ॥ ੨੪ ॥

੨੫. [ਜੰਗ-ਜਾਰੀ]

੨੪<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੨੬

ਦੋਹਰਾ:

ਅਧਿਕ ਗਈ ਮਰਿ ਸੈਨ ਜਬਿ, ਰਹੀ
ਅਲਪ ਸੀ ਆਇ।
ਕਰਿਬੇ ਹੇਲ ਸਮੁੱਥ ਨਹਿ, ਭੇ ਘਾਇਲ
ਸਮੁਦਾਇ ॥ ੧ ॥

ਰਸਾਵਲ ਛੰਦ:

ਰਹੇ ਦੂਰ ਠਾਂਢੇ। ਮਹਾਂ ਚਿੰਤ ਬਾਢੇ।
ਨਹੀਂ ਨੇਰ ਆਵੈਂ। ਖਰੇ ਧੂਰ ਥਾਵੈਂ ॥ ੨ ॥
ਤਬੈ ਖਾਨ ਕਾਲੇ। ਬਿਚਾਰਜੋ ਬਿਸਾਲੇ।
-ਰਹੀ ਸੈਨ ਥੋਰੀ। ਬਿਰੀ ਚਾਰ ਓਰੀ
॥ ੩ ॥

ਨਹੀਂ ਜੰਗ ਠਾਨੈਂ। ਰਿਦੈ ਤ੍ਰਾਸ ਮਾਨੈਂ।

ਕਰੈ ਕ੍ਰੈ ਨ ਹੇਲਾ[†]। ਭਯੋ ਜਾਨ ਮੇਲਾ[†]
॥ ੪ ॥

[†]ਮਾਨੈਂ ਮੇਲਾ ਲਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। (ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਲੋਕੀ ਨਿਰ
ਸਾਹਸ ਵਿਹਲੇ ਖੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿਵੇਂ ਏਹ ਖੜੇ ਹਨ)
(ਅ) ਭਾਵ (ਸਭ ਨੂੰ) ਜਿੰਦਾਂ ਦੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। [†]ਪਾ:-ਕਰੇ
ਹੈ ਨ ਹੇਲਾ।

ਨਹੀਂ ਓਜ ਧਾਰੈਂ। ਨ ਆਗੈ ਪਧਾਰੈਂ[†]।

ਚਮ੍ਹੂ ਲਜੋਂ ਬਟੋਰੀ[†]। ਲਰੇਂ ਏਕ ਓਰੀ
॥ ੫ ॥

[†]ਪਾ:-ਮਤੋ ਯੋਂ ਬਿਚਾਰੇ।[†]ਇਕੱਠੀ ਕਰ ਲਵਾਂ।

ਕਰੋਂ ਜੋਰ ਸਾਰੇ। ਅਰੈ, ਤਾਂਹਿ ਮਾਰੋਂ।

ਚਲੈ ਸ਼ਤ੍ਰੂ ਸੌਹੈਂ। ਰਿਸੇ ਬੰਦ ਭੌਹੈਂ ॥ ੬ ॥

ਗੁਰੂ ਕੋ ਪਲਾਵੈਂ। ਅਰੈ ਤੇ ਗਹਾਵੈਂ।

ਬੰਗਾਰੈਂ ਸੁ ਪੈਂਦਾ[†]। ਨਹੀਂ ਤ੍ਰਾਸ ਕੈਂਦਾ
॥ ੭ ॥

[†]ਪੈਂਦੇ ਖਾਂ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਾਂ (ਅ) ਪੈਂਦਾ (ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ) ਵੰਗਾਰੇ।

ਬਿਲੋਕੈਂ ਤਮਾਸ਼ਾ। ਲਰੈਂ ਮੋਹਿ ਪਾਸਾ-।

ਰਿਦੈ ਏਵ ਧਾਰੀ। ਚਮ੍ਹੂ ਸੋ ਹਕਾਰੀ ॥ ੮ ॥

ਕਹਜੋ ਜਾਇ ਸਾਰੇ। 'ਸਭੈ ਹੀ ਹਕਾਰੇ।

ਕਹੇ ਬਾਕ ਕਾਲੇ। ਮਿਲੋ ਆਨਿ ਜਾਲੇ[†] ॥ ੯ ॥[†]ਸਾਰੇ।

॥ ੯ ॥

ਦੋਹਰਾ:

[†]ਪਾ:-ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਸੁਰਨ ਸ਼੍ਰੋਨ ਸਭਿ।ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਕੈ ਬਚ ਸ਼੍ਰੋਨ ਮਹਿ[†], ਸਨੈ ਸਨੈ

ਸਮੁਦਾਇ।

ਗਮਨੇ ਕਾਲੇਖਾਂ ਨਿਕਟਿ, ਹਤਹਿ ਤੁਪਕ
ਪਿਛਵਾਇ ॥ ੧੦ ॥

ਪਾਧੜੀ ਛੰਦ:

ਅਸਮਾਨ ਖਾਨ ਪਹੁੰਚਯੋ ਸੁ ਧਾਇ।

ਜੋ ਬਚੀ ਬਾਹਨੀ ਸੰਗ ਲਾਇ।

^੧ਲੈ ਕੇ।

ਦੁੰਦਭਿ ਬਜੰਤਿ ਹਾਰੇ ਤੁਰੰਗ।

ਕੋ ਭਿਗੇ ਅੰਗ ਸ਼੍ਰੋਣਤ ਸੁ ਰੰਗ ॥ ੧੧ ॥

ਉਤਸਾਹ ਹੀਨ, ਜੈ ਤੇ ਨਿਰਾਸ।

^੧ਫਤੇ।

ਮੁਖ ਮਲਿਨ ਬੀਰ, ਉਰ ਭੂਰ ਤ੍ਰਾਸ।

ਸੁਨਿ ਕੁਤਬਖਾਨ ਦਿਸਿ ਅਪਨਿ ਛੋਰ।

ਚਲਿ ਫਿਰਜੋ, ਥਿਰੇ ਸਭਿ ਜਾਂਹਿ ਓਰ।

^੧ਖੜੇ ਸੀ ਸਾਰੇ ਜਿਸ ਪਾਸੇ।

॥ ੧੨ ॥

ਜੇ ਬਚੇ ਲਰਤਿ ਸਭਿ ਲੀਨਿ ਸੰਗ।

ਦੁੰਦਭਿ ਬਜਾਇ ਨਾਦਤਿ^੧ ਉਤੰਗ।

^੧ਪਾ:-ਨਚਿਤ।

ਜਿਮ ਗਿਰ ਬਿਸਾਲ ਹੜ੍ਹ ਰੋਕਿ ਲੀਨਿ।

ਟੱਕਰ ਸੁ ਖਾਇ ਹਟਿਬੋ ਸੁ ਕੀਨਿ

॥ ੧੩ ॥

ਤਿਮ ਜਾਤਿ ਸੈਨ ਬਡ ਘਾਇ ਖਾਇ।

ਸੁਨ ਪੈਂਦਖਾਨ ਬੀਰਨਿ ਬੁਲਾਇੰ।

ਨਿਜ ਦਿਸ਼ਾ ਛੋਰਿ ਗਮਨਯੋ ਸੁ ਬੀਰ।

ਉਮਰਾਵ ਜੁ ਕਾਲੇਖਾਨ ਤੀਰ ॥ ੧੪ ॥

ਜਿਮ ਚਹੂੰ ਓਰ ਤੇ ਸਿਮਟਿ ਨੀਰ।

^੧ਇਕੱਠਾ ਹੋਇਆ ਪਾਣੀ।

ਇਕ ਥਾਨ ਹੋਤਿ ਸਰੁਵਰੁ ਗਹੀਰ।

^੧ਭੂੰਘੇ ਤਲਾਉ ਵਿਚ।

ਤਿਮ ਭਈ ਸੈਨ ਇਕਠੀ ਬਿਸਾਲ।

ਮਸਲਤਿ ਕਰੰਤਿ ਮਿਲਿ ਬੀਰ ਜਾਲ

॥ ੧੫ ॥

ਜਿਮ ਭਏ ਪ੍ਰਥਮ ਰਣ, ਹਾਰ ਪਾਇ।

ਤਿਸ ਰੀਤਿ ਹੋਇ, ਜਾਨੀ ਸੁ ਜਾਇ।

ਅਬਿ ਲਰਹੁ ਏਕ ਥਲ ਜ਼ੋਰ ਘਾਲ।

ਤਜਿ ਚਹੂੰ ਓਰ ਘੇਰਾ ਕਰਾਲ ॥ ੧੬ ॥

ਗੁਰ ਪਕਰ ਲੇਹੁ ਸਭਿ ਕਾਜ ਸਿੱਧ।

ਜਿਸ ਤੇ ਸੁ ਕਰਹਿ ਸੁਨ ਸਾਹੁ ਬ੍ਰਿਧ^੧।

^੧ਸਾਹੁ ਵੱਡਾ ਕਰ ਦੇਵੇ ਭਾਵ ਉੱਚਾ ਰੁਤਬਾ ਦੇ ਦੇਵੇ।

ਅਬਿ ਪੈਂਦੇਖਾਨ ! ਸਵਧਾਨ ਹੋਇ।

ਤੁਮ ਕਰਹੁ ਕਾਜ ਕਹਿ ਪ੍ਰਥਮ ਜੋਇ

॥ ੧੭ ॥

ਸਿਰੁਪਾਉ ਦੇਹਿ ਹਜ਼ਰਤ ਬਿਸਾਲ।

ਬਡ ਬਨਹਿ ਜੀਵਕਾ ਲਿਹੁ ਸੰਭਾਲਿ।

ਨਤੁ ਮਰਨ ਨੀਕ ਮਨ ਲੇਹੁ ਜਾਨ।'

ਸੁਨਿ ਕਾਨ ਬਾਕ, ਕਹਿ ਕੁਤਬਖਾਨ

॥ ੧੮ ॥

'ਇਮ ਕਰਨਿ ਉਚਿਤ ਇਸ ਥਲ ਸੰਭਾਰ'।

^੧ਏਥੇ ਸੰਭਾਲਕੇ (ਕੰਮ) ਕਰਨਾ ਠੀਕ ਹੈ। (ਅ) (ਮੌਕਾ) ਸੰਭਾਲੇ।

ਗਹਿ ਲੇਹੁ ਗੁਰੂ ਅਬਿ ਬਿਨ ਅਵਾਰ।

ਦੁਹੁ ਦਿਸ਼ਿਨਿ ਸੈਨ ਜੁਝੈਂ ਜੁਝਾਰ।

ਇਮ ਲਰਨ ਬਿਖੈ ਨਹਿ ਪਾਇੰ ਹਾਰ

॥ ੧੯ ॥

ਕਹਿ ਲਾਗਿ ਲਰਹੁ, ਸਭਿ ਘਾਤ ਹੋਇ।

ਸਭਿ ਬਾਦ ਜਾਹਿ^੧, ਪਕਰਹੁ ਨ ਕੋਇ।

^੧ਬਿਅਰਥ ਜਾਣਗੇ (ਜਤਨ)।

ਸੁਨਿ ਪੈਂਦੇਖਾਨ ਬੋਲਯੋ ਗੁਰੂਰ।

ਮੈਂ ਰਹਯੋ ਪਿਖਤਿ ਗੁਰ ਰਹਹਿ ਦੂਰ

॥ ੨੦ ॥

ਅਬਿ ਜ਼ੋਰ^੧ ਪਾਇ ਪਹੁੰਚੋਂ ਨਜ਼ੀਕ।

^੧ਪਾ:-ਨੇਰ।

ਤੁਮ ਦਿਖਹੁ ਖਰੇ ਗਹਿ ਲੇਹੁ ਠੀਕ।

ਨਿਜ ਸੈਨ ਬਿਖੈ ਆਨਹੁ ਉਠਾਇ।

ਭਟ ਅਪਰ ਜਿ ਪਹੁੰਚਹਿ ਨਿਕਟਿ ਧਾਇ

॥ ੨੧ ॥

ਤਿਨ ਲੇਹੁ ਰੋਕਿ ਤੁਮ ਹੇਲ ਘਾਲ।

ਤਬਿ ਤੁਰਤ ਸਿਧ ਕਾਰਜ ਬਿਸਾਲ।'

ਅਸਮਾਨਖਾਨ ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਬਖਾਨ।

ਮੈਂ ਹਨੋ ਬਾਨ ਤਕਿ ਤਾਨ ਤਾਨ ॥ ੨੨ ॥

ਨਹਿ ਕਰਹੁ ਬਿਲਮ ਗੁਰ ਮਾਨ ਹਾਰ^੧।

^੧ਗੁਰੂ ਹਾਰ ਮੰਨ ਜਾਏਗਾ।

ਨਹਿ ਲਰਯੋ ਦੂਰ ਐ ਕੈ ਜੁਝਾਰ^੧।'

^੧ਗੁਰੂ) ਸੂਰਮਾਂ ਦੂਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਆ ਕੇ ਲੜਿਆ ਨਹੀਂ।

ਇਮ ਕਰਯੋ ਮੰਤ੍ਰ ਮਿਲਿ ਮੂਢ ਖਾਨ।

ਪ੍ਰੇਰੰਤਿ ਕਾਲ, ਢਿਗ ਮ੍ਰਿਤੁ ਜਾਨਿ

॥ ੨੩ ॥

ਇਕਠੇ ਸਮੂਹ ਦੁੰਦਭਿ ਬਜਾਇ।

ਘੇਰਾ ਜੁ ਕੀਨਿ ਤਜਾਗਯੋ ਤਦਾਇ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਧਨੁ ਸੰਭਾਰਿ।

ਤਜਾਗੰਤਿ ਤੀਰ ਰਿਪੁ ਮਾਰਿ ਮਾਰਿ

॥ ੨੪ ॥

ਜਿਤ ਪਰਹਿ ਜਾਇ ਘਮਸਾਨ ਮੇਲਿ।

ਗੇਰਤਿ ਤੁਰੰਗ ਹਤਿ ਸੁਭਟ ਗੋਲਿ।

¹ਡੋਗਦਾ ਹੈ ਮਾਰਕੇ ਸੂਰਮੇ ਤੇ ਘੋੜਿਆਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀ (ਵਾਂਝੂ)।

ਸਰ ਹੋਹਿ ਪਾਰ ਬਲ ਧਾਰਿ ਮਾਰਿ।

ਤੁਰਕਾਨਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਇਮ ਡਾਰਿ ਡਾਰਿ

॥ ੨੫ ॥

ਹਯ ਕੋ ਕੁਦਾਇ ਚਹੁ ਗਿਰਦ ਫੇਰ।

ਪੁਰਿ ਰੱਛ ਕੀਨਿ ਸਭਿ ਹੇਰਿ ਹੇਰਿ।

ਜਹਿ ਤੁਰਕ ਜ਼ੋਰ ਘਾਲੰਤਿ ਆਇ।

ਸੁਨਿ ਸ਼ੋਰ ਜਾਤਿ ਉਤਲੰਤਿ ਧਾਇ

॥ ੨੬ ॥

ਜਬਿ ਪਿਖਹਿ ਬੀਰ, ਗੁਰ ਪੁੱਤ ਆਇ।

ਵਧਿ ਅਧਿਕ ਹਤਹਿ ਲਖਿ ਕਰਿ ਸਹਾਇ।

ਤੁਰਕਾਨਿ ਪਲਾਇ ਮਾਰੰਤਿ ਪਾਛ।

ਕਰਿ ਤ੍ਰਾਸ ਬਹੁਰ ਨਹਿ ਜੰਗ ਬਾਂਛ

॥ ੨੭ ॥

ਕੇਤਿਕ ਨਿਖੰਗ ਛੂਛੇ ਕਰੰਤਿ।

ਸਰ ਖਰ ਮੰਗਾਇ ਪੁਨ ਲੇ ਭਰੰਤਿ।

ਨਹਿ ਨਿਫਲ ਤੀਰ ਤਜਾਗੰਤਿ ਕੋਇ।

ਹਯ ਭਟਨਿ ਅੰਗ ਲਗਿ ਪਰਤਿ ਸੋਇ

॥ ੨੮ ॥

ਪੁਨ ਸੂਰਜ ਮਲ ਧਨੁ ਕੋ ਸੰਭਾਰਿ।

ਕਰਿ ਚੌਪ ਸੁ ਛੋਰਤਿ ਸਰ ਪ੍ਰਹਾਰਿ।

ਸ੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦੁਰ ਫਿਰਤਿ ਮਾਂਹਿ।

¹ਜੰਗ) ਵਿਚ।

ਬਰਜੰਤਿ ਬਹੁਤ, ਘਰ ਹਟਤਿ ਨਾਂਹਿ

॥ ੨੯ ॥

ਨਿਜ ਨਿਜ ਤੁਰੰਗ ਫਿਰਤੇ ਧਵਾਇ।
ਪੁਰਿ ਮਹਿ ਸਹਾਇ ਇਤ ਉਤਹਿ ਜਾਇ।
ਸੂਰਨਿ ਦਲੇਰ ਕਰਤੇ ਬਡੇਰ।
ਕਹਿ ਤੁਪਕ ਚਲਾਵਹਿ ਦੇਤਿ ਗੇਰਿ
॥ ੩੦ ॥

ਗੁਰ ਮਹਿਲ ਅਟਾਰੀ ਜਹਿ ਉਤੰਗ।
ਤਹਿ ਚਢੀ ਨਾਨਕੀ ਪਿਖਹਿ ਜੰਗ।
ਨਿਜ ਨੁਖਾ ਸਹਿਤ ਸੁਨਿ ਅਧਿਕ ਰੋਰ।
ਨਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਹਯਨਿ ਲਖਿ ਠੌਰ ਠੌਰ
॥ ੩੧ ॥

ਚਢਿ ਕਰਿ ਮਰਵਾਹੀ ਉਚ ਥਾਨ।
ਤੁਰਕਾਨਿ ਸੈਨ ਦੇਖਤਿ ਮਹਾਨ।
ਪਰਵਾਰ ਗੁਰਨਿ ਚਢਿ ਚਢਿ ਨਿਹਾਰ।
ਕਤਕਾਰ ਤੁਫੰਗਨਿ ਬਾਰ ਬਾਰ ॥ ੩੨ ॥
ਗੁਰ ਦਿਸਾ ਦਿਖਹਿ ਜਹਿ ਕਰਤਿ ਜੰਗ।
'ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਬਨਹਿ ਸਹਾਇ ਅੰਗ।'
ਸਿਮਰੰਤਿ ਨਾਮ ਡਰ ਧਾਰਿ ਧਾਰਿ।
ਤੁਰਕਾਨਿ ਫੌਜ ਬਹੁਤੀ ਨਿਹਾਰਿ ॥ ੩੩ ॥
ਪੱਤ੍ਰਨਿ ਸਨੇਹ ਉਰ ਅਧਿਕ ਆਇ।
ਚਿਤ ਚਹਿ ਹਟਾਇਬੇ ਨਰ ਪਠਾਇ*।

*ਕਾਵਜ ਦੇ ਨੁਕਤੇ ਤੋਂ ਇਸਤ੍ਰੀ ਦੇ ਮਨ ਦੀ ਦਵਤਾ ਤੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਸਨੇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ, ਤੇ ਇਹ ਤਸਵੀਰ ਦੀ ਭੂਮੀ (Back ground) ਵਾਂਙੂ ਦਿਖਾਕੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਪੱਤ੍ਰਾਂ ਦੀ ਨਿਰਭੈਤਾ ਤੇ ਸੂਰਬੀਤਾ ਦਰਸਾਈ ਹੈ। ਪਰ ਅਟਾਰੀ ਚੜ੍ਹਕੇ ਜੁੱਧ ਵੇਖਣਾ ਮਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬੀਰ ਰਸ ਦਾ ਸੂਚਕ ਹੈ।

ਮਾਨਹਿ ਨ ਸੋਇ ਨਹਿ ਮੁਰਤਿ ਬੀਰ।
'ਹਮ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਧਰਤਿ ਛੱਤ੍ਰੀ ਸਧੀਰ ॥ ੩੪ ॥
ਰਣ ਤਯਾਗਿ ਦੇਨਿ ਇਹੁ ਧਰਮ ਨਾਂਹਿ।
ਗਨ ਰਿਪੁਨਿ ਹਨਹਿ ਹਮ ਜੰਗ ਮਾਂਹਿ।
ਗੁਰ ਪਿਤਾ ਜਥਾ ਹੱਥਯਾਰ ਧਾਰਿ।
ਤੁਰਕਾਨਿ ਸੈਨ ਅਨਗਨ ਸੰਘਾਰਿ
॥ ੩੫ ॥

ਹਮ ਹਤਹਿ ਤਥਾ, ਨਹਿ ਹਟਹਿ ਜੰਗ।'
ਇਮ ਭਾਖਿ ਪ੍ਰਹਾਰਤਿ ਸਰ¹ ਨਿਸੰਗ।

¹ਤੀਰ।

ਜਬਿ ਲਖੇ ਤੁਰਕ ਸਮੁਦਾਇ ਧਾਇ।
ਇਕ ਥਲ ਸੁ ਭਏ ਸਭਿ ਸਿਮਟਿ ਆਇ। ^{'ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ।}

॥ ੩੬ ॥

ਸਤਿਗੁਰ ਸਮੇਤ ਬਿਧੀਆ ਸੁ ਧੀਰ।
ਅਰੁ ਬਿੱਪ੍ਰ ਮਲਕ ਜਾਤੀ ਸੁ ਬੀਰ।
ਇੱਤਯਾਦਿ ਸੁਭਟ ਸਮੁਦਾਇ ਆਇ।
ਸਿਤ ਬਸਤ੍ਰ ਛੀਟ ਸ਼੍ਰੋਣਤ ਲਗਾਇ

॥ ੩੭ ॥

ਰਿਪੁ ਸਮੁਖ ਬਾਂਧਿ ਕਰਿ ਟੋਲ ਬ੍ਰਿੰਦ।
ਹੁਇ ਖਰੇ ਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੁਬਿੰਦ।
ਤੀਰਨ ਮੰਗਾਇ ਭਰਿ ਕਰਿ ਨਿਖੰਗ।
ਜਨੁ ਗਨ ਬਟੋਰ ਪ੍ਰਵਿਸੇ ਭੁਜੰਗ। ॥ ੩੮ ॥ ^{'ਸੱਪ।}

ਗੁਲਕਾਨਿ ਬਹੁਤ ਬਾਰੂਦ ਦੀਨਿ।
ਮਨ ਭਾਇ ਜਿਤੀ ਸੁਭਟਾਨਿ ਲੀਨਿ।
ਜਲਪਾਨ ਕੀਨਿ ਸਵਧਾਨ ਹੋਇ।
ਤੁਰਕਾਨਿ ਅੱਗੂ ਰਣ ਮੈਂ ਖਲੋਇ ॥ ੩੯ ॥
ਦੁਹਿ ਦਿਸ਼ਨਿ ਸੂਰ ਗਨ ਦੂਰ ਦੂਰ।
ਦੁੰਦਭਿ ਬਜੰਤਿ ਧੁਨਿ ਉਚ ਭੂਰ।
ਹੈ ਕੈ ਸੁਚੇਤ ਪੁਨ ਲਰਨ ਚਾਹਿ।
ਸਰਦਾਰ ਪਹੁੰਚਿਬੇ ਹਿਤ ਉਮਾਹਿ
॥ ੪੦ ॥

ਦੋਹਰਾ: ^{'ਪਰ੍ਹੇ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ।}

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਿਰ ਬਾਂਧਿ ਕੈ, ਦੁਹਿ ਦਿਸ਼ਿ
ਤੇ ਸਵਧਾਨ।

ਲਰਨ ਮਰਨ ਅਰਿ ਸੋਂ ਅਰਨ, ਛੁਟਹਿ
ਤੁਫੰਗ ਮਹਾਨ ॥ ੪੧ ॥

ਚਢ੍ਹੋ ਜਾਮ ਦਿਨ ਲਰਤਿ ਤਬਿ, ਤੁਰਕ
ਸ਼੍ਰਮਤਿ ਬਹੁ ਹੋਇ।

ਬਿਤੇ ਸਵਾ ਦੋ ਪਹਿਰ ਜਿਨ, ਕਰਤੇ ਜੰਗ
ਖਰੋਇ ॥ ੪੨ ॥

ਸਵਾ ਜਾਮ ਨਿਸ ਰਹੇ ਤੇ, ਪਰਜੋ ਜੰਗ
ਘਮਸਾਨ।

ਦਿਵਸ ਜਾਮ ਇਕ ਚਢੇ ਲਗਿ, ਤੁਰਕਨਿ 'ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਤੁਰਕਾਂ ਦਾ।

ਕੀ ਗਨ ਹਾਨਿ' ॥ ੪੩ ॥

ਪੰਥ ਚਲਤਿ ਕਛੁ ਸ਼੍ਰਮਤਿ ਭੇ, ਬਹੁਰੇ ਜੰਗ
ਬਿਸਾਲ।

ਪੁਨ ਸਤਿਗੁਰ ਸਮਰੱਥ ਬਡ, ਨਾਸ ਕੀਨਿ

ਰਿਪੁ ਜਾਲ ॥ ੪੪ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਸੇ 'ਜੰਗ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਪੰਚ ਬਿੰਸਤੀ
ਅੰਸੂ ॥ ੨੫ ॥

੨੬. [ਭਾਈ ਲੱਖੂ ਬੁੱਧ]

੨੫<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੨੨

ਦੋਹਰਾ:

'ਪਰ੍ਹੇ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ, ਭਾਵ ਟੋਲੇ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ।

ਪਰੇ ਬੰਧਿ' ਦਲ ਦੋ ਖਰੇ, ਛੁਟੈਂ ਤੁਫੰਗ ਰੁ
ਤੀਰ।

ਜੋਧਾ ਵਧਹਿ ਪ੍ਰਹਾਰ ਕਰਿ, ਪੁਨ ਨਿਜ 'ਪਰ੍ਹਾ, ਮਿਸਲ।
ਬਿਰ' ਹੂੰ ਤੀਰ ॥ ੧ ॥

ਪਾਧੜੀ ਛੰਦ:

ਤਬਿ ਕੁਤਬ ਖਾਨ ਪ੍ਰੇਰਜੋ ਤੁਰੰਗ।

ਗਹਿ ਧਨੁਖ ਐਂਚਿ ਬਡ ਓਜ ਸੰਗ।

ਖਰ ਸਰ ਨਿਕਾਰਿ ਗੁਨ ਮਹਿ ਅਰੋਪਿ'। 'ਚਿੱਲੇ ਵਿਚ ਸੰਧਕੇ।

ਸਭਿ ਕੋ ਦਿਖਾਇ ਰਣ ਕੀਨਿ ਚੌਂਪ

॥ ੨ ॥

ਤਕਿ ਤਾਨ ਕਾਨ ਲਗਿ ਬਾਨ ਛੋਰਿ।

ਬੇਧਿਤਿ ਸੁ ਬੇਗ ਭਟ ਗੁਰਨਿ ਓਰ'। 'ਗੁਰੂ ਜੀ ਵਲ ਦੇ ਸੂਰਮਿਆਂ ਨੂੰ।

ਬਜਿਯੰਤਿ ਰਾਗ ਮਾਰੂ ਨਿਸ਼ਾਨ।

ਦਿਖਯੰਤਿ ਬੀਰ ਜੁਝਤਿ ਮਹਾਨ ॥ ੩ ॥

ਬਿਚ ਬਾਹਿਨੀ ਸੁ ਗੁਰ ਸਥਿਤ ਹੋਇ।

ਅਵਿਲੋਕ ਜੰਗ ਜਿਮ ਲਰਤਿ ਦੋਇ।

ਦੁਹਿ ਦਿਸ਼ਨਿ ਦੀਹ ਦੁੰਦਭਿ ਬਜੰਤਿ।

ਉਤ ਖਾਨ ਸੁ ਕਾਲਾ ਰਨ ਦਿਖੰਤਿ ॥ ੪ ॥

ਗੁਰ ਸੁਭਟ ਬਲੀ ਲੱਖੂ ਸੁ ਨਾਮ।

ਹਯ ਕੋ ਫੰਦਾਇ ਕਰਿ ਜੰਗ ਧਾਮ।

ਪਹੁੰਚੋ ਸਮੀਪ ਜਹਿ ਕੁਤਬਖਾਨ।

ਭਰਿ ਬਾਨ ਪ੍ਰਹਾਰਹਿ ਤਾਨ ਤਾਨ' ॥ ੫ ॥ 'ਕੱਸ ਕੱਸ ਕੇ।

ਤਿਹ ਨਿਕਟਿ ਔਰ ਉਮਰਾਵ ਬੀਰ।

ਹੁਇ ਅੱਗੁ ਚਾਪ ਐਂਚਤਿ ਸਧੀਰ।

ਗੁਰ ਸੁਭਟ ਵਧਹਿ ਜਬਿ ਸਮੁਖ ਆਇ।

ਤਕਿ ਤਾਨ ਬਾਨ ਕੋ ਕਰਤਿ ਘਾਇ ॥ ੬ ॥

ਤਨ ਦਿਪਹਿ ਬਿਭੂਖਨ ਹੇਮ ਜਾਂਹਿ।

ਜਰ ਜਬਰ ਜਵਾਹਰਿ ਜ਼ੇਬ ਮਾਂਹਿ।

ਤਿਸ ਕੇ ਸਮੀਪ ਲੱਖੂ ਸਿਧਾਇ।

ਖਰ ਸਰ ਨਿਕਾਰਿ ਮਨ ਮੈਂ ਰਿਸਾਇ

॥ ੭ ॥

ਭਰਿ ਬਾਨ ਕਾਨ ਲਗਿ ਤਾਨਿ ਭੂਰ।

ਤਜਾਗਜੋ ਸਬੇਗ ਰਿਪੁ ਪੈ ਗਰੂਰ।

ਲਗਿ ਰਿਦਾ ਫੋਰ ਪਰਿ ਪਾਰਿ ਜਾਇ।

ਉਥਲਾਇ ਦੀਨਿ ਹਯ ਤੇ ਗਿਰਾਇ

॥ ੮ ॥

ਉਮਰਾਵ ਸਕਲ ਤਬਿ ਦੇਖਿ ਤਾਂਹਿ।

ਲਲਕਾਰ ਬੰਗਾਰਜੋ ਜੰਗ ਮਾਂਹਿ।

ਪਿਖਿ ਕੁਤਬਖਾਨ, ਸਨਬੰਧਿ ਜਾਂਹਿ।

ਢਿਗ ਹੁਤੋ, ਕ੍ਰੋਧ ਕਿਯ ਅਲਪ ਨਾਂਹਿ

॥ ੯ ॥

ਲੱਖੁ ਸਮੀਪ ਪ੍ਰੇਰਜੋ ਤੁਰੰਗ।

'ਕਿਤ ਚਲਜੋ ਮਾਰਿ? ਬਿਰ ਹੋਇ ਜੰਗ।

ਪਲਟਾ ਸੁ ਦੇਹ, ਲੈ ਕੇ ਨ ਜਾਇ।'

ਤਬਿ ਤੀਰ ਪ੍ਰਹਾਰਜੋ ਹਯਿ ਮਾਂਹਿ ॥ ੧੦ ॥

ਲਗਿ ਬਾਮ ਕੰਧ ਮੈਂ ਦਿਖਤਿ ਪਾਰ।

ਤਨ ਘਾਇ ਖਾਇ ਹੈ ਕੈ ਸੁਮਾਰ।

'ਜਖਮੀ ਹੋਕੇ ਬੀ।

ਰਿਸ ਖੜਗ ਨਿਕਾਸਜੋ ਦੁਹਨਿ ਹਾਥ।

ਪ੍ਰੇਰਜੋ ਤੁਰੰਗ ਬਡ ਬੇਗ ਸਾਥ ॥ ੧੧ ॥

ਤਬਿ ਕੁਤਬ ਖਾਨ ਰਹਿ ਗੋ ਸੁ ਦੂਰ।

ਬਿਚ ਪਰਜੋ ਆਇ ਭਟ ਇਕ ਸਊਰ।

ਲਿਯ ਰੋਕਿ ਅੱਗੁ ਭਾ ਸਮੁਖ ਬੀਰ।

ਨਹਿ ਦਿਯੋ ਜਾਨਿ, ਤਬਿ ਕੁਤਬ ਤੀਰ।' 'ਨੇੜੇ।

॥ ੧੨ ॥

ਅਤਿ ਹੁਤੋ ਕ੍ਰੋਧ ਦਿਯ ਨਹਿ ਸੰਭਾਰ।

'ਸੰਭਾਲ ਨਾ ਹੋਣ ਦਿੱਤੀ।

ਸੋ ਖੜਗ ਤਾਂਹਿ ਪਰ ਤਮਰ ਝਾਰਿ।

'ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਝਾੜੀ।

ਕਟਿ ਮੁੰਡ ਗ੍ਰੀਵ ਤੇ ਆਇ ਭੂਮ।

ਪੁਨ ਗਿਰਜੋ ਤੁਰੰਗ ਤੇ ਰੁੰਡ ਝੂਮਿ ॥ ੧੩ ॥

ਜਹਿ ਕੁਤਬ ਹੁਤੋ ਤਿਤ ਕੋ ਸਿਧਾਇ।

ਤਿਹ ਚਹਤਿ ਹਤਨ ਭੌਂਹਨਿ ਚਢਾਇ।

ਸਭਿ ਸੈਨ ਬਿਲੋਕਤਿ, ਦੇਇ ਮਾਰ।

'ਇਸ ਨੇ) ਦੇ ਮਾਰੇ ਹਨ।

ਆਵਤਿ ਸੁ ਬੇਗ ਕੁਤਬਾ ਨਿਹਾਰਿ

॥ ੧੪ ॥

ਜਿਹ ਖੜਗ ਹਾਥ ਦਾਰੁਨਾ ਬਿਸਾਲ।

¹ਭਜਾਨਕ।

ਸਭਿ ਰਹਯੋ ਭੀਜ ਬਹੁ ਸ਼੍ਰੋਣ ਨਾਲ।

ਮੋਢੇ ਖੜਗ ਬੀਧਯੋ ਦਿਖੰਤਿ।

ਨਹਿ ਟਰਤਿ ਬੀਰ ਸਨਮੁਖ ਅਵੰਤਿ

॥ ੧੫ ॥

ਪੁਨ ਐਚਿ ਬਾਨ ਖਰ ਕੁਤਬਖਾਨ।

ਧਨੁ ਤਾਨ ਕਾਨ ਲਗਿ ਹੋਤਿ ਹਾਨ।

¹ਛੱਡਣ ਲੱਗਾ।

ਛੁਟਿ ਲਗਯੋ ਜਾਇ ਹਯ ਕੇ ਬਿਸਾਲ।

ਗਿਰ ਪਰਯੋ ਤਬਹਿ ਨਹਿ ਅੱਗੂ ਚਾਲਿ

॥ ੧੬ ॥

ਲੱਖੁ ਸੁ ਬੀਰ ਉਤਰਯੋ ਤੁਰੰਤ।

ਕਹਿ 'ਰਹੋ ਠਾਂਢ ਤੋ ਕੋ ਹਨੰਤਿ।'

ਪਗ ਸੰਗ ਬੇਗ ਕਰਿ ਸਮੁਖ ਜਾਇ।

ਪੁਨ ਬ੍ਰਿੰਦ ਤੁਰਕ ਘੇਰਯੋ ਸੁ ਆਇ

॥ ੧੭ ॥

ਕੋ ਹਤਹਿ ਤੁਪਕ, ਕੋ ਬਾਨ ਮਾਰਿ।

ਸਭਿ ਤੇ ਬਚਾਇ ਮਾਰੰਤਿ ਛਾਰ।

¹ਛਾਲ ਮਾਰਦਾ ਹੈ।

ਕੇਤਿਕ ਤੁਰੰਗ ਕੇ ਬਦਨ ਕਾਟਿ।

ਇਤਿ ਉਤ ਫਿਰੰਤਿ ਕਿਹ ਭਟਨਿ ਡਾਟਿ

॥ ੧੮ ॥

ਚਿਤ ਚਹਤਿ, ਕੁਤਬ ਕੇ ਪਾਸ ਜਾਨਿ।

ਬਹੁ ਪਹੁੰਚਿ ਬੀਰ, ਰੋਕਯੋ ਮਹਾਨ।

ਬਚ ਆਪ, ਖੜਗ ਕੇ ਘਾਇ ਘਾਲ।

ਹਤਿ, ਕਰੇ ਤੁਰਕ ਕੇਤਿਕ ਬਿਹਾਲ

॥ ੧੯ ॥

ਉਮਰਾਵ ਕਹਤਿ 'ਇਕ ਬੀਰ ਏਹੁ।

ਕਯੋ ਡਰਤਿ ਜਾਤਿ, ਸੰਘਾਰ ਲੇਹੁ।'

ਤਬਿ ਕੁਤਬਖਾਨ ਰਿਸ ਕੈ ਬਿਸਾਲ।

ਪ੍ਰੇਰਯੋ ਤੁਰੰਗ ਸਰ ਕੋ ਨਿਕਾਲਿ ॥ ੨੦ ॥

ਤਕਿ ਭਾਲ, ਘਾਵ ਕੋ ਘਾਲਿ ਦੀਨ।

¹ਜ਼ਖਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਬਿਧ ਗਯੋ ਤੁਰਤ, ਛਿਨ ਗਿਰਨ ਕੀਨਿ।
ਢਿਗ ਢੁਕਿ ਮਲੇਛ, ਮੁਰਛਾ ਨਿਹਾਰਿ।
ਸਿਰ ਦਿਯੋ ਕਾਟ ਅਸਿ ਕਰਿ ਪ੍ਰਹਾਰ

॥ ੨੧ ॥

ਲੱਖੁ ਸੁ ਬੀਰ ਇਮ ਮਰਨ ਕੀਨਿ।
ਬਹੁ ਤੁਰਕ ਜੰਗ ਕਰਿ ਪ੍ਰਾਨ ਹੀਨ।
ਪਿਖਿ ਸੂਰ ਹੂਰ ਤਤਛਿਨ ਉਠਾਇ।
ਨਿਜ ਤਨ ਦਿਖਾਇ ਲੀਨਸਿ ਚਢਾਇ

॥ ੨੨ ॥

ਤਬਿ ਕੁਤਬ ਖਾਨ ਜਸੁ ਲੀਨਿ ਪਾਇ।
'ਖਰ ਸਰ ਪ੍ਰਹਾਰ ਰਿਪੁ ਇਨਹੁ ਘਾਇ।'
ਇਮ ਲਗੇ ਲਰਨ ਦੁਹਿਦਿਸ਼ਿ ਸੁਭੱਟ।
ਤਰਵਾਰ, ਤੀਰ, ਤੁਪਕਨਿ ਦਬੱਟ। ^{'ਬੰਦੂਕਾਂ ਨਾਲ ਦਬਾਕੇ।}

॥ ੨੩ ॥

ਦੋਹਰਾ:

ਪੈਂਦਖਾਨ ਕੀ ਦਿਸ਼ਾ ਤਬਿ, ਦੇਖਯੋ
ਕਾਲੇਖਾਨ।
'ਅਬਿ ਤੇ ਆਛੋ ਕੋ ਸਮੇਂ, ਗਹੇ ਗੁਰੂ ਬਲ
ਠਾਨਿ' ॥ ੨੪ ॥

ਰਸਾਵਲ ਛੰਦ:

ਸੁਨੀ ਪੈਂਦਖਾਨਾ। ਮਹਾਂ ਕੋਪ ਠਾਨਾ।
'ਅਬੈ ਜਾਉਂ, ਹੇਰੇ'। ਜਥਾ ਓਜ ਮੇਰੇ ^{'ਦੇਖੋ।}

॥ ੨੫ ॥

ਗਹੋਂ ਏਕ ਬਾਰੀ। ਹਯੰ ਤੇ ਉਤਾਰੀ।
ਸੁ ਲਜਾਵੋਂ ਉਠਾਈ। ਨ ਦੇਰੰ ਲਗਾਈ

॥ ੨੬ ॥

ਪਿਖੀਜੈ ਤਮਾਸ਼ਾ। ਬਲੰ ਮੇ ਬਿਸਾਸਾ। ^{'ਮੇਰੇ ਬਲ ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰੋ।}
ਨਹੀਂ ਸੰਸਾ' ਕੀਜੈ। ਕਹੇ ਪੈ ਪਤੀਜੈ ^{'ਸੰਸਾ।}

॥ ੨੭ ॥

ਤਬੈ ਖਾਨਕਾਲੇ। ਸਰਾਹਯੋ ਬਿਸਾਲੇ।
'ਜਥਾ ਸ਼ਾਹੁ ਪਾਸੀ। ਗਿਰਾ ਤੈਂ ਪ੍ਰਕਾਸੀ

॥ ੨੮ ॥

-ਗਹੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਮੈਂ। ਬਚੈ ਨਾਂਹਿ ਭੂਮੈਂ-।

ਕਰੋ ਬਾਤ ਪੂਰੀ। ਚਲੋ ਲੇ ਹਜ਼ੂਰੀ।¹ 'ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਪਾਸ।

॥੨੯॥

ਭਨੈ ਫੇਰ ਪੈਂਦਾ। 'ਨਹੀਂ ਤ੍ਰਾਸ ਕੈਂਦਾ।

¹ 'ਕਿਸੇ ਦਾ।

ਜਬੈ ਜਾਉ ਆਗੈਂ। ਗੁਰੂ ਜੰਗ ਲਾਗੈ

॥੩੦॥

ਲਿਜੈ ਰੋਕਿ ਔਰੀ। ਭਰੋਂ ਜਾਇ ਕੌਰੀ।

¹ 'ਜੱਫੀ।

ਦਿਖਾਵੈਂ ਤਮਾਸ਼ਾ⁺। ਜੁ ਬਾਕੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਾ^{*}

⁺ 'ਕਈ ਲਿਖਤੀ ਨੁਸਖਿਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਦੋ ਤੁਕਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਕ ਲਿਖਤੀ ਨੁਸਖੇ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਵੇਂ ਪਾਠ ਇਉਂ ਹੈ:-ਅਮੰ ਤੇ ਉਤਾਰੋਂ। ਸਭੈ ਸੋ ਨਿਹਾਰੋਂ।

॥੩੧॥

ਕਰੋਂ ਓਜ ਐਸੇ। ਬਸੀ ਹੋਇ ਜੈਸੇ।

ਨਹੀਂ ਆਨ ਆਵੈ। ਗੁਰੂ ਨ ਛੁਡਾਵੈ।

¹ 'ਭਾਵ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਛੁਡਾਉਣ ਲਈ ਨੇੜੇ ਨਾ ਆਉਣ ਦੇਣਾ।

॥੩੨॥

ਬਨੇ ਸਾਵਧਾਨਾ। ਦ੍ਰਿੜ੍ਹੇ ਜੰਗ ਥਾਨਾ।

ਸੁਨੀ ਖਾਨ ਕਾਲੇ। ਜੁ ਬੀਰੰ ਬਿਸਾਲੇ

॥੩੩॥

ਲਏ ਬੀਨ ਬੀਨੰ। ਜੁਦੇ ਬ੍ਰਿੰਦ ਕੀਨੰ।

¹ 'ਚੁਣ ਚੁਣ ਕੇ।

ਸਭੀ ਕੋ ਸੁਨਾਈ। 'ਅਬੈ ਪੈਂਦ ਜਾਈ

॥੩੪॥

ਬਨੀਜੈ ਸਹਾਈ। ਰਹੋ ਘਾਤ ਲਾਈ।

ਗੁਰੂ ਬੀਰ ਜੇਤੇ। ਰਖੋ ਰੋਕਿ ਤੇਤੇ ॥੩੫॥

ਪਹੁੰਚੈਂ ਨ ਜਾਈ। ਨ ਲੇਵੈਂ ਛੁਟਾਈ।

ਸੁਨੇ ਬੈਨ ਕਾਂਨਾ। ਭਏ ਸਾਵਧਾਨਾ

॥੩੬॥

ਤੁਫੰਗੀਂ ਕਿ ਚਾਂਪੂ। ਗਹੇ ਧਾਰਿ ਦਾਪੂ।

¹ 'ਹੰਕਾਰ ਨਾਲ।

'ਰਖੈਂ ਰੋਕਿ ਸਾਰੇ। ਲਰੈਂ ਦੇਹਿ ਮਾਰੇ'

॥੩੭॥

ਦੋਹਰਾ:

ਸਭਿ ਮੈਂ ਤਬਿ ਅਸਮਾਨਖਾਂ, ਲਖਯੋ

ਬਹਾਦੁਰ ਭੂਰ।

ਕਰਯੋ ਮੁੱਖਯ¹ ਤਿਨ ਕੇ ਬਿਖੈ, ਪੂਰਨ ਸੂਰ

¹ 'ਮੁਖੀਆ।

ਗੁਰੂਰ ॥੩੮॥

ਬੰਧਿ ਟੋਲ ਇਕ ਥਲ ਭਏ, ਬੀਨੇ ਭਟ ਜੇ

ਜਾਲ।

ਇਕ ਦਿਸ ਪੈਂਦਾ ਪਿਥਕ ਹੈ, ਪ੍ਰੇਰਨ
ਕੀਨਸਿ ਕਾਲ ॥ ੩੯ ॥

ਨਿਮਕ ਹਰਾਮੀ ਤੁਰਕ ਬਨ, ਮਰਿ ਹੈ
ਅਪਯਸ ਪਾਇ।

ਲਖਿ ਕਰਿ ਦੀਰਘ ਬਲ ਅਪਨਿ, ਰਹਯੋ
ਮੂਢ ਗਰਬਾਇ ॥ ੪੦ ॥

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਸਭਿ ਜਾਨਿ ਕੈ, ਚਪਲ
ਕੁਦਾਇ ਤੁਰਗੀ।

ਭਏ ਪ੍ਰਿਥਕ ਬਲ ਕਰਨਿ ਕੋ, ਭਏ ਬਰਜੇ
ਨਿਜ ਸੰਗ ॥ ੪੧ ॥

'ਰਹਰੁ ਸਥਿਰ ਰਣ ਸਮੁਖ ਹੈ, ਹਤਹੁ
ਤੁਫੰਗ ਕਰਾਲ।'

ਬਿਧੀਚੰਦ ਭਟ ਬ੍ਰਿੰਦ ਜੁਤਿ, ਠਾਂਢੇ ਕੀਨਿ
ਬਿਸਾਲ ॥ ੪੨ ॥

'ਹਮਲਾ ਕਰਿ ਤੁਰਕ ਨ ਪਰੈ', ਦੇਖਹੁ 'ਤੁਰਕ ਨਾ ਪੈਣ।
ਬਨਿ ਸਵਧਾਨ।

ਇਤ ਹਮ ਢਿਗ ਜੋ ਆਇ ਹੈ, ਕਰਹਿ ਸ਼ੱਤ੍ਰੂ
ਕੋ ਹਾਨ' ॥ ੪੩ ॥

ਸੁਨਿ ਆਇਸੁ ਸਗਰੇ ਬਿਰੇ, ਤੀਰ ਤੁਫੰਗ
ਪ੍ਰਹਾਰ।

ਵਧਹਿ ਅੱਗੂ ਤਿਸ ਕੋ ਹਤਹਿ, ਆਪ
ਵਧਹਿ ਅਰਿ ਮਾਰਿ ॥ ੪੪ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਧਨੁ ਗਹੇ, ਸਰ ਖਰ ਕੋ
ਬਰਖਾਇ।

ਸ਼ੱਤ੍ਰੂਨਿ ਕੇ ਸਨਮੁਖ ਬਿਰਯੋ, ਰਣ ਮਹਿ
ਗਨ ਉਥਲਾਇ ॥ ੪੫ ॥

ਤੁੰਦ ਤੁਰੰਗ ਬਿਲੰਦ ਕਰਿ, ਅਰਿ ਕੈ ਅੰਗ
ਪਰੋਇ।

ਲਰਹਿ ਮਰਹਿ ਭਟ ਭਵ ਤਰਹਿ, ਸਗਰੇ
ਕਲਮਲ ਖੋਇ ॥ ੪੬ ॥

ਪੈਂਦਖਾਨ ਅਰੁ ਗੁਰੂ ਕੋ, ਸੁਨੋ ਜੰਗ ਜਿਮ

ਕੀਨਿ।

ਦੁਹਿਦਿਸ਼ਿ ਭਟ ਦੇਖਤਿ ਰਹੇ, ਜਾਨੇ ਜੁਗ

ਬਲ ਪੀਨ ॥੪੭॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਸੇ 'ਲੱਖੂ ਬੱਧੂ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ
ਖਸ਼ਟਬਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੨੬॥

੨੭. [ਪੈਂਦੇਖਾਨ ਦਾ ਅੰਤ ਤੇ ਉਧਾਰ]

੨੬<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੁ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੁ>>੨੮

ਦੋਹਰਾ:

ਖਰੇ ਗੁਰੂ ਏਕਲ ਪਿਖੇ, ਚਿਤ ਕੀ ਚੌਪ
ਬਧਾਇ।

ਪੈਂਦੇਖਾਨ ਹਯ ਚਪਲ ਕੇ, ਪ੍ਰੇਰਜੇ ਚਲਜੇ
ਫੰਦਾਇ ॥ ੧ ॥

ਰਸਾਵਲ ਛੰਦ:

ਪਿਖੈਂ ਸੈਨ ਦੋਊ। ਲਖੈਂ -ਜੰਗ ਹੋਊ-।

ਲਗੈਂ ਡੰਕ ਘਾਊ। ਸੁ ਬਾਜੈਂ ਜੁਝਾਊ।¹ 'ਜੰਗੀ ਵਾਜੇ ਵਜਦੇ ਹਨ।

॥ ੨ ॥

ਵਰੋਲਾ ਤੁਰੰਗ। ਬਡੇ ਬੇਗ ਸੰਗ।

¹ਵਰੋਲਾ ਨਾਮ ਵਾਲਾ (ਪੈਂਦੇ ਦੇ ਹੇਠਲਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਬਖਸ਼ਿਆ) ਘੋੜਾ।

ਹੁਤੇ ਕੋਟ ਛੋਟਾ। ਭਟੰ ਕੀਨਿ ਓਟਾ ॥ ੩ ॥

ਤਹਾਂ ਭੀਚ ਠਾਂਢੇ। ਗੁਰੂ ਕੋਪ ਗਾਢੇ।

ਪਿਖੈ ਪੈਂਦੇਖਾਨਾ। ਕੁਦਾਯੋ ਕਿਕਾਨਾ

॥ ੪ ॥

ਪਰਜੇ ਪਾਰ ਜਾਏ। ਨਹੀਂ ਪੈਰ ਛਾਏ।

ਪਿਖੰਤੇ ਹਿਰਾਨਾ। ਬਡੇ ਓਜ ਠਾਨਾ ॥ ੫ ॥

ਭਯੋ ਲਾਖ ਮੋਲਾ। ਸੁ ਨਾਮ ਵਰੋਲਾ।

ਚਲਾਕੀ ਦਿਖਾਈ। ਗੁਰੂ ਤੀਰ ਜਾਈ

॥ ੬ ॥

ਲਿਯੋ ਥੈਂਚਿ ਖੰਡਾ। ਤ੍ਰਿਖੀ ਧਾਰ ਚੰਡਾ।

ਹਟੇ ਔਰ ਹੇਰੇ। ਨਹੀਂ ਹੋਤਿ ਨੇਰੇ ॥ ੭ ॥

ਸਭੈ ਚੌਪ ਸੰਗਾ। ਦਿਖੈਂ ਦੁੰਦ ਜੰਗਾ।

ਭਯੋ ਪੈਂਦ ਨੇਰੇ। ਕਹਜੇ ਬਾਕ ਟੇਰੇ ॥ ੮ ॥

ਗੁਰੂ ਜੀ! ਸੰਭਾਰੋ। ਜਥਾ ਓਜ ਧਾਰੋ।

ਕਰੋ ਨਾਂਹਿ ਟਾਰਾ। ਚਿਤੋ ਮੋਹਿ ਮਾਰਾ।¹ 'ਯਾਦ ਕਰੋ (ਜੋ ਤੁਸਾਂ) ਮੈਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਸੀ।

॥ ੯ ॥

ਦੋਹਰਾ:

ਸੋ ਪਲਟੇ ਕੇ ਸਮੇ ਅਬਿ, ਲੈ ਹੋਂ, ਪਕਰੋਂ
ਤੇਹਿ।

ਸ਼ਾਹਜਹਾਂ ਕੇ ਨਿਕਟਿ ਲੈ, ਤਿਹਠਾਂ ਛੋਰਨਿ

ਹੋਹਿ ॥ ੧੦ ॥

ਜੋ ਜੀਵਨ ਚਹੁ ਆਪਨਾ, ਚਲੀਅਹਿ ਆਗੈ
ਹੋਇ।

ਹਜ਼ਰਤ ਸੰਗ ਮਿਲਾਇ ਕਰਿ, ਖਤਾ
ਬਖਸ਼ਿ ਹੈ ਸੋਇ ॥ ੧੧ ॥

ਰਸਾਵਲ ਛੰਦ:

ਨਹੀਂ ਤੋ ਸੰਭਾਰੋ। ਜਿਤੇ ਓਜ ਧਾਰੋ।

ਕਰੋ ਵਾਰ ਖੰਡਾ। ਬਨੈ ਦੋਇ ਖੰਡਾ।^੧ 'ਤੁਸਾਡਾ ਖੰਡਾ ਦੋ ਟੁਕੜੇ ਹੋ ਜਾਏਗਾ। 'ਪਾ:-ਬਨਹਿ
ਤੋਹਿ ਮੰਡਾ।

॥ ੧੨ ॥

ਗੁਰੂ ਕੋਪ ਧਾਰੋ। ਸੁ ਵਾਕੰ ਉਚਾਰੋ।

ਜੁ ਗੀਦੀ ਸੁ ਤ੍ਰਾਸੈ। ਤਕੈ ਸ਼ਾਹਿ ਪਾਸੈ

॥ ੧੩ ॥

ਹਮੈਂ ਜੰਗ ਭਾਵੈ। ਰਿਪੂ ਬ੍ਰਿੰਦ ਘਾਵੈਂ।

ਨਹੀਂ ਮੇਲ ਠਾਨੈਂ। ਹਨੈਂ ਆਯੁਧਾਨੈਂ।^੧ 'ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਮਾਰਾਂਗਾ।

॥ ੧੪ ॥

ਕਰੈਂ ਤੋਰ ਹਾਨਾ। ਲਿਜੈ ਸਾਚ ਜਾਨਾ।

ਅਬੈ ਪ੍ਰਾਨ ਧਾਰੈਂ। ਨ ਧਾਮੰ ਸਿਧਾਰੈਂ।^੧ 'ਘਰ ਨੂੰ ਨਾ ਜਾਏਂਗਾ (ਤੂੰ)।

॥ ੧੫ ॥

ਪਰਜੋ ਕਾਲ ਤੁੰਡਾ।^੧ ਬਨੈਂ ਰੁੰਡ ਮੁੰਡਾ।

^੧ 'ਕਾਲ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ (ਤੂੰ) ਪਿਆ ਹੈਂ।

ਤਊ ਬਾਤ ਜੈਸੇ। ਸੁਨੋ ਕਾਨ ਤੈਸੇ ॥ ੧੬ ॥

-ਨਹੀਂ ਵਾਰ ਕੀਨੋ-। ਰਹੈ ਚਿੱਤ ਭੀਨੋ।

-ਭਯੋ ਓਜ ਬਾਦੰ-। ਝੁਰੈਂ ਧਾਰਿ ਯਾਦੰ।^੧ 'ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਝੁਰੇਂਗਾ।

॥ ੧੭ ॥

ਤੋਟਕ ਛੰਦ:

ਇਸ ਤੇ ਹਮ ਤੋਹਿ ਸੁਨਾਵਤਿ ਹੈਂ।

ਬਲ ਆਪਨ ਕੋ ਗਰਬਾਵਤਿ ਹੈਂ।^੧ 'ਤੂੰ ਗਰਬਦਾ ਹੈਂ।

ਤੁਰਕਾਨਿ ਬਿਖੈ ਬਹੁ ਬਾਰ ਕਹੋ।

-ਬਲ ਮੋਹਿ ਬਡੋ ਗੁਰੁ ਜਾਇ ਗਹੋਂ-

॥ ੧੮ ॥

ਇਸ ਤੇ ਅਬਿ ਪੂਰਬ ਵਾਰ ਕਰੋ।

^੧ 'ਤੂੰ ਵਾਰ ਕਰ।

ਬਲ ਔ ਬੁਧਿ ਜੋ ਬਪੂ ਬੀਚ ਧਰੋ।

ਚਿਤ ਹੋਸ।^੧ ਨ ਰਾਖਹੁ ਆਪਨ ਕੀ^੨।

^੧ 'ਚਾਹ ਜੇ ਪੂਰੀ ਨ ਹੋ ਸਕੇ [ਫਾ: ਹਵਸ = ਆਰਜ਼ੂ, ਇਛਾ]। ^੨ 'ਆਪਣੇ (ਬਲ ਦੀ)।

ਕਰਿ ਲੇਹੁ ਬਿਧੀ ਸਭਿ ਪਾਪਨਿ ਕੀ'

॥ ੧੯ ॥

ਸੁਨਿ ਖਾਨ ਬਿਚਾਰਤਿ ਮੂਢ ਬਲੀ।

-ਅਬਿ ਛੋਰ ਤੁਰੰਗਮ, ਘਾਤ ਭਲੀ।

ਫਿਰਿ ਪਾਇਨ ਸੋਂ ਨਿਜ ਵਾਰ ਕਰੋਂ।

'ਪੈਰਾਂ ਨਾਲ ਫਿਰਕੇ।

ਹੁਇ ਤੀਰ, ਕਿਧੋਂ ਕਰ ਮਾਂਹਿ ਧਰੋਂ।

'ਯਾਂ ਨੇੜੇ ਹੋਕੇ ਫੜ ਲਵਾਂ।

॥ ੨੦ ॥

ਬਸ ਕੋ ਕਰਿ ਲੈ ਨਿਜ ਸੈਨ ਬਰੋਂ।

ਚਿਰਕਾਲ ਇਹਾਂ ਅਬਿ ਮੈਂ ਨ ਬਿਰੋਂ।

ਸਭਿ ਸੈਨ ਰਹੀ ਰੁਕਿ ਮੂਰਨ ਤੇ।

ਸੁਭ ਕਾਜ ਬਨੈ ਤਬਿ ਤੂਰਨ ਤੇ ॥ ੨੧ ॥

'ਹਯ ਉਪਰ ਮੋ ਬਲ ਲਾਗ ਨਹੀਂ।

'ਦੋਵੇਂ ਘੋੜਿਆਂ ਉਤੇ (ਹੋਣ ਫੇਰ) ਮਿਲਕੇ ਲੜਾਈ ਠੀਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, (ਪਰ ਜੇ ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਉਹ) ਮੇਰਾ ਜ਼ੋਰ ਘੋੜੇ ਚੜ੍ਹਿਆਂ ਨਹੀਂ ਪੈ ਸਕਦਾ।

ਮਿਲਿ ਦੋਇ ਤੁਰੰਗ ਲਰੰਤਿ ਸਹੀ-।

ਚਿਤ ਬੀਚ ਬਿਚਾਰ ਸ਼ਿਤਾਬ ਕਰੀ।

ਬਲਵਾਨ ਤਜਯੋ ਹਯ ਤਾਂਹਿ ਘਰੀ

॥ ੨੨ ॥

ਬਲ ਤੇ ਪਕਰਯੋ ਖਗ ਵਾਰ ਕਰਯੋ।

ਨਿਜ ਹਾਥ ਉਭਾਰਤਿ ਨੇਰ ਧਰਯੋ।

ਗੁਰ ਪੀਨ ਉਰੁ ਤਕਿ ਮਾਰਤਿ ਭਾ।

ਢਿਗ ਹੋਇ ਸੁ ਬਾਹੁ ਪਸਾਰਤਿ ਭਾ

॥ ੨੩ ॥

ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਦੇਖਤਿ ਧੀਰ ਧਰੀ।

ਪਗ ਸਾਥ ਸ਼ਿਤਾਬ ਰਕਾਬ ਕਰੀ।

ਦਹ ਸੇਰ ਸੁ ਤੋਲ ਬਿਖੇ ਜੁਗ ਤੇ।

'ਦੋਵੇਂ (ਰਕਾਬਾਂ) ਦਸ ਸੇਰ ਤੋਲ ਵਿਚ ਸਨ।

ਬਲ ਦੀਰਘ ਸੰਗ ਤਹਾਂ ਲਗਤੇ ॥ ੨੪ ॥

ਦੋਹਰਾ:

'ਕਾਂਸੀ ਨਾਮੇ ਧਾਤ ਦੀ ਇਕ ਕਿਸਮ।

ਹੁਤੀ ਭਰਤ' ਕੀ ਪੀਨ ਬਡ, ਖੜਗ ਲਗਯੋ

ਤਿਹ ਸੰਗ।

ਸਰਯੋ ਨ ਕਾਰਜ ਕੁਛ ਤਬੈ, ਨਿਫਲਯੋ ਵਾਰ

ਕੁਢੰਗ ॥ ੨੫ ॥

ਪਾਧੜੀ ਛੰਦ:

ਪੁਨ ਪੈਂਦਖਾਨ ਕੁਪਿ ਕੈ ਪ੍ਰਚੰਡ।
 ਖੰਡਾ ਉਭਾਰਿ ਬਲ ਬਾਂਹੁ ਦੰਡ।
 ਕਰਿ ਤੁਰਕ ਫੁਰਤ ਕੂਦ੍ਯੋ ਉਤੰਗ।
 ਚਿਤ ਚਹਿ ਪ੍ਰਹਾਰ ਪ੍ਰਭੁ ਕੇ ਸੁ ਅੰਗ

॥ ੨੬ ॥

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਅਤਿ ਸ਼ੀਘ੍ਰ ਕਾਰ।
 ਢਾਲਾ ਬਿਲੰਦ ਕਰ ਲੀਨਿ ਧਾਰਿ।
 ਰਿਪੁ ਖੜਗ ਆਵਤੋ ਨਿਕਟਿ ਦੇਖਿ।
 ਤਿਹ ਸੰਗ ਰੋਕ ਕਰਿ ਬਲ ਵਿਸ਼ੇਖ

॥ ੨੭ ॥

ਕਰਿ ਨਿਫਲ ਸ਼ੱਤ੍ਰੂ ਕੋ ਵਾਰ ਫੇਰ।
 ਧਰਿ ਧੀਰ ਖਰੇ ਤਿਸ ਕੇ ਅਗੇਰ।
 ਤਬਿ ਪੈਂਦਖਾਨ ਚਿਤ ਚਿੰਤਪਾਇ।
 -ਨਹਿ ਸਰ੍ਯੋ ਕਾਜ ਸਭਿ ਬਾਦ ਜਾਇ-

॥ ੨੮ ॥

ਪੁਨ ਛਿੱਪ੍ਰ ਉਛਲ ਇਤ ਉਤ ਤਕਾਇ।
 ਖਰ ਖੜਗ ਪ੍ਰਹਾਰਨ ਕਰਤਿ ਦਾਇ।
 ਹੁਇ ਦਿਸ਼ਾ ਦੂਸਰੀ ਰਿਸ ਬਿਸਾਲ।
 ਕਰ ਕੋ ਉਭਾਰਿ ਮਾਰ੍ਯੋ ਕਰਾਲ ॥ ੨੯ ॥

ਗੁਰ ਬੀਰ ਬਹਾਦੁਰ ਧੀਰ ਸਾਥ।
 ਕਰਿ ਛਿੱਪ੍ਰ ਤਾਂਹਿ ਦਿਸ਼ਿ ਕੀਨਿ ਹਾਥ।
 ਬਡ ਸਿਪਰ ਸਵਾਸਿਰ ਫੂਲ ਜੋਇ।
 ਤਿਹ ਲਾਗ੍ਯੋ ਖੜਗ ਬਲ ਅਧਿਕ ਸੋਇ

॥ ੩੦ ॥

ਖੰਡਾ ਦੁਖੰਡ ਟੂਟ੍ਯੋ ਪ੍ਰਚੰਡ।
 ਰਹਿ ਹਾਥ ਮੁਸ਼ਟ ਬਡ ਬਾਂਹੁ ਦੰਡ।
 ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੁਬਿੰਦ ਅਵਿਲੋਕ ਤਾਂਹਿ।
 ਅਬਿ ਹਤਨ ਹੇਤੁ ਕਿਯ ਵਾਰ ਨਾਂਹਿ।¹ਹੁਣ ਮਾਰਨ ਲਈ ਵਾਰ ਨ ਕੀਤਾ।

॥ ੩੧ ॥

ਹੈਗੋ ਲਚਾਰ¹, ਨਿਜ ਚਿਤ ਵਿਚਾਰ।¹ਬੇਵਸ।
 ਬਲ ਬਾਂਹੁ ਕਰਨਿ ਗੁਰ ਸੋਂ ਜੁਝਾਰ।
 ਦਿਸ ਬਾਮ ਜਾਇ ਤਬਿ ਪੈਂਦਖਾਨ।

ਗੁਰ ਕੋ ਤੁਰੰਗ ਗਹਿ ਡਾਰਿ ਪਾਨ।¹ ਹੱਥ ਪਾਇਆ।

॥ ੩੨ ॥

ਜਹਿ ਹੁਤੋ ਤੰਗ। ਇਕ ਹਾਥ ਪਾਇ।

¹ਤੰਗ ਕਾਠੀ ਨੂੰ ਕੱਸਣ ਵਾਲੀ ਪੇਟੀ।

ਪੁਨ ਦੁਤਿਯ ਹਾਥ ਉਪਰ ਉਠਾਇ।

ਭਰ ਕਰਿ ਸੁ ਕੌਰ ਜੁਗ ਕਰਨ ਮਾਂਹਿ।

ਬਲ ਤੇ ਉਠਾਇ ਗੇਰੰਨਿ ਚਾਹਿ ॥ ੩੩ ॥

ਸਮਰਥ ਉਚਾਇ ਸਾਕਹਿ ਸੁਮੇਰੁ।

¹ਜੋ (ਕੋਈ) ਸਮਰਥ (ਪੁਰਖ) ਸੁਮੇਰੁ ਨੂੰ ਬੀ ਚੁਕ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ।

ਤਿਸਤੇ ਨ ਉਠਹਿ ਗੁਰ ਗੁਰ ਬਡੇਰ।

¹ਪਰ) ਉਸ ਤੋਂ ਬੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ (ਜੋ ਸਭ ਤੋਂ) ਵਡੇ ਤੇ ਭਾਰੇ ਹਨ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕੇ ਜਾ ਸਕਦੇ।

ਬਲ ਅਧਿਕ ਕਰਤਿ ਭਰਿ ਕੌਰਿ ਮਾਂਹਿ।

ਟਿਕ ਰਹੇ ਤੁਰੰਗ ਹਾਲਜੋ ਸੁ ਨਾਹਿ

॥ ੩੪ ॥

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਪਕਰੰਤਿ ਜਾਨਿ।

¹ਪਕੜਿਆ ਜਾਣਕੇ (ਘੋੜੇ ਦਾ ਤੰਗ)।

ਹਯ ਕੇ ਛੁਟਾਨ ਹਿਤ ਜਤਨ ਠਾਨਿ।

ਦੋਨਹੁ ਰਕਾਬ ਮਾਰੀ ਸੁ ਜੋਰਿ।

ਚੰਚਲ ਤੁਰੰਗ ਕਿਯ ਚਲਨਿ ਜੋਰ ॥ ੩੫ ॥

ਹਲਿਬੇ ਨ ਦੀਨਿ ਬਲ ਖਾਨ ਠਾਨਿ।

¹ਖਾਨ ਨੇ ਬਲ ਕਰਕੇ।

ਰਾਖਜੋ ਟਿਕਾਇ ਚਹੁ ਚਰਨ ਥਾਨ।

ਬਲ ਮੈਂ ਬਿਸਾਲ ਗੁਰ ਕੋ ਕਿਕਾਨ।

ਤ੍ਰਿਪਤਾਇ ਤਿਹਾਵਲ ਕਰਤਿ ਖਾਨ

॥ ੩੬ ॥

ਜੋ ਸਰਬ ਅੰਗ ਤਨ ਕਰਿ ਬਿਸਾਲ।

ਸ਼ਾਰਤ ਕਰੰਤਿ ਚਲਿ ਛਾਰ ਚਾਲ।

¹ਜੋ ਇਸ਼ਾਰੇ (ਮਾਤ੍ਰ) ਕਰਨ ਨਾਲ ਛੋੜ ਦਲ ਪੈਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਛੋੜ = ਘੋੜੇ ਦੀ ਇਕ ਤੇਜ਼ ਚਾਲ ਹੈ।

ਗੁਰ ਬਾਗ ਸੰਗ ਅਲਪੈਂ ਜਨਾਇ।

ਜਿਮ ਚਹਤਿ ਕਰਤ ਚਲਿਬੋ ਕਿ ਧਾਇ

॥ ੩੭ ॥

ਸੋ ਖਾਂ ਰਕਾਬ ਬਿਰ ਭਾ ਸਥਾਨ।

ਅਸ ਅਧਿਕ ਬਲੀ ਭਟ ਪੈਂਦਖਾਨ।

ਗੁਰ ਲਖਜੋ ਤੁਰੰਗ ਨਹਿ ਚਲਨ ਦੀਨਿ।

ਕਰ ਜੋਰ ਪਾਇ ਬਸ ਅਪਨ ਕੀਨਿ

॥ ੩੮ ॥

ਖਰ ਖੜਗ ਪ੍ਰਹਾਰ ਸੁ ਲਗਹਿ ਨਾਂਹਿ।
 ਦਿਸ਼ ਬਾਮ ਬਿਖੈ ਅਤਿ ਨਿਕਟਿ ਆਹਿ।
 ਚਿਤਵੰਤਿ ਗੁਰੂ ਰਿਪੁ ਹਤਨ ਹੇਤੁ।
 ਕੋ ਕਰਹਿ ਜਤਨ ਰਹਿ ਜੰਗ ਖੇਤ
 ॥ ੩੯ ॥

ਤਤਕਾਲ ਗਰੁਵਾ ਢਾਲਾ ਸੰਭਾਲਿ। 'ਭਾਰੀ।
 ਕਰਿ ਕੋ ਉਠਾਇ ਕਰਿ ਬਲ ਬਿਸਾਲ।
 ਸਿਰ ਪੈਂਦਖਾਨ ਕੇ ਹਤਨ ਕੀਨਿ।
 ਨਹਿ ਸਕਿ ਸਹਾਰ, ਕਰ ਛੋਰ ਦੀਨਿ। 'ਹੱਥ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ।
 ॥ ੪੦ ॥

ਥਿਰ ਭਯੋ ਕੁਛਕ ਬਹੁ ਘੂਮਿ ਘੂਮਿ।
 ਗਿਰ ਪਰਯੋ ਭੂਮ ਬਹੁ ਝੂਮਿ ਝੂਮਿ।
 ਜਾਨੂਨ ਭਾਰਾ ਹੈ ਕੈ ਬਿਹਾਲ। 'ਗੋਡਿਆਂ ਭਾਰ।
 ਛਿਤ ਪਰ ਸੁ ਪਰਯੋ ਮੁਰਛਾ ਬਿਸਾਲ
 ॥ ੪੧ ॥

ਤਨ ਸ੍ਵੇਦ ਸਹਿਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਨਿਹਾਰਿ।
 ਸੁਧ ਬਿਨਾਂ ਭਯੋ ਨਹਿ ਕੀਨ ਵਾਰ।
 'ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪੈਂਦੇ ਨੂੰ ਮੁੜਕੇ ਵਿਚ ਨੁਤਾ ਤੇ ਬੇਸੁਧ ਦੇਖਕੇ
 ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। (ਕਿਤਨੀ ਭਾਰੀ ਸੂਰਮਗਤੀ ਹੈ ਤੇ
 ਵਿਸ਼ਾਲ ਚਿਤੀ ਹੈ)।

ਤਤਕਾਲ ਤੁਰੰਗਮ ਛੋਰਿ ਦੀਨਿ।
 ਤਰ ਉਤਰਿ ਗੁਰੂ ਰਣ ਧਰਮ ਚੀਨ
 ॥ ੪੨ ॥

ਜਬਿ ਛੁਟੀ ਮੁਰਛਾ ਸੁਧ ਸਰੀਰ। 'ਸਰੀਰ ਦੀ ਸੁਧ ਆਈ।
 ਦੁਹਿ ਦਿਸ਼ਨਿ ਸੈਨ ਕੇ ਪਿਖਤਿ ਬੀਰ।
 ਗੁਰ ਕੇਰ ਸੁ ਅੰਤਹਿਪੁਰਾ ਬਿਸਾਲ। 'ਮਹਿਲ।
 ਚਢਿ ਤੁੰਗ ਅਟਾਰਨਿ ਤਾਤਕਾਲ ॥ ੪੩ ॥

ਅਵਲੋਕਿ ਝਰੋਖਨਿ ਮਹਿ ਸੁ ਤ੍ਰਾਸ।
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਮਨਾਇ ਧਰਿ ਕਰਿ ਬਿਸਾਸ। 'ਭਰੋਸਾ ਧਰਕੇ।
 'ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਆਦਿ ਹੋਵਹੁ ਸਹਾਇ।
 ਸਮੁਦਾਇ ਤੁਰਕ ਤੇ ਲਿਹੁ ਬਚਾਇ'
 ॥ ੪੪ ॥

ਤਿਮ ਅਪਰ ਨਗਰ ਕੀ ਬਾਲ ਜਾਲ। 'ਸਮੂਹ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ।
 ਬਨਕਨਿ ਸਮੇਤ ਪਿਖਿ ਤਾਤਕਾਲ।

ਅਤਿ ਤ੍ਰਾਸ ਪਾਇ ਬਰਹਰ ਕਰੰਤਿ।
 ਭਗਵੰਤ ਅਰਾਧਤਿ ਜਗਤਕੰਤ ॥ ੪੫ ॥
 'ਪ੍ਰਭੁ ਮਹਾਰਾਜ ਰਾਖਹੁ ਸੁ ਲਾਜ।
 ਤੁਰਕਾਨ ਹਾਨਿ, ਕੈ ਜਾਹਿ ਭਾਜ।'
 ਸਭਿਹੂਨਿ ਰਿਦੈ ਕੀ ਗੁਰ ਪਛਾਨਿ।
 ਭਾ ਤਪਤ ਤੇਜ ਬਿਦਤਯੋ ਮਹਾਨ ॥ ੪੬ ॥
 ਤੁਰਕਾਨਿ ਹਾਨ ਕੋ ਜਤਨ ਕੀਨਿ।
 ਤਬਿ ਖਰੋ ਭਯੋ ਪੈਂਦਾ ਸੁ ਚੀਨ।
 ਬੋਲੇ ਬੰਗਾਰ 'ਸੁਨ ਰੇ ਪਠਾਨ !
 ਮਮ ਵਾਰ ਦੇਹੁ ਬਨਿ ਸਾਵਧਾਨ ॥ ੪੭ ॥
 ਕਰਿ ਲੀਨ ਤੀਨ, ਤੈਂ ਬਲ ਲਗਾਇ।'
 ਤਬਿ ਪੈਂਦਖਾਨ ਬੋਲਯੋ ਰਿਸਾਇ।
 'ਕਯਾ ਕਰੋ ਵਾਰ ? ਗਹਿ ਲੇਉਂ ਅੰਗ'।

'ਤੁਸੀਂ ਕੀਹ ਵਾਰ ਕਰੋਗੇ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਫੜ ਲੈਣਾ ਹੈ ਜੱਫੀ
 ਵਿਚ ਅਥਵਾ ਸਰੀਰ ਨੂੰ। [ਸੰਸ: ਅੰਕ = ਅੰਗ, ਸਰੀਰ,
 ਜੱਫੀ]

ਅਬਿ ਤੇ ਨ ਛੁਟਹੁ ਗਹਿ ਹੋਂ ਕੁਢੰਗ
 ॥ ੪੮ ॥
 ਲੈ ਹੋਂ ਉਠਾਇ ਬਸ ਕਰਿ ਮਹਾਨ।
 ਕਰਿ ਲਿਜੈ ਓਜ ਦੈ ਹੋਂ ਨ ਜਾਨ।
 ਨਹਿ ਗਹਯੋ ਗਯੋ ਛੁਟਿ ਗਾ ਸੁਖੈਨ।'
 ਸੁਨਿ ਗੁਰੂ ਕੋਪ ਤੇ ਲਾਲ ਨੈਨ ॥ ੪੯ ॥
 ਪਹੁੰਚੇ ਸਮੀਪ ਇਤਿ ਉਤ ਫਿਰੰਤਿ।
 ਕਰਿ ਸਿਪਰ ਖਾਨ ਆਗੇ ਕੰਰਤਿ।
 ਗੁਰ ਚਹਤਿ ਏਕ ਹੀ ਵਾਰ ਸੰਗ।
 ਚੀਰਹਿ ਸਰੀਰ ਕਰਿ ਪਰਾਨ ਭੰਗ
 ॥ ੫੦ ॥
 ਤਬਿ ਪੈਂਦਖਾਨ ਚਿਤ ਚਾਹਿ ਧਾਰਿ।
 -ਗੁਰ ਗਹੋਂ ਅਬਹਿ ਕੌਰੀ ਮਝਾਰ।
 ਲੇ ਚਲੋਂ ਵਹਿਰ ਨਹਿ ਕੋ ਛੁਰਾਇ।
 ਦਲ ਖਰੇ ਮਹਦ ਸਭਿ ਧਾਇ ਆਇ-
 ॥ ੫੧ ॥

'ਹਥ ਦੀ ਢਾਲ ਖਾਨ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕੀਤੀ।

ਇਵ ਚਿਤਵਿ' ਰੋਕਿਬੇ ਢਾਲ ਤਯਾਗਿ।

'ਜੋ ਢਾਲ ਵਾਰ ਰੋਕਣ ਲਈ (ਅੱਗੇ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ) ਛੱਡ
 ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਫੁਰਤੀ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਫੜਨ ਲੱਗਾ।

ਕਰਿ ਫੁਰਤਿ ਤੁਰਤ ਗੁਰ ਗਹਿਨ ਲਾਗੈ।
 ਅਵਕਾਸ ਪਾਇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ।
 ਖਰ ਖਗ ਪ੍ਰਚੰਡ ਤਤਿਤਾ^੧ ਮਨਿੰਦ ^{'ਬਿਜਲੀ।}

॥ ੫੨ ॥

ਬਲ ਤੇ ਉਭਾਰਿ ਸ਼ੱਤ੍ਰੂ ਸਰੀਰ।
 ਕੀਨੋ ਪ੍ਰਹਾਰ ਦੀਨੋ ਸੁ ਚੀਰ।
 ਕਲਵੱਤ੍ਰ ਮਨੋ ਲੈ ਕੈ ਤ੍ਰਖਾਨ।
 ਜਿਮ ਕਰਤਿ ਦੋਇ ਕਾਸ਼ਟ ਮਹਾਨ

॥ ੫੩ ॥

ਜਿਮ ਸਬੁਨੀਗਰ ਲੈ ਲੋਹ ਤਾਰ^੧। ^{'ਜਿਵੇਂ ਸਾਬੂਣਗਰ ਲੋਹੇ ਦੀ ਤਾਰ ਲੈ ਕੇ।}

ਸਾਬੁਨ ਦੁਖੰਡ ਕਰਿ ਬਿਨ ਅਵਾਰ।
 ਜਬਿ ਗਿਰਨ ਲਾਗ ਕਹਿ ਗੁਰ ਉਦਾਰ।
 'ਤੁਵ ਤੁਰਕ ਜਨਮ, ਕਲਮਾ ਉਚਾਰ'

॥ ੫੪ ॥

ਦੋਹਰਾ:

ਗਿਰਨ ਲਗਯੋ ਪੈਂਦਾ ਕਹੈ, 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ! ਤੁਵ
 ਤਰਵਾਰ।

ਭਈ ਰੂਪ ਕਲਮਾ ਅਬਹਿ, ਕਰੀਯਹਿ
 ਮੋਹਿ ਉਧਾਰ' ॥ ੫੫ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਸੇ 'ਪੈਂਦਖਾਨ ਬੱਧ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਸਪਤ
 ਬਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥ ੨੭ ॥

੨੮. [ਅਸਮਾਨ ਖਾਨ ਬੱਧ]

੨੨<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੨੯

ਦੋਹਰਾ:

ਪੈਂਦਖਾਨ ਜਬਿ ਦੀਨ ਹੈ,

ਕੀਨਸਿ ਬਾਕ ਬਖਾਨ।

'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੁਮਰੇ ਹਾਥ ਕੀ,

ਮਿਸਰੀ^੧ ਕਲਮਾ ਜਾਨ' ॥ ੧ ॥

^੧ਤਲਵਾਰ। ਮਿਸਰ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ ਹੈ, ਮਿਸਰੀ = ਜਮਾਈ ਖੰਡ, ਤਲਵਾਰ ਤੇ ਕਲਮ ਤ੍ਰੈਏ ਮਿਸਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮਿਸਰੀ ਕਹਿਲਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਿਸਰ ਅਰਬੀ ਪਦ ਹੈ। ਤੇਰੇ ਹੱਥ ਦੀ ਮਿਸਰੀ (= ਤਲਵਾਰ) ਨੂੰ ਮੈਂ ਕਲਮਾਂ ਜਾਣਿਆਂ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਚ ਧੂਨੀ ਇਹ ਹੈ, ਕਲਮਾ ਸਾਰੇ ਦੁਖਾਂ ਦਾ ਨਾਸ਼ਕ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਚ ਜਿਵੇਂ ਮੰਨੀਦਾ ਹੈ, ਤਿਵੇਂ ਮਿਸਰੀ ਹਕੀਮਾਂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਰੋਗਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਾਰਕ ਮੰਨੀ ਹੈ, ਸੋ ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਤਲਵਾਰ ਨੂੰ ਦੁਖਨਾਸ਼ਕ ਤੇ ਮਿੱਠੀ ਕਰਕੇ ਮੰਨਿਆਂ ਹੈ। ਭਾਵ ਆਪਦੇ ਹੱਥੋਂ ਮਰਨਾ ਹੀ ਮੇਰਾ ਉਧਾਰ ਹੈ, ਕਲਮੋਂ ਨੇ ਮੇਰਾ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਸਾਰਨਾ।

ਚੌਪਈ:

ਸੁਨਤਿ ਸਨੇਹ ਰਿਦੈ ਹੁਇ ਆਯੋ।

ਪਤਿਪਾਰਜੋ^੧ ਪੁਰਬ, ਅਪਨਾਯੋ।^੧ਪਾ:-ਬਪੁ ਧਾਰਜੋ।

ਨਿਜ ਕਰ ਗ੍ਰਾਸ ਪਾਇ ਮੁਖ ਮਾਂਹੀ।

ਉੱਤਮ ਵਸਤੁ ਦੇਤਿ ਨਿਤ ਜਾਂਹੀ ॥ ੨ ॥

ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਪੋਸ਼ਿਸ਼ ਪਹਿਰਾਇ।

ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਕੇ ਅਸਨ ਅਚਾਇ।

ਪੁਨਹਿ ਬਿਲੋਕਿ ਜਿਸਹਿ ਹਰਖਾਵੈਂ।

ਦਾਨ ਮਾਨ ਦੇ ਨਿਤ ਤ੍ਰਿਪਤਾਵੈਂ ॥ ੩ ॥

ਤਿਸ ਕੀ ਦਸਾ ਦੇਖਿ ਦਖਵਾਰੀ।

ਕਮਲ ਬਿਲੋਚਨਿ ਤੇ ਤਜਿ ਵਾਰੀ।

^੧ਜਲ।

ਬਦਨ ਸ੍ਰੇਦ ਜਿਸ ਕੇ ਬਹੁ ਹੋਵਾ।

ਤਰਫਤਿ ਪਰਜੋ ਘਾਮ^੧ ਮਹਿ ਜੋਵਾ ॥ ੪ ॥^੧ਧੁੱਪੇ।

ਸਿਪਰ ਸਾਥ ਕੀਨਸਿ ਤਬਿ ਛਾਯਾ।

ਹੋਤ ਬਦਨ ਪਰ ਘਾਮ^੨ ਮਿਟਾਯਾ।

ਦੇਖਤਿ ਖਰੇ ਅਸੂ ਦਿਗ ਝਰੈਂ।

ਪੈਂਦਖਾਨ ਕੇ ਮੁਖ ਪਰ ਪਰੈਂ ॥ ੫ ॥

ਜਿਸ ਕਾਸ਼ਟ ਕੇ ਪਾਰ ਬਧਾਵੈਂ।

^੧ਜਿਵੇਂ ਕਾਠ ਨੂੰ ਪਾਲ ਕੇ ਵਧਾਂਵਦਾ ਹੈ (ਜਲ)।

ਅਪਨਿ ਜਾਨਿ ਤਿਹ ਜਲ ਨ ਡੁਬਾਵੈਂ।

ਤਰਫਤਿ ਪਰਜੋ ਛਿਨਕ ਮੈਂ ਮਰਜੋ।

ਸਤਿਗੁਰ ਨੇਹੁ ਅਧਿਕ ਉਰ ਕਰਜੋ^੧ ਦੇਖੋ ਅਗਲੀ ਟੁਕ।

॥ ੬ ॥

-ਤਜਾਗਹਿ ਸਸਤ੍ਰ- ਮਨੋਰਥ ਧਾਰਾ।

-ਹਤੇ ਹਮਹੁ ਨਰ ਤੁਰਕ ਹਜ਼ਾਰਾ।

ਪ੍ਰਤਿਪਾਰਜੇ ਨਿਜ ਕਰ ਤੇ ਘਾਯੋ-।

ਇਤਤਜਾਦਿਕ ਸਭਿ ਦੋਸ਼ ਉਪਾਯੋ[†] ॥ ੭ ॥

[†]ਇਥੇ ਮਹਾਂਬੀਰ, ਮਹਾਂ ਜੋਧਾ, ਰਣ ਤੱਤੇ ਵਿਚ ਬੀਰ ਰਸ, ਰੌਦ੍ਰ ਰਸ ਤੇ ਬੀਭਤਸ ਰਸ ਦੇ ਚੁਫੇਰੇ ਛਾ ਰਹੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਕਮਾਲ ਦੀ ਅੰਦਰਲੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨਾਲ ਇਕਦਮ ਕਰੁਣਾਰਸ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ। ਮਾਮੂਲੀ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਇਸ ਵੇਲੇ ਪਿਆਰ ਦੇ ਵਲਵਲੇ ਤੇ ਸਤੋਗੁਣੀ ਭਾਵ ਕਦੇ ਨ ਉਪਜਦੇ, ਉਸਦਾ ਹਿਰਦਾ ਰੌਦ੍ਰ ਰਸੀ ਰੰਗ ਵਿਚ ਕਰੜਾ ਪੱਥਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ, ਪਰ ਇਥੇ ਦੈਵੀ ਅਸਲਾ ਹੈ ਪਿਆਰ ਆਪ ਦਾ ਸਰੂਪ ਹੈ, ਗੁਰ ਅਵਤਾਰ ਹਨ, ਆਤਮ ਉਧਾਰ ਕਰਨਾ ਆਪ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਕਮਾਲ ਦੀ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਤੇ ਕਮਾਲ ਦੀ ਅਲੂਹੀਅਤ ਵੇਗ ਵਿਚ ਆਈ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਡਿਗਦੇ ਪੈਂਦੇ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, 'ਪੜ੍ਹ ਕਲਮਾਂ।' ਉਸ ਬੀ ਸਤਿਸੰਗ ਕੀਤਾ ਹੋਯਾ ਸੀ, ਮੌਤ ਆਈ ਦੇ ਭੈ ਹੇਠਾਂ ਆਪਣੇ ਕੁਸੰਗ ਦੇ ਅਸਰ ਤੋਂ ਨਿਕਲਕੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਆਪ ਦੀ ਤਲਵਾਰ ਕਲਮਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਅਰਥਾਤ ਉਹ ਮੁੜ ਜੱਗਜਾਸਾ ਭਾਵ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤੇ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੋਂ ਪਿਆਰ ਦਾ ਉਬਾਲ ਖਾਧਾ ਹੈ ਸੁ। ਇਧਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਮਿਹਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮਨ ਦ੍ਰਵੇ ਤਾਂ ਹੀ ਦੂਸਰੇ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਉਬਾਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਅੰਦਰੋਂ ਦ੍ਰਵ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰੂਹ ਦੇ ਜੱਫੇ ਵਿਚ ਲਿਆ ਹੈ, ਨੈਣਾਂ ਤੋਂ ਪਿਆਰ ਅੱਥਰ ਕੇਰੇ ਹਨ, ਹੱਥ ਨਾਲ ਢਾਲ ਦੀ ਛਾਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਉਂ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਪਾਰ ਉਤਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਲੜਨਾ ਫਰਜ਼ ਸੂਰਮਗਤੀ ਦਾ ਸੀ, ਮਰਨ ਲਗੇ ਮਿੱਤ੍ਰ ਤੇ ਵੈਰੀ ਦੀ ਕਲਿਆਨ ਕਰਨੀ ਫਰਜ਼ ਪੈਗੰਬਰੀ ਦਾ ਸੀ। ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੋਇ ਨਿਬਾਹੇ ਹਨ। ਸ਼ੰਕਾ ਉਪਜਦੀ ਹੈ ਕਿ 'ਅਸਾਂ ਹੱਥੀਂ ਪਾਲਿਆ ਸੀ, ਆਦਿਕ ਆਪਣੇ ਤੇ ਜੋ ਦੋਸ਼ ਅਰੋਪੇ ਹਨ, ਇਹ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਹੈ', ਪਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹੋ ਸ਼ਰਜ਼ੋਰੀ ਹੀ, ਜੋ ਇਸ ਵੇਲੇ ਪੈਂਦਖਾਨ ਦੀ ਨਿਮਕ ਹਰਾਮੀ, ਪਲ ਪੋਸ, ਖਾ ਪੀ, ਕਮਾਲ ਦੇ ਪਿਆਰ ਲੈ ਕੇ ਜੁੱਧ ਰਚਾਉਣੇ ਤੇ ਕਤਲ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਮੈਦਾਨ ਮੰਡਣੇ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਉਪਜ ਰਹੇ ਪਿਆਰ ਤੇ ਦਇਆ ਦੇ ਭਾਵ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਆਪ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਮਿਹਰ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਆਉਣਾ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਕਲਿਆਣ ਕਰਨੀ। 'ਅਵਗੁਣ ਕੀਤੇ ਹਰਿ ਨ ਚਿਤਾਰੇ' ਦੇ ਅਸੂਲ ਮੂਜਬ ਮਨ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਵਲ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦਿੱਤਾ, ਸਦਾ ਅਦੋਸ਼ ਗੁਰੂ ਜੀ ਓਹ ਖਿਆਲ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਚਿਤਵਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਨ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦ੍ਰਵੇ ਤੇ ਤੁੱਠ ਕੇ ਮਿਹਰ ਕਰ ਦੇਵੇ, ਇਉਂ ਆਪਣੇ ਬਿਰਦ ਦੀ ਆਨ ਨੂੰ ਪਾਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹਜ਼ੋਰੀ ਹੈ। ਜੇ ਪੈਂਦੇ ਦਾ ਵਾਰ ਚਲ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਕਦੇ ਛਡਦਾ? ਐਸੇ ਖੂਨ ਦੇ ਪਿਆਸੇ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਅੰਤ ਸਮੇਂ ਤਾਰਨ ਦਾ ਫਿਕਰ ਕਰਨਾ ਤੇ ਅਧਿਕ ਸਨੇਹ ਵਿਚ ਆਕੇ ਤਾਰ ਦੇਣਾ ਰੂਹਾਨੀ ਬਲ ਦਾ ਕਮਾਲ ਤੇ ਆਤਮ ਦ੍ਰਵਣਤਾ ਦੀ ਆਦਰਸ਼ਕ ਉਚਿਆਈ ਹੈ।

ਅੱਗੇ ਚੱਲਕੇ ਅਸਮਾਨ ਖਾਨ ਦੇ ਮਰਨ ਤੇ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਬੀ ਦ੍ਰਵਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਬੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਉਂਦੇ ਜਾਗਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਦੇ ਆਤਮ ਬਲ ਤੇ ਪਿਆਰ ਦੇ ਸਬੂਤ ਹਨ, ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨਹੀਂ। ਜੋ ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਵਿਚ ਜਾਗ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਮੈਦਾਨ ਜੰਗ ਵਿਚ ਕਠੋਰ, ਦਇਆਹੀਨ ਤੇ ਪੱਥਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਤਜਿ ਅਬਿ ਦੇਤਿ ਤਉ ਕਠਨਾਈ।

ਲਰਨ ਹੇਤੁ ਸੈਨਾ ਸਮੁਹਾਈ।

ਸਕਲ ਕਹੈ -ਤ੍ਰਾਸਤਿ ਤਜਿ ਦਏ-।

ਇਮ ਬਿਚਾਰ ਨਹਿ ਤਜਾਗਤਿ ਭਏ।[†] 'ਨਾਂ ਤਿਆਗੇ ਸਸਤ੍ਰ।

॥ ੮ ॥

ਜਬਿ ਪੈਂਦਾ ਗੁਰ ਕੀ ਦਿਸਿ ਧਾਯੋ।

ਖਾਂ ਅਸਮਾਨ ਸੰਗ ਹੀ ਆਯੋ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿੱਤੇ ਤਿਹ ਅਟਕਾਯੋ।

'ਕਹਾਂ ਜਾਤਿ? ਇਤ ਰਹਹੁ!' ਅਲਾਯੋ

॥ ੯ ॥

ਤਾਨਿ ਧਨੁਖ ਕੋ ਤੀਰ ਪ੍ਰਹਾਰਾ।

ਖਾਂ ਅਸਮਾਨ ਇਨਹੁੰ ਪਰ ਮਾਰਾ।

ਦੋਨਹੁੰ ਸੁਭਟ ਅਰੇ ਰਨ ਮਾਂਹੀ।

ਧਰਿ ਉਰ ਤ੍ਰਾਸ ਮਿਟੇ ਕਿਮ ਨਾਂਹੀ। 'ਡਰ ਕੇ (ਦੋਵੇਂ) ਪਿਛੇ ਨਹੀਂ ਹਟੇ।

॥ ੧੦ ॥

ਫੇਰਹਿ ਤੁਰੰਗ ਪ੍ਰਹਾਰਹਿ ਤੀਰ।

ਕਬਹੁੰ ਦੂਰ ਕਬਿ ਹੋਵਹਿ ਨੀਰ।

'ਨੇੜੇ।

ਧਨੁ ਬਿੰਦ੍ਯਾ ਅਪਨੀ ਦਿਖਰਾਵੈਂ।

'ਤੀਰ ਅੰਦਾਜ਼ੀ।

ਕਰਿ ਤੂਰਨਤਾ ਤੀਰ ਚਲਾਵੈਂ ॥ ੧੧ ॥

ਲਗਯੋ ਨ ਕੋਊ ਇਤਿ ਉਤ ਟਰੈਂ।

ਨਿਜ ਨਿਜ ਅੰਗ ਬਚਾਵਨ ਕਰੈਂ।

ਖਾਂ ਅਸਮਾਨ ਕ੍ਰੋਧ ਤਬਿ ਕੀਨਾ।

ਤੀਛਨ ਅਹਿ ਸਮ ਭੀਛਨ ਲੀਨਾ ॥ ੧੨ ॥

ਜੋੜਿ ਜੋਹ ਮਹਿ ਜੋਰ ਸਮੇਤ।

ਛੋਰਯੋ ਬਾਨ ਹਾਨਿ ਕੇ ਹੇਤੁ।

ਲਗਯੋ ਜੀਨ ਮੈਂ ਜਾਇ ਮਹਾਨ।

'ਮਾਰਨ ਲਈ।

ਨਿਫਲਯੋ ਵਾਰ ਖਾਨ ਅਸਮਾਨ ॥ ੧੩ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਕ੍ਰੋਧਤਿ ਜੁੱਧ।

ਲਿਯੋ ਬਾਨ ਖਪਰਾ ਇਕ ਸੁੱਧ।

'ਤਿੱਖਾ।

ਤਾਨਿ ਕਾਨ ਲਗ ਤਾਨ ਮਹਾਨਾ।

'ਬੜੇ ਜੋਰ ਨਾਲ ਕੰਨ ਤੱਕ ਤਾਣ (ਖਿੱਚ) ਕੇ।

ਛੁਟਯੋ ਸ ਬੇਗ ਜੁ ਸਰਪ ਸਮਾਨਾ ॥ ੧੪ ॥

ਲਗਯੋ ਖਾਨ ਕੇ ਭਾਲ ਬਿਸਾਲਾ।

ਜਨੁ ਨਿਧਿ ਦੇਖਤਿ ਪਹੁੰਚਯੋ ਬਜਾਲਾ।

'ਮਾਨੋਂ ਸੱਪ ਖਜ਼ਾਨਾ ਵੇਖਕੇ ਪੁੱਜਾ ਹੈ। (ਕਮਾਲ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਹੈ)।

ਸਿਰ ਕੋ ਫੋਰਿ ਪਾਰ ਤਬਿ ਪਰਯੋ।

ਖਾਂ ਅਸਮਾਨ ਤੁਰੰਗ ਤੇ ਗਿਰਯੋ ॥ ੧੫ ॥

ਪਰਯੋ ਨਿਕਟਿ ਬਾਬਾ ਚਲਿ ਗਯੋ।

ਜਾਨਿ ਸਖਾ ਸਮ ਤਬਿ ਰੁਦਨਯੋ।

ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਪਿਖਿ ਕੈ ਤਤਕਾਲਾ।

ਹਯ ਕੋ ਪ੍ਰੇਰਤਿ ਪਹੁੰਚਿ ਉਤਾਲਾ ॥ ੧੬ ॥

'ਤੁਰਕ ਤੀਰ ! ਤੁਮ ਠਾਂਢੇ ਕਹਾਂ ?

ਦੇਖਹੁ ਲਸਕਰ ਉਮਡਯੋ ਮਹਾਂ।
 ਬਨਹੁ ਸੁਚੇਤ ਲਰਨ ਕੇ ਹੇਤ।
 ਕੈ ਅਬਿ ਪਹੁੰਚਹੁ ਜਾਇ ਨਿਕੇਤਾ ॥ ੧੭ ॥
 ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਕਹੈ।
 'ਹਮ ਸੋਂ ਨਿਤ ਖੇਲਤਿ ਇਹ ਰਹੈ।
 ਬੈਸ ਬਰੋਬਰ ਧਰਤਿ ਸਨੇਹੁ।
 ਮਿਲਵਤਿ ਬਿਹਸਤਿ ਨਿਤਪ੍ਰਤਿ ਏਹੁ
 ॥ ੧੮ ॥

ਬੋਲਤਿ ਵਹਿਰ ਅਰੂਢ ਸਿਧਾਰਤਿ।
 ਮਿਲਿ ਹਮ ਸੋਂ ਬਨ ਮ੍ਰਿਗਨ ਸੰਘਾਰਿਤ।
 ਅਬਿ ਨਹਿੰ ਉਠਤਿ ਨ ਬੋਲਤਿ ਕੈਸੇ।
 ਹਮ ਢਿਗ ਖਰੇ ਦੇਖਿ ਕਰਿ ਐਸੇ ॥ ੧੯ ॥
 ਬਿਧੀਚੰਦ ਕਹਿ 'ਇਹ ਮਰਿ ਗਯੋ।
 ਤੁਮਰੇ ਕਰ ਤੇ ਸੁਭ ਪਦ ਲਹਯੋ।
 ਜੀਵਤਿ ਇਹਾਂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਬਹੁ ਧਾਰਹੁ।
 ਭਯੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਭਵ ਤੇ ਅਬਿ ਤਾਰਹੁ'
 ॥ ੨੦ ॥

ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਸੁਤ ਬਿਸਮਾਯੋ।
 -ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਧਰਨ ਕੇ ਇਹੁ ਫਲ ਪਾਯੋ।
 ਰਨ ਕੇ ਲਰਨ ਤਨਕ ਨਹਿੰ ਦਯਾ^੧।
 ਹੁਤੋ ਸਖਾ ਸਮ ਹਮ ਹਤਿ ਦਯਾ^੧ -
 ॥ ੨੧ ॥

^੧ਕ੍ਰਿਪਾ।^੧ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ।

ਏਵ ਬਿਸੂਰਤਿ ਗੁਰ ਢਿਗ ਆਯੋ।
 ਦੇਖਤਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬਦਨ ਕੁਮਲਾਯੋ।
 ਹੇਰਿ ਪੁੱਤ੍ਰ ਕੀ ਦਸਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ।
 ਸਤਿਗੁਰ ਧੀਰਜ ਦਈ ਬਿਸਾਲੂ ॥ ੨੨ ॥
 ਸੰਗ ਸੁਭਟ ਦੇ ਕਹਿ ਤਬਿ ਦੋਇ।
 ਘਰ ਅੰਤਰ ਪਹੁੰਚਾਏ ਸੋਇ।
 ਕਰਿ ਚਿਤ ਸ਼ਾਂਤਿ ਬੈਠਿ ਕਰਿ ਰਹੇ।
 ਭਏ ਤੂਸ਼ਨੀ ਸੁਨੇ ਨ ਕਹੇ ॥ ੨੩ ॥
 ਜਬਿ ਦੋਨਹੁ ਖਾਂ ਸਸੁਰ ਜਵਾਈ।
 ਸੰਘਰ ਘਨੇ ਘੋਰ ਮਹਿ ਘਾਈ^੧।

^੧ਮਾਰੇ ਗਏ।

ਕੁਤਬਖਾਨ ਅਰੁ ਕਾਲੇ ਖਾਨ।
 ਤਜਾਗੀ ਆਸਾ ਬਿਜੈ ਮਹਾਨ ॥ ੨੪ ॥
 -ਲਸਕਰ ਜਿਸ ਕੇ ਸੰਗ ਚਢਾਯੋ।
 ਹੁਕਮ ਸ਼ਾਹੁ ਕਰਿ ਹਮਹਿ ਪਠਾਯੋ।
 ਸੋ ਬਾਜੀ ਸਭਿ ਹੋਈ ਨਾਸ਼।
 ਗੁਰ ਪਕਰਨ ਕੋ ਛੁਟਯੋ ਬਿਸਾਸ-
 ॥ ੧੫ ॥

ਕਾਲੇਖਾਨ ਬਖਾਨਤਿ ਖਰੋ।
 'ਕਹੋ ਕੁਤਬਖਾ ਅਬਿ ਕਯਾ ਕਰੋ'?
 ਪੈਂਦੇਖਾਨ ਜੰਗ ਮਰਿਵਾਇ।
 ਗੁਰੂ ਮਵਾਸ ਰਹਹਿ ਇਸ ਥਾਇੰ ॥ ੨੬ ॥
 ਹਟਿ ਕਰਿ ਲਵਪੁਰਿ ਓਰ ਸਿਧਾਰੈਂ।
 ਕਿਮ ਹਜ਼ਰਤ ਕੋ ਬਦਨ ਦਿਖਾਰੈਂ?
 -ਗੁਰ ਕੋ ਗਹਹਿ ਕਿ ਮਾਰਹਿ ਜੰਗ-।
 ਇਮ ਕਹਿ ਚਢੇ ਸ਼ਾਹੁ ਕੇ ਸੰਗ ॥ ੨੭ ॥
 ਦੋਨਹੁ ਮਹਿ ਇਕ ਭੀ ਨਹਿ ਬਨੀ।
 ਹਸਹਿ ਕਚਹਿਰੀ ਹਮ ਕੋ ਘਨੀ।
 ਲਾਖਹੁ ਧਨ ਕੇ ਦੈ ਸਿਰੁਪਾਉ।

ਬਡਿਆਏ ਦੇਖਤਿ ਉਮਰਾਉ^੧ ॥ ੨੮ ॥

^੧ਉਮਰਾਵਾ ਦੇ ਦੇਖਦਿਆਂ।

ਕਹਾਂ ਉਪਾਇ ਕਰਹਿ, ਕਹਿ ਦੇਹੂ^੧ ?

^੧ਕਹਿ ਦਿਓ ਕੀ ਉਪਾਉ ਕਰੀਏ।

ਨਾਤੁਰ ਮਰਨ ਮੂੰਡ ਪਰ ਲੇਹੁ।
 ਲਸਕਰ ਲਰਤਿ ਗਯੋ ਮਰਿ ਘਨੋ।
 ਕਬਿਹੂੰ ਜਨਨੀ ਜਨੇ ਨ ਮਨੋ ॥ ੨੯ ॥
 ਕੁਤਬਖਾਨ ਸੁਨਿ ਕੀਨਿ ਬਖਾਨਿ।
 'ਲੇਹੁ ਬਿਚਾਰ ਆਪ ਬੁਧਿਵਾਨ।
 ਗਹਹੁ ਗੁਰੂ ਕੈ ਲੀਜੈ ਮਾਰਿ।
 ਇਸ ਬਨ ਮਸਲਤ ਅਪਰ ਨ ਸਾਰ
 ॥ ੩੦ ॥

ਲਰਿਬੇ ਬਿਨਾ ਉਪਾਇ ਨ ਔਰ।
 ਮਾਰਹੁ ਕੈ ਮਰੀਅਹਿ ਇਸ ਠੌਰ।
 ਸਭਿ ਲਸਕਰ ਕੋ ਕਰਿ ਇਕ ਥਾਇੰ।
 ਸਮੁਖ ਚਲਹਿ ਦੁੰਦਭਿ ਬਜਵਾਇ ॥ ੩੧ ॥

ਮਾਰੇ ਗਏ ਗਿਰੇ ਸੋ ਖੇਤ†।

†ਪਾ:-ਮਰੇ ਜਾਹਿ ਰਹੇ ਸੋ ਖੇਤ।

ਜੀਵਤਿ ਪਹੁੰਚਹੁ ਹੋਹੁ ਸੁਚੇਤ।

ਕੈ ਲਿਹੁ ਮਾਰਿ ਕਿ ਘੇਰਹੁ ਗਹੇ।

ਇਸ ਕਾਰਜ ਮਹਿ ਬਿਲਮ ਨ ਲਹੇ

॥ ੩੨ ॥

ਸਵਾਜਾਮ ਨਿਸ ਤੇ ਰਣ ਲਰੇ।

ਬਾਸਰ ਡੇਢ ਜਾਮ ਅਬਿ ਚਰੇ।

ਭਏ ਥਕਤਿ ਸਭਿ ਹਯਨਿ ਸਮੇਤ।

ਅਬਿ ਕਰਿ ਹੇਲ ਜੀਤੀਐ ਖੇਤ' ॥ ੩੩ ॥

ਇਮ ਸੁਨਿ ਕੈ ਤਬਿ ਕਾਲੇ ਖਾਨਾ।

'ਬਜਹਿ ਜੁਝਾਊ' ਹੁਕਮ ਬਖਾਨਾ।

ਨਰ ਪਠਿ ਸਭਿ ਭਟ ਲਿਏ ਬਟੋਰ।

ਬੰਧਯੋ ਟੋਲ ਭਨਯੋ ਤਿਨ ਓਰ' ॥ ੩੪ ॥

†ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ:-।

'ਜੋ ਅਬਿ ਪ੍ਰਾਨਨਿ ਪਜਾਰੇ ਕਰੈ।

ਸੁਤ ਬਨਿਤਾ ਘਰ ਪ੍ਰੀਤੀ ਧਰੈ।

ਸੋ ਹਟਿ ਜਾਹੁ ਸਸਤ੍ਰ ਕੋ ਤਜਾਗਹੁ।

ਅਪਰ ਜੀਵਕਾ ਕਰਿਬੇ ਲਾਗਹੁ ॥ ੩੫ ॥

ਜਿਸ ਨੇ ਕਰਨ ਹੋਇ ਬਡ ਜੰਗ।

ਸੋ ਬਨਿ ਸੁਭਟ ਚਲੋਂ ਹਮ ਸੰਗ।

ਜੀਤ ਲੇਹੁ ਧਨ ਗਨ ਕੋ ਪਾਵਹੁ।

ਭੋਗਹੁ ਸੁਖ ਜਗ ਜਸੁ ਸੁ ਬਢਾਵਹੁ

॥ ੩੬ ॥

ਮਰਹੁ ਜੁੱਧ ਮਹਿ ਭਿਸਤ ਸਿਧਾਰਹੁ।

ਦੁਹ ਲੋਕਨਿ ਮਹਿ ਸੁਖ ਨਿਰਧਾਰਹੁ।

ਡਰਹਿ ਜੁ ਮਰਿਬੇ, ਸੋ ਹਟਿ ਰਹੈ।

ਮਿਹਨਤ ਕਰਹਿ ਮਜੂਰੀ ਲਹੈ ॥ ੩੭ ॥

ਮੁਗਲ ਪਠਾਨ ਕਿ ਸੱਯਦ ਨੰਦ'।

†ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਹੋ।

ਤੁਮ ਸਭਿਹਿਨਿ ਕੇ ਬੰਸ ਬਿਲੰਦ।

ਸ਼ਾਹੁ ਚਾਕਰੀ ਕਰਤਿ ਹਮੇਸ਼।

ਰਹੇ ਭੋਗਤੇ ਅਨੰਦ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ॥ ੩੮ ॥

ਅਬਿ ਇਹ ਹਜ਼ਰਤ ਕੋ ਲਖਿ ਕਾਜ।

ਦੁਤੀਯੇ ਕਰਹੁ ਬੰਸ ਕੀ ਲਾਜ।

ਕਰਿ ਉਤਸਾਹੁ ਪਰਹੁ ਇਕ ਬਾਰੀ।
ਗਹਹੁ ਕਿ ਗੁਰ ਕਹੁ ਲੀਜਹਿ ਮਾਰੀ'
॥ ੩੯ ॥

ਸੁਨਿ ਜੋਧ ਹੈ ਕੈ ਸਵਧਾਨ।
ਕਹਜੇ 'ਦੇਖੀਏ ਅਬਿ ਘਮਸਾਨ।
ਰਣ ਮਰਿ ਰਹੈ ਕਿ ਮਾਰਿਹੰ ਦੌਰਿ।
ਕੈ ਗਹਿ ਆਨੈ ਗੁਰ ਇਸ ਠੌਰ' ॥ ੪੦ ॥

ਇਮ ਲਸਕਰ ਕਰਿ ਉਤ ਉਤਸਾਹੁ।
ਪ੍ਰੇਰੇ ਕਾਲ ਮਰਣ ਰਣ ਮਾਂਹੂ।
ਸਭਿ ਉਮਰਾਵਨਿ ਕੇਰ ਸਮੇਤ।
ਉਮਡੇ ਅੱਗੁ ਬੀਚ ਬਡ ਖੇਤ ॥ ੪੧ ॥

ਹੇਲਾ ਕਰਿਬੇ ਮਸਲਤ ਕਰੀ।
ਸਤਿਗੁਰ ਜਾਨਜੇ ਪਹੁੰਚੇ ਅਰੀ।
ਤੀਰਨਿ ਸੰਗ ਨਿਖੰਗ ਭਰਜੇ ਹੈ।
ਸਾਵਧਾਨ ਦਲ ਅਪਨਿ ਕਰਜੇ ਹੈ ॥ ੪੨ ॥

'ਪ੍ਰਿਥਮ ਹਤਜੇ ਲਸਕਰ ਅਰਿ' ਘਨੇ।
ਬਚਜੇ, ਹੇਲ ਇਕ ਤੇ' ਅਬਿ ਹਨੇ।

¹ਵੈਰ ਦਾ।

¹ਇਕ ਹੱਲੇ ਨਾਲ।

ਮਰਹਿ ਸੁਰਗ ਮਹਿ ਪਹੁੰਚਹਿ ਜਾਇ।
ਜੀਵਤਿ ਸੁਖ ਭੋਗਹਿ ਧਨ ਆਇ'
॥ ੪੩ ॥

ਇਮ ਕਹਿ ਇਕ ਥਲ ਸਭਿਨਿ ਬਟੋਰੇ।
ਕਰੇ ਸੁਚੇਤ ਰਿਪੁਨਿ ਕੀ ਓਰੇ।
ਕਹਿ ਕਰਿ ਸਭਿ ਦੁੰਦਭਿ ਬਜਵਾਏ।
ਭਏ ਸਕਲ ਤੁਰਕਨਿ ਸਮੁਹਾਏ ॥ ੪੪ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਸੇ 'ਅਸਮਾਨ ਖਾਨ ਬੱਧ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ
ਅਸ਼ਟਬਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥ ੨੮ ॥

੨੯. [ਮਿਹਰਾਂ ਤੇ ਕੁਤਬ ਖਾਂ ਬੱਧ]

੨੯<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੩੦

ਦੋਹਰਾ:

ਬਿਧੀਚੰਦ ਸੋਂ ਗੁਰ ਕਹਜੇ,
 'ਲੇਹੁ ਸੰਗ ਅਸਵਾਰ।
 ਪਰਹੁ ਬਰੋਬਰ ਤੇ ਅਬਹਿ,
 ਲੀਜੈ ਤੁਰਕ ਸੰਘਾਰਿ' ॥ ੧ ॥

ਰਸਾਵਲ ਛੰਦ:

ਕਰੇ ਸਾਵਧਾਨਾ। ਸਭੈ ਮੇਲ ਠਾਨਾ।
 ਇਤੇ ਮਾਂਹਿ ਆਏ। ਮਹਾਂ ਸ਼ੋਰ ਪਾਏ 'ਆਏ (ਤੁਰਕ)।
 ॥ ੨ ॥
 ਤੁਫੰਗਾਨਿ ਛੋਰੀ। ਚਲੀ ਬ੍ਰਿੰਦ ਗੋਰੀ। 'ਸਿਖਾਂ ਨੇ)।
 ਬਡੇ ਹੇਲ ਘਾਲਾ। ਬਮੈਂ ਪੁੰਜ ਜੁਲਾ। 'ਬੜੀ ਅੱਗ ਨਿਕਲੀ ਭਾਵ ਬੰਦੂਕਾਂ ਚਲੀਆਂ।
 ॥ ੩ ॥
 ਮਨ ਮੇਘ ਔਨਾ। ਉਡਾਯੋ ਸੁ ਪੌਨਾ। 'ਮਾਨੋਂ ਆਉਂਦੇ ਬੱਦਲ ਨੂੰ।
 ਬਰੂਦੰ ਪ੍ਰਕਾਸੈ। ਛਟਾ ਜੈਸ ਭਾਸੈ ॥ ੪ ॥
 ਕੜੰਕਾਰ ਉੱਠੈ। ਮਨੋ ਜ਼ੋਰ ਵੁੱਠੈ। 'ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਬਰਖਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।
 ਕ੍ਰਿਖੀ ਬੀਰ ਕੁੱਠੈ। ਪਰੇ ਭੂਮਿ ਲੁੱਠੈ^੨ 'ਸੂਰਮਿਆਂ ਰੂਪ ਖੇਤੀ ਕੋਹੀ ਗਈ। ^੨ਲੁਛਦੇ ਹਨ।
 ॥ ੫ ॥
 ਪਰੀ ਮਾਰ ਗੋਰੀ। ਕਸੌਂ ਪੁੰਜ ਛੋਰੀ।
 ਧਵਾਵੈਂ ਤੁਰੰਗੰ। ਚਲਾਵੈਂ ਤੁਫੰਗੰ ॥ ੬ ॥
 ਭਯੋ ਸੂਰ ਮੇਲਾ। ਮਨੋ ਫਾਗ ਖੇਲਾ।
 ਪਤੰਗੀ। ਸੁਰੰਗਾ। ਭਏ ਸ਼੍ਰੋਣ ਸੰਗਾ ॥ ੭ ॥ 'ਲਾਲ ਵਕਮ ਦੀ ਲਕੜੀ ਦਾ ਰੰਗ।
 ਪਰੇ ਏਕ ਬਾਰੀ। ਬਕੈਂ ਮਾਰ ਮਾਰੀ।
 ਹਲਾਹੂਲ ਰੇਲੇ। ਪਰੀ ਨ ਪਿਛੇਲੇ। ॥ ੮ ॥ 'ਪਿਛੇ (ਸੈਨਾ) ਨ ਪਈ।
 ਗਿਰੇ ਬੀਰ ਮਾਨੀ। ਬਡੇ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਪਾਨੀ।
 ਭਯੋ ਅੰਧਕਾਰਾ। ਵਧੀ ਧੂਮ ਧਾਰਾ ॥ ੯ ॥
 ਉਡੀ ਧੂਲ ਛਾਈ। ਦਿਨੇਸ਼ੰ ਛਪਾਈ। 'ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਛੁਪਾ ਲਿਆ।
 ਬਜੇ ਰਾਗ ਮਾਰੂ। ਸੁ ਜੂਝੈਂ ਜੁਝਾਰੂ। 'ਸੂਰਮੇ।
 ॥ ੧੦ ॥
 ਦਿਸ਼ਾ ਦੌਨ ਸੂਰੰ। ਰਿਦੇ ਕ੍ਰੋਧ ਪੂਰੰ।
 ਕਰੇ ਲਾਲ ਨੈਨਾ। ਬਕੈਂ ਬਕ ਬੈਨਾ ॥ ੧੧ ॥

'ਗੁਰੂ ਬੀਰ ਗਾਢੇ'। ਕਹਾਂ ਆਪ ਠਾਢੇ? 'ਗੁਰੂ ਬੜਾ ਸੂਰਮਾ ਹੈ।
ਚਲੇ ਤਾਂਹਿ ਤੀਰੰ। ਦਿਖੈਂ ਕੈਸ ਧੀਰੰ। 'ਦੇਖੀਏ ਕੈਸਾ ਧੀਰਜਵਾਨ ਹੈ।

॥ ੧੨ ॥

ਗਹੇ ਮੇਲ ਕੈ ਕੈ। ਕਿਧੋਂ ਪ੍ਰਾਨ ਘੈ ਕੈ। 'ਕੱਠੇ ਹੋਕੇ।
ਕਰੋ ਜੀਤ ਭਾਰੀ। ਨ ਕੀਜੈ ਅਵਾਰੀ

॥ ੧੩ ॥

ਕਹੈਂ ਸ਼ੱਤ੍ਰੁ ਖੋਟੇ। ਜਬੈ ਲੋ ਨ ਹੋਟੇ। 'ਜਦ ਤਕ (ਅੱਗੋਂ) ਨਾ ਮੋੜੇ।
ਵਧੇ ਅੱਗੁ ਆਏ। ਤੁਰੰਗ ਧਵਾਏ ॥ ੧੪ ॥

ਦੋਹਰਾ:

ਮਾਰ ਮਾਰ ਇਵ ਕਰਤਿ ਰਿਪੁ, ਜਬਿ
ਘਾਲਜੋ ਘਮਸਾਨ।
ਓਰਤ ਆਏ। ਤੁਰਕ ਗਨ, ਸਕਲ ਮੇਲ ਕੋ 'ਟੁੱਟਕੇ ਆਏ।
ਠਾਨਿ ॥ ੧੫ ॥

ਸ਼੍ਰੋਯਾ:

ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਕੇ ਗਨ ਬੀਰ
ਸਹਾਰ ਸਕੈਂ। ਨ ਜਬੈ ਰਿਪੁ ਆਏ। 'ਭਾਵ, ਦੁਸ਼ਮਨ ਦਾ ਅੱਗੇ ਵਧੀ ਆਉਣਾ, ਇਹ ਗੱਲ ਨ
ਸਹਾਰ ਸਕੇ।
ਚੁੰਗ ਕੋ ਬਾਂਧਿ। ਨਿਸੰਗ ਗਏ ਵਧਿ 'ਤੁਮਲ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ।

ਆਗੇ ਤੁਫੰਗ ਸਮੂਹ ਚਲਾਏ।
ਜੋ ਗੁਲਕਾਂ ਛੁਟਿ ਸੁੰਕ ਗਈ
ਤੁਰਕਾਨਿ ਕੇ ਅੰਗ ਸਭੀ ਲਗਿ ਜਾਏ।
ਭੂਮ ਦੜਾਦੜ ਦੀਖਤਿ ਯੋ ਦਲ,
ਬ੍ਰਿੱਛ ਹਲੇ ਫਲ, ਸੂਰ ਗਿਰਾਏ। ॥ ੧੬ ॥

'ਬ੍ਰਿੱਛ ਦੇ ਹਿਲਾਇਆਂ ਜਿਵੇਂ ਫਲ ਡਿੱਗਦੇ ਹਨ ਤਿਉਂ
ਸੂਰਮੇ ਗਿਰਾਏ।

ਤੂਰਨ ਬ੍ਰਿੰਦ ਬਰੂਦ ਕੋ ਡਾਲਤਿ,
ਐਂਚਿ ਨਿਕਾਲਤਿ ਹੈਂ ਗਜ ਸੂਰੇ।
ਦੈ ਗੁਲਕਾਨਿ ਕੋ ਠੋਕਤਿ ਹੈਂ,
ਹਿਤ ਰੋਕਨ ਕੇ ਰਿਸ ਮੈਂ ਉਰ ਪੂਰੇ।
ਹਾਥ ਰਵਾਂ ਕਰਿ। ਛੋਰਤਿ ਸੰਮੁਖ
ਮਾਰਤਿ ਗੋਰਿਤ ਨੇਰ ਕਿ ਦੂਰੇ।
ਭੰਗ ਕੋ ਖਾਇ ਮਲੰਗ ਪਰੇ ਜਨੁ
ਯੋ ਰਣ ਖੇਤ ਪਰੇ ਭਟ ਰੂਰੇ ॥ ੧੭ ॥
ਜੋ ਮਰਿਗੇ ਸੁ ਪਰੇ ਧਰ ਪੈ ਭਟ

'ਹੱਥ ਨੂੰ ਰਵਾਂ ਕਰਕੇ, ਸੇਧ ਕੇ, ਸ਼ਿਸਤ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ।

ਜੀਵਤਿ ਆਨਿ ਮਿਲੇ ਇਕ ਬਾਰੀ।

ਦੋਨਹੁ ਬੀਰ ਲਏ ਦਲ ਕੋ

'ਅਮਿਯਾਂ, ਮਿਹਰਾ' ਹੱਥਯਾਰਨਿ ਧਾਰੀ।

ਛੋਰਿ ਦਈ ਇਕਬਾਰ ਤੁਫੰਗਨਿ

ਫੇਰ ਨਿਕਾਰਿ ਜੁਟੇ ਤਰਵਾਰੀ।

ਯੋਂ ਚਮਕੀ, ਜਨੁ ਬ੍ਰਿੰਦ ਛਟਾ

ਘਨ ਮੈਂ ਦਮਕੈ, ਬਹਿਰੈਂ ਕਰਿ ਸਾਰੀ। 'ਇਉਂ' ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ (ਤਲਵਾਰਾਂ) ਲਿਸ਼ਕ
ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

॥ ੧੮ ॥

ਕਾਟਤਿ ਆਪਸ ਮੈਂ ਭਟ ਅੰਗ

ਨਿਸੰਗ ਭਏ ਮਨ ਜੰਗ ਮਝਾਰੀ।

ਮੋਢਨਿ ਕੋ, ਕਟਿ ਕੋ ਕਟ ਦੇਤਿ',

ਕਿਨੂ ਅਸਿ ਤੁੰਡ ਕਿ ਮੁੰਡ ਪੈ ਝਾਰੀ।

'ਕੋਈ ਮੋਢਿਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਲੱਕ ਨੂੰ ਕੱਟ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

'ਕਿਸੇ ਨੇ ਤਲਵਾਰ (ਕਿਸੇ ਵੈਰੀ ਦੇ) ਮੂੰਹ ਤੇ ਅਥਵਾ
ਸਿਰ ਤੇ ਝਾੜ ਦਿੱਤੀ।

ਹਾਥ ਕਟੇ, ਕਿਹ ਗ੍ਰੀਵ ਕਟੀ

ਕਿਸ ਜਾਘ ਕਟੀ, ਬਡ ਤੂਰਨ ਧਾਰੀ।

ਰੰਗ ਲਈ ਅਸਿ ਸ਼੍ਰੋਨਤ ਸੋਂ,

ਮ੍ਰਿਤੁ ਚਾਬਤਿ ਪਾਨ ਜਯੋਂ ਜੀਭ ਨਿਕਾਰੀ। 'ਮੌਤ ਨੇ (ਮਾਨੋਂ) ਪਾਨ ਚਬਦਿਆਂ ਜੀਭ ਕੱਢੀ ਹੈ।

॥ ੧੯ ॥

ਮਾਨਹੁ ਬਯਾਹ ਸਮਾਜ ਬਨਯੋ

ਜਨ ਪ੍ਰੀਤਿ ਕਰੇ ਜੁਗ ਓਰ ਢਰੇ।

ਸੂਰਨਿ ਕੇ ਪਿਖਿ ਨੂਰਨਿ ਕੋ

ਕਰਿ ਤੂਰਨ ਹੂਰਨਿ ਆਨਿ ਬਰੇ।

ਬਾਦਤਿ ਬਾਜਤਿ 'ਮਾਰ' ਉਚਾਰਤਿ,

ਗਾਵਤਿ ਗੀਤ ਜੁ ਮੋਦ ਭਰੇ।

ਹੋਤਿ ਮਹਾਂ ਉਤਸਾਹੁ ਮਿਲੇ

ਪਟ ਰੰਗਤਿ ਰੰਗ ਸੁਰੰਗ ਖਰੇ। ॥ ੨੦ ॥

'ਲਹੂ ਦੇ) ਰੰਗ ਨਾਲ ਰੰਗੇ ਹੋਏ ਚੰਗੇ ਰੰਗ ਦੇ ਹੋ ਗਏ।

ਤੁਰਕਾਨਿ ਸਮੂਹ ਜਿ ਆਨਿ ਪਰੇ

ਤਿਨ ਬੀਚ ਘਿਰਯੋ ਮਿਹਰਾ ਅਰਿ ਕੈ।

ਚਖ ਲਾਲ ਕਰੇ ਮੁਖ ਓਠਨਿ ਚਾਬਤਿ

ਭੌਂਹ ਚਢੀ ਅਰਿ ਸੋਂ ਲਰਿ ਕੈ।

ਕਰ ਫੇਰਤਿ ਧੋਪ' ਚਹੂੰ ਦਿਸਿ ਮੈਂ,

'ਤਲਵਾਰ [ਸੰਕ: ਧੂਰਵਾ]

ਭਟ ਢੂਕਤਿ ਨੇਰ ਗਿਰੈਂ ਮਰਿ ਕੈ।

ਹਯ ਘਾਤ ਭਯੋ ਤਬਿ, ਪਾਇਨ ਸੋਂ
ਉਛਲਤਿ ਪ੍ਰਾਹਰਤਿ ਸੋ ਫਿਰਿ ਕੈ ॥ ੨੧ ॥

ਮਾਰਿ ਸਮੂਹਨਿ ਸ਼ਤ੍ਰੁਨਿ ਕੋ,
ਸਹਿ ਘਾਵ ਅਨੇਕ ਭਯੋ ਡਕਰੇ।

'ਟੋਟੇ ਟੋਟੇ ਹੋ ਗਿਆ।

ਭੂਮਿ ਪਰਯੋ, ਨ ਤਉ ਰਣ ਛੋਰਤਿ,
ਅੰਗਨ ਸੋਂ ਉਛਰੈ ਅਕਰੇ।

'ਆਕੜ ਕੇ।

ਹੋਰਿ ਤਬੈ ਅਮਿਯਾਂ ਮਨ ਕ੍ਰੋਧਤਿ
ਪੁੰਜ ਰਿਪੂ ਸਮੁਖੈ ਟਕਰੇ।

'ਜਾ ਟੱਕਰਿਆ।

ਘਾਲਤਿ ਭਾ ਘਮਸਾਨ ਘਨੋ

ਕਰਿ ਸੰਘਰ ਘੋਰ ਅਸੀਂ ਪਕਰੇ ॥ ੨੨ ॥

'ਤਲਵਾਰ।

ਆਨਿ ਪਰੇ ਤੁਰਕਾਨਿ ਬਲੀ

ਤਿਨ ਹਾਨਤਿ ਘਾਵ, ਘਨੇ ਘਰ ਘਾਲਤਿ।

'ਕਈ ਘਰ ਨਾਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ ਸੂਰਮਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਰਨ ਨਾਲ ਘਰਾਣੇ ਉਜੜਦੇ ਹਨ।

ਫੇਰ ਤੁਰੰਗ ਨਚਾਵਤਿ ਘਾਵਤਿ,
ਆਪਨਿ ਦੇਹੁ ਅਛੇਹਨਿ ਝਾਲਤਿ।

'ਆਪਣੀ ਦੇਹ ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ (ਸ਼ਸਤ੍ਰ) ਝੱਲਦਾ ਹੈ।

ਅੰਗ ਤਛਾਮੁਛ ਤੂਰਨਤਾ ਕਰਿ
ਆਇ ਅਰੇ ਰਿਪੂ ਕਾਟਤਿ ਡਾਲਤਿ।

ਹੋਤਿ ਸ਼ਹੀਦ ਭਯੋ ਰਣ ਮੈਂ,
ਰਿਝ ਦੇਵ ਬਧੂ ਤਿਹ ਜੁੱਧ ਨਿਹਾਲਤਿ

॥ ੨੪ ॥

ਦੋਹਰਾ:

ਕੁਛ ਦਲ ਸੋਂ ਦ੍ਰੈ ਦਲਪਤੀ, ਜੂਝੇ ਜੰਗ
ਮਝਾਰ।

ਸਨਮੁਖ ਜੇ ਤੁਰਕਾਨਿ ਕੋ, ਤਰਵਾਰਨਿ ਸੋਂ
ਮਾਰ ॥ ੨੪ ॥

ਸ਼੍ਰੋਤਾ:

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਬੀਰ ਬਹਾਦੁਰ
ਯੋਂ ਘਮਸਾਨ ਘਨੋ ਜਬਿ ਹੇਰੇ।

ਤੀਰ ਨਿਕਾਰਤਿ ਚਾਂਪ ਮੈਂ ਧਾਰਤਿ
ਤਾਨ ਪ੍ਰਹਾਰਤਿ ਹੈਂ ਤਿਸ ਬੇਰੇ।

ਬ੍ਰਿੰਦ ਜਹਾਂ ਰਿਪੂ ਮਾਰਤਿ ਹੈਂ
ਤਹਿ ਬੀਧਤਿ ਜਾਤਿ ਹੈਂ ਘੋਰ ਘਨੇਰੇ।

ਬ੍ਰਿੰਦ ਤੁਰੰਗਨਿ ਕੈ ਭਟ ਅੰਗਨਿ

ਪਾਰ ਪਰੇ ਅਵਨੀ ਪਰ ਗੇਰੇ ॥ ੨੫ ॥

ਏਕ ਪ੍ਰਹਾਰ^੧ ਅਨੇਕ ਸੰਘਾਰਤਿ

^੧ਇਕ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ।

ਯੋਂ ਸਰ ਮਾਰਤਿ ਸੱਤੁ ਨਿਬੇਰੇ।

ਸੂਰਨਿ ਕੋ ਅਰੁ ਘੋਰਨਿ ਕੋ

ਲਗਿ ਘਾਵ ਮਰੇ ਜੁ ਲਗੇ ਤਿਨ ਢੇਰੇ^੧।

^੧ਢੇਰ ਲਗ ਗਏ।

ਏਕ ਕਰਾਹਤਿ ਚਾਹਤਿ ਹੈਂ ਜਲ

ਏਕ ਦਲੇ ਹਯ ਪਾਇਨ ਕੇਰੇ।

ਔਧੇ ਪਰੇ, ਇਕ ਦਾਬੇ ਤਰੇ,

ਇਕ ਹਾਂਕ ਹਕਾਰਿਤ ਦੀਰਘਿ ਟੇਰੇ^੧।

^੧ਹਾਕਾਂ ਮਾਰਦੇ ਹਨ ਉੱਚੀ ਉੱਚੀ ਬੋਲਕੇ।

॥ ੨੬ ॥

ਯੋਂ ਖਪਰੇ ਗੁਰ ਕੇਰ ਚਲੇ,

ਭਟ ਮਾਰਿ ਕੈ ਪਾਰ ਪਰੇ ਗਨ ਤੇ।

ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰੇ ਢਿਗ ਕੋ

ਨਹਿ ਆਵਨ ਦੀਨਿ ਰਿਸੇ ਮਨ ਤੇ।

ਰੋਕ ਲਿਏ ਜਿਮ ਹੋਤਿ ਨਦੀ ਵਧ,

ਸੈਲ ਅਰੈ, ਠਹਿਰੈ ਤਿਨ ਤੇ।

ਘਾਵ ਲਗੇ ਗਿਰਤੇ ਪਰਤੇ,

ਉਰ ਤੇ ਧ੍ਰਿਤ ਕੋ ਹਰਤੇ ਤਨ ਤੇ ॥ ੨੭ ॥

ਖਾਂ ਕੁਤਬੇ ਤਬਿ ਕ੍ਰੋਧ ਕਰਜੋ

ਪਿਖਿ ਪ੍ਰੇਰ ਤੁਰੰਗ ਭਯੋ ਸਮੁਹਾਈ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਹੈਂ ਜਿਸ ਥਾਨ ਬਿਰੇ,

ਬਹੁ ਬਾਨ ਪ੍ਰਾਹਤਿ ਸੂਰਨਿ ਘਾਈ।

ਆਨ ਅਰਜੋ ਲਲਕਾਰ ਪਰਜੋ

ਉਚਰਜੋ 'ਅਬਿ ਠਾਂਢ ਰਹੋ ਅਗੁਵਾਈ।'

ਯੋਂ ਕਹਿ ਤੀਰ ਨਿਕਾਰਤਿ ਬੀਰ

ਅਧੀਰਜ ਚਾਂਪ ਕੋ ਐਂਚਿ ਚਲਾਈ

॥ ੨੮ ॥

ਤਾਂਹਿ ਬਚਾਈ ਗੁਰੂ ਕਰਿ ਤੂਰਨ

ਤੀਰ ਨਿਖਗ ਤੇ ਭੀਮ ਨਿਕਾਰਾ।

ਜਜੋਂ ਹਯ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਅੱਗੁ ਕੁਦਾਵਤਿ

ਸੰਧਿ ਕੁਦੰਡ ਮੈਂ ਐਂਚਤਿ ਮਾਰਾ^੧।

^੧ਧਨੁਖ ਵਿਚ ਜੋੜ ਕੇ ਖਿੱਚ ਕੇ ਮਾਰਿਆ ਕਿ।

ਲਾਗਿ ਗਯੋ ਉਰ ਮੈਂ^੧ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਜੋ,

^੧ਘੋੜੇ ਦੀ ਛਾਤੀ ਵਿਚ।

ਬਰਮੀ ਜਿਮ ਮਾਰ¹ ਬਰਜੋ, ਤਿਮ ਮਾਰਾ²। 'ਸੱਪ। [ਫਾ: ਮਾਰ। ਐਸਾ ਮਾਰਿਆ।

ਬੇਗ ਤੇ ਬੀਧਿ ਤੁਰੰਗਮ ਕੋ

ਤਤਕਾਲ ਪਿਛਾਰੀ ਦਿਸਾ ਪਰਿ ਪਾਰਾ¹। 'ਪਾਰ ਪੈ ਗਿਆ।

॥ ੨੯ ॥

ਜਜੋਂ, ਜਲ ਬੇਗ ਤੇ ਕੂਲ ਗਿਰੈ,

ਤਿਮ ਕਾਜ ਪਰਜੋ¹, ਕੁਤਬੇ ਤਬਿ ਛੋਰਾ। 'ਤਿਵੇਂ ਘੋੜਾ ਡਿਗ ਪਿਆ।

ਸੰਮੁਖ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਕੇ

ਤਬਿ ਧਾਇ ਪਰਜੋ ਗਹਿ ਕੈ ਖਗ ਘੋਰਾ।

ਆਨਿ ਪ੍ਰਹਾਰ ਕਰਜੋ ਹਯ ਕੇ

ਮੁਖ ਲੀਨਿ ਬਚਾਇ ਲਗਜੋ ਕੁਛ ਬੋਰਾ।

ਆਪ ਗੁਰੂ ਤਬਿ ਐਂਚਿ ਕੇ ਮਜਾਨ ਤੇ

ਬੇਗ ਸਮੇਤ ਚਲਾਇ ਸੁ ਜੋਰਾ ॥ ੩੦ ॥

ਘਾਵ ਕੇ ਦਾਵ ਬਚਾਵਨ ਕਾਰਨ

ਕੀਨਿ ਅਨੇਕ ਪੈ ਨਾਂਹਿ ਬਚਜੋ¹।

'ਭਾਵ ਕੁਤਬਦੀਨ ਨਾ ਬਚਿਆ।

ਗ੍ਰੀਵ ਪੈ ਲਾਗ ਗਯੋ ਖਗ ਭੀਖਨ,

ਤੀਖਨ ਧਾਰ ਬਿਸਾਲ, ਤਚਜੋ¹।

'ਤਿੱਖੀ ਤਲਵਾਰ ਗਿਚੀ ਤੇ ਲਗ ਗਈ, ਬਹੁਤ ਤਿੱਖੀ ਧਾਰ ਨਾਲ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ। [ਸੰ: ਤਕਸ਼ਣ = ਰੰਦਾ ਕਰਨਾ। ਹਿੰਦੀ, ਤਚਣਾ = ਤਪਨਾ। ਪੰਜਾ: ਤੱਛਣਾ = ਕੱਟਣਾ]

ਦੂਰ ਕਰਜੋ ਸਿਰ ਕੋ ਤਤਕਾਲ,

ਰਹਜੋ ਧਰ ਪੈ ਧਰ ਭੀਖ ਨਚਜੋ¹।

'ਧੜ ਧਰਤੀ ਤੇ ਨੱਚਦਾ ਰਹਿ ਗਿਆ। (ਜਦ ਸੂਰਮੇ ਵਿਚ ਜੋਸ਼ ਅਤੰਤ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਿਰ ਕੱਟਣੇ ਪਰ ਧੜ ਇਕ ਦਮ ਨਹੀਂ ਡਿਗਦਾ, ਪਰ ਦੋ ਚਾਰ ਕਦਮ ਉਸੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਨੱਚਣ ਵਾਂਗੂ ਤੱਪੁ ਤੱਪ ਕੇ ਡਿਗਦਾ ਹੈ)।

'ਕਟੇ ਹੋਏ ਕੇਲੇ ਵਾਂਗੂ (ਪੈਂ ਕਰਕੇ)।

ਫੇਰ ਗਿਰਜੋ ਕਟਿ ਜਜੋਂ ਕਦਲੀ¹,

ਬਰਿ ਸ਼੍ਰੋਣਤ ਧੂਲ ਕੇ ਸੰਗ ਰਚਜੋ ॥ ੩੧ ॥

ਖਾਂ ਕੁਤਬਾਂ ਜਬਿ ਮਾਰਿ ਲਯੋ

ਤਿਸ ਤੀਰ ਕੇ ਬੀਰ ਪਰੇ ਅਰਿਰਾਈ।

ਬ੍ਰਿੰਦ ਬਿਲੋਕਿ ਤਬੈ ਬਿਧੀਆ ਭਟ

ਸੰਗ ਲਿਏ ਬਹੁ ਮਾਰ ਮਚਾਈ।

ਪਾਵਕ ਮਾਂਹਿ ਪਤੰਗ ਪਰੈਂ ਜਿਮ,

ਧਾਵਤਿ ਆਨਿ ਪਰੇ ਸਮੁਦਾਈ।

ਤੀਰ ਤੁਫੰਗਨਿ ਤੋਮਰ ਤੇ

ਤਰਵਾਰਨਿ ਤੇ ਖਰ ਸਾਂਗ ਧਸਾਈ

॥ ੩੨ ॥

ਮੇਲ ਤਿਹੇਲ, ਧਕੇਲਤਿ ਪੇਲ,
ਮਨੋ ਮਿਲਿ ਖੇਲਿਤ ਬਾਲਕ ਬ੍ਰਿੰਦਾ।
ਚੀਰ ਸਰੀਰ ਲਹੂ ਸੰਗ ਭੀਜਤਿ
ਲੈ ਕਰਿ ਆਯੁਧ ਸ਼ੱਤ੍ਰੁ ਨਿਕੰਦਾ।
ਜੰਬੁਕ, ਜੋਗਨਿ, ਬਾਇਸਿ ਕੂਕਰ
ਭਾ ਮਨਿ ਭਾਇ ਬਿਲੰਦ ਅਨੰਦਾ।

¹ਮਨ ਭਾਂਵਦੀ ਗਲ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਬੜੇ ਅਨੰਦ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

ਆਮਿਖ ਖਾਇ ਅਘਾਇ ਰਹੇ
ਗਨ ਸ਼੍ਰੋਣਤ ਪੀਵਤਿ ਹੋਤਿ ਸੁਛੰਦਾ

॥ ੩੩ ॥

ਕੌ ਲਗਿ ਮੈਂ ਬਰਨੋਂ ਬਹੁ ਭਾਂਤਨਿ
ਜਜੋਂ ਤੁਰਕਾਨਿ ਕੋ ਮਾਰਿ ਨਿਬੇਰਾ।
ਭੂਮ ਦੜਾਦੜ ਬੀਰ ਗਿਰੈਂ,
ਤਜਿ ਪ੍ਰਾਨ ਪਰੈਂ ਨ ਉਠੈ ਗਨ ਫੇਰਾ।
ਦਾਰੁਨ ਥਾਨ ਭਯੋ ਚਹੂੰ ਓਰਨ,
ਹੇਰਤਿ ਭੀਰ ਕੋ ਤ੍ਰਾਸ ਘਨੇਰਾ।

ਖੰਡਨਿ ਤੁੰਡਨਿ¹ ਮੁੰਡਨਿ ਕੋ,
ਭਟ ਤੁੰਡਨਿ ਰੁੰਡਨ ਕਾਟਿ² ਸੁ ਗੇਰਾ

¹ਤੋੜਕੇ ਮੂੰਹ।

²ਪਾ:-ਚੰਡ।

॥ ੩੪ ॥

ਦੋਹਰਾ:

ਮਰੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਭਟ ਘਨੇ, ਹਨੇ ਤੁਰਕ
ਸਮੁਦਾਇ।

ਅਵਨੀ ਲਗੇ ਅੰਬਾਰ ਬਹੁ, ਹੇਰਤਿ ਹੀ
ਹਰਿਰਾਇ¹ ॥ ੩੫ ॥

¹ਦਹਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਦਿਲ।

ਕਾਲੇਖਾਂ ਕੁਛ ਭਟਨਿ ਸੋਂ, ਰਹਜੋ ਸ਼ੇਸ਼ ਤਿਸ
ਬਾਰ।

ਜੀਤ ਆਸ ਕੋ ਛੋਰਿ ਕੈ, ਮਾਰਨ ਮਰਨੋ
ਧਾਰਿ ॥ ੩੬ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਸੇ 'ਕੁਤਬਖਾਨ ਬੱਧ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ
ਉਨਤ੍ਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥ ੨੯ ॥

੩੦. [ਜੰਗ-ਜਾਰੀ]

੨੯<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੩੧

ਦੋਹਰਾ:

ਸੂਰ ਹਜ਼ਾਰਕ ਬਚੇ ਜਬਿ, ਕਾਲੇਖਾਨ
ਬਿਚਾਰਿ।

-ਲਰੋਂ ਆਪ ਗੁਰੁ ਸੰਗ ਮੈਂ, ਮਰੋਂ ਕਿ ਲੈਹੋਂ
ਮਾਰਿ- ॥ ੧ ॥

ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ:

ਬਚੇ ਬੀਰ ਜੇਤੇ ਭਏ ਏਕ ਥਾਈਂ।

ਰਿਦੇ ਧੀਰ ਖੋਈ ਪਿਖੇ ਤੇ ਲਰਾਈ।

ਨਹੀਂ ਦੇਰ ਲਾਗੀ ਇਤੀ ਸੈਨ ਜੂਝੀ।

ਹਨੀ ਆਨਿ ਕੌਨੈ ਨਹੀਂ ਜਾਇ ਬੂਝੀ। 'ਕਿਸ ਨੇ ਆਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ।

॥ ੨ ॥

ਉਡੈ ਗ੍ਰਿਧ ਬ੍ਰਿਧੰ, ਰੜੈ ਕੰਕ ਬੰਕੰ।

'ਬੋਲਦੇ ਹਨ।

ਭਖੈ ਮਾਸ ਗੋਮਾਯ ਦੇਖੇ ਅਤੰਕੰ।

'ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਕੇ ਡਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਸਿਵਾ ਉਚ ਟੇਰੈਂ ਮਿਲੈਂ ਸ੍ਰਾਨ ਭੌਂਕੈਂ।

ਕਿਤੇ ਘਾਇ ਖਾਏ ਸੁਨੈਂ ਨਾਦ, ਚੌਂਕੈਂ। 'ਕਿਤਨੇ ਜ਼ਖਮ ਖਾਧੇ ਹੋਏ (ਪਏ ਹਨ ਤੇ ਗਿੱਦੜੀਆਂ ਕੁਤਿਆਂ ਦੀ) ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਕੇ ਤ੍ਰਬੁਕਦੇ ਹਨ, (ਅ) ਕਿਤਨੇ (ਸੂਰਮੇ ਜੋ ਕੁਛ) ਜਖਮੀ ਹਨ ਉਹ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਤ੍ਰਬੁਕ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ.....'

॥ ੩ ॥

ਮੁਖੰ ਭੇ ਮਲੀਨੰ ਨਹੀਂ ਜੰਗ ਚਾਹੈਂ।

'ਮੂੰਹ ਮੈਲੇ ਹਨ ਤੇ ਲੜਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ।

-ਲਰੈ ਜੋ ਅਬੈ ਜੀਵਤੋ ਕੌਨ ਜਾਹੈ-।

ਤਊ ਖਾਨ ਕਾਲੇ ਦਿਸ਼ਾ ਕੋ ਬਿਲੋਕੈਂ।

ਲਰੈ ਨਾਂਹਿ ਕੈਸੇ, ਕਹੋ ਕੌਨ ਰੋਕੈ ॥ ੪ ॥

'ਕਹੋ ਕੌਣ ਰੋਕੇ (ਕਾਲੇ ਖਾਂ ਨੂੰ) ਕਿ ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੜੇ ਨਾ।

ਗੁਰੂ ਬੀਰ ਜੇਤੇ ਬਚੇ ਪ੍ਰਾਨ ਸੰਗਾ।

ਕਰੈਂ ਓਤਸਾਹੰ ਸੁ ਹੈ ਕੈ ਨਿਸੰਗਾ।

ਕਹੈਂ ਉਚ ਟੇਰੈਂ 'ਹਨੇ ਸ਼ੱਤ੍ਰੁ ਸਾਰੇ।'

ਬਜੈਂ ਜੀਤ ਲੈ ਕੈ ਗੁਰੁ ਕੇ ਨਗਾਰੇ ॥ ੫ ॥

'ਮਹਾਂ ਮੂਢ ਸ਼ਾਹੂ, ਪਠੈ ਸੈਨ ਜੋਊ।

ਜਗੰ ਈਸ਼ ਸੰਗੰ ਚਹੈ ਪੁਰ ਹੋਊ।

ਜਿਨ੍ਹੇ ਕੇ ਅਗਾਰੀ ਬਨੈਂ ਹਾਥ ਜੋਰੇ।

ਤਿਨ੍ਹੇ ਸਾਥ ਲੋਹਾ ਕਰੈ ਧਾਰਿ ਜੋਰੇ ॥ ੬ ॥

ਚਮ੍ਹੰ ਬ੍ਰਿੰਦ ਭੇਜੀ ਗਈ ਬਾਰ ਮਾਰੀ।

ਤਉ ਮੂਢ ਨਾਹੀਂ ਕਰਜੋ ਭਾਉ ਭਾਰੀ।
 ਕਹੈ ਆਪ ਮੈਂ ਬੀਰ ਬੰਕੇ ਜੁਝਾਰੇ।
 ਤੁਫੰਗਾਨਿ ਤੀਰਾਨਿ ਕੋ ਹਾਥ ਧਾਰੇ ॥ ੭ ॥
 ਉਤੈ ਖਾਨ ਕਾਲੇ ਕਰਜੋ ਚੀਤ ਗਾਢਾ।
 -ਗੁਰੂ ਸਾਬ ਜੂਝੋਂ- ਰਿਦੈ ਚਾਵ ਬਾਢਾ।
 -ਅਬੈ ਜੰਗ ਤਜਾਗੋਂ ਚਲੋਂ ਮੈਂ ਪਲਾਈ।
 ਨਹੀਂ ਬਾਤ ਆਛੀ, ਰਹੋਂ ਕੌਨ ਥਾਈਂ
 ॥ ੮ ॥

ਲਜੈ ਬੰਸ ਖਾਨਾਨਿ ਨਿੰਦਾ ਉਚਾਰੈਂ।

'ਮੈਨੂੰ) ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਕਰੇਗਾ ਪਠਾਣਾਂ ਦਾ ਵੰਸ਼ ਤੇ (ਮੇਰੀ)
 ਨਿੰਦਾ ਕਰਨਗੇ।

ਮਰੋਂ ਹੋਇ ਗੀਦੀ, ਸਭੈ ਹੀ ਧਿਕਾਰੈਂ।
 ਜਸੰ ਹੀਨ ਹੂੈ ਕੈ ਸੁਖੰ ਹੀਨ ਜੀਵੋਂ।
 ਪਰੋਂ ਦੋਜਕੰ ਮੈਂ ਜਬੈ ਮ੍ਰਿਤੁ ਥੀਵੋਂ ॥ ੯ ॥
 ਸਦਾ ਕੌਨ ਜੀਵੈ, ਮਰੈ ਬੰਸ ਬੀਤੇ।
 ਭਲੇ ਜੀਵ ਸੇਈ ਜਸੰ ਜਾਂਹਿ ਲੀਤੇ-।
 ਇਸੀ ਭਾਂਤਿ ਭੂਰੀ ਰਿਦੈ ਚਿੰਤ ਕੈ ਕੈ।
 ਭਯੋ ਸਾਮੁਖੰ ਸੂਰਤਾ ਚੀਤ ਲੈ ਕੈ ॥ ੧੦ ॥
 ਜਿਤੇ ਬੀਰ ਬਾਚੇ ਸਮੀਪੰ ਹਕਾਰੇ।
 ਬਡੀ ਧੀਰ ਦੈ ਕੈ ਲਏ ਸੰਗ ਸਾਰੇ।
 'ਗੁਰੂ ਕੋ ਗਹੋ ਬ੍ਰਿੰਦ ਹੂੈ ਕੈ ਨਜੀਕੰ।
 ਗਹਜੋ ਜੇ ਨ ਜਾਈ ਹਤੋ ਤੋ ਭਿ ਨੀਕੰ।
 ॥ ੧੧ ॥

'ਤਾਂ ਭੀ ਚੰਗੀ (ਗਲ) ਹੈ।

ਇਹੀ ਕਾਜ ਪੂਰੋ ਜਬੈ ਹੋਇ ਜਾਵੈ।
 ਚਲੈਂ ਸ਼ਾਹੁ ਕੇ ਤੀਰ, ਸਾਰੀ ਸੁਨਾਵੈਂ।
 ਲਹੈਂ ਮੌਜ ਭਾਰੀ ਧਨੰ, ਚੀਰ, ਘੋਰੇ।
 ਗਜੰ, ਪਾਲਕੀ ਆਦਿ ਸ਼ੋਭਾ ਨ ਥੋਰੇ
 ॥ ੧੨ ॥

ਸੁਖੰ ਭੋਗਿ ਸਾਰੇ ਘਰੇ ਬੈਠਿ ਫੇਰੀ।
 ਕਰੋ ਕਾਜ ਕੋ ਓਜ ਤੇ ਏਕ ਬੇਰੀ।
 ਪੁਨੰ ਬੈਸ ਸਾਰੀ ਜਸੰ ਭੂਰ ਪਾਵੇ।

ਸ਼ਰਾਬਾਨਿ ਪੀਵੇ ਕਬਾਬਾਨਿ ਖਾਵੇ।

'ਸ਼ਰਾਬਾਂ ਪੀਓ ਤੇ ਕਬਾਬਾਂ ਨੂੰ ਖਾਓ।

॥ ੧੩ ॥

ਇਮੰ ਭਾਖਿ ਕੈ ਸੰਗ ਲੀਨੇ ਜੁਝਾਰੇ।

ਨਵਾਲਾਨਿ ਪਜਾਲਾਨਿ ਮੇਲੀ ਉਦਾਰੇ।

'ਪਿਆਲੇ ਤੇ ਨਵਾਲੇ ਦੇ (ਇਕੱਠੇ ਖਾਣ ਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਦੇ) ਬੜੇ ਮੇਲੀ।

ਸਵਾਧਾਨ ਹੂ ਕੈ ਕਰੈਂ ਸਸਤ੍ਰ ਤਜਾਰੀ।
ਤੁਫੰਗਾਨਿ ਤੀਰਾਨਿ ਸਾਂਗੈਂ ਸੰਭਾਰੀ

॥ ੧੪ ॥

ਲਏ ਦੀਹ ਨੇਜੇ, ਕਰਾਚੋਲਾ, ਭਾਲੇ।
ਬਿਸਾਲੇ ਜੁ ਢਾਲੇ ਉਛਾਲੇ ਉਤਾਲੇ।
ਕਸੈਂ ਦੋਇ ਗੋਰੀ, ਪਲੀਤਾ ਮਿਲਾਵੈਂ।
ਧਰੈਂ ਮੋੜਿ ਤੋੜਾ ਕਲਾ ਪੈ ਟਿਕਾਵੈਂ

'ਤਲਵਾਰਾਂ।

॥ ੧੫ ॥

ਲਏ ਬਾਨ ਪੈਨੇ। ਜਿਨੋ ਚਾਂਪ ਧਾਰੇ।
ਹਯੰ ਪ੍ਰੇਰਿ ਕੈ ਧਾਇ ਚਾਲੇ ਅਗਾਰੇ।
ਹਲਾਹੂਲ ਹੋਈ ਪਰਜੇ ਰੌਰ ਭਾਰੇ।
ਗੁਰੂ ਬੀਰ ਬੰਕੇ ਖਰੇ, ਧੀਰ ਧਾਰੇ ॥ ੧੬ ॥
ਗੁਰੂ ਓਜ ਕੇ ਆਸਰੇ ਮੋਦ ਧਾਰੇ।
ਕਹੈਂ 'ਆਇੰ ਆਗੈ ਤਬੈ ਲੇਹਿ ਮਾਰੇ।'

'ਤਿੱਖੇ।

'ਗੁਰੂ ਕੇ ਸੂਰਮੇ) ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਤੁਫੰਗਾਨ ਬਾਰੂਦ ਗੋਰੀ ਮਿਲਾਏ।
ਧਨੁਬਾਨ ਕੋ ਸੰਧਿ ਚਾਹੈਂ ਚਲਾਏ ॥ ੧੭ ॥
'ਜਬੈ ਨੇਰ ਢੂਕੇ ਮਿਲੈਂ ਤੁੰਡ ਦੌਨਾ।
ਤਬੈ ਏਕ ਬਾਰੀ ਹਨੇ ਜੌਨ ਕੋਨਾ।
ਦੜਾਦਾੜ ਗੋਰੇ ਕ੍ਰਿਪਾਨੈ ਸੰਭਾਰੇ।
ਤਛਾਮੁੱਛ ਕਾਟੋ ਜਥਾ ਕਾਠ ਆਰੇ।'

'ਜੋੜ ਕੇ।

'ਕਾਠ ਨੂੰ ਆਰਾ।

॥ ੧੮ ॥

ਫਿਰੈਂ ਦੇਤਿ ਬਾਰਦ ਗੋਰੀ ਖਤੰਗਾ।
ਦਏ ਦੀਹ ਨੇਜੇ 'ਹਨੇ ਸ਼ਤ੍ਰੁ ਅੰਗਾ।'
ਗੁਰੂ ਬੀਚ ਠਾਂਢੇ ਬਿਧੀਚੰਦ ਤੀਰੰ।
ਖਰੇ ਬਿੱਪ੍ਰ ਜਾਤੀ ਧਨੁ ਸੰਧਿ ਤੀਰੰ ॥ ੧੯ ॥
ਕਰੇ ਨੈਨ ਸੌਹੇਂ, ਪਿਥੈਂ ਸ਼ਤ੍ਰੁ ਆਵੈਂ।
-ਹਨੈ ਏਕ ਬਾਰੀ ਨਹੀਂ ਪਾਛ ਜਾਵੈਂ।
ਲਈ ਮਾਰਿ ਸੈਨਾ, ਰਹੀ ਸ਼ੇਸ਼ ਥੋਰੀ।
ਲਖੀ ਜਾਇ ਭਾਜੈ ਅਬੈ ਸ਼ਾਹੁ ਓਰੀ-

'ਪਾਸ।

॥ ੨੦ ॥

ਦਿਸ਼ਾ ਦੌਨ ਐਸੇ ਭਏ ਤਜਾਰ ਜੁੱਧੰ।
ਤਬੈ ਖਾਨਕਾਲਾ ਰਿਦੇ ਭੂਰ ਕੁਧੰ।
ਬਡੇ ਮੋਲ ਕੇਰਾ ਤੁਰੰਗੰ ਚਲਾਯੋ।
ਦਲੰ ਹੇਲ ਘਾਲਜੋ ਹਲਾਹੂਲ ਘਾਯੋ

॥ ੨੧ ॥

ਕਰਜੋ ਰੌਰ ਉਦੇ, ਮਹਾਂ ਸ਼ੋਰ ਮਾਚਜੋ।
ਚਲਾਚਾਲ ਬੀਰੰ, ਰਿਦੈ ਰੋਸ ਰਾਚਜੋ।
ਪਰੇ ਹੂਹ ਦੈ ਕੇ ਜਬੈ ਨੇਰ ਆਏ।
ਪਲੀਤੇ ਉਘਾੜੇ ਸੁ ਤੋੜੇ ਧੁਖਾਏ ॥ ੨੨ ॥

ਚਲੇ ਆਇੰ ਸੀਧੇ ਢੁਕੈਂ ਢੋਇ ਕੀਨੀ।

¹ਢੁਕ ਢੁਕਾ ਕੀਤੀ, ਭਾਵ ਅਗੇ ਵਧੇ।

ਦੁਹੂੰ ਓਰ ਗੋਰੀ ਤਕੀ। ਛੋਰਿ ਦੀਨੀ।

¹ਤੱਕ ਕੇ।

ਮਲੇਛਾਨਿ ਕੋ ਵਾਰ ਕੰਧੈ ਮਝਾਰਾ।

ਗੁਰੂ ਬੀਰ ਬਾਚੇ ਨ ਬੰਕੋ ਸੁ ਬਾਰਾ। ¹ਵਾਲ ਬੀ ਵਿੰਗਾ ਨਾ ਹੋਇਆ।

॥ ੨੩ ॥

ਇਨ੍ਹੋਂ ਜੋ ਪ੍ਰਹਾਰੀ ਲਗੀ ਜਾਇ ਸਾਰੀ।
ਗਿਰੇ ਜੰਗ ਮੈਂ ਅੰਗ ਭੰਗੇ ਸੁ ਮਾਰੀ।
ਫੁਟਜੋ ਸੀਸ ਤੁੰਡੰ, ਟੁਟੀ ਜੰਘ ਬਾਂਹੁ।
ਬਿਧੇ ਕੰਧ ਛਾਤੀ ਕਿਸੂ ਪੇਟ ਮਾਂਹੁ

॥ ੨੪ ॥

ਹਯੰ ਸੰਗ ਕੇਤੇ ਗਿਰੇ ਜੁੱਧ ਮਾਂਹੀ।
ਮਰੇ ਤਾਤਕਾਲੰ ਉਠੇ ਫੇਰ ਨਾਂਹੀ।
ਗੁਰੂ ਬਾਨ ਸੰਧੈ ਧਨੁ ਐਂਚਿ ਮਾਰੈਂ।
ਜਿਤੇ ਹੋਤਿ ਆਗੇ ਸੁ ਪਾਰੰ ਪਧਾਰੈਂ

॥ ੨੫ ॥

ਭਿੜਜੋ ਭੇੜ ਗਾਢੇ, ਦੜਾਦਾੜ ਛਾਰੇ।
ਬਚੋ ਬੀਰ ਜੇਤੇ ਸੁ ਆਏ ਅਗਾਰੇ।
ਹੁਤੇ ਖਾਨ ਕਾਲਾ ਹੰਕਾਰੀ ਬਿਸਾਲਾ।
ਗੁਰੂ ਤੀਰ ਢੁਕਜੋ ਸੁ ਕ੍ਰੋਧੰ ਕਰਾਲਾ

॥ ੨੬ ॥

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਧੁਨਿ ਛੰਦ:

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਬਦਨ ਕੋ
ਦੇਖਿ ਬੁੱਧਿ ਬਿਧ¹ ਸੁੱਧ²।

¹ਚੰਦ੍ਰਮਾਂ। ਬਿਧ ਬਦਨ ਕੋ = ਚੰਦ੍ਰਮਾਂ ਰੂਪੀ ਮੁਖ ਨੂੰ [ਸੰਸ: ਬਿਧੁ = ਚੰਦ]। ²ਬੁੱਧਿ ਸੁੱਧ = ਸੁੱਧ ਬੁੱਧੀ ਵਾਲਾ।

ਤੁਰਕਨਿ ਸੰਗ ਬਿਰੁੱਧ ਕੈ¹
ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਧਰਿ ਕੁੱਧ।
ਬਿਧੀ ਚੰਦ[†] ਧਰ ਕੁੱਧ¹,

ਧਨੁ¹ ਕਰਿ ਉਧਧਿ², ਧਰਿ³ ਸਰ
ਸੰਧਧ^{4†}।

ਧਰ¹ ਮਨ ਬੁੱਧਧ², ਧਿਰ ਜਿਸ ਮੱਧਧ^{3†},

ਧਿਰ¹ ਅਰਿ ਮੱਧਧ²।

ਧਰਾ¹ ਸੁ ਜੁੱਧਧ², ਧਰ ਸੁਰ ਸੁੱਧਧ³,

ਧਰਿ¹ ਰਿਪੁ ਬ੍ਰਿੱਧਧ^{2†}।

ਧਸਕਤਿ ਜੋਧਧ, ਧਰਕਤਿ ਬੋਧਧ¹

ਧਿਧਕਧ¹ ਕੁੱਧਧ ਧਮਕਤਿ^{2†} ॥੨੭॥

ਅਰਥ:

(ਸਾਹਿਬ) ਸ੍ਰੀ (ਗੁਰੂ) ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ (ਜੀ ਦੇ) ਮੁਖ (ਰੂਪੀ) ਚੰਦ੍ਰਮਾਂ ਨੂੰ ਸੁੱਧ ਬੁੱਧੀ ਵਾਲਾ (ਭਾਈ) ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਵੇਖ ਕੇ ਤੁਰਕ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੇ ਆ ਕੇ ਕ੍ਰੋਧਵਾਨ ਹੋਇਆ। (ਹਾਂ ਉਸ) ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਨੇ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਸਮਾਨ

[†]ਪਾ:-ਬ੍ਰਿੱਧ।

¹ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਕੇ। ਵਿਰੁੱਧ ਡਟਕੇ। ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੇ ਆਕੇ।

¹ਧਰਿ ਕੁੱਧਧ = ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਸਮਾਨ ਇਖਲਾਕੀ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਕੋਪਵਾਨ ਹੋਕੇ। [ਧਰ = ਵਿਸ਼ਨੂੰ (ਸਮਾਨ)। ਕ੍ਰੋਧ ਕੋਪਵਾਨ। ਧ = ਧਰਮ, ਇਖਲਾਕ] (ਅ) ਗੁੱਸਾ ਧਾਰ ਕੇ। [†]ਛਾਪੇ ਵਿਚ ਇਹ 'ਬਿਧੀ ਚੰਦ' ਨਹੀਂ ਹੈ, ਲਿਖਤੀਆਂ ਵਿਚ ਹੈ, ਪਰ ਛੰਦ ਦੀ ਚਾਲ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਾਠ ਬਿਧਿ ਏਥੇ ਹੋਵੇ, ਜਿਸਦਾ ਪ੍ਰਯਾਜ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਹੈ। ਐਉਂ:-ਬਿਧਿ ਧਰਿ ਕੁੱਧਧ।

¹ਧਨੁ¹। ²ਉੱਗ੍ਰਗ੍ਰ। ਉਲਾਰਕੇ। ਉਚਾ ਕਰਕੇ [ਸੰਸ: ਉਦਧਤ]। ³ਰੱਖ ਕੇ, ਧਰਕੇ। ⁴ਸੰਨਿਆ, ਜੋੜਿਆ।

[†]ਪਾ:-ਧਰ ਸੁ ਸੰਧ ਧਧ।

¹ਧਰਮ। ²ਗਯਾਨ ਧਾਰਨੇ ਵਾਲਾ, ਗਯਾਨੀ [ਬੋਧ+ਧ]। ³ਜਿਸ ਦਾ ਹਿਰਦਾ ਧਾਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ ਧੀਰਜ [ਧਿਰ = ਧੀਰਜ। ਮੱਧ = ਹਿਰਦਾ। ਧ = ਧਾਰਨੇ ਵਾਲਾ]। [†]ਪਾ:-ਧਰ ਮਨ ਬੁੱਧਧ ਧਰਜ ਸਮਧਧ (ਅ) ਧਿਰਜ ਸਮੱਧਧ।

¹ਧੜੇ ਵਾਲਾ। ਧੜੇ ਦਾ ਪੱਕਾ। ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਮੀ। ²ਮਿੱਧ ਦੇਣਾ, ਦਲ ਸੁੱਟਣਾ।

¹ਧਾਰਿਆ, ਕੀਤਾ। ²ਜੁੱਧ ਧਰਮ [ਜੁੱਧ = ਜੰਗ+ਧ = ਧਰਮ] (ਅ) ਜੁੱਧ ਭੂਮੀ ਵਿਚ (ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ)। ³ਧਰ ਸੁਰ ਨਾਂ ਰਹੀ ਯਾ 'ਧਿਰ ਸੁਰ ਨਾਂ ਰਹੀ' ਪੰਜਾਬੀ ਮੁਹਾਵਰਾਂ ਹੈ ਕਿਸੇ ਸ਼ੈ ਦੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਾ ਰਹਿਣ ਦੀ ਭਾਵ ਬਹੁਲਤਾ। ਧਰ ਸੁਰ ਸੁੱਧਧ = (ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਨੂੰ ਵੈਰੀ ਦੀ) ਬਹੁਲਤਾ ਦੀ ਸੁਧ ਹੈ। ਸੁੱਧਧ = ਸੰਪੂਰਨ ਸੁੱਧ ਹੈ [ਸੁੱਧ = ਖਬਰ। ਧ = ਸੰਪਤੀ, ਪੁਰਣਤਾ] (ਅ) ਸੁਧ ਸ੍ਰੁਰ ਧਾਰ ਕੇ = ਉੱਚੀ ਬੋਲ ਕੇ, ਲਲਕਾਰ ਕੇ। (°) ਪਾ:-ਧਰਿ ਸਰ ਸੁਧਧਿ = ਸੁਧ ਤੀਰ ਧਾਰ ਕੇ।

¹ਧਰ ਲੈਣਾ। ਅੱਗੇ ਲਾ ਲੈਣਾ। ਮਾਰਨਾ, ਵਿੰਨ੍ਹਣਾ। ²ਵਡੇ ਵਡੇ, ਸਿਰਕਰਦੇ।। [†]:-ਬਿਧਧ = ਵਿੰਨ੍ਹਦਾ ਹੈ।

¹ਬੋਧ = ਧੀਰਜ। ਧ = ਧਾਰਨ ਵਾਲੇ = ਧੀਰਜ ਧਾਰਨ ਵਾਲੇ ਭਾਵ ਹਠੀਲੇ (ਅ) ਲਲਕਾਰਦਾ ਹੈ।

¹ਧਿਧਕਧ = ਧਿਧਕਤਿ = ਧਕੇਲਦਾ ਹੈ। ²ਧਮਕਾਉਂਦਾ ਹੈ। [†]ਛੰਦ ਦੀ ਚਾਲ ਮੁਜਬ ਇਹ ਪਦ ਇਥੇ ਵਾਧੂ ਹੈ। 'ਧਿਧਕਧ ਕੁੱਧਧ' ਦੀ ਥਾਵੇਂ 'ਧਮਕਤ ਕੁੱਧਧ' ਸੁੱਧ ਪਾਠ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।

ਪਾ:-ਧਕ ਧਕ ਰੁੱਧਤਿ ਧਮਕਤਿ-ਬੀ ਹੈ।

(ਇਖਲਾਕੀ) ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਕੋਪਵਾਨ ਹੋਕੇ ਧਨੁਖ ਉੱਚਾ ਕੀਤਾ (ਤੇ ਚਿੱਲੇ ਦੇ ਵਿਚ) ਤੀਰ ਧਰਕੇ ਸੰਨ੍ਹਿਆਂ।
(ਕਿਉਂਕਿ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਦਾ) ਮਨ ਧਰਮ ਦਾ ਗਿਆਨੀ ਹੈ, (ਹਾਂ) ਜਿਸ ਦਾ ਹਿਰਦਾ ਧਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ ਤੇ ਧੀਰਜ
ਨੂੰ, (ਤੇ ਜੋ) ਵੈਰੀ ਨੂੰ ਦਲ ਸਿੱਟਣੇ ਦਾ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਮੀ ਹੈ, (ਉਸ ਨੇ) ਜੁੱਧ ਧਰਮ ਨੂੰ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ, ਭਾਵ ਜੁੱਧ ਵਿਚ
ਉੱਮਲ ਪਿਆ (ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਵੈਰੀ ਦੀ) ਬਹੁਲਤਾ ਦੀ ਬੀ ਪੂਰੀ ਸੂਝ ਹੈ (ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਚੁਣ ਚੁਣ ਕੇ)
ਵੈਰੀ ਦੇ ਸਿਰਕਰਦੇ ਵਿੰਨ੍ਹ ਸਿਟੇ। (ਅਤੇ ਹੱਲਾ ਕਰਕੇ) ਜੋਧਿਆਂ ਵਿਚ ਧਸਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਹਠੀਲੇ (ਸੂਰਮਿਆਂ
ਦੇ ਦਿਲ) ਧੜਕਾਉਂਦਾ, ਕ੍ਰੋਧਵਾਨ (ਵੈਰੀਆਂ ਨੂੰ) ਧਕੇਲਦਾ ਤੇ ਧਮਕਾਉਂਦਾ (ਜਾ ਰਿਹਾ) ਹੈ।

ਚਾਚਰੀ ਛੰਦ:

ਤੁਫੰਗੀਂ। ਉਤੰਗੀਂ। ਉਠਾਈ। ਚਲਾਈ

॥੨੮॥

ਕਮਾਨੈਂ। ਸੁ ਤਾਨੈਂ। ਪ੍ਰਹਾਰੈਂ। ਸੰਘਾਰੈਂ

॥੨੯॥

ਜੁਝਾਰੈਂ। ਪ੍ਰਚਾਰੈਂ। ਉਭਾਰੈਂ। ਦੁਧਾਰੈਂ ¹ਵੰਗਾਰਦੇ ਹਨ।

॥੩੦॥

ਪ੍ਰਚੰਡੇ। ਉਮੰਡੇ। ਘਮੰਡੇ। ਸੁ ਖੰਡੇ ² ¹ਤ੍ਰਿਖੇ (ਸੂਰੇ) ਉਮਡ ਆਏ। ²ਹੰਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ (ਲਗੇ)।

॥੩੧॥

ਮਹਾਨੇ। ਪ੍ਰਹਾਨੇ। ਭਯਾਨੇ। ਪਲਾਨੇ ² ¹ਬੜੇ ਹੀ ਮਾਰੇ। ²ਜੋ ਡਰੇ ਸੋ ਦੌੜ ਗਏ।

॥੩੨॥

ਸਾਬਾਸ ਛੰਦ:

ਚਲਤਿ ਖਤੰਗਹਿ। ਭਟ ਤਨੁ ਭੰਗਹਿ।

ਬਰਨ ਸੁਰੰਗਹਿ। ਗਿਰਤਿ ਤੁਰੰਗਹਿ

॥੩੩॥

ਗਹਿਤਿ ਕ੍ਰਿਪਾਨਹਿ। ਖਿਚ ਕਰਿ
ਮਯਾਨਹਿ।

ਬਲ ਕਰਿ ਬਾਹਤਿ। ਰਨ ਫਿਰ ਗਾਹਤਿ

॥੩੪॥

ਹਤਿ ਹਤਿ ਗੋਰਨਿ ¹। ਮਰਿ ਜੁਗ ਓਰਨਿ ²। ¹ਗੋਲੀਆਂ। ²ਮਾਰਦੇ ਹਨ ਦੋਹਾਂ ਪਾਸਿਆਂ (ਦਿਆਂ) ਨੂੰ।

ਧਰ ਪਰ ਡਾਰਤਿ। ਫਿਰ ਫਿਰ ਮਾਰਿਤ

॥੩੫॥

ਸਤਿਗੁਰ ਹੇਰਤਿ। ਹਯ ਨਿਜ ਪ੍ਰੇਰਤਿ।

ਕਰਖਤਿ ਚਾਂਪਹਿ ¹। ਕਰਿ ਬਲ ਆਪਹਿ ² ¹ਖਿੱਚਦੇ ਹਨ ਧਨੁਖ ਨੂੰ।

॥੩੬॥

ਤੁਰਕ ਨਿਬੇਰਤਿ। ਗਿਰਿ ਗਿਰ ਟੇਰਤਿ।

ਪਰਤਿ ਕਰਾਹਤਿ। ਜਲ ਕਹੁ ਚਾਹਤਿ

॥ ੩੭ ॥

ਨਭ ਮਹਿ ਹੂਰਨਿ। ਪਿਖਿ ਬਰ ਸੂਰਨਿ।
ਚਖ ਜਿਨ ਚੰਚਲ। ਨਚਤਿ ਦ੍ਰਿਗੰਚਲ।^੧ਪਲਕਾਂ।

॥ ੩੮ ॥

ਸੁਭਤਿ ਸੁ ਅੰਜਨ।^੧ਕਰਿ ਮਨ ਰੰਜਨ।^੧ਸੂਰਮਾਂ।
ਨਚਤਿ ਸੁ ਖੰਜਨ।^੧ਕਰ ਜਨੁ ਕੰਜਨ^੨।^੧ਮਮੋਲੇ ਵਰਗੇ (ਨੇਤ੍ਰ)।^੨ਹੱਥ ਮਾਨੋਂ ਕਵਲ ਹਨ।

॥ ੩੯ ॥

ਭਟ ਬਰ ਟੋਲਤਿ।^੧ਚਰਬ ਤਮੋਲਤ^੨।^੧ਸੂਰਮੇਂ ਵਰਾਂ ਨੂੰ ਟੋਲਦੀਆਂ ਹਨ।^੨ਚਬਦੀਆਂ ਹਨ ਪਾਨ।

ਹਸਿ ਹਸਿ ਬੋਲਤਿ। ਹਰਖਤਿ ਡੋਲਤਿ

॥ ੪੦ ॥

ਕਰਤਿ ਬਧਾਇਨਿ।^੧ਬਹੁ ਚਿਤ ਚਾਇਨ।^੧ਵਧਾਈਆਂ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।
ਕਰ ਮਹਿੰਦੀ ਜੁਤਿ। ਬਰ ਨਹੁ ਦੀ ਕ੍ਰਿਤ।^੧ਨਹੁੰਆਂ ਦੀ ਬਨਾਟਵ ਯਾ ਸ਼ੋਭਾ ਬੀੜ ਸੁਹਣੀ ਹੈ।

॥ ੪੧ ॥

ਦੋਹਰਾ:

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜੁਗ ਸੈਨ ਕੋ, ਰਣ ਮਾਚਯੋ
ਘਮਸਾਨ।

ਨਿਬਰਿ ਗਏ ਬਹੁ ਸੂਰਮਾ, ਆਪਸ ਮੈਂ
ਲਰਿ ਹਾਨ ॥ ੪੨ ॥

ਨਰ ਤੁਰੰਗ ਗਨ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕੋ, ਲਾਗੇ ਬਡ
ਅੰਬਾਰ।

ਭੀਖਨ ਭਯੋ ਸਥਾਨ ਸਭਿ, ਲਾਲ ਰੰਗ ਕੋ
ਧਾਰਿ ॥ ੪੩ ॥

ਆਮਿਖ ਆਂਤ੍ਰਨਿ ਮਿੱਝ ਕੋ, ਸ਼੍ਰੋਣਤ ਕੇਰ
ਪ੍ਰਵਾਹ।

ਭਈ ਅਧਿਕ ਦੁਰਗੰਧਤਾ, ਗਨ ਹਾਂਡਨਿ
ਜੁਤਿ ਤਾਂਹਿ ॥ ੪੪ ॥

ਐਂਚਤ ਮਾਸ ਗੁਮਾਇ ਗਨ, ਲਰਿ ਆਪਸ
ਮਹਿ ਸ੍ਰਾਨ।

ਚਾਟਤਿ ਸ਼੍ਰੋਣਤ ਮੀਝ ਕੋ, ਤ੍ਰਿਪਤ ਹੋਤਿ
ਕਰਿ ਖਾਨ ॥ ੪੫ ॥

ਕੰਕ ਬੰਕ ਬੋਲਤਿ ਉਡਤਿ, ਕਾਕ ਖਾਹਿ
ਬਹੁ ਟਾਰਿ।

ਗ੍ਰਿਧ ਬ੍ਰਿਧ ਭਰਮਹਿ ਟਿਕਹਿ, ਮਾਨਵ 'ਉਧੇੜ ਕੇ।

ਹਯਨਿ ਉਧੇਰ' ॥ ੪੬ ॥

ਕਹੌਂ ਕਹਾਂ ਲਗਿ ਜੰਗ ਕੋ, ਲਰਤਿ ਬਾਹਿਨੀ
ਦੋਇ।

ਮ੍ਰਿਤਕ ਭਏ ਕੁਛ ਬਚ ਰਹੇ, ਨਰ ਗਿਨਤੀ
ਕੇ ਜੋਇ ॥ ੪੭ ॥

ਕਾਲੇ ਖਾਂ ਅਰੁ ਗੁਰੂ ਕੋ ਭਯੋ, ਸਮੁਖ ਜਿਮ
ਜੁੱਧ।

ਸੁਨਹੁ ਸੰਤ! ਮਨ ਦੈ ਸਭੈ, ਕਰਿਕੈ ਸੁੱਧਿ
ਸੁ ਬੁੱਧਿ ॥ ੪੮ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਸੇ 'ਜੰਗ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਤ੍ਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ
॥ ੩੦ ॥

੩੧. [ਕਾਲੇ ਖਾਂ ਬੱਧ]

੩੦<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੩੨

ਦੋਹਰਾ:

ਲਗੀ ਸੈਨ ਸੋਂ ਸੈਨ ਤਬਿ,
ਹੱਥਯਾਰਨ ਕਹੁ ਮਾਰਿ।
ਕਾਲੇਖਾਂ ਸਨਮੁਖ ਜਯੋ,
ਨਹਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਿਹਾਰ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਚੰਚਲ ਕਰਤਿ ਤੁਰੰਗ ਨਚਾਯੋ।
ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਸਨਮੁਖ ਆਯੋ।
ਪਹੁੰਚਯੋ ਨਿਕਟਿ ਧਨੁਖ ਸੰਭਾਰਤਿ।
ਖਰ ਖਪਰਾ ਗੁਨ ਮਹਿ ਸੰਚਾਰਿਤ' ॥ ੨ ॥ 'ਚਿੱਲੇ ਵਿਚ ਜੋੜਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰਨਿ ਬੰਗਾਰਤਿ ਬਾਕ ਉਚਾਰੇ।
'ਪ੍ਰਿਥਮ ਤੁਮਹੁ ਬਹੁ ਖਾਨ ਸੰਘਾਰੇ।
ਜੇ ਤੀਰਨ ਕੋ ਅਧਿਕ ਚਲਾਵਤਿ।
ਸਭਿ ਮਹਿ ਬਡ ਬਲਵਾਨ ਕਹਾਵਤਿ
॥ ੩ ॥

ਅਬਿ ਮੈਂ ਚਲਿ ਆਯੋ ਤੁਮ ਓਰਾ।
ਕਾਲੇਖਾਨ ਨਾਮ ਲਖਿ ਮੋਰਾ।
ਤੁਮ ਕੋ ਪਕਰਨਿ ਸ਼ਾਹੁ ਪਠਾਯੋ।
ਬਹੁ ਲਸਕਰ ਲੇ ਚਢਿ ਮੈਂ ਆਯੋ ॥ ੪ ॥

ਕੈ ਸਭਿ ਕੋ ਪਲਟਾ ਰਣ ਲੈ ਹੋਂ।
ਨਾਂਹਿ ਤ ਪ੍ਰਾਨ ਆਪਨੇ ਦੈ ਹੋਂ।
ਸਾਵਧਾਨ ਹੁਇ ਸਹੁ ਮਮ ਬਾਨਾ।
ਹਤੋਂ ਮਹਾਂ ਤੀਖਨ ਹਿਤ ਹਾਨਾ' ॥ ੫ ॥

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਸੁਨਿ ਮੁਸਕਾਏ।
'ਜਿਸ ਮਗ ਪੂਰਬ ਤੁਰਕ ਪਠਾਏ।
ਸੋ ਅਬਿ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕੁਛ ਭਯੋ।
ਸਭਿਨਿ ਆਇ ਭਟ ਰਣ ਕਰਿ ਲਯੋ
॥ ੬ ॥

ਨਾਸਹਿ ਸ਼ਾਹੁ ਬਾਹਿਨੀ ਸਾਰੀ।
ਹਮ ਠਾਂਢੇ ਅਬਿ ਤੋਹਿ ਅਗਾਰੀ।
ਜਸੁ ਬਿੱਦਯਾ ਤੀਰਨਿ ਕੀ ਪਾਈ।

ਸੋ ਅਬਿ ਕਰਹੁ ਦੇਹੁ ਦਿਖਰਾਈ ॥ ੭ ॥

ਪੂਰਬ ਸਹੈਂ ਵਾਰ ਸਰ ਤੋਰਾ।

ਪੀਛੇ ਕਰਹੁ ਬਿਲੋਕਨ ਮੋਰਾ।'

'ਫੇਰ ਮੋਰਾ ਤੀਰ (ਚਲਦਾ) ਤੁਸੀ ਵੇਖੋ।

ਇਮ ਸੁਨਿਤੇ ਸੂਤਿ ਲਉ ਧਨੁ ਤਾਨਾ।'

'ਕੰਨਾਂ ਤੱਕ ਧਨੁੱਖ ਖਿਚਿਆ।

ਬਲ ਤੇ ਤਜਾਗਯੋ ਤੀਖਨ ਬਾਨਾ ॥ ੮ ॥

ਛੋਰਤਿ ਬੋਲਯੋ ਕਾਲੇਖਾਨਾ।

'ਲੇਹੁ ਪਤਾ ਜਿਮ ਵਿੱਦਯਾਵਾਨਾ।

ਮਾਰਾ ਹੀ ਜਾਨਹੁ ਧਰਾ ਗਿਰਯੋ।'

'ਧਰਤੀ ਤੇ।

ਆਵਤਿ ਸਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਿਹਰਯੋ ॥ ੯ ॥

ਮਸਤਕ ਛਵਤਿ ਸੁ ਗਯੋ ਅਗਾਰੇ।

ਖਰ ਖਪਰਾ ਕੁਛ ਮਾਸ ਉਤਾਰੇ।

ਬੂੰਦ ਰਕਤ ਕੀ ਨਿਕਸੀ ਲਾਲ।

ਮਨਹੁ ਤਿਲਕ ਜੈ ਕੋ ਲਗਿ ਭਾਲ।'

'ਮਾਨੋਂ ਮੱਥੇ ਤੇ ਜੈ ਦਾ ਤਿਲਕ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੈ (ਕੈਸੀ ਉਪਮਾ ਕਮਾਲ ਦੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਾਮਲ ਕਵੀ ਨੇ)।

॥ ੧੦ ॥

ਰਿਦੈ ਕ੍ਰੋਧ ਤਬਿ ਦੂਨ ਚਊਨਾ।

ਕਰਯੋ ਨਿਕਾਸਨ ਸਰ ਖਰ ਤੂਨਾ।'

'ਭੱਥੇ ਵਿਚੋਂ [ਸੰਸ: ਤੂਣ = ਭੱਥਾ]

ਤੂਰਨ ਪੂਰਿ ਕਾਨ ਲਗਿ ਮਾਰਾ।

'ਖਿੱਚ ਕੇ।

ਪਿਖਿ ਸਰੂਪ ਕੋ ਡਰ ਬਹੁ ਧਾਰਾ ॥ ੧੧ ॥

ਤਾਨਤਿ ਧਨੁ ਕੋ ਟਰਿ ਕਰਿ ਚਾਲਾ।

ਪ੍ਰੇਰਤਿ ਬਾਜੀ ਬਹੁ ਬਲਵਾਲਾ।

'ਘੋੜਾ ਫੇਰ ਲਿਆ।

ਛੁਟਯੋ ਤੀਰ ਗੁਰ ਕਰ ਤੇ ਐਸੇ।

ਬਿਖਧਰਾ ਰਿਸ ਧਰਿ ਉਡਿਗਾ ਜੈਸੇ 'ਸੱਪ।

॥ ੧੨ ॥

ਤੁਰਕ ਗਯੋ ਬਚਿ, ਤੁਰੰਗ ਸੰਘਾਰਯੋ।

ਲਗਯੋ ਉਦਰ ਮਹਿ ਪਾਰ ਪਧਾਰਯੋ

॥ ੧੩ ॥

ਕਾਲੇਖਾਨ ਉਤਰ ਕਰਿ ਖਰਯੋ।

ਅਪਨਾ ਆਪ ਸੰਭਾਰਨ ਕਰਯੋ।

ਕਹਤਿ ਭਯੋ ਅਬਿ ਹੋਤਿ ਅਨੀਤੀ।

ਜੇ ਤੁਮ ਕਰਹੁ ਜੰਗ ਕੀ ਰੀਤੀ ॥ ੧੪ ॥

ਖਰੋ ਧਰਾ ਪਰ ਮੈਂ ਹਯ ਬਿਨਾ।

ਤੁਮ ਚਢਿ ਰਹੇ ਬੇਗ ਜਿਸ ਘਨਾ।'

'ਬੜੇ ਵੇਗ ਵਾਲੇ (ਘੋੜੇ) ਤੇ।

ਜੇ ਕਰਿ ਸਮ ਹੁਇ ਰਣ ਕੋ ਕਰਹੁ।
 ਤਜਹੁ ਤੁਰੰਗ ਚਰਣ ਪਰ ਥਿਰਹੁ ॥ ੧੫ ॥
 ਤੋ ਮੈਂ ਕਰੋਂ ਖੜਗ ਸੰਗ੍ਰਾਮ।
 ਤਕਿ ਬਹੁ ਦਾਵ ਦਹਿਨ ਅਰੁ ਬਾਮਾ^੧। ^{ਸਜਿਓ ਖੱਬਿਓ।}
 ਜੋ ਨਹਿ ਮਾਨਹੁ ਚਹੁ ਸੰਘਾਰਾ।
 ਤੋ ਕਰਿ ਲੇਹੁ ਆਪਨੋ ਵਾਰਾ ॥ ੧੬ ॥
 ਜਥਾ ਪ੍ਰਥਮ ਭਾ ਤੀਰਨਿ ਸੰਗ।
 ਤਥਾ ਖੜਗ ਕੋ ਚਹੀਯਹਿ ਜੰਗ।
 ਹੋਇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਰਹੁ ਵਾਰ।
 ਅਪਨੋ ਕੀਜੈ ਬਲ ਸੰਭਾਰਿ ॥ ੧੭ ॥
 ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਕਾਲੇਖਾਂ ਬੈਨ।
 ਤਜਯੋ ਤੁਰੰਗ ਜਿਨਹੁ ਕੁਛ ਭੈ ਨ।
 ਕਹਯੋ 'ਤੋਹਿ ਚਿਤ ਹੋਸ ਨ ਰਹੈ'। ^{ਹਵਸ ਨ ਰਹਿ ਜਾਏ।}
 ਲਰਹਿ ਤਥਾ ਜਿਮ ਅਬਿ ਤੂੰ ਚਹੈ
 ॥ ੧੮ ॥
 ਖੜਗ ਸਿਪਰ ਦੋਨਹੁ ਕਰ ਧਾਰੀ।
 ਭਏ ਸਮੁਖ ਦੋਨਹੁ ਭਟ ਭਾਰੀ।
 ਦ੍ਰੈ ਦਲ ਕੇ ਦੋਨਹੁ ਸਰਦਾਰ।
 ਦੋਨਹੁ ਕੈ ਉਤਸਾਹ ਉਦਾਰ ॥ ੧੯ ॥
 ਦੋਨਹੁ ਬੀਰ ਬੀਰ ਰਸ ਢਰੇ।
 ਦੋਨਹੁ ਦਾਵਾ^੨ ਜੰਗ ਕੋ ਕਰੇਂ। ^{ਪਾ: ਚਾਵ।}
 ਦੋਨਹੁ ਕੇ ਆਨਨ ਪਰ ਲਾਲੀ।
 ਦੋਨਹੁ ਵਿੱਦਯਾਵਾਨ ਬਿਸਾਲੀ ॥ ੨੦ ॥
 ਦੋਨਹੁ ਜੀਤਨ ਕੇ ਅਭਿਲਾਖੀ।
 ਦੋਨਹੁ ਕੋ ਦਲ ਦੇਖਤਿ ਆਂਖੀ।
 ਦੋਨਹੁ ਇਤ ਉਤ ਬਿਚਰਨ ਲਾਗੇ।
 ਦੋਨਹੁ ਬਾਮ ਦਾਇੰ ਹੁਇ ਆਗੇ ॥ ੨੧ ॥
 ਦੋਨਹੁ ਪਟੇਬਾਜ਼ ਕੀ ਵਿੱਦਯਾ। ^{ਗੱਤਕੇ ਦੀ।}
 ਕਰਿ ਕਰਿ ਦੋਨਹੁ ਚਾਹਤਿ ਵਿਦਯਾ^੩। ^{ਕੱਟਿਆਂ।}
 ਦੋਨਹੁ ਚਰਨ ਚਲਾਕੀ ਕਰੈਂ।
 ਵਾਰ ਰੋਕ ਦੋਨਹੁ ਢਿਗ ਅਰੈਂ ॥ ੨੨ ॥
 ਸਿਪਰ ਸਿਪਰ ਸੋ ਦੋਨਹੁ ਭੇਰ।

ਕਰਾ ਦੋਨਹੁ ਚਮਕਤਿ ਸਮਸ਼ੇਰ।

‘ਹੱਥ ਵਿਚ ਦੋਹਾਂ ਦੇ

ਜੁਟੇ ਬੀਰ ਦੋਨਹੁ ਸਮ ਸ਼ੇਰ।

‘ਤਲਵਾਰਾਂ।

ਜਨੁ ਦੋਨਹੁ ਬਲਿ ਬ੍ਰਿਖਭ ਬਡੇਰ। ॥ ੨੩ ॥

‘ਬੜੇ ਬਲੀ ਬੈਲ ਹਨ ਮਾਨੋਂ।

ਸਿੰਗ ਖੜਗ ਤੇ ਦੋਨਹੁ ਅਰੇ।

‘ਤਲਵਾਰਾਂ ਰੂਪੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨਾਲ।

‘ਦੋ ਸੂਰਮਗਤੀ ਵਿਚ ਤੁਲਵੇਂ ਸੂਰਮਿਆਂ ਦਾ ਰੂਪਕ ਬੰਨ੍ਹ ਰਹੇ ਹਨ, ਨਜ਼ੁਨੋਪਮਾਂ ਦਾ ਦੂਸ਼ਨ ਵਿਚ ਪੈਂਦਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਕਵੀ ਜੀ ਦਾ ਖਿਆਲ ਇੱਧਰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਵੈਰੀ ਸਰੀਰਕ ਸੂਰਮਗਤੀ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਗੋਇਆ ਉਸ ਪਰ ਫਤਹ ਪਾਉਣੀ ਇਕ ਭਾਰੀ ਬੀਰਤਾ ਦਾ ਕੰਮ ਸੀ, ਇਹ ਧ੍ਰੁਨੀ ਵਿਚ ਵਡਿਆਈ ਦਾ ਭਾਵ ਰੱਖਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਕਵੀ ਜੀ ਆਪ ਦੇ ਬਲ ਤੇ ਜੋਸ਼ ਨੂੰ ਮਾਨੁਖੀ ਕਮਾਲ ਦੇ ਨੁਕਤੇ ਤੋਂ ਦੱਸ ਰਹੇ ਸਨ; ਤੇ ਉਪਮਾ ਦੇਣ ਵਿਚ ਬੀਚਾਰ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਬੀ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਹਨਾ ਦੇ ਅੜਨ ਤੇ ਭਿੜਨ ਦੇ ਇਕ ਇਕ ਅੰਗ ਨੂੰ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਤੇ ਦੂਸ਼ਨ ਪਿਆ ਨਹੀਂ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਏ।

ਮਨਹੁ ਮਸਤ ਦ੍ਰੈ ਕੁੰਜਰ। ਭਿਰੇ।

‘ਹਾਥੀ।

ਭੁਜਦੰਡਨ ਹੈਂ ਸੁੰਡਾ ਜਿਨ ਕੇ।

‘ਭੁਜਦੰਡ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ (ਮਾਨੋਂ) ਸੁੰਡਾਂ ਹਨ।

ਤੀਛਨ ਦਸਨ ਅਸਿਨਿ। ਬਡ ਜਿਨ ਕੇ

‘ਤਲਵਾਰਾਂ ਰੂਪ ਤਿੱਖੇ ਦੰਦ ਹਨ।

॥ ੨੪ ॥

ਕਾਲੇਖਾਂ ਉਛਰਜੋ ਬਲ ਧਾਰੇ।

ਖੜਗ ਉਭਾਰਿ ਗੁਰੂ। ਲਲਕਾਰੇ।

‘ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ।

‘ਰਹੁ ਠਾਢੇ ਮਾਰਜੋ ਅਬਿ ਜਾਨਿ।

ਨਹਿ ਜੈ ਹੈਂ ਅਬਿ ਲੈ ਕਰਿ ਪ੍ਰਾਨ। ॥ ੨੫ ॥

ਸਤਿਗੁਰ ਅਧਿਕ ਸ਼ੀਘ੍ਰਤਾ ਧਾਰੀ।

ਕਰਤਿ ਚਲਾਕੀ ਸਿਪਰ ਅਗਾਰੀ।

ਰੋਕਿ ਵਾਰ ਨਿਜ ਖੜਗ ਪ੍ਰਹਾਰਾ।

ਕਾਲੇਖਾਨ ਤਬੈ ਬਲ ਧਾਰਾ ॥ ੨੬ ॥

ਲਿਯੋ ਖੜਗ ਪਰ ਖੜਗ ਜੁ ਮਾਰਾ।

‘ਤਲਵਾਰ ਤੇ ਤਲਵਾਰ ਦੀ ਮਾਰ ਜੋ ਲਈ ਤਾਂ.....’

ਨਿਕਸਤਿ ਭਈ ਬ੍ਰਿੰਦ ਚਿਨਗਾਰਾ।

ਮਾਨਹੁ ਚਮਕਤਿ ਰੈਨ ਟਨਾਨੇ।

ਟੁਟੇ ਨ ਦੋਨਹੁ ਬਚੇ ਮਹਾਨੇ ॥ ੨੭ ॥

ਗਯੋ ਫਰਕ ਕਰਿ। ਕਾਲੇਖਾਨ।

‘ਵਿੱਥ ਕਰ ਗਿਆ।

ਭਯੋ ਨਿਫਲ ਦ੍ਰੈ ਵਾਰ ਕ੍ਰਿਪਾਨ।

ਥਕਤਿ ਨ ਦੋਨਹੁ ਜੋਧਾ ਭਾਰੀ।

ਪੁਨ ਅਭਿਲਾਖਤਿ ਕਰਨਿ ਪ੍ਰਹਾਰੀ

॥ ੨੮ ॥

ਲਾਇ ਘਾਤ ਪੁਨ ਢੂਕਯੋ ਨੇਰ।

ਦੋਨਹੁ ਕੀਨਿ ਭੀਮ ਭਟ ਭੇਰ।

‘ਦੋਹਾਂ ਸੂਰਮਿਆਂ ਨੇ ਕੀਤਾ (ਫੇਰ) ਭਿਆਨਕ ਭੇੜ (ਮੁਕਾਬਲਾ)।

ਅੰਤਹਿਪੁਰ ਹੇਰਤਿ ਹੈ। ਸਾਰਾ।

'ਘਰ ਦੀਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਬੀ ਤੱਕ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਤ੍ਰਾਸ ਤੁਰਕ ਬ੍ਰਿੰਦਨਿ ਤੇ ਧਾਰਾ ॥ ੨੯ ॥

ਗੁਰੂ ਬੀਰ ਅਰੁ ਤੁਰਕ ਜਿ ਬਾਚੇ।

'ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਜੋਧੇ ਤੇ ਤੁਰਕ ਜੋ ਬਚ ਰਹੇ ਸਨ, (ਸਾਰੇ)।

ਰਣ ਹੇਰਤ ਸੰਸੈ ਚਿਤ ਰਾਚੇ।

ਅਰਜੋ ਤੁਰਕ ਨਹਿ ਮਾਰਜੋ ਗਯੋ।

ਘਾਤ ਖੜਗ ਕੋ ਫਿਰਿ ਫਿਰਿ ਕਿਯੋ

॥ ੩੦ ॥

ਬਿਧੀਚੰਦ ਆਦਿਕ ਬਡ ਜੋਧਾ।

ਪਿਖਹਿ ਤੁਰਕ ਉਰ ਬਾਢਹਿ ਕ੍ਰੋਧਾ।

ਸਭਿ ਕੇ ਮਨ ਕੀ ਸਤਿਗੁਰ ਜਾਨੀ।

ਚਾਹਤਿ ਭਏ ਕਰਨਿ ਰਿਪੁ ਹਾਨੀ ॥ ੩੧ ॥

ਆਇ ਪਰਜੋ ਕਰਿ ਖੜਗ ਪ੍ਰਹਾਰ।

ਕਾਲੇਖਾਨ ਮਹਾਂ ਬਲ ਧਾਰਿ।

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਢਾਲ ਸੰਭਾਲਿ।

ਰੋਕਿ ਵਾਰ ਕੋ ਮਾਰੀ ਭਾਲ' ॥ ੩੨ ॥

'ਵਾਰ ਨੂੰ ਢਾਲ ਤੇ ਰੋਕ ਕੇ (ਬੜੀ ਫੁਰਤੀ ਨਾਲ) ਢਾਲ (ਉਸ ਦੇ) ਮੱਥੇ ਤੇ ਕੱਢ ਮਾਰੀ।

'ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਮਾਰੀ ਕਿ ਪਿਛੋਂ ਡਿੱਗਣ ਲੱਗਾ।

'ਬਲ ਤੇ ਹਨੀ, ਗਿਰਨ ਲਗਿ ਪਾਛੇ।

ਕਰਾਚੋਲ ਬਾਹਜੋ ਤਬਿ ਆਛੇ।

'ਤਦ ਤਲਵਾਰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਰੀ।

ਬਿਹਬਲ ਤੇ ਨ ਬਚਾਯੋ ਗਯੋ।

ਲਗਜੋ ਸੀਸ ਚੀਰਤਿ ਬਪ' ਭਯੋ ॥ ੩੩ ॥

'ਸਰੀਰ।

ਏਕੈ ਆਂਖ ਏਕ ਹੀ ਸ਼੍ਰੋਨ।

ਇਕ ਕਰ, ਇਕ ਪਗ, ਖੰਡ ਸੁ ਦੌਨ'।

'ਦੋ ਟੁਕੜੇ ਹੋ ਗਿਆ।

ਅਰਧੋ ਅਰਧ ਸੁ ਚੀਰਨ ਕਰਤੀ।

ਪੁਨ ਤਰਵਾਰ ਬਰੀ ਕੁਛ ਧਰਤੀ ॥ ੩੪ ॥

ਹੁਇ ਜੁਗ ਖੰਡ' ਪਰੇ ਤਰਫੰਤੇ।

'ਦੋ ਟੋਟੇ (ਵੱਖ) ਹੋ ਕੇ।

ਗਯੋ ਭਿਸਤ ਕੋ ਭਾ ਸੁਖਵੰਤੇ।

ਦੇਖਤਿ ਜੈ ਜੈ ਬਾਕ ਉਚਾਰਾ।

ਬਜਜੋ ਫਤੇ ਕੋ ਅਧਿਕ ਨਗਾਰਾ ॥ ੩੫ ॥

ਬਚੇ ਤੁਰਕ ਕੁਛ ਚਲੇ ਪਲਾਈ।

ਭੂਪ ਬਿਨਾ ਕੋ ਕਰੈ ਲਰਾਈ।

ਤਜਿ ਰਣਖੇਤ ਨਿਕੇਤ ਸਿਧਾਰੇ।

ਦਈ ਸਭਿਨਿ ਕੀ ਸੁਧ 'ਰਣ ਮਾਰੇ'

॥ ੩੬ ॥

ਜਹਿ ਕਹਿ ਬਿਧਵਾ ਗਨ ਤੁਰਕਾਨੀ।
ਸਿਰ ਮੁਖ ਪੀਟਤਿ ਦੁਖੀ ਮਹਾਨੀ।
ਉਤ ਕਾਬਲ ਅਰੁ ਦਿੱਲੀ ਦੇਸ਼।
ਚਾਕਰ ਗ੍ਰਾਮਨਿ ਨਗਰ ਅਸ਼ੇਸ਼ ॥ ੩੭ ॥

ਸ਼ੋਕ ਬਾਸ ਕਰਿ' ਬਿਚ ਤੁਰਕਾਨੇ।

'ਸ਼ੋਕ ਨੇ ਵਾਸਾ ਕੀਤਾ।

ਭ੍ਰਾਤ ਪਿਤਾਦਿ ਬੰਧੁ ਜਿਨ ਹਾਨੇ'।

'ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਗਏ।

ਕਿਸ ਕੋ ਪੁੱਤ੍ਰ, ਭਤੀਜਾ ਕਾਂਹੂ।

ਭਏ ਸੰਘਾਰਣ ਸੰਘਰ ਮਾਂਹੂ ॥ ੩੮ ॥

ਗੁਰੂ ਬੀਰਤਾ ਜਾਹਰ ਭਾਰੀ।

ਬਚਯੋ ਕੌਨ ਜੋ ਗਯੋ ਅਗਾਰੀ।

ਜਹਾਂ ਕਹਾਂ ਤੁਰਕਨ ਕੇ ਓਕ'।

'ਤੁਰਕਾਂ ਦੇ ਘਰ ਸਨ।

ਕੀਨ ਅਖਾਰੋ ਕੰਜਰ ਸ਼ੋਕ' ॥ ੩੯ ॥

'ਸ਼ੋਕ ਰੂਪੀ ਕੰਜਰ ਨੇ (ਤੁਰਕਾਂ ਦੇ ਘਰ ਨੂੰ) ਅਖਾੜਾ ਬਣਾ ਲਿਆ, ਭਾਵ ਸ਼ੋਕ ਓਥੇ ਨੱਚਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਉਸ ਦਾ ਰੂਪ ਅੱਗੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ:-

ਨਾਇਣ ਦੇਤਿ ਤਲੀਮਨ ਨਾਚਤਿ'।

'ਨਾਇਣ ਜੋ ਤਾਲੀਮ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ, ਸੋ (ਸ਼ੋਕ ਦਾ) ਨਾਚ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। (ਨਾਇਣ ਇਕ ਟਪਾ ਅੱਗੇ ਬੋਲਦੀ ਹੈ, ਤੇ ਪਿੱਟਣ ਵਾਲੀਆਂ ਉਸੇ ਸੁਰ ਲੈ ਤਾਰ ਤੇ ਮਗਰ ਪਿਟਦੀਆਂ ਤੇ ਬੋਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਨਾਇਣ ਦੀ ਤਾਲੀਮ ਦੇਣੀ ਹੈ। ਭਾਵ ਅਲਾਹਣੀਆਂ ਦੇਣੀਆਂ)।

'ਹੈ ਹੈ ਓਹ' ਗਾਇਬੋ ਮਾਚਤਿ'।

'ਹੈ ਹੈ, ਓਹ ਓਹ', (ਯਾ 'ਹਾਇਓ ਹਾਇਓ' ਆਦਿ ਪਦ ਜੋ ਪਿੱਟਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦੇ ਉਠਦੇ ਹਨ), ਸੋ ਗਾਉਣ (ਦੀ ਸੁਰ) ਉਠ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਿਰ ਮੁਖ ਕੋ ਪੀਟਤਿ ਇਕਬਾਰੀ।

ਉਠਹਿ ਤਾਲ ਜਨੁ ਮਿਲ ਮਿਲ ਭਾਰੀ

॥ ੪੦ ॥

ਇਸ ਬਿਧਿ ਕੀ ਗਤਿ ਲਹਿ ਤੁਰਕਾਨਾ।

ਭਨਹਿ ਸਿਆਨੇ 'ਭਾ ਬਹੁ ਹਾਨਾ'।

ਚਾਰ ਜੰਗ ਮੈਂ ਦਿਯੋ ਖਪਾਈ।

ਸੱਯਦ ਮੁਗਲ ਖਾਨ ਸਮੁਦਾਇ ॥ ੪੧ ॥

ਅਬਿ ਭੀ ਪਠਹਿ ਸਾਹੁ ਜੇ ਲਸਕਰ।

ਸਰਬ ਨਿਬੇਰਹਿ ਰਨ ਕੋ ਕਰਿ ਕਰਿ।

ਨਹੀਂ ਚਾਕਰੀ ਜੋ ਅਬਿ ਕਰਿਹੈਂ।

ਪ੍ਰਾਨ ਸਹਿਤ ਸੋ ਤੁਰਕ ਉਬਰਿਹੈਂ

॥ ੪੨ ॥

ਨਾਂਹਿ ਤ ਦੈ ਹੈਂ ਗੁਰੂ ਖਪਾਇ।
ਸ਼ਾਹਿ ਕ੍ਰੋਧ ਕਰਿ ਤਹਾਂ ਪਠਾਇ।'
ਇਸ ਤੇ ਆਦਿ ਅਨਿਕ ਬਿਧਿ ਬਾਤੀ।
ਕਰਹਿ ਤੁਰਕ ਮਿਲਿ, ਸੰਕਟ ਛਾਤੀ

॥ ੪੩ ॥

ਸਤਿਗੁਰ ਕਾਲੇਖਾਂ ਜਬਿ ਹਯੋ। ^{'ਮਾਰਿਆ।}
ਚਤੁਰ ਘਟੀ ਦਿਨ ਤਬਿ ਰਹਿ ਗਯੋ।
ਚਹੁ ਦਿਸ਼ਿ ਪੁਰਿ ਕੇ ਦਾਰੁਨ ਥਾਨ।
ਧੁਕਿ ਧੁਕਿ ਉਠਿਬੇ ਲਗੇ ਮਸਾਨ।

॥ ੪੪ ॥

^{'ਉੱਛਲ ਉੱਛਲ ਕੇ ਲਗੇ ਮਸਾਣ ਉਠਣ। ਇਹ ਮੁਹਾਵਰਾ ਹੈ, ਮਸਾਨ ਉਠਣਾ = ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਮੁਰਦੇ ਉੱਛਲ ਉੱਛਲ ਕੇ ਉੱਠਣ ਲਗੇ। ਖਿਆਲ ਹੈ ਮਸਾਣਾਂ ਦੇ ਬੈਤਾਲ ਇਹ ਖੇਡਾਂ ਮੁਰਦਾ ਲੋਥਾਂ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਕਈ ਵੇਰ ਭਾਰੀ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਮਰੇ ਪਏ ਲੱਗਣ ਵਾਲੇ ਮੁਰਦੇ ਜੀਉਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤੇ ਪ੍ਰਾਣਾਂਤ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਛੇਕੜਲੀ ਤੜਫਨ ਲੈ ਕੇ ਉੱਛਲ ਕੇ ਕੁਛ ਕਰਤੱਬ ਬੀ ਕਰਦੇ ਡਿਗ ਕੇ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।}

ਜੰਬੁਕ ਬੋਲਤਿ ਤ੍ਰਾਸ ਉਪਾਵੈਂ।
ਮਾਸ ਖਾਇ ਖਗ। ^{'ਮਾਸਾਹਾਰੀ ਪੰਛੀ।} ਬ੍ਰਿੰਦ ਕ੍ਰਮਾਵੈਂ।
ਕੁਛਕ ਉਨ ਲਛ। ^{'ਲੱਖ ਤੋਂ ਕੁਝ ਘਟ।} ਤੁਰਕ ਸੰਘਾਰੇ।
ਗੁਰ ਕੇ ਬੀਰ ਸਾਤ ਸੈ ਮਾਰੇ ॥ ੪੫ ॥

ਪੁਨ ਸਤਿਗੁਰੁ ਕੀਨਸਿ ਬਿਸਰਾਮ।
ਜਿਯਤਿ ਸੁਭਟ ਸਭਿ ਲਹਯੋ ਅਰਾਮ।
ਕਮਰਕਸਾ ਤਿਮ ਹੀ ਸਵਧਾਨਾ।

ਸ਼੍ਰਮਤਿ ਜਿ ਪਾਂਚ ਜਾਮ ਰਣਠਾਨਾ। ^{'ਚਾਰੋ ਪੰਜ ਪਹਿਰ ਦੇ ਰਣ ਵਿਚ ਜੁਟੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਥਕਾਨ ਹੈ, ਪਰ ਆਪ ਕਮਰ ਕੱਸੇ (ਉਸੀ ਤਰ੍ਹਾਂ) ਸਾਵਧਾਨ ਹਨ।}
॥ ੪੬ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਸੇ 'ਕਾਲੇਖਾਨ ਬੱਧ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਏਕ
ਤ੍ਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥ ੩੧ ॥

੩੨. [ਵਿਜੈ। ਕੀਰਤ ਪੁਰ ਵੱਲ ਤਿਆਰੀ]

੩੧<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੁ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੁ>>੩੩

ਦੋਹਰਾ:

ਚਹੁੰਦਿਸਿ ਪੁਰਿ ਕਰਤਾਰ ਕੇ, ਜੋਧਾ ਬ੍ਰਿੰਦ
ਤੁਰੰਗ।

ਪਰੇ ਹਜ਼ਾਰਹੁ ਮ੍ਰਿਤਕ ਭੇ, ਭੀਮ ਥਾਨ ਤਿਨ
ਸੰਗ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਸੋਂ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹਯੋ।
'ਲੱਖੁ ਆਦਿ ਪ੍ਰਲੋਕ ਜਿ ਲਹਯੋ।
ਪਠਹੁ ਦਾਸ ਤਿਨ ਲੋਥਨਿ ਲੇਯ।
ਰਚਹਿ ਚਿਤਾ ਸਭਿ ਦਾਹ ਕਰੇਯ' ॥ ੨ ॥

ਸੁਨਿ ਆਗਯਾ ਬਹੁ ਦਾਸ ਪਠਾਏ।
ਅਮੀਚੰਦ ਮਿਹਰਾਦਿਕ ਲਯਾਏ।
ਕਾਸ਼ਟ ਸੰਚਿ ਦਾਹਿ ਸਭਿ ਕਰੇ।
ਲਯਾਇ ਉਠਾਇ ਜਿ ਘਾਇਲ ਪਰੇ ॥ ੩ ॥

ਇਤਨੇ ਬਿਖੈ ਨਿਸਾ ਹੁਇ ਆਈ।
ਸਜਾਲ' ਪੁਕਾਰ ਕੀਨਿ ਚਹੁ ਘਾਈ।

'ਗਿੱਦੜਾਂ ਨੇ।

ਕੂਕਰ ਬੋਲਤਿ ਭੱਖਯਤਿ ਮਾਸ।
ਘਾਇਲ ਤੁਰਕ ਕਰਾਹਤਿ ਰਾਸ' ॥ ੪ ॥

'ਕੁਰਲਾਂਵਦੇ ਹਨ ਬਹੁਤੇ।

ਪੁਰਿ ਮਹਿ ਜਹਿ ਕਹਿ ਨਰ ਮਿਲਿ ਬੈਸੇ।
ਬਿਤੀ ਜਥਾ ਬਾਤਨ ਕਰਿ ਤੈਸੇ।

'ਅਸ ਸੰਘਰ ਨਹਿ ਭਯੋ ਕਦਾਈ।
ਪੰਚ ਪਹਿਰ ਮਹਿ ਦਲ ਸਮੁਦਾਈ ॥ ੫ ॥

ਦੋਨਹੁ ਦਿਸਿ ਤੇ ਲਰਿ ਲਰਿ ਮਰੇ।
ਸਤਿਗੁਰ ਬਿਨਾਂ ਕੌਨ ਅਸ ਕਰੇ।

ਕਈ ਮਾਸ ਲੋ ਮਾਸ ਰਹੇ ਹੈ'।

'ਰਹੇਗਾ।

ਅਸਥੀ ਬ੍ਰਿੰਦ ਪਰੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੈ ਹੈ' ॥ ੬ ॥

ਮਨ ਸਤਿਗੁਰ ਕੈ ਭਈ ਗਿਲਾਨ।

-ਬਹੁ ਬਦਬੋਇ ਪ੍ਰਾਤਿ ਲੋ ਠਾਨਿ'।

'ਸਵੇਰ ਤੱਕ ਹੋ ਜਾਏਗੀ।

ਰਹਯੋ ਨ ਜਾਇ ਨਗਰ ਕੇ ਮਾਂਹੀ।

ਕੁਛ ਉਪਾਇ ਇਸ ਕੋ ਹੁਇ ਨਾਹੀ-

॥ ੭ ॥

ਇਕ ਤੋਂ ਇਹੁ ਕਾਰਨ ਮਨ ਜਾਨਾ।

ਦੁਤੀਏ ਬੁਢਣ ਸਾਹੁ ਪਛਾਨਾ।

-ਅੰਤ ਸਮਾਂ ਪਹੁੰਚਯੋ ਤਿਸ ਆਈ।

ਦਰਸਨ ਚਾਹਿਤਿ ਬੈਸ ਬਿਤਾਈ- ॥ ੮ ॥

ਤਿਸ ਕੀ ਆਸਾ ਪੂਰਨ ਹੇਤੁ।

ਚਢਨ ਚਹਯੋ ਗੁਰੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਕੇਤ।

-ਤ੍ਰਿਤੀਏ ਜੇਤਿਕ ਗ੍ਰਾਮ ਸਮੀਪ।

ਹੁਤੇ ਹਜ਼ਾਰਹੁ ਥਾਨ ਮਹੀਪ ॥ ੯ ॥

ਲਰਤਿ ਜੰਗ ਮਹਿ ਸੋ ਸਭਿ ਮਾਰੇ।

ਸਨਬੰਧੀ ਤਿਨ ਕੇਰ ਪਿਛਾਰੇ।

ਰਚਹਿ ਦ੍ਰੈਸ ਬਲ ਛਲ ਕੇ ਸੰਗ।

ਮਰੇ ਬ੍ਰਿੰਦ ਤੇ ਹੁਇ ਮਨ ਭੰਗ'- ॥ ੧੦ ॥

'ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤੇ (ਸੰਬੰਧੀਆਂ) ਦੇ ਮਰਨ ਕਰਕੇ (ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ) ਮਨ ਉਦਾਸ ਹੋਏ ਹੋਏ ਹਨ।

ਇਤਯਾਦਿਕ ਕਾਰਨ ਕੁਛ ਔਰ।

ਚਿਤਵਤਿ ਭੇ ਸੋਢੀ ਸਿਰਮੌਰ।

ਬਿਧੀਚੰਦ ਕੇ ਨਿਕਟਿ ਹਕਾਰਾ।

ਕਹਤਿ ਭਏ 'ਹਮ ਕੀਨਿਸਿ ਤਯਾਰਾ'

॥ ੧੧ ॥

ਕੀਰਤਪੁਰਿ ਮਹਿ ਪਹੁੰਚਹਿ ਜਾਈ।

ਜਾਹੁ ਸਦਨ ਤੂੰ ਬਿਲਮ ਬਿਹਾਈ।

ਸਜੰਦਨ ਡੋਰੇ ਤਯਾਰਿ ਕਰੀਜੈ।

ਬਹਿਲਨਿ ਵਸਤੁ ਸਕਟ† ਭਰਿ ਲੀਜੈ †ਪਾ:-ਸਭਿਨਿ।

॥ ੧੨ ॥

ਕਰਹੁ ਨ ਲਾਲਚ, ਪ੍ਰਿਯ ਵਧੁ ਲੀਜੈ।

ਅਪਰ ਸਰਬ ਹੀ ਤਯਾਗਿਨਿ ਕੀਜੈ।

ਵਹਿਰ ਗੰਗ ਸਰ ਪਰ ਹਮ ਖਰੇ।

ਤੋਹਿ ਪ੍ਰਤੀਖਹਿ ਬਿਰਤਾ ਕਰੇ ॥ ੧੩ ॥

ਜਥਾ ਜੋਗ ਦੀਜਹਿ ਅਸੁਵਾਰੀਂ।

ਆਨਹੁ ਸੰਗ ਸਰਬ ਕਰਿ ਤਯਾਰੀ।'

ਬਿਧੀਚੰਦ ਸੁਨਿ ਗਮਨਯੋ ਤੂਰਨ।

ਕਰਯੋ ਸੁਨਾਇ ਹੁਕਮ ਗੁਰੂ ਪੂਰਨ

॥ ੧੪ ॥

ਦੋਹਰਾ:

ਸੁਨਿ ਮਰਵਾਹੀਂ ਨਾਨਕੀ, ਘਰ ਕੀ ਵਸਤੁ
ਸੰਭਾਰਿ।

ਬਿਧੀਚੰਦ ਕੇ ਹਾਥ ਕਰਿ, ਲਾਦੀ ਸਕਟ
ਮਝਾਰ ॥ ੧੫ ॥

ਚੌਪਈ:

ਖੇਮਕੁਇਰ ਸੂਰਜ ਮਲ ਦਾਰਾ।

ਨੁਖਾ ਗੂਜਰੀ ਦੁਤੀ ਉਦਾਰਾ।

ਸ਼ੀਘ੍ਰ ਚਢਾਇ ਰੁਚਿਰ ਜੁਗ ਡੋਰੇ।

ਨਿਕਸੀ ਵਹਿਰ ਗੰਗਸਰ ਓਰੇ ॥ ੧੬ ॥

ਦ੍ਰੈ ਖਾਸੇ ਇਕ ਪਰ ਮਰਵਾਹੀ।

ਚਢੀ ਨਾਨਕੀ ਦੂਸਰ ਮਾਂਹੀ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਸਜੰਦਨ ਚਰੇ।

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਨਿਕਟਿ ਥਿਰ ਕਰੇ

॥ ੧੭ ॥

ਬਿਧੀਚੰਦ ਸਿੱਖ ਆਦਿਕ ਨਾਰੀ।

ਸਕਲ ਭਈ ਬਹਿਲਨਿ ਅਸੁਵਾਰੀ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਚੰਦ।

ਅਣੀਰਾਇ ਹਯ ਚਢੇ ਬਿਲੰਦ ॥ ੧੮ ॥

ਬਾਬਕ ਗੁਰੂ ਰਬਾਬੀ ਦਾਰਾ।

'ਗੁਰੂ ਜੀ ਰਬਾਬੀ ਬਾਬਕ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਇਸਤ੍ਰੀ।

ਤੁਰਤ ਬਹਿਲ ਪਰ ਹੈ ਅਸਵਾਰਾ।

ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਕੋ ਨੰਦਨ ਸਜਾਨੇ।

ਲਾਲਚੰਦ ਚਢਿ ਕੀਨਿ ਪਜਾਨੇ ॥ ੧੯ ॥

ਜਾਤੀ ਮਲਕ ਕੁਟੰਬ ਸਮੇਤਾ।

ਗਮਨ ਕੀਨਿ ਸਭਿ ਤਜੇ ਨਿਕੇਤਾ।

ਜੇ ਰਣ ਮਰੇ ਸੁ ਗੁਰ ਪੁਰਿ ਗਏ।

ਘਾਇਲ ਹੁਤੇ ਕਸ਼ਟ ਜਿਨ ਥਿਏ। *'ਜੇਹੜੇ ਜ਼ਖਮੀਂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਪੀੜਤਿ ਸਨ।*

॥ ੨੦ ॥

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਨਿਕਟਿ ਹਕਾਰੇ।

ਸਭਿ ਸੋਂ ਕਰੁਣਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਨਿਹਾਰੇ।

ਪੀੜਾ ਹਰੀ ਸਕਲ ਕੀ ਜਬੈ।

ਚਢਿ ਕਰਿ ਤਯਾਰ ਹੋਤਿ ਭੇ ਤਬੈ ॥ ੨੧ ॥

ਜਹਿ ਸਤਿਗੁਰ ਸਭਿ ਦਲ ਜੁਤਿ ਖਰੇ।
 ਤਜਾਰ ਹੋਇ ਤਹਿ ਆਵਨਿ ਕਰੇ।
 ਗੁਰ ਘਰ ਕੇ ਸਮਾਜ ਬਡ ਭਾਰੇ।
 ਧਰੇ ਤਹਾਂ ਹੀ ਸਰਬ ਸੰਭਾਰੇ ॥ ੨੨ ॥
 ਲੇ ਸਭਿਹਿਨਿ ਕੋ ਸੰਗ ਲਵਾਯੋ।
 ਬਿਧੀਚੰਦ ਗੁਰ ਕੇ ਢਿਗ ਆਯੋ।
 ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਸਭਿ ਗਾਥ ਬੁਝਾਈ।
 ਪ੍ਰਭੁ ਜੀ! ਚਲਿ ਆਏ ਸਮੁਦਾਈ
 ॥ ੨੩ ॥

ਜੇਤਿਕ ਸਕਟਨਿ ਪਰ ਲਦਿ ਗਯੋ।
 ਤਿਤਿਕ ਸਮਾਜ ਸੰਗ ਕਰਿ ਲਯੋ।
 ਧੀਰ ਮੱਲ ਕੋ ਕਹਯੋ ਘਨੇਰੇ।
 ਸੋ ਨਹਿ ਆਇਵ ਰਾਵਰਿ ਨੇਰੇ ॥ ੨੪ ॥
 ਕਹਤਿ ਸੁ -ਤਜੋਂ ਨ ਪੁਰਿ ਕਰਤਾਰ-।
 ਰਹਯੋ ਸਮਾਜ ਸੁ ਲਯੋ ਸੰਭਾਰਿ।
 ਨਹਿ ਚਾਹਤਿ ਚਿਤ ਸੰਗ ਤੁਮਾਰਾ।
 ਬੱਕੁ ਬਾਕ ਪ੍ਰਤਿਕੂਲ ਉਚਾਰਾ ॥ ੨੫ ॥
 ਨਿਜ ਮਾਤਾ ਕੋ ਰਾਖਯੋ ਪਾਸ।

ਕਹਿ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਕੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਅਵਾਸ।
 -ਬਡਨਿ ਹਮਾਰੇ ਨਗਰ ਬਸਾਯੋ।
 ਮਿਲ ਤੁਰਕਨਿ ਸੋਂ ਰਹੈਂ ਇਥਾਯੋ।
 ॥ ੨੬ ॥

¹ਘਰ (ਵਿਚ ਰਹਿਣ) ਦੀ ਬਹੁਤ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤ ਕਹਿਕੇ।

¹ਤੁਰਕਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਇਥੇ ਰਹਾਂਗੇ।

ਹਮ ਨਹਿ ਤਿਨ ਸੋਂ ਵੈਰ ਕਮਾਵੈਂ।
 ਤੁਰਕਨਿ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰਿ ਬਿਤਾਵੈਂ-।
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਰਾਖਿ ਕਰਿ ਲੀਨੋ।
 ਗੁਪਤ ਛੁਪਾਵਨਿ ਕਿਤ ਹੂੰ ਕੀਨੋ ॥ ੨੭ ॥
 ਖੋਜਿ ਰਹੇ ਸੋ ਹਾਥ ਨ ਆਯੋ।
 ਤਾਰੇ। ਕਠਨ ਕੋਠਰੇ ਲਾਯੋ।
 ਕਹੈ ਸੁ -ਮੈਂ ਇਹ ਰਾਖਨਿ ਕਰੋਂ।
 ਇਸ ਕੀ ਆਸ ਏਕ ਮਨ ਧਰੋਂ ॥ ੨੮ ॥
 ਜਿਸ ਤੇ ਚਲੈ ਮੋਰ ਗੁਜਰਾਨਾ।
 ਖਾਨ ਪਾਨ ਕੋ ਖਰਚ ਮਹਾਨਾ-।

¹ਜੰਦਰਾਂ।

ਜੋਰ ਪਾਇ ਕਰਿ ਹੋਇ ਬਖੇਰਾ।
ਕਹਹੁ ਤ ਲੇ ਆਵਹਿ ਇਸ ਬੇਰਾ'
॥ ੨੯ ॥

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਲਖੀ ਖੁਟਾਈ।
-ਅੱਗੁ ਤੁਰਕ ਢਿਗ ਪੱਤ੍ਰ ਪਠਾਈ।
ਬਹੁਰ ਭਵਿੱਖਤਿ ਕਰਿ' ਅਪਰਾਧੂ।
ਜਥਾ ਸੁ ਪ੍ਰਿਥੀਆ ਪ੍ਰਥਮ ਅਸਾਧੂ।
॥ ੩੦ ॥

'ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਭੀ ਕਰੇਗਾ ਅਪਰਾਧ।

'ਪ੍ਰਿਥੀ ਵਾਂਙ (ਇਹ) ਪਹਿਲੇ ਤਾਂ ਦ੍ਰਿਖੀ ਹੈ ਯਾ ਅਸਾਧਜ ਹੈ।

ਅਬਿ ਸਜਾਇ ਜੇ ਕਛੂ ਦਿਵਾਵੈਂ।
ਨੀਕੀ ਨਹੀਂ ਕਿਸੂ ਮਨ ਭਾਵੈ।
ਹੋਇ ਅਧਿਕ ਹੀ ਅਵਗੁਨਿਆਰੇ'।
ਤਉ ਅੰਕ ਕੋ ਅਹੈ ਹਮਾਰੇ' - ॥ ੩੧ ॥

'ਉਹ ਕਿੱਡਾ ਹੀ) ਬਹੁਤਾ ਔਗੁਣੀ (ਕਿਉਂ ਨਾ) ਹੋਵੇ।

'ਫਿਰ ਬੀ ਓੜਕ ਨੂੰ ਸਾਡਾ ਹੀ ਹੈ।

ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਬਹੁ ਰਿਦੈ ਉਚਾਰੀ।
ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਗਿਰਾ ਉਚਾਰੀ।
'ਕੁਛ ਨਹਿ ਕਰਹੁ, ਚਹਹਿ ਸੋ ਕਰਹਿ।
ਗੁਰ ਘਰ ਸੋਂ ਇਹੁ ਮੇਲ ਨ ਧਰਹਿ
॥ ੩੨ ॥

ਪ੍ਰਥਮ ਪ੍ਰਿਥਕ ਪ੍ਰਿਥੀਆ ਜਿਮ ਭਯੋ।
ਤਿਮ ਇਹ ਰਹੈ ਅਪਰ ਮਗ ਲਯੋ।'
ਸੁਨਿ ਬਿਧੀਏ ਕਰ ਜੋਰਿ ਅਲਾਯੋ।
'ਤੁਮ ਆਇਸੁ ਲੇ ਗ੍ਰੰਥ ਲਿਖਾਯੋ ॥ ੩੩ ॥

ਨਹੀਂ ਸੰਪੂਰਨ ਅਬਿ ਲੋ ਭਯੋ।
ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ ਲੋ ਲਿਖਿ ਲਯੋ।
ਆਧੋ ਰਹੈ ਸੁ ਜਾਨੀ ਪਰੈ।
ਦੈਬੋ ਏਹੁ ਨਹੀਂ ਕਿਸ ਕਰੈ' ॥ ੩੪ ॥

'ਇਹ ਭਾਵ ਧੀਰਮਲ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੇਵੇਗਾ ਨਹੀਂ।

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਬਹੁਰ ਉਚਾਰੇ।
'ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਲਿਖਯਹਿ ਜਗ ਸਾਰੇ।
ਪੁਰਿ ਪੁਰਿ ਗ੍ਰਾਮਨ ਘਰ ਘਰ ਹੋਇ।
ਪਠਹਿ ਸੁਨਹਿ ਜਹਿ ਕਹਿ ਸਭਿ ਕੋਇ
॥ ੩੫ ॥

ਬਹੁਰ ਸਮੇਂ ਐਸੇ ਹੁਇ ਜਾਇ।
ਜਗਤ ਰਾਜ ਹਮ ਸਿੱਖ ਕਮਾਇ।

ਦੇਸ਼ ਬਿਦੇਸ਼ਨ ਬਧਹਿ ਪ੍ਰਤਾਪ।
 ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਹੁ ਜਾਪਹਿ ਜਾਪ ॥ ੩੬ ॥
 ਇਸ ਤੇ ਆਦਿ ਜਿ ਗੁਰੁ ਘਰ ਦ੍ਰੋਹੀ।
 ਸਭਿ ਅਨੁਸਾਰਿ ਤਿਨਹੁ ਕੋ ਹੋਹੀ।
 ਇਹ ਭੀ ਗ੍ਰੰਥ ਜੋਰ ਕੋ ਪਾਇ।
 ਲੈਂ ਹੋਂ ਅਪਨੇ ਨਿਕਟਿ ਮੰਗਾਇ ॥ ੩੭ ॥
 ਤਿਨ ਸਿੱਖਨਿ ਕੇ ਹੋਇ ਅਧੀਨ।
 ਕਰਹਿ ਜੀਵਕਾ ਅਪਨੀ ਪੀਨ।'
 ਇਮ ਕਹਿ ਸਤਿਗੁਰ ਤਯਾਰੀ ਕੀਨਿ।
 ਬੀਤੀ ਜਾਮ ਜਾਮਨੀ ਤੀਨ ॥ ੩੮ ॥
 ਜਹਿ ਕਹਿ ਪੁਰਿ ਮਹਿ ਜਰਹਿ ਮਸਾਲ।
 ਆਇੰ ਜਾਇੰ ਬਹੁ ਵਸਤੁ ਸਮਾਲਿ।
 ਗੁਰ ਜਹਿ ਖਰੇ ਤਹਾਂ ਲਗਿ ਸਾਰੇ।
 ਝਾਰ ਮਤਾਬੀ ਦਿਪਹਿ ਉਦਾਰੇ ॥ ੩੯ ॥
 ਤਿਮਰ ਬਿਨਾਸੇ ਭਯੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼।
 ਜਨੁ ਦਿਨਮਣਿ' ਹੀ ਚਢ੍ਹੇ ਅਕਾਸ਼।
 ਸਰਬ ਆਨਿ ਜਬਿ ਇਕਠੇ ਭਏ।
 ਕਹਿ ਕਹਿ ਭਲ ਸੰਭਾਰਨਿ ਕਿਏ ॥ ੪੦ ॥
 ਸਗਰੋ ਗੁਰ ਕੁਟੰਬ ਚਲਿ ਆਇ।
 ਸੰਗ ਸਿੱਖ ਸੈਨਾ ਸਮੁਦਾਇ।
 ਪ੍ਰਿਥਕ ਪ੍ਰਿਥਕ ਸਭਿ ਬੂਝ ਨ ਕੀਨੇ।
 ਪੁਨ ਪ੍ਰਸਥਾਨ ਹੇਤ ਚਿਤ ਦੀਨੇ ॥ ੪੧ ॥
 ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਸੇ 'ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਤਯਾਰੀ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ
 ਦੋਇ ਤ੍ਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥ ੩੨ ॥

'ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਵਾਸਤੇ ਬਹੁਤੇ (ਆਦਮੀ).....'

'ਸੂਰਜ।

੩੩. [ਕੀਰਤ ਪੁਰ ਪਹੁੰਚੇ। ਬੁੱਢਣ ਸ਼ਾਹ]

[੩੨<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੩੪](#)

ਦੋਹਰਾ:

ਝਾਰ ਮਤਾਬੀ ਬਹੁ ਜਰੇ, ਸੰਗ ਮਸਾਲ
ਅਨੇਕ।

ਡੋਰੇ ਸਜੰਦਨ ਸੰਗ ਕੁਛ, ਕੀਨਸਿ ਜਲਧਿ 'ਭਾਵ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ।
ਬਿਬੇਕ' ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਪਿਤਾ ਸਥਾਨ ਗੰਗ ਸਰ ਜਾਨਿ।
ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਕੀਨਸਿ ਪ੍ਰਸਥਾਨ।
ਆਗੇ ਚਲੈਂ ਮਸਾਲੈਂ ਬ੍ਰਿੰਦ।
ਕਰਜੇ ਪਯਾਨ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ॥ ੨ ॥
ਸਨੇ ਸਨੇ ਗਮਨੇ ਮਗ ਜਾਂਹੀ।
ਬਜਹਿ ਨਗਾਰੇ ਬਹੁ ਧੁਨਿ ਤਾਂਹੀ।
ਸੈਨ ਸਕਲ ਕੇ ਆਇਸੁ ਦੀਨਿ।
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿੱਤੇ ਕੇ ਸੰਗ ਕੀਨਿ ॥ ੩ ॥
'ਸਭਿ ਕੁਟੰਬ ਕੇ ਸੰਗ ਰਹੀਜੈ।
ਸਾਵਧਾਨ ਹੂੰ ਕੈ ਗਮਨੀਜੈ।'
ਕਿਤਿਕ ਸਊਰ ਸੰਗ ਨਿਜ ਲੀਨੇ।
ਤਜਿ ਮਗ ਬਾਮ ਪਯਾਨਾ ਕੀਨੇ' ॥ ੪ ॥

'ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਦਾ ਰਾਹ ਛੱਡ ਕੇ ਟੁਰੇ। ਭਾਵ ਟੱਬਰ ਨੂੰ ਨਿਖੇੜ
ਕੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸਿਓਂ ਤੋਰਿਆ ਤੇ ਆਪ ਸੱਜੇ ਰਸਤੇ ਟੁਰੇ ਕਿ
ਜੋ ਕੋਈ ਮੁੱਠ ਭੇੜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹੋਵੇ। (ਦੇਖੋ ਅੰਕ
੬)।

ਜਾਮ ਜਾਮਨੀ ਭਈ ਬਿਤੀਤ।
ਪ੍ਰਾਤ ਹੇਰਿ ਸਭਿ ਕੇ ਮੁਦ ਚੀਤ।
ਅੰਤਹਿਪੁਰਿ ਸੋਂ ਚਮ੍ਹੁ ਬਡੇਰੀ।
ਗਮਨ ਕਰਤਿ ਰਜ ਉਠਤਿ ਘਨੇਰੀ
॥ ੫ ॥

'ਮਹਿਲਾਂ ਨਾਲ।

ਸੂਧੇ ਪੰਥ ਚਲੇ ਸਭਿ ਜਾਈਂ।
ਗ੍ਰਾਮ ਨਗਰ ਉਲੰਘਤਿ ਸਮੁਦਾਈ।
ਦਿਸਾ ਦਾਹਿਨੀ ਸਤਿਗੁਰ ਜਾਤੇ।
ਕਰਤਿ ਜੁੱਧ ਕੀ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਬਾਤੇ ॥ ੬ ॥
ਬਿਧੀਚੰਦ ਤੇ ਆਦਿ ਜਿ ਸੰਗ।

ਕਹਤਿ ਭਯੋ ਪ੍ਰਭੁ ਦੀਰਘ ਜੰਗ।
 ਜਾਮ ਦਿਵਸ ਜਬਿ ਹੀ ਚਢਿ ਆਯੋ।
 ਛਾਯਾ ਸਹਿਤ ਕੂਪ ਦਰਸਾਯੋ ॥ ੭ ॥
 ਉਤਰੇ ਹੇਰਯੋ ਰੰਮ^੧ ਸਥਾਨ। ^{ਸੁਹਣਾ।}
 ਸੀਤਲ ਨੀਰ ਕਰਤਿ ਭੇ ਪਾਨ।
 ਕਿਤਿਕ ਸਮੈ ਬੈਠੇ ਸੁਖ ਪਾਯੋ।
 ਬਿਧੀਚੰਦ ਸੋਂ ਬਾਕ ਸੁਨਾਯੋ ॥ ੮ ॥
 'ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਚਮੁੰ ਅਸ਼ੋਖ।
 ਕਿਤਿਕ ਦੂਰ ਪਾਛੇ? ਲਿਹੁ ਦੇਖਿ।
 ਹਮ ਤੇ, ਜਬਿ ਆਗੇ ਹੁਇ ਜਾਇ।
 ਤਬਿ ਪ੍ਰਸਥਾਨ ਕਰਹਿ ਇਸ ਥਾਇ^੧ 'ਇਥੋਂ।
 ॥ ੯ ॥
 ਬਿਧੀਆ ਚਢਿ ਕਰਿ ਤੁੰਗ ਸਥਾਨ।
 ਦੇਖਤਿ ਲਗਯੋ, ਸੁਨਹਿ ਧੁਨਿ ਕਾਨ।
 ਕਿਤਿਕ ਦੂਰ ਆਗੇ ਚਲਿ ਗਏ।
 ਬਜਤਿ ਨਿਸ਼ਾਨ ਤਬਹਿ ਸੁਨਿ ਲਏ
 ॥ ੧੦ ॥
 ਸਵਾਜਾਮ ਦਿਨ ਚਢਯੋ ਨਿਹਾਰਾ।
 ਉਤਰ ਪਰਯੋ ਸਭਿ ਗੁਰ ਪਰਿਵਾਰਾ।
 ਕਹਿ ਕਰਿ ਦੀਰਘ ਫਰਸ਼ ਕਰਾਯੋ।
 ਗੁਰ ਸੁਤ ਬੈਠਿ ਦਿਵਾਨ ਲਗਾਯੋ ॥ ੧੧ ॥
 ਬਾਬਕ ਸ਼ਬਦ ਗਾਵਨੇ ਲਾਗਯੋ।
 ਸੁਨਿ ਪ੍ਰਭੁ ਮਹਿਮਾ ਮਨ ਅਨੁਰਾਗਯੋ।
 ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਤੇ ਸੁਨਿ ਗੁਰੁ ਕਾਨ।
 'ਆਗੇ ਗਏ ਸਕਲ ਕਰਿ ਪਯਾਨ' ॥ ੧੨ ॥
 ਚਢੇ ਤੁਰੰਗ ਅਗਾਰੀ ਚਲੇ।
 ਤਿਸ ਥਲ ਕੀ ਮਹਿਮਾ ਕਹਿ ਭਲੇ।
 ਪਹੁੰਚੇ ਸਤਿਗੁਰ ਤਿਸੀ ਸਥਾਨ।
 ਦੇਖਯੋ ਆਗੇ ਲਗਯੋ ਦਿਵਾਨ ॥ ੧੩ ॥
 ਗਾਵਤਿ ਸ਼ਬਦ ਸੁਨਤਿ ਸੁਤ ਸਾਰੇ।
 ਰਿਦੈ ਅਨੰਦ ਬਿਲੰਦੈ ਧਾਰੇ।
 ਸਭਿਹਿਨਿ ਹੇਰੇ ਸਤਿਗੁਰ ਆਏ।

ਖਰੇ ਭਏ ਸਨਮਾਨ ਬਿਠਾਏ ॥ ੧੪ ॥

ਸਕਟਾਦਿਕ ਨਰ ਜਿਤਿਕ ਪਿਛਾਰੀ।

ਸਭਿਨਿ ਹੇਤੁ ਇਸਥਿਰਤਾ ਧਾਰੀ।

ਚਰਨ ਕਮਲ ਕੋ^੧ ਲਖਿ ਕਰਿ ਬੋਲਾ।

^੧ਭੇਡੁ ਵਜੇ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਦੀ ਚਰਨ ਕਵਲ ਦੀ ਚੌਂਕੀ ਦਾ।
(ਚੌਂਕੀਆਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਲਈ ਦੇਖੋ ਪੰਨਾ ੨੬੮੨)।

ਸ਼ਬਦ ਭੋਗ ਤਬਿ ਪਾਇ ਸੁਹੇਲਾ^੧ ॥ ੧੫ ॥

^੧ਸੁਖਦਾਈ।

ਸਕਲ ਤੁਰੰਗਨਿ ਦਈ ਨਿਹਾਰੀ।

ਮਾਰਗ ਸ਼੍ਰਮ ਸਗਰੋ ਨਿਰਵਾਰੀ।

ਸਾਵਧਾਨ ਬਨਿ ਤੂਰਨ ਸਾਰੇ।

ਸਤਿਗੁਰ ਹੋਤਿ ਭਏ ਅਸਵਾਰੇ ॥ ੧੬ ॥

ਗਮਨਤਿ ਪੰਥ ਉਲੰਘਯੋ ਸਾਰਾ।

ਤਬਿ ਸਤੁਦ੍ਰਵ ਕੋ ਕੂਲ ਨਿਹਾਰਾ।

ਸਨੇ ਸਨੇ ਉਤਰੇ ਸਭਿ ਪਾਰਾ।

ਸਮੁਖ ਨਿਕਟਿ ਜਬਿ ਪਿਖੇ ਪਹਾਰਾ

॥ ੧੭ ॥

ਹੇਤੁ ਜਨਾਵਨ ਸੀਸ ਨਿਵਾਯੋ।

ਦੇਖਤਿ ਬਿਧੀਏ ਬਾਕ ਅਲਾਯੋ।

'ਕਿਸ ਕੋ ਇਹਾਂ ਬੰਦਨਾ ਕੀਨਿ?

ਕਰਹੁ ਬਤਾਵਨ ਪ੍ਰਭੂ ਪ੍ਰਬੀਨ!' ॥ ੧੮ ॥

ਸੁਨਿ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਗੋਵਿੰਦ ਬਖਾਨਾ।

'ਜਾਨਹੁ ਬਹੁ ਕਾਰਨ ਇਸਥਾਨਾ।

ਰਿਖਿ ਬਸਿਸਟ ਤਪ ਕੀਨਿ ਘਨੇਰੇ।

ਸ਼ਤ^੧ ਸੁਤ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸੁਨੇ ਜਿਸ ਬੇਰੇ ^੨ਸੌ।

॥ ੧੯ ॥

ਬੂਡਨ ਲਗਯੋ ਨਦੀ ਇਸ ਮਾਂਹੀ।

ਤਪ ਕੇ ਤੇਜ ਡੁਬਾਯੋ ਨਾਂਹੀ।

ਸੌ ਪ੍ਰਵਾਹ ਅਪਨੇ ਕਰਿ ਲੀਨੇ।

ਸਭਿ ਥਲ ਮਹਿ ਲਘੁ ਜਲ ਕਰਿ ਦੀਨੇ

॥ ੨੦ ॥

ਪੁਨਹਿ ਪਾਂਸ^੧ ਨਿਜ ਗਰ ਮੈਂ ਡਾਰੀ।

^੧ਫਾਹੀ।

ਗਿਰਯੋ ਅਪਰ^੨ ਸਲਿਤਾ ਕੇ ਬਾਰੀ।

^੨ਪਾ:-ਅਲਪ।

ਤਿਸ ਨੇ ਪਾਂਸ ਕਟੀ ਰਿਖਿ ਜੋਵਾ।

ਨਾਮ ਬਿਪਾਸਾ ਤਬਿ ਤੇ ਹੋਵਾ ॥ ੨੧ ॥

ਬਹੁਰ ਸੁਨਹੁ ਦੇਵੀ ਕੋ ਥਾਨ^੧।

^੧ਆਪ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਦੇਵੀ ਦਾ ਤ੍ਰਿਸਕਾਰ ਦਬਿਸਤਾਨ ਮਜ਼ਾਹਬ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪ ਕੀਕੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ।

ਜਗਤ ਈਸ਼ਰੀ ਅਸੁਰਨਿ ਹਾਨ।

ਦਸਮ ਰੂਪ ਧਰਿ ਜਬਿ ਹਮ ਰਹੈ।

ਅਨਿਕ ਬਿਲਾਸ ਕਰਤਿ ਸੁਖ ਲਹੈ

॥ ੨੨ ॥

ਅਬਿ ਤੇ ਭੀ ਰਣ ਕਰਹਿ ਬਡੇਰੇ^੧।

^੧ਹੁਣ ਨਾਲੋਂ ਬੀ ਬਹੁਤੇ ਰਣ ਕਰਾਂਗੇ।

ਸ਼ੱਤ੍ਰੂ ਬਿਨਾਸ ਹੋਹਿ ਬਹੁਤੇਰੇ।

ਸਿਰਜਹਿ ਪੰਥ ਬੈਠਿ ਹਮ ਇਹਾਂ।

ਜਿਸ ਕੋ ਤੇਜ ਵਧਹਿ ਜਗ ਮਹਾਂ ॥ ੨੩ ॥

ਤੁਰਕਨ ਕੋ ਕਰਿ ਕੈ ਸੰਘਾਰ।

ਕਰਹਿ ਰਾਜ ਬਡ ਧਰਾ ਸੰਭਾਰਿ।^੧

ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਬਹੁ ਗਾਥ ਸੁਨਾਈ।

ਮਾਰਗ ਚਲਤਿ ਗੁਰੂ ਸਮੁਦਾਈ ॥ ੨੪ ॥

ਤਬਿ ਲੋ ਦੋਇ ਘਟੀ ਦਿਨ ਰਹਯੋ।

ਦੋਇ ਕੋਸ ਕੀਰਤਪੁਰਿ ਲਹਯੋ।

ਤਹਾਂ ਪਿਸ਼ਾਬ ਕਰਨਿ ਕੇ ਹੇਤੁ।

ਉਤਰ ਪਰੇ ਪ੍ਰਭੂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਕੇਤ ॥ ੨੫ ॥

ਬਿਧੀਚੰਦ ਨੇ ਪਕਰਯੋ ਘੋਰਾ।

ਕਰਤਿ ਭਯੋ ਰੁਖ ਸੋ^੧ ਜਲ ਓਰਾ।

^੧ਉਹ (ਘੋੜਾ)।

ਲੇ ਤਿਨ ਆਗੇ ਪਾਨ ਕਰਾਵਾ।

ਨਿਰਮਲ ਨੀਰ ਅਚਯੋ ਮਨ ਭਾਵਾ

॥ ੨੬ ॥

ਕਰਤਿ ਪਾਨ ਕੋ ਹਯ ਗਿਰ ਪਰਯੋ।

ਹੇਰਤਿ ਖਰੇ ਤੁਰਤ ਈ ਮਰਯੋ।

ਰਣ ਮਹਿ ਲਗੇ ਘਾਵ ਗਨ ਭਾਰੇ।

ਗੁਰ ਪਹੁੰਚਾਵਨ ਹੇਤੁ ਜਿਵਾਰੇ^੧ ॥ ੨੭ ॥

^੧ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਬਡੇ ਭਾਗ ਸੁਰ ਪੁਰਿ ਕੋ ਗਯੋ।

ਨਾਮ ਜਾਨ ਭਾਈ ਜਿਸ ਭਯੋ।

^੧ਲੋਹ ਸਵਾ ਮਣ ਜਾਹਿ ਸਰੀਰ।

^੧ਸਵਾ ਮਣ ਲੋਹਾ (ਗੁਰੂ ਕੇ ਸੰਜੋਅ ਤੇ ਸ਼ਸਤ੍ਰਾਂ ਦਾ ਜਿਸ ਤੇ ਸੀ ਅਤੇ) ਜੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਜਿਸ ਦਾ ਸਰੀਰ ਬਹੁਤਾ

ਵਿਨ੍ਹਿਆਂ ਗਿਆ ਸੀ। (ਅ) ਸਵਾ ਮਣ ਲੋਹੇ (ਸ਼ਸਤ੍ਰਾਂ)
ਨਾਲ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਕਰਤਿ ਜੰਗ ਬੇਧੜੇ ਬਹੁ ਬੀਰ ॥ ੨੮ ॥

ਅਵਰ ਤੁਰੰਗ ਗੁਰੂ ਚਢਿ ਚਲੇ।

ਤਿਸ ਹਯ ਕੇ ਗੁਨ ਬਰਨਤਿ ਭਲੇ।

ਕੀਰਤਪੁਰਿ ਤਬਹੀ ਨਿਯਰਾਯੇ।

ਪ੍ਰਵਿਸ਼ੇ ਪਿਖਿ ਕਹਿ 'ਭਲੇ ਵਸਾਯੋ' 'ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਦੇਖ ਕੇ ਕਹਿਆ:-ਭਲੇ ਵਸਾਇਆ ਹੈ।

॥ ੨੯ ॥

ਬੁਢਨ ਸ਼ਾਹੁ ਨਿਕਟਿ ਚਲਿ ਗਏ।

ਬੈਠਯੋ ਜਹਾਂ ਸਮਾਧੀ ਕਏ।

ਸਿਮਰਤ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਰੂਪ।

'ਦਿਹੁ ਦਰਸਨ ਅਬਿ ਆਨਿ ਅਨੂਪ'

॥ ੩੦ ॥

ਕਹਯੋ 'ਆਇ ਮੈਂ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ।

ਖੋਲਿ ਬਿਲੋਕਹੁ ਚਖ ਅਰਬਿੰਦ।

ਦੇਹੁ ਦਰਸ ਨਿਜ ਬਾਕ ਸੁਨਾਇ।'

ਜਬਿ ਇਹੁ ਕਾਨ ਪਰੀ ਧੁਨਿ ਜਾਇ

॥ ੩੧ ॥

ਅਧਿਕ ਅਨੰਦ ਤੇ ਨੈਨ ਉਘਾਰੇ।

ਪਰਯੋ ਚਰਨ ਜਸੁ ਰੁਚਿਰ ਉਚਾਰੇ।

'ਨਮੋ ਨਮੋ ਤੁਮ ਕੋ ਜਗ ਸ੍ਵਾਮੀ !

ਨਮੋ ਨਮੋ ਪ੍ਰਭੁ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ! ॥ ੩੨ ॥

ਨਮੋ ਨਮੋ ਗਨ ਤੁਰਕਨਿ ਹਰਤਾ !

ਨਮੋ ਨਮੋ ਉੱਜਲ ਜਸੁ ਕਰਤਾ।

ਸੱਚਿਦਾਨੰਦ ਸਰੂਪ ਤੁਮਾਰਾ।

ਮੱਛ ਕੱਛ ਬਾਵਨ ਤਨ ਧਾਰਾ ॥ ੩੩ ॥

*ਇਹ ਮਹਿਮਾ ਕੋਈ ਪੌਰਾਣਕ ਪੰਡਿਤ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸੂਫੀ ਫਕੀਰ, ਜੋ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਾ ਬਖਸ਼ਿਆ, ਨਾਮ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਵਿਚ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਮੱਛੀ, ਕੱਛੂ, ਆਦਿ ਦੀ ਉਪਮਾ ਕਦ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਵਤਾਰ ਕਰਕੇ ਹੀ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਦੇ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਪੌਰਾਣਕ ਵਿਦਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਥੇ ਤਾਂ ਤੌਰੇਤ, ਜਬੁਰ, ਕੁਰਾਨ ਦੇ ਸੰਸਕਾਰ ਹਨ, ਓਹ ਜੋ ਕੁਛ ਐਸੀ ਮਹਿਮਾ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਦੀ ਆਪਣੇ ਜੁਆਨੀ ਦੇ ਸਿੱਖੇ ਮਤ ਦੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਮੁਹੰਮਦ ਕਹੇ ਯਾ ਮੂਸਾ, ਈਸਾ, ਇਬਰਾਹੀਮ ਕਹੇ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਢੁਕ ਪਵੇ। ਇਹ ਅਢੁਕਵੀਂ ਉਪਮਾ ਯਾ ਰਿਆਸਤ ਦੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਦਬਾਉ ਦਾ ਫਲ ਹੈ ਯਾ ਆਖੇਪਕ ਹੈ।

ਸੂਕਰ ਸ੍ਰੀ ਨਰਸਿੰਘ ਬਨੇ ਹੋਂ।

ਰਾਮਚੰਦ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਭਨੇ ਹੋਂ।

ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਸ੍ਰੀ ਅੰਗਦ ਅਮਰ।
ਰਾਮ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ, ਰਚਿ ਸਮਰਾ ! 'ਹੇ ਯੁੱਧ ਦੇ ਰਚਨਹਾਰ !

॥ ੩੪ ॥

ਛਟਮ ਰੂਪ ਧਰਿ ਦਰਸਨ ਦੀਨਾ।
ਮਮ ਕੱਲਜਾਨ ਸਕਲ ਬਿਧਿ ਕੀਨਾ।
ਘਾਵ ਸ਼੍ਰੋਣ ਜੁਤਿ ਅਧਿਕ ਸੁਹਾਏ।
ਹਤਿ ਰਾਵਨ ਜਨੁ ਰਘੁਬਰ ਆਏ'

॥ ੩੫ ॥

ਕਹਿ ਜਸੁ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਪਗ ਪਰ ਪਰਜੋ।
ਗੁਰ ਗਹਿ ਭੁਜ ਗਰ ਲਾਵਨਿ ਕਰਜੋ।
ਸਕਲ ਆਸ ਪੂਰਨ ਤਬਿ ਭਈ।
ਸਭਿ ਗਯਾਤਾ ਉਰ ਮਹਿ ਬਿਦਤਈ

॥ ੩੬ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਤਬਿ ਚਲਿ ਆਯੋ।
ਨਮੋ ਪਰਸਪਰ ਕਰਿ ਸੁਖ ਪਾਯੋ।
ਸਤਿਗੁਰ ਭਨਯੋ 'ਜਾਇੰ ਹਮ ਡੇਰੇ।
ਇਹ ਅਬਿ ਬੈਠਹਿਗੇ ਢਿਗ ਤੇਰੇ'

॥ ੩੭ ॥

ਇਮ ਕਹਿ ਗਮਨ ਕੀਨਿ ਤਤਕਾਲਾ।
ਜਾਤੀ ਮਲਕ ਬਿੱਪ੍ਰ ਲੇ ਨਾਲਾ।
ਉਤਰਿ ਸੈਲ ਤੇ ਸਦਨ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ੋ।
ਦਰਸਨ ਦੀਨਿ ਕੁਟੰਬ ਅਸ਼ੋਸ਼ੋ' ॥ ੩੮ ॥

'ਸਾਰੇ ਕੁਟੰਬ ਨੂੰ।

ਕਟ ਕਸਿ ਤ੍ਰੋਦਸ ਜਾਮ ਬਿਤਾਏ।
ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਬਸਤ੍ਰ ਸਭਿ ਅੰਗ ਲਗਾਏ'।

'ਕਮਰਕਸੇ ਕੀਤੇ ਰਿਹਾਂ ਤੇ ਸ਼ਸਤਰ ਧਾਰੇ ਰਿਹਾਂ ੧੩
ਪਹਿਰ ਬੀਤ ਗਏ ਸਨ।

ਦੋਇ ਘਰੀ ਉਪਰ ਬਿਤ ਜਬੈ।
ਕਮਰ ਕਸਾ ਖੋਲ੍ਹੋ ਗੁਰ ਤਬੈ ॥ ੩੯ ॥
ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਬਸਤ੍ਰ ਸਭਿ ਧਰੇ ਉਤਾਰੀ।
ਕੀਨਿ ਸ਼ਨਾਨ ਲੀਨਿ ਬਹੁ ਬਾਰੀ।
ਤੀਰ ਆਦਿ ਕੇ ਘਾਵ ਬਿਸਾਲਾ।
ਲਗੇ ਬਹੱਤਰ ਜਬਿ ਰਣ ਘਾਲਾ ॥ ੪੦ ॥
ਕਮਰਕਸਾ ਖੋਲ੍ਹਤਿ ਗਨ ਗਿਨੇ।
ਸੁਨਿ ਸਭਿ ਬਿਸਮੇ ਸੇਵਕ ਭਨੇ।

ਚਤੁਰ ਘਟੀ ਜਬਿ ਜਾਮਨਿ ਗਈ।
 ਕਰਿ ਭੋਜਨ ਦ੍ਰਿਗ ਨਿੰਦ੍ਰਾ ਲਈ ॥ ੪੧ ॥
 ਅਪਰ ਸਰਬ ਹੀ ਕਰਿ ਕਰਿ ਖਾਨ।
 ਸੁਪਤਿ ਭਏ ਕਰਿ ਚਿੰਤਾ ਹਾਨਿ।
 ਉਤ ਬੁੱਢਣ ਢਿਗ ਬਾਬਾ^੧ ਥਿਰੇ। ^੧ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਸੀ। ^੨ਪਾ:-ਦੋਨੋਂ।
 ਭਗਤਿ ਗਯਾਨ ਕੀ ਚਰਚਾ ਕਰੇ ॥ ੪੨ ॥
 ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਗੁਨ ਬਰਨਤਿ ਰਹੇ।
 ਜਿਨ ਕੋ ਸੁਨਿ ਸਿਖ ਦੁਰਮਤਿ ਦਹੇ।
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿੱਤੇ ਸੰਗ ਉਚਾਰਾ।
 'ਜਿਸ ਛਿਨ ਛੂਟੇ ਸਰੀਰ ਤੁਮਾਰਾ' ॥ ੪੩ ॥
 ਕਰੁਨਾ ਕਰਿ ਇਤ ਹੀ ਬਲ ਆਇ।
 ਬਨਹਿ ਦੇਹੁਰਾ ਸਭਿ ਸੁਖਦਾਇ।
 ਪ੍ਰਾਨ ਅੰਤ ਕੋ ਸਮਾ ਪਹੁਚਾ।
 ਪਾਯੋ ਗੁਰੁ ਦਰਸਨ ਚਿਤ ਰੂਚਾ' ॥ ੪੪ ॥
 ਕਹਤਿ ਸੁਨਤਿ ਇਸ ਭਾਂਤਿ ਸੁ ਬਾਨੀ।
 ਤੀਨ ਜਾਮ ਤਬਿ ਨਿਸਾ ਬਿਹਾਨੀ।
 ਗੁਰੂ ਅਰਾਧਨ ਕੇ ਹੂੰ ਤਤਪਰ।
 ਮਹਾਂ ਤਾਪਸੀ ਬੈਸ ਬਡੀ ਧਰਿ ॥ ੪੫ ॥
 ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਸੇ 'ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰ ਆਗਵਨ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ
 ਨਾਮ ਤੀਨਤ੍ਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥ ੩੩ ॥

੩੪. [ਬੁੱਢਣ ਸ਼ਾਹ ਪ੍ਰਲੋਕ। ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਹਾਰ ਦੀ ਖਬਰ]

੩੩<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੩੫

ਦੋਹਰਾ:

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਹਰਿਗਵਿੰਦ ਜੀ,
ਕੀਨੋ ਸੋਚ ਸ਼ਨਾਨ।
ਪੁਹੰਚੇ ਬੁੱਢਣਸ਼ਾਹ ਢਿਗ,
ਭਗਤ ਆਪਨੋ ਜਾਨਿ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਦੇਖਤਿ ਬੰਦੇ ਪਦ ਅਰਿਬੰਦਾ।
'ਧੰਨ ਧੰਨ ਤੁਮ ਕੋ ਸੁਖ ਕੰਦਾ !
ਅੰਤ ਸਮੇਂ ਮੁਝ ਦਰਸਨ ਦੀਨ।
ਕਰਜੋ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ ਸੰਕਟ ਹੀਨ' ॥ ੨ ॥
ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਸਤਿਗੁਰ ਬਾਕ ਉਚਾਰਾ।
'ਜੀਵਨ ਕੋ ਚਿਤ ਚਹਿ ਜਿ ਤੁਮਾਰਾ'।

*ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਫਕੀਰ ਦਸਮੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤਕ
ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪਿਖਹੁ ਅਪਰ ਕੁਛੁ ਜਗਤ ਤਮਾਸ਼ਾ।
ਕਰਹੁ ਅਪਨੀ ਪੂਰਨ ਆਸਾ' ॥ ੩ ॥
ਹਾਥ ਜੋਰ ਤਿਬਿ ਸਕਲ ਸੁਨਾਈ।
'ਬਰਖ ਪੰਚ ਸੈ ਬੈਸ ਬਿਤਾਈ।
ਐਸੋ ਸਮਾਂ ਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਫੇਰੀ।
ਭਏ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਗੋਚਰ ਤੁਮ ਮੇਰੀ ॥ ੪ ॥
ਮਹਾਂ ਤਾਪਸੀ ਜੋਗੀ ਘਨੇ।
ਤਜਿ ਸੁਖ ਜਗ, ਬੈਰਾਗੀ ਬਨੇ।
ਅੰਤ ਸਮੇਂ ਜਹਿ ਦਰਸ ਤੁਮਾਰਾ।
ਚਾਹਤਿ, ਨਹਿ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਤਿਸ ਬਾਰਾ' ॥ ੫ ॥

*ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਉਸ (ਅੰਤ) ਵੇਲੇ।

ਨੇਤਿ ਨੇਤਿ ਜਿਸ ਬੇਦ ਪੁਕਾਰੇ।
ਸ਼ੇਖ ਸਾਰਦਾ ਪਾਇੰ ਨ ਪਾਰੇ'।
ਸੋ ਤੁਮ ਨਿਕਟਿ, ਭਾਗ ਬਡ ਮੇਰੇ।
ਇਮ ਕਹਿ ਬੰਦਨ ਕਰਿ ਤਿਸ ਬੇਰੇ ॥ ੬ ॥
ਅਵਨੀ ਤਲ ਮਹਿ ਪੌਢਨ ਕੀਨਿ।
ਭੌਤਕ* ਤਨ' ਤਤਛਿਨ ਤਜਿ ਦੀਨ।
ਜਿਮ ਗਜ ਫੂਲ ਮਾਲ ਕੋ ਡਾਰੇ।

*ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦੇ।

*ਪੰਜ ਭੂਤਕ ਸਰੀਰ। *ਪਾ:-ਕੌਤਕ।

ਬਿਨ ਸੰਕਟ ਤਿਮ ਤਜਯੋ ਸੁਖਾਰੇ ॥ ੭ ॥
 ਸਤਿਗੁਰ ਬਿਖੈ ਲੀਨ ਹੁਇ ਗਯੋ।
 ਪੁਨ ਬਾਬਕ ਤਹਿ ਪਹੁੰਚਤਿ ਭਯੋ।
 ਆਸਾਵਾਰ ਗਾਇਬੋ ਕੀਨਿ।
 ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਸਿਫਤੀ ਸੁਖ ਚੀਨਿ ॥ ੮ ॥
 ਭਈ ਪ੍ਰਭਾਤਿ ਕਬਰ ਖਨਵਾਇ।
 ਆਛੀ ਬਿਧਿ ਤਿਸ ਕੋ ਦਫਨਾਇ।
 ਬਿਧੀਆ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਸਾਥ।
 ਸਭਿਹਿਨਿ ਸੰਗ ਲਏ ਤਬਿ ਨਾਥ ॥ ੯ ॥
 ਕੀਰਤਪੁਰਿ ਨਿਕੇਤ ਕੋ ਆਏ।
 ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰਨਿ ਬਾਕ ਸੁਨਾਏ।
 ਬਸ ਕਰਿ ਬਹੁਤੇ ਦਿਵਸ ਗੁਜ਼ਾਰੇ।
 ਸਿਖ ਹਜ਼ਾਰਹੁ ਜਗ ਨਿਸਤਾਰੇ ॥ ੧੦ ॥
 ਧੀਰਮੱਲ ਰਹਿ ਪੁਰਿ ਕਰਤਾਰਾ।
 ਸਭਿ ਗੁਰੁ ਕੋ ਸੁ ਸਮਾਜ ਸੰਭਾਰਾ।
 ਡਰ ਧਰਿ ਤੁਰਕੇਸੁਰ ਕੋ ਮਨ ਮੈਂ।
 ਪਾਤੀ ਲਿਖਤਿ ਭਯੋ ਤਿਸ ਛਿਨਿ ਮੈਂ
 ॥ ੧੧ ॥
 'ਹਮ ਹਮੇਸ਼ ਹਜ਼ਰਤ ਅਨੁਸਾਰੀ।
 ਜਥਾ ਅਪਰ ਖਲਕਤ ਹੈ ਸਾਰੀ।'।
 ਪਠਯੋ ਦੂਤ ਲਵਪੁਰਿ ਕੋ ਧਾਯੋ।
 ਆਗੈ ਸਕਲ ਸ਼ਾਹੁ ਸੁਨਿ ਪਾਯੋ ॥ ੧੨ ॥
 ਜੇ ਕਾਤੁਰ ਭਾਜੇ ਧਰਿ ਤ੍ਰਾਸ।
 ਕਹਯੋ ਜਾਇ ਕਾਲੇ ਖਾਂ ਨਾਸ।
 'ਕੁਤਬਾ, ਪੈਂਦਖਾਨ, ਅਸਮਾਨ।
 ਅਨਵਰ ਸਹਿਤ ਚਮੁੰ ਸਭਿ ਹਾਨਿ'
 ॥ ੧੩ ॥
 ਸੁਨਤਿ ਸ਼ਾਹਿ ਦਹਿਲਜੋ', ਬਿਸਮਾਨਜੋ।
 ਖਾਂ ਵਜ਼ੀਰ ਕੇ ਸੰਗ ਬਖਾਨਜੋ।
 'ਹੋਤਿ ਅਚੰਭਾ ਮਮ ਉਰ ਮਾਂਹੀ।
 ਕਾਰਜ ਸਰਜੋ ਨ ਕੁਛੁ ਦਲ ਪਾਂਹੀ ॥ ੧੪ ॥
 ਕੁਛਕ ਉਨ ਇਕ ਲੱਛ ਪਠਾਏ।

'ਕੰਬਿਆ।

ਸੋ ਗੁਰ ਰਣ ਕਰਿ ਛਿਤ ਸੁਪਤਾਏ।
 ਦਲ ਕੇ ਬਲ ਕੋ ਕਰਿ ਹੰਕਾਰ।
 ਗਏ ਜੰਗ ਸੋ ਪਾਇਸੁ ਹਾਰ' ॥ ੧੫ ॥
 ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਖਾਂ ਵਜ਼ੀਰ ਤਬਿ ਬੋਲਾ।
 'ਹਜ਼ਰਤ ਜੀ ਰਾਵਰਿ ਚਿਤ ਡੋਲਾ।
 ਹੁਤੇ ਸ਼ਾਹੁ ਜਿਮ ਬਡੇ ਤੁਮਾਰੇ।
 ਸੇਵਤਿ ਗੁਰੁ ਪਗ ਸਿਜਦਾ ਧਾਰੇ ॥ ੧੬ ॥
 ਕਰਿ ਪ੍ਰਸੰਨ ਬਰ ਸਭਿ ਨੇ ਪਾਏ।
 ਸਕਲ ਸਮਾਜ ਲਏ ਮਨ ਭਾਏ।
 ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਸੰਗ ਬਾਬਰ ਮੇਲਾ।
 ਰਾਜ ਤੇਜ ਬਰ ਲੀਨਿ ਸੁਹੇਲਾ ॥ ੧੭ ॥
 ਸ਼ਾਹੁ ਹਮਾਉਂ ਜਬਹਿ ਨਿਕਾਸਾ।
 ਪਹੁੰਚਯੋ ਸ੍ਰੀ ਅੰਗਦ ਕੇ ਪਾਸਾ।
 ਤਿਨ ਕੇ ਬਰ ਲੇ ਕਰਿ ਪਤਿਸ਼ਾਹੀ।
 ਕਰਯੋ ਰਾਜ ਬਡ ਅਵਿਨੀ ਮਾਂਹੀ ॥ ੧੮ ॥
 ਸੁਮਤਿਵੰਤਿ ਬਡ ਅਕਬਰ ਭਏ।
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਅਮਰ ਅਰਾਧਨਿ ਕਿਏ।
 ਗੜ੍ਹ ਚਿਤੌਤ ਤਿਨ ਬਚ ਤੇ ਟੂਟਯੋ^੧।

^੧ਬਾਵਲੀ ਦਾ ਕੜ ਟੁੱਟਣ ਤੇ ਚਤੌਤ ਫਤੇ ਹੋਣ ਦੇ ਸੰਮਤ ਇਕ ਨਹੀਂ ਹਨ ਤਾਂ ਤੇ ਇਹ ਰਵਾਜ਼ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀ। (ਦੇਖੋ ਪੰਨਾ ੧੬੨੩ ਦੀ ਟੂਕ^੧)।

ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਬਰਖਨਿ ਜੋ ਨਹਿ ਛੂਟਯੋ ॥ ੧੯ ॥
 ਮਿਲਿ ਕਰਿ ਭੇਟ ਪਰਗਣਾ ਕੀਨਿ।
 ਤਿਨ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਤੇ ਸੁਖ ਲੀਨ।
 ਪੁਨ ਸ੍ਰੀ ਅਰਜਨ ਹਰਿ ਗੋਵਿੰਦ।
 ਮਿਲਯੋ ਪਦਰ^੧ ਤੁਵ ਦ੍ਰੈ ਕਰ ਬੰਦਿ^੨
 ॥ ੨੦ ॥

^੧ਪਿਤਾ। ^੨ਜਹਾਂਗੀਰ ਨੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਜੀ ਦੇ ਕਤਲ ਦਾ ਹੁਕਮ ਆਪ ਦਿਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਪਿੱਛੋਂ ਚੰਦੂ ਹਵਾਲੇ ਕਰਕੇ ਇਹ ਮਾਨੋਂ ਇਕਰਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਹੁਕਮ ਗ਼ਲਤ ਸੀ, ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਚੰਦੂ ਸੀ, ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਮੇਲ ਰੱਖਦਾ ਰਿਹਾ।

ਸਾਢਸਤੀ ਆਦਿਕ ਦੁਖ ਭਾਰੇ।
 ਗੁਰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਕਰਿ ਸਕਲ ਨਿਵਾਰੇ।
 ਜਬਿ ਕੀ ਤੁਮ ਪਤਿਸ਼ਾਹਿਤ ਪਾਈ।
 ਅਨਿਕ ਬਾਰ ਹੀ ਰਾਰ ਮਚਾਈ ॥ ੨੧ ॥
 ਬਹੁ ਨੁਕਸਾਨ ਤੁਮਾਰਾ ਭਯੋ।

ਲਾਖਹੁ ਲਸਕਰ ਤਹਿ ਖਪਿ ਗਯੋ।
 ਮੈਂ ਬਹੁ ਬਾਰਿ ਅਰਜ਼ ਕਰਿ ਰਹਯੋ।
 ਭੇਤ ਨ ਕਛੁ ਆਪ ਨੇ ਲਹਯੋ ॥ ੨੨ ॥
 ਅਪਰ ਨਰਨ ਸਮ ਜਾਨਤਿ ਉਰ ਮੈਂ।
 ਲਾਖਹੁ ਹਤਹਿ ਜੁ ਏਕ ਬਚਨ ਮੈਂ।
 ਜਿਨ ਸੋਂ ਕਰ ਜੋਰੇ ਬਨਿ ਆਵੈ।
 ਤਿਨ ਸੋਂ ਜੰਗ ਕਹਾਂ ਮਨ ਭਾਵੈ ॥ ੨੩ ॥
 ਮੁਗਲਸਖਾਂ ਪੁਨ ਅਬਦੁਲ ਖਾਨ।
 ਲਲਾ ਸੁ ਕੰਬਰ, ਸੈਨ ਮਹਾਨ।
 ਬਨਿ ਪੈਂਦਾ ਅਬਿ ਨਿਮਕ ਹਰਾਮੀ।
 ਤੁਮਰੋ ਲਸਕਰ ਕਰਿ ਅਨੁਗਾਮੀ ॥ ੨੪ ॥
 ਮਰਯੋ ਜਾਇ ਕੁਛ ਸਰੀ ਨ ਕਾਰਾ।
 ਜੇ ਗੁਰ ਸੰਗ ਲਰੈ ਜਗ ਸਾਰਾ।
 ਤਉ ਨ ਜੀਤ ਸਕੈ ਮਰਿ ਰਹੈ।
 ਕਹਾਂ ਬਾਤ ਤੁਮ ਲਸਕਰ ਅਹੈ ॥ ੨੫ ॥
 ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਜਬਿ ਕਰਤੇ ਬਾਤੀ।
 ਤਬਿ ਲੋ ਧੀਰ ਮੱਲ ਕੀ ਪਾਤੀ।
 ਦਈ ਦੂਤ ਨੈ ਆਗੈ ਧਰਿ ਕੈ।
 ਖਾਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਗਰੀ ਪਠਿ ਕਰਿ ਕੈ ॥ ੨੬ ॥
 ਬਿਸਮੈ ਭਯੋ -ਕਹਾਂ ਇਨ ਕੀਨਿ।
 ਗੁਰ ਪੌੜਾ ਇਮ ਭਯੋ ਅਧੀਨ।
 ਨਹੀਂ ਸਾਹੁ ਕੋ ਬਨਹਿ ਸੁਨਾਵਨਿ।
 ਸੁਨਿ ਪੁਨ ਕਰਹਿ ਨ ਜੰਗ ਮਚਾਵਨ-
 ॥ ੨੭ ॥

ਕਹਯੋ ਸਾਹੁ ਸੋਂ 'ਖਤ ਮਹਿ ਲਿਖੇ'।
 -ਮਰਯੋ ਤੁਰੰਗ ਦੁਤਿਯ ਰਣ ਬਿਖੈ।
 ਪੌਨ ਭਰੇ ਖਲੜੇ ਇਹ ਸ੍ਵਾਸ।
 ਇਨ ਕੇ ਜੀਵਨ ਕਹਾਂ ਬਿਸਾਸ ॥ ੨੮ ॥
 ਇਸ ਤੇ ਭੀ ਤੁਮ ਰੋਸ ਨਿਵਾਰੋ।
 ਨਿੰਮ੍ਰਿ ਹੋਇ ਅਬਿ ਬੰਦਨ ਧਾਰੋ।
 ਜਥਾ ਬਡੇਰੇ ਮਾਨਤਿ ਰਹੇ।
 ਤਥਾ ਆਪ ਕੋ ਲਾਇਕ ਅਹੈ ॥ ੨੯ ॥

'ਖਤ ਵਿਚ ਇਹ ਲਿਖਿਆ ਹੈ।

ਕਿਸੀ ਵਸਤੁ ਕੀ ਕਮੀ ਨ ਤੁਮ ਕੋ।

ਬਨਹੁ ਸਰਲ, ਤਜਾਗਹੁ ਗੁਰ ਗਮ ਕੋ।

'ਗੁਰੂ ਵਲੋਂ ਫਿਕਰ ਛਡ ਦਿਓ।

ਬਹੁਰ ਕੁਟਿਲਤਾ ਧਾਰਹੁ ਨਾਂਹੀ।

'ਵਿੰਗਾ ਵਰਤਾਉ।

ਸੁਖ ਭੋਗਹੁ ਅਪਨੇ ਘਰ ਮਾਂਹੀ ॥ ੩੦ ॥

ਸੁਨਿ ਉਪਦੇਸ਼ ਸ਼ਾਹੁ ਮਨ ਫਿਰਜੋ।

ਨਿਜ ਕ੍ਰਿਤ ਲਖਿ ਪਛੁਤਾਵਨ ਕਰਜੋ।

-ਬ੍ਰਿਥਾ ਆਪਨੀ ਸੈਨ ਮਰਾਈ।

'ਵਿਅਰਥ।

ਜਿਸ ਤੇ ਕਾਰਜ ਸਰਜੋ ਨ ਰਾਈ-

॥ ੩੧ ॥

ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਗੁਰ ਦਿਸਿ ਮੁਖ ਕਰਿ ਕੈ।

ਸਿਜਦਾ ਕੀਨਿ ਧਰਨਿ ਸਿਰ ਧਰਿ ਕੈ।

ਅਬਿ ਮੈਂ ਦ੍ਰੋਹ ਨ ਤੁਮ ਸੰਗ ਕਰੋਂ।

ਜਬਿ ਲਗਿ ਪ੍ਰਾਨ ਦੇਹਿ ਮੈਂ ਧਰੋਂ ॥ ੩੨ ॥

ਪਾਛਲ ਬਾਤ ਛਿਮਾ ਸਭਿ ਕਰੀਅਹਿ।

ਮੋ ਪਰ ਨਹੀਂ ਕੋਪ ਕੋ ਧਰੀਅਹਿ।

ਖਾਂ ਵਜ਼ੀਰ ਪਾਤੀ ਲਿਖਿ ਦੀਨਿ।

ਧੀਰਮੱਲ ਪਹਿ ਭੋਜਨ ਕੀਨਿ ॥ ੩੩ ॥

'ਗੁਰ ਘਰ ਸੋਂ ਨਹਿ ਸ਼ਾਹੁ ਬਿਗਾਰਹਿ।

ਬੰਦਨ ਕਰੀ, ਭਯੋ ਅਨੁਸਾਰਹਿ।

ਲੇ ਕਰਿ ਹਲਕਾਰਾ ਢਿਗ ਆਯੋ।

ਪਠਿ ਕਰਿ ਧੀਰ ਮੱਲ ਹਰਖਾਯੋ ॥ ੩੪ ॥

ਸ਼ਾਹ ਦਿਸ਼ਾ ਇਸ ਬਿਧਿ ਭੀ ਬਾਤੀ।

ਅਬਿ ਗੁਰ ਕਥਾ ਸੁਨਹੁ ਅਵਦਾਤੀ।

ਕੀਰਤਪੁਰਿ ਕੋ ਅਧਿਕ ਵਸਾਯੋ।

ਸਿਖ ਸੰਤਨਿ ਕੋ ਅਨੰਦ ਉਪਾਯੋ ॥ ੩੫ ॥

ਕਬਹੁ ਜਾਇ ਗੁਰ ਕਰਹਿ ਅਖੇਰੈਂ।

ਹੁਇ ਬਿਹੰਗ ਮ੍ਰਿਗ ਮੁਕਤਿ ਘਨੇਰੈਂ।

ਬਹੁ ਸੰਗਤਿ ਦਰਸਨ ਕੋ ਆਵੈ।

ਧਨੀ ਮਸੰਦ ਦਰਬ ਬਹੁ ਲਜਾਵੈਂ ॥ ੩੬ ॥

ਚਾਰਹੁ ਦਿਸਿ ਤੇ ਗੁਰ ਕੀ ਕਾਰ।

ਨਿਤਪ੍ਰਤਿ ਆਵਹਿ ਦਰਬ ਉਦਾਰ।

ਰਾਤ ਦਿਵਸ ਹੁਇ ਦੀਰਘ ਦੇਗ।

ਤਜੌ ਜੰਗ, ਰਹਿ ਬਿਨ ਉਦਵੇਗ। 'ਜੰਗ ਦਾ' ਉੱਦਮ, ਜੋਸ਼।

॥ ੩੭ ॥

ਮੇਲਾ ਲਗੌ ਰਹੈ ਦਰਬਾਰ।

ਦਰਸਨ ਦੇਖੇ ਅਨੰਦ ਉਦਾਰ।

ਕਥਾ ਕੀਰਤਨ ਦਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਹੋਇ।

ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਮਨ ਨਿਰਮਲ ਸਭਿ ਕੋਇ

॥ ੩੮ ॥

ਇਕ ਦਿਨ ਬੈਠੇ ਸਭਾ ਲਗਾਏ।

ਦੂਰ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਦੂੈ ਸਿੱਖ ਆਏ।

ਤਿਹ ਕੀ ਸੰਗਤ ਲਿਖਿ ਅਰਦਾਸ।

ਪਹੁੰਚਾਈ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਪਾਸ ॥ ੩੯ ॥

ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਧਰਿ ਦੀਨਿ ਅਗਾਰੀ।

ਖੋਲਿ ਸੁ ਪਠੀ ਹਕੀਕਤ ਸਾਰੀ।

'ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ! ਤੁਮ ਹੋ ਬਸਿ ਪ੍ਰੇਮ।

ਪਹੁੰਚਹੁ ਸਿੱਖਨਿ ਢਿਗ ਦਿਹੁ ਛੇਮ

॥ ੪੦ ॥

ਇਹੁ ਸਭਿ ਦੇਸ਼ ਦਾਸ ਗੁਰ ਕੇਰਾ।

ਚਾਹਤਿ ਹੈ ਇਤਿ ਦਰਸਨ ਹੇਰਾ।

ਅਪਨੇ ਘਰ ਪਾਵਨ ਕੋ ਕਰੈਂ।

ਰਾਵਰ ਕੇ ਪਾਵਨ' ਜਬਿ ਪਰੈ' ॥ ੪੧ ॥ 'ਚਰਨ।

ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਖ ਮੁਸਕਾਏ।

-ਦੇਸ਼ ਦੂਰ ਬਹੁ ਕਿਤ ਕੋ ਜਾਏ-।

ਬਿਧੀਚੰਦ ਕੀ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਹਾਰਾ।

ਹਿਤ ਭੇਜਨਿ ਕੇ ਬਾਕ ਉਚਾਰਾ ॥ ੪੨ ॥

'ਤੇਹਿ ਮੋਹਿ ਮੈਂ ਭੇਦ ਨ ਕੋਈ'।

'ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲਈ ਦੇਖੋ ਅੱਗੇ ਅੰਸੂ ੪੪ ਅੰ: ੨੦।

ਪਹੁੰਚਹੁ ਤਹਾਂ ਸਿਦਕ ਲਿਹੁ ਜੋਈ।

ਸਭਿ ਸੰਗਤ ਕੋ ਦਰਸਨ ਦੀਜੈ।

ਗੁਰ ਕੀ ਕਾਰ ਸੰਭਾਰਿ ਸੁ ਲੀਜੈ' ॥ ੪੩ ॥

ਸੁਨਿ ਆਇਸੁ ਕੋ ਬਿਲਮ ਨ ਕਰੀ।

ਚਲਨ ਹੇਤੁ ਮਨਸਾ ਉਰ ਧੀਰ।

ਚਰਨ ਕਮਲ ਕੋ ਬੰਦਨ ਕਰਿ ਕੈ।

ਗਮਨੌ ਬਿਧੀਚੰਦ ਹਿਤ ਧਰਿ ਕੈ

॥ ੪੪ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਸੇ 'ਸ਼ਾਹੁ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਚਤਰ ਤ੍ਰਿੰਸਤੀ
ਅੰਸੂ ॥ ੩੪ ॥

੨੫. [ਦੇਉ ਨਗਰ, ਸੁੰਦਰ ਸ਼ਾਹ ਪਾਸ ਬਿਧੀਚੰਦ]

੨੪<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੨੬

ਦੋਹਰਾ:

ਅਜਮਤ ਦੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ, ਬਿਧੀਆ ਦਿਯੋ
ਪਠਾਇ।

ਸੱਤਿਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀ ਮੰਤ੍ਰ ਜਪਿ, ਪਹੁੰਚਯੋ ਮਗ
ਸਹਿਸਾਇ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

'ਪੂਰਬ ਤੇ ਦੱਖਣ ਦੀ ਸੰਧੀ ਜੋ ਹੈ।

ਪੂਰਬ ਦੱਖਣ ਸੰਧਿ ਜਿ ਅਹੈ।
ਅਗਨ ਕੋਨ ਮਹਿਸੇ ਨਰ ਰਹੈ।
ਤਿਤ ਕੋ ਅਜਮਤ ਕੋ ਕਰਿ ਜੋਰ।
ਜਾਇ ਪਹੁੰਚਤਿ ਭਾ ਇਕ ਠੌਰ ॥ ੩ ॥

'ਨਾਮ ਹੈ ਨਗਰ ਦਾ ਜੋ ਯੂ. ਪੀ. ਵਿਚ ਹੈ।

ਦੇਉ ਨਗਰ। ਇਕ ਤਹਾਂ ਬਸੰਤਾ।
ਸੁੰਦਰ ਸ਼ਾਹ ਫਕੀਰ ਰਹੰਤਾ।
ਤਹਾਂ ਸੁਸ਼ਕ ਤਰ ਹੇਰਨਿ ਕਰਜੋ।
ਬੈਠਿ ਬਿਧੀਚੰਦ ਆਨੰਦ ਧਰਜੋ ॥ ੩ ॥

ਹਰਜੋ ਹੋਤਿ ਭਾ ਸੋ ਤਤਕਾਲਾ।
ਪੁਰਿ ਜਨ ਪੇਖਿ ਅਚੰਭ ਬਿਸਾਲਾ।
ਆਇ ਸਭਿਨਿ ਸੇਵਾ ਬਡ ਕੀਨਿ।
ਦੇਖਹਿ ਜਨੁ ਮਹਾਤਮਾ ਚੀਨ ॥ ੪ ॥

'ਬਨ ਵਿਚ।

ਸੁੰਦਰ ਸ਼ਾਹੁ ਬਸਹਿ ਤਹਿ ਕਾਨਨ।
ਸੁਨਤਿ ਭਯੋ ਮਹਿਮਾ ਇਹੁ ਕਾਨਨ।

'ਕੰਨੀ।

-ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਇਕ ਆਵਨ ਕਰਜੋ।
ਬੈਠਤਿ ਸੁਸ਼ਕ ਬ੍ਰਿਛ ਭਾ ਹਰਜੋ- ॥ ੫ ॥
ਬਿਸਮਤ ਹੁਇ ਹੇਰਨ ਕਹੁ ਚਾਹਾ।

'ਕੋਲ।

ਕੇਹਰਿ ਏਕ ਹਕਾਰਜੋ ਪਾਹਾ।
ਹੁਇ ਅਰੂਢ ਬਿਧੀਏ ਢਿਗ ਆਯੋ।
ਅਪਨਿ ਸ਼ੇਰ ਤੇ ਚਹਤਿ ਡਰਾਯੋ ॥ ੬ ॥

ਹੁਤੀ ਨਰਨਿ ਕੀ ਭੀਰ ਵਡੇਰੇ।

ਕੇਹਰਿ ਭੀਮ ਆਵਤੇ ਹੇਰੇ।

ਭਾਜੇ ਲੋਕ ਜਾਇ ਪੁਰਿ ਬਰੇ।

ਬਿਧੀਚੰਦ ਇਕ ਬਿਰਤਾ ਧਰੇ ॥ ੭ ॥

ਸੁੰਦਰ ਸ਼ਾਹ ਨਿਕਟਿ ਜਬਿ ਆਯੋ।
 ਨਿਜ ਕੇਹਰਿ ਤੇ ਚਹਤਿ ਗਹਾਯੋ।
 ਤਬਿ ਬਿਧੀਏ ਚਖ ਤਾੜਿ' ਬਿਲੋਕਾ। 'ਨੇਤ੍ਰਾਂ ਨਾਲ ਤਾੜ ਕੇ।
 ਆਵਤਿ ਚਲਯੋ ਤੁਰਤ ਹੀ ਰੋਕਾ ॥ ੮ ॥
 ਭਯੋ ਸਬੰਭ ਸਿਲਾ ਸਮ ਸ਼ੇਰ।
 ਚਰਨ ਬਦਨ ਹਾਲਤਿ ਨਹਿ ਫੇਰ।
 ਨਿਜ ਅਜਮਤ ਕੋ ਸੁੰਦਰ ਸ਼ਾਹੂ।
 ਲਾਇ ਰਹਯੋ ਜੇਤਿਕ ਸੀ ਪਾਹੂ ॥ ੯ ॥
 ਗਰਬ ਸਰਬ ਨਿਜ ਉਰ ਕੋ ਹਰਯੋ।
 ਬਡੇ ਆਪਨੇ ਤੇ ਲਖਿ ਪਰਯੋ।
 ਜਾਇ ਬੰਦਨਾ ਕੀਨਿ ਅਗਾਰੀ।
 'ਮਹਾਂ ਪੁਰਖ ਤੁਮ ਹੋ ਤਪਿ ਭਾਰੀ ॥ ੧੦ ॥
 ਛਿਮਹੁ ਅਵੱਗਯਾ ਹਮ ਤੇ ਭਈ।
 ਕੇਹਰਿ ਕੋ ਅਬਿ ਦਿਹੁ ਮੁਕਤਈ'।' 'ਮੁਕਤੀ।
 ਤਬਿ ਬਿਧੀਆ ਕਹਿ ਜਤਨ ਗਹੀਰ'। 'ਭਾਰੀ।
 ਸੱਤਿਨਾਮ ਕਹਿ ਛਿਰਕਹੁ ਨੀਰ' ॥ ੧੧ ॥
 ਸੁੰਦਰ ਸ਼ਾਹੁ ਕਰਯੋ ਜਬਿ ਕਹਯੋ।
 ਪ੍ਰਾਨ ਅੰਤ ਕੇਹਰਿ ਤਬਿ ਲਹਯੋ।
 ਅਪਰ ਦੇਹਿ ਸੁੰਦਰ ਹੁਇ ਗਈ।
 ਬਿਧੀਚੰਦ ਕੋ ਬੰਦਨ ਕਈ ॥ ੧੨ ॥
 ਦੇਖਤਿ ਬਿਸਮਯੋ ਸੁੰਦਰ ਸ਼ਾਹੂ।
 'ਕੋ ਹੈਂ ਤੂੰ ਕਹੁ ਸਚੁ ਹਮ ਪਾਹੂ'।
 ਸੁਨਤਿ ਆਪਨੀ' ਕਥਾ ਸੁਨਾਈ। 'ਭਾਵ ਸ਼ੇਰ ਨੇ ਆਪਣੀ।
 'ਮੋ ਕਹੁ ਜਾਨਹੁ ਕਿੰਨਰ ਰਾਈ' ॥ ੧੩ ॥ 'ਗੰਧਰਬਾਂ ਦਾ ਰਾਜਾ।
 ਦੇਵ ਸਭਾ ਮਹਿ ਬੈਠੇ ਹੁਯੋ।
 ਦਰਬਾਸਾ ਤਹਿ ਆਵਨ ਕਿਯੋ।
 ਮੋ ਕੋ ਉਲੰਘਿ ਅਗਾਰੀ ਜਾਇ।
 ਬੈਠਯੋ ਰਿਖਿਬਰ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਇ ॥ ੧੪ ॥
 ਮਮ ਊਪਰ ਕੋ ਉਲੰਘਯੋ ਜਬੈ।
 ਰਿਸ ਕੇ ਕੂਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਮੈਂ ਤਬੈ।
 ਦੁਰਬਾਸੇ ਜਬਿ ਮੋ ਕਹੁ ਹੇਰਾ।
 ਕੂਰ ਬਿਲੋਚਨ ਬਦਨ ਬਡੇਰਾ ॥ ੧੫ ॥

ਤਪ ਨਿਧਿ ਕ੍ਰੋਧੀ। ਸ੍ਰਾਪ ਬਖਾਨਾ।

'ਭਾਵ ਦੁਰਬਾਸ਼ਾ ਨੇ।

-ਮੁਝ ਦਿਸਿ ਦੇਖਤਿ ਸ਼ੇਰ ਸਮਾਨਾ।

ਧਰਹੁ ਜੂਨਿ ਅਵਨੀ ਤਲ ਜਾਇ-।

ਸੁਨਿ ਮੈਂ ਬੂਝਯੋ ਬਹੁ ਡਰ ਪਾਇ ॥ ੧੬ ॥

-ਸ੍ਰਾਪ ਅੰਤ ਕਬਿ ਹੋਵੈ ਮੇਰਾ-।

ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਤਿ ਬੋਲਯੋ ਤਿਸ ਬੇਰਾ।

-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਕਲਿ ਅਵਤਾਰੇ।

ਸੋ ਜਬਿ ਖਸ਼ਟਮ ਬਪੁ ਕੋ ਧਾਰੇਂ ॥ ੧੭ ॥

ਤਿਸ ਕੋ ਸਿਖ ਗਜਾਨੀ ਇਕ ਦੇਖਿ।

'ਦੇਖੇਗਾ (ਤੈਂ ਵੱਲ)।

ਤਬਿ ਮੁਕਤਹਿਗੋ ਸ੍ਰਾਪ ਵਿਸ਼ੇਖ-।

ਸੋ ਇਹੁ ਮਿਲਯੋ ਜੂਨ ਛੁਟਿ ਮੇਰੀ।

ਮੈਂ ਅਬਿ ਗਮਨੋਂ ਦਰਸਨ ਹੇਰੀ ॥ ੧੮ ॥

ਭਾਗ ਧੰਨ ਤੂੰ ਅਪਨੇ ਜਾਨਿ।

ਪੂਰਿ ਕਾਮਨਾ ਹੋਇ ਮਹਾਨ।'

ਇਮ ਕਹਿ ਨਭ ਕੀ ਓਰ ਸਿਧਾਯੋ।

ਸੁੰਦਰ ਸ਼ਾਹੁ ਸੁਨਤਿ ਬਿਸਮਾਯੋ ॥ ੧੯ ॥

ਕਰਿ ਬਿਨਤੀ ਤਜਿ ਗਿਨਤੀ ਆਨਿ।

ਰਾਖਯੋ ਅਪਨੇ ਨਿਕਟਿ ਸੁਜਾਨ।

ਅਨਿਕ ਭਾਂਤਿ ਕੀ ਸੇਵਾ ਕਰੀ।

ਸੁਨਤਿ ਬਚਨ ਦੁਬਿਧਾ ਸਭਿ ਹਰੀ

॥ ੨੦ ॥

ਤੀਨ ਦਿਵਸ ਬਸਿ ਬਿਧੀਆ ਚਾਲਾ।

ਹਿਤ ਰਾਖਨ ਕਹਿ ਬਨੈ ਬਿਸਾਲਾ।

'ਤੁਮ ਮੋਰੇ ਗੁਰ' ਦੀਨਸਿ ਗਜਾਨਾ।

'ਭਾਵ ਮੁਰਸ਼ਦ ਅਰਥਾਤ ਗੁਰਮੁਖ ਤੋਂ ਹੈ, ਬਿਧੀਏ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਕਲਾ ਵਰਤ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਿੱਛੇ ਲਿਖ ਆਏ ਹਨ।

ਫਲ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਤਪ ਕਿਯ ਜੁ ਮਹਾਨਾ

॥ ੨੧ ॥

ਰਹਯੋ ਨ ਜਾਇ ਤੁਮਾਰੇ ਬਿਨਾ।

ਤਨ ਤਜਿਬੋ ਤੁਮ ਢਿਗ, ਚਹਿ ਘਨਾ।'

'ਬਹੁਤਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ।

ਬਿਧੀਚੰਦ ਸੁਨਿ ਧੀਰਜ ਦੀਨਿ।

'ਮਮ ਤੁਮ ਬੈਸ ਏਕ ਸਮ ਚੀਨ ॥ ੨੨ ॥

ਮਾਸ ਰੁ ਬਾਸਰੁ ਘਟਿਕਾ ਸੋਇ।

'ਮਹੀਨਾ ਦਿਨ ਤੇ ਘੜੀ ਉਹੋ (ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ.....)।

ਮੋਰ ਤੋਰ ਤਨ ਤਜਾਗਨਿ ਹੋਇ।'

ਸੁਨਤਿ ਅਨੰਦ ਭਾ ਸੁੰਦਰ ਸ਼ਾਹੂ।

'ਕਰਹੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤਬਿ ਹੋਵਹੁ ਪਾਹੂ ॥ ੨੩ ॥

ਦੋਨਹੁ ਤਨ ਤਜਾਗਹਿ ਇਕ ਕਾਲ।

ਗਮਨਹੁ ਲੇ ਪ੍ਰਲੋਕ ਨਿਜ ਨਾਲ।

ਦਾਸ ਜਾਨਿ ਨਿਜ ਬਿਰਦ ਸੰਭਾਰਹੁ।

ਆਪ ਤਰਹੁ ਅਰੁ ਮੋ ਕਹੁ ਤਾਰਹੁ'

॥ ੨੪ ॥

ਸੁਨਿ ਬਿਨਤੀ ਬਿਧੀਆ ਸੁ ਪ੍ਰਸੰਨ।

'ਤਵ ਸੰਕਲਪ ਹੋਇ ਨਹਿ ਅੰਨ।

ਜਬਹਿ ਸਮਾਂ ਤਨ ਤਜਿਬੇ ਹੋਇ।

ਤੁਝ ਢਿਗ ਪਹੁਚੋਂ ਲਖਿ[†] ਮੈਂ ਸੋਇ [†]ਪਾ:-ਪਲ।

॥ ੨੫ ॥

ਇਹਾਂ ਆਨਿ ਮੈਂ ਤਜਾਗਹੁ ਪ੍ਰਾਨ।

ਬੈਠਹੁ ਆਪ ਧਰਹੁ ਗੁਰ ਧਯਾਨ।'

ਸੁਨਿ ਅਨੰਦ ਬਹੁ ਸੁੰਦਰ ਸ਼ਾਹੂ।

ਬੰਦਤਿ ਬਿਧੀਚੰਦ ਪਦ ਪਾਹੂ ॥ ੨੬ ॥

'ਅਬਿ ਮੈਂ ਕਾਜ ਗੁਰੂ ਕੇ ਜਾਵੋਂ।

ਤਨ ਕੇ ਅੰਤ ਸਮੈ ਪੁਨ ਆਵੋਂ।'

ਇਮ ਕਹਿ ਗਯੋ ਦੇਸ਼ ਤਿਸ ਮਾਂਹੀ।

ਗੁਰ ਸੰਗਤਿ ਪੱਤ੍ਰੀ ਪਠਿ ਜਾਂਹੀ ॥ ੨੭ ॥

ਸਾਗਰ ਟਾਪੂ ਮਹਿ ਅਭਿਰਾਮ।

ਪੁਰਿ ਮੈਨਾਕ[†] ਤਾਂਹਿ ਕੋ ਨਾਮ।

'ਇਕ ਪਹਾੜ ਜੋ ਦੱਖਣੀ ਹਿੰਦੂ ਤੇ ਲੰਕਾ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ
ਸਾਗਰ ਵਿਚ ਜਾ ਟਿਕਿਆ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ
ਕਿ ਸ਼ਿਵਨਾਭ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੋਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਓਥੇ
ਸਿੱਖੀ ਸੀ। ਅੰਕ ੨੬ ਵਿਚ ਬਿਧੀਚੰਦ ਜਹਾਜ਼ ਚੜ੍ਹਕੇ
ਉਰਾਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਦਿਯੋ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਗੁਰ ਕੇਰਾ।

-ਇਹੁ ਸਿਖ ਪਿਖਹੁ ਰੂਪ ਜਿਮ ਮੋਰਾ-

॥ ੨੮ ॥

ਸੁਨਤਿ ਅਨੰਦ ਭਏ ਸਿਖ ਸਾਰੇ।

ਦੇਤਿ ਉਪਾਇਨ ਬੰਦਨ ਧਾਰੇ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਮਨਿੰਦ।

ਬਿਧੀਚੰਦ ਕੋ ਮਾਨਹਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ॥ ੨੯ ॥

ਬਸਨ ਬਿਭੂਖਨ ਜਰੇ ਜਵਾਹਰ।

ਜਬਰ ਅਜਾਇਬ ਜੇਬ ਸੁ ਜਾਹਰ।

ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਕੇ ਭੋਜਨ ਭਾਵਤਿ।

ਪ੍ਰੇਮੁ ਭਾਉ ਤੇ ਭਲੇ ਅਚਾਵਤਿ ॥ ੩੦ ॥

ਰੈਣੁ ਦਿਵਸ ਆਇਸੁ ਮਹਿ ਰਹੈ।

ਬਾਂਛਤਿ ਰਿਦੈ ਮਨੋਰਥ ਲਹੈ।

ਗੁਰਬਾਨੀ ਪਵਿ ਅਰਥ ਸਮੇਤ।

ਬਿਧੀਚੰਦ ਉਪਦੇਸ਼ ਸੁ ਦੇਤਿ ॥ ੩੧ ॥

‘ਗੁਰ ਮਹਿਮਾ ਸਿਮਰਤਿ ਸਤਿਨਾਮੁ।

ਹਉਮੈ ਤਜਾਗਨਿ ਮਨ ਬਿਸਰਾਮੁ।

ਦਯਾ ਖਿਮਾ ਸੁਚ ਸੰਜਮ ਧੀਰਜ^੧।

^੧ਪਾ:-ਧੀਰ।

ਧਰਮ ਪਰਾਇਨ^੧ ਸਾਚੁ ਸੁ ਬੀਰਜ^੨ ^੧ਆਸਰੇ। ^੨ਬਲਵਾਨ। ^੩ਪਾ:-ਸਦਗੁਨ ਬੀਰ।

॥ ੩੨ ॥

ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਨਿਰਮਲ ਸੰਤੋਸ਼।

ਸਦਾ ਗੁਰੂ ਕੇ ਰਹੈ ਭਰੋਸ।’

ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਗੁਨ ਸਕਲ ਬਤਾਏ।

ਮਨ ਬਿਕਾਰ ਦੁਬਿਧਾਦਿ ਹਟਾਏ ॥ ੩੩ ॥

ਗੁਰਮਤਿ ਸਿੱਖਨਿ ਮਹਿ ਉਪਜਾਈ।

ਦੁਰਮਤਿ ਮਤਸਰ ਆਦਿ ਮਿਟਾਈ।

ਕਰਿ ਕਰਿ ਬਿਨੈ ਮਾਸ ਇਕ ਰਾਖਾ।

ਅਸਨ ਅਚਾਇ ਮ੍ਰਿਦੁਲ ਬਹੁ ਭਾਖਾ

॥ ੩੪ ॥

ਗਮਨ ਹੇਤੁ ਬਹੁ ਬਾਰ ਉਚਰਯੋ।

ਸੰਗਤਿ ਤਬਹਿ ਬਿਸਰਜਨ ਕਰਯੋ।

ਅਰਪੇ ਹਯ ਜਿਨ ਕੀਮਤ ਭਾਰੇ।

ਸੰਗ ਦਾਸ ਦੀਨਸਿ ਰਖਵਾਰੇ ॥ ੩੫ ॥

ਬਹੁ ਸਮਾਜ ਲੈ ਚਢਯੋ ਜਹਾਜੂ।

ਆਯਹੁ ਉਤਰਿ, ਕਰੇ^੧ ਗੁਰ ਕਾਜੂ।

^੧ਕਰਕੇ।

ਕੀਰਤਪੁਰਿ ਮਹਿ ਆਨਿ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਾ।

ਅੱਗੁ ਉਪਾਇਨ ਕੀਨਿ ਅਸ਼ੇਸ਼ਾ ॥ ੩੬ ॥

ਪਰਯੋ ਚਰਨ ਪਰ ਬੰਦਨ ਠਾਨੀ।

ਮੁਖ ਮੁਸਕਾਇ ਦੇਖਿ ਕਹਿ ਬਾਨੀ।
 'ਜਨਮ ਧੰਨ ਜਗ ਭਯੋ ਤੁਹਾਰਾ।
 ਰਹਯੋ ਸੁਧਾਰਤਿ ਗੁਰ ਘਰ ਕਾਰਾ'

॥ ੩੭ ॥

ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਆਨੰਦ ਬਿਲੰਦੇ।
 ਪਰਸਿ ਪਦਾਰਥਿੰਦ ਕਰ ਬੰਦੇ।
 'ਇਹੁ ਸਭਿ ਰਾਵਰ ਕੀ ਬਹੁ ਕਰੁਨਾ।
 ਦਾਸ ਦੀਨ ਨੇ ਕਯਾ ਹੈ ਕਰਨਾ' ॥ ੩੮ ॥
 ਬਸਨ ਬਿਭੂਖਨ ਧਨ ਗਨ ਲਯਾਯੋ।
 ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਅੱਗੂ ਟਿਕਾਯੋ।
 ਘੋਰੇ ਚਪਲ ਸਕਲ ਦਰਸਾਇਵ।
 ਅਰਪੇ ਪਗ ਪੰਕਜ ਲਪਟਾਇਵ ॥ ੩੯ ॥
 ਗਹਿ ਭੁਜ ਪ੍ਰਭੁ ਨਿਜ ਕੰਠ ਲਗਾਯੋ।
 ਬ੍ਰਹਮਗਯਾਨ ਮਨ ਬਿਖੈ ਟਿਕਾਯੋ।
 ਅਧਿਕ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਇ ਢਿਗ ਰਾਖੈ।
 ਨਿਜ ਮਨ ਬਾਤ ਤਾਂਹਿ ਸੋ ਭਾਖੈ ॥ ੪੦ ॥
 ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਿਨ ਗੁਰੂ ਬਿਤਾਵੈ।
 ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਮਗ ਬਹੁ ਬਿਦਤਾਵੈ।
 ਤੀਰ ਸਤ੍ਰੰਦਵ ਜਾਇ ਨਿਹਾਰੈ।
 ਜਲ ਨਿਰਮਲ ਕੀ ਸਿਫਤਿ ਉਚਾਰੈ

॥ ੪੧ ॥

ਪਾਵਸ ਰਿਤੁ ਜਗ ਮਹਿ ਪ੍ਰਗਟਾਈ।
 ਚਹੁੰਦਿਸਿ ਸਘਨ ਘਟਾ ਘੁਰਿ[†] ਆਈ।
 ਬਰਣ ਬਰਣ ਕੇ ਜਲਧਰ ਬਰਖਹਿ।
 ਮਿਟੀ ਤਪਤ ਜੰਤੂ[†] ਜਨ ਹਰਖਹਿ[†] ਜੀਵ।

॥ ੪੨ ॥

ਨੀਰ ਨਵੀਨ ਨਦੀ ਮਹਿ ਚਲੈ।
 ਕੂਲਨਿ ਕੋ ਢਾਹਿਤ, ਜਨੁ ਗਿਲੈ[†]।
 ਤ੍ਰਿਣ ਕਾਸ਼ਟ ਸੰਚਯ ਬਹੁ ਬਹੈ।
 ਜਲ ਜੰਤੂ ਉਛਲਤਿ ਸੁਖ ਲਹੈ ॥ ੪੩ ॥
 ਘਨਘੋਰਨ ਤੇ ਮੋਰਨ ਸੋਰ।
 ਸੁਨੀਅਤਿ ਕੀਰਤਪੁਰਿ ਚਹੁੰ ਓਰ।

[†]ਪਾ:-ਘਿਰ।

[†]ਜੀਵ।

[†]ਕਿਨਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਢਾਹੁੰਦਾ ਮਾਨੋ ਨਿਗਲੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਬਿਨਾ ਧੂਲ ਤੇ ਸੈਲ ਬਿਸਾਲੇ।

ਖਰੇ ਤਰੋਵਰ ਫਲਤਿ ਰਸਾਲੇ॥ ੪੪ ॥ 'ਅੰਬ ਫਲੇ ਹੋਏ।

ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਕੀ ਸੋਭਾ ਹੋਤਿ।

ਸਤਿਗੁਰੁ ਹੇਰਤਿ ਅਨੰਦ ਉਦੋਤ।

ਹਰਿਆਵਲ ਹੋਈ ਸਭਿ ਰਵਨੀ॥ 'ਸੁੰਦਰ।

ਇੰਦੁ ਬਧੂ॥ ਜੁਤਿ ਦੇਖਤਿ ਅਵਨੀ 'ਚੀਚ ਵਹੁਟੀਆਂ।

॥ ੪੫ ॥

ਸਾਵਣ ਅਰੁ ਭਾਦ੍ਰੋ ਜੁਗ ਮਾਸ।

ਕੀਰਤਪੁਰਿ ਮੈਂ ਕਰਹਿ ਬਿਲਾਸ।

ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਹੋਇ ਸਦਾਈ।

ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਸਿੱਖਨਿ ਗੁਰਮਤਿ ਭਾਈ

॥ ੪੬ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਸੇ 'ਬਿਧੀ ਚੰਦ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਪੰਚ
ਤ੍ਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥ ੩੫ ॥

੩੬. [ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਨੇ ਮੋਈ ਗਊ ਜਿਵਾਈ]

੩੫<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੩੭

ਦੋਹਰਾ:

'ਪਹਾੜਾਂ ਦੀ ਸੈਰ।

ਪਾਵਸ ਬਰਖਾ ਅਧਿਕ ਹੈ, ਸਰਿਤਾ ਸੈਲਨ
ਸੈਲ।

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਬਹੁ ਕਰੈਂ, ਨੀਚੇ ਉਚੇ
ਗੈਲ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਪਾਵਸ ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਿਤਾਈ।
ਸਰਦ ਸੁੰਦਰੀ ਰਿਤੁ ਪੁਨ ਆਈ।
ਭਏ ਸੇਤ ਘਨ ਜਲ ਕੇ ਛੋਰਿ।
ਬਿਮਲ ਅਕਾਸ਼ ਭਯੋ ਚਹੂੰ ਓਰ ॥ ੨ ॥

ਕਬਿ ਕਬਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਚਰੈਂ।

'ਚੜ੍ਹਦੇ ਹਨ।

ਵਹਿਰ ਅਖੇਰ ਬ੍ਰਿਤਿ ਕੇ ਕਰੈਂ।
ਬਾਂਛਤਿ ਲੇਤਿ ਸੰਗ ਅਸਵਾਰ।
ਬਿਚਰਹਿ ਜਹਿ ਕਹਿ ਬਿਪਨ ਮਝਾਰ
॥ ੩ ॥

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਬਿਰਤਾ ਗਹੀ।
ਬਹੁਰ ਵਹਿਰ ਬਹੁ ਗਮਨਹਿ ਨਹੀਂ।

ਕਰਨਿ ਅਖੇਰ ਅਰੂਢਨ ਬਾਜ।

'ਘੋੜੇ ਤੇ।

ਤਜਯੋ ਰਾਖਬੋ ਸ੍ਵਾਨੁ ਰੁ ਬਾਜ ॥ ੪ ॥

ਜੁਗਮ ਸਮੈ। ਸੁਭ ਸਭਾ ਲਗਾਵੈਂ।

'ਦੋਨੋਂ ਵੇਲੇ।

ਸ਼ਬਦ ਰਬਾਬੀ ਸੁੰਦਰ ਗਾਵੈਂ।
ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਚਹੁੰਦਿਸ਼ਿ ਤੇ ਆਇ।
ਲਜਾਇ ਉਪਾਇਨ ਕੋ ਸਮੁਦਾਇ ॥ ੫ ॥

ਅਰਪਹਿ, ਦਰਸ ਕਰਹਿ ਬਡ ਭਾਗੇ।

ਚਰਨ ਸਪਰਸ਼ਹਿ ਪ੍ਰੇਮ ਸੁ ਪਾਗੇ।

ਸੁਨਹਿ ਬਚਨ ਸਿਮਰਹਿ ਸਤਿਨਾਮੂ।

ਪਾਇ ਸ੍ਰੇਯ ਕੋ ਗਮਨਹਿ ਧਾਮੂ ॥ ੬ ॥

ਮਹਾਂ ਜੰਗ ਹੋਯਹੁ ਬਹੁ ਅਰੇ।

ਕਾਬਲ ਆਦਿਕ ਕੇ ਨਰ ਮਰੇ।

ਉਤ ਦਿੱਲੀ ਆਦਿਕ ਪੁਰਿ ਬਾਸੀ।

ਲਰੇ ਗੁਰੂ ਸੰਗ ਭਏ ਬਿਨਾਸੀ ॥ ੭ ॥

ਗੁਰੂ ਸੂਰਤਾ ਬਿਦਤ ਜਹਾਂਨ।

ਬਡ ਬਹਾਦੁਰ ਕਰਹਿ ਬਖਾਨ।

ਅਲਪ ਚਮੁੰ ਜਿਨ ਕੇ ਰਹਿ ਪਾਸੀ।

ਲਾਖਹੁ ਸ਼ਤ੍ਰੂਨਿ ਕਰੇ ਬਿਨਾਸੀ ॥ ੮ ॥

ਸਿਰ ਪੀਰਨ ਕੇ ਪੀਰ ਬਿਸਾਲਾ।

ਬਡ ਮੀਰਨ ਕੇ ਮੀਰ ਸੁ ਚਾਲਾ।

¹ਸੁਹਣੀ ਰੀਤੀ ਵਾਲੇ।

ਸ਼ਾਹੁਜਹਾਂ ਜਿਨ ਸੋਂ ਲਰਿ ਹਾਰੇ।

ਅਪਰ ਬਾਪੁਰੇ ਕਹਾਂ ਬਿਚਾਰੇ ॥ ੯ ॥

ਚਾਰ ਬਾਰ ਕਰਿ ਰਾਰ ਖਪਾਏ।

ਜੀਵਤਿ ਕੋ ਨਹਿ ਸਦਨ ਪਠਾਏ।

ਬਿਦਤਯੋ ਜਗਤ ਬਿਲੰਦ ਪ੍ਰਸੰਗ।

ਮਰੇ ਹਜ਼ਾਰਹੁ ਜੋਧਾ ਜੰਗ ॥ ੧੦ ॥

ਦੇਸ਼ ਬਿਦੇਸ਼ਨਿ ਬਿਧਵਾ ਤੁਰਕਨਿ।

ਰੁਦਤਿ ਘਨੀ ਸਿਰ ਛਾਤੀ ਹਨਿ ਹਨਿ।

¹ਛਾਤੀ ਪਿੱਟ ਪਿੱਟ ਕੇ।

ਲਰੇ ਗੁਰੂ ਸੋਂ, ਪੀਰ ਜੁ ਪੀਰ।

¹ਪਾ:-ਜੋ ਜਗ ਪੀਰ। ਪੁਨਾ:-ਹਨੇ ਬਿਪੀਰ। ਪੁਨਾ:-ਲਖਾ ਗੁਰੂ ਕੋ ਪੀਰਨ ਪੀਰ।

ਕਰਾਮਾਤ ਕਾਮਲ ਬਡ ਮੀਰ ॥ ੧੧ ॥

ਅਰਯੋ ਸੁ ਮਾਰਯੋ, ਬਚਯੋ ਪਲਾਯੋ।

¹ਜੋ ਨੱਸ ਗਿਆ ਸੋ ਬਚਿਆ।

ਹਜ਼ਰਤ ਲਸ਼ਕਰ ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਰਾਯੋ।

ਸਭਿ ਦੇਸ਼ਨਿ ਮਹਿ ਮੁਗਲ ਪਠਾਨ।

ਸੱਯਦ ਆਦਿ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਨਿ ॥ ੧੨ ॥

ਮਿਲਿ ਮਿਲਿ ਸਿਫਤ ਘਨੀ ਕੋ ਠਾਨਤਿ।

ਬਡੇ ਬਹਾਦੁਰ ਬਹੁਤ ਬਖਾਨਤਿ।

ਅਲਪ ਚਮੁੰ ਜੁਤਿ ਰਹਿਤ ਹਮੇਸ਼ਾ।

ਲਾਖਹੁ ਆਵਤਿ ਹਤਹਿ ਅਸ਼ੇਸ਼ਾ ॥ ੧੩ ॥

ਕਿਸ ਕੋ ਸੁਤ ਰੋਵਤਿ ਬਿਲਲਾਵੈ।

ਕੋ ਭ੍ਰਾਤਾ ਸਿਮਰਤਿ ਦੁਖ ਪਾਵੈ।

ਚਚਾ ਭਤੀਜਾ ਕਿਤਿਕ ਪੁਕਾਰੈਂ।

ਕਿਸ ਕੋ ਪਿਤ ਸੁਤ ਗੁਨਨਿ ਉਚਾਰੈਂ ¹ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ।

॥ ੧੪ ॥

ਦੇਸ਼ ਬਿਦੇਸ਼ ਤੁਰਕ ਤੁਰਕਾਣੀ।

ਕੋ ਆਵਤਿ ਕੋ ਜਾਤਿ ਮੁਕਾਣੀ।
ਜਿਤ ਕਿਤ ਗ੍ਰਾਮ ਨਗਰ ਸਮੁਦਾਯਾ।
ਸੁਨਤਿ ਸ਼ਬਦ ਗੁਨ ਰੁਦਨ ਉਠਾਯਾ

॥ ੧੫ ॥

ਮਿਲਿ ਮਿਲਿ ਪੀਟਤਿ ਸਿਰ ਸੁਖ ਛਾਤੀ।
ਲੇਹਿ ਨਾਮ ਗੁਨ ਕਰਿ ਬੱਖਯਾਤੀ।
ਇਮ ਜਗ ਮਹਿ ਬਡ ਮਾਚੜੋ ਸੋਰ।

ਭਨਹਿ ਬੀਰਤਾ ਸਤਿਗੁਰ ਜੋਰ' ॥ ੧੬ ॥

'ਸਤਿਗੁਰ' ਦਾ ਬਲ।

ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਹਰਖਾਵੈਂ।
ਦੇਸ਼ ਬਿਦੇਸ਼ਨਿ ਤੇ ਚਲਿ ਆਵੈਂ।

ਮਗ ਮਹਿ ਸੁਨਤਿ ਆਇੰ ਬਿਰਤਾਂਤ।
ਜਹਿ ਕਹਿ ਮਿਲਹਿ ਕਰਹਿ ਨਰ ਬਾਤ

॥ ੧੭ ॥

ਏਕ ਦਿਵਸ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ।
ਚਢੇ ਅਖੇਰ ਕਰਨਿ ਦੇ ਚਿੱਤਾ।
ਕੇਤਕਿ ਸਾਥ ਚਲੇ ਅਸਵਾਰ।
ਚਪਲ ਤੁਰੰਗਮ ਜੀਨਨਿ ਡਾਰਿ ॥ ੧੮ ॥

ਸੰਗ ਤੁਫੰਗ ਲਈ ਕਸਿ ਗੋਰੀ।
ਉਠਿ ਪ੍ਰਭਾਤਿ ਗਮਨੇ ਬਨ ਓਰੀ।
ਖੋਜਤਿ ਫਿਰਤ ਸਮੇ ਗਨ ਸੂਕਰ।
ਮ੍ਰਿਗਨ ਅਨੇਕਨ, ਲੇ ਸੰਗ ਕੂਕਰ
॥ ੧੯ ॥

ਗਿਰ ਕੀ ਜਰਨ' ਬਿਥੈ ਬਿਚਰੰਤੇ।

'ਪਾ':-ਬੁਹਨ = ਖੱਡਾਂ।

ਊਚ ਨੀਚ ਥਲ ਚਢਿ ਉਤਰੰਤੇ।

ਫਿਰੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖੋਜਤਿ ਝਾਰਨ।

ਸਥਲ ਬਿਖਮ ਸਮ' ਕਰਹਿ ਨਿਹਾਰਨ

'ਠੰਢੇ ਭਾਵ ਉੱਚੇ ਨੀਵੇਂ ਤੇ ਪੱਧਰੇ ਥਾਂ।

॥ ੨੦ ॥

ਗੁਰ ਸੁਤ ਬਿਚਰਤਿ ਭੇ ਬਨ ਮਾਂਹੀ।
ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਕਿਤਹੁ ਅਖੇਰਾ ਨਾਂਹੀ।
ਦਿਵਸ ਚਢੜੋ ਬਡ ਘਾਮ ਉਪੰਨਾ।
ਬਿਚਰਤਿ ਰਹੇ ਨ ਕੋ ਮ੍ਰਿਗ ਹੰਨਾ ॥ ੨੧ ॥
ਦੂਰ ਦੂਰ ਲੋ ਫਿਰੇ ਸਊਰ।

ਖੋਜਤਿ ਗਿਰਨਿ ਦਰੀ^੧ ਥਲ ਭੂਰ। ^{ਕੰਦਰਾ।}

ਧੇਨੂ ਚਰਤਿ ਹੁਤੀ ਇਕ ਬਲ ਮੈਂ।

ਸੰਘਨੇ ਪਾਤ ਸਮੂਹ ਬ੍ਰਿਛਨਿ ਮੈਂ ॥ ੨੨ ॥

ਇਕ ਅਸਵਾਰ ਫਿਰਤ ਨੇ ਹੇਰੀ।

ਜਾਨੀ ਗਈ ਨ ਦੂਰ ਬਡੇਰੀ।

ਉਰ ਮਹਿ ਲਖਯੋ ਸੁ ਪਾੜਾ ਮਹਾਂ।

ਸ੍ਰਿੰਗਨਿ ਸਹਿਤ ਚਰਤਿ ਹੈ ਇਹਾਂ

॥ ੨੩ ॥

ਬਜਾਕੁਲ ਹੁਤੋ ਘਾਮ ਤੇ ਸੋਇ।

ਬਿਚਰਤਿ ਅਧਿਕ ਥਕਤਿ ਪੁਨ ਹੋਇ।

ਇਨ ਕਾਰਨ ਤੇ ਨਹਿਨ ਪਛਾਨੀ।

ਦੇਖਤਿ ਸ੍ਰਿੰਗ ਮਿਰਗ ਲਿਯ ਜਾਨੀ

॥ ੨੪ ॥

ਨਹਿ ਤਿਸ ਕੇ ਚਲਿ ਪਹੁੰਚਯੋ ਨੇਰ।

-ਭਾਜ ਨ ਜਾਇ ਮੋਹਿ ਕੋ ਹੋਰਿ-।

ਥਿਰਯੋ ਦੂਰ ਤੇ ਤੁਪਕ ਚਲਾਈ।

ਲਾਗੀ ਸੀਸ ਬਿਖੈ ਤਬਿ ਜਾਈ ॥ ੨੫ ॥

ਤਤਛਿਨ ਧੇਨੂ ਗਿਰੀ ਉਥਲਾਇ।

ਪ੍ਰਾਨ ਨਾਸ ਹੋਏ ਲਗਿ ਘਾਇ^੧। ^{ਜਖਮ ਲੱਗਕੇ।}

ਤੁਰੰਗ ਧਵਾਇ ਜਾਇ ਕਰਿ ਹੇਰੀ।

ਮਰੀ ਗਊ ਉਥਲੀ ਤਿਸ ਬੇਰੀ ॥ ੨੬ ॥

ਮਹਾਂ ਪਾਪ ਤੇ ਪਾਯੋ ਤ੍ਰਾਸ।

-ਮੁਝ ਕਰ ਤੇ ਭਾ ਧੇਨੂ ਬਿਨਾਸਿ।

ਇਤਨੇ ਮਹਿ ਗਊਅਨਿ ਚਰਵਾਰਾ।

ਆਇ ਬਿਲੋਕਯੋ ਪਾਤਕ ਭਾਰਾ ॥ ੨੭ ॥

ਤਿਸ ਭਟ ਸੰਗ ਲਰਨ ਬਹੁ ਲਗਯੋ।

ਊਚ ਪੁਕਾਰ ਕਰੀ ਰਿਸ ਪਗਯੋ।

ਸ਼ੋਰ ਉਠਾਇ ਜ਼ੋਰ ਕੋ ਜਬੈ।

ਕਿਤਿਕ ਪਹਾਰੀ^੧ ਮਿਲਿਗੇ ਤਬੈ ॥ ੨੮ ॥ ^{ਪਹਾੜੀਏ।}

ਗਹਿ ਸੋ ਲਿਯੋ ਕਰਹਿ ਬਲ ਭਾਰੀ।

ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨਿਕਾਰਹਿ ਗਾਰੀ।

ਧੇਨੂ ਲੇਹਿ, ਤੋ ਛੋਰਨ ਕਰੈਂ।

ਨਾਂਹਿ ਤ ਬੰਧਹਿ ਘਰ ਮਹਿ ਧਰੈਂ

॥ ੨੯ ॥

ਪਰਜੇ ਰੋਰ ਪੁਨ ਔਰ ਸਊਰ।

ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਆਇ ਨਿਕਟਿ ਜੇ ਦੂਰ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿਤੇ ਜਬਿ ਸੁਧਿ ਪਾਈ।

ਗਏ ਤੁਰਤ ਤਹਿ ਤੁਰੰਗ ਧਵਾਈ ॥ ੩੦ ॥

ਪਾਤਕ ਘੋਰ ਬਿਲੋਕਯੋ ਜਾਇ।

ਅਧਿਕ ਕੋਹੀਆਂ^੧ ਸੋਰ ਮਚਾਇ।

^੧ਪਹਾੜੀਆਂ ਨੇ।

ਹਯ ਕੇ ਸਹਿਤ ਸੁਭਟ ਕੇ ਗਹਯੋ।

ਬਹੁ ਝਿਰਕਤਿ ਅਪਰਾਧੀ ਲਹਯੋ ॥ ੩੧ ॥

ਮ੍ਰਿਦੁਲ ਬਾਕ ਗੁਰ ਪੁੱਤ੍ਰ ਸੁਨਾਯੋ।

‘ਬਿਨ ਜਾਨੇ ਬਡ ਦੋਸ਼ ਕਮਾਯੋ।

ਸਭਿ ਤਜਿ ਦੇਹੁ^੨, ਲਰੇ ਕਯਾ ਹੋਇ।

^੨‘ਤੁਸੀਂ’ ਸਾਰੇ ਛੱਡ ਦਿਓ (ਇਸਨੂੰ)।

ਮ੍ਰਿਤਕ ਭਈ ਅਬਿ ਜਿਯੈ ਨ ਕੋਇ

॥ ੩੨ ॥

ਸੁਨਤਿ ਪਹਾਰੀ ਬਾਕ ਉਚਾਰੇ।

‘ਤੁਮ ਗੁਰ ਸੁਤ ਅਜਮਤ ਕੋ ਧਾਰੇ।

ਗਊ ਮਰੀ ਕੋ ਦੇਹੁ ਜਿਵਾਇ।

ਨਿਜ ਚਾਕਰ ਕੋ ਲੇਹੁ ਛੁਡਾਇ ॥ ੩੩ ॥

ਜੇ ਬਲ ਕਰੋ ਪੁਕਾਰੂ ਜੈ ਹੈਂ।

ਨਿਜ ਰਾਜੇ ਕੇ ਨਿਕਟਿ ਕਹੈ ਹੈਂ।

ਵਧਹਿ ਫਸਾਦ ਬਿਸਾਲ ਅਗਾਰੀ।

ਇਹੁ ਪਾਤਕ ਨਹਿ ਸਕਹਿ ਸਹਾਰੀ

॥ ੩੪ ॥

ਕਠਨ ਬਾਤ ਗੁਰ ਪੁੱਤ੍ਰ ਬਿਚਾਰੇ।

–ਮਰੀ ਗਊ ਜੇ ਅਬੈ ਜਿਵਾਰੈਂ।

ਇਹ ਬੀ ਬਾਤ ਨ ਆਛੀ ਹੋਇ।

ਪਿਤਾ ਰਿਸੈ ਹੈਂ ਸੁਨੈਂ ਜਿ ਸੋਇ ॥ ੩੫ ॥

‘ਕਸ਼ਟ ਅਨੇਕ ਦੇਹਿ ਪਰ ਝਾਲੈਂ।

ਅਜਮਤ ਨਹੀਂ ਜਨਾਇ ਬਿਸਾਲੈਂ।’

ਇਹੁ ਮਤ ਹੈ ਗੁਰ ਘਰ ਕੋ ਸਦਾ।

ਜਰਹਿ ਅਜਰ, ਬਿਦਤਾਇ ਨ ਕਦਾ

॥ ੩੬ ॥

ਕਰਾਮਤ ਨਹਿ ਆਪ ਲਗਾਵੈਂ।
ਜੇ ਲਗਾਇ ਤਿਸ ਦੇਖਿ ਰਿਸਾਵੈਂ।
ਜੇ ਅਬਿ ਗਊ ਨ ਜੀਵਤਿ ਇਹਾਂ।
ਇਕ ਤੋ ਪਾਪ ਹੋਤਿ ਹੈ ਮਹਾਂ ॥ ੩੭ ॥
ਦੁਤੀਏ ਜੈ ਹੈਂ ਕਰੈਂ ਪੁਕਾਰ।
ਅਪਜਸ ਬਿਬਰੈਗੋ ਸੰਸਾਰ।
ਇਸ ਕੋ ਨਾਮ ਨ ਲੈ ਹੈ ਕੋਈ।
ਹਮਰੀ ਦਿਸ਼ਾ ਅਰੋਪਹਿ ਸੋਈ ॥ ੩੮ ॥
ਰਣ ਤੇ ਸ਼ਾਂਤਿ ਬ੍ਰਿਤੀ ਅਬਿ ਭਏ।
ਸੁਨਹਿ ਬਿਖੇਰਾ ਤੋ ਰਿਸ ਲਏ-।
ਠਾਂਢੇ ਭਏ ਕਰੇ ਬਿਰ ਲੋਚਨ।
ਅਨਿਕ ਭਾਂਤਿ ਕੀ ਸੋਚਤਿ ਸੋਚਨ

॥ ੩੯ ॥

-ਕਰਹਿ ਕਹਾਂ ਅਸਮੰਜਸ^੧ ਬਨੇ।
ਦੋਨਹੁ ਬਿਧੀ ਕਹਿਰ ਹੁਇ ਘਨੇ^੨।
ਸੁਰਭੀ ਮਰੀ ਪਾਪ ਹੈ ਭਾਰਾ।
ਕਰਾਮਾਤ ਦੈ, ਦੋਸ ਉਦਾਰਾ- ॥ ੪੦ ॥
ਬਿਰੇ ਰਹੇ ਤਹਿ ਕੇਤਿਕ ਕਾਲਾ।
ਰਿਦੈ ਬਿਚਾਰਨ ਕਰਹਿ ਬਿਸਾਲਾ।
ਝਗਰਤਿ ਖਰੇ ਸੰਬੂਹ ਪਹਾਰੀ।
ਅਪਨੇ ਪਰ ਕੇ ਭੇ ਨਰ ਝਾਰੀ^੩ ॥ ੪੧ ॥

^੧ਅਣਬਣ।

^੨ਦੋਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਭਾਰੀ ਕਹਿਰ ਹੈ।

^੩ਆਪਣੇ ਨਰ ਤੇ ਪਰਾਏ (ਪਹਾੜੀਏ ਰਲਕੇ) ਬਹੁਤ ਇਕੱਠ ਹੋ ਗਿਆ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਸੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿੱਤਾ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਖਸ਼ਟ
ਤ੍ਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥ ੩੬ ॥

੩੭. [ਸ੍ਰੀ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦਾ ਸਮਾਉਣਾ]

੩੬<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੁ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੁ>>੩੮

ਦੋਹਰਾ:

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿੱਤੇ ਸੰਗ ਮਹਿ,
ਸੁਭਟ ਹੁਤੇ ਤਿਸ ਥਾਨ।
ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਬੋਲੇ ਸਕਲੇ,
'ਗੁਰ ਸੁਤ ਸੁਨਹੁ ਸੁਜਾਨ ! ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਮਰੀ ਗਊ ਤੇ ਦੋਸ਼ ਘਨੇਰੇ।
ਜੇ ਜੀਵਹਿ ਹੁਇ ਕੁਸਲ ਬਡੇਰੇ।
ਜੌਂ ਕੌਂ ਕਰਿ ਦੀਜਹਿ ਇਸ ਪ੍ਰਾਨ।
ਸਭਿ ਦਿਸਿ ਤੇ ਕਲਹਾ ਹੁਇ ਹਾਨ ॥ ੨ ॥
ਪਾਤਕ ਮਿਟਹਿ ਪੁੰਨ ਅਧਿਕਾਈ।
ਪਸਰਹਿ ਕੀਰਤਿ ਬਿਮਲ ਸਦਾਈ।
ਨਰ ਆਦਿਕ ਜੇ ਅਪਰ ਜਿਵਾਵਨ।
ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਤਬਿ ਹੋਇ ਰਿਸਾਵਨ
॥ ੩ ॥
ਇਸ ਤੇ ਪੁੰਨ ਅਧਿਕ ਕੋ ਜਾਨਿ।
ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭੁ ਨਹੀਂ ਕੋਪ ਕੋ ਠਾਨਿ।'।
ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਸਭਿਹੁੰਨਿ ਸੁਨਾਯੋ।
ਗੁਰ ਸੁਤ ਸੁਨਤਿ ਰਿਦੇ ਹੁਇ ਆਯੋ
॥ ੪ ॥

-ਅਬਿ ਤੋ ਆਛੀ ਅਹੈ ਜਿਵਾਵਨ।
ਸਹਿਤ ਪੁੰਨ ਅਰੁ ਰਾਰ ਮਿਟਾਵਨ।
ਪਿਤਾ ਕੋਪ ਕੋ ਲੇਹਿ ਸਹਾਰਿ।
ਜਥਾ ਕਹੇਂ ਸੋ ਕਰਿ ਹੈਂ ਕਾਰ- ॥ ੫ ॥
ਇਮ ਉਰ ਲਜਾਇ ਤੁਰੰਗਮ ਛੋਰਿ।
ਉਤਰਿ ਗਏ ਮ੍ਰਿਤੁ ਧੇਨੂ ਓਰ।
ਨੀਮ ਤਰੋਵਰ ਕੀ ਨਵਲਾ ਸੀ।'।
ਹਾਥ ਗਹੀ ਪਹੁੰਚੇ ਗੋ ਪਾਸੀ ॥ ੬ ॥
ਛਰੀ ਲਗਾਇ ਗਊ ਕੋ ਗਾਂਤ।
ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਬੋਲੇ ਇਸ ਭਾਂਤ।
'ਉਠਹੁ ਮਾਤ ! ਅਬਿ ਨਿੰਦ੍ਰਾ ਤਯਾਗਹੁ।

'ਨਿੰਮ ਬਿੱਛ ਦੀ ਨਵੀਂ ਨਵੀਂ ਛਟੀ।

ਪੂਰਬ ਸਮ ਚਰਿਬੇ ਤ੍ਰਿਣ ਲਾਗਹੁ' ॥ ੭ ॥

ਸੁਭਟ ਸਕਲ ਅਰੁ ਖਰੇ ਪਹਾਰੀ।

ਮਰੀ ਧੇਨੁ ਸੋ ਕਰਤਿ ਨਿਹਾਰੀ।

ਗੁਰੂ ਪੁੱਤ੍ਰ ਜਬਿ ਬਾਕ ਬਖਾਨੇ।

ਤਤਛਿਨ ਉਠੀ ਸੁ ਪ੍ਰਥਮ ਸਮਾਨੇ ॥ ੮ ॥

ਤ੍ਰਿਣਨਿ ਹਰਿਤ ਕੇ ਚਰਨੇ ਲਾਗੀ।

ਦੇਖਿ ਸਭਿਨਿ ਬੁਧਿ ਬਿਸਮੈ ਪਾਗੀ।

ਹਰਖਤਿ ਹੋਏ ਹਾਂਕ' ਸੰਭਾਰੀ।

'ਹੱਕ ਕੇ।

ਲੈ ਗਮਨੇ ਜਹਿ ਸੁਰਭੀ ਸਾਰੀ' ॥ ੯ ॥

'ਜਿਥੇ ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਗਊਆਂ ਸਨ।

ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਕੋ ਸੁਜਸੁ ਉਚਾਰਤਿ।

ਗਏ ਗੁਰੂ ਮਹਿਮਾ ਉਰ ਧਾਰਤਿ।

ਗੁਰ ਸੁਤ ਚਢੇ ਤੁਰੰਗਮ ਚਲੇ।

ਸੁਭਟ ਸੰਗ ਗਮਨੇ ਸਭਿ ਮਿਲੇ ॥ ੧੦ ॥

ਬਿਸਮਤਿ ਮਤਿ ਕੀਰਤਪੁਰਿ ਆਏ।

ਉਤਰਿ ਤੁਰੰਗ, ਸਥਾਨ ਲਗਾਏ।

ਦਿਨ ਮੱਧਯਾਨ' ਭਯੋ ਤਿਹ ਕਾਲਾ।

'ਦੁਪਹਿਰਾ'।

ਭੋਜਨ ਕਰਿ ਮਨ ਭਾਇ ਬਿਸਾਲਾ ॥ ੧੧ ॥

ਟਿਕੇ ਸਥਾਨ ਅਪਨਿ ਸਭਿ ਜਾਈ।

ਸਤਿਗੁਰ ਸੁਨਯੋ ਅਸਨ ਅਬਿ ਖਾਈ।

ਗਯੋ ਜੁ ਸੰਗ ਸੁ ਬੀਰ ਬੁਲਾਯੋ।

ਨਿਕਟਿ ਆਇ ਪਿਖਿ ਬਾਕ ਅਲਾਯੋ

॥ ੧੨ ॥

'ਆਜ ਕਹਾਂ ਤੁਮ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਯੋ?

ਬਿਚਰਤਿ ਵਹਿਰ ਅਸਨ ਅਬਿ ਖਾਯੋ।

ਸਗਰੀ ਸਾਚੀ ਦੇਹੁ ਬਤਾਇ।

ਕੂਰ ਕਹੈਂ ਤੋ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇ' ॥ ੧੩ ॥

ਸੁਨਤਿ ਸੁਭਟ ਕੰਪਯੋ ਸਭਿ ਗਾਤ।

ਲਗਯੋ ਬਤਾਵਨ ਸਾਚੀ ਬਾਤ।

-ਕਹੈਂ ਕੂਰ, ਤੋ ਜਾਨੈਂ ਸਾਰੀ।

ਮੁਝ ਪ੍ਰਤਿ ਦੈ ਹੈਂ ਸ੍ਰਾਪ ਉਚਾਰੀ- ॥ ੧੪ ॥

'ਅਚਰਜ ਆਜ, ਗਊ ਮਰਿ ਗਈ।

ਜਾਨੇ ਬਿਨਾ ਮਾਰਿ ਭਟ ਦਈ।

ਆਇ ਕੋਹੀਆਂ^੧ ਸ਼ੋਰ ਮਚਾਯੋ। ^੧ਪਹਾੜੀਆਂ ਨੇ।
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਸੁਨਿ ਤਬਿ ਆਯੋ ॥ ੧੫ ॥
 ਮਹਾਂ ਦੋਸ਼, ਗੋ ਘਾਤ ਪਛਾਨਾ।
 ਭਨੇ ਸਭਿਨਿ ਕੇ ਦੀਨਸਿ ਪ੍ਰਾਨਾ^੧। ^੧ਪ੍ਰਾਨ ਦਾਨ ਦੇ ਦਿੱਤਾ।
 ਝਗਰਾ ਪਰਜੋ ਰਹਜੋ ਤਿਸ ਥਾਨ।
 ਯਾਂ ਤੇ ਆਯੋ ਦਿਨ ਮੱਧਯਾਨ^੧ ॥ ੧੬ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਸੁਨਿ ਧਰ ਕਰਿ ਮੌਨ।
 ਰਿਸ ਉਰ ਕੀਨਿ, ਨ ਜਾਨੀ ਕੌਨ^੧। ^੧ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਾ ਜਾਣੀ।
 ਚਾਰ ਘਟੀ ਸੁਨਿ ਫੇਰ ਬਿਤਾਈ।
 ਡੇਢ ਜਾਮ ਦਿਨ ਰਹਜੋ ਤਦਾਈ ॥ ੧੭ ॥
 ਜਾਨਿ ਸੁਚੇਤ ਹੋਨ ਕੋ ਕਾਲ।
 ਆਇ ਸਮੀਪ ਸਪੁੱਤ੍ਰ ਬਿਸਾਲ।
 ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਕੋ ਖਰੇ ਅਗਾਰੀ।
 ਤੌਰ ਪਿਤਾ ਕੀ ਅਪਰ ਨਿਹਾਰੀ ॥ ੧੮ ॥
 ਠਟਤਿ ਰਹੇ ਬਿਰਤਾ ਧਰਿ ਅੰਗ।
 ਨੈਨ ਕਮਲ ਸੰਕਤਿ^੧, ਚਿਤ ਭੰਗ। ^੧ਸ਼ਰਮਦੇ ਹਨ।
 ਸੁਤ ਬਿਸਾਲ ਪਰ ਕੋਪ ਬਿਸਾਲ।
 ਸਤਿਗੁਰ ਬਦਨ ਦ੍ਰਿਗਨਿ ਕਰਿ ਲਾਲ
 ॥ ੧੯ ॥
 ਬੋਲੇ 'ਕਰਨਿ ਲਗੇ ਅਬਿ ਨੀਕੀ^੧। ^੧ਹੁਣ ਚੰਗੀ (ਗਲ) ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਹੋ।
 ਹਰਿ ਗੁਰ ਸੰਤਨਿ ਲਗੇ ਜੁ ਫੀਕੀ।
 ਜਿਸ ਕ੍ਰਿਤ ਕੋ ਸੁਜਨ ਨ ਸਨਮਾਨੈਂ।
 ਸੁਮਤਿਵੰਤ ਸੋ ਕਬਹੂੰ ਨ ਠਾਨੈ ॥ ੨੦ ॥
 ਆਨਿ ਪਰੇ ਸਭਿ ਸਹੈਂ ਸਰੀਰ।
 ਨਹੀਂ ਛੋਰਤੇ ਧਾਰਤਿ ਧੀਰ।
 ਸੀਸ ਦੇਹਿ ਪਰ ਨਹੀਂ ਜਨਾਵੈਂ।
 ਪ੍ਰਭੁ ਦਰਗਾਹ ਸੁ ਆਦਰ ਪਾਵੈਂ ॥ ੨੧ ॥
 ਅਟਲਰਾਇ ਯਾਂ ਤੇ ਤਜਿ ਪ੍ਰਾਨਾ।
 ਤੂੰ ਅਬਿ ਲੋ ਸਮੁਝਯੋ ਨ ਸਯਾਨਾ।
 ਇਮ ਤੋ ਕਰਨਿ ਸਦਾ ਨਹਿ ਆਛੀ।
 ਪੁਨ ਹਮ ਅਛਤ ਕਹਾਂ ਚਿਤ ਬਾਂਛੀ^੧? ^੧ਫਿਰ ਸਾਡੇ ਹੁੰਦਿਆਂ (ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਰਨੀ) ਕਿਉਂ
 ॥ ੨੨ ॥ ^੧ਚਿਤ ਵਿਚ ਚਾਹੀ ਜੇ?

ਚਹਤਿ ਗੁਰਨ ਤੇ ਅਧਿਕ ਬਡਾਈ।

ਅਜਰ ਨ ਜਰਹੁ ਜਹਾਨ ਜਣਾਈ।

¹ਜਗਤ ਨੂੰ ਜਣਾਵਦੇ ਹੋ।

ਕਰਿ ਅਜਮਤ ਦੇ ਸੁਰਭੀ ਪ੍ਰਾਨਾ।

ਗਨੀ ਗਰੀਬ ਸੁਨਹਿ ਜਬਿ ਕਾਨਾ

॥ ੨੩ ॥

ਮ੍ਰਿਤਕ ਭਏ ਕੋ ਹਮ ਢਿਗ ਲਯਾਵਹਿ।

ਕਰਹਿ ਜਾਚਨਾ ਜਥਾ ਜਿਵਾਵਹਿ।

¹ਜਾਂਚਣਾ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਓਸੇ (ਗਾਂ ਦੀ) ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਜਿਵਾ ਦੇਵੀਏ।

ਸ਼ਾਹੁ ਆਦਿ ਸਭਿਹਿਨਿ ਜਗ ਮਰਨਾ।

ਨਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹਿ ਜਥਾ ਇਹੁ ਥਿਰ ਨਾ

॥ ੨੪ ॥

ਕੌਨ ਕੌਨ ਕੋ ਹਮ ਜੀਵਾਵੈਂ।

ਕਿਸ ਕੀ ਬਯ ਦੇ ਕਿਸਹਿ ਉਠਾਵੈਂ?

ਇਸ ਕੋ ਭੀ ਕੁਛ ਜਤਨ ਬਿਚਾਰਾ?

ਲਿਯੋ ਬਿਚਾਰ ਤ ਕਰੋ ਉਚਾਰਾ ॥ ੨੫ ॥

ਜੇ ਇਮ ਕਰਨੀ ਹੀ ਮਨ ਭਾਵੈ।

ਹਮਰੇ ਅਛਤ ਹਟਯੋ ਨਹਿ ਜਾਵੈ।

ਤੋ ਇਕ ਮਯਾਨ ਜੁਗਮ ਸ਼ਮਸੇਰ।

¹ਦੋ ਤਲਵਾਰਾਂ।

ਮੇਯ ਨ ਸਕਹਿ ਸਮੁਝਿ ਲਿਹੁ ਹੇਰਿ

॥ ੨੬ ॥

ਜੇ ਤੁਮ ਰਹਹੁ ਤ ਹਮ ਤਜਿ ਪ੍ਰਾਨਾ।

ਹਮ ਜਿ ਰਹੈਂ ਤੁਮ ਕਰਹੁ ਪਯਾਨਾ।

ਇਸ ਬਿਧਿ ਕਰੇ ਬਿਨਾ ਨਹਿ ਬਨੈ।

ਇਕ ਰਾਖਹਿ ਇਕ ਤਯਾਗਹਿ ਤਨੈ

॥ ੨੭ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿੱਤੇ ਦੈ ਕਰ ਬੰਦਿ।

ਹੁਤੋ ਨ ਹਰਖ ਨ ਸੋਕ ਬਿਲੰਦ।

ਇਕ ਰਸ ਬ੍ਰਿਤੀ ਜਿਨਹੁ ਕੀ ਅਹੈ।

ਬ੍ਰਹਮ ਗਯਾਨ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਚਿਤ ਰਹੈ

॥ ੨੮ ॥

-ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਿਤਾ ਸਮਰੱਥ।

ਭੰਜਨ ਘੜਨ ਸਕਲ ਜਿਨ ਹੱਥ।

ਬਚਨ ਅਮੋਰ ਜਿਨਹੁ ਕੇ ਸਦਾ।

ਬ੍ਰਹਮ ਅਸਤ੍ਰੁ^੧ ਜਿਮ ਮਿਟਹਿ ਨ ਕਦਾ 'ਮੰਤ੍ਰ ਪੜ੍ਹਕੇ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਅਸਤ੍ਰ ਜੋ ਖਾਲੀ
॥੨੯॥ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ [ਸੰਸ: ਬ੍ਰਹਮਾਸਤ੍ਰ]

ਬਿਨ ਸੰਸੈ ਮਾਨਯੋ ਹੀ ਬਨੈ।
ਇਸ ਮਹਿ ਭਲੇ ਆਪਨੋ ਜਨੈ-।
ਇਮ ਬਿਚਾਰ ਕਰਿ ਠਾਨੀ ਨਮੋ।
ਤੀਨ ਪ੍ਰਕਰਮਾ ਦੇ ਤਿਹ ਮਮੋ ॥੩੦॥
ਧਰੇ ਮੌਨ ਕੋ ਕੀਨਸਿ ਪਯਾਨ^੨।

^੧ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਬੜੇ ਕਰਨੀ ਵਾਲੇ ਮਹਾਂ ਪੁਰਖ ਨਾਮ ਰਸੀਏ ਤੇ ਸਫਲ ਗਿਆਨੀ ਸਨ ਪਰੰਤੂ ਗੁਰੂ ਪਦ ਤੇ ਆਰੂੜ੍ਹਤ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਰੱਬੀ ਰਜਾ ਦੀ ਸੂਖਮਗਤੀ ਜੋ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਅਨੁਭਵ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਅਨੁਭਵ ਵਿੱਚ ਗਊ ਜਿਵਾਉਣ ਵੇਲੇ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਬੀ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਤੋਂ ਕਦੇ ਇਹ ਵਿਯੋਗ ਨਾ ਸਹਾਰਦੇ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਰ ਆਤਮੇ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਰਜਾ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਜੋ ਬੇਅਦਬੀ ਤੇ ਹੁਕਮ ਉਲੰਘਨ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਆਪ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸਰੀਰ ਦੇ ਬਦਲੇ ਸਰੀਰ ਦੇਣਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਰਮ ਲਾਇਕ ਪੁੱਤ੍ਰ-ਸਪੁੱਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਸਿਰਤਾਜ ਸਪੁੱਤ੍ਰ-ਨੇ ਪੂਰਨ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਧੰਨ ਹਨ ਐਸੇ ਸਪੁੱਤ੍ਰ ਪਿਤਾ-ਪ੍ਰੇਮ ਤੇ ਆਗਿਆ ਪਾਲਨ ਦੇ ਰੋਸ਼ਨ ਮੁਨਾਰੇ। ਦੂਸਰੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਜਗਤ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਨੂੰ ਧੀਰਜ ਤੇ ਬੁੱਧੀ ਨਾਲ ਆਮ ਮਨੁੱਖਾਂ ਵਾਂਗ ਨਜਿੱਠਣਾ ਸਿਖਾਲ ਰਹੇ ਸੇ।

ਛਰੀ ਧਰੀ ਕਰ ਖਰੀ ਮਹਾਨ^੩। 'ਅਤਿ ਸੁਹਣੀ ਛਟੀ ਹੱਥ ਫੜ ਲਈ।

ਕਿਹ ਸੋਂ ਮਿਲੇ ਨ ਬੋਲਨ ਕੀਨਿ।
ਚਲਨਿ ਪ੍ਰਲੋਕ ਬਿਖੇ ਚਿਤ ਦੀਨਿ
॥੩੧॥

ਜੋ ਜਗ ਮਿਲਹਿ ਚਲੇ ਜਿਹ ਸਮੇਂ^੪। 'ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਚਲੇ ਜੋ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਮਿਲਿਆ।

ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਨਰ ਠਾਨਤਿ ਨਮੋ।
ਕਿਸ ਕੀ ਦਿਸਿ ਨ ਬਿਲੋਚਨ ਲਾਏ।
ਜਾਹਿ ਏਕ ਰਸ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਏ ॥੩੨॥
ਦੇਖਿ ਦੇਖਿ ਬਿਸਮੈ ਸਭਿ ਕੋਈ।
ਬ੍ਰਿਤਿ ਉਦਾਸ ਸਭਿਹਿਨਿ ਤੇ ਹੋਈ।
ਕੀਰਤਪੁਰਿ ਤੇ ਵਹਿਰ ਪਯਾਨੇ।
ਅਲਪ ਸੈਲ ਪਰ ਚਢਿਬੋ ਠਾਨੇ ॥੩੩॥
ਜਾਇ ਇਕਾਕੀ, ਦਾਸ ਨ ਸੰਗ।
ਸਨੇ ਸਨੇ ਚਲਿ ਚਢੇ ਉਤੰਗ।
ਬੁੱਢਨ ਸ਼ਾਹੁ ਸਥਾਨ ਨਿਹਾਰਾ।
ਤਿਸ ਤੇ ਕੁਛਕ ਅੰਤਰਾ ਧਾਰਾ^੫ ॥੩੪॥

'ਕੁਝ ਵਿੱਥ ਰੱਖਕੇ।

ਛਰੀ ਧਰਾ ਪਰ ਧਰੀ ਗਡਾਈ।
ਅਵਲੋਕਤਿ ਭੇ ਸੁੰਦਰ ਬਾਈਂ।
ਉਰ ਕੁਟੰਬ ਕੋ ਰਾਗ^੬ ਨ ਠਾਨਾ। 'ਪ੍ਰੇਮ।

ਨੌਕਾ ਮੇਲ ਸਕਲ ਜਗ ਜਾਨਾਂ ॥ ੩੫ ॥

ਅਤਿ ਸਪੁੱਤ੍ਰਾ ਜੋ ਹੈ ਹਰਿਰਾਇ।

'ਸੁਪੂਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬੀ ਅਤੀ ਸਪੂਤ। (ਅ) ਅਤਿ (ਪਿਆਰੇ) ਪੁੱਤ੍ਰ।

ਮਿਲਨਿ ਹੇਤੁ ਨਹਿ ਕਿਛੁ ਮਨ ਲਜਾਇ।

ਸੁਤ ਸਮ ਅਪਰ ਪ੍ਰੇਮ ਕਿਸ ਮਾਂਹੂ।

ਜਿਸ ਕੋ ਸਿਮਰ ਮਿਲਹਿ ਕਰਿ ਪਾਹੂ।

'ਜਿਸਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਪਾਸ (ਬੁਲਾ) ਕੇ ਮਿਲਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ।

॥ ੩੬ ॥

ਆਸਤਰਨ ਕੋ ਅਪਨੇ ਹਾਥ।

ਸੁੰਦਰ ਕਰਜੋ ਕੁਸ਼ਾ ਕੇ ਸਾਥ।

ਤਬਿ ਤਨ ਪਰ ਤੇ ਬਸਤ੍ਰ ਉਤਾਰਾ।

ਕਰਿ ਦੁਹਰ ਸਿਹਜਾ ਤ੍ਰਿਣ ਡਾਰਾ

॥ ੩੭ ॥

ਬ੍ਰਿਤਿ ਸੰਕੋਚ ਬੈਠਿ ਤਬਿ ਗਏ।

ਨਿਜ ਸਰੂਪ ਮਹਿ ਬਿਰਤਾ ਲਏ।

ਮੂੰਦਿ ਬਿਲੋਚਨ ਪੌਢੇ ਫੇਰ।

ਦੁਤੀ ਬਸਤ੍ਰ ਲੇ ਮੁਖ ਪਰ ਗੇਰ ॥ ੩੮ ॥

ਜੋਗ ਸ਼ਕਤਿ ਕਰਿ ਖੈਂਚੇ ਪ੍ਰਾਨ।

ਸਭਿ ਤਨ ਤੇ ਸਵਧਾਨੀ ਠਾਨਿ।

ਤਾਤਕਾਲ ਤਨ ਛੋਰਿ ਸਿਧਾਰੇ।

ਜਿਮ ਪੰਨਗ ਕੰਚੁਰੀ ਨਿਜ ਡਾਰੇ।

'ਜਿਵੇਂ ਸੱਪ ਆਪਣੀ ਕੁੰਜ ਲਾਹ ਸੁਟਦਾ ਹੈ।

॥ ੩੯ ॥

ਗਏ ਸੁਖੈਨ ਤਜੀ ਤਬਿ[†] ਕਾਯਾਂ।

[†]ਪਾ:-ਸਭ।

ਹਰਖ ਸੋਗ ਨਹਿ ਭਯੋ ਕਦਾਯਾ।

ਨਈ ਬੈਸ ਮਹਿ ਤਨ ਤਰੁਨਾਈ।

ਜਿਮ ਜੋਗੀ ਮਾਯਾ ਤਜਿ ਜਾਈ ॥ ੪੦ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮਰਾਸੇ 'ਸ੍ਰੀ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਸਮਾਵਨ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਸਪਤ ਬਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥ ੩੭ ॥

੩੮. [ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਪ੍ਰਲੋਕ ਗਮਨ]

੩੮<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੩੯

ਦੋਹਰਾ:

ਲਹਿ ਸੁਧ ਤੂਰਨ ਸੁਰ ਸਰਬ, ਚਢੇ ਬਿਮਾਨ
ਪਯਾਨ।

ਗੁਰੁ ਸੁਤ ਕੇ ਤਨ ਤਜਨ ਤੇ, ਆਏ ਮੰਗਲ
ਠਾਨਿ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਜੈ ਜੈ ਮੁਖ ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਉਚਾਰੇ।
ਕੁਸਮਾਂਜੁਲ ਕੋ ਭਰਿ ਭਰਿ ਡਾਰੇ।
ਅਨਿਕ ਅਪਸਰਾ ਹਰਖਤਿ ਨਾਚਹਿ।
ਗਾਵਹਿ ਗੀਤ ਮਧੁਰ ਸੁਰ ਰਾਚਹਿ ॥ ੨ ॥
ਸਭਿਨਿ ਸੁਰਨਿ ਅਭਿਬੰਦਨ ਕੀਨਿ।
ਕਹਯੋ 'ਕਰਹੁ ਪ੍ਰਸਥਾਨ ਪ੍ਰਬੀਨ !'
ਸਭਿ ਦੇਵਨ ਕੋ ਬਡ ਉਤਸਾਹੁ।
ਸੁਭ ਆਗਵਨ ਜਾਨਿ ਕੈ ਪਾਹੁ ॥ ੩ ॥

ਖਸ਼ਟਮ ਗੁਰ ਕੋ ਸੁਭਟ ਸਪੂਤ।
ਸਪਤਮ ਗੁਰ ਕੋ ਪਿਤ ਮਤਿ ਪੂਤ।
'ਧੰਨਜ ਧੰਨਜ' ਕਹਿ ਕਰਿ ਲੇ ਗਏ।
ਸਾਜਿ ਆਰਤੀ ਦਰਸੰਤਿ ਭਏ ॥ ੪ ॥
ਸਭਿ ਸੁਰ ਗਮਨੇ ਜਾਇ ਪਿਛਾਰੀ।
ਗੁਰ ਸੁਤ ਦਿਪਹਿ ਬਿਮਾਨ ਅਗਾਰੀ।
ਤੇਜ ਸਹਤਿ ਸੂਰਜ ਜਨੁ ਜਾਈ।
ਗੀਰਬਾਨਾ ਉਡਗਨ ਸਮੁਦਾਈ ॥ ੫ ॥

'ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਬੁੱਧੀ ਵਾਲੇ।

'ਦੇਵਤੇ। [ਸੰਸ: ਗੀਰ੍ਵਾਣ]

ਜਹਿ ਜਹਿ ਸ਼ਕਤਿ ਸੁਰਨਿ ਕੀ ਜਾਵਨਿ।
ਤਹਿ ਲੋ ਸਭਿਹਿਨਿ ਕੀਨਿ ਪੁਚਾਵਨ।
ਕਰਿ ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਹਟੇ ਪਿਛਾਰੀ।
ਗੁਰ ਸੁਤ ਗਮਨਯੋ ਜਾਤਿ ਅਗਾਰੀ ॥ ੬ ॥
ਸਭਿ ਸੁਰ ਪੁਰਿ ਕੋ ਹੇਰਤਿ ਜਾਇ।
ਅਤਿ ਅਨੰਦ ਕੋ ਰਿਦੇ ਸਮਾਇ।
ਪੁਨ ਗੁਰ ਪੁਰਿ ਲੋ ਪਹੁੰਚਯੋ ਜਾਈ।
ਮਿਲੇ ਸਭਿਨਿ ਸੋ ਬੰਦਨ ਗਾਈ ॥ ੭ ॥
ਅੱਚੁਤ ਪਦ ਮਹਿ ਜਾਇ ਬਿਰਾਜੇ।

ਜਿਨ ਕੇ ਨਾਮ ਲੇਤਿ ਅਘ ਭਾਜੇਂ।
 ਇਤ ਕੀਰਤਪੁਰਿ ਮਹਿ ਜੇ ਦਾਸ।
 ਸੇਵਾ ਹੇਤੁ ਰਹਤਿ ਨਿਤ ਪਾਸ ॥ ੮ ॥
 ਲਗੇ ਬਿਲੋਕਨਿ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਨ ਆਵੈਂ।
 ਇਤ ਉਤ ਖੋਜਤਿ ਕਹੂੰ ਨ ਪਾਵੈਂ।
 ਬੂਝਤਿ ਬਿਚਰਤਿ ਜਹਿ ਕਹਿ ਜਾਇ।
 ਜਿਨਹੁ ਪਿਖੇ ਤਿਨ ਦੀਨਿ ਬਤਾਇ ॥ ੯ ॥
 ਪੁਰਿ ਤੇ ਵਹਿਰ ਗਏ ਗਿਰ ਓਰ।
 ਏਕਾਕੀ ਸਭਿ ਸੰਗੀ ਛੋਰਿ।
 ਸੁਨਤਿ ਦਾਸ ਹਿਤ ਸੇਵਾ ਧਾਏ।
 ਹਮਹੁ ਪ੍ਰਤੀਖਤਿ ਹੈਂ ਕਿਤ ਥਾਏਂ। 'ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਸਾਨੂੰ ਉਡੀਕਦੇ ਹੋਣਗੇ।
 ॥ ੧੦ ॥
 ਉਤਹੁ ਗਏ ਸੁ ਬੂਝਤਿ ਦਾਸ'। 'ਦਾਸ ਪੁਛਦੇ ਪੁਛਦੇ ਉਧਰ ਗਏ।
 ਚਢੇ ਉਤੰਗ ਥਾਨ ਤਿਸ ਪਾਸ।
 ਜਾਇ ਬਿਲੋਕੇ ਪੌਢਨ ਕਰੇ।
 'ਕਹਾਂ ਕੀਨਿ ਅਵਨੀ ਪਰ ਪਰੇ? ॥ ੧੧ ॥
 ਸਦਨ ਪ੍ਰਯੰਕ ਛੋਰਿ ਕਰਿ ਆਏ।
 ਹਮ ਕਿਸਹੁ ਕੋ ਸੰਗ ਨ ਲਯਾਏ।'
 ਕਰਿ ਤੂਰਨਤਾ ਨਿਕਟਿ ਸੁ ਜਾਇ।
 ਲਗੇ ਬਿਲੋਕਨ ਸ੍ਵਾਸ ਨ ਆਇ ॥ ੧੨ ॥
 ਬਿਸਮੇ ਬਹੁਰੋ ਹਾਥ ਲਗਾਯੋ।
 ਚਰਨ ਪਲੋਟਤਿ ਚਹਤਿ ਜਗਾਯੋ।
 ਨਿਸਚੈ ਭਈ ਜਬੈ ਉਰ ਮਾਂਹੀ।
 ਧਾਇ ਆਇ ਇਕ ਸਤਿਗੁਰ ਪਾਹੀ
 ॥ ੧੩ ॥
 ਉਚੀ ਕੂਕ ਨਿਕਟਿ ਹੁਇ ਮਾਰੀ।
 ਨਿਕਸੀ ਨੈਨਨ ਤੇ ਜਲ ਧਾਰੀ।
 ਬੂਝਨ ਕੀਨਿ 'ਕਹਾਂ ਤੁਝ ਭਯੋ?
 ਕਜੋਂ ਰੋਦਨ ਤੁਮ ਐਸੋ ਕਿਯੋ?' ॥ ੧੪ ॥
 ਸੁਨਿ ਗੁਰ ਤੇ ਬੋਲਯੋ ਤਬਿ ਦਾਸ।
 'ਪੁੱਤ੍ਰ ਆਪ ਕੋ ਬਡ ਗੁਨ ਰਾਸ।
 ਉਚੇ ਥਲ ਪਰ ਕੁਸ਼ਾ ਡਸਾਈ।

ਪੌਢੇ ਪ੍ਰਾਨ ਨਹੀਂ ਬਿਚ ਪਾਈ' ॥ ੧੫ ॥
 ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਸਭਿ ਤੇ ਅੰਤਰਜਾਮੀ।
 ਉਠੇ ਤੁਰਤ ਸੇਵਕ ਅਨੁਗਾਮੀ।
 'ਚਲਹੁ ਕੌਨ ਥਲ ਮੈਂ ਮ੍ਰਿਤੁ ਹੋਏ?'
 ਇਮ ਸਤਿਗੁਰ ਗਮਨੇ ਸਭਿ ਜੋਏ ॥ ੧੬ ॥
 ਅੰਤਰ ਪੁਰਿ ਗੁਰ ਕੇ ਸੁਧਿ ਗਾਈ।
 ਸੁਨਤਿ ਬਾਤ ਸਗਰੀ ਰੁਦਨਈ।
 ਪਰਜੋ ਰੌਰ ਕੀਰਤਪੁਰਿ ਮਾਂਹੀ।
 ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਸ਼ੋਕ ਵਧਯੋ ਲਘ ਨਾਂਹੀ
 ॥ ੧੭ ॥

ਬਿਧੀਚੰਦ ਆਦਿਕ ਨਰ ਬ੍ਰਿੰਦ।
 ਸੰਗ ਲਏ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ।
 ਉਤਲਾਵਤਿ ਪਹੁੰਚੇ ਤਿਸ ਥਾਨ।
 ਪਿਖਯੋ ਪੁੱਤ੍ਰ ਪੌਢਯੋ ਬਿਨ ਪ੍ਰਾਨ ॥ ੧੮ ॥
 ਨਰ ਅਪਰਨ ਸਮ ਸ਼ੋਕ ਉਪਾਯੋ।
 'ਕਹੁ ਨੰਦਨ ਕਿਮ ਕਹਾਂ ਸਿਧਾਯੋ?
 ਸੁਭਟ ਸਿਖ ਹੈਂ ਸੰਗ ਜਿਤੇਕ।
 ਰੋਦਤਿ ਕਰਤਿ ਪੁਕਾਰ ਅਨੇਕ ॥ ੧੯ ॥
 ਤਰੁਨ ਬੈਸ ਮਹਿ ਕਾਲ ਨ ਕਾਲ'।
 ਰਾਵਰ ਕਹਾਂ ਗਏ ਕਰਿ ਖਜਾਲ'।'

'ਮੌਤ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ।

'ਇਹ ਕਵੀ ਜੀ ਮਨੁੱਖ ਨਾਟ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਕਾਵਯ ਰਚਨਾ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰੇਮ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦਾ ਅਤੁੱਲ ਹੈ ਸਪੁੱਤ੍ਰ ਨਾਲ, ਬਿਰਹਾ ਬੀ ਹੈ, ਪਰ ਵਾਹਿਗੁਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਭਾਣਾ ਵਰਤਿਆ ਹੈ, 'ਨਾ ਕੁਛ ਆਇਬੋ ਨਾ ਕੁਛ ਜਾਇਬੋ ਰਾਮ ਕੀ ਦੁਹਾਈ' ॥ ਪ੍ਰੇਮ ਬੀ ਹੈ ਤੇ ਗਿਆਨ ਬੀ। ਤਾਂ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਸ਼ੋਕਾਧੀਨ ਸਮਝਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ।

ਸਨਿ ਕੀਰਤ ਪੁਰਿ ਕੇ ਨਰ ਨਾਰੀ।
 ਧਾਇ ਪਹੁੰਚੇ ਕਾਜ ਬਿਸਾਰੀ ॥ ੨੦ ॥
 ਸਭਿ ਰੋਦਤਿ ਅਰੁ ਬੰਦਨ ਕਰੈਂ।
 ਗੁਰ ਸਿਮਰਹਿ ਸ਼ੋਕ ਸੁ ਚਿਤ ਧਰੈਂ।
 ਆਇ ਨਾਨਕੀ ਅਰੁ ਮਰਵਾਹੀ।
 ਮੁਖ ਕੋ ਦੇਖਿ ਦੇਖਿ ਬਿਲਲਾਹੀਂ ॥ ੨੧ ॥
 'ਅਹੋ ਪੁੱਤ੍ਰ ਜੋਧਾ ! ਸਭਿ ਲਾਇਕ !
 ਗੁਰ ਸੁਤ ਜੇਸਟ ਗਨ ਸੁਖਦਾਇਕ।

ਬਦਨ ਪ੍ਰਸੰਨ ਸਦੀਵ ਬਿਲੋਕੈਂ।
ਕਾਰਨ ਕਵਨ ਗਵਨ ਪਰਲੋਕੈਂ?'

॥ ੨੨ ॥

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਰਾਇ ਪਿਤਾ ਕੋ ਦੇਖਿ।
ਅਰੁ ਰੋਦਤਿ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਸ਼ੇਖ।
ਅਲਪ ਬੈਸ ਮਹਿ ਮੁਖ ਮੁਰਝਾਯੋ।
ਕਹੈ ਬੰਦਨ ਕੁਛ ਬਾਕ ਨ ਆਯੋ ॥ ੨੩ ॥
ਕਮਲ ਬਿਲੋਚਨ ਤੇ ਜਲ ਡਾਰਾ।
ਮਨੋ ਸ਼ੋਕ ਕੇ ਛੁਟਯੋ ਫੁਹਾਰਾ।
ਸਤਿਗੁਰ ਬੈਠੇ ਲਾਇ ਦਿਵਾਨ।
ਸਿੱਖ ਸੁਭਟ ਢਿਗ ਰੁਦਤਿ ਮਹਾਨ

॥ ੨੪ ॥

ਹਿਤ ਸਸਕਾਰਨ ਸੋਜ ਮੰਗਾਈ।
ਚੰਦਨ ਭਾਰ ਲਜਾਇ ਸਮੁਦਾਈ।
ਤਿਲ, ਜਵ, ਘ੍ਰਿਤ ਆਦਿ ਸਭਿ ਆਨੈਂ।
ਕਰਤਿ ਕਾਰ ਸਭਿ ਰੋਦਨ ਠਾਨੈਂ ॥ ੨੫ ॥
ਛਰੀ ਖਰੀ ਗੁਰ ਖਰੀ ਨਿਹਾਰੀ।
'ਰਹਨਿ ਦੇਹੁ ਇਹ ਤਰੁ ਹੁਇ ਭਾਰੀ।'
ਕਹਿ ਕਰਿ ਚੰਦਨ ਚਿਖ ਬਨਵਾਇ।
ਕ੍ਰਿਯਾ[†] ਹੇਤੁ ਬਿਰ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ

[†]ਦੇਖੋ ਅੱਗੇ ਅੰਕ ੩੫ ਦੀ ਹੇਠਲੀ ਟੁਕ।

॥ ੨੬ ॥

ਦੇਖਤਿ ਕਹਿ ਸ਼ਨਾਨ ਕਰਵਾਇਵ।
ਨਏ ਬਸਤ੍ਰ ਤਨ ਮਹਿ ਪਹਿਰਾਇਵ।
ਬਹੁਰ ਚਿਖਾ ਪਰ ਦੇਹਿ ਧਰਾਈ।
ਪਾਵਕ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਲਗਾਈ ॥ ੨੭ ॥
ਬਿਧਿ ਸਮੇਤ ਸਸਕਾਰਨ ਕੀਨੇ।
ਸਭਿਨਿ ਬਿਲੋਚਨ ਜਲ ਭਰਿ ਲੀਨੇ।
ਕਹਿ ਕਰਿ ਬਹੁ ਕਰਾਹ ਕਰਿਵਾਯੋ।
ਨਰ ਕੋ ਗਨ ਉਠਾਇ ਕਰਿ ਲਜਾਯੋ

॥ ੨੮ ॥

ਸਭਿਨਿ ਬਾਪਕਾ ਕੀਨਿ ਸ਼ਨਾਨ।
ਪੁਨ ਬੈਠੇ ਗੁਰ ਲਗਯੋ ਦਿਵਾਨ।

ਪੰਚਾਂਮ੍ਰਿਤ ਸੁ ਦਯੋ ਬਰਤਾਇ।
ਸਭਿ ਸੁਨਾਇ ਸ੍ਰੀ ਬਦਨ ਅਲਾਇ
॥ ੨੯ ॥

ਧਰਹਿ ਕਾਮਨਾ ਜੋ ਸਿਖ ਆਵੈ।
ਕਰਹਿ ਤਿਹਾਵਲ ਇਤ ਅਰਪਾਵੈ।
ਸ਼ਰਧਾ ਸਹਿਤ ਦਰਸ ਕੋ ਪਾਇ।
ਮਨ ਬਾਂਛਤਿ ਪੁਰਵਹਿ ਸਮੁਦਾਇ
॥ ੩੦ ॥

ਨੀਮ ਤਰੋਵਰ ਹੋਇ ਬਿਲੰਦ।
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿੱਤੇ ਦਰਸ ਮਨਿੰਦ।
ਕਰਹਿ ਬੰਦਨਾ ਦੇਖਹਿ ਨੈਨ।
ਸਕਲ ਕਾਮਨਾ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਐਨ ॥ ੩੧ ॥
ਨਿਤਪ੍ਰਤਿ ਇਹਾਂ ਤਿਹਾਵਲ ਆਇ।
ਤ੍ਰਿਪਤਹਿ ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਸਭਿ ਖਾਇ।
ਦੇਸ਼ ਬਿਦੇਸ਼ੀ ਜੋ ਚਲਿ ਆਵੈ।
ਇਸ ਥਲ ਤੇ ਸੁ ਤਿਹਾਵਲ ਖਾਵੈ ॥ ੩੨ ॥
ਪੁੰਨ ਸਥਾਨ ਮਹਾਨ ਬਨੈ ਹੈ।
ਦਰਸਨ ਤੇ ਕਲਮਲ ਬਿਨਸੈ ਹੈਂ।
ਸੇਵੇ ਉਰ ਨਿਰਮਲ ਬਨ ਜਾਇ।
ਭਗਤਿ ਗਯਾਨ ਗੁਰ ਸਿੱਖੀ ਪਾਇ
॥ ੩੩ ॥

ਬਰਖਾ ਮਹਾਂ ਅੰਧੇਰੀ ਜੋਇ।
ਤਉ ਤਿਹਾਵਲ ਇਸ ਥਲ ਹੋਇ।
ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਮਹਿਮਾ ਕਹਿ ਥਾਨ।
ਉਠਤਿ ਭਏ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਭਗਵਾਨ ॥ ੩੪ ॥
ਅਸ਼ਟ ਘਾਟ ਸੱਤਰਾ ਸੈ ਸੰਮਤ।
ਅੱਸੂ ਮਾਸ ਸੁਦੀ ਦਸਮੀ ਥਿਤ।
ਕਰਿ ਸਭਿ ਕ੍ਰਿਯਾ* ਗੁਰੂ ਚਲਿ ਆਏ।

*ਭਾਵ ੧੬੯੨ ਸੰਮਤ।

*ਕ੍ਰਿਯਾ ਇੱਥੇ ਸਾਰੀ ਵਰਣਨ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸਾਦ ਦਾ ਵਰਤਾਉਣਾ ਤੇ ਸਸਕਾਰ ਕਰਨਾ, ਪ੍ਰੰਤੂ, ਕ੍ਰਿਯਾ ਕਰਨੇ ਦੀ ਵਿਧੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਆਈ, ਸੋ ਕ੍ਰਿਯਾ ਪਦ ਦਾ ਅਰਥ 'ਪ੍ਰੇਤ ਕ੍ਰਿਯਾ' ਏਥੇ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਏ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੋਤਿ ਸਮਾਏ ॥ ੩੫ ॥
ਗੁਰ ਕੀ ਗਤਿ ਕਿਛੁ ਜਾਇ ਨ ਜਾਨੀ।

ਬਿਸਮਤ ਮਤਿ ਸਭਿ ਤੂਸਨਿ ਠਾਨੀ।
 ਪੀਛੇ ਆਇ ਚਲੀ ਗਨ ਨਾਰੀ।
 ਆਦਿ ਨਾਨਕੀ ਪੁਰਿ ਜੁ ਮਝਾਰੀ ॥ ੩੬ ॥
 ਅਧਿਕ ਬ੍ਰਿਲਾਪ ਕਰਤਿ ਸੋ ਆਵੈ।
 ਸਿਮਰਿ ਸਿਮਰਿ ਗੁਨ ਕੂਕ ਸੁਨਾਵੈ।
 ਹੋਤਿ ਸ਼ਬਦ ਬਡ ਕਰਤਿ ਪੁਕਾਰਾ।
 'ਤਰੁਨ ਬੈਸ ਪਰਲੋਕ ਸਿਧਾਰਾ' ॥ ੩੭ ॥

ਧੀਰਮੱਲ ਨਿਜ ਮਾਤ ਸਮੇਤ।
 ਅੰਤ ਦਰਸ ਨਹਿ ਆਇ ਨਿਕੇਤ'।

'ਘਰ ਆ ਕੇ ਨਾ ਕੀਤਾ।

ਬਿਛੁਰੇ ਰਹੈ ਸੁ ਜਾਨੀ ਪਰੈ।
 ਨਹੀਂ ਮੇਲ ਹਮ ਸੋਂ ਕਬਿ ਧਰੈ' ॥ ੩੮ ॥
 ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਬੋਲਤਿ ਚਲਿਆਈ।
 ਵਧਯੋ ਸ਼ੋਕ ਸਭਿ ਕੇ ਸਮੁਦਾਈ।
 'ਗੁਰਸੁਤ ਲਾਇਕ ਮਰਯੋ ਅਚਾਨਕ।
 ਕਹਾਂ ਭਯੋ, ਜਾਨੈਂ ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਨਕ' ॥ ੩੯ ॥
 ਸਦਨ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ੇ ਸਗਰੇ ਆਇ।
 ਆਦਿ ਨਾਨਕੀ ਮਨ ਦੁਖ ਪਾਇ।
 ਤ੍ਰਿਯ ਤੇ ਪੂਰਨ ਭੇ ਘਰ ਸਾਰੇ।
 'ਗੁਜਰਯੋ ਅਚਰਜ' ਰੁਦਤਿ ਪੁਕਾਰੇ

॥ ੪੦ ॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਸੇ 'ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਪ੍ਰਲੋਕ ਗਮਨ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ
 ਨਾਮ ਅਸ਼ਟ ਤ੍ਰਿੰਸਤੀ ॥ ੩੯ ॥

੩੯. [ਧੀਰ ਮੱਲ ਕਠੋਰਤਾ]

੩੯<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੪੦

ਦੋਹਰਾ:

ਕੀਰਤ ਪੁਰਿ ਕੀ ਨਾਰਿ ਸਭਿ, ਮਿਲੀ
ਆਨਿ ਸਮੁਦਾਇ।
ਮਿਲਿ ਮਿਲਿ ਰੋਦਤਿ ਸ਼ਬਦ ਕੋ, ਉਚੇ ਰੌਰ
ਉਠਾਇ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਪੁਰਿ ਜਨ ਸਗਰੇ ਗੁਰ ਢਿਗ ਆਏ।
ਬੈਠੇ ਸਭਾ ਬਿਲੰਦ ਲਗਾਏ।
ਅਚਰਜ ਭਯੋ ਅਚਾਨਕ ਏਹ।
ਨਹਿ ਜਾਨੀ ਇਮ ਤਨ ਤਜਿ ਦੇਹਿ ॥ ੨ ॥
ਤਰੁਨ ਬੈਸ ਬਹੁ ਮ੍ਰਿਦੁਲ ਸੁਭਾਉ।
ਸੁਖਦ ਸਭਿਨਿ ਦੁਖਦਾਯ ਨ ਕਾਉ।
ਸਾਦਰ ਪੁਰਿ ਮਹਿ ਲੋਕ ਬਸਾਏ।
ਬੂਝਤਿ ਕੁਸ਼ਲ ਸਦਾ ਅਪਨਾਏ ॥ ੩ ॥
ਉਰ ਉਦਾਰ ਜਾਚਹਿ ਜਿਮ ਕੋਈ।
ਹਟਿ ਕਰਿ ਛੂਛ ਨ ਗਮਨਯੋ ਸੋਈ।
ਨਹਿ ਬਿਕਾਰ ਮਨ, ਸ਼ਾਂਤਿ ਸਰੂਪ।
ਮਹਾਂ ਸੁਸ਼ੀਲ ਪ੍ਰਸੰਨ ਅਨੂਪ ॥ ੪ ॥
ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰੇ ਰਣ ਠਾਨਤਿ।
ਅੱਗ੍ਰ ਸਭਿਨਿ ਤੇ ਹੁਇ ਰਿਪੁ ਹਾਨਤਿ।
ਜੋਧਾ ਅਧਿਕ ਬਾਨ ਬਡ ਮਾਰੇ।
ਅਰੇ ਅਗਾਰੀ ਸੋ ਨਰ ਹਾਰੇ ॥ ੫ ॥
ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਗੁਨ ਭਨਹਿ ਸੁਨਾਵਹਿ।
ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਦੇ ਧੀਰ ਬਤਾਵਹਿ।
'ਹੁਕਮ ਸੱਤਿ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਕੇਰਾ।
ਕੌਨ ਸਮੁੱਥ ਦੇਇ ਤਿਸ ਫੇਰਾ' ॥ ੬ ॥
ਸਭਿਹਿਨਿ ਕੇ ਸਿਰ ਭਾਵੀ ਬਲੀ।
ਸਿਰ ਧਾਰਤਿ ਨਿਤ ਬੁਰੀ ਕਿ ਭਲੀ।
ਭਾਣਾ ਮਾਨਹਿ ਹਰਖਤਿ ਰਹੈ।
ਨਹੀਂ ਤਰਕ ਪ੍ਰਭੁ ਕੀ ਦਿਸਿ ਕਹੈ ॥ ੭ ॥
ਇਹੁ ਸੰਤਨ ਕੋ ਮਤਿ ਬੀਚਾਰ।

ਮੋੜ।

ਗ੍ਰਹਣ ਕਰਜੋ ਨੀਕੇ ਨਿਰਧਾਰ।'

ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਕਹਿ ਬਾਕ ਗੁਸਾਈਂ।

ਸਭਿ ਕੋ ਧਰਿ ਦੀਨਿ ਹਿਤਵਾਈ' ॥ ੮ ॥ ^{ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਕੇ।}

ਪੁਨ ਅੰਤਹਿਪੁਰ ਦਾਸ ਪਠਾਏ।

ਉਚੇ ਰੋਦਤਿ ਸਕਲ ਹਟਾਏ।

'ਮਾਨਹੁ ਹਿਤ ਕਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਕਾ ਭਾਣਾ।

ਜਿਸ ਅਧੀਨ ਸਭਿ ਆਵਣ ਜਾਣਾ' ॥ ੯ ॥

ਪੁਨ ਸਗਰੇ ਸਨਬੰਧਨ ਪਾਸ।

ਸੁਧ ਭੇਜੀ ਤੂਰਨ ਗਨ ਦਾਸ।

ਧੀਰਮੱਲ ਢਿਗ ਪ੍ਰਥਮ ਪਠਾਯੋ।

ਬ੍ਰਿਧ ਸਾਹਿਬ ਕੇ ਸਦਨ ਪੁਚਾਯੋ ॥ ੧੦ ॥

ਰਾਇ ਜੋਧ ਰੂਪੇ ਢਿਗ ਗਯੋ।

ਆਦਿ ਵਟਾਲੇ ਕਹਿ ਕਰਿ ਦਯੋ।

ਸ਼੍ਰੀ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰੇ ਮਹਿ ਜਾਇ।

ਧੀਰਮੱਲ ਕੋ ਕਹੀ ਸੁਨਾਇ ॥ ੧੧ ॥

'ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੋਤਿ ਸਮਾਯੋ।

ਸਤਿਗੁਰ ਤੁਮ ਕੋ ਬੋਲਿ ਪਠਾਯੋ।

ਜੇਸਟ ਪੁੱਤ੍ਰ^੧ ਚਲਹੁ ਤਤਕਾਲ।

^੧ਤੁਸੀਂ (ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦੇ) ਵੱਡੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਹੋ।

ਤੁਮ ਕੋ ਉਚਿਤ ਕ੍ਰਿਯਾ ਸੁਭ ਢਾਲ'^੨

^੨ਕ੍ਰਿਯਾ ਕਰਨੀ ਸੁਹਣੀ ਤਰ੍ਹਾਂ। ^੩ਇਥੇ ਬੀ ਕ੍ਰਿਯਾ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਹੀ ਜ਼ਿਕਰ ਆਇਆ ਹੈ।

॥ ੧੨ ॥

ਲੇ ਕਰਿ ਚਲਹੁ ਗ੍ਰੰਥ ਨਿਜ ਸਾਥ*।

ਪਾਠ ਕਰਾਵਨ ਚਾਹਤਿ ਨਾਥ।

ਬਿਲਮ ਨ ਧਰਹੁ ਗੁਰੂ ਫੁਰਮਾਯੋ।'

ਇਮ ਸੇਵਕ ਸਭਿ ਹੁਕਮ ਸੁਨਾਯੋ ॥ ੧੩ ॥

ਧੀਰਮੱਲ ਤਬਿ ਰਿਦੈ ਬਿਚਾਰੀ।

-ਪਿਤ ਪਹੁੰਚਜੋ ਪਰਲੋਕ ਮਝਾਰੀ-।

'ਕੋ ਕਾਰਨ ਭਾ?' ਬੂਝਜੋ ਦਾਸ'।

^੪ਦਾਸ ਤੋਂ।

'ਸੰਕਟ ਕੌਨ ਭਯੋ ਤਨ ਤਾਸ ॥ ੧੪ ॥

ਕਹਾਂ ਅਚਾਨਕ ਤਜਯੋ ਸਰੀਰ?

ਭਈ ਕੌਨ ਐਸੀ ਤਨ ਪੀਰ।'

ਤਬਿ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਭਿ ਦਾਸ ਸੁਨਾਯੋ।

'ਧੇਨੁ ਜਿਵਾਇ ਸਦਨ ਕੋ ਆਯੋ ॥ ੧੫ ॥

ਸੁਨੇ ਭਨੇ ਕੁਛ ਗੁਰ ਸੋ ਬੈਨ।
 ਤਤਛਿਨ ਗਮਨਯੋ ਤਜਿ ਕਰਿ ਐਨ।
 ਅਲਪ ਸੈਲ ਪਰ ਚਢਿ ਕਰਿ ਬਿਰੇ।
 ਆਸਤਰਨ ਕੁਸ਼ ਕੇ ਪਰ ਪਰੇ ॥ ੧੬ ॥
 ਤਨ ਕੋ ਤਯਾਗਿ ਗਏ ਪਰਲੋਕ।
 ਸੁਨਤਿ ਸਭਿਨਿ ਕੇ ਉਪਜਯੋ ਸ਼ੋਕ।
 ਧੀਰਮਲ ਤਬਿ ਸੁਨਤਿ ਬਖਾਨੀ।
 'ਗੁਰ ਕੀ ਗਤਿ ਮੈਂ ਪੂਰਬ ਜਾਨੀ ॥ ੧੭ ॥
 ਸੁਤ ਪੌਤ੍ਰਨਿ ਕੋ ਮੋਹ ਨ ਲੇਸ਼।
 ਜਯੋਂ ਮਨ ਭਾਵਤਿ ਕਰਤਿ ਅਸ਼ੇਸ਼।
 ਅਟਲਰਾਇ ਕੋ ਕਿਮ ਤਨ ਤਯਾਗਾ।
 ਨਹਿ ਅਨੁਰਾਗਾ^੧ ਬਿਲੰਬ ਨ ਲਾਗਾ^੨ ਪ੍ਰੇਮ।

॥ ੧੮ ॥

ਮੋ ਸੋਂ ਰਹੈਂ ਸਦਾ ਰੁਖ ਫੇਰੇ।
 ਨਿਜ ਬੁਧਿ ਬਲ ਤੇ ਭਲ ਬਿਧਿ ਹੇਰੇ।^੩

ਰਹੈਂ ਸੰਗ ਤੋਂ ਨਹਿ ਕੱਲਜਾਨ।
 ਯਾਂ ਤੇ ਤਯਾਗਿ ਰਹਯੋ ਇਸ ਥਾਨ ॥ ੧੯ ॥

ਪਿਤਾ ਹਮਾਰੇ ਜੰਗ ਮਝਾਰ।
 ਹਤਿ ਸ਼ਤ੍ਰੁਨਿ ਨਿਤ ਰਹਿ ਅਨੁਸਾਰਿ।
 ਅਵਗੁਨ ਕੌਨ ਹੁਤੋ ਤਿਨ ਮਾਂਹੀ।
 ਜਗ ਮੈਂ ਜਿਯਨਿ ਦਿਯੋ ਜੋ ਨਾਂਹੀ ॥ ੨੦ ॥

ਧੇਨੁ ਜਿਵਾਇ ਪੁੰਨ ਕੋ ਠਾਨਾ।
 ਤਿਨਹੁ ਜਾਨਿ ਤਜਵਾਇਵ ਪ੍ਰਾਨਾ^੪।^੫

ਮੈਂ ਅਬਿ ਜਾਉਂ ਕਹਾਂ ਇਹ ਜੋਗ।
 ਕਹਾਂ ਕਹੈਂਗੇ ਪਿਖਿ ਸਭਿ ਲੋਗ ॥ ੨੧ ॥

ਜਿਨਹੁ ਬਾਕ ਕਹਿ ਮਮ ਪਿਤ ਹਤਯੋ।
 ਮੋ ਸੰਗ ਕਹਾਂ ਭਲੋ ਅਬਿ ਚਿਤਯੋ।
 ਲਰਤਿ ਸ਼ਾਹੁ ਸੋਂ ਸਕਲ ਬਿਗਾਰਾ।
 ਲਾਖਹੁ ਲਸ਼ਕਰ ਤੁਰਕਨਿ ਮਾਰਾ ॥ ੨੨ ॥

ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰਾ ਧਨ ਧਾਮ।
 ਤਜਿ ਗਮਨੇ ਬਹੁ ਕਰਿ ਸੰਗ੍ਰਾਮ।
 ਉਰ ਬਿਚਾਰ ਅਪਨੀ ਬੁਧਿ ਭਲੇ।

ਲਿਖਿ ਮੈਂ ਪਠਯੋ ਸਾਹੁ ਜਿਮ ਮਿਲੇ। 'ਮੈਨੂੰ' ਮਿਲਾਪ ਹੋਵੇ।

॥ ੨੩ ॥

ਹੇਤਿ ਉਪਾਧਿ। ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰਾ।

'ਉਪਦ੍ਰਵ।

ਕਰੀ ਸੰਧਿ। ਸਭਿ ਕਾਜ ਸਵਾਰਾ।

'ਮੇਲ।

ਨਤੁ ਪੁਰਿ ਬਡਿਨਿ ਬਸਾਇਵ ਜੇਤੋ।

ਤੁਰਕੇਸੁਰ ਅਪਨਾਇ ਸੁ ਲੇਤੋ ॥ ੨੪ ॥

ਸਭਿ ਧਨ ਧਾਮ ਨਗਰ ਕੋ ਰਾਖਾ।

ਨਿਜ ਬੁਧਿ ਬਲ ਤੇ ਮੈਂ ਕਰਿ ਕਾਂਖਾ।

ਅਬਿ ਮੈਂ ਜਾਉਂ ਬਿਗਰ ਸਭਿ ਜਾਵੈ।

ਗੁਰ ਢਿਗ ਤੇ ਕੁਛ ਹਾਥ ਨ ਆਵੈ ॥ ੨੫ ॥

ਕੋ ਜਾਨੈ ਕਿਸ ਦੇ ਹੈਂ ਗਾਦੀ।

ਲੈ ਹੈ ਕੌਨ ਕਰਹਿ ਮੁਦ। ਸ਼ਾਦੀ।

'ਅਨੰਦ।

ਯਾਂ ਤੇ ਮੈਂ ਨਹਿ ਜੈਬੇ ਜੋਗ।

ਬਰਜਹਿ ਮੋਹਿ ਮੁਸਾਹਿਬ ਲੋਗ ॥ ੨੬ ॥

ਸੁਨਤਿ ਦਾਸ ਤਿਸ ਮਾਤਾ ਪਾਸ।

ਗਯੋ ਤਬੈ ਜਹਿ ਬੀਚ ਅਵਾਸ।

ਸਰਬ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੁਨਾਵਨਿ ਕਰਜੋ।

ਧੀਰਮਲ ਕੋ ਕਹਯੋ ਉਚਰਜੋ ॥ ੨੭ ॥

ਨੇਤੀ। ਸੁਨਤਿ ਦਹਲ ਉਰ ਭਯੋ।

'ਧੀਰਮਲ ਜੀ ਦੀ ਮਾਤਾ।

ਰਿਦੈ ਬਿਖਾਦ ਬਹੁਤ ਉਪਜਯੋ।

ਬੈਠਿ ਭੂਮ ਪਰ ਰੋਦਨ ਠਾਨਾ।

ਪਤਿ ਹਤਿ ਤੇ ਕਿਯ ਸ਼ੋਕ ਮਹਾਨਾ

॥ ੨੮ ॥

ਸੁਨਿ ਪੁਰਿ ਤ੍ਰਿਯ ਪਹੁੰਚੀ ਸਮੁਦਾਈ।

ਮਿਲਿ ਮਿਲਿ ਰੋਦਨ ਸ਼ਬਦ ਉਠਾਈ।

ਸਗਰੇ ਮਨਾਵ ਤਬਿ ਬਿਸਮਾਏ।

ਧੀਰਮਲ ਕੇ ਨਿਕਟ ਸਿਧਾਏ ॥ ੨੯ ॥

ਚਤਰ ਘਟੀ ਲਗਿ ਮਿਲਿ ਮਿਲਿ ਗਏ।

ਗੁਰ ਸੁਤ ਗੁਨ ਗਨ ਸਿਮਰਤਿ ਭਏ।

ਜਬਹਿ ਇਕਾਕੀ ਨਿਸ ਮਹਿ ਹੋਵਾ।

ਨੇਤੀ ਜਾਇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਕੋ ਜੋਵਾ ॥ ੩੦ ॥

ਤਿਹ ਸਮੁਝਾਵਨ ਕੋ ਤਬਿ ਕਹਯੋ।

'ਸੁਨਹੁ ਪੁੱਤ੍ਰ ਕਯਾ ਚਿਤ ਮੈਂ ਚਹੜੇ।
ਚਲਿਬੋ ਕੀਰਤਪੁਰਿ ਬਨਿ ਆਵੈ।
ਇਹਾਂ ਰਹਨ ਅਬਿ ਕਯੋਂ ਤੁਮ ਭਾਵੈ

॥ ੩੧ ॥

ਸੁਤ ਜੇਸਟ ਤੇ ਹੋਤਿ ਬਿਧਾਨ^੧।
ਬਹੁਰ ਪਾਗ ਲੈਬੋ ਮਨ ਜਾਨਿ।
ਨਿਕਟਿ ਪਿਤਾਮੇ ਕੇ ਚਲਿ ਲੀਜੈ।
ਇਮ ਨੀਕੋ ਨਿਜ ਰਿਦੈ ਲਖੀਜੈ ॥ ੩੨ ॥
ਨਾਂਹਿ ਤ ਪਾਗ ਨ ਪਾਵੈਂ ਹਾਥ।
ਨਿਰਨੇ ਕਰਿ ਹੇਰਹੁ ਮਤਿ ਸਾਥ।
ਬਡੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਕੋ ਸਭਿ ਅਧਿਕਾਰ।
ਗੁਰਤਾ ਆਦਿਕ ਲਖਹੁ ਉਦਾਰ ॥ ੩੩ ॥
ਸਭਿ ਤੇ ਛੂਛੇ ਹੀ ਰਹਿ ਜੈ ਹੈਂ।
ਪੁਨ ਸੰਗਤਿ ਤੇ ਕਿਮ ਪੁਜਵੈ ਹੈਂ।
ਸੁਨਤਿ ਧੀਰਮੱਲ ਗਿਰਾ ਬਖਾਨੀ।
'ਮੈਂ ਤੇ ਉਰ ਨਿਰਨੈ ਕਰਿ ਜਾਨੀ ॥ ੩੪ ॥
ਗੁਰ ਤੇ ਕਛੂ ਹਾਥ ਨਹਿ ਐ ਹੈ।
ਮੇ ਪਰ ਤਰਕਨ ਅਨਿਕ ਉਠੈ ਹੈਂ।
ਤਹਾਂ ਗਏ ਤੇ ਗ੍ਰਿੰਥ ਮੰਗਾਇ।
ਤਬਿ ਹਮ ਛੂਛੇ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਇੰ ॥ ੩੫ ॥
ਗ੍ਰਿੰਥ ਨਿਕਟਿ ਤੇ ਗੁਰ ਮੈਂ ਅਹੋਂ।
ਸਭਿ ਸੰਗਤਿ ਤੇ ਪੂਜਾ ਲਹੋਂ।

ਕਿਯੋ^੨ ਗੁਰੂ ਕੋ ਗੁਰ ਨਹਿ ਬਨੋਂ।
ਤਿਨ ਢਿਗ ਜਾਉਂ ਨ ਮੈਂ, ਸਚ ਭਨੋਂ
॥ ੩੬ ॥

ਤੁਵ ਚਿਤ ਮੈ ਜੇ ਪਹੁੰਚਨਿ ਤਹਾਂ।
ਗਮਨਹੁ ਪ੍ਰਾਤੀ, ਮੈਂ ਬਿਰ ਇਹਾਂ।
ਕਰਨਿ ਉਚਿਤ ਅਰੁ ਕਹਿਬੇ ਜੋਗ।
ਕਰਹੁ ਜਾਇ ਨੀਕੇ ਜਿਮ ਹੋਗ ॥ ੩੭ ॥

ਇਮ ਤਯਾਰ ਹੋਈ ਤਬਿ ਨੇਤੀ^੩।

ਬਡ ਨੰਦਨ ਕੀ ਮਸਲਤ ਸੇਤੀ^੪।
ਉਠਿ ਪ੍ਰਭਾਤਿ ਸਯੰਦਨ ਜੁਰਿਵਾਯੋ।

^੧ਰੀਤੀ।

^੨ਪਾ:-ਕੀਓ।

^੪ਸਲਾਹ ਨਾਲ।

ਕਰ ਤੁਰਨ ਬਿਚ ਪੰਥ ਚਲਾਯੋ ॥ ੩੮ ॥

ਸਗਰੋ ਮਗ ਉਲੰਘਿ ਸੋ ਗੋਈ।

ਕੀਰਤ ਪੁਰੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਿਤਿ ਭਈ।

ਅਧਿਕ ਸ਼ੋਕ ਤੇ ਰੁਦਤਿ ਪੁਕਾਰਤਿ।

ਗੁਰ ਘਰ ਮੈਂ ਪ੍ਰਾਪਤਿ^੧ ਦੁਖਿਆਰਤਿ^੨ ਪਹੁੰਚੀ।

॥ ੩੯ ॥

ਜੁਗ ਸਾਸਨ ਸੋਂ ਮਿਲਿ ਕਰਿ ਰੋਈ।

ਅੰਤ ਸਮੈਂ ਪਤਿ ਨਹਿ ਅਵਿਲੋਈ।^੩

ਕਿਤਿਕ ਦੇਰ ਮਹਿ ਧੀਰਜ ਧਾਰੀ।

ਧੀਰਮੱਲ ਕੀ ਗਾਥ ਉਚਾਰੀ ॥ ੪੦ ॥

ਜਿਮ ਜਿਮ ਕਹਯੋ ਨ ਆਵਨ ਕੀਨਿ।^੪

^੧ਜਿਵੇਂ (ਧੀਰਮਲ ਨੂੰ ਮਾਂ ਨੇ) ਕਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਨਹੀਂ ਆਵਣਾ ਕੀਤਾ।

ਦਾਸੀ ਕੋ ਸੁਨਾਇ ਸਭਿ ਦੀਨਿ।

ਸੋ ਚਲਿ ਗਈ ਗੁਰੂ ਕੇ ਤੀਰ।

ਧੀਰ ਮੱਲ ਕੀ ਭਨੀ ਅਧੀਰ^੫ ॥ ੪੧ ॥

^੨ਅਧੀਰਤਾਈ।

ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਤੂਸ਼ਨ ਹੀ ਰਹੇ।

ਕੁਟਿਲ ਮਹਾਂ ਪ੍ਰਿਥੀਆ ਸਮ ਲਹੇ।^੬

^੩ਜਾਣਿਆਂ।

ਗੁਰ ਸੁਤ ਕੀ ਜੁ ਕ੍ਰਿਆ ਸਮੁਦਾਈ।

ਸਾਦਰ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਕਰਾਈ ॥ ੪੨ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਸੇ 'ਧੀਰਮੱਲ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਏਕ ਉਨ ਚਤਵਾਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥ ੩੯ ॥

੪੦. [ਰਾਇ ਜੋਧ ਆਦਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਆਉਣਾ]

[੩੯<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ](#) [ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ](#) - [ਤਤਕਰਾ](#) [ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੪੧](#)**ਦੋਹਰਾ:**

ਅਪਰ ਜਹਾਂ ਕਹਿ ਸੁਧ ਗਈ, ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ
ਸਭਿ ਬਿਸਮਾਇੰ।

ਭਏ ਤਜਾਰ ਆਗਵਨ ਹਿਤ, ਸਨਬੰਧੀ
ਸਮੁਦਾਇ ॥ ੧ ॥

ਬਸਹਿ ਗ੍ਰਾਮ ਰਮਦਾਸ ਕੇ, ਬ੍ਰਿਧ ਕੇ ਪੁੱਤ੍ਰ
ਸੁਭਾਗ।

ਸੁਨਿ ਤਜਾਰੀ ਤੂਰਨ ਕਰੀ, ਗੁਰ ਦਿਸਿ
ਆਵਨ ਲਾਗ ॥ ੨ ॥

ਚੌਪਈ:

ਚਲਯੋ ਵਟਾਲੇ ਕੇ ਮਗ ਆਯੋ।

ਰਾਮੈ ਸੰਗ ਮਿਲਯੋ ਸਭਿ ਗਾਯੋ।

ਕਰਤਿ ਸ਼ੋਕ ਸੋ ਭੀ ਹੁਇ ਤਜਾਰ।

ਗਮਨ ਕੀਨਿ ਪਿਖਿ ਭਈ ਸਕਾਰ ॥ ੩ ॥

ਸ੍ਰੀ ਕੀਰਤਿਪੁਰਿ ਪਹੁੰਚੇ ਆਈ।

ਸਤਿਗੁਰ ਸੋ ਮਿਲਿ ਗ੍ਰੀਵ ਨਿਵਾਈ।

ਰਾਮੇ ਸਹਿਤ ਬੈਠਿ ਤਬਿ ਗਏ।

ਬਾਤ ਕਰਤਿ ਗੁਰ ਸੁਤ ਕੀ ਭਏ ॥ ੪ ॥

ਹਰੀਚੰਦ, ਭਾਗਣ ਅਰੁ ਦੁਾਰਾ।

ਇਹ ਸਭਿ ਗੇ ਪਰਲੋਕ ਮਝਾਰਾ।

ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਭੱਲੇ ਤੇਹਣ।

ਸੁਨਤਿ ਸ਼ੋਕ ਕੀਨਸਿ ਜੁਤਿ ਗੇਹਣ। ^{ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਸਮੇਤ।}

॥ ੫ ॥

ਮਿਲਿ ਆਪਸ ਮਹਿ ਦੋਨਹੁ ਚਲੇ।

ਸਨੇ ਸਨੇ ਮਗ ਉਲੰਘਤਿ ਭਲੇ।

ਪੂਰਬ ਪਹੁੰਚੇ ਪੁਰਿ ਕਰਤਾਰਾ।

ਨਿਸਾ ਪਰੀ ਲਖਿ ਕੀਨਿ ਉਤਾਰਾ ॥ ੬ ॥

ਧੀਰ ਮੱਲ ਸੋ ਮੇਲਾ ਭਯੋ।

ਅਪਨਿ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਗਲ ਕਹਿ ਦਿਯੋ।

ਮੈਂ ਨਹਿ ਗਯੋ ਤਿਨਹੁ ਕੇ ਪਾਹੀ।

ਸ਼ਾਹੁ ਸੰਗ ਮਿਲਿ ਰਹੁ ਪੁਰਿ ਮਾਂਹੀ ॥ ੭ ॥

ਮਿਲੇ ਸੁਨੈ ਬਿਗਰਹਿ^੧ ਤਤਕਾਲਾ।

^੧ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਮੈਂ) ਮਿਲਿਆ ਹਾਂ, ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ
(ਬਾਦਸ਼ਾਹ) ਨਾਲ ਵਿਗੜ੍ਹ।

ਸਕਲ ਖਸੋਟਹਿ, ਧਨ, ਪੁਰਿ, ਸ਼ਾਲਾ^੧।

^੧ਘਰ।

ਜਹਾਂ ਜਾਨ ਤੇ ਹੁਇ ਉਤਪਾਤ।

ਕਜੋਂ ਕਰਿ ਸਕਹਿ ਸੁਮਤਿ ਸੋ ਬਾਤ

॥ ੮ ॥

ਉਚਿਤ ਨ ਤੁਮ ਕੋ ਭੀ ਤਹਿ ਜਾਨਾ।

ਸੁਨਹਿ ਸ਼ਾਹੁ ਰਿਸ ਧਰਹਿ ਮਹਾਨਾ।

ਮੁਸ਼ਕਲ ਬਨੈਂ ਰਹਨਿ ਘਰ ਮਾਹੀ।

ਮੁਲਖ ਮਾਲਕੀ ਤੁਰਕਨਿ ਪਾਹੀ^੧ ॥ ੯ ॥

ਸੁੰਦਰ, ਪਰਮਾਨੰਦ ਤਬਿ ਕਹਜੋ।

ਹਮ ਤੋ ਸੁਨਜੋ ਸ਼ਾਹੁ ਹਟਿ ਰਹਜੋ।

ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਕੀ ਗਾਦੀ ਜਾਨੀ।

ਬਾਰ ਬਾਰ ਤਬਿ ਬੰਦਨ ਠਾਨੀ ॥ ੧੦ ॥

ਕਹਜੋ ਬਿਦਤ -ਅਬਿ ਤੇ ਗੁਰ ਸੰਗ।

ਬਿਗਰੋਂ ਕਬੀ ਨ^੧ ਕਰਿ ਹੋਂ ਜੰਗ-।'

^੧ਪਾ:-ਕਛੁ ਨ।

ਸੁਨਤਿ ਧੀਰਮੱਲ ਤਬਹਿ ਬਤਾਯੋ।

ਮੈਂ ਲਿਖਿ ਕਰਿ ਤਹਿ ਪੱਤ੍ਰ ਪਠਾਯੋ

॥ ੧੧ ॥

ਸੰਧਿ ਕਰਨਿ ਕੋ ਆਸੈ ਜਿਸ ਮਹਿ।

ਸੁਨਿ ਹਜ਼ਰਤ ਹਰਖਜੋ, ਉਰ ਰਿਸ ਮਹਿ।

ਤਉ ਲੋਕ ਜੇ ਅਹੈਂ ਨਰੇਸ਼।

ਰਹੀਐ ਇਨ ਤੇ ਡਰਤਿ ਹਮੇਸ਼ ॥ ੧੨ ॥

ਕਿਤਹੂੰ ਕੀ ਰਿਸ ਕਹੂੰ ਨਿਕਾਰੈਂ।

ਯਾਂ ਤੇ ਰਹਨਿ ਬਨੈ ਅਨੁਸਾਰੈ।'

ਸੁੰਦਰ ਕਹਜੋ 'ਨ ਹਮ ਤੇ ਬਨੈ।

ਇਤਿਕ ਗ਼ਮੀ ਮੈਂ ਮਿਲੈਂ ਨ ਭਨੈਂ^੧ 'ਨਾ ਮਿਲੀਏ ਨਾ ਪਰਚਾਉਣੀ ਕਰੀਏ।

॥ ੧੩ ॥

ਵਧੇ ਬਖੇਰੇ ਮਿਲਤੇ ਰਹੇ।

ਹਮਹਿ ਕਬਹਿ ਨਹਿ ਕਿਛੁ ਕਿਨ ਕਹੇ।

ਆਪ ਗੁਰੂ ਲਰਿ ਕਰਿ ਬਹੁ ਬੇਰੇ।

ਬਸੇ ਬਿਚਰਤੇ ਲਵਪੁਰਿ ਨੇਰੇ ॥ ੧੪ ॥

ਕਲਪਹਿ ਤ੍ਰਾਸ ਜਿਤਿਕ ਤੂੰ ਅਬੈ।

‘ਜਿਤਨਾ ਕੁ ਡਰ ਤੂੰ ਹੁਣ (ਐਵੇਂ) ਕਲਪਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈਂ।

ਸੁਨਯੋ ਨ ਦੇਖਯੋ ਪੂਰਬ ਕਬੈ।

ਹਮ ਤੋ ਹੋਤਿ ਪ੍ਰਭਾਤਿ ਜ਼ਰੂਰ।

ਪਹੁੰਚਹਿ ਤੂਰਨ ਜਾਇ ਹਜ਼ਰੂ’ ॥ ੧੫ ॥

ਸੁਨਿ ਸੁੰਦਰ, ਤੇ ਤੂਸਨਿ ਹੋਯੋ।

ਗਾਢੇ ਭਾਵ ਗੁਰੂ ਮਹਿ ਜੋਯੋ।

ਸਰਬ ਭਾਂਤਿ ਸੇਵਾ ਕਰਿਵਾਈ।

ਨਿਸ ਮਹਿ ਰਚੀ ਅਪਰ ਚਤੁਰਾਈ

॥ ੧੬ ॥

ਦਾਤੂ ਸੁਤ ਕੋ ਨਜ਼ਾਰੋ ਕਰਿ ਕੈ।

ਸਮੁਝਾਯੋ ਬਹੁ ਰੀਤਿ ਉਚਰਿ ਕੈ।

ਕਰਿ ਲੀਨੋ ਅਪਨੇ ਅਨੁਸਾਰਿ।

ਸੁੰਦਰ, ਪਰਮਾਨੰਦ ਤੇ ਪਾਰਿ’ ॥ ੧੭ ॥

‘ਸੁੰਦਰ ਤੇ ਪਰਮਾ ਨੰਦ ਤੋਂ ਪਾੜ ਕੇ।

ਰਾਖਯੋ ਅਪਨੇ ਸਦਨ ਟਿਕਾਇ।

ਨਹਿ ਕੀਰਤਪੁਰਿ ਕੋ ਤਬਿ ਆਇ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਅਮਰ ਅੰਸ ਚਲਿ ਆਏ।

ਮਿਲੇ ਪਰਸਪਰ ਸੀਸ ਨਿਵਾਏ ॥ ੧੮ ॥

ਰਾਇ ਜੋਧ ਸੁਤ ਭ੍ਰਾਤ ਸਮੇਤ।

ਸੰਗ ਭਾਰਜਾ ਚਲਿਬੇ ਹੇਤੁ।

ਹੋਇ ਤਜਾਰ ਤਤਛਿਨ ਚਢਿ ਆਯੋ।

ਰੂਪਾ ਨਿਕਟਿ ਬੁਲਾਇ ਮੰਗਾਯੋ† ॥ ੧੯ ॥

†ਪਾ:-ਮਿਲਯੋ।

ਭਾ ਪ੍ਰਲੋਕ ਸੱਧੂ ਸਿਖ ਕੇਰਾ।

ਜੀਤਯੋ ਜਨਮ, ਨ ਭਵਜਲ ਫੇਰਾ।

ਕ੍ਰਮ ਕ੍ਰਮ ਪੰਥ ਉਲੰਘਨ ਕੀਨੋ।

ਡੇਰਾ ਵਹਿਰ ਆਨਿ ਕਰਿ ਦੀਨੋ ॥ ੨੦ ॥

ਸੁਭਟ ਸੈਂਕਰੇ ਸੰਗ ਸੁਹਾਏ।

ਬ੍ਰਿੰਦ ਸਭਾਸਦ ਕਰਿ ਇਕ ਥਾਏਂ।

ਜਹਿ ਬੈਠ ਜਗਦੀਸ਼ ਗੁਸਾਈਂ।

ਧਰਤਿ ਸ਼ੋਕ ਨ੍ਰਿਪ ਨਰ ਸਮੁਦਾਈ

॥ ੨੧ ॥

ਪਹੁੰਚੇ ਜਾਇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਤੀਰ।

ਲਗਯੋ ਦਿਵਾਨ ਅੱਗੂ ਨਰ ਭੀਰ।

ਫਰਸ਼ ਦਰਾਜ਼ ਭਯੋ ਅਵਿਲੋਕਾ^੧।

^੧ਡਿੱਠਾ ਕਿ ਫਰਸ਼ ਵਡਾ ਵਿਛਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਦਿਸਿ ਦੋਨਹੂੰ ਮੈਂ ਭਾ ਵਧਿ ਸੋਕਾ ॥ ੨੨ ॥

ਚਰਨ ਸਰੋਜ ਗੁਰੁ ਕੇ ਬੰਦੇ।

ਬੈਠਾਰੇ ਸਨਮਾਨ ਬਿਲੰਦੇ।

ਜੋਧਰਾਇ ਕਰ ਜੋਰਿ ਬਖਾਨਾ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਪਰਮ ਸੁਜਾਨਾ ॥ ੨੩ ॥

ਕਾਰਨ ਕੌਨ ਭਯੋ ਦੁਖਿਯਾਰਾ?

ਜਿਸ ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਸੁਰਗ ਮਝਾਰਾ।

ਕਹਾਂ ਅਚਾਨਕ ਅਸ ਗਤਿ ਹੋਈ?

ਪੂਰਬ ਸੁਨੀ ਨਹੀਂ ਹਮ ਕੋਈ ॥ ੨੪ ॥

ਭਾਨਾ ਆਦਿ ਸੁਨਨਿ ਸਭਿ ਬੈਸੇ।

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਉਚਰਯੋ ਐਸੇ।

ਜੇ ਮ੍ਰਿਤੁ ਕੇ ਕਾਰਨ ਹੈਂ ਨਾਨਾ।

ਸੋ ਸਭਿ ਜਾਨਹੁ, ਕੀਨਿ ਬਹਾਨਾ ॥ ੨੫ ॥

ਜਿਮ ਪੂਰਬ ਹੁਇ ਲਿਖਤਿ ਲਿਲਾਰਾ।

ਤਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਰਹਤਿ ਜਗੁ ਸਾਰਾ।

ਜਿਯਬੋ ਜੇਤਿਕ ਬਰਖ ਮਹੀਨਾ।

ਦਿਵਸ ਪਹਿਰ ਘਟਿਕਾ ਲਗਿ ਚੀਨਾ

॥ ੨੬ ॥

ਜੇਤਿਕ ਸ੍ਵਾਸ ਲੇਨਿ ਹੈਂ ਲਿਖੇ।

ਤੇਤਿਕ ਲੇਤਿ, ਜਿਯਤਿ ਤਿਨ ਬਿਖੈ।

ਬਹੁਰ ਨ ਹੋਵੈ ਅਲਪ ਉਦਾਰਾ^੧।

^੧ਘਟ ਵਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

ਕਰਨੈਹਾਰ ਨ ਭੂਲਨ ਹਾਰਾ ॥ ੨੭ ॥

ਸੋ ਛਿਨ ਟਪਹਿ ਨ ਕਰਹਿ ਉਪਾਯਾ।

ਕਰਹਿ ਭਰਮ ਤੇ ਮੋਹਤਿ ਮਾਯਾ।

ਯਾਂ ਤੇ ਲਖਹੁ ਨ ਕਾਰਨ ਕੋਈ।

ਜੋ ਬਿਧਿ ਕਰਤਿ^੧ ਸਹਹਿ ਸਿਰ ਸੋਈ

^੧ਜੇ ਬਿਧਾਤਾ ਕਰੇ।

॥ ੨੮ ॥

ਕ੍ਰਿਤ ਪਰਮੇਸੁਰ ਕੀ ਸਭਿ ਜਾਨੈ^੧।

^੧ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਸਾਰੀ ਕ੍ਰਿਤ ਭਾਵ ਸੁਖ ਦੁਖ ਜਾਣੇ।

ਕਰਹਿ ਅਪਰ, ਇਹ ਮੂਰਖ ਮਾਨੈ^੧।

^੧ਮੂਰਖ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹਨ (ਕਿ ਸੁਖ ਦੁਖ) ਕੋਈ ਹੋਰ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਦੁਖ ਸੁਖ ਦੇਨਹਾਰ ਕਰਤਾਰਾ।

ਅਪਰ ਨਹੀਂ ਕੋ ਜਗਤ ਮਝਾਰਾ ॥੨੯॥

ਹਤਨ ਜਿਵਾਵਨ ਅਪਰੈ ਕੌਨ ?

'ਮਾਰਨ ਜਿਵਾਵਣ ਵਾਲਾ ਹੋਰ ਕੌਣ ਹੈ।

ਸਕਲ ਸੰਤ ਜਾਨਤਿ ਹੈਂ ਤੌਨ।

'ਤਿਸ ਨੂੰ।

ਜਿਮ ਕੇਹਰਿ ਕੋ ਲਾਠੀ ਹਾਨਹਿ।

ਹਤਨਹਾਰ ਪਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਠਾਨਹਿ।

'ਸ਼ੇਰ (ਤਾਂ) ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਤਾੜਦਾ ਹੈ (ਪਰ)।

॥੩੦॥

ਜੇ ਕੂਕਰ ਕੋ ਮਾਰਤਿ ਕੋਈ।

ਦੋਸ਼ ਲਸ਼ਟਕਾ ਜਾਨਤਿ ਸੋਈ।

ਮੁਖ ਪਸਾਰ ਤਿਸ ਕੋ ਗਹਿ ਲੇਤਿ।

'ਭਾਵ ਸੋਟੀ ਨੂੰ।

ਹਤਨਹਾਰ ਕੋ ਤਯਾਗ ਸੁ ਦੇਤਿ ॥੩੧॥

ਸ੍ਵਾਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਇਹੁ ਮਨਮੁਖ ਧਾਰੈ।

'ਕੈਸਾ ਉੱਤਮ ਦਿਸ਼ਟਾਂਤ ਹੈ।

ਕਲਪਹਿ ਨਰਨ ਬਿਥੈ, -ਇਹ ਮਾਰੈ।

'ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਕਲਪਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਮਾਰਦੇ ਹਨ।

ਇਹੁ ਮੁਝ ਕੋ ਦੇਵਤਿ ਸੁਖ ਆਛੈ।

ਇਹੁ ਨਰ ਦੁਖਦ ਮੋਹਿ- ਇਮ ਬਾਛੈ

॥੩੨॥

ਸ਼ੇਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਗੁਰਮੁਖ ਨਿਤ ਧਾਰੈ।

ਸੁਖਦ ਦੁਖਦ ਜਾਨਹਿ ਕਰਤਾਰੈ।

ਰਾਗ ਦ੍ਵੈਖ ਇਸ ਤੇ ਨਹਿ ਹੋਤਿ।

ਲਖਹਿ ਪ੍ਰਮੇਸੁਰ ਸ਼ਾਂਤਿ ਉਦੇਤਿ ॥੩੩॥

ਸ੍ਵਾਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਮਹਿ ਅਨਿਕ ਬਿਕਾਰ।

ਜਿਨ ਤੇ ਪੁਨ ਪੁਨ ਪਰਹਿ ਸੰਸਾਰ।

ਰਾਇ ਜੋਧ ! ਤੁਮ ਸਮਝਹੁ ਐਸੇ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿੱਤੇ ਕੀ ਬਿਧਿ ਤੈਸੇ ॥੩੪॥

ਜਿਮ ਪ੍ਰਭੁ ਚਹੈ ਹੋਇ ਤਿਮ ਸਾਚੀ।

ਕ੍ਰਿਯਾ ਅਪਰ ਕੀ ਜਾਨਹੁ ਕਾਚੀ।

ਸੁਨਤਿ ਜੋਧ ਬੋਲਯੋ ਦ੍ਰਿਗ ਬਾਰੀ।

'ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭੁ ਜੀ ! ਇਹੁ ਸਾਚ ਉਚਾਰੀ

॥੩੫॥

ਕ੍ਰਿਪਾ ਆਪ ਕੀ ਜਿਸ ਪਰ ਹੋਇ।

ਇਸ ਮਾਰਗ ਕੋ ਬੂਝੈ ਸੋਇ।

ਸੁਨਤਿ ਸਭਾ ਸਭਿ ਆਂਸੂ ਗੇਰਤਿ।

ਗੁਰ ਸੁਤ ਸਿਮਰਤਿ ਧਰਨੀ ਹੇਰਤਿ

॥ ੩੬ ॥

ਸਭਿ ਕੇ ਮਨ ਮੈਂ ਸ਼ੋਕ ਬਿਸਾਲਾ।
ਰਹੇ ਮੌਨ ਕਰਿ ਕੇਤਿਕ ਕਾਲਾ।
ਜੁਗ ਘਟਿਕਾ ਮਹਿ ਗੁਰੂ ਉਚਾਰਾ।
'ਅਬਿ ਬਿਸਰਾਮ ਲੇਹੁ ਸੁਖ ਧਾਰਾ'

॥ ੩੭ ॥

ਜਥਾ ਜੋਗ ਸੇਵਾ ਕੇ ਹੇਤੁ।
ਕਹਿ ਗੁਰ ਕਰੇ ਮਸੰਦ ਸੁਚੇਤ।
ਤ੍ਰਿਣ ਦਾਨਾ ਹਯਾ ਹੇਤੁ ਨਿਹਾਰੀ।

'ਘੋੜਿਆਂ।

ਖਰੇ ਹੋਇ ਲੀਨੀ ਸੁਧ ਸਾਰੀ ॥ ੩੮ ॥

ਸਭਿ ਡੇਰੇ ਹਿਤ ਦੇਗਾ ਪੁਚਾਈ।

'ਰਸਦ।

ਕੀਨੋ ਖਾਨ ਪਾਨ ਸਮੁਦਾਈ।

ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਸੰਦ ਹੁਤੇ ਜੇ ਦੇਸ਼।

ਲੇ ਲੇ ਸੰਗਤਿ ਆਇ ਅਸੇਸ਼ ॥ ੩੯ ॥

ਗੁਰ ਸੁਤ ਕੀ ਸੁਧ ਜਹਿ ਜਹਿ ਗਈ।

ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਤੂਰਨ ਆਵਤਿ ਭਈ।

ਗੁਰੂ ਸੁਤਾ ਵੀਰੋ ਚਲਿ ਆਈ।

ਰੋਵਤਿ ਉਚੇ ਕਹਿ ਕਹਿ 'ਭਾਈ'† 'ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਵਰੋਸਾਏ ਸਨਬੰਧੀਆਂ ਨੇ ਜਗਤ ਵਾਂਙੂ
ਕਾਹਨੂੰ ਰੋਣਾ ਸੀ। ਕਵੀ ਜੀ ਦਾ ਭਾਵ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨਾਲ
ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਅਧਿਕਤਾ ਦਰਸਾਉਣ ਤੋਂ ਹੈ।

॥ ੪੦ ॥

ਜੋਧ ਰਾਇ ਕੀ ਰੋਦਤਿ ਦਾਰਾ।

ਤ੍ਰਿਯ ਗਨ ਸ਼ਬਦ ਭਰਜੇ ਪੁਰਿ ਸਾਰਾ।

ਜਨੁ ਕਰੁਨਾਰਸ ਕਟਕ ਬਟੋਰਾ।

ਘਾਲਜੋ ਡੇਰਾ ਸ਼ੋਰ ਨ ਥੋਰਾ ॥ ੪੧ ॥

ਸਤਿਗੁਰ ਦੇ ਦੇ ਧੀਰ ਹਟਾਈ।

ਹਿਤ ਬਰਜਨ ਦਾਸੀ ਸੁ ਪਠਾਈ।

ਤਉ ਅਧਿਕ ਪ੍ਰਿਯ ਸਭਹਿਨਿ ਕੇਰਾ।

ਰੁਦਤਿ ਸਰਬ ਹੀ ਸ਼ੋਕ ਘਨੇਰਾ ॥ ੪੨ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਸੇ 'ਜੋਧਰਾਇ ਆਗਵਨ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ
ਚਤਵਾਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥ ੪੦ ॥

੪੧. [ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਜੀ ਦੀ ਦਸਤਾਰ ਬੰਦੀ]

੪੦<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੪੨

ਦੋਹਰਾ:

ਨਰ ਨਾਰੀ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਨਏ,
ਕੀਰਤਪੁਰਿ ਮਹਿ ਆਇੰ।
ਸਨਬੰਧੀ ਸਿਖ ਸੰਗਤਾਂ,
ਰੋਦਤਿ ਸ਼ੋਕ ਬਧਾਇ* ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਅਲਪ ਬੈਸ ਮਹਿ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ।
ਕ੍ਰਿਯਾ ਪਿਤਾ ਹਿਤ ਕਰਹਿ ਬਨਾਇ⁺।

⁺ਇਥੇ ਕ੍ਰਿਯਾ ਦਾ ਭਾਵ ਸ਼ਾਇਦ ਪ੍ਰੇਤ ਕ੍ਰਿਯਾ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਜ਼ਿਕਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਪਿਛੇ ਗੁਰ ਘਰ ਵਿਚ ਵੈਦਕ ਲੌਕਿਕ ਰੀਤੀ ਬੰਦ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ। ਦੂਸਰੇ ਫੁਲ ਗੰਗਾ ਭੇਜਣੇ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੇ, ਫੁੱਲ ਕੀਰਤ ਪੁਰ ਹੀ ਪਾਏ ਗਏ ਸਤਲੁਜ ਵਿਚ। ਤਦ ਤੋਂ ਹੀ ਇਹ ਰਿਵਾਜ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਫੁਲ ਏਥੇ ਜਾਕੇ ਪਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਤਕ ਬੀ ਅਨੇਕਾਂ ਸਿਖ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਸੁਣੀਦੇ ਹਨ, ਪਤਾਲ ਪੁਰੀ ਕੀਰਤਪੁਰ ਫੁਲ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲੇ ਹਾਂ।

ਬੀਨ ਪੁਸ਼ਪ ਸੁਰਸਰਿ ਪਹੁੰਚਾਏ⁺।
ਅਪਰ ਜਥੋਚਿਤ ਬਿਧੀ ਕਰਾਏ ॥ ੨ ॥

ਦਿਵਸ ਤੀਨ ਦਸ ਜਬਹਿ ਬਿਤਾਏ।

ਭਯੋ ਸਮਾਜ ਮਨੁਜ ਸਮੁਦਾਏ⁺।

⁺ਬਹੁਤੇ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਇਕੱਠ ਹੋਇਆ।

ਜਹਿ ਲੋ ਪਹੁੰਚਿ ਆਇਬੇ ਕੇਰੀ⁺।

⁺ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਆਉਣ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਸੀ।

ਮਿਲੀ ਸੰਗਤੈਂ ਆਨਿ ਘਨੇਰੀ ॥ ੩ ॥

ਜੋਧਰਾਇ ਅਰੁ ਸਾਹਿਬ ਭਾਨਾ।

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਸੰਗ ਬਖਾਨਾ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿੱਤੇ ਕੇ ਜੁਗ ਨੰਦ।

ਧੀਰਮਲ ਹੈ ਬੈਸ ਬਿਲੰਦ ॥ ੪ ॥

ਸੋ ਨਹਿ ਚਲਿ ਕੀਰਤਿ ਪੁਰਿ ਆਵਾ।

ਤੁਟਯੋ ਸਭਿਨਿ ਤੇ, ਕਯਾ ਲਖਿ ਪਾਵਾ।

ਪਿਤ ਪਰਲੋਕ ਭਯੋ ਅਸ ਸਮਾਂ।

ਆਇ ਨ ਪਹੁੰਚਯੋ ਕੀਨਿ ਨ ਗਮਾਂ ॥ ੫ ॥

ਦੇਨੀ ਬਨੈ ਅਬੈ ਦਸਤਾਰ।

ਕੋ ਰਾਵਰ ਨੇ ਕੀਨਿਸ ਢਾਰ⁺।

⁺ਚੀੜੀ।

ਪੁਰਿ ਕਰਤਾਰ ਦੇਨਿ ਕੋ ਜਾਇੰ।

ਅਪਰ ਨਹੀਂ ਕੋ ਬਨੈ ਉਪਾਇ ॥ ੬ ॥

ਤਿਸ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਛੁਟੇਰੇ।

ਧੀਰ ਸ਼ੀਲ ਗੁਨ ਬਿਖੈ ਬਡੇਰੇ।
 ਅਸਮੰਜਸ ਲਖਿਯਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਜੀ !
 ਤਊ ਹਮਾਰੀ ਸੁਨੀਅਹਿ ਅਰਜੀ ॥ ੭ ॥
 ਅਰੁ ਹਮ ਲਖਯੋ ਚਹੈਂ ਤੁਵ ਮਰਜੀ।
 ਲਘੁ ਪਰ ਹੀ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੈਂ ਹਰਿ ਜੀ !'। 'ਭਾਵ ਆਪ ਜੀ।
 ਦੇਨੀ ਬਨੈ ਇਨ੍ਹੈ ਦਸਤਾਰ।
 ਬਡਿਆਈ ਕੇ ਉਚਿਤ ਉਦਾਰ ॥ ੮ ॥
 ਮੁਖ ਪ੍ਰਸੰਨ ਰਹਿ ਬਿਕਸਯੋ ਸਦਾ।
 ਧੀਰਜ ਸਹਿਤ ਗਹੀਰ ਸੁ ਰਿਦਾ।
 ਸਭਿ ਸੋਂ ਬੋਲਤਿ ਮ੍ਰਿਦੁਲ ਸੁਭਾਊ।
 ਮਤਸਰ ਆਦਿ ਕੁਤਰਕ ਨ ਕਾਊ' ॥ ੯ ॥
 ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਦੋਨੋਂ ਸਮੁਝਾਏ।
 'ਬਡ ਬਡਿਆਈ ਉਚਿਤ ਸੁਹਾਏ।
 ਸਭਿ ਕੁਟੰਬ ਤੇ ਇਨ ਕੇ ਭਾਗ।
 ਜਾਨੇ ਪਰੈਂ ਬਡੇ ਅਬਿ ਜਾਗਿ' ॥ ੧੦ ॥ 'ਜਾਗੇ ਹਨ ਭਾਗ।
 ਬਡੇ ਗੁਰਨਿ ਸੰਗ ਪ੍ਰਿਥੀਆ ਦ੍ਰੈਸ਼ੀ।
 ਨਹਿ ਸੁਧਰਯੋ ਬਯ ਬਿਤੀ ਅਸ਼ੇਸ਼ੀ।
 ਤਥਾ ਧੀਰਮੱਲ ਮਤਸਰ ਧਰਿ ਧਰਿ।
 ਹੋਹਿ ਅਧੀਰਜ ਹੇਰਹਿ ਜਰਿ ਜਰਿ
 ॥ ੧੧ ॥
 ਤਿਸੀ ਮਨਿੰਦ ਖੋਟ ਬਹੁ ਬੋਵੈ।
 ਗੁਰ ਘਰ ਤੇ ਨਜਾਰੋ ਤਿਮ ਹੋਵੈ।
 ਸ੍ਰੀ ਪਰਮੇਸੁਰ ਇਮ ਹੀ ਭਾਵੈ।
 ਸਭਿ ਮਹਿ ਹਰੀਰਾਇ ਬਡਿਆਵੈ
 ॥ ੧੨ ॥
 ਨਹੀਂ ਅਪਰ ਕੇ ਹੈ ਕੁਛ ਹਾਥ।
 ਕਰਹਿ ਕਰਾਵਹਿ ਸ੍ਰੀ ਜਗਨਾਥ।
 ਆਜ ਲਗਹਿ ਸਗਰੋ ਦਰਬਾਰਾ।
 ਬੈਠਾਰਹੁ ਇਨ ਸਭਾ ਮਝਾਰਾ ॥ ੧੩ ॥
 ਦਿਹੁ ਦਸਤਾਰ ਬੰਧਾਵਨਿ ਕੀਜੈ।
 ਬਡਿਆਵਹੁ ਸਭਿ ਮਹਿ ਦਿਖਰੀਜੈ।' 'ਭਾਵ ਆਪ ਜੀ।
 ਸੁੰਦਰ ਪਰਮਾਨੰਦ ਤਬਿ ਆਏ।

ਸਾਦਰ ਅਪਨੇ ਨਿਕਟਿ ਬਿਠਾਏ ॥ ੧੪ ॥

ਬੂਝੇ 'ਦਾਤੂ ਸੁਤ ਨਹਿ ਆਯੋ?
ਕਹਾਂ ਕਾਜ ਜਿਸ ਮਹਿ ਬਿਰਮਾਯੋ।'

ਸੁਨਿ ਗੁਰ ਤੇ ਸਭਿ ਬਿਖੈ ਬਤਾਵਾ।
ਧੀਰਮੱਲ ਜਿਮ ਚਹਤਿ ਹਟਾਵਾ ॥ ੧੫ ॥

'ਹਮ ਨੇ ਕਪਟ ਜਾਨਿ ਤਿਹ ਲੀਨਿ।'
ਕਹੌ ਬਹੁਤਿ ਨਹਿ ਮਾਨਯੋ, ਚੀਨ।'

'ਅਸੀਂ ਉਸ ਦਾ ਕਪਟ ਜਾਣ ਲਿਆ ਸੀ।

'ਬੜਾ ਕਿਹਾ ਪਰ ਉਹ ਨਾਂ ਮੰਨਿਆ, ਮਾਲੂਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
ਕਿ.....।

ਨਿਸ ਮਹਿ ਦਾਤੂ ਸੁਤ ਸਮੁਝਾਯੋ।
ਚਤੁਰਾਈ ਛਲ ਸਾਥ ਹਟਾਯੋ ॥ ੧੬ ॥

ਨਿਕਟਿ ਆਪਨੇ ਰਾਖਯੋ ਤਾਂਹਿ।
-ਮੁਝ ਤੇ ਬਿਨ ਕਿਹ ਕੇ ਢਿਗ ਜਾਂਹਿ।

ਬਡੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਮੈਂ ਉਚਿਤ ਬਡਾਈ।
ਨਿਕਟਿ ਗ੍ਰੰਥ ਤੇ ਲਈ ਗੁਰਾਈ ॥ ੧੭ ॥

ਅਹੈਂ ਪਿਤਾਮਾ ਕੇਤਿਕ ਦਿਨ ਕੇ।

'ਭਾਵ ਦਾਦਾ ਜੀ ਦੀ ਉਮਰ ਥੋੜੀ ਬਾਕੀ ਹੈ।

ਮੈਂ ਪੁਜਵਾਵੋਂ ਪੁਨ ਗੁਰ ਬਨਿ ਕੇ।
ਕੌਨ ਹਟਾਇ ਸਕੈ ਗੁਰਿਆਈ।
ਗ੍ਰੰਥ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਾਥ ਮੈਂ ਪਾਈ- ॥ ੧੮ ॥

ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਬਾਕਨਿ ਕੋ ਕਹੈ।
ਗਰਬ ਬਿਸਾਲ ਰਿਦੈ ਜਿਸ ਅਹੈ।'
ਸੁਨਿ ਭਾਨਾ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਆਦਿ।
ਕਪਟ ਜਾਨਿ ਤਿਸ ਭੇ ਬਿਸਮਾਦ ॥ ੧੯ ॥

'ਦੇਖਹੁ ਕਹਾਂ ਦ੍ਰੈਸ ਉਪਜਾਯੋ।
ਮਨਮਤਿ ਤੇ ਨਿਜ ਗੁਰੂ ਬਨਾਯੋ।'
ਇਮ ਸੁਨਿ ਕੇ ਨਿਸਚੈ ਸਭਿ ਧਾਰਾ।
'ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਦੇਹਿ ਦਸਤਾਰਾ ॥ ੨੦ ॥

ਅੰਤਰ ਵਹਿਰ ਪ੍ਰਗਟ ਤਬਿ ਭਈ।
'ਬਡਿਆਈ ਲਘੁ ਸੁਤ ਕਹੁ ਦਈ।'
ਜਾਮ ਦਿਵਸ ਚਢਿਬੇ ਲਗਿ ਮਸਲਤ।
ਇਮ ਕਹਿ ਉਠੇ ਸੁਨਤਿ ਭੇ ਹਰਖਤਿ
॥ ੨੧ ॥

ਖਾਨ ਪਾਨ ਸਭਿਹਿਨਿ ਤਬਿ ਕੀਨਿ।

ਬਰਤਹਿ ਦੇਗ ਰਾਤ ਦਿਨ ਦੀਨ।

¹ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ।

ਢੇਰੇ ਦੁਪਹਿਰੇ ਠਾਨਤਿ ਤਯਾਰੀ।

ਸੁਧ ਮਸੰਦ ਲਹਿ ਸੰਗਤਿ ਸਾਰੀ ॥ ੨੨ ॥

ਫਰਸ਼ ਬਿਸਾਲ ਹੇਤੁ ਛਿਰਕਾਇਵ।

ਸਭਾ ਸਥਾਨ ਸੁੱਧ ਕਰਿਵਾਇਵ।

ਜਾਜਮ¹ ਅਰੁ ਸ਼ਤਿਰੰਜੀ ਸੰਗ।

¹ਠੇਕਿਆ ਬਸਤਰ ਫਰਸ਼ ਤੇ ਵਿਛਾਵਣ ਦਾ। [ਤੁ: ਜਾਜਮ]

ਅਵਨੀ ਤਲ ਛਾਦ੍ਯੋ ਬਹੁ ਰੰਗ ॥ ੨੩ ॥

ਜਾਮ ਦਿਵਸ ਜਬਿ ਰਹ੍ਯੋ ਨਿਹਾਰੇ।

ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਤਹਾਂ ਸਿਧਾਰੇ।

ਸ਼ੋਭਤਿ ਪੌਤ੍ਰ ਸਾਥ ਹਰਿਰਾਇ।

ਹਾਥ ਗਹੇ ਮ੍ਰਿਦੁ ਪਹੁੰਚੇ ਜਾਇ ॥ ੨੪ ॥

ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਮਸਨੰਦ ਡਸਾਈ।

ਤਿਸ ਪਰ ਥਿਰੇ ਜਾਇ ਗੋਸਾਈਂ।

ਚਮਰ ਦਾਰ ਲੇ ਚਮਰ ਢੁਰਾਏ।

ਪਠੇ ਮੇਵਰੇ ਸਕਲ ਬੁਲਾਏ ॥ ੨੫ ॥

ਸੁਭਟ ਪੰਚ ਸੈ ਲੇ ਕਰਿ ਸੰਗ।

ਆਇਵ ਜੋਧਰਾਇ ਮੁਦ ਅੰਗ।

ਪ੍ਰਥਮ ਸਭਿਨਿ ਤੇ ਪਹੁੰਚ੍ਯੋ ਭਾਨਾ।

ਸਕਲ ਸਬੰਧਨਿ ਆਵਨ ਠਾਨਾ ॥ ੨੬ ॥

ਰੂਪਾ ਆਇ ਚਰਨ ਗੁਰ ਲਾਗਾ।

ਪਰਮਾਨੰਦ ਸੁੰਦਰ ਬਡ ਭਾਗਾ।

ਜੇਤਿਕ ਪਹੁੰਚੇ ਨਿਕਟਿ ਮਸੰਦ।

ਲੇ ਲੇ ਸੰਗ ਸੰਗਤਾਂ ਬ੍ਰਿੰਦ ॥ ੨੭ ॥

ਲਗ੍ਯੋ ਦਿਵਾਨ ਮਹਾਨ ਸਥਾਨਾ।

ਖਰੇ ਜਿ ਕੰਚਨ ਦੰਡਨ ਪਾਨਾ।

ਭਾਟ ਨਕੀਬ ਗਾਵਤੇ ਜਸੁ ਕੋ।

ਸਭਿਨਿ ਪ੍ਰੇਮ ਤੇ ਪਾਇ ਦਰਸ ਕੋ ॥ ੨੮ ॥

ਭਾਨਾ ਅਧਿਕ ਪ੍ਰੇਮ ਰਸ ਪਾਗਯਾ।

ਉਠਤਿ ਭਯੋ ਲੇ ਪ੍ਰਭੁ ਕੀ ਆਗਯਾ।

ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਸੀਸ ਦਸਤਾਰ।

ਕਰੀ ਬੰਧਾਵਨ ਹਾਥ ਉਭਾਰਿ ॥ ੨੯ ॥

ਸਤਿਗੁਰ ਨਿਜ ਕਰ ਸੰਗ ਸੁਧਾਰਤਿ।

ਨਭ ਮਹਿ ਜੈ ਜੈ ਕਾਰ ਉਚਾਰਤਿ[†]।

[†]ਪਾ:-ਸ੍ਵਧਾਰਤਿ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਅਮਰਦਾਸ ਕੀ ਅੰਸੁ।

ਦਈ ਪਾਗ ਸੁੰਦਰ ਅਵਿਤੰਸੁ ॥ ੩੦ ॥

ਪੁਨਹਿ ਮਸੰਦਨਿ ਅਰਪੀ ਸਭਿਹੂੰ।

ਜੋਧਰਾਇ ਭਾ ਦੇਵਤਿ ਤਬਿਹੂੰ।

ਸਨਬੰਧੀ ਅਰੁ ਸੰਗਤਿ ਕੇਰ।

ਅਰਪਤਿ ਸਗਰੇ ਲਾਗਯੋ ਢੇਰ ॥ ੩੧ ॥

ਬਾਜਨਿ ਲਗੇ ਪੌਰ ਸ਼ਦਿਆਨੇ।

[†]ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਵਾਜੇ।

ਸੁਜਸੁ ਕਬਿੱਤਨ ਭਾਟ ਬਖਾਨੇ।

ਸ਼ੋਕ ਨਸਾਇ ਕੀਨਿ ਉਤਸ਼ਾਹੂ।

ਆਨੰਦ ਭਾ ਸਭਿ ਕੇ ਉਰ ਮਾਂਹੂ ॥ ੩੨ ॥

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਹਾਥ ਤੇ ਦਾਨ।

ਮੰਗਤਿ ਜਨਿਨਿ ਦਿਵਾਇ ਮਹਾਨ।

ਬਾਦਿਤ ਸਗਲ ਬਜਾਵਨ ਹਾਰੇ।

ਲੇ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਅਸੀਸ ਉਚਾਰੇ ॥ ੩੩ ॥

ਹਯਨਿ ਆਦਿਕਨਿ ਦਾਸ[†] ਬਿਸਾਲੇ।

[†]ਘੋੜਿਆਂ ਦੇ ਦਾਸ ਆਦਿਕ।

ਬਸਤ੍ਰ ਬਿਭੂਖਨ ਲੇ ਧਨ ਜਾਲੇ।

ਸਗਰੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਸਰਾਹੈਂ।

'ਗੁਰੂ ਪੌਤ੍ਰ ਇਹੁ ਭਾਗ ਮਹਾਂ ਹੈ' ॥ ੩੪ ॥

ਅਦਭੁਤ ਸ਼ੋਭਾ ਪਾਇ ਰਹੇ ਹੈਂ।

ਗੁਰਤਾ ਪਦ ਜਨੁ ਆਜ ਲਹੇ ਹੈਂ।

ਔਚਕ ਸਭਿਨਿ ਰਿਦੈ ਫੁਰਿ ਆਈ।

-ਜਾਨੀ ਪਰੈ ਪਾਇ ਗੁਰਿਆਈ-

॥ ੩੫ ॥

ਇਮ ਮੰਗਲ ਕਰਿ ਸ਼ੋਕ ਨਸਾਵਾ।

ਅੰਤਰ ਵਹਿਰ ਪ੍ਰਮੋਦ ਵਧਾਵਾ।

ਦੇਤਿ ਅਸੀਸਾਂ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ।

ਧੀਰ ਮੱਲ ਕੀ ਨਿੰਦ ਅਲਾਇ ॥ ੩੬ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਸੇ 'ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਪਿਤਾ ਪਾਗ ਬੰਧਾਵਨ' ਪ੍ਰਸੰਗ

ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਏਕ ਚਤਵਾਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੁ ॥ ੪੧ ॥

੪੨. [ਕੀਰਤ ਪੁਰ ਦੀਪ ਮਾਲਾ]

੪੧<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੁ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੁ>>੪੩

ਦੋਹਰਾ:

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ, ਕੇਤਿਕ
ਦਿਵਸ ਬਿਤਾਇ।

ਸਭਾ ਲਗਾਇ ਬਿਰਾਜ ਹੀ, ਗਾਵਹਿ ਸ਼ਬਦ
ਸੁਨਾਇ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਕੇਤਿਕ ਸੰਗਤਿ ਲਿਏ ਮਸੰਦ।
ਕਰਿ ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਜੁਗ ਕਰ ਬੰਦਿ।
ਹੁਕਮ ਪਾਇ ਨਿਜ ਸਦਨ ਸਿਧਾਰੇ।
ਜਹਾਂ ਕਹਾਂ ਗੁਰ ਸੁਜਸੁ ਉਚਾਰੇ ॥ ੨ ॥

ਕੇਤਿਕ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਢਿਗ ਰਹੇ।
ਦੀਪਮਾਲਾ ਕੋ ਮੇਲਾ ਲਹੇ।

-ਥੋਰੇ ਦਿਵਸ ਅਹੈਂ ਤਿਸ ਮਾਂਹਿ।
ਸੋ ਕਰਿ ਕੈ ਨਿਜ ਘਰ ਕੋ ਜਾਂਹਿ- ॥ ੩ ॥
ਕਬਿ ਕਬਿ ਸਤਿਗੁਰ ਚਢਹਿ ਤੁਰੰਗ।
ਦੇਖਹਿ ਸਤੁਦ੍ਰਵ ਤੀਰ ਤਰੰਗ।

ਮੰਦ ਮੰਦ ਹਯ ਪੰਥ ਚਲਾਵੈਂ।
ਕੂਲਹਿ ਕੂਲਾ ਬਿਲੋਕਤਿ ਜਾਵੈਂ ॥ ੪ ॥

'ਕੰਢੇ ਕੰਢੇ।

'ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਨੈਣਾਂ ਦੇਵੀ ਦੀ ਟਿੱਲਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਨੇਤ੍ਰ ਤੁੰਗ ਕੇ ਸੈਲਨਿ ਤਰੇ।
ਸੈਲ ਕਰਤਿ ਸੁੰਦਰ ਥਲ ਫਿਰੇ।
ਅਲਪ ਉਤੰਗਨਿ ਥਲ ਕੋ ਹੇਰਹਿ।

'ਉੱਚੇ ਨੀਵੇਂ।

ਕਬਿਹੂੰ ਕੰਦਰਾ ਮਹਿ ਹਯ ਪ੍ਰੇਰਹਿ ॥ ੫ ॥
ਕਹਿ ਭਾਨੇ ਕਹੁ ਸੰਗ ਚਢਾਵੈਂ।

ਚਢਹਿ ਜੋਧ ਆਨੰਦ ਉਪਜਾਵੈਂ।
ਕਿਤ ਬੈਸਹਿ ਥਲ ਨੀਕੋ ਜਾਨਿ।
ਲਗਹਿ ਸਭਿਨਿ ਕੋ ਤਹਾਂ ਦਿਵਾਨ ॥ ੬ ॥

ਬਿਧੀਚੰਦ ਬਹੁ ਕਾਰ ਸਭਾਰੀ।
ਗੁਰੂ ਸਦਨ ਕੀ ਠਾਨਹਿ ਸਾਰੀ।
ਦਿਨਪ੍ਰਤਿ ਦੇਗ ਹੋਹਿ ਅਧਿਕਾਈ।
ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਅਚਵਹਿ ਸਮੁਦਾਈ ॥ ੭ ॥

'ਸਾਰੀ (ਕਾਰ) ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਆਵਹਿ ਜਾਹਿ ਸਮੂਹ ਹਮੇਸ਼।
 ਤ੍ਰਿਪਤਹਿ ਭੋਜਨ ਦੇਗ ਅਸੇਸ਼।
 ਨਾਨਾ ਭਾਂਤਿ ਬਨਹਿ ਰਸ ਸ੍ਵਾਦ।
 ਮਿਲਹਿ ਸੰਤ ਸਿਖ ਭਨਿ ਸੰਬਾਦ ॥ ੮ ॥
 ਸਤਿਗੁਰ ਸਭਾ ਲਗਾਵਹਿ ਜਬਿ ਹੂੰ।
 ਦਰਸਹਿ ਲਘੁ ਦੀਰਘ ਮਿਲਿ ਸਭਿਹੂੰ।
 ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਗੁਰ ਮੁਖ ਤੇ ਬੈਨ।
 ਸੁਨਹਿ ਭਗਤਿ ਆਤਮ ਰਸ ਐਨ ॥ ੯ ॥
 ਗੁਰਮਤਿ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਗਨ ਹੋਇ।
 ਮਨ ਬਾਂਛਤਿ ਪੂਰਹਿ ਸਭਿ ਕੋਇ।
 ਦੀਪਮਾਲ ਦਿਨ ਨੇਰੇ ਜਾਨਿ।
 ਮੇਲਾ ਆਵਨਿ ਲਗਯੋ ਮਹਾਨ ॥ ੧੦ ॥
 ਸਫਲ ਜਨਮ ਨਿਜ ਕਰਿਬੇ ਹੇਤੁ।
 ਲਈ ਉਪਾਇਨ ਤਜੇ ਨਿਕੇਤ।
 ਬਹੁ ਦਿਨ ਕੀ ਸੰਚੀ ਗੁਰ ਕਾਰ।
 ਕੇਤਿਕ ਲੇ ਪਹੁੰਚੇ ਦਰਬਾਰ ॥ ੧੧ ॥
 ਗਾਵਤਿ ਸੁਨਤਿ ਸਿੱਖ ਗੁਰਬਾਨੀ।
 ਮਗ ਮਹਿ ਚਲਤਿ ਬਿਕਾਰਨ ਹਾਨੀ।
 ਚਹੁੰਦਿਸਿ ਤੇ ਉਮਡੇ ਨਰ ਨਾਰੀ।
 ਚਲਿ ਪਹੁੰਚੇ ਕਾਬਲ ਕੰਧਾਰੀ ॥ ੧੨ ॥
 ਖੁਰਾਸਾਨ ਅਰੁ ਬਲਖ ਬੁਖਾਰਾ।
 ਧੰਨੀ ਘੋਪ ਪਿਸ਼ੌਰ ਉਦਾਰਾ।
 ਪੁਰਿ ਮੁਲਤਾਨ ਆਇ ਕਸ਼ਮੀਰ।
 ਸਭਿ ਦੇਸ਼ਨਿ ਤੇ ਆਇ ਬਹੀਰ ॥ ੧੩ ॥
 ਠੱਠਾ ਭੱਖਰ ਪੁਰਿ ਗੁਜਰਾਤ।
 ਦੱਖਣ ਪੂਰਬ ਜਸੁ ਅਵਦਾਤ^੧।
 ਕਹਿ ਲਗਿ ਗਿਨੀਅਹਿ ਦੇਸ਼ ਬਿਦੇਸ਼।
 ਸੰਗਤਿ ਪਹੁੰਚੀ ਆਇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ॥ ੧੪ ॥
 ਦੀਪਮਾਲ ਕੋ ਦਿਨ ਜਬਿ ਆਯੋ।
 ਕਹਿ ਸਤਿਗੁਰ ਬਡ ਫਰਸ਼ ਕਰਾਯੋ।
 ਨਿਕਸਿ ਵਹਿਰ ਗੁਰ ਸਭਾ ਲਗਾਈ।
 ਚਵਰ ਢਰਤਿ ਚਾਰੂ ਚਪਲਾਈ ॥ ੧੫ ॥

^੧ਉੱਜਲ।

ਭ੍ਰਾਤ ਸਮੇਤ ਜੋਧ ਅਵਨੀਪ।
 ਬੈਠਯੋ ਬੰਦਨ ਠਾਨ ਸਮੀਪ।
 ਕੰਚਨ ਦੰਡਧਾਰਾ ਤਹਿ ਖਰੇ।
 ਭਾਟ ਨਕੀਬ ਗੁਰੂ ਜਸੁ ਕਰੇ ॥ ੧੬ ॥
 ਸਗਲ ਦੇਸ ਤੇ ਸੰਗਤਿ ਆਈ।
 ਅਨਿਕ ਉਪਾਇਨ ਅਦਭੁਤ ਲਜਾਈ।
 ਖਰੋ ਮੇਵਰੋ ਹਿਤ ਅਰਦਾਸ।
 ਲੇਤਿ ਅਕੋਰਨ ਅਰਪਤਿ ਪਾਸ ॥ ੧੭ ॥
 ਦਰਬ ਬਿਭੂਖਨ ਬਸਤ੍ਰ ਅਜਾਇਬ।
 ਉਚਿਤ ਪਹਿਰਬੇ ਸਤਿਗੁਰ ਸਾਹਿਬ।
 ਭੇਟਨ ਕੇ ਅੰਬਾਰ ਅਗਾਰੀ।
 ਲਗੇ ਸਕਲ ਵਸਤੂ ਮੁਲ ਭਾਰੀ ॥ ੧੮ ॥
 ਸੁੰਦਰ ਪਰਮਾਨੰਦ ਢਿਗ ਹੇਰੇ।
 ਚਿਤਵਤਿ ਵਧਯੋ ਪ੍ਰਤਾਪ ਵਧੇਰੇ।
 ਪੀਰੀ ਮੀਰੀ ਜੁਗਲ ਬਿਸਾਲਾ।
 ਬਰਤੀ ਭਲੇ, ਰਿਪੁਨਿ ਘਰ ਘਾਲਾ
 ॥ ੧੯ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਅਰਜਨ ਸੁਤ ਜੋਧਾ ਬਲੀ।
 ਜਗ ਬਿਸਤੀਰਤਿ ਕੀਰਤਿ ਭਲੀ।
 ਇਮ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਚਹੁ ਘਰ ਕੇ।
 ਕਰਹਿ ਬਿਚਾਰਨਿ ਗੁਨ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ
 ॥ ੨੦ ॥
 ਚਹੁ ਦਿਸ਼ਿ ਮਹਿ ਦਰਸਹਿ ਨਰ ਨਾਰੀ।
 ਕਰ ਜੋਰਤਿ ਅਰੁ ਬੰਦਨ ਧਾਰੀ।
 ਮਨੋ ਕਾਮਨਾ ਸਭਿਹਿਨਿ ਕੇਰੀ।
 ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਪੁਰਹਿ ਘਨੇਰੀ ॥ ੨੧ ॥
 ਸੁਤ ਬਿਤ ਆਦਿ ਚਾਹ ਜੇ ਆਏ।
 ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਪਾਏ ਸਮੁਦਾਏ।
 ਇਮ ਪ੍ਰਬਿਰਤ ਕੋ ਪੁਰਹਿ ਕਾਮ।
 ਅਹੈ ਸੰਤ ਜਿਨ ਚਿਤ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ॥ ੨੨ ॥
 ਸਿੱਖੀ ਬਖਸ਼ਹਿ ਭਗਤਿ ਉਪਾਵੈਂ।
 ਆਤਮ ਗਯਾਨ ਸੁਰਸ ਕੋ ਪਾਵੈਂ।

'ਚੋਬਦਾਰ।

'ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਦੇ ਕੰਮ ਪੂਰੇ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਸਭਾ ਮਝਾਰ ਹਜ਼ਾਰਹੁ ਬਿਰੇ।

ਚਹੁ ਦਿਸਿ ਮਹਿ ਸਮੂਹ ਨਰ ਖਰੇ

॥ ੨੩ ॥

ਪਿਖਹਿ ਸਰੂਪ ਹੋਹਿ ਬਲਿਹਾਰੀ।

ਦੀਰਘ ਦਰਸਨ ਦੁਖਨ ਬਿਦਾਰੀ।

^{'ਦੁਖਾਂ ਦੇ ਦੂਰ ਕਰਤਾ।}

ਮੁੱਖਯ ਮਸੰਦ ਕਿਧੌਂ ਸਿਖ ਆਏ।

ਗੁਰ ਸੁਤ ਹਿਤ ਕੀ ਬਾਤ ਚਲਾਏ ^{'ਗੁਰੂ-ਪੱਤ੍ਰ ਦੇ ਹਿਤ ਦੀ।}

॥ ੨੪ ॥

ਅਰਪਹਿ ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਦਸਤਾਰ।

ਊਪਰ ਧਰਿ ਧਰਿ ਦਰਬ ਉਦਾਰ।

ਸਤਿਗੁਰ ਨਿਕਟਿ ਬਿਠਾਇਵ ਪੋਤਾ।

ਆਤਮ ਗਯਾਨ ਮਹਾਨ ਜਿ ਪੋਤਾ ^{'ਜਹਾਜ਼।}

॥ ੨੫ ॥

ਬਹੁ ਆਦਰ ਤੇ ਕਰਹਿ ਸਨੇਹੁ।

ਜਾਨਹਿ ਹਮ ਪਾਛੈ ਗੁਰ ਏਹੁ।

ਅਜਰ ਜਰਨ ਆਦਿਕ ਗੁਨ ਭਾਰੇ।

ਜਿਨ ਮਹਿ ਲਖੀਯਤ ਹੈਂ ਸੁਭ ਸਾਰੇ

॥ ੨੬ ॥

ਨਿਕਟਿ ਸੁਹਾਵਤਿ ਹੇਰਤਿ ਬ੍ਰਿੰਦ।

ਬੈਸ ਅਲਪ ਮੁਖ ਸੁੰਦਰ ਚੰਦ।

ਗੁਰਮੁਖ ਸਿਖ ਅਨੁਮਾਨ ਕਰੰਤੇ।

ਗੁਰਤਾ ਉਚਿਤ ਬਿਦਤ ਗੁਨਵੰਤੇ ॥ ੨੭ ॥

ਜਾਨੀ ਪਰਹਿ ਗੁਰੂ ਤੇ ਪਾਛੈ।

ਤਖਤ ਬਿਰਾਜਹਿਗੇ ਦੁਤਿ ਆਛੈ।

ਕਹਿ ਲਗਿ ਕਹੌਂ ਮੇਲ ਕੀ ਬਾਤ।

ਦਰਸਹਿ ਕਰਹਿ ਸੁਜਸੁ ਅਵਦਾਤ

॥ ੨੮ ॥

ਮਨਭਾਵਤਿ ਕੀਰਤਿਪੁਰਿ ਰਹੈਂ।

ਬਹੁਰ ਗਮਨ ਨਿਜ ਘਰ ਕੋ ਚਹੈਂ।

ਗੁਰ ਤੇ ਹੋਇ ਬਿਸਰਜਨਿ ਭਲੇ।

ਨਿਜ ਨਿਜ ਦੇਸ ਬ੍ਰਿੰਦ ਸਿਖ ਚਲੇ

॥ ੨੯ ॥

ਜਾਨਿ ਜੋਧ ਕੋ ਪ੍ਰੇਮ ਬਿਸਾਲਾ।
 ਰਾਖਯੋ ਅਪਨੇ ਨਿਕਟਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ।
 ਤਿਮ ਭਾਈ ਰੂਪਾ ਢਿਗ ਰਹਯੋ।
 ਦਰਸਨ ਕੋ ਅਨੰਦ ਨਿਤ ਲਹਯੋ ॥ ੩੦ ॥
 ਭਾਨੇ ਕੋ ਕਰਿ ਮ੍ਰਿਦੁਲ ਦਿਲਾਸਾ।
 ਰਾਖਤਿ ਭਏ ਗੁਰੂ ਨਿਜ ਪਾਸਾ।
 ਅਪਰ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰੇਮੀ ਬਹੁ ਰਹੇ।
 ਜਿਨਹੁ ਪਰਮਪਦ ਬਾਂਛਤਿ ਅਹੇ ॥ ੩੧ ॥
 ਗੁਰ ਸੰਗਤਿ ਤੇ ਹਤਿ ਅੱਗਯਾਨ।
 ਸਿੱਖੀ ਉਪਜੈ ਰਿਦੈ ਮਹਾਨ।
 ਅਨਿਕ ਬਿਕਾਰਨ ਕੋ ਪਰਹਰਿ ਕੈ।
 ਰਿਦੈ ਮੁਕਰ ਕਹੁ' ਨਿਰਮਲ ਕਰਿ ਕੈ 'ਰਿਦੈ ਰੂਪ ਸੀਸੇ ਨੂੰ।

॥ ੩੨ ॥

ਅਪਨ ਸਰੂਪ ਜਾਨਿ ਕਰਿ ਲੇਤਿ।
 ਮਨ ਕੋ ਰੋਕਤਿ ਹੋਇ ਸੁਚੇਤ।
 ਬਿਧਿ ਪ੍ਰਪੰਚ ਕੋ' ਕੂਰਾ ਜਾਨਹਿ। 'ਬਿਧਾਤਾ ਦੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ।
 ਯਾਂ ਤੇ ਰਾਗ ਦ੍ਰੈਖ ਜੁਗ ਹਾਨਹਿ ॥ ੩੩ ॥

ਇਹ ਦੋਨਹੁ ਜਬਿ ਮਨ ਤੇ ਹਨੇ।
 ਮਤਸਰ ਆਦਿ ਕੌਨ ਤਬਿ ਜਨੇ।
 ਸਤਿ, ਸੰਤੋਖ, ਸ਼ਾਂਤਿ ਜਬਿ ਨਿਪਜੈ।
 ਸੁਗਮ ਗਯਾਨ ਕੋ ਰਸ ਉਰ ਉਪਜੈ
 ॥ ੩੪ ॥

ਸਿੱਧ ਅਸ਼ਟਦਸ਼ ਔਚਕ ਆਇ।
 ਬਿਰੈਂ ਅਗਾਰੀ ਮਨ ਬਿਰਮਾਇ।
 ਨਿਜ ਨਿਜ ਸ਼ਕਤਿ ਜਨਾਵਹਿ ਸੋਇ।
 ਜਿਮ ਚਾਹਹਿ ਸੋ ਤਤਛਿਨ ਹੋਇ ॥ ੩੫ ॥
 ਨਭ ਕੋ ਚਢਨ, ਪਤਾਲ ਸਿਧਾਵਨ।
 ਮੇਰੁ ਮਨਿੰਦ ਸਰੀਰ ਬਨਾਵਨਿ।
 ਅਣੁ ਤੇ ਅਣੁ' ਤਤ ਛਿਨ ਬਨਿ ਜਾਵਨਿ। 'ਭਾਵ ਛੋਟੇ ਤੋਂ ਛੋਟਾ।

॥ ੩੬ ॥

ਤਿਨ ਕੋ ਗੁਰ ਸਿਖ ਨਹਿ ਸਨਮਾਨਹਿ।

ਅੰਤਰ ਬ੍ਰਿਤੀ ਮਹਾਂ ਸੁਖ ਠਾਨਹਿ।
 ਨਿਸ ਦਿਨ ਠਾਢੀ ਰਹਤਿ ਅਗਾਰੀ।
 ਅਸ ਗੁਰਮਤਿ ਅਤਿ ਚਿਤ ਹਿਤਕਾਰੀ

॥ ੩੭ ॥

ਰਹੈਂ ਸਿੱਖ ਗੁਰ ਢਿਗ ਬਡ ਭਾਗੇ।
 ਪਗ ਪੰਕਜ ਕੇ ਪ੍ਰੇਮਹਿ ਪਾਗੇ।
 ਸੱਤਿਨਾਮ ਜਾਚਹਿ ਕਰਿ ਅਰਜੀ।
 ਅਜਰ ਜਰਨ ਬਰਤਹਿ ਗੁਰ ਮਰਜੀ

॥ ੩੮ ॥

ਐਸੇ ਸਿੱਖ ਰਹੈਂ ਗੁਰ ਪਾਸ।
 ਅਪਰ ਮੇਲ ਸਭਿ ਗਯੋ ਅਵਾਸ।
 ਪਾਇ ਕਾਮਨਾ ਸੁਜਸੁ ਉਚਾਰੈਂ।
 ਦੇਸ਼ ਬਿਦੇਸ਼ਨਿ ਮਹਿ ਬਿਸਤਾਰੈਂ ॥ ੩੯ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਸੇ 'ਦੀਪਮਾਲਾ ਮੇਲਾ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਦੋਇ
 ਚਤਵਾਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥ ੪੨ ॥

੪੩. [ਸ੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ]

੪੨<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੪੪

ਦੋਹਰਾ:

ਥਿਰਹਿ ਗੁਰੂ ਸਭਿ ਸਭਾ ਮਹਿ, ਸ਼ਬਦ
ਸੁਨਹਿ ਬਿਚ ਰਾਗ।
ਜਿਨ ਤੇ ਮਨ ਪਾਵਨ ਬਨੈ, ਉਪਜੈ ਪ੍ਰਭੁ
ਅਨੁਰਾਗ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਭਗਤਿ, ਗਿਆਨ, ਬੈਰਾਗ, ਬਿਬੇਕ।
ਨਿਗੁਨ ਸਗੁਨ ਕੀ ਆਤਮ ਟੇਕ¹।
ਇਤਯਾਦਿਕ ਚਰਚਾ ਸੰਗ ਭਾਨੇ।
ਸੁਨਤਿ ਜੋਧ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਖਾਨੇ ॥ ੨ ॥
ਰੂਪੇ ਆਦਿ ਸਿੱਖ ਬਹੁ ਸੁਨੈ।
ਗੁਰ ਉਪਦੇਸ਼ ਰਿਦੈ ਪੁਨ ਗੁਨੈ।
ਸਤਿਸੰਗਤਿ ਕੀ ਪੰਗਤਿ ਹੋਤਿ।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨ ਕੋ ਰਿਦੈ ਉਦੋਤਿ ॥ ੩ ॥
ਮੁਕਤਿ ਉਚਿਤ ਨਰ ਭਏ ਅਨੇਕ।
ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਤੇ ਪਾਇ ਬਿਬੇਕ।
ਬਿਤੀ ਸਰਦ¹, ਹਿਮ ਰਿਤੁ² ਪੁਨ ਆਈ।

¹ਨਿਰਗੁਣ ਤੇ ਸਰਗੁਣ ਦਾ ਮੂਲ ਇਕ ਆਤਮਾ ਹੈ।¹ਸਰਦ ਰਿਤੁ = ਅੱਸੂ ਕੱਤਕ ਦੇ ਮਹੀਨੇ। ²ਹਿਮ ਰਿਤੁ = ਮੱਘਰ ਪੋਹ।

ਪਾਰਾ ਪਰਹਿ ਜਗਤ ਅਧਿਕਾਈ ॥ ੪ ॥
ਕੀਰਤਪੁਰਿ ਹੀ ਸਤਿਗੁਰ ਬਾਸੇ।
ਭਏ ਸ਼ਾਂਤਿ ਚਿਤ ਸੁਜਸੁ ਪ੍ਰਕਾਸੇ।
ਸੱਤ੍ਰ ਤੁਰਕ ਲਾਖਹੁ ਰਣ ਮਾਰੇ।
ਅਰੇ ਆਇ ਸਗਰੇ ਸੋ ਹਾਰੇ ॥ ੫ ॥
ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਸੰਗ ਬਹੁ ਨੇਹੂ।
ਮ੍ਰਿਦੁਲ ਬਾਕ ਤੇ ਕਰਤਿ ਅਛੇਹੂ।
ਨਿਸ ਦਿਨ ਨਿਜ ਸਮੀਪ ਹੀ ਰਾਖੈ।
ਪ੍ਰਿਥਕ ਹੋਨ ਕੋ ਕਬਹੁ ਨ ਕਾਖੈ ॥ ੬ ॥
ਸਦਨ ਥਿਰਹਿ ਤੋ ਬੈਠਹਿ ਤੀਰ।
ਜੇ ਕਰਿ ਚਢਹਿ ਕਬਹਿ ਗੁਰ ਧੀਰ।
ਹਯ ਚਢਾਇ ਕਰਿ ਸੰਗ ਲਿਜਾਵੈ।
ਸਿਵਕਾ ਚਢੈ ਤ ਸਾਥ ਚਢਾਵੈ ॥ ੭ ॥

ਸਤ੍ਰਦ੍ਰਵ ਕੂਲ ਸੈਲ ਕੋ ਜਾਇੰ।
 ਕੈ ਸੈਲਨਿ ਕੇ ਸ਼ਿਖਰ ਸਿਧਾਇੰ।
 ਹੇਰਤਿ ਕਬਹੂੰ ਕੰਦਰਾ ਬਿਚਰਤਿ।
 ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਸੰਗ ਰਹਿ ਜਿਤ ਕਿਤ
 ॥ ੮ ॥

ਸੁੰਦਰ ਬਸਤ ਅਨਿਕ ਪਹਿਰਾਵੈਂ।
 ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਭੂਖਨਿ ਬਨਿਵਾਵੈਂ।
 ਪਹਿਰਾਵੈਂ ਕਰਿ ਪ੍ਰੇਮ ਘਨੇਰੇ।
 ਸ਼ੋਭਤਿ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਬਡੇਰੇ ॥ ੯ ॥
 ਸੂਰਜ ਮਲ ਬੈਠਹਿ ਬਹੁ ਪਾਸ।
 ਨਾਂਹਿ ਤ ਅਪਨੇ ਬਸੈਂ ਅਵਾਸ।
 ਕਬਿ ਕਬਿ ਆਵਹਿ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ।
 ਕਰਹਿ ਸਭਿਨਿ ਤੇ ਇਨ ਬਹੁ ਆਦਰ
 ॥ ੧੦ ॥

ਨਹਿ ਬੋਲਹਿ ਬਹੁ ਧਾਰਹਿ ਮੋਨ।
 ਜਗ ਬਿਵਹਾਰ ਨ ਜਾਨਹਿ ਕੋਨ।
 ਅੰਤਰ ਬ੍ਰਿਤੀ ਮਸਤ ਕੀ ਨਜਾਈਂ।
 ਸਭਿ ਜਾਨਹਿ, -ਇਹਾ ਲਖਹਿ ਨ ਕਾਈ- 'ਭਾਵ ਸ੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ।
 ॥ ੧੧ ॥

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਹੋਇ ਇਕੰਤ।
 ਕਿਧੋਂ ਬਹੁਤ ਨਰ ਮਹਿ ਭਗਵੰਤ।
 ਬਾਸਰ ਬੀਸ ਪਚੀਸਨਿ ਬਿਖੈ।
 ਜਬਿ ਚਿਤ ਹੁਇ -ਪਿਤ ਦਰਸਨ ਪਿਖੈ- 'ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸਨ ਕਰਾਂ' (ਤਦ).....।
 ॥ ੧੨ ॥

ਸਨੈ ਸਨੈ ਚਲਿ ਪਾਇਨਿ ਧਰਤਿ। 'ਚਰਨ ਧਰਦੇ।
 ਲਾਜ ਸਹਿਤ ਦ੍ਰਿਗ ਨੀਚੇ ਕਰਤਿ।
 ਗੁਰ ਪਗ ਪੰਕਜ ਬੰਦਹਿ ਜਾਇ।
 ਹਾਥ ਜੋਰ ਕਰਿ ਗ੍ਰੀਵ ਨਿਵਾਇ ॥ ੧੩ ॥
 ਪੁੱਤ੍ਰ ਸਧੀਰਜ ਪਿਖਿ ਗੰਭੀਰ।
 ਸਾਦਰ ਬੋਲਿ ਬਿਠਾਵਹਿ ਤੀਰ।
 ਕਬਿਹੂੰ ਜਾਨੂ ਲੇਤਿ ਉਚਾਇ।
 'ਬੇਠਹੁ ਨਿਕਟਿ' ਸਥਾਨ ਬਤਾਇ ॥ ੧੪ ॥

ਕਬਿਹੂੰ ਗਹਿ ਕਰਿ ਭੁਜਾ ਬਿਠਾਵੈਂ।
 ਸਨਮਾਨਹਿ ਸੁਤ ਕੋ ਦਰਸਾਵੈਂ।
 ਪਿਖਹਿ ਨਾਨਕੀ ਕਬਿ ਘਰ ਮਾਂਹੀ।
 ਆਦਰ ਦੇਤਿ ਬਿਠਾਵੈਂ ਤਾਂਹੀ ॥ ੧੫ ॥
 ਰਿਦੈ ਬਿਚਾਰੈ - ਇਹ ਸੁਤ ਮੇਰੇ।
 ਲਖਹਿ ਨ ਜਗ ਬਿਵਹਾਰ ਬਡੇਰੇ।
 ਕਿਹ ਸੋ ਪਯਾਰ ਨ ਬੈਠਹਿ ਬੋਲਹਿ।
 ਨਹੀਂ ਚਤਰ ਮਤ ਏਕਲ ਡੋਲਹਿ ॥ ੧੬ ॥
 ਘਰ ਮਹਿ ਬੈਠਿ ਇਕਾਂਕੀ ਰਹੈ।
 ਕਿਹ ਮਸੰਦ ਸੋ ਮੇਲ ਨ ਲਹੈ।
 ਪੱਖ ਪਾਤ ਕਾਹੂੰ ਸੰਗ ਨਾਂਹੀ।
 ਲੈਬੋ ਦੈਬੋ ਕਰੈ ਨ ਕਾਂਹੀ ॥ ੧੭ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜਾਨਹਿ ਸਾਰਾ।
 ਸਭਿ ਘਰ ਕੋ ਬਿਵਹਾਰ ਸੰਭਾਰਾ।
 ਤਿਸ ਕੋ ਭੀ ਆਦਰ ਨਹਿ ਏਤੋ।
 ਮਮ ਲਘੁ ਸੁਤ ਕੋ ਠਾਨਤਿ ਜੇਤੋ ॥ ੧੮ ॥
 ਸੋ ਪਰਲੋਕ ਗਏ ਅਬਿ ਪਾਛੈ।
 ਸੂਰਜਮਲ ਜਾਨਤਿ ਮਤਿ ਆਛੈ।
 ਘਰ ਕੀ ਕਾਰ ਕਰਤਿ ਸਭਿ ਭਾਵਤਿ।
 ਅਪਨਿ ਪਿਤਾ ਕੋ ਭਲੇ ਰਿਝਾਵਤਿ
 ॥ ੧੯ ॥
 ਅਣੀਰਾਇ ਕੀ ਬਾਤ ਕਹਾਂ ਹੈ।
 ਜਨਮਤਿ ਹੀ ਜੋ ਮਸਤ ਮਹਾਂ ਹੈ।
 ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਸੰਨ ਪੌਤ੍ਰ ਪਰ ਰਹੈਂ।
 ਨਿਸਦਿਨ ਪ੍ਰੀਤਿ ਸਹਿਤ ਹੀ ਲਹੈਂ
 ॥ ੨੦ ॥
 ਮਮ ਸੁਤ ਕੋ ਆਦਰ ਕਜੋਂ ਕਰੈਂ।
 ਇਹ ਕੁਛ ਭੇਦ ਨ ਜਾਨਜੋ ਪਰੈ-।
 ਰਿਦੈ ਬਿਚਾਰਤਿ ਦਿਨਨਿ ਬਿਤੰਤਿ।
 -ਬੁਝਹੁ ਕਬਹਿ? ਕੰਤ ਭਗਵੰਤ-
 ॥ ੨੧ ॥
 ਇਕ ਬਾਸਰ ਸਤਿਗੁਰ ਘਰ ਮਾਂਹੀ।

ਬੈਠੀ ਹੁਤੀ ਨਾਨਕੀ ਪਾਹੀ।
 ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਤਬਿ ਚਲਿ ਆਏ।
 ਪਿਤ ਗੁਰ ਦਰਸਨ ਕਰਨਿ ਲਲਚਾਏ

॥ ੨੨ ॥

ਸਾਦਰ ਨਿਕਟਿ ਬਿਠਾਵਨ ਕੀਨਿ।
 ਬੰਦਨ ਕਰਤਿ ਗਹੀ ਭੁਜ ਪੀਨ।
 ਬੈਠੇ ਤਰੇ ਬਿਲੋਚਨ ਕਰੇ।
 ਪਿਤਾ ਨਿਕਟਿ ਨਹਿ ਉਚ ਨਿਹਰੇਂ

॥ ੨੩ ॥

ਲਖਿ ਅਵਕਾਸ਼^੧ ਇਕਾਂਕੀ ਕੰਤ।
 ਕਹਤਿ ਨਾਨਕੀ 'ਸੁਨਿ ਭਗਵੰਤ !
 ਸਭਿ ਤੇ ਲਘੁ ਨੰਦਨ ਇਹੁ ਮੇਰੇ।
 ਜਿਸ ਕੋ ਸੂਧ ਸੁਭਾਵ ਬਡੇਰੇ ॥ ੨੪ ॥
 ਪੁੱਤ੍ਰ ਆਪ ਕੇ ਅਪਰ ਬਡੇਰੇ।
 ਚਿਤ ਜਾਨਤਿ ਬਿਵਹਾਰ ਘਨੇਰੇ।
 ਘਰ ਕੇ ਕਾਰ ਸੰਭਾਰਨ ਕਰੇ।
 ਲੇਰਿ ਰੁ ਦੇਨਿ ਜਥੇਚਿਤ ਧਰੇ ॥ ੨੫ ॥
 ਸਰਬ ਪ੍ਰਕਾਰਨਿ ਚਹਤਿ ਬਡਾਈ।
 ਮਿਲਹਿ ਮਸੰਦ ਜਿਨਹੁ ਸਮੁਦਾਈ।
 ਇਹ ਮਮ ਸੁਤ ਨਹਿ ਜਾਨਤਿ ਕੋਈ।
 ਰਹਤਿ ਇਕਾਂਕੀ ਤੂਸ਼ਨਿ ਹੋਈ ॥ ੨੬ ॥
 ਤੁਮ ਸਨਮਾਨਹੁ ਸਭਿ ਤੇ ਘਨੇ।
 ਕਾਰਨ ਕਹਾਂ ਸੁਮਤਿ ਲਖਿ ਮਨੋ^੧।

^੧ਇਕਾਂਤ।

^੧ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ? (ਕੀਹ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਕੋਈ)
 ਸੁਮਤੀ ਮਨ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਹੈ। (ਅ) (ਆਪ ਦੀ) ਸੁਮਤੀ
 ਨੂੰ ਮੈਂ ਮਨ ਵਿਚ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ।

ਮੁਝ ਮਨ ਸੰਸੈ ਹੋਤਿ ਸਦਾਈ।
 ਰਹੀ ਬਿਚਾਰ ਨ ਜਾਨਯੋ ਜਾਈ ॥ ੨੭ ॥
 ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹੁ ਅਬਿ ਸਾਚ ਬਤਾਵਹੁ।
 ਕਿਮ ਸਨਮਾਨਹੁ ਭੇਵ ਬੁਝਾਵਹੁ।
 ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਮੁਸਕਾਏ।
 ਸੁਤ ਕੀ ਦਿਸ਼ਾ ਬਿਲੋਚਨ ਲਾਏ ॥ ੨੮ ॥
 ਪਿਖਿ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਬਖਾਨਾ।
 'ਕਹਾਂ ਭੋਲੀਏ ! ਭੇਵ ਪਛਾਨਾ।

ਅਜਰ ਜਰਨ ਉਰ ਧੀਰ ਧੁਰੰਧਰ।

'ਅਜਰ ਨੂੰ ਜਰਨ ਵਾਲੇ ਹਿਰਦੇ ਦੇ ਧੀਰ ਤੇ (ਸਾਰੇ ਸੁਭ ਗੁਣਾਂ ਦੇ) ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ। [ਸੰਸ: ਧੁਰੰਧਰ = ਭਾਰ ਚਾਣ ਵਾਲਾ+ਸੁਭ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਧਾਰਨ ਵਾਲਾ]

ਇਸ ਮਨਿੰਦ ਨ ਅਪਰ ਜਗ ਅੰਦਰ

॥ ੨੯ ॥

ਇਕ ਤੋਂ ਇਹ ਗਨ ਮਾਨਨ ਠੌਰ।

'ਇਕ ਤਾਂ ਇਸ ਗੁਣ ਕਰਕੇ ਸਤਿਕਾਰ ਜੋਗ ਹਨ।

ਸੁਨਹੁ ਦੂਸਰੇ ਕਾਰਨ ਔਰ।

ਇਸ ਕੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਹੋਹਿ ਬਲਵੰਡ।

ਤੇਜ ਪ੍ਰਚੰਡ ਝੁੰਡ ਖਲ ਖੰਡ। ॥ ੩੦ ॥

'ਸਮੂਹ ਦੁਸ਼ਟਾਂ ਦਾ ਨਾਸ਼ਕ।

ਚੰਡ ਮੁੰਡ ਬਡ ਸ਼ੱਤ੍ਰੁ ਬਿਹੰਡ।

'ਨਾਸ਼ ਕਰੇਗਾ।

ਘਾਲਹਿ ਸੰਘਰ ਘੋਰ ਘਮੰਡ।

ਜਗਤ ਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਕੇਰਾ।

ਨਾਮ ਕਰਹਿ ਉੱਜਲ ਬਹੁਤੇਰਾ ॥ ੩੧ ॥

ਮਹਾਂ ਪੁਰਖ ਬਡ ਤੇਜ ਅਮੰਦ।

ਦੇਗ ਤੇਗ ਕੇ ਧਨੀ ਬਿਲੰਦ।

ਗੁਰਨਿ ਪ੍ਰਤਾਪ ਬਿਸਾਲ ਵਧਾਵਹਿ।

ਚਹੁੰਕੁੰਟਨਿ ਪਰ ਛਾਯਾ ਛਾਵਹਿ ॥ ੩੨ ॥

ਤਿਨ ਕੇ ਜਨਮ ਹੋਨਿ ਕਰਿ ਘਰ ਮੈਂ।

ਮਾਨਨੀਯ ਇਹ ਸਭਿ ਸੁਰ ਨਰ ਮੈਂ।

ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਿ ਬਡੋ ਸਭਿਨਿ ਤੇ।

ਕਰਿ ਆਦਰ ਮ੍ਰਿਦੁ ਕੇ ਹਮ ਭਨਤੇ

॥ ੩੩ ॥

ਸੁਨਤਿ ਅਨੰਦ ਨਾਨਕੀ ਹੋਈ।

ਬੰਦਨ ਕੀਨ ਬੰਦਿ ਕਰ ਦੋਈ।

-ਸੁਤ ਕੇ ਸੁਤਾ ਗੁਨ ਨਿਧ ਹੁਇ- ਸੁਨਯੋ। 'ਪੋਤ੍ਰਾ।

-ਬਨਹਿ ਸਾਚ ਇਨ ਕੋ, ਜਿਮ ਭਨਯੋ

॥ ੩੪ ॥

ਅਤਿ ਪ੍ਰਤਾਪ ਜੁਤਿ ਬਲੀ ਬਿਸਾਲਾ।

ਸਕਲ ਦਿਸ਼ਾ ਮਹਿ ਕਰਹਿ ਉਜਾਲਾ।

ਅਧਿਕ ਬਿਭੂਤਿ ਮੋਹਿ ਘਰ ਆਵਹਿ।

ਪੋਤ੍ਰਾ ਸਭਿ ਸਮਾਜ ਬਿਰਧਾਵਹਿ-

॥ ੩੫ ॥

ਜਬਿ ਤੇ ਸੁਧਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੁਨਾਈ।

ਭਈ ਪ੍ਰਫੁੱਲਿਤਿ ਅੰਗ ਨ ਮਾਈ।
 ਰਹੀ ਪ੍ਰਤੀਖਤਿ ਭਈ ਅਨੰਦ।
 ਹੋਹਿ ਪੌਤ੍ਰ ਕਬਿ ਬਾਂਹਿ ਬਿਲੰਦ^੧ ॥ ੩੬ ॥ 'ਮਹਾਂ ਬਲੀ।
 ਜਬਿ ਜਨਮੈਂ ਦਸਮੇ ਪਤਿਸ਼ਾਹੂ।
 ਦੇਖਿ ਅਨੰਦਤਿ ਬਹੁ ਮਨ ਮਾਂਹੂ।
 ਪਤਿ ਕੋ ਬਚ ਸਿਮਰਤ ਹੀ ਰਹੀ।
 ਜਜੋਂ ਜਜੋਂ ਵਧਿ ਪ੍ਰਤਾਪ ਭਾ ਮਹੀ^੨ 'ਧਰਤੀ ਤੇ।
 ॥ ੩੭ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਤਬੈ।
 ਦੂ ਘਟਕਾ ਬੈਠੇ ਸੁਨਿ ਸਬੈ।
 ਬੰਦਨ ਕਰਿ ਨਿਜ ਥਾਨ ਪਧਾਰੇ।
 ਪੌਢਿ ਕੀਨਿ ਬਿਸਰਾਮ ਸੁਖਾਰੇ^੩ ॥ ੩੮ ॥

^੧ਇਥੇ ਆਕੇ ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰਸੰਗ ਆਦਿ ਅੰਤ ਮਿਲਾਏ ਦੇ ਗੁਰੂ ਹਰਿਰਾਇ ਜੀ ਦੇ ਸੱਤਾਂ ਵਿਆਹਾਂ ਦਾ ਇਕ ਅਮੋਲਵਾਂ ਅੰਸੂ ਇੱਕ ਨੁਸਖੇ ਵਿਚ ਦੇਖਣ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ। ਪੁਰਾਤਨ ਲਿਖਤੀ ਤੇ ਛਾਪੇ ਦੇ ਅਤੇ ੧੯੧੮ ਦੇ ਨੁਸਖੇ ਵਿਚ ਇਹ ਪ੍ਰਸੰਗ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਲਿਖਤੀ ਨੁਸਖੇ ਵਿਚ; ਜੋ ਬਹੁਤ ਮਗਰੋਂ ਦਾ ਹੈ, ਮਗਲਰੇ ਸਫਿਆਂ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਚੋਂ ਵਿਲੱਖਣ ਡਾਢੀ ਸਿਥਲ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਦੋ ਪਤਰੇ ਮਗਰੋਂ ਲਿਖ ਕੇ ਪਾਏ ਹੋਏ ਹਨ, ਜੋ ਸਪਸ਼ਟ ਆਖੇਪਕ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਫਿਆਂ ਤੇ ਅੰਗ ਬੀ ਨਹੀਂ ਦਿਤੇ। ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅੰਗ ੫੫੭ ਤੋਂ ਬਾਦ ਦੇ ਪੱਤਰੇ ਆਖੇਪਕ ਬਿਨ ਅੰਗੇ ਆਕੇ ਫਿਰ ਅਸਲੀ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ੪੪੮ ਪੜ੍ਹਾਂਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਕ ਪੱਤਰਾ ਕੱਟ ਕੇ ਵਿਚ ਜੋੜਿਆ ਹੈ। ਰੱਤੀ ਭਰ ਸੰਸਾ ਉਸ ਦੇ ਆਖੇਪਕ ਹੋਣ ਦਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ, ਕਿਸੇ ਐਸੇ ਨੁਸਖੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਪਾਠਕ ਦੇਖਕੇ ਧੋਖਾ ਨਾ ਖਾਏ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਸੇ 'ਸ੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਤੀਨ ਚਤਵਾਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥ ੪੩ ॥

੪੪. [ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਸੁੰਦਰਸਾਹ ਪ੍ਰਲੋਕ]

੪੩<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੪੫

ਦੋਹਰਾ:

ਰਾਇ ਜੋਧ ਰਾਮਾ ਰਹਜੋ, ਧਰਮਾ ਸਤਿਗੁਰ
ਤੀਰ।

ਸਾਹਿਬ ਭਾਨਾ ਤਤਬਿਤਾ, ਅਪਰ ਕਿਤਿਕ
ਸਿਖ ਭੀਰ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਪਰਮਾਨੰਦ ਅਰੁ ਸੁੰਦਰ ਰਹਜੋ।
ਗੁਰ ਸਮੀਪਤਾ ਕੋ ਸੁਖ ਲਹਜੋ।
ਬਾਕ ਬਿਲਾਸ ਅਨਿਕ ਬਿਧਿ ਹੋਤਿ।
ਭਗਤਿ ਗਿਆਨ ਕੋ ਅਨੰਦ ਉਦੋਤ ॥ ੨ ॥

ਨਾਨਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਗੁਰੂ ਸੰਗ ਕਰੈਂ।
ਸੁਨਹਿ ਭਲੇ ਉਰ ਅਨੰਦ ਧਰੈਂ।
ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਗੁਰ ਸੇਵ ਕਮਾਵੈ।
ਸੁਭਟ ਤੁਰੰਗਨਿ ਕੀ ਸੁਧ ਪਾਵੈ ॥ ੩ ॥
ਲੇਨਿ ਦੇਨਿ ਕੋ ਬਡ ਬਿਵਹਾਰ।
ਚਲਹਿ ਦੇਗ ਅਨਤੋਟ ਅਹਾਰ।
ਗੁਰ ਕੇ ਅੰਤਹਿਪੁਰ ਪਹੁੰਚਾਵਨ।
ਬਸਤ੍ਰ ਬਿਭੂਖਨ ਜੋ ਮਨ ਭਾਵਨ ॥ ੪ ॥
ਗੁਰ ਮਰਜੀ ਕੋ ਲਖਿ ਇਕ ਬੇਰ।
ਤਿਸੀ ਰੀਤਿ ਬਰਤਹਿ ਨਿਤ ਹੇਰਿ।
ਲਾਲਚੰਦ ਨਿਜ ਨੰਦਨ ਭਾਯੋ।
ਨਿਸ ਦਿਨ ਗੁਰ ਸੇਵਾ ਮਹਿ ਲਾਯੋ ॥ ੫ ॥
ਜਨਮ ਮਰਨ ਨਿਤ ਭਵਜਲ ਫੇਰਾ।
ਸਿੱਖੀ ਮਗ ਚਲਿ ਸਕਲ ਨਿਬੇਰਾ।
ਰਣ ਕੋ ਕਰਤਿ ਰਿਪੁਨਿ ਕਹੁ ਜੇਤਾ^੧।

^੧ਜਿੱਤਕੇ।

ਆਨੰਦ ਲਹਜੋ ਮਹਾਂ ਤਤਬੇਤਾ ॥ ੬ ॥
ਚਿਰੰਕਾਲ ਗੁਰ ਭਗਤਿ ਕਮਾਈ।
ਦਰਸਨ ਠਾਨਤਿ ਬੈਸ ਬਿਤਾਈ।
ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਬਾਕ ਸੁਨਤਿ ਸੁਖੁ ਮਾਨਿ।
ਕਰੇ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ ਦ੍ਰਿਗ ਅਰੁ ਕਾਨ ॥ ੭ ॥
ਸਫਲ ਸੀਸ ਪਦ ਬੰਦਨ ਧਰਤਿ।

ਤਿਮ ਹਾਥਨਿ ਤੇ ਸੇਵਾ ਕਰਤਿ।
 ਗੁਰ ਕਾਰਜ ਮਹਿ ਇਤ ਉਤ ਚਲੇ।
 ਕੀਨਸਿ ਚਰਨ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ ਭਲੇ ॥ ੮ ॥
 ਸੇਵਤਿ ਸਗਰੀ ਬੈਸ ਬਿਤਾਈ।
 ਧੰਨ ਜਨਮ ਕਰਿ ਕੈ ਗਤਿ ਪਾਈ।
 ਭਯੋ ਬ੍ਰਿਧ ਗੁਰ ਦਰਸ ਨਿਹਾਰਤਿ।
 ਸਰਬ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸ਼ਕਤਿ ਕੋ ਧਾਰਤਿ ॥ ੯ ॥
 ਅੰਤ੍ਰਜਾਮਤਾ ਆਦਿਕ ਭਈ।
 ਗੁਰ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਤੇ ਗਤਿ ਮਤਿ ਲਈ। 'ਮੋਖ ਦੀ ਰੀਤੀ।
 ਸਗਲ ਆਰਬਲ ਬਿਤੀ ਪਛਾਨੀ।
 ਅੰਤ ਗਤੀ ਅਪਨੀ ਮਨ ਜਾਨੀ ॥ ੧੦ ॥
 ਸੁੰਦਰ ਸ਼ਾਹੁ ਸੰਗ ਤਕਰਾਰ। 'ਇਕਰਾਰ।
 ਪਹੁੰਚਨਿ ਤਿਸ ਕੇ ਨਿਕਟਿ ਪਧਾਰਿ।
 ਚਿਤ ਮੈਂ ਸਮੁਝਿ ਗੁਰ ਢਿਗ ਆਇਵ।
 ਹਾਥ ਜੋਰ ਕਰਿ ਬਿਨੈ ਅਲਾਇਵ ॥ ੧੧ ॥
 ਲਾਲਚੰਦ ਚੰਦ ਕੋ ਪਾਸ ਬਿਠਾਇ।
 'ਸਭਿ ਕਿਛੁ ਆਪ ਲਖਹੁ ਸੁਖਦਾਇ।
 ਤਉ ਬੂਝਿਬੇ ਹੇਤੁ ਗੁਸਾਈ !
 ਕਹੌਂ, ਬੈਸ ਮਮ ਸਕਲ ਬਿਤਾਈ ॥ ੧੨ ॥
 ਅੰਤ ਸਮਾ ਪਹੁੰਚਯੋ ਅਬਿ ਆਇ।
 ਤਜੌਂ ਦੇਹਿ ਤੁਮਰੇ ਗੁਨ ਗਾਇ।
 ਇਸ ਮਹਿ ਏਕ ਹੇਤੁ ਹੈ ਔਰ।
 ਸੁੰਦਰ ਸ਼ਾਹੁ ਬਸਹਿ ਜਿਸ ਠੌਰ ॥ ੧੩ ॥
 ਹੁਕਮ ਆਪ ਕੋ ਲੇ ਤਹਿ ਜਾਊਂ।
 ਤਹਿ ਤਨ ਤਜਿ ਪਰਲੋਕ ਸਿਧਾਊਂ।
 ਕਰਿ ਆਯੋ ਤਿਹ ਸੋਂ ਤਕਰਾਰ।
 -ਮਿਲ ਦੋਨਹੁ ਇਕ ਥਲ ਨਿਰਧਾਰ
 ॥ ੧੪ ॥
 ਏਕ ਸਮੈ ਤਜਿ ਦੋਨਹੁ ਦੇਹਿ।
 ਗਮਨਹਿ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਗ੍ਰੇਹ-।
 ਸੋ ਅਬਿ ਚਹੌਂ ਕਰਯੋ ਮੈਂ ਸਾਚਾ।
 ਪਹੁੰਚਨਿ ਮਹਿ ਤਹਿ ਚਿਤ ਹਿਤ ਰਾਚਾ

॥ ੧੫ ॥

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਸੁਨਿ ਮੁਸਕਾਏ।

'ਨਿਜ ਤਜਾਰੀ ਕਰਿ ਹਮ ਢਿਗ ਆਏ।

ਕਹਯੋ ਬਾਕ ਸੋ ਸਾਚ ਕਰੀਜੈ।

ਸੁੰਦਰ ਸ਼ਾਹੁ ਮਿਲਹੁ ਸੰਗ ਲੀਜੈ ॥ ੧੬ ॥

ਇਕਠੇ ਹੁਇ ਗੁਰ ਸਦਨ ਸਿਧਾਰੋ।

ਮ੍ਰਿਖਾ^੧ ਜਗਤ ਕੋ ਮੇਲ ਬਿਚਾਰੋ।'

^੧ਮਿਥਿਆ [ਸੰਸ: ਮ੍ਰਿਖਾ]

ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਬੰਦਤਿ ਕਰ ਬੰਦਿ।

ਲਾਲਚੰਦ ਦੇਖਯੋ ਢਿਗ ਨੰਦ ॥ ੧੭ ॥

ਸੋ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਪਾਇਨਿ ਪਾਯੋ।

ਸੇਵ ਕਰਨਿ ਨਿਸ਼ਕਪਟ ਸਿਖਾਯੋ।

'ਭੁਗਤਿ ਮੁਕਤਿ ਦੋਨਹੁ ਗੁਰ ਪਾਸ।

ਨਹਿ ਤਜਾਗਹੁ ਨਿਤ ਰਹੋ ਅਵਾਸ

॥ ੧੮ ॥

ਜੋ ਆਇਸੁ ਦੇਂ ਤੂਰਨ ਕਰੀਅਹਿ।

ਗੁਰ ਕਾਰਜ ਕੋ ਬਿਲਮ ਨ ਧਰੀਅਹਿ।'

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਗਹਿ ਕਰਿ ਬਾਂਹੁ।

ਦਈ ਧੀਰ 'ਤੁਮ ਸਮ ਇਸ ਚਾਹੂ ॥ ੧੯ ॥

ਤੋਰ ਮੋਰ ਮਹਿ ਭੇਦ ਨ ਕੋਈ।

ਗੁਰ ਸਿਖ ਨਾਮ ਰਹੇ ਅਬਿ ਦੋਈ।

ਰੂਪ ਏਕ ਮੇਰੇ ਸੰਗ ਭਯੋ।

ਗੁਰ ਘਰ ਕਾਜ ਬਹੁਤ ਤੈਂ ਕਿਯੋ ॥ ੨੦ ॥

ਆਗੇ ਲਾਲਚੰਦ ਅਬਿ ਸੇਵਹਿ।

ਹਮ ਪਾਛੇ ਗੁਰਤਾ ਜੋ ਲੇਵਹਿ।

ਸਦਾ ਸਾਂਝ ਤੇਰੀ ਪੁਸ਼ਤੈਨੀ।'

^੧ਪੀੜੀਆਂ ਦੀ ਸਾਂਝ।

ਨਿਬਹੈ ਗੁਰ ਘਰ ਸੰਗ ਸੁਖੈਨੀ ॥ ੨੧ ॥

ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਕਹਿ ਕਰਯੋ ਬਿਸਰਜਨ।

ਬਾਰ ਬਾਰ ਹੇਰਤਿ ਕਰਿ ਅਰਜਨ।

ਚਰਨ ਸਰੋਜ ਨਮੋ ਕਰਿ ਚਲਯੋ।

ਕਮਲ ਬਿਲੋਚਨ ਤੇ ਜਲ ਢਲਯੋ ॥ ੨੨ ॥

ਸਾਹਿਬ ਭਾਨੇ ਆਦਿ ਘਨੇਰੇ।

ਜੋਧਰਾਇ ਸੋਂ ਮਿਲਿ ਤਿਸ ਬੇਰੇ।

ਲੇ ਕਰਿ ਖੁਸ਼ੀ ਸਭਿਨਿ ਤੇ ਚਾਲਾ।

ਰੋਗ ਨ, ਸੋਗ ਨ, ਬਯੋਗ ਨ, ਰਾਲਾ^੧। ^੧ਕਿਣਕਾ ਭਰ ਬੀ। (ਅ) ਰਲਿਆ। ^੧ਪਾ:-ਬਯੋਗ
ਨਿਰਾਲਾ = ਵਿਜੋਗ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੈ।

॥ ੨੩ ॥

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਮੂਰਤਿ ਸੁੰਦਰ।

ਕਰੀ ਟਿਕਾਵਨਿ ਤਬਿ ਉਰ ਅੰਦਰ।

ਪ੍ਰੇਮ ਮਹਾਤਮ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕੇਰਾ।

ਭਏ ਗਜਾਨ ਭੀ^੧ ਰਹਯੋ ਬਡੇਰਾ ॥ ੨੪ ॥ ^੧ਗਿਆਨ ਦੇ ਹੋਇਆਂ ਭੀ।

ਗਯੋ ਤੁਰਤ ਹੀ ਤੋਨੈ ਦੇਸ਼।

ਜਹਿ ਸਿਖ ਸੁੰਦਰ ਸ਼ਾਹੁ ਵਿਸ਼ੇਸ਼।

ਜਿਮ ਜੋਗੀਸ਼ਰ ਲਾਇ ਸਮਾਧਿ।

ਬਿਧੀਚੰਦ ਕੋ ਰਹਯੋ ਅਰਾਧਿ ॥ ੨੫ ॥

ਸਿਮਰਨ ਸੱਤਿਨਾਮ ਮੁਖ ਅੰਤਰ।

ਗੁਰੂ ਪਰਾਇਨ^੧ ਬੈਠਿ ਨਿਰੰਤਰ। ^੧ਗੁਰੂ ਆਸਰੇ।

ਕਹਯੋ ਜਾਇ 'ਉਠੀਅਹਿ ਮਮ ਪਜਾਰੇ !

ਚਲਿ ਆਯੋ ਇਤ ਹੇਤੁ ਤੁਹਾਰੇ ॥ ੨੬ ॥

ਜੋ ਤਕਰਾਰ ਤੋਹਿ ਸੰਗ ਕੀਨੋਂ।

ਪਹੁੰਚਯੋ ਆਨਿ ਸਮਾ ਸੋ ਚੀਨੋਂ।'

ਜਬਹਿ ਸ਼੍ਰੋਨ ਮਹਿ ਸ਼ਬਦ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਾ।

ਛਭਯੋ ਰਿਦਾ ਜਿਹ ਸ਼ਾਂਤਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾ

॥ ੨੭ ॥

ਕਮਲ ਬਿਲੋਚਨ ਖੋਲਿ ਵਿਲੋਕਾ।

ਆਗੇ ਖਰੋ ਗੁਰੂ^੧, ਹਤਿ ਸ਼ੋਕਾ^੧। ^੧ਸ਼ੋਕ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ^੧ਦੇਖੋ ਇਸੇ ਰਾਸਿ ਦੇ ਅੰਸੂ ੩੫
ਅੰਕ ਦੇ 'ਗੁਰ' ਪਦ ਦਾ ਪ੍ਰਯਾਂਯ।

ਪਗ ਪੰਕਜ ਪਰ ਸੀਸ ਨਿਵਾਯੋ।

ਧੂਲ ਲੀਨਿ ਮੁਖ ਚਖ ਪਰ ਲਾਯੋ ॥ ੨੮ ॥

'ਧੰਨ ਭਾਗ ਮੈਂ ਭਯੋ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ।

ਪਹੁੰਚਿ ਦੂਰ ਤੇ ਕਰਯੋ ਸਕਾਰਥ।

ਰਹਯੋ ਪ੍ਰਤੀਖਤਿ ਤੁਮ ਆਗਵਨੂ।

ਬਿਰਯੋ ਧਯਾਨ ਧਰਿ ਮੈਂ ਇਕ ਭਵਨੂ

॥ ੨੯ ॥

ਬਚਨ ਸੰਭਾਰ ਆਪ ਹੋ^੧ ਆਏ। ^੧ਪਾ:-ਕੋ।

ਅੰਤ ਸਮੈ ਨਿਜ ਸਾਥ ਮਿਲਾਏ।'

ਬੈਠਯੋ ਬਿਧੀਚੰਦ ਤਬਿ ਭਾਖਾ।
 ਪੂਰਨ ਕੀਨਿ ਤੋਹਿ ਅਬਿ ਕਾਂਖਾ ॥ ੩੦ ॥
 ਭੌਤਕ ਤਨੂ ਅੰਤ ਇਸਾ ਹੇਰਾ। 'ਇਸ ਪੰਜਾਂ ਭੂਤਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਅੰਤ।
 ਮ੍ਰਿਤੂ ਸਮਾ ਮੇਰਾ ਅਰੁ ਤੇਰਾ।
 ਇਸੀ ਹੇਤੁ ਮੈਂ ਤੂਰਨ ਆਵਾ।
 ਚਾਹਤਿ ਤੋ ਕਹੁ ਸੰਗ ਰਲਾਵਾ ॥ ੩੧ ॥
 ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਕੋ ਲੇ ਕਰਿ ਨਾਮੂ।
 ਰਿਦੈ ਧਰਹੁ ਮੂਰਤਿ ਅਭਿਰਾਮੂ।
 ਤਨ ਕਹੁ ਤਜਾਗਹੁ ਚਲਹੁ ਸੁਖੈਨ।
 ਪਹੁੰਚਹੁ ਸਾਦਰ ਸਤਿਗੁਰੁ ਐਨ ॥ ੩੨ ॥
 ਏਕ ਜਾਮ ਅਬਿ ਬੈਸ ਹਮਾਰੀ।
 ਤੈਸੇ ਜਾਨਹੁ ਰਹੀ ਤੁਮਾਰੀ।
 ਉਠਹੁ ਸ਼ਨਾਨ ਠਾਨਿ ਕੁਛ ਡਾਸਹੁ।
 ਬਿਨਾ ਤ੍ਰਾਸ ਗੁਰ ਆਸ ਹੁਲਾਸਹੁ' 'ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਆਸ ਤੇ ਅਨੰਦ ਕਰੇ।
 ॥ ੩੩ ॥
 ਸੁਨਿ ਅਨੰਦ ਕਰਿ ਸੁੰਦਰਸਾਹੂ।
 ਵਧੀ ਚੌਂਪ, ਚਲਿਬੇ ਗੁਰ ਪਾਹੂ।
 ਉਠਿ ਦੋਨੋ ਤਬਿ ਨਿਰਮਲ ਪਾਨੀ।
 ਕਰਿ ਸ਼ਨਾਨ ਪਾਵਨਤਾ' ਠਾਨੀ ॥ ੩੪ ॥ 'ਪਵਿਤ੍ਰਤਾ।
 ਕੁਸ਼ ਕੇ ਆਸਤਰਨ ਜੁਗ ਕੀਨੇ।
 ਕੁਛਕ ਫਰਕ ਸੋਂ ਦੌਨ ਅਸੀਨੇ।
 ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਸੁਜਸੁ ਉਚਾਰਾ।
 'ਨਿਜ ਦਾਸਨਿ ਪਰ ਦਜਾਲੁ ਉਦਾਰਾ
 ॥ ੩੫ ॥
 ਲੋਕ ਪ੍ਰਲੋਕ ਸਹਾਇਕ ਭਾਰੇ।
 ਸੇਵਕ ਅਪਨਿ ਹਜ਼ਾਰਹੁ ਤਾਰੇ।' 'ਪਵਿਤ੍ਰਤਾ।
 ਬਚਨ ਬਿਲਾਸ ਏਵ ਕੁਛ ਕਰੇ।
 ਪੁਨ ਦ੍ਰਿਗ ਮੂੰਦਿ ਧਜਾਨ ਕੋ ਧਰੇ ॥ ੩੬ ॥
 ਨਿਜ ਨਿਜ ਬਦਨ ਛਾਦਿ ਪੁਨ ਲੀਨੇ।
 ਆਸਤਰਨ ਪਰ ਪੌਢਨ ਕੀਨੇ।
 ਤਜ ਸੁਖੇਨ ਪ੍ਰਾਨ ਪੁਨ ਦੌਨ।
 ਮੰਗਲ ਭਯੋ ਦੇਵਤਨਿ ਭੌਨ ॥ ੩੭ ॥

ਹਿਤ ਆਦਰ ਕੇ ਆਗੇ ਆਇ।
 ਦੋਨਹੁ ਲੀਨਿ ਬਿਮਾਨ ਚਢਾਇ।
 ਜੈ ਜੈ ਸ਼ਬਦ ਉਚਾਰਤਿ ਭਏ।
 ਸਤਿਗੁਰ ਪੁਰਿ ਕੋ ਤਤਛਿਨ ਗਏ
 ॥ ੩੮ ॥

ਤਪਤ ਸੂਰਨ ਸਮ^੧ ਤਨ ਕੋ ਬਰਨ।
 ਦਿੱਬ ਬਸਨ ਧਾਰੇ ਆਭਰਨ^੧।
 ਜਾਇ ਗੁਰੂ ਪੁਰਿ ਇਸਥਿਤ ਭਏ।
 ਬੰਦਨ ਆਦਿ ਜਥੋਚਿਤ ਕਿਏ ॥ ੩੯ ॥
 ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਗੁਰ ਕੋ ਸਿਖ ਭਾਰੀ।
 ਕਾਂਯਾਂ ਤਜਾਗਨਿ ਕੀਨਿ ਸੁਖਾਰੀ।
 ਦੇਉ ਗ੍ਰਾਮ ਤੇ ਤਬਿ ਨਰ ਆਏ।
 ਦੋਨਹੁ ਬਿਨਾ ਪ੍ਰਾਨ ਦਰਸਾਏ ॥ ੪੦ ॥
 ਦਫਨ ਕਰਜੋ ਤਿਨ ਸੁੰਦਰ ਸ਼ਾਹੂ।
 ਪੂਜਨ ਹੇਤੁ ਬਾਨ ਕਰਿ ਤਾਂਹੂ।
 ਤੈਸੇ ਬਿਧੀਚੰਦ ਕੋ ਦਾਹਾ।

^੧ਤਪਾਏ ਹੋਏ ਸੋਨੇ ਵਰਗਾ।

^੧ਰੂਹਾਨੀ ਕੱਪੜੇ ਦੇ ਗਹਿਣੇ।

ਅਬਿ ਲੋ ਮਾਨਹਿ, ਬਾਂਛਤਿ ਪਾਹਾ^੧ ॥ ੪੧ ॥

^੧ਇਕ ਸਮਾਧ ਦੇਉ ਨਗਰ ਤੇ ਇਕ ਸੁਰ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਬੀ ਸੁਣੀਂਦੀ ਹੈ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਸੈ 'ਬਿਧੀਚੰਦ ਤਨ ਤਜਨ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ
 ਚਤਰ ਚਤਵਾਰਿਸੰਤੀ ਅੰਸੂ ॥ ੪੪ ॥

੪੫. [ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਜੀ ਦੇ ਜਾਮੇ ਨਾਲ ਫੁੱਲ ਟੁੱਟਾ]

[੪੪<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੪੬](#)

ਦੋਹਰਾ:

ਸ੍ਰੀ ਹੋਰਿਗੋਵਿੰਦ ਚੰਦ ਜੀ, ਬਿਰਹ
ਬਿਧੀਚੰਦ ਪਾਇ।

ਬਹੁ ਉਦਾਸ ਉਰ ਮਹਿ ਰਹੈ, ਭੇਵ ਨ ਕਛੂ
ਜਨਾਇੰ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਲਾਲ ਚੰਦ ਕੋ ਰਾਖਹਿ ਪਾਸਾ।
ਬਹੁ ਭਾਂਤਨਿ ਤੇ ਦੇਤਿ ਦਿਲਾਸਾ।
ਬਿਧੀਚੰਦ ਪਾਛੇ ਦਸਤਾਰ।
ਬੰਧਿਵਾਈ ਮ੍ਰਿਦੁ ਬਾਕ ਉਚਾਰਿ ॥ ੨ ॥
ਤਿਸ ਬਿਧਿ ਹੀ ਦੀਨਸਿ ਬਡਿਆਈ।
ਲੇ ਹਰਖਜੋ, ਗੁਰ ਸੇਵ ਕਮਾਈ।
ਕਰਨ ਕਾਰ ਪਰ ਤਿਸਹੀ ਲਾਯਹੁ।
ਬਡੇ ਮਸੰਦਨਿ ਸੰਗ ਮਿਲਾਯਹੁ ॥ ੩ ॥
ਏਕ ਦਿਵਸ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ।
ਪਹੁੰਚ ਉਪਬਨ ਪਿਖਿਨਿ ਬਿਲੰਦ।
ਖਰੇ ਜਹਾਂ ਬਹੁ ਤਰੁਵਰੁ ਜਾਤੀ।
ਚੰਪਕ, ਰਾਇ ਬੇਲ ਬਹੁ ਭਾਂਤੀ ॥ ੪ ॥
ਆਰੂ, ਆਮਰੂਦ, ਤਰੁ ਅੰਬ।
ਨਿੰਬੂ ਕਦਲੀ^੧ ਖਰੇ ਕਦੰਬ^੨।

ਦਾਰਮ^੧, ਸੇਉ, ਫਾਰਸੇ^੨, ਖਿਰਨੀ^੩।

ਫੂਲਨ ਡਾਰੀ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਬਰਨੀ ॥ ੫ ॥
ਕਠਲ^੧, ਬਠਲ^੨, ਨੌਰੰਗੀ ਸੁੰਦਰ।
ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਤਰੁ ਉਪਬਨ ਅੰਦਰ।
ਰਾਇ ਜੋਧ ਅਰੁ ਭਾਨਾ ਸੰਗ।
ਵਹਿਰ ਉਤਰਿ ਤਜਿ ਦੇ ਤੁਰੰਗ ॥ ੬ ॥
ਅੰਤਰ ਬਰੇ ਤਰੋਵਰ ਹੇਰਹਿ।
ਪੁਸ਼ਪ ਪੁਸ਼ਪ ਪਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਪ੍ਰੇਰਹਿ।
ਕਰੈਂ ਸਰਾਹਨਿ 'ਇਹ ਬਰ ਬਿਕਸਜੋ।

^੧ਕੇਲੇ। ^੨ਇਕ ਬ੍ਰਿੱਛ ਜਿਸਨੂੰ ਗੋਲ ਗੋਲ ਖੇਨੂੰ ਵਰਗੇ ਫੁਲ ਪੈਂਦੇ ਹਨ।

^੧ਅਨਾਰ। ^੨ਫਾਲਸਾ। ^੩ਨਿਮੋਲੀ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਦੇ ਮਿੱਠੇ ਫਲ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਬ੍ਰਿੱਛ।

^੧ਕਟਹਰ ਯਾ ਕਠਲ। ^੨ਢੇਉ।

ਇਸ ਕੋ ਟੌਰਾ ਉਚੇਰੇ ਨਿਕਸਜੋ ॥ ੭ ॥ 'ਸਿੱਟਾ।
 ਇਸ ਕੋ ਸੁੰਦਰ ਬਰਨ ਬਿਸਾਲਾ।
 ਇਹ ਆਛੇ ਸੋਹੇ ਵਿਚ ਮਾਲਾ।
 ਚਾਰ ਪਾਂਖੁਰੀ ਇਸ ਕੀ ਸੋਹਤਿ।
 ਆਕ੍ਰਿਤਾ ਮਹਾਂ ਬਨੀ ਮਨ ਮੋਹਤਿ ॥ ੮ ॥ 'ਸ਼ੋਭਾ।
 ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਸੁ ਕਛੁਕ ਪਿਛੇਰੇ।
 ਹੁਤੇ ਤੁਰੰਗ ਪੰਥ ਕੇ ਨੇਰੇ। 'ਰਾਹ ਦੇ ਨੇੜੇ ਘੋੜੇ ਸਨ।
 ਰੁਕੜੇ ਪੌਰਾ ਉਪਬਨ ਕੇ ਤਬੈ। 'ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਘੋੜਿਆਂ ਨਾਲ) ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਰੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।
 ਕਹਿ ਕਰ ਕੀਨੇ ਬਰਜਨ ਸਬੈ ॥ ੯ ॥
 ਸਗਰੇ ਮਗ ਤ ਦੂਰ ਹਟਾਏ। 'ਸਾਰੇ (ਘੋੜੇ)।
 ਤਬੈ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਨ ਕੋ ਚਲਿ ਆਏ।
 'ਅਲਪ ਬੈਸ ਮਹਿ ਲਖਿ ਕਰਿ ਸਾਰੇ। 'ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ (ਹਰਿਰਾਇ ਜੀ ਨੂੰ) ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਦੇ ਜਾਣ ਕੇ ਘੋੜੇ ਪਰੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜੋ ਆਪੇ ਵਿਚ ਲੜ ਨਾ ਪੈਣ।
 (ਅ) ਸਾਰੇ ਘੋੜੇ ਨਾ ਲੜ ਪੈਣ....।
 ਲਰਹਿੰ ਨ ਹਯ ਇਤ ਉਤਹਿ ਨਿਵਾਰੇ^੪
 ॥ ੧੦ ॥
 ਰੱਛਕ ਦਾਸ ਜਿਨਹੁ ਕੇ ਸੰਗ।
 ਹੁਤੇ ਅਰੋਹਨ ਬਲੀ ਤੁਰੰਗ।
 ਯਾਂ ਤੇ ਸਭਿ ਕਹੁ ਦਏ ਹਟਾਇ।
 ਉਤਰੇ ਆਪ ਤਬਹਿ ਹਰਿਰਾਇ ॥ ੧੧ ॥
 ਸ਼ਤਪਾਲਨ ਕੋ ਸੂਖਮ ਜਾਮਾ। 'ਸੌ ਪੱਲਿਆਂ ਦਾ।
 ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਪਹਿਰਹਿ ਬਹੁ ਅਭਿਰਾਮਾ।
 ਸੁੰਦਰ ਪਰਜੋ ਸਿਕੰਧ ਦੁਕੁਲ। 'ਦੁਪੱਟਾ।
 ਮਨਹੁ ਮ੍ਰਿਦੁਲਤਾ ਕੋ ਤਨ ਮੂਲ ॥ ੧੨ ॥
 ਮਿਲੈ ਪਿਤਾਮਾ ਕੇ ਸੰਗ ਜਾਈ।
 ਯਾਂ ਤੇ ਚਾਲ ਚਲਤਿ ਚਪਲਾਈ। 'ਕਾਹਲੀ ਵਾਲੀ।
 ਬਾਯੂ ਬੇਗ ਚਲਨ ਤੇ ਪਰਸਜੋ।
 ਸ਼ਤ ਪਾਲਨ ਜਾਮੇ ਕੋ ਸਰਸਜੋ ॥ ੧੩ ॥ 'ਸੌ ਪੱਲਿਆਂ ਦਾ ਜਾਮਾ ਫੈਲਿਆ।
 ਪਸਰਜੋ ਘਨੇ ਛਿੱਪੁ ਚਲਿ ਜਾਹੀਂ।
 ਸੁੰਦਰ ਫੁਲ ਹੁਤੇ ਮਗ ਮਾਂਹੀ।
 ਸੋ ਜਾਮੇ ਲਗਿ ਅਟਕਤਿ ਟੂਟਾ।
 ਐਂਚਨ ਕਰੇ ਸ਼ਾਖ ਤੇ ਛੂਟਾ ॥ ੧੪ ॥

ਟੂਟੋ ਪੁਸ਼ਪ ਰਹੋ ਤਹਿ ਪਰਜੋ।
ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਬੇਗ ਤਿਮ ਧਰਜੋ।
ਮਿਲਿਨਿ ਪਿਤਾਮੇ ਕੋ ਚਿਤ ਚਾਹੀ।

ਕਹਾਂ ਰਹੇ, ਜਬਿ ਲਗਿ ਕਹਿ ਨਾਂਹੀ।

¹ਜਦ ਤਕ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਹਰਿ ਗੋਵਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ) ਇਹ ਨਾ
ਕਹਣ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਜੀ!) ਕਿੱਥੇ ਰਹੇ।

॥ ੧੫ ॥

ਸੰਗ ਦਾਸ ਤਿਮ ਗਮਨਤਿ ਗਏ।
ਸਤਿਗੁਰ ਨਿਕਟਿ ਪਹੁੰਚਤਿ ਭਏ।
ਸਨੇ ਸਨੇ ਫਿਰ ਉਪਬਨ ਸੈਲ।

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਿਖ ਬਹੁ ਗੈਲ। ॥ ੧੬ ॥

¹ਪਿਛੇ।

ਸੁੰਦਰ ਰਵਸ਼¹ ਸਬੰਡਲ² ਘਨੇ।

¹ਬਾਗ਼ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ। ²ਬੜੇ। ³ਪਾ:-ਰੌਂਸ।

ਹਾਥ ਪ੍ਰਬੀਨਨਿ ਕੇ ਲਗਿ ਬਨੇ।

ਤਿਨ ਪਰ ਚਲੇ ਜਾਂਹਿ ਸਭਿ ਆਗੇ।

ਗਮਨਹਿ ਭੀਰ ਲਾਰ¹ ਕੋ ਲਾਗੇ ॥ ੧੭ ॥

¹ਕਤਾਰ।

ਪਿਖੜੋ ਤਰੋਵਰ ਸੁੰਦਰ ਛਾਯਾ।

ਬੈਠਨ ਹੇਤੁ ਰਿਦਾ ਬਿਰਮਾਯਾ।

ਹੁਤੀ ਸਘਨ¹ ਬਹੁ ਤਿਸ ਕੇ ਤਰੇ।

¹ਸੰਘਣੀ ਛਾਂ।

ਫਰਸ਼ ਕਰਾਇ ਬੈਠਿਬੇ ਕਰੇ ॥ ੧੮ ॥

ਅਨਿਕ ਭਾਂਤਿ ਕੀ ਬਾਤਨਿ ਕਰਤੇ।

ਤ੍ਰਿਣ ਸਬਜ਼ੀ ਚਹੁ ਓਰ ਨਿਹਰਿਤੇ।

ਕਿਤਿਕ ਸਮੈ ਮਹਿ ਉਠਿ ਕਰਿ ਚਾਲੇ।

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਨਿਕਟਿ ਹੈਂ ਨਾਲੇ ॥ ੧੯ ॥

ਸਨੈ ਸਨੈ ਜਿਮ ਆਗੇ ਗਏ।

ਤਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਟਿ ਆਵਤਿ ਭਏ।

ਟੂਟੋ ਪਰਜੋ ਪੁਸ਼ਪ ਜਿਸ ਥਾਈਂ।

ਤਹਾਂ ਪਹੁੰਚਤਿ ਭੇ ਜਗ ਸਾਈਂ ॥ ੨੦ ॥

ਪ੍ਰਥਮ ਗਏ ਦੇਖੋ ਬਿਧਿ ਭਲੇ।

ਹੁਤੋ ਸਰਾਹੋ ਸੁੰਦਰ ਖਿਲੇ।

ਜਬਹਿ ਬਿਲੋਕੋ ਟੂਟੋ ਪਰਜੋ।

ਸਤਿਗੁਰ ਬਾਕ ਉਚਾਰਨ ਕਰਜੋ ॥ ੨੧ ॥

¹ਸ਼ਾਖਾ ਲਗਜੋ ਹੁਤੋ ਹਮ ਹੇਰਾ।

ਅਬਿ ਇਹ ਕਿਹ ਤੋਰਜੋ ਛਿਤ ਗੇਰਾ?

ਉਪਮਾ ਮੁਖ ਪ੍ਰਸੰਨ ਕੀ ਪਾਵਤਿ।

ਖਿਰੀ ਪਾਂਖਰੀ ਹੁਤੋ ਸੁਹਾਵਤਿ ॥ ੨੨ ॥

ਸ਼ਾਖਾ ਸਹਿਤ ਤਰੋਵਰ ਅਵਨੀ।

ਨਿਜ ਛਬਿ ਤੇ ਦਿਖਰਾਵਤਿ ਰਵਨੀ। ^{'ਸੁੰਦਰ, ਸੁੰਦਰਤਾ'।}

ਅਬਿ ਛਿਨ ਛਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਇਹ

ਕਮਲਾਵਤਿ।

ਸ਼ੋਕ ਸਹਿਤ ਮੁਖ ਸਮਤਾ। ਪਾਵਤਿ ^{'ਸ਼ੋਕ ਵਾਲੇ ਮੁਖ ਦੀ ਸਦਰਸ਼ਤਾ'।}

॥ ੨੩ ॥

ਕਾਰਜ ਕਹਾਂ ਸਰਜੋ ਇਸ ਤੋਰੇ।

ਧਨਰੀ ਪਰਜੋ ਭਈ ਦੁਤਿ ਹੋਰੇ।'

ਇਮ ਸਤਿਗੁਰ ਕਹਿ ਬਹੁ ਤਿਸ ਬੋਰੇ।

ਬੂਝਨ ਹੇਤੁ ਨਰਨ ਮਮ ਹੋਰੇ ॥ ੨੪ ॥

ਹੁਤੇ ਸੰਗ ਸੋ ਕਿਨਹੁ ਨ ਜਾਨਾ।

ਟੂਟਨ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਬਖਾਨਾ।

ਜਬਿ ਸਭਿਹਿਨਿ ਮੁਖ ਤੁਸ਼ਨਿ ਠਾਨੇ।

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ, ਦਾਸ ਤਿਨ ਜਾਨੇ। ^{'ਉਸ ਦਾਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ।}

॥ ੨੫ ॥

ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਸਭਿ ਹੇਤੁ ਸੁਨਾਏ।

'ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਚਲਤਿ ਉਤਲਾਏ।

ਦੀਰਘ ਜਾਮਾ ਅਟਕਯੋ ਯਾ ਸੋਂ।

ਪਰਜੋ ਟੂਟ ਧਰ ਤੂਰਨਤਾ ਸੋਂ ॥ ੨੬ ॥

ਸੁਨਿ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਸੁਮਤਿ ਬਤਾਵੈਂ।

'ਜੋ ਦੀਰਘ ਜਾਮਾ ਗਰ ਪਾਵੈਂ।

ਕਯੋ ਨ ਸੰਕੋਚਿ ਸੰਭਾਰਿ ਚਲੰਤੇ?

ਜਿਹ ਪਸਰਤਿ ਗਨ ਬਿਘਨ ਪਰੰਤੇ।'

॥ ੨੭ ॥

^{'ਨਾਲੇ ਮਹਾਨ ਜੋਧਾ ਹਨ, ਨਾਲੇ ਅਵਤਾਰ ਹਨ, ਨਾਲੇ ਕਮਾਲ ਦੇ ਇਨਸਾਨ ਹਨ। ਫੁਲ ਦੇ ਟੁੱਟਣ ਤੇ ਦੂਵ ਜਾਣਾ ਕੇਡੀ ਨਰਮ ਦਿਲੀ ਤੇ ਵਿਸਮਾਦੀ ਦ੍ਰਵਣਤਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਫੁੱਲ ਟੁੱਟੇ ਦਾ ਪਰਥਾਇ ਲੈ ਕੇ ਪਿਆਰੇ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਰੱਬ ਨੇ ਗੁਰੂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਘੱਲਿਆ ਹੈ, ਤੁਸਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਨਿਰਬਾਹ ਬੜੀ ਹੁਸ਼ਿਆਰੀ ਨਾਲ ਕਰਨਾ ਹੈ।}

ਸੁਨੀ ਪਿਤਾਮੇ ਕੀ ਇਮ ਬਾਨੀ।

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਬੰਦਨਾ ਠਾਨੀ।

ਤੁਰਤ ਸੰਕੋਚਯੋ ਜਾਮਾ ਗਰ ਕੋ।

ਕਰਯੋ ਸੰਵਾਰਨ ਪਾਇ ਸੁ ਕਰ ਕੋ। ^{'ਹੱਥ ਪਾਕੇ।}

॥ ੨੮ ॥

ਤਬਿ ਤੇ ਮਾਨਜੋ ਬਚਨ ਭਲੇ ਹੈਂ।

ਜਬਿ ਲੋ ਜਿਏ ਨ ਛੋਰਿ ਚਲੇ ਹੈਂ।

ਸਤਪਾਲਨ ਕੋ ਜਾਮਾਂ ਪਾਵਾਂ।

ਚਲਨ ਸਮੈਂ ਕਰ ਤੇ ਸੁਕਚਾਵੈਂ ॥ ੨੯ ॥

ਸੀਖ ਪਿਤਾਮੇ ਕੀ ਨ ਬਿਸਾਰੀ।

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਪ੍ਰਤੱਗਯਾ ਧਾਰੀ।

ਜਿਮ ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਸੇਵਤਿ ਰਹੇ।

ਗੁਰ ਅੰਗਦ ਬਡ ਰੁਜ ਦੁਖ[†] ਸਹੇ [†]ਦੇਖੋ ਰਾਸਿ ੧ ਅੰਸੂ ੧੬ ਅੰਕ ੧੯ ਦੀ ਹੇਠਲੀ ਟੂਕ।

॥ ੩੦ ॥

ਸਰਬ ਰੀਤਿ ਕਰਿ ਸਮਰਥ ਭਏ।

ਰੁਜ ਤਨ ਕੋ ਨ ਮਿਟਾਵਨਿ ਕਿਏ।

ਤਿਮ ਸ੍ਰੀ ਅਮਰਦਾਸ ਤਿਨ ਆਗੇ।

ਦੁਸ਼ਕ੍ਰਿਤ[†] ਸੇਵਾ ਮਹਿ ਨਿਤ ਲਾਗੇ [†]ਔਖੀ।

॥ ੩੧ ॥

ਏਕ ਸਮੈਂ ਗਹਿ ਤਿਨ ਕੀ ਬਾਹੂੰ।

ਸ੍ਰੀ ਅੰਗਦ ਗਮਨੇ ਮਗ ਮਾਂਹੂੰ।

ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਇਕ ਬਾਕ ਕਹੰਤੇ।

ਅਪਨਿ ਬਰੋਬਰ ਲਿਯੇ ਚਲੰਤੇ ॥ ੩੨ ॥

ਦੁਤੀ ਬਾਂਹੁ ਲਟਕਤਿ ਅਰ ਹਾਲਤਿ।

ਜਬਿ ਮਗ ਬਿਖੇ ਚਰਨ ਕੋ ਡਾਲਤਿ।

ਏਕ ਬਾਰ ਭੁਜ ਅਧਿਕ ਹਿਲਾਈ।

ਗੁਰ ਅੰਗਦ ਤੇ ਭੀ ਅਗੁਵਾਈ ॥ ੩੩ ॥

ਦੇਖਤਿ ਦਹਿਲਜੋ ਰਿਦਾ ਘਨੇਰਾ।

-ਭਈ ਅਵੱਗਯਾ ਇਹੁ ਕਰ ਮੋਰਾ।

ਗੁਰ ਆਗੇ ਹੋਯੋ ਬਡ ਹਾਲਾ[†]।

[†]ਬਹੁਤਾ ਹਿੱਲਕੇ।

ਉਚਿਤ ਪਿਛਾਰੀ ਰਹਿਬੇ ਵਾਲਾ ॥ ੩੪ ॥

ਅਬਿ ਇਸ ਕੋ ਤਯਾਗਨਿ ਬਨਿ ਆਵੈ।

ਛੇਦਨ ਕਰਿ ਗੇਰਨ ਹੀ ਭਾਵੈ-।

ਸ੍ਰੀ ਅੰਗਦ ਦਿਸਿ ਬਹੁਰ ਬਿਚਾਰੇਂ।

-ਉੱਗੁ ਕਰਮ ਪਿਖਿ ਕੋਪ ਨ ਧਾਰੇਂ

॥ ੩੫ ॥

ਯਾਂ ਤੇ ਨਹਿ ਛੇਦਨ ਸੁਭ ਰੀਤੇ।
 ਤਜਾਗਨ ਕਰੋਂ ਬਾਂਹਿ ਨਿਜ ਜੀਤੇ।
 ਤਜੋਂ ਅਪਨਪੋਂ ਇਸ ਤੇ ਅਬੈ।
 ਕਾਰ ਨ ਕਰੋਂ ਇਸੀ ਤੇ ਕਬੈ ॥ ੩੬ ॥
 ਨਹਿ ਅਬਿ ਪੋਖਨ ਕਬਿਹੂੰ ਕਰੋਂ।
 ਬਨਹਿ ਸੁਕਾਵਨ ਇਮ ਪਰਹਰੋਂ-।
 ਅਸ ਬਿਚਾਰ ਕਰਿ ਛਾਤੀ ਲਾਇ।
 ਨਿਸ ਦਿਨ ਰਾਖੀ ਤਹਾਂ ਟਿਕਾਇ
 ॥ ੩੭ ॥

ਬਿਨ ਹਾਲੇ ਇਕ ਥਲ ਜਬਿ ਰਹੀ।
 ਸੁਸ਼ਕ ਭਈ ਪੁਨ ਪੋਖੀ ਨਹੀਂ।
 ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਪ੍ਰਣ ਗੁਰ ਘਰ ਕੇਰੇ।
 ਨਹੀਂ ਨੇਮ ਕਰਿ ਗਿਰੇ ਪਿਛੇਰੇ ॥ ੩੮ ॥
 ਤਿਮ ਹੀ ਪ੍ਰਣ ਧਾਰਜੇ ਹਰਿਰਾਇ।
 ਸੀਖ ਪਿਤਾਮੇ ਤੇ ਜਬਿ ਪਾਇ।
 ਸਤਪਾਲਨ ਹੀ ਪਹਿਰਹਿ ਜਾਮਾ।
 ਸੂਖਮ ਬਸਤ੍ਰ ਸਜਹਿ ਅਭਿਰਾਮਾ
 ॥ ੩੯ ॥

ਚਲਿਬੇ ਸਮੈਂ ਨ ਕਰ ਤੇ ਛੋਰੈਂ।
 ਕਰ ਧਰਿ ਸੁਕਚਾਵਤਿ ਚਹੁ ਓਰੈਂ*।
 ਇਮ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਸੁਨਾਇ।
 ਅਪਨ ਸਥਾਨ ਬਿਰਾਜੇ ਆਇ ॥ ੪੦ ॥
 ਖਾਨ ਪਾਨ ਕਰਿ ਕੈ ਬਿਸਰਾਮੇ।
 ਸੇਵਾ ਕਰਹਿ ਸਿੱਖ ਸੁਭ ਕਾਮੇ।
 ਕੇਤਿਕ ਦਿਨ ਇਮ ਭਏ ਬਿਤਾਇ।
 ਕਰਹਿ ਉਧਾਰਨ ਜਨ ਸਮੁਦਾਇ ॥ ੪੧ ॥

*ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਸਦਾ ਤਾਜ਼ਾ ਰੱਖਣ ਦਾ ਪ੍ਰਣ ਹੈ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਜੇ 'ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨੰਨ ਨਾਮ ਪੰਚ
 ਚਤਵਾਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥ ੪੫ ॥

੪੬. [ਮਾਤਾ ਨਾਨਕੀ ਤੇ ਮਰਵਾਹੀ]

੪੫<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੪੭

ਦੋਹਰਾ:

ਅਲਪ ਬੈਸ ਮਹਿ ਸੁਮਤਿ ਕਰਿ, ਪ੍ਰਣ
ਠਾਨਯੋ ਹਰਿਰਾਇ।
ਬਾਕ ਪਿਤਾਮੇ ਕੇ ਸੁਨੇ, ਰਾਖੇ ਰਿਦੇ
ਟਿਕਾਇ ॥੧॥

ਚੌਪਈ:

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਪੌਤ੍ਰ ਨਿਹਾਰਾ।
ਬਚਨ ਆਪਨੇ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰਾ।
ਜਬਿ ਕਬਿ ਦੇਖਹਿ ਕਰ ਸੋ ਜਾਮਾ।
ਗਮਨਤਿ ਸੰਕੋਚਤਿ ਅਭਿਰਾਮਾ ॥੨॥
ਦੀਰਘ ਛੋਰ ਨਾ ਕਬਿਹੂੰ ਚਾਲੇ।
ਪਹਿਰਹਿ ਸੂਖਮ ਜਿਹ ਸੋ ਪਾਲੇ।
ਗੁਰ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਕਰਿਬੇ ਲਾਗੇ।
ਨਿਕਟਿ ਬਿਠਾਵਹਿ ਉਰ ਅਨੁਰਾਗੇ
॥੩॥

'ਖੁਲਾ ਛੱਡ ਕੇ ਨਾ।

ਦਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਅਧਿਕ ਹੋਤਿ ਰੁਖ ਜਾਵੈ।
ਮ੍ਰਿਦਲ ਬਾਕ ਕਹਿ ਅਨੰਦ ਉਪਾਵੈਂ।
ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਸਭਿਹਿਨਿ ਲਖਿ ਲੀਨਸਿ।
-ਪੌਤ੍ਰੇ ਪਰ ਕਰੁਨਾ ਮਨ ਭੀਨਸਿ- ॥੪॥
ਸੂਰਜਮਲ ਪਿਤ ਆਸ਼ੈ ਚੀਨਾ।
-ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਚਹੈਂ ਗੁਰ ਕੀਨਾ-।
ਨਿਜ ਜਨਨੀ ਸੰਗ ਗਾਥ ਬੁਝਾਈ।
'ਦਈ ਚਹਿਤਿ ਪੌਤ੍ਰੇ ਬਡਿਆਈ' ॥੫॥
ਤਥਾ ਨਾਨਕੀ ਸੁਧਿ ਸੁਨਿ ਪਾਈ।
ਮਰਵਾਹੀ ਜੁਤਿ ਚਿਤ ਦੁਚਿਤਾਈ।
ਕਰਹਿ ਬਿਚਾਰ ਕਹਾਂ ਇਹੁ ਭਾਵੈ।
ਸੁਤ ਤਜਿ ਪੌਤ੍ਰਹਿ ਕੋ ਬਡਿਆਵੈਂ ॥੬॥
ਗੁਨ ਗਨ ਸਹਿਤ ਸਦਾ ਅਨੁਸਾਰੀ।
ਪਿਤਾ ਅੱਗ੍ਰ ਕਛ ਨਹਿ ਹੰਕਾਰੀ।
ਪ੍ਰਥਮ ਗੁਰਨਿ ਨਿਜ ਪੁੱਤ੍ਰ ਨ ਦੀਨਿ।

'ਚਿੰਤਾ ਹੋਈ।

'ਮਾਤਾ ਨਾਨਕੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਨਹਿ ਅਪਨੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਚੀਨਿ ॥ ੭ ॥

ਸਿਰੀਚੰਦ ਅਰੁ ਲਖਮੀਦਾਸ।

ਪਿਤ ਸੇਵਾ ਨਹਿ ਕੀਨਿ ਹੁਲਾਸ।

ਤਿਮ ਹੀ ਦਾਸੂ ਦਾਤੂ ਸੁਨੇ।

ਪਿਤ ਅਨੁਸਾਰੀ ਨਾਂਹਿ ਨ ਬਨੇ ॥ ੮ ॥

ਮੋਹਨ ਅਪਰ ਮੋਹਰੀ ਦੋਇ।

ਤਿਸ ਬਿਧ ਹੀ ਤਿਨ ਕੀ ਗਤਿ ਜੋਇ।

'ਸਭਿ ਤੇ ਉਚੈ ਪਿਤਾ ਹਮਾਰੇ'।

'ਸ੍ਰੀ ਮੋਹਨ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਮੋਹਰੀ ਜੀ ਨੂੰ ਇਹ ਹੰਕਾਰ ਹੋਇਆ
ਕਿ) ਸਾਡਾ ਪਿਤਾ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਹੈ।

ਜਗ ਜਾਚਕ, ਗੁਰ ਏਕ ਦਤਾਰੇ ॥ ੯ ॥

ਹਮ ਉੱਤਮ ਸਭਿ ਤੇ ਬਡਿ ਭਾਗੇ।'

ਇਮ ਹੰਕਾਰ ਨ ਸੇਵਾ ਲਾਗੇ।

'ਲੋਕਨਿ ਮਹਿ ਬਹੁ ਰਹੈ ਬਡਾਈ।'

ਯਾਂ ਤੇ ਗੁਰੂ ਗਿਰਾ ਨ ਕਮਾਈ ॥ ੧੦ ॥

ਮਮ ਸੁਤ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਨੀਕੋ।

ਪਿਤ ਆਗਯਾ ਮਹਿ ਉੱਜਲ ਜੀ ਕੋ।

ਰਹਿ ਮਰਜੀ, ਨਹਿ ਅਰਜੀ ਕਹੈ।

'ਚਿਤਦਾ ਉੱਜਲ।

'ਗੁਰ) ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਬੇਨਤੀ (ਤੱਕ)
ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

ਗੁਰ ਕੋ ਕਰਜੋ ਪਿਖਤਿ ਮੁਦ ਲਹੈ ॥ ੧੧ ॥

ਅਪਰ ਬਿਕਾਰ ਆਦਿ ਹੰਕਾਰ।

ਇਨ ਕੇ ਲੇਸ਼ ਨ ਰਿਦੈ ਮਝਾਰ।

ਆਪ ਸਰਾਹਤਿ ਭੇ ਬਹੁ ਬਾਰੀ।

'ਹੁਇ ਬਿਸਾਲ ਇਹੁ ਧੀਰਜ ਧਾਰੀ'

॥ ੧੨ ॥

ਬਹੁਰ ਬਚਨ ਸੁਭ ਕਹਜੋ ਸੁਨਾਈ।

'ਇਸ ਕੇ ਸੁਤ ਹੈ ਗੁਨ ਸਮੁਦਾਈ।'

ਰਿਦੈ ਕਹਾਂ ਅਬਿ ਕੰਤ ਬਿਚਾਰਾ।

ਚਹੈ ਦੈਨ ਪਦ, ਪੌਤ੍ਰ ਉਦਾਰਾ- ॥ ੧੩ ॥

ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਤਰਕਤਿ ਉਰ ਮਾਂਹੀ।

ਤਿਮ ਚਿਤਵਤਿ ਚਿਤ ਨਿਤ ਮਰਵਾਹੀ।

ਸੂਰਜਮਲ ਕੋ ਦੇਖਿ ਬਿਚਾਰੈ।

-ਇਹੁ ਗੁਰ ਸੁਤ ਸਭਿ ਕਾਜ ਸੰਭਾਰੈ

॥ ੧੪ ॥

ਪਿਤ ਆਇਸੁ ਮਹਿ ਬਰਤਨ ਹਾਰਾ।
 ਦੇਸ਼ਨਿ ਦੇਸ਼ ਮਸੰਦ ਉਦਾਰਾ।
 ਲੈਬੋ ਦੇਬੋ ਕਾਜ ਬਿਸਾਲੇ।
 ਸਗਰੇ ਕਰਤਿ ਸੁਮਤਿ ਕੇ ਨਾਲੇ ॥ ੧੫ ॥
 ਦੇਗ ਖਰਚ ਆਦਿਕ ਗੁਰ ਘਰ ਕੇ।
 ਸਕਲ ਚਲਾਵਤਿ ਹੈ ਬੁਧਿ ਕਰਿ ਕੇ।
 ਜਗ ਗੁਰ ਇਸ ਕੀ ਦਿਸਿ ਨਹਿ ਦੇਖਾ।
 ਚਹੈ ਪੌਤ੍ਰ ਕੋ ਕਰਜੋ ਵਿਸ਼ੇਖਾ- ॥ ੧੬ ॥
 ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਗੁਰ ਘਰਨੀ ਦੌਨ।
 ਚਿਤਵਹਿ ਗੁਰਤਾ ਨਿਜ ਨਿਜ ਭੌਨ।
 ਸਮੈਂ ਪਾਇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਗੋਵਿੰਦ।
 ਅੰਤਹਿ ਪੁਰ ਮਹਿ ਆਇ ਅਨੰਦ ॥ ੧੭ ॥
 ਨਿਜ ਸੁਤ ਹੇਤੁ ਕਹਹਿ ਮਰਵਾਹੀ।
 ਉਚਿਤ ਬਾਤ ਕੀਜਹਿ ਚਿਤ ਚਾਹੀ।
 ਸੂਰਜ ਮਲ ਬਡਿਆਈ ਜੋਗ।
 ਬਡੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਇਹੁ ਸੁਮਤਿ ਸੰਜੋਗ' ॥ ੧੮ ॥ 'ਸੁਮਤਿ ਵਾਲਾ।
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਹੁਤੇ ਬਡੇਰੋ।
 ਗੁਰਤਾ ਉਚਿਤ ਸਭਿਨਿ ਸੁਭ ਹੇਰੋ।
 ਪ੍ਰਾਨ ਅੰਤ ਔਚਕ ਤਿਨ ਹੋਵਾ।
 ਦੀਰਘ ਅਚਰਜ ਨਰ ਗਨ ਜੋਵਾ ॥ ੧੯ ॥
 ਅਬਿ ਸੂਰਜਮਲ ਸੁਮਤਿ ਬਿਲੰਦ।
 ਅਹੈ ਆਪ ਕੋ ਦੀਰਘ ਨੰਦ।
 ਤਿਸ ਕੇ ਹੋਤਿ ਅਪਰ ਨਹਿ ਲਾਇਕ।
 ਬਨਹੁ ਆਪ ਬਡਿਆਈ ਦਾਯਕ ॥ ੨੦ ॥
 ਜੇਸਟ ਪੌਤ੍ਰ ਗ੍ਰੰਥ ਲੇ ਰਾਖਾ।
 -ਮੈਂ ਹੋਂ ਗੁਰੁ- ਸੰਗਤਿ ਮਹਿ ਭਾਖਾ।
 ਕਪਟ ਆਪ ਤੇ ਕਰ ਤਹਿ ਰਹਜੋ।
 ਤੁਮ ਅਧੀਨ ਹੈ ਨਹਿ ਪਦ ਲਹਜੋ ॥ ੨੧ ॥
 ਅੰਸ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਕੀ ਜੋਇ।
 ਆਵਤਿ ਹੁਤੇ ਆਪ ਢਿਗ ਸੋਇ।
 ਕਰਿ ਸਨਮਾਨ ਕਪਟ ਕੋ ਧਾਰਿ।
 ਕਰਜੋ ਸਥਾਪਨ ਤਿਹ ਸੋਂ ਪਯਾਰਿ

॥ ੨੨ ॥

ਰਾਵਰਿ ਢਿਗ ਨਹਿ ਆਵਨ ਦੀਨਿ।

ਰਾਖਯੋ ਅਪਨੇ ਨਿਕਟਿ ਪ੍ਰਬੀਨ।

ਸੰਗਤਿ ਮਹਿ ਕਹਿਵਾਵਨ ਕਾਰਨ।

¹ਕਹਿਵਾਵਨ ਲਈ (ਦਾਰੂ ਸੁਤ ਜੀ ਪਾਸੋਂ)।

-ਧੀਰਮੱਲ ਗੁਰ- ਕਰਹਿ ਉਚਾਰਨ

॥ ੨੩ ॥

ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਛਲ ਬਲ ਬਹੁ ਧਰੈ।

ਸੰਗਤਿ ਤੇ ਪੁਜਵਾਵਨ ਕਰੈ।

ਪਾਸ ਗ੍ਰੰਥ ਤੇ ਜਾਨੀ ਪਰਿ ਹੈ।

ਬਹੁ ਧਨ ਪੂਜਾ ਕੋ ਤਹਿ ਚਰਿ ਹੈ ॥ ੨੪ ॥

ਇਮ ਆਪਨ ਕਰਿ ਲੀਨਿ ਗੁਜਾਰਾ।

ਤੁਮਰੇ ਅਛਤ ਰਹਯੋ ਹੁਇ ਨਜਾਰਾ।

ਪੌੜਾ ਅਲਪ ਅਹੈ ਹਰਿ ਰਾਇ।

ਲਘੁ ਬਯ, ਸਮਰਥ ਬਿਨਾ ਲਖਾਇ

॥ ੨੫ ॥

ਸੇ ਤੁਮ ਪਾਸ ਰਹਯੋ ਹਿਤ ਧਰਿ ਕੈ।

ਨਿਜ ਭ੍ਰਾਤਾ ਕੋ ਸੰਗ ਪ੍ਰਹਰਿ ਕੈ।

ਨਿਸ ਦਿਨ ਸੰਗਤਿ ਰਾਵਰ ਕੇਰੀ।

ਕਰਤਿ ਰਹਤਿ ਸੁਭਿ ਰੁਖ ਕੋ ਹੇਰੀ

॥ ੨੬ ॥

ਤਿਸ ਪਰ ਆਪ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਧਾਰਤਿ।

ਹੇਰਤਿ ਸਗਰੇ ਲੋਕ ਉਚਾਰਤਿ।

-ਗੁਰਤਾ ਗਾਦੀ ਦੇਹਿ ਬਿਠਾਇ।

ਸਭਿ ਤੇ ਹਰੀਰਾਇ ਬਡਿਆਇ-

॥ ੨੭ ॥

ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਚਿਤ ਮੈਂ ਹੈ ਦੁਚਿਤਾਈ।

¹ਚਿੰਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਮਮ ਸੁਤ ਸਭਿ ਲਾਇਕ ਬਨਿ ਆਈ।

¹ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਇਕ ਮੇਰੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਨੂੰ (ਗੁਰਤਾ) ਬਣ ਆਂਵਦੀ ਹੈ।

ਗਾਦੀ ਉਚਿਤ ਲੇਨਿ ਕੇ ਏਹ।

ਸੁਤ ਤਜਿ ਕਿਮ ਪੌੜੇ ਕੇ ਦੇਹਿ ॥ ੨੮ ॥

ਮੁਝ ਮਨ ਸੰਸੈ ਹੋਤਿ ਬਿਸਾਲਾ।

ਯਾਂ ਤੇ ਬੂਝਤਿ ਹੋਂ ਇਸ ਕਾਲਾ।

ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਮਰਵਾਹੀ ਬੈਨ।

ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਉਰ ਕਰੁਨਾ ਐਨ

॥ ੨੯ ॥

ਕਹਯੋ 'ਨ ਚਿੰਤਾ ਕੀਜੈ ਕੋਈ।

ਗੁਰੂ ਸੁਤਨਿ ਕੋ ਕਮੀ ਨ ਹੋਈ।

ਸਭਿ ਜਗ ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਸੁਖ ਪਾਵਹਿ।

'ਸੁਖ ਪਾਵੇਗੀ (ਸਾਹਿਬ ਜਾਦਿਆਂ ਪਾਸੋਂ)।

ਗੁਰ ਕੀ ਕਾਰ ਇਨਹੁ ਅਰਪਾਵਹਿ

॥ ੩੦ ॥

ਅਰੁ ਜੋ ਚਾਹਤਿ ਅਧਿਕ ਬਡਾਈ।

ਪੂਰਬ ਕੀ ਹੁਇ ਜਾਂਹਿ ਕਮਾਈ।

'ਜਿਸ ਦੀ ਕਮਾਈ ਪੂਰਬਲੀ ਹੋਵੇ।

ਉਚਿਤ ਜੁ ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਮਸਨੰਦ।

ਸੋ ਬੈਠਹਿਗੋ ਭਾਗ ਬਿਲੰਦ ॥ ੩੧ ॥

ਇਹੁ ਕਿਸਹੂੰ ਕੇ ਕਰ ਮਹਿ ਨਾਂਹੀ।

ਕਰੇ ਜਤਨ ਨਹਿ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਪਾਹੀ।

ਪੁੱਤ੍ਰ ਆਦਿ ਸਨਬੰਧੀ ਸਾਰੇ।

ਹੋਇ ਸਖਾ ਸੇਵਕ ਉਰ ਪਯਾਰੇ ॥ ੩੨ ॥

ਅਜਰ ਜਰਨ ਕੋ ਪਾਵੈ ਸੋਈ।

ਪ੍ਰਭੁ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਜਾਸ ਪਰ ਹੋਈ।

'ਇਹ ਭੇਤ ਸਤਿਗੁਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਤਾ ਦੇਣੀ ਸਾਡੇ ਵੱਸ ਬੀ ਨਹੀਂ, ਜਿਸ ਪਰ ਰੱਬ ਦੀ ਮਿਹਰ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਦਿਆਂਗੇ।

ਛਲ ਬਲ ਆਦਿ ਸੁਮਤਿ ਬਹੁ ਕਰਨੀ।

ਜਤਨ ਅਨੇਕਨਿ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਬਰਨੀ

॥ ੩੩ ॥

ਇਹੁ ਕਿਸਹੂੰ ਕੇ ਹਾਥ ਨ ਆਵੈ।

ਕਰਹਿ ਖੋਟ ਜੋ ਤਸ ਫਲ ਪਾਵੈ।

ਇਮ ਕਹਿ ਕੈ ਪਤਿਬ੍ਰਤਾ ਸੁ ਦਾਰਾ।

ਸਮੁਝਾਈ ਮ੍ਰਿਦੁ ਬਾਕ ਉਚਾਰਾ ॥ ੩੪ ॥

ਤਉ ਇਕਮਨਾ ਭਈ ਨ ਸੋਈ।

ਸੁਤ ਦਿਸਿ ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਚਿਤ ਪੋਈ।

-ਪੌੜੇ ਸਕਲ ਵਸਤੁ ਕੋ ਲੇਤਿ।

ਸੁਤ ਬੈਠੇ ਕਹੁ ਕਯੋਂ ਨਹਿ ਦੇਤਿ-

॥ ੩੫ ॥

ਜਬਿ ਕਬਿ ਗੁਰ ਦਰਸਨ ਕੋ ਪਾਇ।

ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਕੋ ਦੇਤਿ ਚਲਾਇ।

'ਮਨ ਮੇਰੇ ਨਹਿ ਬਿਰਤਾ ਪਾਵੈ।
 ਤਜਹਿ ਪੁੱਤ੍ਰ ਪੋਤ੍ਰਾ ਬਡਿ ਆਵੈ' ॥ ੩੬ ॥
 ਮ੍ਰਿਦੁ ਬਾਕਨਿ ਕਹਿ ਦੇਂ ਗੁਰ ਧੀਰ।
 'ਸਕਲ ਵਸਤੁ ਹੈ ਤੁਮਰੇ ਤੀਰ।
 ਤੁਵ ਸੁਤ ਕੇ ਨ ਕਮੀ ਕਿਸ ਰੀਤਿ।
 ਨਿਸ਼ਚੇ ਧਰਹੁ ਆਪਨੇ ਚੀਤ ॥ ੩੭ ॥
 ਹੋ ਸੁਮਤੇ ਨਹਿ ਸੰਸੈ ਧਰੀਅਹਿ।
 ਗੁਰ ਸੁਤ ਸਭਿ ਕੇ ਪੂਜ ਬਿਚਰੀਅਹਿ।
 ਮਾਨਹਿਗੇ ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਸਾਰੇ।
 ਅਰਪਹਿਗੇ ਸੁਭ ਵਸਤੁ ਉਦਾਰੇ' ॥ ੩੮ ॥
 ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਸੇ 'ਮਾਤ ਮਰਵਾਹੀ ਕੋ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ
 ਖਸ਼ਟ ਚਤਵਾਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥ ੪੬ ॥

੪੭. [ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ]

੪੬<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੁ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੁ>>੪੮

ਦੋਹਰਾ:

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਜੋਧਾ ਬਲੀ, ਬਸਿ ਭਗਤਨਿ
ਕੇ ਨੀਤ।

ਇਕ ਦਿਨ ਬੈਠੇ ਸਭਾ ਮਹਿ, ਦਰਸਹਿ
ਸਿਖ ਮੁਦ ਚੀਤ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਕਿਨਹੂ ਖਬਰ ਆਇ ਤਬਿ ਦੀਨਿ।

'ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਬਾਸ ਜਿਨ ਕੀਨਿ।

ਭੱਲਜਨ ਕੀ ਕੁਲ ਭਗਤਿ ਬਿਸਾਲਾ।

ਸਿੱਖੀ ਕੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਭਿ ਕਾਲਾ ॥ ੨ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਅਮਰਦਾਸ ਕੀ ਅੰਸ।

ਸੁਤ ਪੌੜੇ ਨਾਤੀ' ਬਡ ਬੰਸ।

'ਪੁੜ੍ਹ, ਪੌੜੇ ਤੇ ਦੋਹਤੇ।

ਮੋਹਨ ਅਪਰ ਮੋਹਰੀ ਜੇਈ।

ਭਾ ਪਰਲੋਕ ਦੇਹਿ ਤਜਿ ਸੇਈ ॥ ੩ ॥

ਸੰਤ ਮਨੋਹਰ ਦਾਸ ਬਿਸਾਲਾ।

ਸੋ ਭੀ ਪਹੁੰਚਤਿ ਭਾ ਹਰਿਸਾਲਾ'।'

'ਸੱਚ ਖੰਡ।

ਸੁਨਿਕੈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ।

'ਹਰਿ ਪੁਰਿ' ਜਾਇ ਬਸੇ ਇਹ ਬ੍ਰਿੰਦ' 'ਸਚ ਖੰਡ।

॥ ੪ ॥

ਅਪਰ ਨਰਨ ਸਮ ਸ਼ੋਕ ਕਰਜੋ ਹੈ'।

'ਇਹ ਸ਼ੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਕ ਉੱਚੇ ਦਰਜੇ ਦੀ
ਦਵਣਤਾ ਹੈ; ਜੋ ਅਗਲੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਤੋਂ ਵਿਦਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਰੁਚਿਰ ਬਿਲੋਚਨ ਨੀਰ ਭਰਜੋ ਹੈ।

ਪੌਂਛਤਿ ਹੈਂ ਰੁਮਾਲ ਕੇ ਸਾਥ।

ਵਹਿਰ ਦ੍ਵਾਰ ਤੇ ਨਿਕਸੇ ਨਾਥ ॥ ੫ ॥

ਬੈਠੇ ਅਪਰ ਨਰਨ ਸਮ ਸੋਇ।

ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਆਇ ਗਏ ਸਭਿ ਕੋਇ।

ਥਿਰਿ ਸਭਿ ਮਹਿ ਤਬਿ ਗੁਰੂ ਅਗਾਧ।

ਧਰੇ ਮੌਨਤਾ ਲਗੀ ਸਮਾਧਿ ॥ ੬ ॥

ਦੁਇ ਘਟਿਕਾ ਆਸਨ ਬਿਰ ਰਹੇ।

ਲੋਚਨ ਮੁਦ ਨ ਤਨ ਸੁਧ ਅਹੇ।

ਰਹੇ ਅਡੋਲ ਅੰਗ ਤਿਸ ਕਾਲ।

ਪੁਨ ਖੋਲੇ ਦ੍ਰਿਗ ਰੁਚਿਰ ਬਿਸਾਲ ॥ ੭ ॥

'ਵਾਹੁ ! ਵਾਹੁ !' ਮੁਖ ਤੇ ਤਬਿ ਕਹਯੋ।

'ਦਾਸ ਮਨੋਹਰ' ਬਡ ਪਦ ਲਹਯੋ।

'ਮਨੋਹਰ ਦਾਸ ਨੇ।

ਬੂਝਨ ਕੋ ਸਭਿਹੂੰਨਿ ਸੁਨਾਯੋ।

'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ' ਪੁੱਛਣ ਲਈ ਸਭ ਨੂੰ ਸੁਣਾ ਕੇ (ਬੋਲੇ)।

'ਕੌਨ ਕਰਮ ਤਪ ਫਲ ਤਿਨ ਪਾਯੋ?'

॥ ੮ ॥

ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਇੱਕ ਸਿੱਖਯ ਬਿਸਾਲਾ।

ਗੁਰ ਢਿਗ ਰਹੈ ਸੁ ਨਾਮ ਕਮਾਲਾ।

ਤਿਨ ਕਰ ਜੋਰਿ ਕਹਯੋ 'ਸੁਨਿ ਸ੍ਵਾਮੀ !

ਸਭਿ ਕਿਛ ਜਾਨਹੁ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ॥ ੯ ॥

ਤਉ ਦਾਸ ਕੇ ਗੁਨ ਬਿਦਤਾਵਨ।

ਬੂਝਤਿ ਹੋ, ਮੈਂ ਕਰੋਂ ਸੁਨਾਵਨਿ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਅਰਜਨ ਕੋ ਲੇ ਗੋਦ।

ਰਹਯੋ ਖਿਲਾਵਤ ਪਾਇ ਪ੍ਰਮੋਦ ॥ ੧੦ ॥

ਇਕ ਤੋ ਇਹੁ ਸੁਭ ਕਰਮ ਮਹਾਨਾ।

ਅਪਰ ਸੁਨਹੁ ਜੇਤਿਸ ਕ੍ਰਿਤ ਠਾਨਾ।

ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਜੀ ਸੇਵਨ ਕਰੇ।

ਪੂਰਨਮਾਸੀ ਮੇਲਾ ਭਰੇ ॥ ੧੧ ॥

ਤਬਹਿ ਪ੍ਰੀਤ ਧਰਿ ਕਰਹਿ ਅਹਾਰਾ।

ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰਨ ਕੈ ਕਰਿ ਤਯਾਰਾ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਅਮਰ ਕੇਰ ਸੰਤਾਨ।

ਤਿਨਿਹਿ ਅਚਾਵਹਿ ਕਰਿ ਕਰਿ ਮਾਨ

॥ ੧੨ ॥

ਮਨ ਭਾਵਤਿ ਦੇ ਮੋਦ ਪ੍ਰਬੀਨ।

ਪੁਨ ਪਹਿਰਾਵਹਿ ਬਸਤ੍ਰ ਨਵੀਨ।

ਤਿਨ ਕੋ ਸੇਵਹਿ ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰੇ।

ਕਰਹਿ ਕੀਰਤਨ ਜਾਏ ਚੁਬਾਰੇ ॥ ੧੩ ॥

ਕਬਹਿ ਬਾਵਲੀ ਬੈਠਹਿ ਆਇ।

ਆਸਾਵਾਰ ਸ਼ਬਦ ਜੁਤਿ ਗਾਇ।

ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਸੰਤਤਿ ਕੇ ਪਾਸ।

ਕਰਿ ਗੁਰ ਭਗਤਿ, ਮਨੋਹਰਦਾਸ ॥ ੧੪ ॥

ਇਨ ਸੁਭ ਕਰਮਨਿ ਕੋ ਫਲ ਹੋਵਾ।

ਲਹੜੇ ਮਹਾਂ ਪਦ, ਜੋ ਤੁਮ ਜੋਵਾ।
 ਕਹੇ ਆਪ ਕੇ ਹਮ ਨੇ ਜਾਨਜੋ।
 ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਤਪ ਤਿਸ ਨੇ ਠਾਨਜੋ'
 ॥ ੧੫ ॥

'ਦੇਖਿਆ ਹੈ (ਧਿਆਨ) ਧਾਰ ਕੇ।

ਇਮ ਸੁਨਿਕੈ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ।
 ਬੋਲੇ ਬਾਕ ਸੁਨਾਵਤਿ ਬ੍ਰਿੰਦ।
 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਅਮਰਦਾਸ ਸੰਤਾਨ।
 ਹਮ ਨਹਿ ਸੇਵੇ ਕਬਿ ਨਿਜ ਪਾਨ ॥ ੧੬ ॥
 ਕਰ ਸੋਂ† ਟਹਿਲ ਨ ਹਮ ਤੇ ਹੋਈ।

†ਪਾ:-ਰਹੀ ਸੁ।

ਦੇਤਿ ਮਹਾਂ ਪਦਵੀ ਕੇ ਜੋਈ।
 ਜਬਿ ਤੇ ਤੁਰਕਨਿ ਕੀਨਿ ਬਖੇਰਾ।
 ਤਬਿ ਤੇ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਨ ਹੇਰਾ ॥ ੧੭ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਅਮਰਦਾਸ ਸੰਤਾਨ।
 ਕਿਮ ਹਮ ਸੇਵਾ ਕਰਹਿ ਮਹਾਨ।
 ਤਿਸ ਪੁਰਿ ਹਮ ਤੇ ਜਾਇ ਨ ਜਾਈ।
 ਚਿਰੰਕਾਲ ਭਾ ਖਬਰ ਨ ਪਾਈ ॥ ੧੮ ॥
 ਹਮ ਕੋ ਰਹੇ ਜੁ ਬਿਘਨ ਬਿਸਾਲਾ।
 ਤੁਰਕਨਿ ਸੰਗ ਜੰਗ ਸਭਿ ਕਾਲਾ।'
 ਭਾਈ ਗੜੀਆ ਸੰਤ ਪ੍ਰਬੀਨ।
 ਤਿਸ ਕੀ ਦਿਸ਼ਾ ਬਿਲੋਕਨ ਕੀਨਿ ॥ ੧੯ ॥
 ਕਹੜੇ ਤਾਂਹਿ ਸੋ 'ਤੁਮ ਅਬਿ ਜਾਵਹੁ।
 ਕਹਿ ਅਨੰਦ ਕੇ ਇਹ ਠਾਂ ਲਜਾਵਹੁ।
 ਸਿਵਕਾ ਲੇ ਕਰਿ ਸੰਗ ਸਿਧਾਵਹੁ।
 ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਜਾਇ ਦਰਸਾਵਹੁ† ॥ ੨੦ ॥

†ਸਾਰੀ ਚੌਪਈ ਦਾ ਪਾਠਾਂਤ੍ਰ ਇਉਂ ਬੀ ਹੈ: ਕਹੜੇ ਤਾਂਹਿ ਸੋਂ 'ਤੁਮ ਅਬ ਜਾਵਹੁ। ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਜਾਇ ਦਰਸਾਵਹੁ। ਹਮ ਦਿਸ ਤੇ ਕਹੀਐ ਕੁਸਲਾਤੀ। ਤੁਮ ਕੋ ਬਾਂਛਤ ਹੈਂ ਦਿਨ ਰਾਤੀ' ॥ ੨੦ ॥

'ਬਾਬੇ ਮੋਹਰੀ ਜੀ ਦੇ ਸਪੁੱਤ੍ਰ।

ਇਮ ਅਨੰਦ ਕੇ' ਸੰਗ ਬਖਾਨਉ।
 -ਕਰਹੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਬਿਘਨੈ ਗਨ ਹਾਨਉ।
 ਦਰਸਨ ਦੀਜੈ ਬਿਰਦ ਸੰਭਾਰਹੁ।
 ਆਵਹੁ ਇਹ ਠਾਂ ਬਿਲਮ ਬਿਸਾਰਹੁ-'
 ॥ ੨੧ ॥
 ਲਿਖੀ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਦੀਨਸਿ ਹਾਥ।

ਗਮਨਜੋ ਲੀਨਿ ਪਾਲਕੀ ਸਾਥ।
ਸਨੈ ਸਨੈ ਪਰਿ ਗੋਇੰਦਵਾਲ।
ਮਿਲਜੋ ਆਇ ਗੜੀਆ ਤਿਸ ਕਾਲ

॥ ੨੨ ॥

ਪਦ ਅਰਬਿੰਦ ਅਨੰਦ ਕੇ ਬੰਦੇ।
ਦਈ ਪੱਤ੍ਰਕਾ ਪਠੀ ਬਿਲੰਦੇ।
ਲਿਖੀ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਿ ਬਾਂਚੀ ਜਬੈ।
ਮਗਨ ਅਨੰਦ ਅਨੰਦ^੧ ਸੁ ਤਬੈ ॥ ੨੩ ॥
ਗੁਰੁ ਲੀਲਾ ਕੇ ਚਲਿਤ ਬਿਚਾਰੇ।
-ਆਪਨ ਪੌ ਦੁਰਾਇ ਬਿਵਹਾਰੇ।

^੧ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦ ਜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ।

^੧ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਲੁਕਾ ਕੇ ਦੂਸਰੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਵਾਂਗੂੰ ਵਿਹਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਅਪਰ ਨਰਨ ਕੇ ਕਰਹਿ ਸਮਾਨ^੨।
ਕਰਤਾ ਹਰਤਾ ਸਰਬ ਜਹਾਨ ॥ ੨੪ ॥
ਜਿਸ ਕੀ ਮਾਯਾ ਮਹਾਂ ਅਪਾਰ।
ਜਿਸ ਕੋ ਕਬਿ ਕਿਨ ਲਹਜੋ ਨ ਪਾਰ।
ਤਿਨ ਕੋ ਅਬਿ ਦਰਸ਼ਨ ਮੈਂ ਪਾਊਂ।
ਧੰਨਜ ਜਨਮ ਅਪਨੋ ਕਰਿ ਆਊਂ-
॥ ੨੫ ॥

ਲੇ ਅਪਨੇ ਸੰਗ ਮਾਨਵ ਬ੍ਰਿੰਦ।
ਭਯੋ ਤਜਾਰ ਚਲਿਬੇ ਆਨੰਦ।
ਚਢੇ ਪਾਲਕੀ ਆਵਤਿ ਭਏ।
ਗੜੀਆ ਅਪਰ ਲੋਕ ਸੰਗ ਲਏ ॥ ੨੬ ॥
ਪਹੁੰਚੇ ਨਿਕਟਿ ਜਬਹਿ ਸੁਧ ਲਏ।
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਹਰਿਗੁਬਿੰਦ ਤਬਿ ਗਏ।
ਮਿਲੇ ਜਾਇ ਕਰਿ ਦੂਰਿ ਅਗਾਰੇ।
ਤੂਸ਼ਨ ਧਰੇ ਹਟਾਇ ਕਹਾਰੇ ॥ ੨੭ ॥
ਅਪਨ ਕੰਧ ਸਿਵਕਾ ਸੁ ਉਠਾਈ।
ਤਿਸੀ ਰੀਤਿ ਚਾਲੇ ਅਗਵਾਈ।
ਮਾਨ ਬਢਾਵਨਿ ਹੇਤੁ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ।
ਧਰੇ ਕੰਧ ਪਰ ਮਗ ਮਹਿ ਚਾਲਾ ॥ ੨੮ ॥
ਜਾਨਜੋ ਜਬੈ ਅਨੰਦ ਜੀ ਐਸੇ^੧।
-ਭਏ ਸੂਤਾ^੨ ਅਰਜਨ ਕੇ ਜੈਸੇ।

^੧ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਲਕੀ ਨੂੰ ਮੋਢਾ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

^੨ਰਬਵਾਹੀ।

ਨਿੰਮ੍ਰੀ ਹੋਨਿ ਹੇਰਿ ਗਤਿ ਮਨ ਕੀ^੧।

^੧ਮਨ ਦੇ ਨੀਵੇਂ ਹੋਣ ਦੀ ਦਸ਼ਾ ਦੇਖੀ।

ਇਮ ਹੀ ਰੀਤਿ ਪੁਰਾਤਨ ਇਨ ਕੀ-

॥ ੨੯ ॥

ਤਬਿ ਹੀ ਕੂਦ ਪਾਲਕੀ ਤਯਾਗੀ।

ਮਿਲੇ ਪਰਸਪਰ ਅਤਿ ਅਨੁਰਾਗੀ।

'ਜਗ ਕੇ ਨਰਨ' ਬੰਚਨਾ ਕਰਿ ਹੋ।

^੧ਅਸਾਂ) ਸੰਸਾਰੀ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ।

ਅਤਿ ਪ੍ਰਤਾਪ ਧਰਿ ਸਭਿ ਤੇ ਦੁਰਹੋ^{੧੧}

^੧ਲੁਕਦੇ ਹੋ। ^{੧੧}ਇੱਥੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ 'ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਪ੍ਰੇਮ' ਦਾ ਕਮਾਲ ਹੈ, ਉਧਰ ਅਨੰਦ ਜੀ ਗੁਰ ਜੀ ਨੂੰ ਗੋਬਿੰਦ ਰੂਪ ਮੰਨ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਜਦ ਹੀ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਪਾਲਕੀ ਤੋਂ ਛਾਲ ਮਾਰਦੇ ਹਨ, ਕੈਸਾ ਅਦਬ ਹੈ, ਕੈਸਾ ਪਿਆਰ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਕੌਤਕ ਬੀ ਕਮਾਲ ਦੇ ਹਨ।

॥ ੩੦ ॥

ਇਮ ਉਚਰਤਿ ਗ੍ਰਿਹ ਮਹੁ ਲੇ ਆਏ।

ਰੁਚਿਰ ਪ੍ਰੰਯਕ ਬਿਛਾਵਨਿ ਛਾਏ।

ਕਰਿ ਪੂਜਾ ਸਨਮਾਨ ਬਿਠਾਏ।

ਮ੍ਰਿਦੁਲ ਮਧੁਰ ਮੁਖ ਬਾਕ ਅਲਾਏ

॥ ੩੧ ॥

'ਬ੍ਰਿਹਾ ਤੁਮਾਰੋ ਭਾ ਚਿਰਕਾਲਾ।

ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ ਮਨ ਪ੍ਰੇਮ ਬਿਸਾਲਾ।

ਤਬਿ ਕੇ ਸੇਵਾ ਤੇ ਰਹਿ ਗਏ।

ਕਬਹੂੰ ਭਈ ਨਹਿ, ਕਾਂਖਾ ਕਿਏ ॥ ੩੨ ॥

ਜਬਿ ਕੇ ਬਿਛੁਰੇ ਸੁਖ ਨਹਿ ਪਾਇਵ।

ਬਾਦ ਦੁੰਦ ਨਿਤ ਤੁਰਕ ਉਠਾਇਵ।

ਹਮ ਕੋ ਆਪ ਜਾਨਤੇ ਕੈਸੇ?

ਕਰੁਨਾ ਕਰਹੁ ਬਤਾਵਹੁ ਤੈਸੇ' ॥ ੩੩ ॥

ਸੁਨਤਿ ਅਨੰਦ, ਅਨੰਦ ਬਿਸਾਲੇ।

ਪ੍ਰੇਮ ਮਗਨ ਹੈ ਕਹਤਿ ਉਤਾਲੇ।

'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਅੰਗਦ ਰੂਪ।

ਤ੍ਰਿਤੀਏ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਅਮਰ ਅਨੂਪ ॥ ੩੪ ॥

ਸਤਿਗੁਰ ਰਾਮਦਾਸ ਸ੍ਰੀ ਅਰਜਨ।

ਹਰਿਗੁਬਿੰਦ ਖਸ਼ਟਮ ਤੁਮ ਤਿਨ ਤਨ^੧।

^੧ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੂਪ।

ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਕੀ ਜੋਤਿ ਗਹੀਲਾ^੧।

^੧ਗ੍ਰਹਣ ਕਰਤਾ, ਧਾਰਣ ਵਾਲਾ।

ਧਰਿ ਮਾਯਾ ਤਨ^੧ ਠਾਨਤਿ ਲੀਲਾ

^੧ਸਰੀਰ ਧਾਰਕੇ ਮਾਇਆ ਦੁਆਰੇ (ਅ) ਮਾਯਾ ਦੁਆਰੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਧਾਰ ਕੇ।

॥ ੩੫ ॥

ਕਰਹੁ ਚਰਿਤ੍ਰ ਬਚਿਤ੍ਰ ਉਦਾਰੇ।
 ਨਰ ਹੇਰਤਿ ਭਰਮਤਿ ਹੈਂ ਸਾਰੇ।
 ਜਿਮ ਨਟ ਬਾਜੀ ਪਾਇ ਦਿਖਾਵੈ।
 ਅਚਰਜ ਕੋ ਦਿਖਾਇ ਭਰਮਾਵੈ ॥ ੩੬ ॥

ਪੁਨ ਤਿਹ ਸੇਵਕ ਨਿਕਟ ਜਮੂਰਾ।
 ਸੋ ਨਹਿ ਭਰਮਹਿ ਜਾਨਹਿ ਕੂਰਾ।
 ਤਯੋਂ ਨਿਜ ਦਾਸਨਿ ਕਰੁਨਾ ਧਰੇ।
 ਸੋ ਜਾਨੈਂ ਜੈਸੀ ਬਿਧਿ ਕਰੇ ॥ ੩੭ ॥

ਹਮ ਜਾਨਹਿ ਮਾਯਾ ਤੇ ਪਰੈ।
 ਤੁਮ ਅਲੰਬ ਹੁਇ ਜਗ ਕੋ ਕਰੈ।
 ਨਿਰਬਿਕਾਰ, ਗੁਨਹੀਨ, ਅਲੇਪ।
 ਤੁਮਰੇ ਮਹਿ ਵਿਸਤਾਰ ਸੰਛੇਪ ॥ ੩੮ ॥

ਸਭਿ ਮਹਿ ਬਯਾਪਕ ਸਭਿ ਤੇ ਨਜਾਰੇ।
 ਸਾਖੀ ਰੂਪ ਬਸਹਿ ਜਗ ਸਾਰੇ।
 ਕਰਤਾ ਭਰਤਾ ਹਰਤਾ ਏਕ।
 ਬਿਧ ਪ੍ਰਪੰਚ ਕੇ, ਜਲਧਿ ਬਿਬੇਕ !
 ॥ ੩੯ ॥

ਤੁਮ ਬਿਨ ਅਪਰ ਨ ਦੂਸਰ ਮਾਨੈਂ।
 ਸਭਿ ਕੋ ਜਾਨੈਂ ਇਮ ਹਮ ਜਾਨੈਂ।
 ਅਦਭੁਤ ਕਹਯੋ ਨ ਜਾਇ ਚਰਿਤ੍ਰ।
 ਕਹਨਿ ਸੁਨਨ ਤੇ ਹੋਇ ਪਵਿਤ੍ਰ ॥ ੪੦ ॥

ਇਮ ਅਨੰਦ ਤੇ ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਕਾਨੇ।
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਮੁਸਕਾਨੇ।
 'ਤੁਮ ਅਨੰਦ ਹੋ, ਲਹਯੋ ਅਨੰਦ।
 ਸੁਜਸੁ ਬਿਲੰਦ ਸੰਪੂਰਨ ਚੰਦ' ॥ ੪੧ ॥
 ਪੁਨ ਸਭਿ ਸੰਗਤਿ ਮਹਿ ਨਰ ਫੇਰਾ।
 'ਸਭਿ ਅਕੋਰ ਆਨਹੁ ਇਸ ਬੇਰਾ।
 ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦ ਕੀ ਪੂਜ ਚਢਾਵਹੁ।
 ਫਲ ਅਨੰਦ ਹੀ ਜਿਸ ਤੇ ਪਾਵਹੁ' ॥ ੪੨ ॥

ਸੁਨਿ ਗੁਰ ਆਗਯਾ ਕੋ ਸਭਿ ਆਏ।
 ਅਨਿਕ ਉਪਾਇਨ ਕੋ ਅਰਪਾਏ।
 ਮਾਯਾ ਬ੍ਰਿੰਦ ਚਢੀ ਕੋ ਹੇਰਿ।

'ਮਦਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਛੋਟਾ ਮੁੰਡਾ।

'ਮਾਇਆ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੋ (ਤੁਸੀਂ)।

'ਆਪ ਦੇ ਆਸਰੇ ਹੋਕੇ (ਮਾਇਆ) ਜਗਤ ਨੂੰ ਰਚਦੀ ਹੈ।

'ਰਜ, ਤਮ, ਸਤਗੁਣ ਤੋਂ ਰਹਿਤ।

'ਜਗਤ ਦਾ' ਸੰਖੇਪ ਤੇ ਵਿਸਤਾਰ ਆਪ ਵਿਚ ਹੀ ਹੈ।

'ਵਿਧਾਤਾ ਦੇ ਰਚੇ ਪ੍ਰਪੰਚ (ਸੰਸਾਰ) ਦੇ।

'ਜਾਨਣ ਵਾਲੇ ਹੋ।

ਕਹਯੋ ਅਨੰਦ ਭਗਤ ਜੀ ਫੇਰ ॥ ੪੩ ॥

'ਯਹਿ ਪੂਜਾ ਸਭਿ ਤੁਮਹਿ ਸੁਹਾਤਿ।

ਜਗੁ ਗੁਰ ਸਮਰਥ ਹੋ ਸਭਿ ਭਾਂਤਿ।

ਰੂਪ ਦਰਿਓਂ ਹਮਹਿ ਦਿਖ ਪਰੈ।

^੧ਇਹ ਮਾਇਆ ਦਲਿਦ ਦਾ ਰੂਪ।

ਨਹਿ ਕਬਹੂੰ ਕਰ ਛੂਵਨਿ ਕਰੈ ॥ ੪੪ ॥

ਸੁਨਿ ਗੁਰ ਭਨਯੋ 'ਅਬਹਿ ਇਹੁ ਲੀਜੈ।

ਨਿਜ ਕਰ ਤੇ ਕਿਸਹੂੰ ਬਖਸੀਜੈ।'

ਤਬਿ ਅਨੰਦ ਨਹਿ ਬਾਕ ਹਟਾਯੋ।

ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਕੋ ਨਿਕਟ ਬੁਲਾਯੋ ॥ ੪੫ ॥

ਧਨ ਦੇ ਕਰਿ ਸਮੁਝਾਇ ਸੁਨਾਯਹੁ।

'ਹੇ ਸੁਤ ! ਬਿਤ ਲਿਹੁ ਭੋਗ ਭੁਗਾਯਹੁ।

ਸੁਖ ਪਾਵਹੁ ਤੁਮ ਲੇਖ ਸੁ ਮਾਥੇ।

ਮਨ ਭਾਵਤਿ ਭੋਗਹੁ ਧਨ ਸਾਥੇ ॥ ੪੬ ॥

ਕੇਤਿਕ ਦਿਨ ਰਾਖੇ ਪੁਨ ਪਾਸ।

ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਕੇ ਬਾਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼।

ਸੁਨਿ^੨ ਕਹਿ, ਬਿਦਾ ਭਏ ਜੁ ਅਨੰਦ।

^੨ਪਾ:-ਪੁਨਿ।

ਕਰੇ ਪਰਸਪਰ ਮਹਦ ਅਨੰਦ ॥ ੪੭ ॥

ਹਿਤ ਅਸਵਾਰੀ ਸਿਵਕਾ ਦੀਨਿ।

ਪੁਨ ਭਾਈ ਗੜੀਆ ਸੰਗ ਕੀਨਿ।

ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਜਾਇ ਪਹੁੰਚਾਏ।

ਸਭਿ ਸੋਂ ਮਿਲਿ ਗੁਰ ਸੁਜਸੁ ਅਲਾਏ

॥ ੪੮ ॥

ਅਬਿ ਲਗਿ ਧਰੀ ਪਾਲਕੀ ਸੋਈ^੩।

^੩ਜਿਸ ਪਾਲਕੀ ਦੇ ਹੁਣ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਦਰਸਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਪੋਥੀਆਂ ਵਾਲੀ ਦਸੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਪਰ ਪੰਚਮ ਗੁਰੂ ਜੀ ਬਾਬਾ ਮੋਹਨ ਤੋਂ ਪੋਥੀਆਂ ਲਿਆਏ ਸਨ। ਅਨੰਦ ਜੀ ਵਾਲੀ ਪਾਲਕੀ ਦਾ ਹੁਣ ਬਹੁ ਨਹੀਂ।

ਹੇਰਿ ਨਮੋ ਠਾਨਹਿ ਸਭਿ ਕੋਈ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਜੀ ਦੀਨਿ।

ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਧਰੀ ਦੁਤਿ ਭੀਨ ॥ ੪੯ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਸੇ 'ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦ ਜੀ ਕੋ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ

ਸਪਤ ਚਤਵਾਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥ ੪੭ ॥

੪੮. [ਬਾਬਕ ਰਬਾਬੀ ਪ੍ਰਲੋਕ ਗਮਨ]

੪੮<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੪੯

ਦੋਹਰਾ:

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਸਤਿਗੁਰੂ, ਇਸ ਬਿਧਿ
ਸਮੈਂ ਬਿਤਾਇ।

ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਆਵਹਿ ਅਨਿਕ, ਮਨ
ਬਾਂਛਤਿ ਕੇ ਪਾਇ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਬਾਬਕ ਹੁਤੋ ਅਗਾਰੀ ਗਾਵੈ।
ਸਦਾ ਕੀਰਤਨ ਕਰਤਿ ਸੁਨਾਵੈ।
ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਕੇ ਰਾਗਨਿ ਸਾਥ।
ਕਰਹਿ ਰਿਝਾਵਨ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਥ ॥ ੨ ॥

ਅੰਤ ਸਮਾਂ ਪਹੁੰਚਯੋ ਤਬ ਆਈ।
ਜਾਨਿ ਲਈ ਤਬਿ ਮ੍ਰਿਤੁ ਨਿਯਰਾਈ।
ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਢਿਗ ਚਲਿ ਆਯੋ।
ਪ੍ਰਾਨ ਅੰਤ ਬਿਰਤੰਤ ਸੁਨਾਯੋ ॥ ੩ ॥

'ਕਰਹੁ ਖੁਸ਼ੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਿਸਾਲਾ !
ਗਮਨੋਂ ਮੈਂ ਪਰਲੋਕ ਸੁਖਾਲਾ।
ਅਪਨਿ ਸਮੀਪੀ ਸਦਾ ਰਖੀਜੈ।
ਇਹੀ ਆਸ ਮਮ ਰਿਦੈ ਪੁਰੀਜੈ ॥ ੪ ॥

ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਜੀ ਢਿਗ ਮਰਦਾਨਾ।
ਸਦਾ ਰਾਗ ਕੇ ਕਰਤਿ ਸੁਜਾਨਾ।
ਇਸ ਜਗ ਮਹਿ ਭਾ ਬਡ ਬੱਖਯਾਤ'।
ਪਾਯੋ ਸੁਜਸੁ ਬਡੋ ਅਵਿਦਾਤ' ॥ ੫ ॥

'ਪ੍ਰਸਿੱਧ।

'ਉੱਜਲ।

ਜਿਮ ਬਾਵਨ ਕੇ ਲੇ ਕਰਿ ਸੰਗ।
ਹਾਥ ਲਸ਼ਟਕਾ ਵਧੀ ਉਤੰਗ'।

'ਜਿਥੋਂ ਬਾਵਨ ਦੀ ਸੰਗਤ ਲੈਕੇ (ਉਸ ਦੇ) ਹੱਥ ਦੀ ਮੋਟੀ
ਉੱਚੀ ਵੱਧੀ ਸੀ।

ਤਿਮ ਰਾਵਰਿ ਕੀ ਸੰਗਤਿ ਪਾਇ।
ਹਮ ਆਦਿਕ ਜਗ ਮਹਿ ਬਿਦਤਾਇ
॥ ੬ ॥

ਭਲੇ ਭਾਗ ਤੇ ਭਏ† ਭਲੇਰੇ।

†ਪਾ:-ਫਲੇ।

ਸਦਾ ਗੁਰੂ ਕੇ ਦਰਸਨ ਹੇਰੇ।
ਸੁਨਿ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਬਖਾਨਾ।

ਕਰਜੋ ਪ੍ਰਮੇਸੁਰ ਆਵਨ ਜਾਨਾ ॥ ੭ ॥

ਨਿਜ ਨਿਜ ਸਮੈਂ ਪਯਾਨਹਿ ਸਾਰੇ।

ਅਪਨੀ ਵਾਰੀ ਧੀਰ ਨ ਧਾਰੇ।

ਆਵਨ ਧੰਨ ਅਹੈ ਤਿਨ ਕੇਰਾ।

ਸਿਮਰਜੋ ਸੱਤਿਨਾਮ ਸਭਿ ਬੇਰਾ ॥ ੮ ॥

ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਸੇਵਾ ਮਹਿ ਲਾਗੇ।

ਕੀਰਤ ਕਰਹਿ ਸੁਨਹਿ ਬਡਭਾਗੇ।

ਇਸ ਕੇ ਸਮ ਅਪਰ ਨ ਕਲਿ ਕਾਲ।

ਹਰਤਾ ਪਾਤਕ, ਬਿਘਨ ਬਿਸਾਲ ॥ ੯ ॥

ਕਲਮਲ ਮਲ^੧ ਮਨ ਪਟ ਕੋ ਲਾਗੀ।

^੧ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਮੈਲ।

ਬਿਸ਼ਿਯਨ ਕੀ ਕਾਰਖ ਸੋਂ ਪਾਗੀ।

ਚਹੈਂ ਨਿਵਾਰਨ ਇਸ ਕੋ ਜੇਈ।

ਸਤਿਸੰਗਤਿ ਮਹਿ ਮਿਲਿ ਕਰਿ ਤੇਈ

॥ ੧੦ ॥

ਸੱਤਿਨਾਮ ਜਲ ਕੋ ਤਹਿ ਲੇਯ।

ਧੋਵਨ ਕਿਰਤਨ ਭਲੇ ਕਰੇਯ।

^੧ਓਹ) ਕੀਰਤਨ ਕਰਕੇ (ਇਸ ਮੈਲ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧੋਣ)।

ਉੱਜਲ ਮਨ ਕੋ ਕਰਹਿ ਸੁਜਾਨ।

ਚਢਹਿ ਰੰਗ ਗੂਢੇ ਤਤਗਯਾਨ ॥ ੧੧ ॥

ਕਬਹੂੰ ਨ ਉਤਰੈ ਸਦਾ ਨਵੀਨ।

ਇਸ ਬਿਧਿ ਕੀ ਬੁਧਿ ਅਧਿਕ ਪ੍ਰਬੀਨ।

ਯਾਂ ਤੇ ਬਾਬਕ ਤੂੰ ਚਿਤ ਜਾਨਹੁ।

ਅੰਤ ਸਮੇਂ ਲੋ ਨਾਮ ਬਖਾਨਹੁ ॥ ੧੨ ॥

ਰਹਜੋ ਕਰਤਿ ਕਿਰਤਨ ਕੋ ਨੀਤ।

ਅਹੈ ਭਲੇ ਤੁਵ ਨਿਰਮਲ ਚੀਤ।

ਪਿਤਾ ਤੋਹਿ ਆਛੀ ਗਤਿ ਪਾਈ।

ਤਿਮ ਹੀ ਤੁਮ ਕੋ ਹੁਇ ਸੁਖਦਾਈ

॥ ੧੩ ॥

ਇਮ ਸੁਨਿ ਕੈ ਗੁਰ ਪਦ ਅਰਬਿੰਦ।

ਕਰੇ ਸਪਰਸ਼ਨ ਪੁੰਨ ਬਿਲੰਦ।

'ਲੋਕ ਪ੍ਰਲੋਕ ਸਹਾਇਕ ਅਹੋ।

ਨਹੀਂ ਅਪਰ ਕੋ ਹਮ ਨੇ ਲਹੋ' ॥ ੧੪ ॥

ਨਿਜ ਸੁਤ ਕੋ ਪਾਯੋ ਸ਼ਰਣਾਈ।

ਪ੍ਰਤਿਪਾਰਹੁ ਮਮ ਸਮ ਇਸ ਤਾਂਈ।
 ਹਮ ਰਾਵਰਿ ਕੇ ਅਹੈਂ ਸਦੀਵੇ।
 ਪੁਸ਼ਤਨ ਲਗੋਂ ਰਬਾਬੀ ਬੀਵੇ' ॥ ੧੫ ॥
 ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਪਨ ਧੀਰਜ ਦੀਨਿ।
 'ਹੋਇ ਇਸੀ ਬਿਧਿ' ਕਹਿਬੋ ਕੀਨਿ।
 'ਰਹੈ ਰਬਾਬੀ ਨੰਦਨ ਤੇਰੇ।
 ਲਹੈ ਰਾਗ ਕੋ ਭੇਵ ਬਡੇਰੇ ॥ ੧੬ ॥
 ਹਮ ਪਾਛੈ ਗੁਰ ਘਰ ਮਹਿ ਰਹੈ।
 ਖਾਨ ਪਾਨ ਤਮ ਸਮ ਹੀ ਲਹੈ।
 ਇਹ ਭੀ ਚਿੰਤ ਨ ਚਿਤ ਮਹਿ ਕਰੀਏ।
 ਅੰਤ ਸਮਾਂ ਸਤਿਨਾਮ ਸਿਮਰੀਏ ॥ ੧੭ ॥
 ਬਿਰ ਚਿਤ ਹੈ ਕੈ ਸਦਨ ਪਧਾਰੇ।
 ਪੌਢਹੁ, ਬਸਨ ਬਦਨ ਪਰ ਧਾਰੇ।
 ਤਜਾਗਨਿ ਕਰਹੁ ਸੁਖੈਨ ਸਰੀਰ।
 ਪੁੱਤ੍ਰ ਬਿਠਾਇ ਆਪਨੇ ਤੀਰ' ॥ ੧੮ ॥
 ਸੁਨਿ ਆਇਸੁ ਸਤਿਗੁਰ ਤੇ ਚਲਜੋ।
 ਜਾਤੀ ਮਲਕ ਸੰਗ ਪੁਨ ਮਿਲਜੋ।
 ਮ੍ਰਿਦੁਲ ਬਾਕ ਕਹਿ 'ਪੈਰੀ ਪਾਣਾ।
 ਮੈਂ ਅਬਿ ਅਪਨੋ ਕਰੋਂ ਪਯਾਣਾ ॥ ੧੯ ॥
 ਹੁਤੇ ਹਮਾਰੇ ਭਾਗ ਬਿਲੰਦ।
 ਜਿਸ ਤੇ ਢਿਗ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ।'
 ਜਾਤੀ ਮਲਕ ਕਹਜੋ 'ਤੁਵ ਧੰਨ।
 ਅੰਤ ਸਮੈ ਕਰਿ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਸੰਨ ॥ ੨੦ ॥
 ਚਲਜੋ ਚਹੈਂ ਪਰਲੋਕ ਮਝਾਰਾ।
 ਜਹਿ ਕੋ ਗਮਨ ਸਭਿਨਿ ਸਿਰ ਧਾਰਾ।
 ਮੈਂ ਤਨ ਤਜਾਗੋਂ ਦੇਰਿ ਨ ਕੋਈ।
 ਕੇਤਿਕ ਦਿਵਸਨਿ ਆਯੂ ਹੋਈ' ॥ ੨੧ ॥
 ਪੁਨ ਬਾਬਕ ਸਤਿਸੰਗਤਿ ਸਾਰੀ।
 ਮਿਲਿ ਮਿਲਿ ਭਲੇ ਬੰਦਨਾ ਧਾਰੀ।
 ਲੇ ਸਭਿਹਿਨਿ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਬਿਸਾਲਾ।
 ਲੇ ਸੁਤ ਸੰਗ ਸਦਨ ਕੋ ਚਾਲਾ ॥ ੨੨ ॥
 ਆਇ ਭਾਰਜਾ ਬਹੁ ਸਮੁਝਾਈ।

'ਹਮਰੇ ਸਿਰ ਪਰ ਨਿਤ ਗੁਰ ਸਾਂਈ।
 ਕਿਸੀ ਬਾਤ ਕੋ ਨਾਂਹਿ ਅੰਦੇਸ਼ਾ।
 ਦੁਹ ਲੋਕਨ ਕੇ ਕਟੇ ਕਲੇਸ਼ਾ' ॥ ੨੩ ॥
 ਦੋਇ ਜਾਮ ਨਿਜ ਧਾਮ ਬਿਤਾਏ।
 ਪੁਨ ਮੁਖ ਕੀ ਦੁਤਿ ਕਛੁ ਕੁਮਲਾਏ।
 ਜਾਨਜੋ ਪ੍ਰਾਨ ਅੰਤ ਅਬਿ ਹੂੈ ਹੈ।
 ਸੱਤਿਨਾਮ ਮਿਸਰਤਿ ਗੁਨ ਗੈਹੈ ॥ ੨੪ ॥
 ਪਰਜੋ, ਬਦਨ ਪਰ ਬਸਨ ਸੁ ਪਾਯੋ।
 ਤਤਛਿਨ ਤਨ ਕੋ ਛੋਰਿ ਸਿਧਾਯੋ।
 ਅਪਰ ਜਿ ਹੁਤੇ ਭੂਮ ਕੀ ਜਾਤਿ।
 ਸਕਲ ਬੁਲਾਏ ਕਹਿ ਮ੍ਰਿਦੁ ਬਾਤ ॥ ੨੫ ॥
 ਸੈਨਾ ਮਹਿ ਜੇ ਤੁਰਕ ਹਕਾਰੇ।
 ਸਭਿ ਚਲਿ ਆਏ ਬਾਬਕ ਦੁਾਰੇ।
 ਕ੍ਰਿਯਾ[†] ਮ੍ਰਿਤਕ ਕੀ ਜੇਤਿਕ ਹੋਇ।

†ਇਥੇ ਕਵਿ ਜੀ 'ਕ੍ਰਿਯਾ' ਪਦ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਸੰਸਕਾਰ ਦੇ ਵਰਤ ਰਹੇ ਹਨ, ਤਿਵੇਂ ਸਿੱਖੀ ਸੰਸਕਾਰ ਤੇ ਬੀ ਵਰਤ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਤਾ ਕੇ ਸੁਤ ਕਰਿਵਾਈ ਸੋਇ ॥ ੨੬ ॥
 ਉਪਰ ਪਾਯੋ ਰੁਚਿਰ ਦੁਸ਼ਾਲਾ।
 ਲੇ ਨਿਕਸੇ ਬਾਹਿਰ ਤਤਕਾਲਾ।
 ਕਬਰ ਖਨਾਇ ਧਰਜੋ ਤਿਸ ਮਾਂਹੀ।
 ਦਫਨਾਯਹੁ[†] ਜਸੁ ਭਾਖਹਿ ਤਾਂਹੀ ॥ ੨੭ ॥

†ਮਰਦਾਨਾ ਸਸਕਾਰਿਆ ਸੀ। ਬਾਬਕ ਬੀ ਇਸ ਰਸਤੇ ਗਿਆ ਜਾਣੇ। ਬਾਬਕ ਸਤਿਗੁਰੂ ਵਿਚ ਪੂਰਣ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਸੀ, 'ਲੋਕ ਪ੍ਰਲੋਕ ਦਾ ਸਹਾਈ ਗੁਰ ਹੈ' ਪਿੱਛੇ ਕਹਿ ਚੁਕਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ ਉਹ ਸਿੱਖ ਹੈ, ਇਸਦੀ ਕਬਰ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਕੀਰਤਪੁਰ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ।

ਗੁਰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਕਰਿ ਅੰਤ ਸਮੇਂ ਇਹ।
 ਸੁਭ ਗਤਿ ਪਾਈ ਸੰਸੇ ਕੋ ਨਹਿੰ।
 ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰਿ ਤਾਂਹਿ ਚਲਾਨਾ।
 ਪੀਛੇ ਕ੍ਰਿਯਾ ਕਰੀ ਕੁਲ, ਨਾਂਨਾ ॥ ੨੮ ॥
 ਕੇਤਿਕ ਦਿਵਸ ਬਿਤੇ ਜਬਿ ਮਰੇ।
 ਤਿਸ ਕੇ ਪੁੱਤ੍ਰਨਿ ਸਭਿ ਬਿਧਿ ਕਰੇ।
 ਤਬਿ ਸਤਿਗੁਰੁ ਆਛੇ ਦਿਨ ਜਾਨਿ।
 ਬਿਨਾ ਕੀਰਤਨ ਰਹਤਿ ਦਿਵਾਨ ॥ ੨੯ ॥
 ਧਨ ਦਸਤਾਰ ਬਿਸਾਲ ਦੁਸ਼ਾਲਾ।

ਦੇ ਕਰਿ ਬਿੱਪ੍ਰ ਹਾਥ ਤਬਿ ਘਾਲਾ।
ਚਤੁਰ ਸੁਤਨਿ ਕੋ ਦੇ ਕਰਿ ਧੀਰ।
'ਇਹੁ ਸਭਿ ਬਿਨਸਨ ਹਾਰ ਸਰੀਰ

॥ ੩੦ ॥

ਅਬਿ ਇਹੁ ਸਿਰੋਪਾਉ ਗੁਰ ਦੀਨਾ।
ਸਿਰ ਪਰ ਬੰਧਹੁ ਪਾਗ ਨਵੀਨਾ।
ਸ਼ੋਕ ਤਜਹੁ ਅਰੁ ਭਜਹੁ ਸੁ ਨਾਮ।
ਗੁਰ ਕੋ ਸੇਵ ਬਸਹੁ ਨਿਜ ਧਾਮ ॥ ੩੧ ॥
ਉਪਰ ਸੁੰਦਰ ਲੇਹੁ ਦੁਸ਼ਾਲਾ।
ਕਰਹੁ ਕੀਰਤਨ ਸਭਾ ਬਿਸਾਲਾ।'
ਸੁਨਿ ਕੈ ਬਾਕ ਦੇਖਿ ਗੁਰ ਦਯਾ।
ਮਨ ਤੇ ਸ਼ੋਕ ਸਭਿਨਿ ਤਜਿ ਦਯਾ

॥ ੩੨ ॥

ਸਿਰ ਪਰ ਬਾਂਧੀ ਪਾਗ ਬਨਾਇ।
ਆਛੇ ਬਸਤ੍ਰ ਪਹਿਰਿ ਹਰਿਖਾਇ।
ਲੇ ਕਰਿ ਸਾਜ ਪਿਤਾ ਸਮ ਗਏ।
ਸਭਾ ਬਿਖੈ ਗੁਰ ਦਰਸਨ ਲਿਏ ॥ ੩੩ ॥
ਖਰੇ ਹੋਇ ਕੈ ਕਰੀ ਕਲਾਨ।
'ਗੁਰ ਸਾਹਿਬ ਸੋਢੀ ਸੁਲਤਾਨ।
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਰਾਮਦਾਸ ਕੋ ਪੋਤਾ।
ਦੀਨ ਦੁਨੀ ਥੰਭਿ ਭਾਰ ਖਲੋਤਾ ॥ ੩੪ ॥
ਸ੍ਰੀ ਅਰਜਨ ਸੁਤ ਜੋਧਾ ਬਲੀ।
ਤੁਰਕ ਮਾਰ ਕਰਿ ਕੀਰਤਿ ਭਲੀ।
ਪੀਰੀ ਮੀਰੀ ਕੋ ਬਡ ਥੰਭਾ।
ਪਿਖਿ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਮ ਸਭਿ ਜਗਤ ਅਚੰਭਾ

॥ ੩੫ ॥

ਮੁਗਲਸਖਾਨ ਜੰਗ ਕਰਿ ਮਾਰਜੋ।
ਅਬਦੁਲ ਖਾਂ ਜੁਤਿ ਚਮੂ ਸੰਘਾਰਜੋ।
ਲਲਾਬੇਗ ਸਹਿ ਕੰਬਰ ਘਾਤੀ।
ਸ਼ਾਹੁ ਜਹਾਂ ਕੀ ਦਾਹਸਿ ਛਾਤੀ' ॥ ੩੬ ॥   'ਸਾੜ ਦਿਤੀ।
ਲੂਣਹਰਾਮੀ ਪੈਂਦਾ ਘਾਯੋ।
ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਕ ਸੋ ਲਰਿਬੇ ਆਯੋ।

ਅਰਜੋ ਨ ਸੱਤ੍ਰੁ ਸਕਲ ਹੀ ਮਾਰੇ।

ਮੌਨ ਸ਼ਾਹੁ ਭਾ ਮਾਨੀ' ਹਾਰੇ ॥ ੩੭ ॥

'ਤੇ ਹੰਕਾਰੀ।

ਕੋ ਕੋ ਗੁਨ ਰਾਵਰ ਕੇ ਕਹੈਂ।

ਸ਼ੇਸ਼ ਸਾਰਦਾ ਅੰਤ ਨ ਲਹੈਂ।'

ਗੁਰ ਜਸੁ ਕਹਿ ਬੈਠੇ ਦਰਬਾਰ।

ਲਗੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨਿ ਉਦਾਰ ॥ ੩੮ ॥

ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਕੇ ਰਾਗਨਿ ਗਾਇ।

ਸਭਾ ਸਹਿਤ ਗੁਰੁ ਲਏ ਰਿਝਾਇ।

ਕਰੀ ਮੌਜ' ਤਿਨ ਕੋ ਤਤਕਾਲਾ।

'ਬਖਸ਼ਿਸ਼।

ਰਿਦੈ ਅਨੰਦਤਿ ਭਏ ਬਿਸਾਲਾ ॥ ੩੯ ॥

ਇਸੀ ਭਾਂਤਿ ਨਿਜ ਪਿਤ ਕੀ ਨਜਾਈ।

ਲਗੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨਿ ਬਨਾਈ।

ਨਿਤ ਆਵਹਿ ਗੁਰ ਕੇ ਦਰਬਾਰ।

ਚੌਂਕੀ ਕਰਤੇ ਸੰਝ ਸਕਾਰ ॥ ੪੦ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਸੇ 'ਬਾਬਕ ਪ੍ਰਲੋਕ ਗਮਨ' ਪ੍ਰਿਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ

ਅਸ਼ਟ ਚਤਵਾਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥ ੪੮ ॥

੪੯. [ਜਾਤੀ ਮਲਕ ਪ੍ਰਤਿ ਉਪਦੇਸ਼]

੪੯<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੫੦

ਦੋਹਰਾ:

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ,
ਸਮਾ ਬਿਤਾਵਨ ਕੀਨਿ।
ਨੰਮ੍ਰੀ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਪਿਖਿ,
ਕਰਹਿ ਸਨੇਹ ਨਵੀਨ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਅਪਨਿ ਸਮਾਂ ਤਨ ਤਜਨ ਪਛਾਨਾ।
ਬੀਤਤਿ ਬਾਸਰ ਹੁਇ ਨਿਯਰਾਨਾ।

'ਆਯੂ ਦੇ' ਦਿਨ ਬੀਤ ਰਹੇ ਤੇ ਨੇੜੇ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂਦਾ (ਤਨ
ਤਜਨ ਦਾ ਸਮਾਂ) ਪਛਾਣਿਆਂ।

ਗੁਰਤਾ ਦਈ ਚਹੈਂ ਨਿਜ ਪੋਤੇ।
ਲਖਿ ਕਰਿ ਧੀਰ ਆਦਿ ਗੁਨ ਪੋਤੇ।
॥ ੨ ॥

'ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਜਹਾਜ਼।

ਦਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਦਾਨ ਦੇਤਿ ਦਿਜ ਦੀਨ।
ਦਰਬ ਜਵਾਹਿਰ ਕੀਮਤਿ ਪੀਨ।

'ਭਾਰੀ ਮੁੱਲ ਦੇ।

ਬਰਨ ਬਰਨ ਕੇ ਬਸਤ੍ਰ ਨਵੀਨ।
ਬਲੀ ਤੁਰੰਗ ਪਾਇ ਕਰਿ ਜੀਨ ॥ ੩ ॥
ਗੁਰ ਕਰ ਤੇ ਪੂਰਬ ਖਰ ਧਾਰਾ।
ਕਰਵਾਰਨ ਕੀ ਬਹੀ ਉਦਾਰਾ।

'ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਹੱਥੋਂ (ਜਿਵੇਂ) ਪਹਿਲੇ ਤਿਖੀਆਂ ਤਲਵਾਰਾਂ
ਦੀ ਧਾਰਾ ਬਹੁਤੀ ਹੀ ਵਹੀ ਸੀ।

ਜਿਸਹਿ ਪਾਇ ਕਾਇਰ ਬਹਿ ਗਏ।
ਤਰ ਕਰਿ ਸੂਰਾ ਸੁਰਗ ਕੋ ਗਏ† ॥ ੪ ॥

'ਰੁੜ੍ਹ ਗਏ।

'ਸੂਰਮੇ (ਉਸ ਧਾਰਾ ਨੂੰ) ਤਰਕੇ। †ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਕਮਾਲ
ਹੈ।

ਤਥਾ ਦਾਨ ਧਾਰਾ ਗੁਰ ਕਰ ਕੀ।
ਨਿਸਦਿਨ ਚਲੀ ਜਾਤਿ ਇਕਸਰ ਕੀ।
ਦੀਨਨਿ ਕੋ ਦਾਰਿਦਾ ਬਹਿ ਗਯੋ*।
ਦਸਹੂੰ ਦਿਸਿ ਜਸੁ ਤੇ ਭਰਿ ਗਯੋ ॥ ੫ ॥

'ਇਕ ਸਾਰ, ਭਾਵ ਲਗਾਤਾਰ।

'ਕੰਗਾਲਤਾ।

ਅਧਿਕ ਦਾਰਿਦੀ ਜੇ ਚਲਿ ਆਵੈਂ।
ਪਹਿਰ ਬਿਭੂਖਨ ਤੁਰੰਗ ਨਚਾਵੈਂ।
ਜਬਿ ਅਪਨੇ ਘਰਿ ਪਹੁੰਚਹਿ ਜਾਇ।
ਸਨਬੰਧੀ ਜੇ ਹੈਂ ਸਮੁਦਾਇ ॥ ੬ ॥
ਤਿਨ ਤੇ ਤੁਰਤ ਨ ਹੋਇ ਚਿਨਾਰੀ।
ਦੇਖਿ ਬੇਸ਼ ਕੋ ਦੇਹਿ ਬਿਸਾਰੀ।

ਕੇਤਿਕ ਸੈਨ ਬਨਾਇ ਸਿਧਾਵੈ।
 ਬਡੇ ਮੋਲ ਪਟ ਤੁਰੰਗ ਲਿਜਾਵੈ ॥ ੭ ॥
 ਤਿਨਹੁ ਹੇਰ ਕਰਿ ਜੇ ਲਘੁ ਗ੍ਰਾਮ।
 ਭਾਜਹਿ ਤਯਾਗ ਭਰੇ ਧਨੁ ਧਾਮ।
 ਤਿਨ ਸੋ ਉਚੇ ਕਹੈ ਸੁਨਾਇ।
 'ਹਮ ਕੋ ਦੇਖਤਿ ਨਹੀਂ ਪਲਾਇ ॥ ੮ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਜੋਧਾ ਭਾਰੀ।
 ਹਮ ਤਿਸ ਕੇ ਚਲ ਜਾਹਿ ਭਿਖਾਰੀ।'
 ਜੋ ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਆਇ ਜਸੁ ਕਹੈ।
 ਦਰਬ ਤੁਰੰਗ ਬਸਨ ਕੋ ਲਹੈ ॥ ੯ ॥
 ਅਵਦੁਲ ਨੱਥਾ ਰਣ ਕੀ ਵਾਰ*।

*ਅਬਦੁਲ ਨੱਥਾ ਢਾਢੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਜੁੱਧਾਂ ਦੀ ਵਾਰ
 ਬਨਾਈ। ਕਵਿ ਜੀ ਨੇ, ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚਹੁ ਜੁੱਧ ਦਾ
 ਮਸਾਲਾ ਉਸ ਵਾਰ ਤੋਂ ਬੀ ਘੱਲਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸੈ ਖੋਜ
 ਤਲਬ ਹੈ।

ਕਰੀ ਬਨਾਵਨਿ ਸਕਲ ਸੁਧਾਰਿ।
 ਜਿਮ ਸੰਘਰ ਘਾਲਯੋ ਘਮਸਾਨ।
 ਮਾਰੇ ਸੱਯਦ ਮੁਗਲ ਪਠਾਨ ॥ ੧੦ ॥
 ਫਤੇ ਲਈ ਹਤਿ ਕਰਿ ਤੁਰਕਾਨਾ।
 ਹਨੇ ਡੰਕ ਰਣਜੀਤ ਨਿਸ਼ਾਨਾ*।

'ਰਣ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦੇ ਡੰਕੇ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਵਜਾਕੇ। ਨਾਮ
 'ਰਣਜੀਤ ਨਗਾਰਾ' ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਡੰਕੇ ਦਾ ਸੀ।

ਗੁਰ ਆਗੇ ਥਿਰ ਹੋਇ ਸੁਨਾਈ।
 ਸੁਨਿ ਕਰ ਦਾਨ ਦੀਨ ਸਮੁਦਾਈ ॥ ੧੧ ॥
 ਗਜ ਤੁਰੰਗ ਉਪਰ ਸੁਭ ਜੀਨ।
 ਕੰਚਨ ਕੰਕਨ ਜਟਤਿ ਨਵੀਨ।
 ਸੁੰਦਰ ਬਸਤ੍ਰ ਬਰਨ ਬਹੁ ਕੇਰੇ।
 ਦਿਯੋ ਸੰਗ ਬਹੁ* ਦਰਬ ਘਨੇਰੇ ॥ ੧੨ ॥
 ਫੁਰਮਾਯਹੁ 'ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਮਾਂਗੀ।
 ਕਰਹੁ ਸੁਨਾਵਨਿ ਮੁਦ ਉਪਜਾਈ।
 ਤੁਮ ਕੋ ਦੈ ਹੈਂ ਦਰਬ ਘਨੇਰਾ।
 ਸੁਨਹਿ ਪੰਥ ਚਾਲਹਿ ਜਗੁ ਮੇਰਾ* ॥ ੧੩ ॥
 ਇਸ ਤੇ ਆਦਿ ਦਾਨ ਬਿਧਿ ਨਾਨਾ।
 ਕਰਹਿ ਨਿਤਾ ਪ੍ਰਤਿ ਗੁਰੂ ਮਹਾਨਾ।

*ਪਾ:-ਤੀਨ।

*ਉਹ) ਪੰਥ ਜੋ ਮੇਰਾ ਜਗ ਵਿਚ ਚੱਲੇਗਾ ਸੁਣੇਗਾ।

ਦੂਰ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਜਾਚਕ ਆਵੈਂ।
 ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਜਸੁ ਨਿਜ ਘਰ ਤੇ ਧਾਵੈਂ
 ॥ ੧੪ ॥
 ਲੇਤਿ ਦਾਨ ਕੋ ਜਸੁ ਉਪਜਾਇ।
 ਦੇਤਿ ਅਸੀਸਨਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਰਾਇ।
 ਇਕ ਦਿਨ ਬੈਠੇ ਸਭਾ ਮਝਾਰੀ।
 ਜਾਤੀ ਮਲਕ ਬਿੱਪ੍ਰ ਗੁਨ ਭਾਰੀ ॥ ੧੫ ॥
 ਸਤਿਗੁਰ ਘਰ ਕੋ ਪ੍ਰੋਹਤ ਅਹੈ।
 ਆਯੁਧਧਾਰੀ ਹੂ ਢਿਗ ਰਹੈ।
 ਰਣ ਮਹਿ ਕੀਨੇ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਮ ਭਾਰੇ।
 ਸ਼ੱਤ੍ਰੁ ਤੁਰਕ ਅਨੇਕ ਸੰਘਾਰੇ ॥ ੧੬ ॥
 ਪੂਰਬ ਗੁਰ ਢਿਗ ਸਿੰਘਾ ਨਾਮ।
 ਸੋ ਭੀ ਲਰਤ ਰਹਯੋ ਰਣ ਧਾਮ।
 ਤਿਸ ਪੀਛੈ ਇਹੁ ਭਾ ਸਵਧਾਨ।
 ਚਢਹਿ ਤੁਰੰਗ ਬੀਰ ਬਲਵਾਨ ॥ ੧੭ ॥
 ਦਯਾ ਰਾਮ ਉਪਜਯੋ ਇਸ ਨੰਦ।
 ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਢਿਗ ਰਹੈ ਅਨੰਦ।
 ਰਣ ਕੋ ਕਰਹਿ ਕਥਾ ਤਬਿ ਆਵੈ।
 ਸ਼ੱਤ੍ਰੁ ਪਹਾਰੀ ਲਰ ਕਰਿ ਘਾਵੈ ॥ ੧੮ ॥
 ਜਾਤੀ ਮਲਕ ਜਾਨਿ ਨਿਜ ਅੰਤ।
 ਗਯੋ ਜਹਾਂ ਬੈਠੇ ਭਗਵੰਤ।
 ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਕਰਿ ਅਪਨਿ ਪ੍ਰਸੰਗ।
 ਭਨਯੋ ਸਕਲ ਹੀ ਗੁਰ ਕੇ ਸੰਗ ॥ ੧੯ ॥
 'ਕਰਹੁ ਖੁਸ਼ੀ ਮੋ ਪਰ ਇਸ ਕਾਲ।
 ਪ੍ਰਾਨ ਅੰਤ ਹੁਇ ਚਹਤਿ ਉਤਾਲ।
 ਪ੍ਰੋਹਤ ਮੈਂ ਹੋਂ ਰਾਵਰ ਕੇਰਾ।
 ਚਹੌਂ ਦਾਨ 'ਬ੍ਰਹਮ ਗਯਾਨ' ਬਡੇਰਾ
 ॥ ੨੦ ॥
 ਜਿਸ ਤੇ ਬਹੁਰ ਜਨਮ ਨਹਿ ਧਾਰੋਂ।
 ਕਰਮਫਾਸ ਸਗਰੀ ਨਿਰਵਾਰੋਂ।
 ਅਸ ਸਰੂਪ ਮੁਹਿ ਦਿਹੁ ਸਮੁਝਾਈ।
 ਜਿਸ ਹਿਤ ਜੋਗੀ ਕਰਤਿ ਉਪਾਈ

॥ ੨੧ ॥

ਮਨ ਬਿਸਰਾਮ ਪਾਇ ਨਹਿ ਧਾਵੈ।
ਨਿਜ ਅਨੰਦ ਕੇ ਬਿਖੈ ਸਮਾਵੈ।
ਇਮ ਸੁਨਿ ਕੈ ਪ੍ਰੋਹਤ ਕੇ ਆਸੈ।
ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਗੁਰ ਬਾਕ ਪ੍ਰਕਾਸੈ ॥ ੨੨ ॥
'ਜਾਤੀ ਮਲਕ ! ਧੰਨ ਤੁਮ ਅਹੋ।
ਤਨ ਹੰਤਾ ਕੋ ਤਜਾਗਨ ਚਹੇ।
ਦੁਬਿਧਾ ਮਹਿ ਮਨ ਬਿਗਰਜੋ ਸਦਾ।
ਇਕਤਾ ਮਹਿ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਨਹਿ ਕਦਾ

॥ ੨੩ ॥

ਨਿਜ ਸਰੂਪ 'ਤਨ ਕੋ' ਨਹਿ ਜਾਨਿ।
ਜਨ ਮਤਿ ਅਰੁ ਇਹ ਬਿਨਸਨਵਾਨ।
ਬਾਲਕ ਤਰੁਨ ਬ੍ਰਿਧ ਹੁਇ ਜਾਇ।
ਅਹੈ ਪ੍ਰਣਾਮੀ¹ ਏਵ ਉਪਾਇ² ॥ ੨੪ ॥

¹ਘਟਣ ਵਧਣ ਵਾਲਾ। ਬਦਲਣ ਵਾਲਾ [ਸੰਸ: ਪਰਿਣਾਮ]। ²ਇਉਂ ਉਤਪਤੀ (ਤੇ ਵਿਨਾਸ) ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਤਵ ਸਰੂਪ ਮਹਿ ਇਹੁ ਸਭਿ ਨਾਂਹਿ।
ਸਦਾ ਏਕ ਰਸ ਜਾਨਹੁ ਤਾਂਹਿ।
ਤਨ ਤੇ ਸੂਖਮ ਅਹੈ ਰਿਖੀਕੀ¹।
ਤਿਨ ਕੀ ਗਤਿ ਜਾਨਹੁ ਬਿਧਿ ਨੀਕੀ

¹ਇੰਦ੍ਰੀਆਂ।

॥ ੨੫ ॥

ਇਹੁ ਭੀ ਨਹਿ ਸਰੂਪ ਨਿਜ ਜਾਨਹੁ।
ਇਕ ਤੋ ਪ੍ਰਿਥਕ ਪ੍ਰਿਥਕ ਇਨ ਮਾਨਹੁ।
ਸਭਿ ਕੋ ਇਕ ਸੁਭਾਵ ਨਹਿ ਅਹੈ।
ਦੇਖਹਿ, ਸੁਨਹਿ, ਗੰਧ, ਰਸੁ ਲਹੈ

॥ ੨੬ ॥

ਤੁਵ ਸਰੂਪ ਮਹਿ ਇਹੁ ਕੁਛ ਨਾਂਹੀ।
ਇਨ ਤੇ ਪਰੈ ਲਖਹੁ ਉਰ ਮਾਂਹੀ।
ਜੋ ਸੰਕਲਪ ਵਿਕਲਪ ਉਠਾਵੈ।
ਦੌਰਤਿ ਜਾਤਿ ਤੁਰਤ ਹਟਿ ਆਵੈ ॥ ੨੭ ॥
ਇਹੁ ਰਿਖੀਕ ਤੇ ਸੂਖਮ ਮਨ ਹੈ।
ਸੁੱਧ ਅਸੁੱਧ ਹੋਤਿ, ਬੁਧਿ ਭਨਿ ਹੈ¹।

¹ਕਦੇ ਮੈਲਾ ਤੇ ਕਦੇ ਸਾਫ ਹੁੰਦਾ (ਹਾਲਤਾਂ ਬਦਲਦਾ) ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਬੁਧੀਵਾਨ।

ਮਨ ਤੇ ਬੁਲ ਪ੍ਰਾਨ ਜੇ ਅਹੈ।

ਸੇ ਭੀ ਆਵਨ ਜਾਨੋ ਲਹੈਂ ॥ ੨੮ ॥

ਖਟ ਬਿਕਾਰ ਇਹ ਤੀਨਹੁ ਮਾਨੀ।

‘ਤਿਨਾਂ, ਭਾਵ ਸਰੀਰ, ਪ੍ਰਾਣ ਤੇ ਮਨ ਵਿਚ ਛੇ ਵਿਕਾਰ
ਮੰਨੇ ਹਨ।

‘ਜਨਮ ਮਰਨ’ ਤਨ ਮਹਿ ਹੁਇ ਜਾਨੀ।

‘ਜਾਣੇ।

‘ਛੁਧਾ, ਪਿਪਾਸਾ’ ਪ੍ਰਾਣ ਧਰੰਤੇ।

‘ਹਰਖ, ਸ਼ੋਕ’ ਮਨ ਕੋ ਲਖਿਯੰਤੇ ॥ ੨੯ ॥

ਇਨ ਤੇ ਭੀ ਸੂਖਮ ਤਵ ਰੂਪ।

ਖਸ਼ਟ ਬਿਕਾਰਨਿ ਪ੍ਰਿਥਕ ਅਨੂਪ।

‘ਛੇ ਵਿਕਾਰਾਂ (ਜਨਮ ਮਰਨ, ਛੁਧਾ ਪਿਪਾਸਾ, ਹਰਖ
ਸ਼ੋਕ) ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਅਨੂਪਮ ਹੈ।

ਸਦਾ ਅਚਲ ਨਹਿ ਆਵਤਿ ਜਾਇ।

ਮਨ ਆਦਿਕ ਪ੍ਰੇਰਕ ਸਮੁਦਾਇ ॥ ੩੦ ॥

ਮਨ ਕੀ ਗਤਾਗਤੀ ਜੋ ਲਖੈ।

ਸਭਿ ਤੇ ਨਜਾਰੋ ਸਭਿ ਕੇ ਬਿਖੈ।

ਜਾਨਨੀਯ ਜੋ ਬੁਧਿ ਤੇ ਅਹੈ।

ਬਿਸੈ ਰਿਖੀਕਨਿ ਕੋ ਨਹਿ ਲਹੈ ॥ ੩੧ ॥

ਸਭਿ ਤੇ ਨਿਕਟਿ ਸਭਿਨਿ ਤੇ ਦੂਰ।

ਸਚਿਦਾਨੰਦ ਰਹਜੋ ਭਰਪੂਰ।

ਜਿਸ ਅਲੰਬ ਕੋ ਲਹਿ ਸਮੁਦਾਇ।

ਜੜ੍ਹ ਸਭਿ ਜੇ ਚੇਤਨ ਹੁਇ ਜਾਇ ॥ ੩੨ ॥

ਸੋ ਸਰੂਪ ਤੂੰ ਅਪਨੋ ਜਾਨਿ।

ਨਿਰਬਿਕਾਰ ਅਬਿਨਾਸੀ ਮਾਨ।

ਆਤਮ ਸੋਂ ਸਬੰਧ ਬੁਧਿ ਪਾਇ।

ਨਹੀਂ ਵਾਸਤਵ, ਕਲਪਤਿ ਗਾਇ।

‘ਆਤਮਾ ਨਾਲ ਬੁੱਧੀ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, (ਉਹ
ਸੰਬੰਧ) ਵਾਸਤਵ ਨਹੀਂ ਕਲਪਤ ਹੈ।

॥ ੩੩ ॥

ਬੁਧਿ ਸੋਂ ਮਨ ਸਬੰਧ ਹੁਇ ਜਾਵੈ।

‘ਬੁਧੀ ਨਾਲ ਮਨ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮਨ ਸੋਂ ਇੰਦ੍ਰੀ ਤਿਮ ਹੀ ਪਾਵੈ।

ਇੰਦ੍ਰੈ ਸੰਗ ਪਦਾਰਥ ਹੋਇ।

‘ਇੰਦ੍ਰੀਆਂ ਦਾ ਸੰਗ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨਾਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜਾਨਜੋ ਪਰੈ ਜਗਤ ਹੈ ਜੋਇ ॥ ੩੪ ॥

ਇੰਦ੍ਰੈ ਤੇ ਮਨ ਲੇਹੁ ਹਟਾਇ।

ਉਰ ਅੰਤਰ ਹੀ ਰਾਖ ਟਿਕਾਇ।

‘ਇਸ ਇਸ਼ਾਰੇ ਨੂੰ ਵਾਚਯ ਗਿਆਨੀ ਭੁੱਲਕੇ ਮਨ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਇੰਦ੍ਰੈ ਅਧੀਨ ਹੋਏ ਗਿਆਨ ਦੇ ਦਾਵੇ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇੰਦ੍ਰਿਆਂ ਤੋਂ ਮਨ ਨੂੰ ਖਿੱਚ ਲੈਣ ਤੇ ਅੰਦਰ ਟਿਕਾ ਲੈਣਾ ਤੇ ਹਿੱਲਣ ਨਾ ਦਣਾ, ਇਹ ਨਾਮ ਜਪੇ ਬਿਨਾਂ ਅਰ ਮੁੱਦਤਾਂ ਅੱਭਿਆਸ ਵਿਚ ਲਗੇ ਬਿਨਾਂ ਹੋ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਘਾਲ ਹੈ ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਥੇ ਐਸੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਓਹ ਮੁੱਦਤਾਂ ਤੋਂ ਨਾਮ ਦੇ ਅੱਭਿਆਸੀ ਸਨ।

ਮਿਟਹਿ ਜਗਤ, ਆਤਮ ਸੋਂ ਮਿਲੈ।
 ਬਿਰਤਾ ਲਹੈ ਬਹੁਰ ਨਹਿ ਚਲੈ ॥ ੩੫ ॥
 ਇਮ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਬਖਾਨਾ।
 ਦਿਜ ਉਰ ਅੰਤਰ ਕੀਨਸਿ ਧਯਾਨਾ।
 ਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੇ ਖੁਲ੍ਹੇ ਕਪਾਟ।
 ਰਾਗ ਦ੍ਰੈਸ਼ ਕੋ ਨਾਸਯੋ ਠਾਟਾ ॥ ੩੬ ॥

*ਫਿਰ ਦੂਸਰਾ ਭੇਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਿਹਰ (ਯਾ ਪ੍ਰਸਾਦਿ) ਕੋਈ ਵਸਤੂ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਨਿਰੀ ਅਕਲ ਨਹੀਂ ਸਾਨ ਚੜ੍ਹੀ, ਪਰ 'ਖੁਲ੍ਹੇ ਕਪਾਟ' ਪਰਦੇ ਖੁਲ੍ਹ ਗਏ ਤੇ ਰਾਗ ਦ੍ਰੈਸ਼ ਜੋ ਮਨ ਨੂੰ ਇੰਦ੍ਰਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਨਾਸ ਹੋਏ। ਹਉਮੈ ਨੂੰ ਜਿਧਰੋਂ ਸੁਖ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਉਧਰ ਨੂੰ ਉਲਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਧਰੋਂ ਦੁਖ ਮਿਲੇ ਉਧਰੋਂ ਨਫਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਕਥਨ ਮਾਤ੍ਰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹਟਦੀ ਪਰੰਤੂ ਦ੍ਰਿੜ ਨਾਮ ਅਭਯਾਸ ਤੇ ਈਸ਼੍ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਨਾਲ।

ਦੁਬਿਧਾ ਕੀ ਸਾਂਕਰਾ ਛੁਟਿ ਗਈ। 'ਸੰਗਲੀ।

ਬ੍ਰਿਤੀ, ਸਰੂਪ ਬਿਖੈ ਬਿਰ ਭਈ।
 ਅਪਨਿ ਰਿਦੈ ਮਹਿ ਅਚਰਜ ਜਾਨਾ।
 ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਰਸ ਭਾ ਅਨੰਦ ਮਹਾਨਾ ॥ ੩੭ ॥
 ਨੇਤ੍ਰ ਮੂੰਦ ਕਰਿ ਕੇਤਿਕ ਕਾਲ।
 ਲਖਯੋ ਰਿਦੈ ਮਹਿ ਅਦਭੁਤ ਖਜਾਲ।
 ਬਹੁਰ ਗੁਰੂ ਬੈਠੇ ਢਿਗ ਹੇਰੇ।
 ਬੰਦਨ ਕਰਿ ਗੁਨ ਜਾਨਿ ਬਡੇਰੇ ॥ ੩੮ ॥
 ਮਹਿਮਾ ਕਹੀ 'ਨ ਤੁਮ ਸਮ ਆਨ।
 ਕੋ ਉਪਮਾ ਸੈਂ ਕਰੋਂ ਬਖਾਨ।
 ਅਪਨੋ ਜਾਨਿ ਗਯਾਨ ਮੁਝ ਦੀਨਿ।
 ਜਿਸ ਕੋ ਜੋਗੀ ਸਕਹਿ ਨ ਚੀਨ' ॥ ੩੯ ॥
 ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਸੇ 'ਜਾਤੀ ਮਲਕ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਏਕ
 ਉਨ ਪੰਚਾਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥ ੪੯ ॥

੫੦. [ਜਾਤੀ ਮਲਕ ਪ੍ਰਲੋਕ ਗਮਨ। ਸੰਗਤ ਆਉਣੀ]

੪੯<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੫੧

ਦੋਹਰਾ:

ਇਸ ਬਿਧਿ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਗਿਆਨ ਕੇ,
ਅੰਤ ਸਮਾਂ ਢਿਗ ਚੀਨਿ।
ਗਮਨਯੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕੇ ਨਿਕਟਿ,
ਦਯਾਰਾਮ ਸੰਗ ਲੀਨਿ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

'ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭੂ ! ਮੈਂ ਅਬਿ ਤਜੋਂ ਸਰੀਰ।
ਦਯਾਰਾਮ ਸੁਤ ਤੁਮਰੇ ਤੀਰ।
ਗਹਿ ਭੁਜ ਕੋ ਰਾਖਹੁ ਨਿਜ ਪਾਸ।
ਅਲਪ ਬੈਸ ਇਸ ਕੀ, ਸੁਖਰਾਸ ! ॥ ੨ ॥
ਇਕ ਅਲੰਬ ਰਾਵਰ ਕੋ ਅਹੈ।
ਨਹੀਂ ਅਪਰ ਕੋ ਜਾਚਨ ਲਹੈ।'।
ਸਤਿਗੁਰ ਕਹਯੋ 'ਹੋਹਿ ਬਡਭਾਗਾ।
ਰਹੈ ਸਦਾ ਗੁਰ ਘਰ ਸੰਗ ਲਾਗਾ ॥ ੩ ॥
ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਹੋਵੈ ਜਿਸ ਕਾਲਾ।
ਦੇਗ ਤੇਗ ਕੇ ਧਨੀ ਬਿਸਾਲਾ।
ਮਚਹਿ ਘੋਰ ਸੰਘਰ ਭਟ ਲਹੈਂ।
ਤਬਿ ਇਹ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਜੁਧ ਮਹਿ ਕਰੈ ॥ ੪ ॥
ਤਿਨ ਕੇ ਸੰਗ ਸਦਾ ਸੁਖ ਪਾਵੈ।
ਜਸ ਬਿਦਤਹਿ ਜਗ ਮਹਿ ਨਰ ਗਾਵੈ।'।
ਜਾਤੀ ਮਲਕ ਸੁਨਤਿ ਹਰਖਾਯੋ।
ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਕੋ ਸਦਨ ਸਿਧਾਯੋ ॥ ੫ ॥
ਕਰਿ ਸ਼ਨਾਨ ਪਾਵਨ ਹੁਇ ਗਯੋ।
ਕੁਸ਼ ਪਰ ਪੌਢਿ ਪ੍ਰਾਨ ਤਜਿ ਦਯੋ।
ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਬਹੁ ਮਨੁਜ ਪਠਾਏ।
ਦਾਹਨ ਕੋ ਚੰਦਨ ਸਮੁਦਾਏ ॥ ੬ ॥
ਜਵ, ਤਿਲ, ਘ੍ਰਿਤ ਆਦਿਕ ਸਭਿ
ਲਯਾਇ।
ਰਚੀ ਚਿਤਾ ਪਿਖਿ ਪਾਵਨ ਥਾਇੰ।
ਦਯਾ ਰਾਮ ਸਭਿ ਕੀਨਿ ਬਿਧਾਨ।
ਕਰਯੋ ਭਸਮ ਤਨ ਪਿਤਾ ਸੁ ਠਾਨਿ।

'ਹੋਰ ਦੀ ਜਾਚਨਾ ਨਾ ਦੇਖੇ।

'ਪਿਤਾ ਦਾ ਤਨ ਦਾਹ ਕੀਤਾ, ਸੋਹਣੇ ਥਾਂ। [ਸੁ+ਠਾਨ =

॥ ੭ ॥

ਥਾਉਂ]

ਗੁਰਪੁਰਿ ਕੋ ਪਹੁੰਚਯੋ ਸੁਖ ਪਾਇ।
 ਗੁਰ ਕੀ ਮਹਿਮਾ ਅਲਖ ਲਖਾਇ।
 ਜਥਾ ਜੋਗ ਜੋ ਕ੍ਰਿਯਾ ਪਿਛਾਰੀ।
 ਕ੍ਰਮ ਕ੍ਰਮ ਤੇ ਤਿਸ ਨੰਦ ਸੁਧਾਰੀ ॥ ੮ ॥
 ਦਿਨ ਤ੍ਰੋਦਸ ਜਬਿ ਹੀ ਬਿਤਿ ਗਏ।
 ਭੋਜਨ ਦਿਜਨਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਕੋ ਦਏ।
 ਜਾਤੀ ਮਲਕ ਹੇਤੁ ਵਧੁ ਆਨ।
 ਸੇਜਾਦਿਕ ਦੀਨੀ ਕਰਿ ਦਾਨ^੧ ॥ ੯ ॥

^੧ਦਯਾ ਰਾਮ ਨੇ) ਦਾਨ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਸਿੱਖ ਹੋ ਚੁਕੇ ਸੇ, ਆਸ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ ਕਿ ਜਾਤੀ ਮਲਕ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਦੀ ਪ੍ਰੇਤ ਕ੍ਰਿਯਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਅੰਕ ੮ ਵਿਚ ਕਵੀ ਜੀ ਉਸ ਨੂੰ 'ਗੁਰ ਪੁਰਿ ਕੋ ਪਹੁੰਚਯੋ ਸੁਖ ਪਾਇ' ਦਸ ਰਹੇ ਹਨ, ਸਦਗਤੀ ਨੂੰ ਤਾਂ ਅੱਪੜ ਗਿਆ, ਹੁਣ ਪ੍ਰੇਤ ਕ੍ਰਿਯਾ ਕਰਨ ਦੇ ਅਰਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਗੁਰਪੁਰ ਤੋਂ ਮੁੜ ਪ੍ਰੇਤ ਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਕੇ ਕ੍ਰਿਯਾ ਨਾਲ ਫੇਰ ਸਦਗਤ ਨੂੰ ਟੋਰਨਾ। ਐਸਾ ਕਰਨਾ ਅਵਗਯਾ ਹੈ, ਪਿਆਰ ਨਹੀਂ।

ਤਬਿ ਸਤਿਗੁਰ ਭੇਜੀ ਦਸਤਾਰ।
 ਪਠਯੋ ਦੁਸ਼ਾਲਾ ਮੋਲ ਉਦਾਰ।
 ਅਧਿਕ ਦਰਬ ਤਿਹ ਸੰਗ ਪਠਾਯੋ।
 ਦਯਾ ਰਾਮ ਕੋ ਬਹੁ ਹਰਿਖਾਯੋ ॥ ੧੦ ॥
 ਸ਼ੋਕ ਦੂਰ ਕਰਿ ਆਵਨ ਲਾਗਯੋ।
 ਸਤਿਗੁਰ ਨਿਕਟਿ ਰਹੈ ਰਸੁ ਪਾਗਯੋ।
 ਪੁਨ ਕੇਤਿਕ ਦਿਨ ਭਏ ਬਿਤੀਤ।
 ਨਿਜ ਤਨ ਤਜਨ ਬਿਚਾਰਤਿ ਚੀਤ
 ॥ ੧੧ ॥

-ਗੁਰਤਾ ਗਾਦੀ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ-।
 ਚਹੈ -ਕਿਤਿਕ ਦਿਨ ਆਗੇ ਪਾਇ।
 ਜਿਸ ਤੇ ਕੋ ਨਹਿ ਕਰਹਿ ਬਿਖੇਰਾ-।
 ਅਲਪ ਬੈਸ ਪੌੜਾ ਨਿਜ ਹੇਰਾ ॥ ੧੨ ॥
 -ਇਕ ਤੋ ਧੀਰਮਲ ਬਡ ਖੋਟਾ।
 ਨਹਿ ਤ੍ਰਿਸਕਾਰਹਿ ਲਖਿ ਕਰਿ ਛੋਟਾ।
 ਜਿਮ ਦਾਤੂ ਸੁਤ ਲਿਯ ਪਖ ਧਾਰੇ।
 ਤਥਾ ਮਸੰਦ ਨ ਲੇਹਿ ਬਿਗਾਰੇ ॥ ੧੩ ॥
 ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਸਭਿ ਦੇਸ਼ ਬੁਲਾਇ।
 ਸਭਿਹਿਨਿ ਮੈਂ ਬਿਠਾਇ ਹਰਿਰਾਇ।
 ਗੁਰਤਾ ਗਾਦੀ ਦੇਨੀ ਕਰੈਂ-।

ਇਮ ਬਿਚਾਰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਧਰੈਂ ॥ ੧੪ ॥

ਦਿਯੋ ਹੁਕਮ ਜੇ ਨਿਕਟਿ ਲਿਖਾਰੀ।

ਹੈਂ ਮਸੰਦ ਗਨ ਦੇਸ਼ ਮਝਾਰੀ।

ਲਿਖਹੁ ਹੁਕਮ ਨਾਮੇ - ਸਭਿ ਆਵੈਂ।

ਸੰਗ ਸੰਗਤਾਂ ਅਪਨੇ ਲਯਾਵੈਂ- ॥ ੧੫ ॥

ਸੁਨਿ ਆਗਯਾ ਕਹੁ ਦੇਸ਼ ਬਿਦੇਸ਼।

ਲਿਖਿ ਲਿਖ ਭੇਜੇ ਚਾਰ¹ ਅਸ਼ੇਸ਼।

¹ਦੂਤ।

ਹੁਤੇ ਦੂਰ ਸੇ ਪ੍ਰਥਮ ਬੁਲਾਏ।

ਧਨੀ ਮਸੰਦ ਬਿਲੰਦ ਸਬਾਏ ॥ ੧੬ ॥

ਜਾਇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਜਬਿ ਦਏ।

ਪਠਿ ਮਸੰਦ ਸਭਿ ਤਯਾਰੀ ਕਏ।

ਲੇ ਕਰਿ ਸੰਗ ਸੰਗਤਾਂ ਬ੍ਰਿੰਦ।

ਅਰ ਲੇ ਗੁਰ ਕੀ ਕਾਰ ਬਿਲੰਦ ॥ ੧੭ ॥

ਕ੍ਰਮ ਕਰਿ ਪੰਥ ਉਲੰਘਤਿ ਆਏ।

ਕੀਰਤ ਪੁਰਿ ਗੁਰ ਜਹਾਂ ਸੁਹਾਏ।

ਬ੍ਰਿੰਦ ਅਕੋਰਨਿ ਅਰਪੈਂ ਆਗੇ।

ਨੰਮ੍ਰੀ ਹੋਇ ਚਰਨ ਗੁਰ ਲਾਗੇ ॥ ੧੮ ॥

ਬਲਖ ਬੁਖਾਰਾ ਆਦਿਕ ਪੁਰਿ ਗਨ।

ਪਸ਼ਚਮ ਦਿਸ਼ਿ ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਨਰ ਗਨ।

ਸੰਗ ਮਸੰਦ ਲਏ ਮੁਲਤਾਨੀ।

ਸਿਖ ਗਨ ਅਨਿਕ ਉਪਾਇਨ ਆਨੀ

॥ ੧੯ ॥

ਦੱਖਣ ਦਿਸ਼ਿ ਤੇ ਆਦਿ ਉਜੈਨ।

ਚਲਿ ਪਹੁੰਚੇ ਗੁਰ ਦਰਸ਼ਨ ਲੈਨ।

ਅੰਗ¹ ਬੰਗ² ਆਦਿਕ ਜੇ ਦੇਸ਼।

¹ਭਾਗਲ ਪੁਰ ਦੇ ਆਸ ਪਾਸ ਦਾ ਦੇਸ਼। ਵੇਦਜਨਾਥ ਤੋਂ ਉੜੀਸਾ ਤਕ। ²ਬੰਗਾਲਾ।

ਕੌਨ ਗਨਹਿ ਪਹੁੰਚੇ ਸੁ ਅਸ਼ੇਸ਼ ॥ ੨੦ ॥

ਵਸਤੁ ਅਨੂਠੀ¹ ਮੋਲ ਬਡੇਰੀ।

¹ਅਨੋਖੀ।

ਦੁਰਲਭ ਲੇ ਆਏ ਤਿਸ ਬੇਰੀ।

ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰਨ ਬਸਤ੍ਰ ਅਜਾਇਬ।

ਅਰਪਹਿ ਦਰਸ ਕਰਹਿ ਗੁਰ ਸਾਹਿਬ

॥ ੨੧ ॥

ਤਿਮ ਪੂਰਬ ਕੇ ਚਲਿ ਕਰਿ ਆਏ।
ਢਾਕਾ ਆਦਿ ਦੇਸ ਸਮੁਦਾਏ।
ਪੁਰਿ ਪਟਣੇ ਆਦਿਕ ਸਿਖ ਜੇਈ।
ਲਏ ਉਪਾਇਨ ਪਹੁੰਚੇ ਤੇਈ ॥ ੨੨ ॥

ਤਿਮ ਪਰਬਤ ਬਾਸੀ ਚਲਿ ਆਏ।
ਸਤਿਗੁਰ ਹਰਿ ਗੁਬਿੰਦ ਦਰਸਾਏ।
ਕੀਰਤਿ ਪੁਰਿ ਕੇ ਚਹੁ ਦਿਸ ਡੇਰੇ।
ਆਨਿ ਸੰਗਤਾਂ ਕੀਨਿ ਘਨੇਰੇ ॥ ੨੩ ॥

ਬੇਦੀ, ਤ੍ਰੋਹਣ, ਭੱਲੇ ਜੇਈ।

ਅਨੁਸਾਰੀ ਗੁਰ ਪਹੁੰਚੇ ਤੇਈ।

ਜੰਗਲ' ਦੇਸ ਸੰਗਤਾਂ ਸੰਗ।

'ਮਾਲਵਾ'।

ਭਗਤੂ ਗਯੋ ਰਿਦੈ ਗੁਰ ਰੰਗ ॥ ੨੪ ॥

ਤਿਮ ਭਾਈ ਬਹਿਲੋ ਚਲਿ ਆਯੋ।

ਸੰਗ ਅਨੇਕ ਗੁਰੂ ਸਿਖ ਲਜਾਯੋ।

ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਜੇ ਗਯਾਨੀ ਭਏ।

ਗੁਰ ਤੇ ਮੰਜੀ ਪਦ ਕੋ ਲਏ ॥ ੨੫ ॥

ਸੋ ਸਭਿ ਆਏ ਗੁਰ ਕੇ ਦ੍ਵਾਰੇ।

ਭਈ ਭੀਰ ਬਹੁ ਪੁਰਿ ਪਰਵਾਰੇ'।

'ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ।

ਦਰਸਨ ਕਰਹਿ ਅਕੋਰ ਚਢਾਵੈਂ।

ਮਨ ਬਾਂਛਤਿ ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਪਾਵੈਂ ॥ ੨੬ ॥

ਮੱਦ੍ਰ ਦੇਸ ਲਵਪੁਰਿ ਤੇ ਆਦਿ।

ਸਿਖ ਆਏ ਦੇਖੇ ਅਹਿਲਾਦ।

ਪ੍ਰਥਮ ਗੁਰਨਿ ਤੇ ਮੰਜੀ ਲਹੇ।

ਪੰਚਹੁ ਤੇ', ਜੀਵਤਿ ਜੇ ਰਹੇ ॥ ੨੭ ॥

'ਪੰਜਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਤੋਂ।

ਸੋ ਸਭਿ ਆਏ ਚਿਤਵਤਿ ਐਸੇ।

-ਗੁਰ ਨੈ ਕਰੇ ਏਕਠੇ ਕੈਸੇ-?

ਕਿਨਹੂੰ ਕਯੋਹੂੰ' ਨ ਜਾਨੀ ਬਾਤ।

'ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੀ।

ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਹੁਕਮ ਪਹੁੰਚਿ ਅਵਦਾਤ

॥ ੨੮ ॥

ਦੇਸ ਦੁਆਬਾ ਪੁਨਹਿ ਪੁਆਧ'।

'ਖਰੜ, ਸਮਰਾਲਾ, ਸਿਰਹੰਦ ਆਦਿ ਦਾ ਇਲਾਕਾ'।

(ਅ) ਪਰਬਤਾਂ ਦੀ ਤਰਾਈ ਦਾ ਦੇਸ।

ਪੁਰਿ ਗ੍ਰਾਮਨਿ ਤੇ ਸੁਨਿ ਸਿਖ ਸਾਧ।

ਆਨ ਪਹੁੰਚੇ ਸਤਿਗੁਰ ਪੁਰਿ ਮੈਂ।
ਪੁਰਵਹਿੰ ਕਰਹਿੰ ਕਾਮਨਾ ਉਰ ਮੈਂ
॥ ੨੯ ॥

ਪੁਨ ਸਤਿਗੁਰ ਦਾਸੀ ਸਮੁਝਾਈ।
ਪਠੀ¹ ਨੁਖਾ ਢਿਗ ਸਗਲ ਸੁਨਾਈ। ^{ਭੇਜੀ।}
'ਧੀਰਮੱਲ ਨਿਜ ਸੁਤ ਕੋ ਆਨਹੁ।
ਮਿਲਹਿ ਸਭਿਨਿ ਸੋਂ ਹੁਕਮ ਬਖਾਨਹੁ'
॥ ੩੦ ॥

ਸੁਨਿ ਗਮਨੀ ਤਬਿ ਪੁਰਿ ਕਰਤਾਰ।
ਸੁਤ ਸੋਂ, ਜਾਇ ਮਿਲੀ ਹਿਤ ਧਾਰਿ।
ਧੀਰਮੱਲ ਕੋ ਬਹੁ ਸਮੁਝਾਯੋ।
ਅਬਿ ਗਮਨਹੁ ਤੁਝ ਗੁਰੂ ਬੁਲਾਯੋ
॥ ੩੧ ॥

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਰਾਇ ਅਨੁਜ ਹੈ ਤੇਰੋ।
ਤਿਸ ਪਰ ਗੁਰ ਕੋ ਰੁਖ ਬਹੁਤੇਰੋ।
ਲਖੀ ਜਾਇ ਅਰੁ ਬਿਦਤੀ ਬਾਤ।
ਤਿਸ ਕੋ ਗੁਰਤਾ ਦੇਂ ਅਵਦਾਤ ॥ ੩੨ ॥
ਤੂੰ ਜੇ ਨਿਕਟਿ ਰਹੈਂ ਅਨੁਸਾਰੀ।
ਜੇਸਟ ਭ੍ਰਾਤ ਮਹਾਂ ਮਤਿ ਧਾਰੀ।
ਉਚਿਤ ਅਹੈਂ ਗਾਦੀ ਪਰ ਬੈਠਨਿ।
ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਸਭਿ ਕੀਨਿ ਇਕੈਠਨਿ
॥ ੩੩ ॥

ਪ੍ਰਿਥਕ ਰਹਨਿ ਤੁਝ ਕਜੋਂ ਬਨਿ ਆਵੈ।
ਗੁਰ ਤੇ ਗੁਰਤਾ ਕਜੋਂ ਨਹਿ ਪਾਵੈਂ?'
ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਸਮੁਝਾਇ ਘਨੇਰਾ।
ਧੀਰਮੱਲ ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਤਿਸ ਬੇਰਾ ॥ ੩੪ ॥
ਮੋ ਢਿਗ ਅਹੈ ਗ੍ਰੰਥ ਬਡਿਆਈ।
ਤਿਸੀ ਜੋਰ ਲਜੋਂ ਗੁਰਤਾ ਪਾਈ।
ਅਹੈ ਬਡਿਨ ਕੀ ਬਡੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ।
ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਅਸ, ਕੋ ਨਹਿ ਮਾਨੀ¹? ^{ਜੋ ਨਹੀਂ ਮੰਨੇਗਾ।}
॥ ੩੫ ॥

ਰਹਜੋ ਪ੍ਰਥਮ ਹੀ ਪ੍ਰਿਥਕ ਇਸੀ ਤੇ। ^{ਇਸੇ ਵਾਸਤੇ।}

ਲੇ ਨ ਸਕੇ ਕੋ ਗ੍ਰੰਥ ਜਿਸੀ ਤੇ।
 ਤੁਰਕੇਸੁਰ ਸੋਂ ਮਮ ਬਨਿ ਆਈ।
 ਪੁਰਿ ਰਾਖੋਂ ਅਸਵਾਰ ਚਢਾਈ॥ ੩੬ ॥
 ਦੇਉਂ ਨੌਕਰੀ ਬਿਗਰੈ ਨਾਂਹੀ।

'ਪੁਰ ਵਿਚ (ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਘੋੜ ਚੜ੍ਹੇ) ਅਸਵਾਰ ਰੱਖਾਂਗਾ।
 'ਤਨਖਾਹ ਦਿਆਂਗਾ ਜੇ ਅਸਵਾਰ ਵਿਗਣਨ ਨਾਂ। (ਅ)
 ਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਨਾ ਵਿਗੜੇ।

ਸੁਖ ਸੋਂ ਬਸੋਂ ਸਦਾ ਪੁਰਿ ਮਾਂਹੀ।
 ਇਮ ਸੁਨਿ ਪੁਨ ਨੇਤੀ ਸਮੁਝਾਯੋ।
 'ਤੂੰ ਬੁਧਿਵਾਨ ਕਰਹਿ ਮਨ ਭਾਯੋ ॥ ੩੭ ॥
 ਤਉ ਬਿਚਾਰ ਹੇਰਿ ਮਨ ਮਾਂਹੀ।
 ਬਿਗਰਹਿ ਕਹਾਂ ਗਏ ਗੁਰ ਪਾਹੀ।
 ਗ੍ਰੰਥ ਨ ਛੀਨਹਿ ਤ੍ਰਾਸ ਜਿ ਧਰਿਹੋ।
 ਨਹਿ ਨਿਜ ਸੰਗ ਲਿਜਾਵਨ ਕਰਿਹੋ

॥ ੩੮ ॥
 ਜੇ ਗੁਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੋਹਿ ਪਰ ਧਾਰਹਿ।
 ਗੁਰਤਾ ਗਾਦੀ ਪਰ ਬੈਠਾਰਹਿ।
 ਬਨਹਿ ਬਾਤ ਤੋਂ ਸਭਿ ਬਿਧਿ ਤੇਰੀ।
 ਜਿਤ ਕਿਤ ਪੂਜਾ ਹੋਇ ਘਨੇਰੀ ॥ ੩੯ ॥
 ਜੇ ਤੁਵ ਅਨੁਜ ਪਾਇ ਬਡਿਆਈ।
 ਤਉ ਭਲੀ ਜਾਨਹੁ ਮਨ ਭਾਈ।

'ਤਾਂ ਬੀ ਭਲੀ ਤੇ ਮਨ ਭਾਂਵਦੀ ਜਾਣੋ।

ਤੋਹਿ ਚਚੇ ਜੇ ਗੁਰੁਤਾ ਪਾਵਹਿ।
 ਰਿਸਹਿ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਦੁਹਿ ਨ ਬਿਠਾਵਹਿ॥ ੪੦ ॥
 ਯਾਂ ਤੇ ਸਮੁਝਿ ਚਲੋ ਗੁਰ ਪਾਸ।

'ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਿਠਾਵਣਗੇ।

ਅਪਨਾ ਭਲਾ ਕਰੋ ਨਿਰਜਾਸ।
 ਅਨਗਨ ਸੰਗਤਿ ਤਹਿ ਚਲਿਆਈ।
 ਨਿਕਟਿ ਪਿਤਾਮੇ ਲੇਹੁ ਪੁਜਾਈ ॥ ੪੧ ॥
 ਫੇਰ ਨ ਫੇਰਿ ਸਕੈਗੋ ਕੋਊ।
 ਅਬਿ ਜੇ ਹੋਰਿ ਲੇਹਿਗੇ ਜੋਊ।
 ਗਾਦੀ ਦੇਹਿ ਕਿਧੋਂ ਨਹਿ ਦੇਹਿ।
 ਨਿਜ ਪੁਜਵਾਵਨ ਬੈਠਿ ਕਰੇਹਿ॥ ੪੨ ॥
 ਇਮ ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਹੋਯਹੁ ਤਬਿ ਤਜਾਰ।
 ਭਈ ਸਕਾਰ ਭਯੋ ਅਸਵਾਰ।

ਤੂਰਨ ਮਗ ਚਲਿ ਆਇ ਪਹੁੰਚਾ।

ਜਹਾਂ ਬਿਰਾਜਹਿ ਸਤਿਗੁਰ ਉਚਾ ॥ ੪੩ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਸੇ 'ਸੰਗਤ ਮਸੰਦ ਆਗਵਨ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ
ਨਾਮ ਪੰਚਾਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥ ੫੦ ॥

੫੧. [ਧੀਰਮਲ ਦਾ ਅਭਿਆਨ]

੫੦<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੫੨

ਦੋਹਰਾ:

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਨਿਕਟਿ ਹੈ,

ਧੀਰ ਮੱਲ ਕਰ ਬੰਦਿ।

ਬੰਦਨ ਕਰਿ ਅਰਬੰਦ ਪਦ,

ਬੈਠਯੋ ਮਾਨ ਬਿਲੰਦ' ॥ ੧ ॥

'ਬੜੇ ਹੰਕਾਰ ਨਾਲ।

ਚੌਪਈ:

ਸਤਿਗੁਰ ਕਹਯੋ 'ਕੁਸ਼ਲ ਸੋਂ ਅਹੈਂ?

ਪੁਰਿ ਕਰਤਾਰ ਰਹਨਿ ਸੁਭ ਚਹੈਂ?'

ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਕਰ ਗਿਰਾ ਬਖਾਨੀ।

'ਤੁਮਰੇ ਪੁਰਿ ਕੀ ਰੱਛਾ ਠਾਨੀ ॥ ੨ ॥

ਕਰਿ ਕੈ ਸੰਧਿ ਸ਼ਾਹੁ ਕੈ ਸੰਗ।

ਰਿਸ ਨਿਵਾਰ ਕਰਿ ਰਾਖਯੋ ਰੰਗ।'

ਸੁਨਤਿ ਕਪਟ ਕੀ ਬਾਤ ਬਡੇਰੀ।

'ਆਛੇ ਕਰਯੋ' ਕਹਯੋ ਤਿਸ ਬੇਰੀ ॥ ੩ ॥

'ਇਹ 'ਆਛੇ' ਵਯੰਗ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਹੈ।

ਡੇਰਾ ਕਰਿ ਤਬਿ ਨਿਸਾ ਬਿਤਾਈ।

ਹੁਤੋ ਫਾਗ' ਹੋਰੀ ਨਿਯਰਾਈ।

'ਫਗਣ।

ਨੇਰੇ ਪੁਰਿ ਗ੍ਰਾਮਨ ਕੋ ਮੇਲਾ।

ਆਯੋ ਦਰਸਨ ਕਰਨਿ ਸੁਹੇਲਾ ॥ ੪ ॥

ਗੁਰ ਕੀ ਕਾਰ ਕਿਤਿਕ ਲੇ ਆਏ।

ਢਿਗ ਢਿਗ ਕੋ ਮੇਲਾ ਸਮੁਦਾਏ।

ਖੇਲਤਿ ਫਾਗ' ਸੰਗਤਾਂ ਸਾਰੀ।

'ਹੋਲੀ।

ਰੰਗ, ਗੁਲਾਲ, ਅੰਬੀਰਨਿ' ਡਾਰੀ ॥ ੫ ॥

'ਰੰਗ = ਘੋਲਿਆ ਹੋਇਆ ਰੰਗ। ਗੁਲਾਲ = ਸੰਘਾੜੇ, ਚਾਵਲ ਆਦਿ ਦੇ ਆਟੇ ਨਾਲ ਰੰਗਿਆ ਧੜਾ। ਅੰਬੀਰ=ਖੁਸ਼ਬੂਦਾਰ ਧੂੜਾ। ਕਿਤੇ ਗੁਲਾਲ ਨੂੰ ਬੀ ਕਹਿ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਘਸਾਏ ਹੋਏ ਚੰਦਨ ਦਾ ਧੂੜਾ ਗੁਲਾਲ ਤੇ ਕਸਤੂਰੀ ਨਾਲ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। [ਅ. ਅੰਬੀਰ]

ਗਾਵਹਿ ਸ਼ਬਦ ਅਨੰਦ ਬਿਲੰਦੈ।

ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਸਥਾਨ ਦਰ ਬੰਦੈ।

'ਸਤਿਗੁਰ ਦੇ ਸਥਾਨ ਦਾ ਦਰ ਬੰਦ ਸੀ (ਕਿਉਂਕਿ)।

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਆਗਯਾ ਦੀਨਿ।

'ਪੂਰਨਮਾਸੀ ਮਹਿ ਦਿਨ ਤੀਨ ॥ ੬ ॥

ਤਿਸ ਦਿਨ ਹੈ ਹੈ ਦਰਸ ਹਮਾਰਾ।

ਇਤਨੈ ਕਰਹੁ ਮੰਗਲਾ ਚਾਰਾ।

ਏਕਮ ਦੂਜ ਰਹੈ ਪੁਨ ਮੇਲਾ।

ਸਦਨ ਜਾਇੰ ਸਭਿ ਫੇਰ ਸੁਹੇਲਾ^੧ ॥ ੭ ॥ 'ਸੁਖੀ।

ਨਿਕਟਿ ਦੂਰ ਕੇ ਨਰ ਸਭਿ ਰੋਕੇ।

ਸੁਨਤਿ ਮੁਦਤਿ ਗੁਰ ਚਹਤਿ ਬਿਲੋਕੇ^੧। 'ਸੁਣਕੇ (ਹੁਕਮ) ਖੁਸ਼ ਹੋਏ (ਪਰ) ਗੁਰ ਦਰਸਨ ਨੂੰ ਲੋਚਦੇ ਰਹੇ।

ਸੰਗਤਿ ਬਿਖੈ ਮੇਵਰੋ ਸਾਰੇ।

ਹੁਕਮ ਗੁਰੂ ਕੋ ਉਚ ਉਚਾਰੇ ॥ ੮ ॥

ਧੀਰਮੱਲ ਸੁਨਿ ਕੈ ਚਿਤਵੰਤਾ।

-ਰੁਖ ਨਹਿ ਕਰਹਿ ਗੁਰੂ ਭਗਵੰਤਾ।

ਕਿਸੂ ਪੁੱਤ੍ਰ ਕੋ ਗੁਰਤਾ ਦੈ ਹੈਂ।

ਕੈ ਮਮ ਅਨੁਜ^੧ ਮਹਾਂ ਪਦ ਪੈ ਹੈ ॥ ੯ ॥ 'ਛੋਟਾ ਭਰਾ।

ਕਹੇ ਮਾਤ ਕੇ ਮੈਂ ਚਲਿ ਆਯੋ।

ਸੰਗਤਿ ਬਿਖੈ ਅਨਾਦਰ ਪਾਯੋ।

ਪੂਜਾ ਅਲਪ ਹੋਇ ਹੈ ਮੇਰੀ।

ਐਸੀ ਰੀਤਿ ਲੇਹਿ ਜਬਿ ਹੇਰੀ ॥ ੧੦ ॥

ਗੁਰਤਾ ਦੇਹਿ ਤ ਮਮ ਰਹਿ ਆਵੈ।

ਦੇਨੀ ਮੋਹੂ ਕਉ ਬਨਿ ਆਵੈ।

ਬਡੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਕੋ ਪੁੱਤ੍ਰ ਬਡੇਰੋ।

ਬਿਦਤ ਬਾਤ ਸਭ ਲਖਹਿ ਘਨੇਰੋ ॥ ੧੧ ॥

ਤਉ ਰਚੋਂ ਮੈਂ ਕੁਛ ਚਤੁਰਾਈ।

ਜਿਸ ਤੇ ਸੰਗਤਿ ਲਖਹਿ ਬਡਾਈ।

ਪ੍ਰਥਮ ਪਿਤਾਮੇ ਤੇ ਪੁਜਵਾਵੋਂ^੧।

'ਪਿਤਾਮੇ (ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੁਬਿੰਦ ਜੀ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਆਵਣ) ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ (ਆਪ ਨੂੰ) ਪੁਜਵਾਵਾਂ।

ਬਿਰਿ ਮੰਜੀ ਪਰ ਹੁਇ ਦਿਖਰਾਵੋਂ

॥ ੧੨ ॥

ਗੁਰੂ ਅਛਤ ਜੇ ਲੇਉਂ ਅਕੋਰ।

ਪਿਖਿ ਕਰਿ ਸਿਖ ਬੰਦਹਿ ਕਰਿ ਜੋਰਿ।

ਸਦਾ ਰਹੈਗੇ ਪੁਨ ਅਨੁਸਾਰੀ।

ਪੂਜਾ ਕਰਹਿ ਸਦੀਵ ਹਮਾਰੀ^੧ ॥ ੧੩ ॥

^੧ਪ੍ਰਿਥੀਏ ਤੇ ਧੀਰਮਲ ਆਦਿ ਨੂੰ ਗੁਰਤਾ 'ਪੂਜਾ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ੈ' ਹੀ ਦਿੱਸਦੀ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪਦ ਦਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਰੋਂ ਮਿਲਣਾ, ਗੁਰੂ ਦਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਲ ਅਭੇਦ ਵਰਤਣਾ, ਬਾਹਰ ਸ਼੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਲਿਵ ਦਾਨ ਕਰਨੀ, ਵਿੱਛੜੇ ਮੇਲਣੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਸੁੱਖਾਂ ਵਿਚ ਆਤਮ ਮਿਹਰਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤਨਾ, ਦੁਖ ਸੁਖ ਆਪਣੇ ਤੇ ਝੱਲਣੇ, ਇਹ ਪਹਿਲੂ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸਨ ਪੈਂਦੇ। ਸੰਗਤ ਤੁਰਕਾਂ ਦੇ ਹਥੋਂ ਤਬਾਹ ਨਾ ਹੋ ਜਾਏ, ਇਸ ਨਿਮਿੱਤ ਛੇਵੇਂ

ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਸਾਰੀ ਉਮਰਾ ਜੰਗ ਦੇ ਖੇਦ ਸਹਾਰੇ ਤੇ ਬੀਰ ਰਸ ਨੂੰ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਕੇ ਸ਼ਾਂਤ ਰਸ ਦੇ ਪਹਿਰੇ ਤੇ ਖੜਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਉੱਚਾਪਨ, ਅਣਖ ਤੇ ਨਿਰਭੈਤਾ ਦਾ ਸੂਰਜ ਉਦਯ ਕੀਤਾ ਪਰ ਧੀਰਮੱਲ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਦਬੋਲਗੀ ਮੰਨ ਲੈਣੀ ਸੋਚ ਲਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਬਾਤ ਗੁਰੂ ਆਸ਼ਯ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ।

ਗੁਰ ਨਿਕਸੈਂਗੋ ਪਰਸੋਂ ਬਾਹਿਰ।

ਮੈਂ ਹੁਇ ਪ੍ਰਾਤਿ ਥਿਰੋਂ ਬਿਚ ਜਾਹਿਰ।

ਬ੍ਰਿੰਦ ਉਪਾਇਨ ਆਨੀ ਸਭੈ।

ਹੇਰਿ ਹੇਰਿ ਅਰਪਹਿੰਗੇ ਤਬੈ ॥ ੧੪ ॥

ਗੁਰ ਸਮ ਬਨ ਕੈ ਦੇਉਂ ਦਿਖਾਈ।

ਜਿਸ ਤੇ ਮਾਨਤਿ ਰਹੈਂ ਸਦਾਈ-।

ਸੰਗ ਮਸੰਦਨਿ' ਮਸਲਤ ਕੀਨਿ।

'ਭਾਵ ਆਪਣੇ ਪੱਖੀ ਦੇ ਇਕ) ਮਸੰਦਾਂ ਨਾਲ।

ਤਿਨਹੁਂ ਸਰਾਹਯੋ 'ਤੂੰ ਮਤਿ ਪੀਨ'। 'ਤੂੰ ਬੜਾ ਬੁਧੀਵਾਨ ਹੈਂ।

॥ ੧੫ ॥

ਸਦਾ ਸੰਗ ਤਿਸ ਕੇ ਸੋ ਰਹੈਂ।

ਗੁਰ ਬਿਗਰਹਿੰ ਤਿਮ ਹੀ ਨਿਤ ਕਹੈਂ'।

'ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਜਿਵੇਂ ਵਿਗਾੜ ਹੋਵੇ ਤਿਵੇਂ ਹੀ ਨਿਤ (ਮਸੰਦ ਸਲਾਹ) ਦੇਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ।

'ਲਾਖਹੁਂ ਸੰਗਤਿ ਅਬਿ ਚਲਿ ਆਈ।

ਦੇਸ਼ਨਿ ਕੇ ਮਸੰਦ ਸਮੁਦਾਈ ॥ ੧੬ ॥

ਅਬਿ ਕੈ ਦੇਖੈਂ ਤੇਹਿ ਪ੍ਰਤਾਪੂ।

ਪੁਨਹਿ ਭੇਟ ਲੇ ਪਹੁੰਚਹਿ ਆਪੂ।'

ਨਿਸ ਮੈਂ ਇਮ ਨਿਸਚੈ ਕਰਿ ਸੋਏ।

ਜਾਗੇ ਸਕਲ ਪ੍ਰਾਤਿ ਕੇ ਹੋਏ ॥ ੧੭ ॥

ਮੁੱਠਾ ਚਮਰ' ਸੇਵਕਨਿ ਦੀਨਿ।

'ਚੌਰ।

ਬਡੇ ਪਖੰਡ ਰਚਨ ਤਬਿ ਕੀਨਿ।

ਬੀਚ ਬਜਾਰ ਫਰਸ਼ ਕਰਿਵਾਯੋ।

ਰੰਗ ਅਨੇਕ ਬਿਸਾਲ ਸੁਹਾਯੋ ॥ ੧੮ ॥

ਪਹਿਰਯੋ ਆਪ ਗਰੇ ਤਬਿ ਜਾਮਾ।

ਬਹੁ ਸੂਖਮ ਦੀਰਘ ਅਭਿਰਾਮਾ।

ਕੰਚਨ ਦੰਡ ਚਮਰ ਸਿਰ ਫੇਰੈ।

ਭੂਖਨ ਪਹਿਰੇ ਦਿਪਤਿ ਘਨੇਰੈ ॥ ੧੯ ॥

ਜਿਗਾ ਆਦਿ ਤੇ ਸ਼ੋਭਾ ਪਾਏ।

ਗਯੋ ਆਪ ਜਹਿ ਫਰਸ਼ ਕਰਾਏ।

ਦੀਰਘ ਸੁੰਦਰ ਡਸਿ ਮਸਨੰਦ।

ਧਰਯੋ ਏਕ ਉਪਧਾਨੁ ਬਿਲੰਦ ॥ ੨੦ ॥

ਤਿਸ ਪਰ ਬੈਠਯੋ ਮੋਦ ਉਪਾਇ।
 ਚਹੁੰਦਿਸਿ ਦਾਸ ਬਿਰੇ ਸਮੁਦਾਇ।
 'ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਤੁਮ ਅੰਤਰਜਾਮੀ।'
 ਕਰਹਿ ਕੁਸ਼ਾਮਤ ਕਹਿ ਕਹਿ 'ਸ੍ਵਾਮੀ'

॥ ੨੧ ॥

ਸਿਰ ਉਪਰ ਚੰਦੋਆ ਬਨਯੋ।
 ਰੇਸ਼ਮ ਡੋਰੈਂ ਚਹੁੰ ਦਿਸ ਤਨਯੋ।
 ਬਿਚਰਤਿ ਇਤ ਉਤ ਸਿਖ ਸਮੁਦਾਏ।
 ਕਰਯੋ ਬਿਲੋਕਨਿ ਮੇਲ ਜੁ ਆਏ ॥ ੨੨ ॥
 ਸਿੱਖਯ ਓਪਰੇ ਅਰੁ ਅਨੁਜਾਨੇ।
 'ਗੁਰ ਗੁਰ' ਕਰਤਿ ਬੰਦਨਾ ਠਾਨੇ।
 ਨਿਜ ਨਿਜ ਡੇਰੇ ਮਹਿ ਤਬਿ ਜਾਇ।
 ਕਿਤਿਕ ਉਪਾਇਨ ਲਯਾਏ ਧਾਇ

॥ ੨੩ ॥

ਖਰੋ ਮੇਵਰੋ ਭਯੋ ਅਗਾਰੀ।
 ਲੈ ਧਨ ਕੋ ਅਰਦਾਸ ਉਚਾਰੀ।
 ਇਕ ਕੋ ਦਿਖਿ ਦੂਸਰ ਲੈ ਆਯੋ।
 ਅਰਪਹਿ ਗੁਰ ਕੇ ਸਮ ਲਖਿ ਪਾਯੋ

॥ ੨੪ ॥

ਦੇਖਾ ਦੇਖੀ ਬਹੁ ਸਿਖ ਆਏ।
 ਅਰਪਨ ਕਰਯੋ ਦਰਬ ਸਮੁਦਾਏ।
 ਚਹੁੰਦਿਸਿ ਮਹਿ ਬਹੁ ਨਰ ਪਰਵਾਰੇ।
 ਇਕ ਆਵੈਂ ਇਕ ਜਾਹਿ ਸਿਧਾਰੇ

॥ ੨੫ ॥

ਸਵਾ ਜਾਮ ਦਿਨ ਜਬਿ ਲੋ ਚਰਯੋ।
 ਬੈਠਯੋ ਆਪ ਪੁਜਾਵਨਿ ਕਰਯੋ।
 ਸੰਗ ਮਸੰਦ ਜਿ ਦਰਬ ਸੰਭਾਰੈਂ।
 ਮਹਿਮਾ ਸਿੱਖਯਨਿ ਮਹਿ ਬਿਸਤਾਰੈਂ

॥ ੨੬ ॥

'ਸਤਿਗੁਰ ਦੇਹਿ ਇਸੈ ਗੁਰਿਆਈ।
 ਬਹੁ ਸਨਮਾਨਤਿ ਲੀਨਿ ਬੁਲਾਈ।
 ਬਡੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਕੋ ਪੁੱਤ੍ਰ ਬਡੇਰੋ।

ਗੁਨ ਗਨ ਸਹਿਤ ਉਚਿਤ ਇਹੁ ਹੋਰੋ
 ॥੨੨॥
 ਪੂਜਨੀਯ ਸਭਿ ਜਗ ਕੋ ਜਾਨਯੋ।
 ਜਿਨ ਪਾਛੈ ਯਾਂ ਤੇ ਗੁਰ ਠਾਨਯੋ।'
 ਸੁਨਿ ਸਿਖ ਜੇ ਅਨਜਾਨ ਮਹਾਨੇ।
 ਅਰਪਹਿ ਧਨ ਕੋ ਬੰਦਨ ਠਾਨੇ ॥੨੮॥
 ਸਵਾ ਜਾਮ ਬਿਰ ਹੂ ਪੁਨ ਗਯੋ।
 ਖਾਨ ਪਾਨ ਸਭਿ ਠਾਨਤਿ ਭਯੋ।
 ਕਰਿ ਬਿਸਰਾਮ ਦੁਪਹਿਰਾ ਢਰਯੋ।
 ਨਿਕਟਿ ਗੁਰੂ ਕਿਨ ਜਾਇ ਉਚਰਯੋ
 ॥੨੯॥
 'ਧੀਰਮਲ ਮੰਜੀ ਕੋ ਲਾਇ।
 ਗੁਰਿਆਈ ਕੋ ਤੋਰ ਬਨਾਇ।
 ਬੈਠਿ ਪ੍ਰਾਤਿ ਤੇ ਬੀਚ ਬਜਾਰ।
 ਪੁਜਵਾਯੋ, ਧਨ ਚਢਯੋ ਉਦਾਰ ॥੩੦॥
 ਸਿੱਖ ਸੈਂਕਰੇ ਬਿਰ ਭੇ ਪਾਸ।
 ਲੇਹਿ ਉਪਾਇਨ ਕਰਿ ਅਰਦਾਸ।
 ਸਵਾ ਜਾਮ ਲਗਿ ਮੇਲਾ ਰਹਯੋ।
 -ਇਹ ਗੁਰ ਹੁਇ- ਸਭਿਹਿਨਿ ਮਹਿ
 ਕਹਯੋ ॥੩੧॥
 ਸਜਾਨੇ ਸਿੱਖ ਮਸੰਦ ਜਿ ਸਜਾਨੇ।
 ਸੋ ਨਹਿ ਗਏ ਹਾਸ ਕੋ ਠਾਨੇ।
 -ਤੀਨਹੁ ਪੁੱਤ੍ਰ ਸੁ ਪੋਤ੍ਰੇ ਦੋਇ।
 ਜਿਸ ਗੁਰ ਥਾਪਹਿ ਸੋ ਗੁਰ ਹੋਇ ॥੩੨॥
 ਬਿਨ ਥਾਪਹਿ ਹਮ ਮਾਨੈਂ ਨਾਂਹੀ-।
 ਨਹਿ ਪਹੁੰਚੇ ਇਮ ਲਖਿ ਮਨ ਮਾਂਹੀ।'
 ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਕੈ ਹੋਯੋ ਛੋਭ।
 ਜਾਨਯੋ ਧੀਰਮਲ ਬਡ ਲੋਭ ॥੩੩॥
 -ਬੇ ਮਿਰਜਾਦ ਕਰਤਿ ਇਹੁ ਰਹਯੋ।
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਗ੍ਰੰਥ ਕਪਟ ਕਰਿ ਲਹਯੋ।
 ਅਬਹਿ ਹਕਾਰਯੋ ਕਾਰਨ ਔਰ।
 ਬਨ ਗੁਰ ਬੈਠਯੋ ਹੈ ਇਸ ਠੌਰ- ॥੩੪॥

ਨਿਕਟਿ ਦਾਸ ਕੋ ਕਹਜੋ ਸੁਨਾਇ।
ਅਬਿ ਕੇ ਜੇ ਬੈਠਹਿ ਕਿਸ ਥਾਇ।
ਕਰਹੁ ਨਿਰਾਦਰ ਦੇਹੁ ਉਠਾਇ।
ਪੁਰਿ ਤੇ ਵਹਿਰ ਕਰਹੁ ਸਹਿਸਾਇ।

॥ ੩੫ ॥

ਇਮ ਦਾਸਨਿ ਸੋਂ ਹੁਕਮ ਬਖਾਨਾ।
ਰਹਜੋ ਜਾਮ ਦਿਨ ਭੇ ਸਵਧਾਨਾ।
ਧੀਰਮੱਲ ਪ੍ਰਾਤੀ ਜਿਮ ਬੈਸਾ।
ਸਜਿ ਤਨ ਬੇਸ ਬਨਾਯਹੁ ਤੈਸਾ ॥ ੩੬ ॥

ਤਿਸੀ ਥਾਨ ਪਰ ਬੈਠਜੋ ਆਨਿ।
ਬਡ ਮਸਨੰਦ ਡਸਾਵਨਿ ਥਾਨ।
ਨਿਜ ਪਰ ਚਮਰ ਫਿਰਾਵਨ ਕਰਿਹੀ।
ਲੋਭ ਦਰਬ ਕੋ ਦੀਰਘ ਧਰਿਹੀ ॥ ੩੭ ॥

ਰਿਦੈ ਪ੍ਰਮੋਦਤਿ - ਮੈਂ ਗੁਰ ਬਨਜੋ।
ਸਭਿ ਸੰਗਤਿ ਮਹਿ ਜੇ ਅਬਿ ਮਨਜੋ।

'ਮੰਨਿਆਂ ਗਿਆ।

ਬਹੁਰ ਨ ਮੇਰੀ ਪੂਜਾ ਜਾਇ।
ਚਹੁੰਦਿਸਿ ਕੇ ਸਿਖ ਪਿਖਿ ਸਮੁਦਾਇ-
॥ ੩੮ ॥

ਇਸ ਤੇ ਆਦਿਕ ਰਿਦੈ ਬਿਚਾਰਤਿ।
ਅਨਿਕ ਬਿਧਿਨਿ ਕੇ ਦੰਭ ਪਸਾਰਤਿ।
ਇਤਨੇ ਮਹਿ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਦਾਸ।
ਬੈਠਜੋ ਸੁਨਿ ਪਹੁੰਚੇ ਤਿਸ ਪਾਸ ॥ ੩੯ ॥

ਸੰਗ ਮਸੰਦ ਅਪਰ ਨਰ ਜੇਈ।
ਦਈ ਗਾਰ ਅਰੁ ਮਾਰੇ ਤੇਈ।
ਕੇਤਿਕ ਕੀ ਪਗੀਆ ਗਿਰ ਪਰੀ।
ਕਿਤਿਕ ਪਲਾਇ ਗਏ ਤਿਸ ਘਰੀ
॥ ੪੦ ॥

ਛੀਨ ਚਮਰ ਸੋ ਦਯੋ ਬਗਾਇ।
ਦੂਰ ਕਰਜੋ ਉਪਧਾਨੁ ਉਠਾਇ।
ਤਰਜਿ ਤਰਜਿ' ਬਹੁ ਬਰਜਨ ਕਰੇ।

'ਤਾੜ ਤਾੜ ਕੇ।

ਮਾਰ ਕਿਤਿਕ ਜਨ ਕੇ ਕਰ ਧਰੇ' ॥ ੪੧ ॥

'ਹੱਥ ਨਾਲ ਫੜਕੇ ਕਈ ਜਨ ਮਾਰੇ।

'ਸਤਿਗੁਰ ਅਛਤ, ਆਪ ਬਨ ਬੈਠੇ'।

'ਆਪ ਬਣ ਬੈਠੇ ਹੋ।

ਠਗਹੁ ਸਿੱਖ ਹਿਤ ਦਰਬ ਇਕੈਠੇ।
 ਬਹੁਰ ਜਿ ਬੈਠਹੁ ਕਰਹੁ ਪਖੰਡ।
 ਮੁਸਕੈਂ ਬਾਂਧਿ ਦੇਹਿ ਬਹੁ ਦੰਡ ॥ ੪੨ ॥
 ਹੁਕਮ ਗੁਰੂ ਕੋ ਮਿਟਿ ਹੈ ਨਾਂਹੀ।
 ਸੰਕਟ ਸਹਹੁ ਕੈਦ ਕੇ ਮਾਂਹੀ।'
 ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਬਹੁ ਕਰਿ ਅਪਮਾਨਾ।
 'ਧੀਰਮਲ ਸੋਂ ਬਹੁਰ ਬਖਾਨਾ' ॥ ੪੩ ॥

'ਪਹਿਲਾ ਸਲੂਕ ਧੀਰਮਲ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਮਸੰਦਾਂ ਆਦਿਕਾਂ
 ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਜੇ ਨਿਜ ਭਲਾ ਚਹੋ ਚਢਿ ਜਾਵਹੁ।
 ਨਤੁ ਅਪਮਾਨ ਕਸ਼ਟ ਕੋ ਪਾਵਹੁ।
 ਹੁਕਮ ਗੁਰੂ ਕੋ -ਬਿਰ ਨਹਿ ਰਹੀਯਹਿ।
 ਅਬਿ ਹੀ ਉਠਿ ਮਾਰਗ ਕੋ ਲਹੀਯਹਿ-'

॥ ੪੪ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਸੇ 'ਧੀਰਮਲ ਕੋ ਅਪਮਾਨ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ
 ਏਕ ਪੰਚਾਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥ ੫੧ ॥

੫੨. [ਹੋਲੀ ਖੇਲਨਾ]

੫੧<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੁ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੁ>>੫੩

ਦੋਹਰਾ:

ਅਧਿਕ ਨਿਰਾਦਰ ਪਾਇ ਕੈ,
ਧੀਰਮੱਲ ਦੁਖ ਹੀਯ।
ਸਭਿ ਸੰਗਤਿ ਮੈਂ ਬਿਦਤ ਭੇ,
ਬੇਮ੍ਰਿਯਾਦ ਜਿਮ ਕੀਯ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਸੰਗਤਿ ਮਹਿ ਸਿੱਖ ਸਜਾਨੇ।
'ਪ੍ਰਿਥੀਏ ਸਮ ਕੈ ਕਪਟ ਮਹਾਨੇ।
ਅਪਨੇ ਜਾਨਿ ਛਿਮਾ ਗੁਰ ਧਰੈਂ।
ਇਹੁ ਤਿਨ ਤੇ ਕੁਛ ਤ੍ਰਾਸ ਨ ਕਰੈ ॥ ੨ ॥
ਪਾਤੀ ਲਿਖਤਿ ਰਿਪੁਨਿ ਸੋਂ ਰਹਯੋ।
ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕੋ ਨੈਕ ਨ ਲਹਯੋ।
ਬਹੁਰ ਸੰਗ ਨਹਿ ਆਵਨਿ ਕੀਨਾ।
ਗ੍ਰੰਥ ਦੁਰਾਇ ਸਦਨ ਮਹਿ ਲੀਨਾ ॥ ੩ ॥
ਤਉ ਨ ਸਤਿਗੁਰ ਰਿਸ ਉਰ ਭਏ।
ਅਪਨੇ ਜਾਨਿ ਛਿਮਾ ਕਰਿ ਗਏ।
ਅਬਿ ਕਜੋਂ ਹੂੰ ਕਰਿ ਨਿਕਟਿ ਹਕਾਰਾ।
ਨਿਸ਼ਡਰਾ* ਹੈ ਪਖੰਡ ਇਹ ਧਾਰਾ ॥ ੪ ॥
ਕੋ ਜਾਨੇ ਗੁਰ ਕਹਾਂ ਰਜਾਇ।
ਕਹਾਂ ਕਰਹਿ ਨਹਿ ਜਾਨੀ ਜਾਇ।
ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਸਭਿ ਬਿਖੈ ਬ੍ਰਿਤੰਤ।
ਕਹੈਂ ਸੁਨੈ, ਬਹੁ ਸਿੱਖ ਮਿਲੰਤਿ ॥ ੫ ॥
ਧੀਰਮੱਲ ਇਮ ਲਖਿ ਅਪਮਾਨਾ।
ਚਿੰਤਾ ਸਲਿਤਾ ਬਹਯੋ ਮਹਾਨਾ।
ਨਹਿ ਅੰਤਰ ਪੁਨ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਯੋ ਆਇ।
ਵਹਿਰ ਜਾਇ ਹਯ ਲੀਨਿ ਮੰਗਾਇ ॥ ੬ ॥
ਚਢਿ ਏਕਲ ਹੀ ਤੁਰਤ ਪਯਾਨਾ।
ਖਰੋ ਜਾਇ ਕੋਸਕਾ* ਇਕ ਥਾਨਾ।
ਸਰਬ ਸਮਾਜ ਹਕਾਰਨ ਕੀਨਿ।
ਪਛਤਾਵਤਿ ਤਹਿ ਮੇਲ ਸੁ ਲੀਨਿ ॥ ੭ ॥
ਦੁਖੀ ਹੋਇ ਭਾ ਸਲਿਤਾ ਪਾਰ।

*ਪਾ:-ਨਿਡਰ।

*ਇਕ ਕੋਸ ਤੇ।

ਗਿਨਤੀ ਅਨਗਨ ਮਨਹਿ ਮਝਾਰ।
 -ਮੈਂ ਜਨਨੀ ਭਾਖੇ ਚਲਿ ਆਯੋ।
 ਜਿਸ ਤੇ ਮਹਾਂ ਅਨਾਦਰ ਪਾਯੋ ॥ ੮ ॥

ਪੂਰਬ, ਕੇ ਜਾਨਤਿ, ਕੋ ਨਾਹੀ।
 ਭਯੋ ਕੁਜਸੁ ਅਬਿ ਸਭਿ ਦਿਸੁ ਮਾਂਹੀ।
 ਦੂਰ ਦੂਰ ਕੇ ਹੁਤੇ ਮਸੰਦ।
 ਸੰਗ ਸੰਗਤਾਂ ਜਿਨ ਕੇ ਬ੍ਰਿੰਦ ॥ ੯ ॥

‘ਪਹਿਲੋਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਤੇ ਕੋਈ ਨਹੀਂ।

ਭਾ ਤ੍ਰਿਸਕਾਰ ਸਕਲ ਨੇ ਜਾਨਾ।
 ਬਿਗਰਿ ਗਯੋ ਮਮ ਕਾਜ ਮਹਾਨਾ।
 ਜਿਸ ਤੇ ਪੂਜਾ ਹੋਇ ਨ ਮੇਰੀ।

ਦਿਯੋ ਨਿਕਾਰਿ ਕਹੈਂ ਇਸ ਬੇਰੀ।-
 ॥ ੧੦ ॥

‘ਲੋਕੀ’ ਕਿਹਾ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ‘ਉਸ ਵੇਲੇ (ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ) ਕੱਢ ਦਿਤਾ ਸੀ।’

ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਤਿਸ ਕੋ ਪਛੁਤਾਵਾ।
 ਕਹੈਂ ਕਹਾਂ ਲਗਿ ਜੋ ਦੁਖ ਪਾਵਾ।
 ਰਿਦੈ ਬਿਸੁਰਤ ਪੁਰਿ ਕਰਤਾਰ।
 ਬਹੁ ਜਾਇ ਬਹੁ ਚਿੰਤ ਮਝਾਰ ॥ ੧੧ ॥
 ਕੀਰਤਪੁਰਿ ਮਹਿ ਲਾਖਹੁ ਦਾਸ।
 ਸੰਗ ਮਸੰਦ ਸੰਗਤਾਂ ਰਾਸ।

ਧੀਰਮਲ ਕੋ ਕਪਟ ਕੁਢਾਲੀ।
 ਸਭਿ ਮਹਿ ਬਿਦਤੀ ਕਿਯ ਜੁ ਕੁਚਾਲੀ†
 ॥ ੧੨ ॥

†ਪਾ:-ਕਯਾ ਕਿਯ ਚਾਲੀ।

ਤੀਨਹੁ ਸਤਿਗੁਰੁ ਕੇ ਸੁਤ ਧੀਰ।
 ਗੁਨ ਗਨ ਸਹਿਤ ਸੁ ਲਾਇਕ ਬੀਰ।
 ਸਭਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕੀ ਦਿਸਾ ਨਿਹਾਰੈਂ।
 ਸੇਵਾ ਬਿਖੈ ਨੰਮ੍ਰਤਾ ਧਾਰੈਂ ॥ ੧੩ ॥
 ‘ਦੇਖਹਿ ਗੁਰੁ ਕਹਾਂ ਕ੍ਰਿਤ ਕਰੈਂ।
 ਰਿਦੈ ਪ੍ਰਤੀਖਤਿ ਸੰਸੈ ਧਰੈਂ।
 ‘ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਰੁਖ ਜਾਨਜੋ ਪਰੈ।
 ਲਘੁ ਪੌੜ੍ਹੇ ਪਰ ਕਰੁਨਾ ਢਰੈਂ ॥ ੧੪ ॥

ਇਹ ਬਡ ਢੀਠ ਆਪ ਗੁਰ ਬਨਜੋ।
 ਬਹੁਰ, ਨਿਕਟਿ ਕੁਛ ਨਾਂਹਿ ਨ ਗਿਨਜੋ।

‘ਫਿਰ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ (ਧੀਰ ਮਲ ਨੇ) ਕਿ (ਮੇਰੇ) ਪਾਸ ਤਾਂ ਕੁਛ ਹੈ ਨਹੀਂ, ਭਾਵ ‘ਗੁਰੂ ਸ਼ਕਤੀ’ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਹਾਂ।

ਪ੍ਰਿਥੀਏ ਸਮ ਅਬਿ ਭਯੋ ਨਿਰਾਲਾ।

ਰਹਯੋ ਨ ਮੇਲ ਗੁਰੂ ਘਰ ਨਾਲਾ ॥ ੧੫ ॥

ਜਾਨੀ ਪਰੈ ਬਿਗਾਰ ਉਠੈ ਹੈ।

ਗੁਰ ਸੰਗ ਦ੍ਰਿਤ ਅਧਿਕ ਉਪਜੈ ਹੈ।

ਤੁਰਕਨ ਸੋਂ ਮੇਲੀ ਬਹੁ ਬਨਜੋ।

ਪਦ ਉਚੇ ਸੁ ਮਨੋਰਥ ਹਨਜੋ" ॥ ੧੬ ॥

'ਦੂਰ ਹੋਇਆ।

ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਬਹੁ ਆਪਸ ਮਾਂਹੀ।

ਸਿੱਖ ਮਸੰਦ ਕਹੈ 'ਧਿਕ ਤਾਂਹੀ।'

ਇਮ ਦਿਨ ਦੋਨਹੁ ਬਹੁਰ ਬਿਤਾਏ।

ਖੇਲਤਿ ਹੋਰੀ ਮਿਲਿ ਹੁਲਸਾਏ ॥ ੧੭ ॥

ਗਾਵੈਂ ਸ਼ਬਦ ਮੋਦ ਚਹੁ ਕੋਦ।

ਬਰਸਤਿ ਰੰਗ, ਗੁਲਾਲ ਪਯੋਦ'।

'ਬੱਦਲ ਵਤ ਬਰਸਦੇ ਹਨ।

ਫਾਗ ਦਯੋਸ ਕੋ ਕੀਨਸਿ ਤਯਾਰੀ।

ਨਿਕਸਨ ਕੀਨਿ ਵਹਿਰ ਗੁਰ ਭਾਰੀ

॥ ੧੮ ॥

ਫਰਸ਼ ਬਿਸਾਲ ਕਰਾਯਹੁ ਚਾਰੂ।

ਸੁਭਟ ਮਿਲੇ ਸਭਿ ਆਯੁਧ ਧਾਰੂ।

ਪੁਨ ਸੁੰਦਰ ਮਸਨੰਦ ਬਿਲੰਦ।

ਕਰੀ ਡਸਾਵਨ ਰੰਗ ਅਮੰਦ' ॥ ੧੯ ॥

'ਸੁਹਣੇ ਰੰਗ ਵਾਲੀ।

ਪੁਨ ਉਪਧਾਨੁ ਮਹਾਨੋ ਆਨਾ।

ਗਿਰਦਾ ਬਸਤ੍ਰ ਬਰਣ ਬਰ ਨਾਨਾ'।

'ਸਿਰਹਾਣੇ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦਾ ਬਸਤ੍ਰ (ਭਾਵ ਗਿਲਾਫ)
ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਤੇ ਨਾਨਾ ਰੰਗਾਂ ਦਾ।

'ਸਭਾ ਵਡੀ ਹੈ, ਵਿਚ ਮੈਦਾਨ ਰੱਖਿਆ।

ਸਭਾ ਬਿਸਾਲ ਰਾਖਿ ਮੈਦਾਨਾ'।

ਫੂਲਨ ਮਾਲਾ ਰਚਤਿ ਸੁਜਾਨਾ ॥ ੨੦ ॥

ਪੋਸ਼ਿਸ਼ ਬਿਸਦ ਮਹਿਦ ਬਪੁ ਪਾਈ'।

'ਅਤੀ ਉੱਜਲ ਸਰੀਰ ਤੇ ਪਾ ਕੇ।

ਨਿਕਸੇ ਚਾਚਰ ਹੇਤੁ' ਗੁਸਾਈਂ।

'ਹੌਲੀ ਵਾਸਤੇ।

ਕੰਚਨ ਦੰਡ ਧਰੇ ਜਿਨ ਹਾਥ।

ਦਿਸ ਦਾਏਂ ਆਗੇ ਕੁਛ, ਨਾਥ' ॥ ੨੧ ॥

'ਭਾਵ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸਜੀ ਤਰਫ ਤੇ ਅਗੇ (ਚੋਬਦਾਰ)
ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਸੋਨੇ ਦੇ ਡੰਡੇ ਫੜੇ ਹਨ।

ਸੁੰਦਰ ਚਮਰ ਢੁਰਾਵਤਿ ਪਾਛੇ।

ਗਹਯੋ ਹਾਥ ਭਾਨੇ ਕਹੁ ਆਛੇ।

ਮੰਦ ਮੰਦ ਮੁਸਕਾਵਤਿ ਆਏ।

ਕਮਲ ਬਿਲੋਚਨ ਕੋ ਬਿਕਸਾਏ ॥ ੨੨ ॥

ਸਵਾ ਗਿਲਸ਼ਤਾ^੧ ਸਭਿਨਿ ਤੇ ਉਚੇ।
 ਬੋਲਤਿ ਦਿਪਤ ਦਸਨ ਦੁਤਿ ਸੂਚੇ।
 ਭੁਜਦੰਡਨਿ ਜਨੁ ਸੁੰਡ ਪ੍ਰਚੰਡੇ।
 ਜਿਨ ਤੇ ਖੰਡ ਖੰਡ ਰਿਪੁ ਦੰਡੇ ॥ ੨੩ ॥
 ਮੁਕਤਾ ਮਾਲ ਬਿਸਾਲ ਸੁਹਾਈ।
 ਬੀਚ ਬੈਡੁਰਜਾ^੧ ਬਹੁ ਛਬਿ ਪਾਈ।

^੧ਸਵਾ ਗਿੱਠ।

^੧ਲਸਨੀਆਂ ਨੇ [ਸੰਸ: ਵੈਦੂਰ੍ਯ] ਦੇਖੇ ਸਫਾ ੩੧੬੩,
 ਪ੍ਰਯਾਯ ਅੰਕ ੭।

ਆਯੁਧ ਬਿਨਾ ਆਇ ਬਿਰ ਭਏ।
 ਚਹੁਦਿਸਿ ਤੇ ਨੰਮ੍ਰੀ ਬਿਰ ਬਿਏ ॥ ੨੪ ॥
 ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਸੁਧਿ ਸਿਖ ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਸੰਦ।
 ਆਏ ਧਰੇ ਅਕੋਰ ਬਿਲੰਦ।
 ਅਨਿਕ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇਸਨਿ ਦੇਸ਼।
 ਬਹੁ ਮੋਲੀ ਲੇ ਵਸਤੁ ਅਸ਼ੋਸ਼ ॥ ੨੫ ॥
 ਅਰਨ ਬਰਣ ਅਰੁ ਪੀਤ ਬਿਸਾਲੇ।
 ਕੇਤਿਕ ਪਿਚਕਾਰੀ ਜੁਤਿ ਚਾਲੇ।
 ਅਲਤਾ ਬ੍ਰਿੰਦ ਗੁਲਾਲ ਅੰਬੀਰ।
 ਲੇ ਕਰਿ ਪਹੁੰਚਤਿ ਭੇ ਸਿਖ ਤੀਰ ॥ ੨੬ ॥
 ਪ੍ਰਥਮੈ ਚਰਨ ਸਰੋਜਨ ਬੰਦਹਿ।
 ਆਗੇ ਧਰਹਿ ਅਕੋਰ ਬਿਲੰਦਹਿ।
 ਉਡਤਿ ਗੁਲਾਲ ਘਟਾ ਜਨੁ ਹੋਈ।
 ਰੰਗ, ਬ੍ਰਿੰਦ ਬਰਖਤਿ ਹੈ ਸੋਈ ॥ ੨੭ ॥
 ਜਨੁ ਸੰਧਯਾ ਮਿਲਿਬੇ ਕਹੁ ਆਈ।
 ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਮੁਖ, ਚੰਦ ਸੁਹਾਈ।
 ਮਿਲਯੋ ਗੁਲਾਬ ਗੁਲਾਲ ਉਡੰਤਾ।
 ਖੇਲਤਿ ਹੋਰੀ ਸ੍ਰੀ ਜਗਕੰਤਾ ॥ ੨੮ ॥
 ਛੁਟਤਿ ਅੰਬਰੀਨ ਮੂਠ ਬਡੇਰੀ।
 ਦੁਹਿ ਦਿਸਿ ਹੈ ਕਰਿ ਹੋਲੇ^੧ ਗੇਰੀ।
 ਹੋਲੀ ਖੇਲ ਛੁਟਤਿ ਪਿਚਕਾਰੀ।
 ਭਰਿ ਭਰਿ ਮੂਠ ਸਾਮਹੇ ਡਾਰੀ ॥ ੨੯ ॥
 ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਸੰਦ ਸੰਗਤਾਂ ਸੰਗ।
 ਖੇਲਤਿ ਫਾਗ ਡਾਰਿ ਬਹੁ ਰੰਗ।
 ਦੇਖਤਿ ਸਭਿ ਮਨ ਮੁਦਤਿ ਬਿਸਾਲਾ।
 ਪਰਯੋ ਬਦਨ ਪਰ ਜਮਯੋ ਗੁਲਾਲਾ

^੧ਹੱਲਾ ਕਰਕੇ, ਪੁਕਾਰਕੇ।

॥ ੩੦ ॥

ਸਭਿ ਕੇ ਬਰਣ ਲਾਲ ਹੁਇ ਗਏ।
 ਚਿੱਤ੍ਰਤਿ ਬਸਤ੍ਰ ਬਿਚਿਤ੍ਰਤਿ ਭਏ।
 ਇਮ ਸਤਿਗੁਰ ਬਹੁ ਕਰੇ ਬਿਲਾਸਾ।
 ਸਿੱਖ ਮਸੰਦ ਮਿਲੇ ਗਨ ਦਾਸਾ ॥ ੩੧ ॥
 ਰਿਦੇ ਮੁਦਿਤਿ ਸਭਿ ਕੇ ਹੁਇ ਰਹੇ।
 ਕੁਸ਼ਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸਭਿਹਿਨਿ ਸੋਂ ਕਹੇ।
 ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਸੰਦ ਜਿ ਸਿਖ ਪਰਧਾਨੇ।
 ਕਰ ਜੋਰਤਿ ਨਿਜ ਸ਼੍ਰੇਯ ਬਖਾਨੇ ॥ ੩੨ ॥
 ਮਹਾਂ ਦਿਵਾਨ ਲਗਯੋ ਦੁਤਿ ਪਾਵਤਿ।
 ਸ਼ਬਦ ਰਬਾਬੀ ਸੁੰਦਰ ਗਾਵਤਿ।
 ਗੁਰ ਸਿੱਖਨ ਕੋ ਮੇਲ ਸੁਹੇਲਾ।
 ਦੁਹਿ ਲੋਕਨ ਕੋ ਜਹਿ ਮੁਦ ਮੇਲਾ ॥ ੩੩ ॥
 ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਖਿ ਦੇਖਿ ਬਲਿਹਾਰੀ।
 ਅਧਿਕ ਪ੍ਰੇਮ ਤੇ ਸੁਖਦ ਉਦਾਰੀ।
 ਸਵਾ ਪਹਿਰ ਸਤਿਗੁਰ ਤਹਿ ਬਿਰੇ।
 ਦਾਸ ਅਨੇਕ ਉਧਾਰਨਿ ਕਰੇ ॥ ੩੪ ॥
 ਕ੍ਰਿਪਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਦਾਸਨਿ ਪਰ ਡਾਰਤਿ।
 ਬਹੁਰ ਉਠਨਿ ਕੀ ਇੱਛਾ ਧਾਰਤਿ।
 ਪੂਰ ਕਾਮਨਾ ਕਰਿ ਸਭਿ ਕੇਰੀ।
 ਅੰਤਰ ਸਦਨ ਗਏ ਤਿਸ ਬੇਰੀ ॥ ੩੫ ॥
 ਕਰਿ ਸ਼ਨਾਨ ਪੋਸ਼ਿਸ਼ ਲੇ ਔਰ।
 ਬੈਠਤਿ ਭੇ ਸੋਢੀ ਸਿਰਮੌਰ।
 ਖਾਨ ਪਾਨ ਕਰਿ ਨਿਸਾ ਬਿਤਾਈ।
 ਜਾਮ ਰਹੀ ਜਾਗੇ ਗੋਸਾਈਂ ॥ ੩੬ ॥
 ਏਕ ਦਿਵਸ ਪੁਨ ਅਵਰ ਬਿਤਾਯੋ।
 ਤਿਥੀ ਦੂਜ ਕੋ ਸਮਿਯੈ ਆਯੋ†।
 'ਬੀਚ ਬਜ਼ਾਰ ਸਥੰਡਲ' ਉਚੇ।
 ਰਚਹੁ ਫਰਸ਼ ਦੀਰਘ, ਨਰ ਮੁਚੇ ॥ ੩੭ ॥
 ਤਨਹੁ ਚਾਨਣੀ ਚਾਰਹੁ ਕੌਨ।
 ਤਰੇ ਚੰਦੋਵਾ ਬਾਂਧਹੁ ਤੌਨ।
 ਸਰਬ ਸਮਾਜ ਸੁ ਚਾਰੁ ਨਵੀਨ।

'ਬੜੇ ਸੁਖੀ।

†ਪਾ:-ਸਮਾ ਜੁ।

'ਬੜੇ।

ਤਜਾਰੀ ਕਰਹੁ ਬਿਲਮ ਤੇ ਹੀਨ' ॥ ੩੮ ॥

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾਸਨਿ ਕੇ ਸਾਥ।

ਹੁਕਮ ਬਖਾਨਯੋ ਜਗ ਗੁਰ ਨਾਥ।

'ਕਰਹੁ ਸੁਨਾਵਨਿ ਸਭਿ ਕੇ ਡੇਰੇ।

ਆਇ ਸੰਪੂਰਨ ਸਭਾ ਸ ਹੇਰੇ' ॥ ੩੯ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਸੇ 'ਹੋਲੀ ਖੇਲਨਿ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਦੋਇ
ਪੰਚਾਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥ ੫੨ ॥

ਪੜ. [ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰਿਆਈ]

ਪੜ<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>ਪੜ

ਦੋਹਰਾ:

ਸੁਨਿ ਕੈ ਫਿਰਜੋ ਨਕੀਬ ਤਬਿ, ਸਿਖ
ਸੰਗਤ ਕੇ ਮਾਂਹਿ।
ਰਾਇਜੋਧ ਕੋ ਸੁਧ ਦਈ, ਅਪਰ ਸਭਿਨਿ
ਕੇ ਪਾਹਿ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਆਜ ਲਗਹਿ ਗੁਰ ਕੋ ਦਰਬਾਰ।
ਸਗਰੇ ਆਵਹੁ ਸਭਾ ਮਝਾਰ।
ਰਾਉ ਰੰਕ ਸੰਗਤਿ ਕੇ ਸਾਰੇ।
ਆਇ ਲਹੈਂ ਦਰਸਨ ਸੁਖ ਸਾਰੇ ॥ ੨ ॥
ਕੀਰਤਪੁਰਿ ਕੇ ਚਹੁਦਿਸਿ ਡੇਰੇ।
ਗਨ ਮਸੰਦ ਜੁਤਿ ਸਿੱਖਨਿ ਕੇਰੇ।
ਸਭਿਹਿਨਿ ਕੋ ਸੁਧ ਕਹੀ ਪੁਕਾਰ।
'ਸੁਨਿ ਪਹੁੰਚਹੁ ਗੁਰ ਕੇ ਦਰਬਾਰ' ॥ ੩ ॥
ਬੀਚ ਬਜ਼ਾਰ ਸਥੰਡਲ ਚਾਰੁ।
ਊਪਰ ਫਰਸ਼ ਭਯੋ ਦਿਸਿ ਚਾਰੁ।
ਸੇਤੁ ਚਾਂਦਨੀ ਕਰੀ ਲਗਾਵਨਿ।
ਤਨਜੋ ਬਿਤਾਨ ਮਹਾਨ ਸੁਹਾਵਨ ॥ ੪ ॥
ਝਾਲਰ ਜ਼ਰੀ ਝਲਕਤੀ ਝੂਲਤਿ।
ਕੁਸਮ ਜ਼ਰੀ ਕੇ ਜਥਾ ਪ੍ਰਫੂਲਤਿ।
ਰੇਸ਼ਮ ਡੋਰਨ ਤੇ ਬਹੁ ਤਨਜੋ।
ਬਹੁਤ ਮੋਲ ਕੋ ਸੁੰਦਰ ਬਨਜੋ ॥ ੫ ॥
ਦਿਪਿਤ ਅਮੰਦ^੧ ਦੀਹ ਮਸਨੰਦ^੨।
ਧਰਿ ਊਪਰ ਉਪਧਾਨੁ ਬਿਲੰਦ।
ਲਗਜੋ ਮੋਲ ਬਹੁ ਸੋਭਤਿ ਆਛੇ।
ਕਾਰੀਗਰਨਿ ਕੀਨਿ ਮਨ ਬਾਂਛੇ ॥ ੬ ॥
ਭਯੋ ਤਯਾਰ ਸੁਧ ਜਬੈ ਸੁਨਾਈ।
ਉਠਿ ਪ੍ਰਭੁ ਗਮਨ ਕਰਜੋ ਤਿਸ ਥਾਈਂ।
ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਸੰਗ ਨਿਜ ਲੀਨਿ।
ਮ੍ਰਿਦੁਲ ਸਰੂਪ ਸੁ ਬੈਸ ਨਵੀਨ ॥ ੭ ॥
ਸੂਰਜ ਮਲ, ਸ੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ।

^੧ਸੁਹਣੀ। ^੨ਅਸਨਦ, ਰੱਦੀ [ਅ: ਮਸਨਦ]

ਕਰੇ ਹਕਾਰਨ ਤਿਹ ਠਾਂ ਸਾਦਰ।
ਅਣੀਰਾਇ ਜੁਤਿ ਸਭਿ ਚਲਿ ਆਏ।
ਨਿਜ ਨਿਜ ਦਾਸ ਸੰਗ ਸਮੁਦਾਏ ॥ ੮ ॥

ਭਾਨਾ ਸਾਹਿਬ ਬ੍ਰਿਧ ਕੀ ਅੰਸ਼।

ਜੇ ਹੋਏ ਸਿੱਖੀ ਅਵਿਤੰਸ਼।

¹ਸਿੱਖੀ (ਵਿਚ) ਸ਼ਿਰੋਮਣ।

ਲੇ ਕਰਿ ਸਾਥ ਨਾਥ ਤਹਿ ਗਏ।

ਬੰਦਿਤ ਗਾਦੀ ਬੈਠਤਿ ਭਏ ॥ ੯ ॥

ਚਮਰ ਚਾਰੁ ਚੰਚਲ ਚਤੁਰਾਈ।

ਢੋਰਿਤ ਹੰਸਨਿ ਸਮਤਾ ਪਾਈ।

ਸੂਰਜਮੁਖੀ¹ ਲੀਨਿ ਨਿਜ ਖਰੇ।

¹ਪੱਖਾ।

ਜਨੁ ਸੂਰਜ ਦੂਸਰ ਬਿਧਿ ਕਰੇ ॥ ੧੦ ॥

ਰਾਇਜੋਧ ਤਬਿ ਚਲਿ ਕਰਿ ਆਯਹੁ।

ਸੁਭਟ ਸਮੂਹਨਿ ਕੋ ਸੰਗ ਲਯਾਯੋ।

ਚਰਨ ਸਰੋਜਨਿ ਕੋ ਕਰਿ ਨਮੋ।

ਨਿਕਟਿ ਹੋਇ ਬੈਠਯੋ ਤਿਹ ਸਮੋ ॥ ੧੧ ॥

ਗੁਰ ਘਰ ਕੋ ਜੋਧਾ ਗਨ ਭਾਰੇ।

ਸਭਿ ਚਲਿ ਆਏ ਆਯੁਧ ਧਾਰੇ।

ਜੇ ਜਿਸ ਦੇਸ ਮਸੰਦ ਬਿਲੰਦ।

ਸੰਗ ਸੰਗਤਾਂ ਲੈ ਕਰਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ॥ ੧੨ ॥

ਪਹੁੰਚਤਿ ਭੇ ਸਭਿ ਸਭਾ ਮਝਾਰੇ।

ਕਰਿ ਕਰਿ ਨਮੋ ਸੁ ਦਰਸ਼ ਨਿਹਾਰੇ।

ਪੁਰਿ ਕੇ ਪੰਚ ਜਿ ਨਰ ਪਰਧਾਨ।

ਸਰਬ ਹਕਾਰੇ ਕਰਿ ਸਨਮਾਨ ॥ ੧੩ ॥

ਸੁੰਦਰ ਪਰਮਾਨੰਦ ਅਨੰਦਤਿ।

ਬੈਠੇ ਆਇ ਗੁਰੂ ਕੋ ਬੰਦਤਿ।

ਚੋਬਦਾਰ ਲੇ ਕੰਚਨ ਆਸੇ¹।

¹ਸੋਨੇ ਦੇ ਡੰਡੇ, ਚੌਬਾਂ।

ਖਰੇ ਭਏ ਗਨ ਅੱਗੂਯ ਪਾਸੇ¹ ॥ ੧੪ ॥

¹ਅਗਲੇ ਪਾਸੇ।

ਚਹੁੰਦਿਸਿ ਮਹਿ ਦਿਵਾਨ ਭਰਿ ਗਯੋ।

ਸਭਿ ਸਮਾਜ ਤਹਿ ਆਵਤਿ ਭਯੋ।

ਸ਼ਬਦ ਰਬਾਬੀ ਇਕ ਦਿਸਿ ਗਾਵੈਂ।

ਚਾਰਨ¹, ਭਾਟ ਕਬਿੱਤ ਸੁਨਾਵੈਂ ॥ ੧੫ ॥

¹ਬੰਸਾਵਲੀ ਉਚਾਰਨ ਵਾਲੇ।

ਤੀਨਹੁ ਪੁੱਤ੍ਰ ਬਿਠਾਏ ਤੀਰ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਹਰਿਗੁਵਿੰਦ ਬਰ ਬੀਰ।
 ਪੈਸੇ ਪੰਚ ਨਾਲਿਯਰ ਏਕ।
 ਕਹਿ ਮੰਗਵਾਯੋ ਜਲਧਿ ਬਿਬੇਕ ॥ ੧੬ ॥
 ਸਾਹਿਬ ਭਾਨੇ ਸਭਿ ਬਿਧਿ ਜਾਨੀ।
 ਪਠਯੋ ਦਾਸ ਤਯਾਰੀ ਨਿਜ ਠਾਨੀ।
 ਕੇਸਰ ਚੰਦਨ ਕੋ ਘਸਵਾਇ।
 ਕਲਗੀ ਜਿਗਾ ਲਈ ਮੰਗਵਾਇ ॥ ੧੭ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਦੇਖਿ ਬਖਾਨਾ।
 'ਉਠਹੁ ਪ੍ਰਥਮ ਅਬਿ ਸਾਹਿਬ ਭਾਨਾ !'
 ਇਮ ਕਹਿ ਆਪ ਉਠੇ ਗੁਰ ਪੂਰੇ।
 ਪੌੜੁ ਬਿਲੋਕਤਿ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਰੂਰੇ ॥ ੧੮ ॥
 ਤੀਨ ਪ੍ਰਦਛਨਾ ਫਿਰ ਕਰਿ ਦੀਨਿ।
 ਪੈਸੇ ਪੰਚ ਨਾਲਿਯਰ ਲੀਨਿ।
 ਖਰੇ ਹੋਇ ਧਰਿ ਭੇਟ ਅਗਾਰੀ।
 ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਧਾਰੀ ॥ ੧੯ ॥
 ਪੁਨ ਸਾਹਿਬ ਭਾਨੇ ਕਿਯ ਟੀਕਾ।
 ਕੀਨਸਿ ਕੁਲ ਸੋਢੀ ਮਹਿ ਨੀਕਾ।

'ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਕੀਤਾ' (ਤਿਲਕ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਰਾਇ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ)।

ਪੁਨ ਸਭਿ ਸੋਂ ਗੁਰ ਕਹੀ ਸੁਨਾਇ।
 'ਮਮ ਸਮ ਅਬਿ ਜਾਨਹੁ ਹਰਿਰਾਇ'
 ॥ ੨੦ ॥

ਸਗਲ ਮਸੰਦਨਿ ਪਿਖਿ ਸੁਨਿ ਬੈਨ।
 ਅਦਭੁਤ ਰਸ ਤੇ* ਫੁੱਲਯਤਿ ਨੈਨ।
 'ਦੇਹਿ ਅੰਤ ਗੁਰ ਕੋ ਪਹਿਚਾਨਯੋ।
 ਜਿਸ ਤੇ ਤਖਤ ਦੇਨਿ ਕੋ ਠਾਨਯੋ ॥ ੨੧ ॥

*ਪਾ:-ਅਦਭੁਤ ਦਰਸਤਿ।

ਪਰਮੇਸੁਰ ਕੀ ਅਚਰਜ ਬਾਤ।
 ਦੇਖਹੁ ਕਹਾਂ ਭਈ ਬੱਖਯਾਤ।
 ਗੁਰਤਾ ਉਚਿਤੈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿੱਤਾ।
 ਪ੍ਰਥਮ ਪ੍ਰਲੋਕ ਪੰਥ ਕੋ ਲਿੱਤਾ ॥ ੨੨ ॥
 ਬਡ ਪੌੜੇ ਕੀਨਸਿ ਕ੍ਰਿਤ ਖੋਟੇ।
 ਮਾਲਿਕ ਤਖਤ*, ਸਭਿਨਿ ਤੇ ਛੋਟੇ।

*ਤਖਤ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹੋਏ।

ਤੀਨਹੁ ਸੁਤ ਢਿਗ ਬੈਠੇ ਰਹੇ।
 ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਪਰਮਪਦ ਲਹੇ ॥ ੨੩ ॥

ਇਮ ਕਹਿ ਸਕਲ ਮਸੰਦ ਸੁ ਸੰਗਤਿ।
 ਉਠੇ ਸੁ ਭੇਟ ਦੇਨਿ ਤਜਿ ਪੰਗਤਿ।
 ਕੀਨਿ ਤਿਲਕ ਕੇਸਰ ਬਰ ਚੰਦਨ।
 ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਕਰਿ ਠਾਨੀ ਬੰਦਨ ॥ ੨੪ ॥
 ਪ੍ਰਥਮ ਉਪਾਇਨ ਸਾਹਿਬ ਭਾਨਾ।
 ਹੀਰੇ ਜੜਤੀ ਜਿਗਾ ਮਹਾਨਾ।
 ਮੁਕਤਾ ਗੁੱਛਨਿ ਕਲਗੀ ਸੰਗ।
 ਧਰੀ ਸੀਸ ਪਰ ਦਿਪਤਿ ਉਤੰਗ ॥ ੨੫ ॥
 ਚੰਚਲ ਬਾਜੀ ਬਾਜ ਬਿਸਾਲਾ।
 ਅਰਪਨ ਕਰਤਿ ਭਯੋ ਤਤਕਾਲਾ।
 ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਸੰਦ ਬਿਲੋਕਨਿ ਕੀਨਿ।
 ਜਥਾ ਜੋਗ ਭੇਟਨਿ ਸਭਿ ਦੀਨਿ ॥ ੨੬ ॥
 ਧਨ ਪਟ ਭੂਖਨ ਚਪਲ ਤੁਰੰਗ।
 ਅਰਪਿ ਅਰਪਿ ਬੰਦਹਿ ਕਰ ਬੰਦਿ।
 ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਚਲਿਬੋ ਪਰਲੋਕ।
 ਯਾਂ ਤੇ ਸਭਿ ਕੇ ਚਿਤ ਮਹਿ ਸ਼ੋਕ ॥ ੨੭ ॥
 ਅਭਿਖੇਕਨ' ਪਿਖਿ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ।
 ਰਿਦੈ ਅਨੰਦ ਬਿਲੰਦੈ ਪਾਇ।
 ਬਹੁਤ ਬਿਚਾਰਿ ਸੋਚਤੇ ਸੋਚਨਿ।
 ਕਰਹਿ ਬਿਲੋਕਨਿ ਜੁਗ ਭਵਮੋਚਨ' ॥ ੨੮ ॥
 ਤਿਸ ਛਿਨ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਅਗਾਰੀ।
 ਲਗੇ ਅੰਬਾਰ ਸੁ ਵਸਤੁ ਉਦਾਰੀ।
 ਰਾਇਜੋਧ ਤਬਿ ਪੰਚ ਤੁਰੰਗ।
 ਦਈ ਵਸਤੁ ਅਰ ਕੁਛ ਧਨ ਸੰਗ ॥ ੨੯ ॥
 ਭਗਤੂ, ਬਹਿਲੋ, ਰੂਪਾ ਆਦਿ।
 ਗੁਰ ਕ੍ਰਿਤ ਹੇਰਿ ਭਏ ਅਹਿਲਾਦਿ।
 ਸਭਿਹਿਨਿ ਉਠ ਕਰਿ ਗ੍ਰੀਵ ਨਿਵਾਈ।
 ਅਰਪਿ ਉਪਾਇਨ ਕੋ ਸਮੁਦਾਈ ॥ ੩੦ ॥
 ਸਭਿਹਿਨਿ ਗੁਰ ਕੀ ਆਗਯਾ ਮਾਨੇ।
 ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਗੁਰੂ ਸਮ ਜਾਨੇ।
 ਤਤਛਿਨ ਜੋਤਿ ਦਿਪੀ ਅਧਿਕਾਈ।

'ਤਿਲਕ ਦੇਣਾ।

'ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਛੁਡਾਵਣ ਵਾਲੇ ਦੋਹਾਂ (ਭਾਵ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਰਾਇ ਸਾਹਿਬ ਜੀ) ਵਲ ਦੇਖਦੇ ਹਨ।

ਬਦਨ ਸਦਨ ਦੁਤਿ ਰਹਯੋ ਸੁਹਾਈ^੧ 'ਸ਼ੋਭਾ ਦਾ ਘਰ (ਗੁ: ਹਰਿਰਾਇ ਜੀ ਦਾ) ਮੁਖ ਸੁਹਾ
॥ ੩੧ ॥ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅਤਿ ਸਮਰਥਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਭਈ।
ਹਤਨਿ ਤ੍ਰਿਲੋਕੀ ਅਰੁ ਉਪਜਈ^੧।

^੧ਤ੍ਰਿਲੋਕੀ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਜਿਵਾਲਨ ਦੀ ਸਤਯਾ। ^੧ਇਹ ਆਤਮ ਸਤਯਾ ਗੁਪਤ ਪ੍ਰਗਟ ਮੰਡਲਾਂ ਤੇ ਬਖਸ਼ੀ। ਇਹ ਸਭ ਤਾਕਤਾਂ ਉੱਤੇ ਹੁਕਮ ਹੈ ਸੀ ਜੋ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਧੀਰਮਲ ਪ੍ਰਿਥੀਆ ਆਦਿਕ 'ਗੁਰ' ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਸ ਆਤਮ ਬਲ ਤੋਂ ਸੱਖਣੇ ਸੇ।

ਇਮ ਦੇ ਕਰਿ ਗੁਰਤਾ ਬਡਿਆਈ।
ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਅਨੰਦ ਉਪਾਈ ॥ ੩੨ ॥
ਸਭਿ ਮਸੰਦ ਅਰੁ ਸੰਗਤ ਬਿਖੈ।
ਗੁਰੂ ਬਨਾਇ ਪੌਤ੍ਰ ਦਿਸਿ ਪਿਖੈ।
ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਤਿ ਬਹੁ ਪ੍ਰੇਮ ਉਪਾਵੈਂ।
ਸਭਿ ਕੋ ਕਹਿ ਕਹਿ ਅੱਗ੍ਰ ਨਿਵਾਵੈਂ
॥ ੩੩ ॥

ਭਾਟ ਨਕੀਬ ਸੁਜਸੁ ਕੋ ਕਹੈਂ।
ਦਰਬ ਬਿਭੂਖਨ ਬਖਸਿਸ਼ ਲਹੈਂ।
ਧਨ ਗਨ ਦੀਨਿ ਰਬਾਬੀ ਗਾਵਤਿ।
ਬਿੱਪ੍ਰ ਆਦਿ ਸਗਰੇ ਬਿਤ ਪਾਵਤਿ
॥ ੩੪ ॥

ਇਮ ਉਤਸਾਹਿ ਬਿਸਾਲ ਭਯੋ ਹੈ।
-ਸਪਤਮ ਗੁਰ ਬਡ ਤਖਤ ਲਿਯੋ ਹੈ-।

ਜਥਾ ਜੋਗ ਕਰਿ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ।
ਬਿਦਤ ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਹਿ ਕੀਨਿ ਬਿਲੰਦ^੧ 'ਸਾਰਿਆਂ ਵਿਚ (ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਰਾਇ ਜੀ ਨੂੰ) ਪ੍ਰਗਟ ਤੇ ਉੱਚਾ ਕੀਤਾ।
॥ ੩੫ ॥

ਪੁਨ ਉਠਿ ਕਰਿ ਗਮਨੇ ਨਿਜ ਥਾਨ।
ਪੌਤ੍ਰਾ ਸੰਗ ਲੀਨਿ ਗਹਿ ਪਾਨ।
ਜਾਇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ੇ ਸੁਭ ਘਰ ਮਾਂਹਿ।
ਬੈਠਿ ਪ੍ਰਯੰਕ ਬਿਠਾਏ ਪਾਹਿ ॥ ੩੬ ॥
ਸੰਗਤਿ ਅਰੁ ਮਸੰਦ ਉਠਿ ਚਾਲੇ।
ਸਭਿਹਿਨਿ ਕੇ ਉਰ ਛੁਭਤਿ ਬਿਸਾਲੇ।
'ਸਤਿਗੁਰ ਤਨ ਤਯਾਗਨ ਕੋ ਚਹਾ।
ਤੋ ਇਹ ਕ੍ਰਿਤ ਕਰੀ ਸਭਿ ਮਹਾਂ' ॥ ੩੭ ॥

ਮਿਲਿ ਮਿਲਿ ਆਪਸ ਮਹਿ ਬਹੁ ਕਹੈਂ।

'ਲਘੁ ਪੌੜੇ ਗੁਰਤਾ ਸਭਿ ਲਹੈ।

ਤੀਨੋ ਪੁੱਤ੍ਰ ਛੂਛ ਹੀ ਰਹੇ।

ਜੇਸਟ ਪੌੜਾ ਕਛੂ ਨ ਲਹੇ ॥ ੩੮ ॥

ਗੁਰ ਤਨ ਤਜਨਿ ਬਿਲੰਬ ਨ ਹੋਈ।'

ਆਦਿ ਕੁਟੰਬ ਲਖਯੋ ਸਭਿ ਕੋਈ।

ਤੇਜ ਬਿਸਾਲ ਜਿਨਹੁ ਬਿਰਧਾਯਹੁ।

ਪੀਰੀ ਮੀਰੀ ਤਖਤ ਬਨਾਯਹੁ ॥ ੩੯ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਸੇ 'ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਗੁਰਤਾ ਦੈਨ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ

ਨਾਮ ਤੀਨ ਪੰਚਾਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥ ੪੩ ॥

੫੪. [ਸ੍ਰੀ ਸੂਰਜ ਮਲ ਤੇ ਮਾਤਾ ਮਰਵਾਹੀ]

[੫੩<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੫੫](#)**ਦੋਹਰਾ:**

ਸੁਧ ਕੇ ਸੁਨਤਿ ਕੁਟੰਬ ਸਭਿ,
ਚਿੰਤਾ ਕੇ ਬਸਿ ਹੋਇ।
ਬਹੁਤ ਬਿਸੁਰਤਿ ਦੁਖੀ ਮਨ,
ਬਿੱਪ੍ਰੈ ਦੁਹਿ ਬਿਧਿ ਜੋਇ^੧ ॥ ੧ ॥

^੧ਦੋਵੇਂ ਗੱਲਾਂ (ਭਾਵ ਪੌੜੇ ਨੂੰ ਗੁਰਿਆਈ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਵਣਾ) ਪ੍ਰਤਿਕੂਲ ਦੇਖੀਆਂ।

ਚੌਪਈ:

ਭਈ ਛੁਭਤਿ ਉਰ, ਸੁਨਿ ਮਰਵਾਹੀ।
ਜਿਸ ਕੋ ਹਿਤ ਹੋਯੋ ਕਿਮ ਨਾਂਹੀ।
-ਮੋਹਿ ਪੁੱਤ੍ਰ ਉਚਤੀ ਸਭਿ ਬਾਤ।

^੧ਜਿਸ ਦੇ ਮਤਲਬ ਦੀ ਗਲ ਕਿਵੇਂ ਬੀ ਨਾ ਹੋਈ।

ਧਾਰਤਿ ਗੁਨਨਿ ਰਿਦਾ ਅਵਦਾਤ^੧-

^੧ਉੱਜਲ।

॥ ੨ ॥

ਲਖਿ ਅਵਕਾਸ਼ ਗੁਰੂ ਢਿਗ ਆਈ।
ਬੈਠਿ ਆਪਨੀ ਬ੍ਰਿਥਾ ਸੁਨਾਈ।
'ਮੋ ਸੁਤ ਮਹਿ ਕਯਾ ਅਵਗੁਨ ਜਾਨਾ?
ਜਿਸ ਤੇ ਰਾਖਯੋ ਛੁਛ ਸੁਜਾਨਾ ! ॥ ੩ ॥

ਰਾਵਰ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਸਦਾ।
ਮਾਨਤਿ ਰਹਯੋ ਹੁਕਮ ਜਦ ਕਦਾ।
ਜਿਸ ਕੋ ਚਿਤ ਸੇਵਾ ਮਹਿ ਰਹਯੋ।
ਅੰਤ ਸਮੈ ਲੋ ਕੁਛ ਨਹਿ ਲਹਯੋ^੧ ॥ ੪ ॥

^੧ਆਪ ਜੀ ਦੇ) ਅੰਤ ਸਮੇਂ ਤਕ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਲਿਆ।

ਕਹਾਂ ਕਰਹਿਗੇ ਰਾਵਰਿ ਪਾਛੈ।
ਕਿਮ ਗੁਜਰਾਨ ਚਲਾਵੈ ਆਛੈ।
ਘਰ ਕੇ ਖਰਚ ਅਨਕ ਪ੍ਰਕਾਰਾ।
ਅਬਿ ਲੋ ਆਪਿ ਲੇਤਿ ਸਭਿ ਸਾਰਾ ॥ ੫ ॥

ਜਗ ਗੁਰ ਸਭਿ ਤੇ ਅਹੋ ਬਡੇਰੇ।
ਦੇਤਿ ਉਪਾਇਨ ਲੋਕ ਘਨੇਰੇ।
ਪੁੱਤ੍ਰ ਆਪ ਕੇ ਜੇ ਇਮ ਰਹੈ।
ਦੇਖਹਿ ਨਰ ਤਬਿ ਕਯਾ ਜਸ ਕਹੈ ॥ ੬ ॥

ਪਰਹਿ ਮੰਦ ਇਨ ਕੀ ਗੁਜਰਾਨ।
ਤਬਿ ਇਹ ਕਹਾਂ ਕ੍ਰਿਤਿ ਕੋ ਠਾਨਿ।
ਅਬਿ ਲੋ ਸੀਖੇ ਨਹਿ ਕੁਛ ਕਰਿਬੋ।

ਪਿਤਾ ਸਮੁੱਥ ਉਦਾਰ ਬਿਚਰਿਬੋ ॥ ੭ ॥

ਇਹ ਮਾਲਿਕ ਬੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਤੁਮਾਰੇ।

ਸਭਿ ਬਿਧਿ ਛੂਛੇ ਰਾਖਿ ਲਚਾਰੇ^੧।

^੧ਗ੍ਰੀਬ [ਫਾ: ਲਾਚਾਰ]। ^੧ਪਾ:-ਪਧਾਰੇ, ਪੁਨਾ:-ਚਲਾਰੇ।

ਕਹਾਂ ਕਰਹਿ ਅਬਿ ਦੇਹੁ ਬਤਾਇ।

ਜਥਾ ਜੀਵਕਾ ਏਹ ਚਲਾਇੰ ॥ ੮ ॥

ਪੌਤ੍ਰਾ ਮਾਲਿਕ ਆਪ ਬਨਾਯਹੁ।

ਗੁਰਤਾ ਦੇ ਕਰਿ ਬਹੁ ਬਿਦਤਾਯਹੁ।

ਚਚੇ ਸ਼ਰੀਕਨਿ ਕੋ ਮਨ ਜਾਨਹਿ।

ਕਿਮ ਹਰਿਰਾਇ ਪ੍ਰੇਮ ਕੋ ਠਾਨਹਿ ॥ ੯ ॥

ਸੁਨਿ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਬਖਾਨੀ।

'ਕਜੋਂ ਚਿੰਤਾ ਚਿਤ ਕੀਨਿ ਮਹਾਨੀ।

ਮਤਸਰ ਆਦਿ ਤਜਾਗ ਉਰ ਦੀਜੈ।

ਨਹੀਂ ਛੋਭ ਕੋ ਮਨ ਮਹਿ ਕੀਜੈ ॥ ੧੦ ॥

ਗੁਰ ਕੇ ਸਿੱਖ ਜਿ ਸਿਦਕ ਕਮਾਵੈਂ।

ਤਿਨ ਪਰਵਾਹਿ ਨ, ਸਭਿ ਕਿਛ ਪਾਵੈਂ।

ਦੁਹਿ ਲੋਕਨ ਕੇ ਸੁਖ ਕੋ ਲੇਤਿ।

ਕਮੀ ਨ ਕੋਈ ਰਹੈ ਨਿਕੇਤ ॥ ੧੧ ॥

ਇਹੁ ਗੁਰ ਕੇ ਸੁਤ ਸਭਿ ਕਿਛ ਲਾਇਕ।

ਸਕਲ ਸੰਗਤਾਂ ਚਰਨ ਮਨਾਇਕ।

ਇਨ ਕੋ ਕਹਾਂ ਰਹੈ ਪਰਵਾਹੁ।

ਸਰਬ ਪਦਾਰਥ ਹੈ ਘਰ ਮਾਂਹੁ ॥ ੧੨ ॥

ਗੁਰਤਾ ਕੀ ਦੀਰਘ ਬਡਿਆਈ।

ਸੋ ਪ੍ਰਭੁ ਕੇ ਕਰ ਅਹੈ ਸਦਾਈ^੧।

^੧ਇਹ ਰੱਬੀ ਭੇਤ ਸਤਿਗੁਰ ਨੇ ਸਾਫ ਦੱਸਿਆ ਹੈ।

ਜੋ ਲਾਯਕ ਸੋਈ ਇਸ ਪਾਵੈ।

ਨਹਿ ਉਪਾਇ ਤੇ ਕਿਮ ਬਨਿ ਆਵੈ

॥ ੧੩ ॥

ਸੁਤ ਪੌਤ੍ਰੇ ਆਦਿਕ ਪ੍ਰਿਯ ਜੋਇ।

ਨਹੀਂ ਸਮਰਥ ਲੋਯਬੇ ਕੋਇ।

ਪ੍ਰਥਮ ਗੁਰਨਿ ਕੋ ਚਿਤਵੈਂ ਨਾਹੀਂ^੧ ?

^੧ਪਹਿਲੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

ਸਕਲ ਕੁਟੰਬ ਹੁਤੋ ਤਿਨ ਪਾਹੀ ॥ ੧੪ ॥

ਦੇਖੋ ਉਚਿਤ ਦਾਸ ਕੋ ਦਈ।

ਪ੍ਰਿਯ ਸਨਬੰਧੀ ਕਿਨਹੁ ਨ ਲਈ।'

ਸੁਨਿ ਮਰਵਾਹੀ ਰਿਸ ਉਰ ਭਾਰੀ।
 -ਕਰਹਿ ਬਾਰਤਾ ਟਾਰਨਵਾਰੀ ॥ ੧੫ ॥
 ਇਨ ਕੋ ਤਨ ਤਜਾਗਨਿ ਕੋ ਸਮੈ।
 ਪਾਛੇ ਕੋਨ ਮਾਨਿ ਹੈ ਹਮੈਂ।
 ਪਤਿ ਪਰ ਹੀ ਹਮਰੋ ਭਰਵਾਸਾ।
 ਇਨ ਤੇ ਭੀ ਅਬਿ ਭਏ ਨਿਰਾਸਾ ॥ ੧੬ ॥
 ਪਤਿ ਕੇ ਜੀਵਤਿ ਵਹਿਰ ਸਿਧਾਊਂ।
 ਕੈ ਅਬਿ ਵਸਤੁ ਇਨ੍ਹੋ ਤੇ ਪਾਊਂ-।
 ਇਮ ਬਿਚਾਰਿ ਚਿਤ ਮਹਿ ਉਪਜਾਈ।
 ਗੁਰੂ ਨਿਕਟਿ ਤੇ ਉਠਿ ਕਰਿ ਆਈ
 ॥ ੧੭ ॥

ਨਿਜ ਘਰ ਮਹਿ ਸਭਿ ਤਜਾਰੀ ਕੀਨਿ।
 ਸੂਰਜਮਲ ਬੁਲਾਇ ਢਿਗ ਲੀਨਿ।
 'ਸੁਨਹੁ ਪੁੱਤ੍ਰ! ਅਬਿ ਕਜਾ ਹਮ ਕਾਜੁ।
 ਕਰੇ ਨਿਰਾਸ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜੁ ॥ ੧੮ ॥
 ਇਨ ਕੋ ਤਨ ਜਬਿ ਲਗ ਬਿਰ ਅਹੈ।
 ਤਬਿ ਲੋ ਇਹਾਂ ਰਹਨਿ ਹਮ ਲਹੈਂ।
 ਪੁਨ ਹਰਿਰਾਇ ਮਾਲਕੀ ਲੀਨਿ।
 ਕਿਮ ਕੁਛ ਦੇਇ ਸ਼ਰੀਕਾ ਚੀਨ ॥ ੧੯ ॥
 ਬਡੇ ਪੌਤ੍ਰ ਨੇ ਪੁਰਿ ਕਰਤਾਰ।
 ਛਲ ਕਰਿ ਲੀਨੋ ਸਰਬ ਸੰਭਾਰ।
 ਤਹਾਂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਭੀ ਰਾਖਯੋ।
 ਨਹੀਂ ਪਿਤਾਮੇ ਕੋ ਢਿਗ ਕਾਂਖਯੋ' ॥ ੨੦ ॥

^੧ਪਿਤਾਮੇ ਪਾਸ (ਰਹਿਣਾ) ਨਹੀਂ ਚਾਹਿਆ।

ਤੁਮ ਨਿਤ ਨਿਕਟਿ ਰਹੇ ਕਜਾ ਪਾਯੋ?
 ਯਾਂ ਤੇ ਅਬੈ ਰਹਨਿ ਨਹਿ ਭਾਯੋ।
 ਚਲਹੁ ਜੀਵਕਾ ਕੁਛ ਕਿਤ ਕਰੀਏ।
 ਇਨ ਤੇ ਆਸ ਨ ਉਰ ਕੁਛ ਧਰੀਏ'
 ॥ ੨੧ ॥

ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਸੁਤ ਕੋ ਸਮੁਝਾਯੋ।
 ਉਠਿ ਚਲਿਬੋ ਚਿਤ ਮਹਿ ਤਬਿ ਭਾਯੋ।
 ਵਸਤੁ ਸਕਟ ਪਰ ਸਭਿ ਲਦਵਾਈ।
 'ਹਮ ਨਹਿ ਬਾਸਹਿ' ਸਭਿਨਿ ਸੁਨਾਈ

॥ ੨੨ ॥

ਨਿਜ ਸਜੰਦਨ ਜੁਰਿਵਾਇ ਮੰਗਾਯੋ।

ਚਪਲ ਤੁਰੰਗ ਪੁੱਤ੍ਰ ਹਿਤ ਆਯੋ।

ਦਾਸੀ ਬਹਿਲ ਬਿਖੈ ਚਢਿਵਾਇ।

ਸਭ ਸਮਾਜ ਨਿਜ ਸੰਗ ਲਵਾਇ ॥ ੨੩ ॥

ਨਿਕਸੇ ਕੀਰਤਪੁਰਿ ਕੇ ਛੋਰਿ।

ਦੌਰੇ ਦਾਸ ਗਏ ਗੁਰੁ ਓਰ।

ਨਿਕਟਿ ਹੋਇ ਅਰਦਾਸ ਉਚਾਰੀ।

'ਕਰਸਿ ਮਾਤ' ਸੂਰਜ ਮਲ ਤਜਾਰੀ ^{†ਪਾ:-ਕਰਿ ਸਮਾਜ।}

॥ ੨੪ ॥

ਨਿਕਸਿ ਗਏ ਪੁਰਿ ਵਹਿਰ ਨਿਹਾਰੇ।

ਕੋ ਜਾਨੇ ਕਿਸ ਥਾਨ ਸਿਧਾਰੇ।'

ਸੁਨਿ ਗੁਰ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਤਬਿ ਕਹਯੋ।

ਭਾਨੇ ਸਾਹਿਬ ਕੋ ਢਿਗ ਲਹਯੋ ॥ ੨੫ ॥

'ਗਮਨਹੁ ਤੂਰਨ ਕਰਹੁ ਬਰੋਹਨ'।

^{†ਮੋੜ ਲਿਆਓ।}

ਸਮੁਝਾਵਹੁ ਆਨਹੁ ਕਰਿ ਮੋਰਨ।'

ਸੁਨਤਿ ਗਯੋ ਤਤਛਿਨ ਤਹਿ ਭਾਨਾ।

ਰੋਕਿ ਅਗਾਰੀ ਬਾਕ ਬਖਾਨਾ ॥ ੨੬ ॥

'ਸੁਨਹੁ ਮਾਤ ! ਜਬਿ ਲਗਿ ਗੁਰ ਤਨ ਹੈ।

ਤੁਮਰੋ ਗਮਨ ਕਹੂੰ ਨਹਿ ਬਨਿ ਹੈ।

ਏਕ ਬਾਕ ਤੇ ਸਭਿ ਕੁਛ ਹੋਇ।

ਅਸ ਪਤਿ ਕੋ ਸੇਵਨ ਸੁਭ ਜੋਇ ॥ ੨੭ ॥

ਸੂਰਜਮਲ ਭੀ ਤਿਨ ਸੁਤ ਪਜਾਰੇ।

ਸਭਿ ਕਿਛੁ ਦੈ ਹੈਂ ਰਖੈਂ ਸੁਖਾਰੇ।

ਪ੍ਰਿਯ ਬਾਕਨਿ ਕੋ ਕਹਤਿ ਹਮੇਸ਼।

ਸਤਿਗੁਰ ਕਰਨਾ ਕਰਤਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

॥ ੨੮ ॥

ਤਿਨ ਸੋਂ ਰੂਠਨਿ ਨਹਿ ਬਨਿ ਆਵੈ।

ਭੂਤ ਭਵਿੱਖਜ ਜੁ ਸਭਿ ਲਖਿ ਪਾਵੈਂ।

ਅਬਹਿ ਵਸਹੁ ਪਰਵਾਰ ਕਿ ਬੀਚ†।

^{†ਪਾ:-ਅਬਹਿ। ਵਸਤੂ ਸਭਿ ਮਾਲਕ ਜੀਤ। ਕਜੋਂ ਮਾਨਤ ਹੈ ਰਿਸ ਧਰਿ ਚੀਤ।}

ਕਜੋਂ ਮਾਨਤਿ ਹੋ ਰਿਸ ਮਨ ਬੀਚ ॥ ੨੯ ॥

ਸੁਤ ਕੀ ਕੁਸ਼ਲ ਬੰਸ ਬਿਰਧਾਵਨ।

ਇਹ ਚਿਤ ਚਹੁ ਪਤਿ ਤੇ ਕਰਿ ਪਾਵਨ।
ਸਭਿ ਕੇ ਮਨ ਕੀ ਜਾਨਹਿ ਸ੍ਵਾਮੀ।
ਛਪਹਿ ਨਹੀਂ ਕੁਛ, ਅੰਤਰਜਾਮੀ'

॥ ੩੦ ॥

ਸੁਨਿ ਮਰਵਾਹੀ ਬਾਕ ਬਖਾਨਾ।
'ਅਬਿ ਸੂਰਜ ਮਲ ਬੈਸ ਮਹਾਨਾ।
ਚਹੀਯਤਿ ਗੁਰਤਾ ਇਸ ਕੋ ਲਈ।
ਕੋ ਅਵਗੁਨ ਪਿਖਿ ਨਾਹਿਨ ਦਈ?

॥ ੩੧ ॥

ਲਿਯੇ ਭ੍ਰਾਤ ਬਡ ਕੇ ਸੁਤ' ਟੀਕਾ।
ਪਤਿ' ਪੀਛੈ ਵਧਿ ਜਾਇ ਸ਼ਰੀਕਾ।
ਕਿਮ ਇਹ ਬਸਨ ਦੇਹਿ ਨਿਜ ਨੇਰੇ।
ਅਬਹਿ ਨ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਜ ਸੁਤ ਮੇਰੇ' ॥ ੩੨ ॥
ਸੁਨਿ ਭਾਨੇ ਸੁਭ ਬੈਨ ਬਖਾਨੇ।
'ਪਾਵਹੁ ਨਿਕਟਿ ਕਿ ਦੂਰ ਪਯਾਨੇ' ?

'ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਨੇ।

'ਪਾ:-ਮਤਿ।

'ਨੇੜੇ ਰਹਿ ਕੇ ਪਾਵੋਗੇ ਕਿ ਦੂਰ ਗਿਆਂ (ਪਾਵੋਗੇ)? ਭਾਵ
ਕੋਲ ਰਿਹਾ ਹੀ ਕੁਛ ਮਿਲੇਗਾ।

ਰਹਹੁ ਸਮੀਪ ਕਰਹੁ ਨਿਜ ਬਿਨੈ।
ਚਿਤ ਬਾਂਛਤਿ ਸਭ ਹੀ ਤਬਿ ਬਨੈ'
॥ ੩੩ ॥

ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਕਹਿ ਬਹੁ ਸਮੁਝਾਈ।
ਲਜਾਇ ਬਹੋਰਿ ਬਿਨੈ ਬਹੁ ਗਾਈ।
ਮਰਵਾਹੀ ਨਿਜ ਸਦਨ ਸਿਧਾਰੀ।
ਧਰੀ ਵਸਤੁ ਲੇ ਲੇ ਪੁਨ ਸਾਰੀ ॥ ੩੪ ॥
ਸੂਰਜ ਮਲ ਕੋ ਲੇ ਸੰਗ ਭਾਨਾ।
ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਨਿਕਟਿ ਪਯਾਨਾ।
ਪਹੁੰਚਿ ਬੰਦਨਾ ਕੀਨਿ ਅਗਾਰੀ।
ਭਾਨੇ ਸਗਰੀ ਬਾਤ ਉਚਾਰੀ ॥ ੩੫ ॥
'ਮਹਾਂਰਾਜ ! ਰਾਵਰ ਕੇ ਪਾਛੈ।
ਪ੍ਰਿਥਕ ਜੀਵਕਾ ਇਹ ਸਭਿ ਬਾਂਛੈ।'
ਨਿਕਟਿ ਖਰੇ ਸੁਤ ਓਰ ਨਿਹਾਰਾ।
ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਬਾਕ ਉਚਾਰਾ ॥ ੩੬ ॥
'ਕਹੁ ਸੂਰਜਮਲ ! ਕਯਾ ਚਿਤ ਅਹੈ?
ਗੁਰੂ ਬਨਨ ਕੋ ਮਨ ਮਹਿ ਚਹੈ?'

ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਬਿਰ ਸਮੁਖ ਬਖਾਨਾ।
 'ਮੈਂ ਨ ਮਨੋਰਥ ਮਨ ਇਮ ਠਾਨਾ ॥ ੩੭ ॥
 ਜੇ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਅਪਨੀ ਠਾਨਹੁ।
 ਮੁਝ ਕੋ ਦੇਨੋ ਉਚਿਤੈ ਜਾਨਹੁ।
 ਤੋ ਸਿੱਖੀ ਅਪਨੀ ਮੁਝ ਦੀਜੈ।
 ਗੁਰਤਾ ਭਾਰ ਨ ਸਹੈ ਲਖੀਜੈ ॥ ੩੮ ॥
 ਸੁਨਤਿ ਪ੍ਰਸੰਨ ਕ੍ਰਿਪਾਨਿਧਿ ਹੋਏ।
 ਸੋ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੁਇ ਸੁਤ ਅਵਿਲੋਏ।
 'ਸਾਧ ਸਾਧ ਤੈਂ ਸਭਿ ਕਿਛੁ ਲੀਨਾ।
 ਗਰਤਾ ਆਦਿਕ ਜੇ ਵਥੁ ਪੀਨਾ ॥ ੩੯ ॥
 ਸਿੱਖੀ ਕੇ ਅਧੀਨ ਹੈਂ ਸਾਰੀ।
 ਬਧਹਿ ਬੰਸੁ ਬਹੁ ਤੋਹਿ ਅਗਾਰੀ।
 ਗੁਰਤਾ ਭੀ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੁਇ ਜੈ ਹੈ।
 ਅਧਿਕ ਬਡਾਈ ਕੋ ਤਬਿ ਪੈਂ ਹੈਂ ॥ ੪੦ ॥
 ਚਲਹਿ ਪੰਥ ਮੇਰੇ ਜਗ ਭਾਰੀ।
 ਸੋ ਸਭਿ ਪੂਜਾ ਕਰਹਿ ਤੁਮਾਰੀ।
 ਕਿਸੁ ਵਸਤੁ ਕੀ ਕਮੀ ਨ ਹੋਇ।
 ਅਸ ਨਿਜ ਬੰਸ ਤੋਹਿ ਜਗ ਜਾਇ ॥ ੪੧ ॥
 ਸਿੱਖੀ ਜਾਚਨ ਤੇ ਸਭਿ ਪਾਈ।
 ਤੋਹਿ ਬੰਸ ਕੀ ਵਧਹਿ ਬਡਾਈ।'
 ਗੁਰੂ ਪਿਤਾ ਕੇ ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਬੈਨ।
 ਬੰਦਨ ਕੀਨਿ ਨੀਚ ਕਰਿ ਨੈਨ ॥ ੪੨ ॥
 ਸਕਲ ਬਾਕ ਜਨਨੀ ਸੰਗ ਕਹੇ।
 ਸੁਨਿ ਕਛੁ ਰਿਸ ਉਰ ਹਾਨੀ ਲਹੇ।
 -ਨਿਸ਼ਫਲ ਬਾਕ ਨ ਇਨ ਕੇ ਹੋਇ-।
 ਇਹੁ ਬਿਸਵਾਸ ਸਦਾ ਮਨ ਭੋਇ ॥ ੪੩ ॥
 ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਸੇ 'ਸੂਰਜ ਮਲ ਮਰਵਾਹੀ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ
 ਚਤਰ ਪੰਚਾਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥ ੫੪ ॥

ਪਪ. [ਮਾਤਾ ਨਾਨਕੀ ਜੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ]

ਪੜ<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>ਪੜ

ਦੋਹਰਾ:

ਇਮ ਮਰਵਾਹੀ ਧੀਰ ਕਛ, ਰਹੀ ਪਾਇ
ਘਰ ਮਾਂਹਿ।

ਤਊ ਅਧਿਕ ਚਿੰਤਾ ਰਿਦੈ, ਜਰੀ ਜਾਤਿ ਸੋ।^{ਉਹ ਚਿੰਤਾ।}
ਨਾਂਹਿ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

^{ਉਲਟੀ (ਗਲ) ਹੋਈ ਹੈ।}

ਭੂਰ ਬਿਸੁਰਤਿ - ਬਿੱਪ੍ਰੈ ਹੋਵਾ^੧ -।
ਛੂਛਾ ਆਪਨਿ ਪੁੱਤਰ ਕੋ ਜੋਵਾ।
ਗੁਰਤਾ ਲਹੀ ਸ਼ਰੀਕ, ਬਿਚਾਰੈ।
-ਹਮ ਨਿਰਬਲ ਹੁਇੰ, ਸੋ ਬਲ ਧਾਰੈ
॥ ੨ ॥

ਕੰਤ ਸ਼ਰੀਰ ਕਿਤਿਕ ਦਿਨ ਕੇਰਾ।
ਵਧਹਿ ਉਤਾਇਲ ਪੀਛੈ ਝੇਰਾ-।
ਨਿਸ ਦਿਨ ਗਨਿਹਿ ਗਟੀ ਇੱਤਯਾਦਿ।
ਸੋਚਤਿ ਸੋਚਨਿ ਹੁਇ ਬਿਸਮਾਦਿ ॥ ੩ ॥
-ਕਹਾਂ ਹੁਤੀ, ਅਬਿ ਕਯਾ ਹੁਇ ਜੈ ਹੈ।
ਕੰਤ ਪ੍ਰਭੂ ਬਿਨ ਕਿਮ ਸੁਖ ਐ ਹੈ-।
ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਬ੍ਰਿਤੰਤ ਮਰਵਾਹੀ।
ਸੁਨਹੁ ਨਾਨਕੀ ਜਿਮ ਚਿਤ ਚਾਹੀ ॥ ੪ ॥
ਅਤਿ ਚਿੰਤਾਤਰ ਭਈ ਬਿਚਾਰੀ।
-ਔਚਕ ਕਹਾਂ ਕੰਤ ਕ੍ਰਿਤ ਕਾਰੀ^੧।

^{ਕੀਤੀ ਹੈ।}

ਪੁੱਤ੍ਰ^੧ ਗਰੀਬ ਨ ਜਾਨੈ ਕਾਊ।
ਸਦਾ ਮਸਤ ਜਿਮ ਸਰਲ ਸੁਭਾਊ ॥ ੫ ॥
ਜਗ ਕੇ ਚਤੁਰਾਈ ਬਿਵਹਾਰੇ।
ਕਬਿ ਨ ਆਜ ਲਗਿ ਅੰਗੀਕਾਰੇ।
ਕਿਸ ਮਸੰਦ ਸੋਂ ਮੇਲ ਨ ਠਾਨਾ।
ਆਵਤਿ ਦਰਬ ਜਿਨਹੁ ਕੇ ਪਾਨਾਂ ॥ ੬ ॥
ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਕੋ ਜਾਨਹਿ ਭੇਵ^੧।

^{ਮੇਰਾ ਪੁੱਤ੍ਰ।}

<sup>ਸੰਗਤ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ (ਵਿਰਲਾ) ਸਿਖ ਭੇਦ ਜਾਣਦਾ ਹੈ
(ਮੇਰੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਦਾ)।</sup>

ਮਸਤਕ ਟੇਕਹਿ ਸਮ ਗੁਰ ਦੇਵ।
ਨਾਂਹਿ ਤ ਏਕਾਕੀ ਬਹੁ ਬੈਸੇ।

ਨਹਿ ਜਾਨਹਿ ਘਰ ਕੀ ਕ੍ਰਿਤ ਕੈਸੇ-

॥ ੭ ॥

ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਬਹੁ ਰਿਦੇ ਬਿਚਾਰ।

ਗੁਰ ਆਵਹਿ ਜਬਿ ਕਰਨਿ ਅਹਾਰ।

ਬੈਠਹਿ ਤਬਿ ਸਮੀਪ ਸੋ ਆਇ।

ਚਿਤ ਕੋ ਸੰਕਟ ਦੇਤਿ ਸੁਨਾਇ ॥ ੮ ॥

ਹੁਤੋ ਆਸਰਾ ਏਕ ਹਮਾਰੇ।

ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਤਿ ਬਖਸ਼ਤਿ ਸੁਖ ਸਾਰੇ।

ਕਿਸੁ ਵਸਤੁ ਕੀ ਚਿੰਤ ਨ ਬਯਾਪੇ।

ਸਕਲ ਪਦਾਰਥ ਦੀਨਸਿ ਆਪੇ ॥ ੯ ॥

ਪੀਛੇ ਕਹਾਂ ਕਰਹਿ ਸੁਤ ਮੇਰੇ।

ਜਿਨਹੁ ਨ ਜਗ ਮਹਿ ਕੁਛ ਕ੍ਰਿਤ ਕੇਰੇ।

ਉਦਾਸੀਨ ਬ੍ਰਿਤਿ ਰਹੈ ਇਕਾਕੀ।

ਮਿਲਿਬੋ ਮੁਲਾਕਤ ਨਹਿ ਕਾਂ ਕੀ ॥ ੧੦ ॥

ਲਖਹੁ ਆਪ ਭੀ ਤਾਂਹਿ ਸੁਭਾਊ।

ਹੇਤੁ ਜੀਵਕਾ ਕਾਰਨ ਕਾਊ।

ਛੂਛੇ ਛੋਰਿ ਚਹੁ ਤਮ ਚਾਲੇ।

ਕਰਹੁ ਸੁ ਕਿਸ ਕੇ ਲਾਗਹਿ ਪਾਲੇ ॥ ੧੧ ॥

ਦਈ ਸ਼ਰੀਕਨਿ ਕੋ ਬਡਿਆਈ।

ਤਿਨ ਕੇ ਸੰਗ ਨ ਕਿਮ ਬਨਿ ਆਈ।

ਇਕ ਪੌੜੇ ਗੁਰ ਗ੍ਰੰਥ ਸੰਭਾਰਾ।

ਦੁਤੀ ਆਪਨੇ ਥਲ ਬੈਠਾਰਾ ॥ ੧੨ ॥

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਕਹਿ ਸਮੁਝਾਈ।

ਚਿਤ ਮਹਿ ਚਿੰਤਾ ਕਰਹੁ ਨ ਕਾਈ।

ਗੁਰ ਸੁਤ ਪੂਜਨੀਯ ਜਗ ਕੇਰੇ।

ਦੇਹਿ ਉਪਾਇਨ ਸਿੱਖ ਘਨੇਰੇ ॥ ੧੩ ॥

ਇਨ ਕੇ ਆਸ੍ਰਿਤਾ ਹੂੰ ਨਰ ਬ੍ਰਿੰਦਾ।

¹ਆਸਰੇ।

ਖਾਨ ਪਾਨ ਗੁਜਰਾਨ ਬਿਲੰਦਾ।

ਬਹੁਤਨਿ ਕੇ ਦਾਤਾ ਇਹੁ ਹੋਵੈ।

ਸੇਵਹਿ ਸਿੱਖ ਭਲੇ ਨਿਜ ਜੋਵਹਿ ॥ ੧੪ ॥

ਇਸ ਬਿਧਿ ਬਹੁ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਮੁਝਾਵੈਂ।

ਤਉ ਨਾਨਕੀ ਧੀਰ ਨ ਪਾਵੈ।

ਨਿਸ ਦਿਨ ਬੀਤੈ ਗਿਨਤਯੋਂ ਗਿਨਤੀ।

ਚਿਤ ਤੇ ਕਰਹਿ ਗੁਰੁਨਿ ਸੋਂ ਬਿਨਤੀ

॥ ੧੫ ॥

-ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਜੀ ! ਬਨਹੁ ਸਹਾਈ।

ਮਮ ਸੁਤ ਕੋ ਹੋਵਹਿ ਬਡਿਆਈ।

ਅਹੋ ਨਿਮਾਨਨਿ ਕੇ ਤੁਮ ਮਾਨ।

ਸਦਾ ਨਿਤਾਨਨਿ ਕੇ ਬਡ ਤਾਨ ॥ ੧੬ ॥

ਬਧਿ ਚਤੁਰਾਈ ਕੇਰਿ^੧ਸਹਾਇ।

^੧ਪਾ:-ਕਿਧੋਂ।

ਨਿਜ ਨਿਜ ਹਿਤ ਸਭਿ ਕਰਹਿ ਉਪਾਇ।

ਮਮ ਸੁਤ ਸਭਿ ਬਾਤਨ ਤੇ ਹੀਨ।

ਮਸਤ ਸੁਭਾਵ, ਨ ਕਛੂ ਪ੍ਰਬੀਨ^੧- ^੧ਰਤਾ ਬੀ ਚਲਾਕ ਨਹੀਂ ਹਨ।

॥ ੧੭ ॥

ਇਮ ਦਿਨ ਕੇਤਿਕ ਜਬਹਿ ਬਿਤਾਏ।

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਸੁ ਗੁਰਤਾ ਪਾਏ।

ਕਹਤਿ ਨਿਤਾਪ੍ਰਤਿ ਪ੍ਰਭੁ ਕੇ ਸਾਥ।

ਚਿਤਵਿ ਨਾਨਕੀ ਚਿੰਤਾ ਗਾਥ ॥ ੧੮ ॥

ਭੂਰ ਬਿਸੂਰਤਿ ਰਿਦੈ ਦੁਖਾਰੀ।

ਕੁਛ ਬਸ ਚਲੈ ਨ, ਹੋਤਿ ਲਚਾਰੀ।

ਉਰ ਤਪਤਾਇ ਅਜੋਗ ਬਿਚਾਰੈ।

-ਅਸ ਗੁਰ ਕੇ^੧ ਸੁਤ ਸ਼ਕਤਿ ਨ ਧਾਰੈ^੧? ^੧ਐਸੇ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਰਖਦੇ?।

^੧ਪਾ:-ਕੌ।

॥ ੧੯ ॥

ਪੌੜੇ ਸਰਬ ਭਾਂਤਿ ਬਡਿਆਏ।

ਰਖਿ ਛੁਛੇ ਸਭਿ ਨੰਦ ਬਿਠਾਏ^੧-।

^੧ਪੁੱਤ੍ਰ ਸਾਰੇ ਵਿਰਵੇ ਰੱਖ ਬਿਠਾਏ ਹਨ।

ਇਕ ਦਿਨ ਮਹਿ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ।

ਹਿਤ ਅਹਾਰ ਕੇ ਬਾਹੁ ਬਿਲੰਦ^੧ ॥ ੨੦ ॥

^੧ਮਹਾਂਬਲੀ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ)।

ਰਿਦੈ ਅਨੰਦਤਿ ਚਲਿ ਕਰਿ ਆਏ।

ਦੀਰਘ ਦਰਸਨ^੧ ਦੁਤੀ ਸੁਹਾਏ।

^੧ਮਹਾਨ ਡੀਲ ਵਾਲਾ ਸਰੀਰ।

ਕੁੰਜਰ ਮਦ ਬਿਲੰਦ ਜੁਤਿ ਜੈਸੇ^੧।

^੧ਹਾਥੀ ਜਿਵੇਂ ਬਹੁਤ ਮਸਤੀ ਸਮੇਤ ਹੋਵੇ।

ਗਮਨਤਿ, ਸ਼ੋਭਾ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਤੈਸੇ ॥ ੨੧ ॥

ਬੈਠੇ ਆਸਨ ਪਰ ਸੁਭ ਥਾਨ।

ਥਾਰ ਪਰੋਸਯੋ ਅਸਨ ਮਹਾਨ।

ਸੂਖਮ ਚਾਵਰ ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰੇ।

ਸੂਪਕਾਰ ਬੁਧਿ ਸਾਥ ਸੁਧਾਰੇ ॥ ੨੨ ॥

ਮਧੁਰ, ਸਲਵਣ, ਤੁਰਸ਼ ਚਰਪਰੇ।

¹ਚਟ ਪਟੇ।

ਪਾਇਸ ਆਦਿ ਅਹਾਰ ਜਿ ਕਰੇ।

ਪਾਨ ਪਖਾਰਿ ਪਾਨਿ ਕੇ ਸਾਥ।

ਅਚਵਨ ਕਰਨਿ ਲਗੇ ਜਬਿ ਨਾਥ

॥ ੨੩ ॥

ਲਖਿ ਅਵਕਾਸ਼ ਨਾਨਕੀ ਆਈ।

ਬੈਠੀ ਅਭਿਬੰਦਨ ਕਰਿ ਸਾਂਈ।

ਸਨੈ ਸਨੈ ਗੁਰ ਅਚਹਿ ਅਹਾਰਾ।

ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਪਤਿ ਸਾਥ ਉਚਾਰਾ ॥ ੨੪ ॥

ਸੁਨਹੁ ਗ਼ਰੀਬ ਨਿਵਾਜ ! ਸੁ ਅਰਜੀ।

ਮੋਹਿ ਬਤਾਵਹੁ ਆਪਨ ਮਰਜੀ।

ਸਭਿ ਤੇ ਲਘੁ ਨੰਦਨ ਇਹ ਮੇਰੇ।

ਇਸ ਦਿਸ਼ਿ ਤੇ ਸੰਸੈ ਬਹੁਤੇਰੇ ॥ ੨੫ ॥

ਕਹਾਂ ਭਵਿੱਖਜਤ ਮੈਂ ਇਹੁ ਕਰਿ ਹੈ ?

¹ਅਰੋਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕੀ ਕਰੇਗਾ।

ਬੁਧਿ ਬਿਵਹਾਰ ਏਕ ਨਹਿ ਧਰਿ ਹੈ।

ਕਿਤਾ ਇਹ ਜਾਇ ਬਸੈ ਕਿਸ ਥਾਨ ?

¹ਕਿਧਰ।

ਕਿਮ ਠਾਨਹਿ ਅਪਨੀ ਗੁਜਰਾਨਾ ?

¹ਮਹਿਮਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਮਾਤਾਵਾਂ ਜੀ ਦੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਦਾਸੀ ਤੇ ਅਧੀਰਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਨਹੀਂ ਹਨ।

॥ ੨੬ ॥

ਦਈ ਸ਼ਕਤਿ ਅਰੁ ਦੋਨੋ ਨਗਰੀ।

ਪੌੜ੍ਹ ਭਏ ਮਾਲਿਕ ਵਬੁ ਸਗਰੀ।

ਸੋ ਗ਼ਰੀਬ ਤੁਮ ਜਾਨਯੋ ਨਾਂਹੀ।

ਲਘੁ ਨੰਦਨ ਸ਼ਕਤਿ ਨ ਜਿਸ ਮਾਂਹੀ

॥ ੨੭ ॥

ਕਰਹਿ ਬਿਰੋਧ ਧੀਰਮਲ ਭਾਰਾ।

ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਨਿ ਦੇਯ ਨ ਪੁਰਿ ਕਰਤਾਰਾ।

ਕੀਰਤਿ ਪੁਰਿ ਕੇ ਸਹਿਤ ਸੁ ਗਾਦੀ।

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਪਾਇ ਸੁਖ ਸ਼ਾਦੀ ॥ ੨੮ ॥

ਸੂਰਜਮਲ ਕੋ ਬਾਕ ਬਖਾਨਾ।

ਤਿਸ ਕੋ ਬਰਧਹਿ ਬੰਸ ਮਹਾਨਾ।

-ਗੁਰਤਾ ਭੀ ਕਬਹੂੰ ਕਿ ਤੁਵ ਬੰਸ।

ਪਾਵਹਿਗੋ ਦਾਰਿਦ ਬਿਧ੍ਵੰਸ¹ - ॥ ੨੯ ॥

¹ਦਰਿਦ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਕਰਕੇ।

ਮਮ ਸੁਤ ਕੋ ਕਿਮ ਦੇਤਿ ਨ ਗੁਰਤਾ ?
 ਤੁਮਰੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਨਿਤ ਬਰਤਾ।
 ਗਨ ਬਿਕਾਰ ਹੰਕਾਰ ਜਿ ਆਇ।
 ਧਰਹਿ ਨ ਕਬਿਹੂੰ, ਕਰਹਿ ਪ੍ਰਮਾਦਿ। ^{ਭੁੱਲ।}

॥ ੩੦ ॥

ਬਿਨ ਗੁਰਤਾ ਕੀ ਸ਼ਕਤਿ ਬਿਹੀਨ।
 ਮਮ ਸੁਤ ਕੋ, ਕੋ ਸਕਹਿ ਨ ਚੀਨ।
 ਕੌਨ ਸਿੱਖ ਚਲਿ ਕਰਿ ਢਿਗ ਆਵੈ।
 ਕੋ ਅਰਪਹਿ ਭੇਟਨਿ ਕੋ ਲਜਾਵੈ ॥ ੩੧ ॥

ਮਰੋਂ ਬਿਸੁਰਤ ਦੇਖਤਿ ਨੰਦਨ।
 ਬਨਹਿ ਸ਼ਰੀਕੀ ਸਭਿ ਜੱਗ ਬੰਦਨ।

^{ਸ਼ਰੀਕ ਸਾਰੇ ਜਗਤ ਦੇ ਪੂਜਯ ਬਣਨਗੇ।}

ਤਿਨ ਕੈ ਸਕਲ ਪਦਾਰਥ ਆਵੈਂ।
 ਹਮ ਬੈਠੇ ਤਿਨ ਓਰ ਤਕਾਵੈਂ ॥ ੩੨ ॥
 ਅਸ ਸੁਤ ਪਰ ਕਜੋਂ ਦਯਾ ਨ ਧਰਿਤੇ।
 ਨਿਜ ਸਮ ਜਗ ਗੁਰੁ ਕਜੋਂ ਨਹਿ ਕਰਤੇ।
 ਸੁਨਹਿ ਗੁਰੂ ਭੋਜਨ ਕੋ ਖਾਹਿ।
 ਚਿਤਵਹਿ - ਇਸ ਭਰਵਾਸਾ ਨਾਂਹਿ-

॥ ੩੩ ॥

ਤ੍ਰਿਪਤਿ ਹੋਇ ਪੁਨ ਪਾਨੀ ਲੀਨਿ।
 ਪਾਨ ਪਖਾਰਿ ਚੁਰੇ ਕੋ ਕੀਨਿ।
 ਕਹਯੋ ਬਾਕ 'ਧੀਰਜ ਕੋ ਧਾਰਿ।
 ਨਿਜ ਸੁਤ ਸਭਿ ਲਾਇਕ ਨਿਰਧਾਰਿ

॥ ੩੪ ॥

ਬਿਨ ਗੁਰਤਾ ਗੁਰ ਹੀ ਸਮ ਸੋਇ।
 ਪੂਜਨ ਉਚਿਤ ਲਖਹਿ ਸਭਿ ਕੋਇ।
 ਸੁਨਤਿ ਨਾਨਕੀ ਨੈਨਨਿ ਨੀਰ।
 ਰੁਦਤਿ ਬੋਲਤੀ ਸਤਿਗੁਰ ਤੀਰ ॥ ੩੫ ॥
 ਗਦ ਗਦ ਗਿਰਾ ਦੁਖੀ ਬਹੁ ਹੋਈ।
 ਪਰਾਲਬਧ ਹਮ ਸੁਖ ਨਹਿ ਕੋਈ।
 ਅਟਲਰਾਇ ਸੁਤ ਜਿਯੋ ਨ ਜਾਨਿ।
 ਕਹੇ ਆਪ ਕੇ ਤਜਾਗੇ ਪ੍ਰਾਨ ॥ ੩੬ ॥
 ਤੈਸੀ ਗਤਿ ਕੁਛ ਜਾਨੀ ਜਾਇ।

ਤੇਗ ਬਹਾਦੁਰ ਅਬਿ ਦੁਖ ਪਾਇ।
ਮੁਝ ਸਮੇਤ ਜਿਯ ਸਕਹਿ ਕਿ ਨਾਂਹੀ।
ਕਰਜੋ ਅਨਾਦਰ, ਸਰਜੋ ਨ ਜਾਹੀ

॥ ੩੭ ॥

ਤੁਮਰੇ ਤਨ ਤਜਾਗਨਿ ਕੇ ਆਗੇ।
ਮਰਿ ਹੈਂ ਹਮ ਦੋਨਹੁ ਦੁਖ ਪਾਗੇ।
ਹੁਇ ਨਹਿ ਸਕਹਿ ਸਰੀਕ ਅਧੀਨ।
ਯਾਂ ਤੇ ਮਰਿਬੋ ਨੀਕੇ ਚੀਨਿ ॥ ੩੮ ॥

'ਦੁਖੀ ਹੋਏ ਹੋਏ।

ਤੁਮ ਪਾਛੇ ਮਰਿ ਹੈਂ ਨਹਿ ਆਛੇ।
ਸੰਧਯਾ ਪ੍ਰਾਤਿ ਮਰਨ ਅਬਿ ਬਾਛੇ।
ਇਤਯਾਦਿਕ ਬਹੁ ਕੀਨਿ ਉਚਾਰੀ।
ਸੁਨਿ ਗੁਰ ਕਾਇਲ' ਭੇ ਤਿਸ ਬਾਰੀ ॥ ੯ ॥

'ਮੰਨ ਲੈਣ ਵਾਲੇ। [ਅ. ਕਾਇਲ = ਕਹਿਣ ਵਾਲਾ, ਮੰਨ ਲੈਣ ਵਾਲਾ। ਪੰਜਾਬੀ-ਮੰਨ ਲੈਣਾ, ਕਾਹਲਿਆਂ ਪੈਣਾ]

-ਬਹੁ ਪਰਿਵਾਰ ਜਾਨਿ ਜੰਜਾਰ।
ਨਹਿ ਸਮੁਝਤਿ ਇਹ ਰਿਦੈ ਮੰਝਾਰਿ-।
ਹੁਤੋ ਰੁਮਾਲ ਪੌਂਛਤੇ ਹਾਥ।
ਸੋ ਇਕਠੋ ਕਰਿ ਕੈ ਤਬਿ ਨਾਥ ॥ ੪੦ ॥
ਝੋਰੀ ਬਿਖੈ ਡਾਰਿ ਸੋ ਦੀਨਿ।

ਕੁਛਕ ਕੋਪ ਤੇ ਬੋਲਨਿ ਕੀਨਿ।
'ਚਹਤਿ ਰਹਤਿ ਜਿਹ ਕਹਤਿ ਬਿਸਾਲਾ'।

'ਬਹੁਤਾ ਕਹਿਕੇ ਜਿਸ (ਗੁਰਿਆਈ ਗੱਦੀ) ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈਂ।

ਸੋ ਗੁਰਤਾ ਲੀਜਹਿ ਇਸ ਕਾਲਾ ॥ ੪੧ ॥
ਹਮ ਕੋ ਕਾਇਲ ਕਰਿ' ਤੈਂ ਲੀਨਿ।

'ਮੰਨਾ ਲਿਆ।

ਸੰਕਟ ਸਹਿਤ ਹੋਇ ਜਸੁ ਪੀਨ।
ਗੁਰਤਾ ਪਾਇ ਕਸ਼ਟ ਕੋ ਧਾਰਹਿ।
ਅਨਿਕ ਬਖੇਰੇ ਉਠਹਿ ਨ ਟਾਰਹਿ' ॥ ੪੨ ॥

'ਨਾ ਹਟਾ ਸਕੇਂਗੀ।

ਸਹਿ ਸਰੀਰ ਪਰ ਬਿਘਨ ਅਨੇਕ।
ਤਵ ਸੁਤ ਰਾਖਹਿ ਗੁਰਤਾ ਟੇਕ।
ਪੁਨ ਪੌੜਾ ਤੁਵ ਹੁਇ ਗੁਰ ਭਾਰੀ।
ਸਹਿ ਕਸ਼ਟ ਜੇ ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰੀ' ॥ ੪੩ ॥

ਸੁਨਤਿ ਨਾਨਕੀ ਝੋਰੀ ਪਾਇ।
 ਸੋ ਰੁਮਾਲ ਲੀਨੋ ਤਨ ਲਾਇ।
 ਹਾਥ ਬੰਦਿ ਗੁਰ ਦਿਸਿ ਕਰਿ ਬੰਦਨ।
 ਨਿਸ਼ਚੈ ਕੀਨਿ -ਹੋਇ ਗੁਰ ਨੰਦਨ-

॥ ੪੪ ॥

ਸਦਨ ਆਪਨੇ ਬੈਠੀ ਜਾਇ।
 ਸੁਤਿ ਸੋਂ ਸਰਬ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੁਨਾਇ।
 ਨਹਿ ਮਨ ਕੁਛ ਸ੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ।
 ਇਕ ਰਸ ਬ੍ਰਿਤੀ ਅਨਾਦਰ ਸਾਦਰ

॥ ੪੫ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਸੇ 'ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕੀ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਪੰਚ
 ਪੰਚਾਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥ ੫੫ ॥

ਪੜ੍ਹ. [ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਜੀ ਨੂੰ ਵਰ]

ਪਪ<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>ਪੜ੍ਹ

ਦੋਹਰਾ:

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ, ਦੇ ਦੇ ਕਰਿ
ਬਰ ਸਾਰ।

ਕੀਨਿ ਬਿਲੰਦ ਅਨੰਦ ਜੁਤਿ, ਅਪਨੇ ਸਰਬ
ਪ੍ਰਵਾਰ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਗੁਰ ਤਨ ਤਜਿਬੇ ਕੋ ਬਡ ਰੋਰਾ।
ਮਿਲਿ ਮਿਲਿ ਕਰਹਿ ਬੈਠਿ ਬਹੁ ਠੋਰਾ।
ਆਪ ਅਛਤ ਹੀ ਸਭਿ ਸਮੁਝਾਏ।
ਜਥਾ ਜੋਗ ਪਦ ਕੋ ਗਨ ਪਾਏ ॥ ੨ ॥

'ਸਾਰਿਆਂ ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਜੋਗਤਾ ਦੀ ਪਦਵੀ ਨੂੰ
ਪਾਇਆ।

ਰਿਦਾ ਸ਼ਾਂਤਿ ਬਰ ਲੇ ਕਰਿ ਹੋਵਾ।
ਤਉ ਚਲਨਿ ਗੁਰ ਕੋ ਢਿਗ ਜੋਵਾ।
ਪਰਜੇ ਸਰਬ ਪਰਿਵਾਰ ਖਭਾਰੂ।
ਸੋਚਤਿ ਸੋਚਨ, ਸੰਕਟ ਭਾਰੂ ॥ ੩ ॥
-ਕਿਸ ਕੋ ਸੁਧ ਕਯਾ ਹੋਇ ਪਿਛਾਰੀ।

'ਛੰਡ।

ਹੁਤੇ ਸਮਰਥ ਲੇਤਿ ਸੰਭਾਰੀ।
ਅਲਪ ਬੈਸ ਮਹਿ ਤਖਤ ਬਿਠਾਯੋ।
ਅਪਰ ਨਹੀਂ ਕੋਊ ਬਡਿਆਯੋ ॥ ੪ ॥
ਸ਼ਾਹੁ ਸੰਗ ਨਹਿ ਮੇਲ, ਬਿਖੇਰਾ।
ਸੋ ਪੁਰਸ਼ਾਰਥ ਕਰਹਿ ਬਡੇਰਾ-।
ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਬਹੁ ਰਹੇ ਬਿਚਾਰ।
ਨਿਜ ਨਿਜ ਤਕਹਿ ਅਲੰਬ ਉਦਾਰ ॥ ੫ ॥
ਇਕ ਦਿਨ ਨਰ ਸਰੂਪ ਧਰਿ ਆਏ।
ਬੰਦਨ ਗੀਰਬਾਨ ਸਮੁਦਾਏ।

'ਬਖੇੜਾ ਹੈ।

'ਸਾਰੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੇ ਬੰਦਨ ਕੀਤੀ।

'ਆਗੂ ਦੇਵਤੇ। ਅੱਗੇ ਚਲਣ ਵਾਲੇ।

ਅਗਨਿ, ਪਰੋਗਮ', ਸੁਰਪਤਿ ਆਦਿ।
ਦਰਸਨ ਦੇਖਿ ਭਏ ਅਹਿਲਾਦ ॥ ੬ ॥
ਪਦ ਅਰਬਿੰਦ ਬੰਦਨਾ ਧਾਰੀ।
ਗੁਰੂ ਇਕਾਕੀ ਸੰਗ ਉਚਾਰੀ।
'ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ! ਜਗ ਕੇ ਕਾਜ ਸੁਧਾਰੇ।
ਸੰਤ ਉਬਾਰਿ ਦੁਸ਼ਟ ਗਨ ਮਾਰੇ ॥ ੭ ॥

ਮਹਾਂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਹਿਤ ਰਣ ਘਾਲੇ।
 ਮਨਮੁਖ ਦੁਖ ਲਹਿ, ਸਿੱਖ ਸੁਖਾਲੇ।
 ਅਬਹਿ ਸੁਰਨ ਕੇ ਦੇਹੁ ਅਨੰਦ।
 ਚਲਹੁ ਆਪਨੀ ਪੁਰੀ, ਮੁਕੰਦ ! ॥ ੮ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਤਬਹਿ ਉਚਾਰਾ।
 'ਹਮ ਕੀਨੋ ਹੈ ਪੂਰਬ ਤਯਾਰਾ।
 ਅਬਿ ਪਰਲੋਕ ਗਮਨ ਬਨਿ ਆਯੋ।
 ਗਾਦੀ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਬਿਠਾਯੋ ॥ ੯ ॥
 ਕਾਰਜ ਅਪਰ ਸਰਬ ਕਰਿ ਲੀਨੇ।
 ਆਨਿ ਅਬਹਿ ਤੁਮ ਦਰਸਨ ਦੀਨੇ।
 ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਆਗਵਨ ਤੁਮਾਰਾ।
 ਦੈਬੋ ਬਰ ਸਚ ਸ੍ਰਾਪ ਉਦਾਰਾ ॥ ੧੦ ॥
 ਸਫਲ ਸੁ ਪਾਵਨ' ਦਰਸ ਬਿਸਾਲੇ।
 ਕਰਤਿ ਜਗਤ ਸਭਿ ਕੀ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲੇ।
 ਆਸ਼੍ਰਿਤ ਸਕਲ ਤੁਮਾਰੇ ਅਹੈਂ।
 ਸੇਵਤਿ ਜੋ ਸੁ ਕਾਮਨਾ ਲਹੈਂ ॥ ੧੧ ॥
 ਸੁਨਿ ਸੁਰ ਗਨ ਅਪਨੀ ਬਡਿਆਈ।
 ਕਹਯੋ 'ਮ੍ਰਿਜਾਦਾ ਰਖਹੁ ਗੁਸਾਈਂ !
 ਦਈ ਆਪ ਕੀ ਬਹੁ ਉਚਿਤਾਈ'।
 ਪਰੇ ਭੀਰ ਤੁਮ ਹੋਹੁ ਸਹਾਈ ॥ ੧੨ ॥
 ਜਬਿ ਕਬਿ ਸੰਕਟ ਕਟੇ ਹਮਾਰੇ।
 ਬਲੀ ਬਿਲੰਦ ਸੁ ਦ੍ਰੋਖੀ ਮਾਰੇ।
 ਨਿਸ਼ਕੰਟਕ' ਕਰਿ ਰਾਜ ਬਿਠਾਏ।
 ਉਸਤਤਿ ਕਰਤਿ ਭਏ ਸਮੁਦਾਏ ॥ ੧੩ ॥
 ਸੁਰੋਵਾਚ ॥

ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ:

'ਸਦਾ ਦੇਵ ਪਾਲੋ, ਬਿਨੈ ਆਪ ਮਾਨੋ।
 ਸਹਾਈ ਬਨੋ, ਬ੍ਰਿੰਦ ਦੋਖੀਨਿ ਹਾਨੋ।
 ਮਹਾਰਾਜ ! ਰਾਜਾਨਿ ਰਾਜਾ ਧਿਰਾਜੋ !
 ਮਹਾਂ ਤੇਜ ਧਾਰੀ, ਕਰੋ ਸੰਤ ਕਾਜੋ ॥ ੧੪ ॥
 ਜਗੰਨਾਥ ਮਾਧੋ, ਸਰੂਪ ਛਬੀਲਾ।
 ਕਰੋ ਲੋਕ ਮੈਂ ਮਾਨਵੀ ਚਾਰੁ ਲੀਲਾ।

'ਪਵਿੱਤ੍ਰ।

'ਵਡਿਆਈ।

'ਬੇ ਫਿਕਰ, ਸ਼ਤ੍ਰੂ ਰਹਿਤ।

'ਹੇ ਮਹਾਰਾਜ ! ਰਾਜਿਆਂ ਦੇ ਵੀ ਜੋ ਰਾਜੇ ਹਨ (ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੀ ਆਪ) ਮਹਾਰਾਜੇ ਹੈ।

'ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ।

ਨਯੋ ਪੰਥ ਸਿੱਖੀ ਬਿਥਾਰੀ ਮੁਕੰਦਾ !

ਬਿਕਾਰੰ ਬਿਹੀਨਾ, ਕੁਬੰਧੰ ਨਿਕੰਦਾ। 'ਖੋਟੇ ਬੰਧਨਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟਣ ਵਾਲੇ।

॥ ੧੫ ॥

ਭਈ ਬੁੱਧਿ ਮੰਦੰ ਕਲੀ ਕਾਲ ਜਾਨੀ।

ਲਿਯੋ ਬੇਦ ਸਾਰੰ ਰਚੀ ਚਾਰੁ ਬਾਨੀ†।

†ਦੇਖੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੂਰਬਾਰਧ ਅਧਯਾਯ ੧
ਅੰਕ ੬੯ ਦਾ ਭਾਵ।

ਪਠੰਤੇ ਸੁਨੰਤੇ ਹਨੰਤੇ ਕਲੰਕਾ।

ਲਹੈਂ ਮੋਖ ਕੋ ਅੰਤਕੈ ਨ ਅਤੰਕਾ। ॥ ੧੬ ॥

'ਮੋਖ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜਮ ਦਾ ਡਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ [ਅੰਤਕ
= ਜਮ। ਅੰਤਕ = ਡਰ]

ਭਏ ਬੰਸ ਬੇਦੀ ਬਿਥੈ ਸੰਤ ਮੰਤਾ।

'ਸ਼ਾਂਤ ਆਤਮਾ ਤੇ ਮੰਤ੍ਰ ਦਾਤਾ। (ਅ) ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਮਤੀ
ਵਾਲੇ।

ਦਿਯੋ ਸੱਤਿਨਾਮੁ ਮਹਾਂ ਮੰਤ੍ਰੁ ਜੰਤਾ।

'ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ।

ਨਵੇ ਖੰਡ ਮਾਂਹੀ ਕਰੀ ਕਿੱਤ ਮੰਡੰ।

'ਕੀਰਤੀ ਅਸਥਾਪਨ ਕੀਤੀ।

ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਹੋਏ ਮਤੰ ਖੰਡ ਖੰਡੰ ॥ ੧੭ ॥

'ਹੰਕਾਰ ਦੇ) ਮਸਤਿਆਂ ਨੂੰ ਟੋਟੇ ਟੋਟੇ ਕੀਤਾ।

ਅਰਜੋ ਕੋ ਨ ਆਗੇ ਕਰਾਮਾਤ ਭਾਰੇ।

ਜਸੰ ਚਾਰੁ ਫੈਲਾ, ਜਪੈਂ ਨਾਮ ਸਾਰੇ।

ਮਹਾਂ ਮੋਹ ਸੌਂਡੀ ਰਿਦੈ ਕਾਨਨੋ ਮੈਂ।

'ਹਾਥੀ।

ਬਡੇ ਬਾਕ ਸ਼ੇਰੇ ਤੁਮਾਰੇ ਜਨੋ ਮੈਂ ॥ ੧੮ ॥

'ਜਨਾਂ ਦੇ ਰਿਦੇ ਰੂਪੀ ਬਨ ਵਿਚ ਮਹਾਂ ਮੋਹ ਰੂਪੀ ਹਾਥੀ ਨੂੰ
(ਆਪ ਜੀ ਦੀ) ਬਾਣੀ ਵਡੇ ਸ਼ੇਰ (ਵਤ) ਹੈ।

ਕਈ ਕੋਟ ਦਾਸਾਨਿ ਕੋ ਪਾਰ ਕੀਨੋ।

ਖਟੰ ਰੂਪ ਧਾਰੇ ਭਲੇ ਪੰਥ ਦੀਨੋ।

ਗੁਰੂ ਸਿੱਖ ਕੈ ਨੇਰ ਜਾਵੈ ਨ ਦੂਤੰ।

'ਜਮਦਾ) ਦੂਤ।

ਧਰੈ ਧਯਾਨ ਕੋ, ਹੋਹਿ ਸੋ ਬੁੱਧਿ ਪੂਤੰ।

'ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਬੁੱਧੀ ਵਾਲਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

॥ ੧੯ ॥

ਰਿਪੂ ਸੰਗ ਜੰਗੰ ਕਰੇ ਅੰਗ ਭੰਗੰ।

ਬਿਜੈ ਲੀਨਿ ਭਾਰੀ ਸੁ ਧਾਰੇ ਅਤੰਗੰ।

'ਡਰ।

ਨਮੋ ਪਾਦ ਕੰਜੰ, ਕ੍ਰਿਪਾਲੰ ਸਰੂਪੰ !

ਮੁਕੰਦੰ, ਸੁਛੰਦੰ, ਅਨੰਦੰ, ਅਨੂਪੰ ॥ ੨੦ ॥

ਸਦਾ ਜੈ, ਸਦਾ ਜੈ, ਸਦਾ ਜੈ, ਤੁਮਾਰੀ।

ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਸਾਰੇ ਨਮੋ ਹੈ ਹਮਾਰੀ।

ਮਨੋਕਾਮਨਾ ਪੂਰ ਦਾਸਾਨਿ ਕੇਰੀ।

ਕਰੋ ਦੇਵ ਬਿੰਦਾਨ ਰੱਛਾ ਬਡੇਰੀ ॥ ੨੧ ॥

ਦੋਹਰਾ:

ਇਮ ਅਸ਼ਟਕ ਸੁਰ ਸਰਬ ਕਰਿ, ਉਰ

ਮਹਿ ਆਨੰਦ ਪਾਇ।

ਦਰਸਨ ਪਰਸਨ ਸਰਸਹੀ, ਗਮਨੇ ਪੁਨ
ਸਮੁਦਾਇ ॥ ੨੨ ॥

ਚੌਪਈ:

ਇਕ ਕੋਸ਼ਠ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕਰਾਯੋ।
ਨਾਮ ਪਤਾਲਪੁਰੀ ਤਿਸ ਗਾਯੋ।
ਹੋਨਿ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਤਿਸੀ ਮਹਿ ਚਾਹਾ।
ਸਭਿਹਿਨਿ ਕੋ ਬੁਲਾਇ ਕਰਿ ਪਾਹਾ

॥ ੨੩ ॥

ਆਪ ਜਾਨਿ ਪਰਲੋਕ ਮਝਾਰੇ।
ਜੁਤਿ ਕੁਟੰਬ ਸਭਿ ਸੰਗ ਉਚਾਰੇ।
ਪੂਰਬ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਸਮੀਪ।
ਬੈਠਯੋ ਆਨਿ ਜੋਧ ਅਵਨੀਪ ॥ ੨੪ ॥
ਗੁਰ ਘਰਨੀ ਦੋਨਹੁ ਸੁਨਿ ਆਈ।
ਛੁਭਤਿ ਰਿਦਾ ਅਸੂਨ ਬਹਾਈ।
ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਸੰਦ ਬਿਲੰਦੈ ਆਏ।
ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਇਕਠੀ ਸਮੁਦਾਏ ॥ ੨੫ ॥
ਸਭਿ ਸੋਂ ਉਚ ਉਚਾਰਿ ਸੁਨਾਯੋ।
'ਹਮ ਸੋਂ ਕਹਹੁ ਜਥਾ ਜਿਸ ਭਾਯੋ।
ਹਮਰੀ ਤਯਾਰੀ ਹੈ ਪਰਲੋਕ।
ਧਰਹੁ ਅਨੰਦ, ਨ ਕੀਜਹਿ ਸੋਕ' ॥ ੨੬ ॥
ਸੁਨਤਿ ਸਭਿਨਿ ਕੇ ਮਨ ਮੁਰਝਾਏ।
ਸੀਘ੍ਰ ਬਿਲੋਚਨ ਜਲ ਭਰਿ ਆਏ।
ਬਦਨ ਸਦਨ ਦੁਤਿ ਜਿਮ ਅਰਬਿੰਦ।
ਕਰੇ ਪ੍ਰੇਮ ਕੋ ਹੇਰਤਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ॥ ੨੭ ॥
ਬੋਲਨਿ ਕੇ ਸਮਰਥ ਨਹਿ ਹੋਏ।
ਇਕ ਟਕ ਗੁਰ ਸਰੂਪ ਕਹੁ ਜੋਏ।
ਬਿਰੇ ਹਜ਼ਾਰਹੁ ਤੂਸਨਿ ਧਾਰੇ।
ਬਿਸਮਤਿ ਰਿਦੈ ਕਸ਼ਟ ਜਿਨ ਭਾਰੇ

॥ ੨੮ ॥

ਸਭਿ ਦਿਸਿ ਦੇਖਿ ਬਹੁਰ ਗੁਰ ਕਹਯੋ।
'ਇਸ ਮਹਿ ਕਯਾ ਅਚਰਜ ਤੁਮ ਲਹਯੋ?

ਸਲਿਤਾ ਸਮ ਜਗ ਕੋ ਪਰਵਾਹ।

ਥਿਰਹਿ ਨ ਕੋਊ, ਸਭਿ ਚਲਿਜਾਹ।

॥ ੨੯ ॥

ਜੇ ਅਨਹੋਤ ਹੋਤਿ ਕੋ ਹੋਰੇ।

'ਜੇ ਕਿਸੇ ਅਣਹੋਣੀ ਨੂੰ ਹੁੰਦਾ ਵੇਖੇ (ਤਦ ਤਾਂ)....।

ਉਚਿਤ ਸੋਚਿਬੋ ਲਖਹੁ ਬਡੇਰੇ।

ਇਹੁ ਤੋ ਸਦਾ ਹੋਤਿ ਹੀ ਆਈ।

ਕਰਹੁ ਬਿਚਾਰਨਿ, ਥਿਰ ਕਿਹੁ ਪਾਈ? 'ਥਿਰਤਾ ਕਿਸ ਨੇ ਪਾਈ ਹੈ।

॥ ੩੦ ॥

ਮਹਾਂ ਸਮਰਥ ਬੁਧਿ ਬਲ ਕੇਰੇ।

ਥਿਰਜੋ ਨ ਜਗ ਕੋ, ਭਏ ਘਨੇਰੇ।

ਯਾਂ ਤੇ ਕਹਹੁ ਸੁ ਨਿਜ ਨਿਜ ਕਾਂਖਾ।

ਅੰਤ ਸਮਾ ਹਮ ਅਪਨੋ ਭਾਖਾ' ॥ ੩੧ ॥

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਸੰਗ ਪੁਨ ਕਹਜੋ।

'ਜਥਾਜੋਗ ਕਰਿਬੋ ਜਿਮ ਲਹਜੋ।

ਸੋ ਤੁਮ ਕਰਹੁ ਸਦਾ ਉਪਦੇਸ਼।

ਕਾਟਹੁ ਸਿੱਖਜਨਿ ਕੇਰ ਕਲੇਸ਼ ॥ ੩੨ ॥

ਹਮ ਸਮ ਜਾਗਹੁ ਪਾਛਲਿ ਰਾਤੀ।

ਸੋਚ ਸਨਾਨ ਕਰਹੁ ਤਿਸ ਭਾਂਤੀ।

ਆਤਮ ਗਯਾਨ ਰਿਦੈ ਮਹਿ ਰਾਖਨਿ।

ਭਗਤਿ ਉਪਾਸਨ ਕੀਜਹਿ ਭਾਖਨ

॥ ੩੩ ॥

ਜਿਸ ਤੇ ਹੁਇ ਮਿਰਜਾਦ ਭਲੇਰੀ।

ਸੋ ਕਰਤੂਤ ਉਚਿਤ ਹੈ ਤੇਰੀ।

ਅਪਰ ਜਿ ਬੂਝਨਿ ਕੋ ਕੁਛ ਚਾਹੋ।

ਮਨ ਕੀ ਬਾਤ ਕਹਹੁ ਹਮ ਪਾਹੋ ॥ ੩੪ ॥

ਧਰਹੁ ਧੀਰ ਅਬਿ ਸ਼ੋਕ ਨ ਕਰੀਅਹਿ।

ਸੰਗਤਿ ਸਹਿਤ ਮਸੰਦ ਸੰਭਰੀਅਹਿ।

ਬਰਤਹੁ ਜਥਾ ਜੋਗ ਸਭਿ ਸੰਗ।

ਮਮ ਸਮਾਨ ਹੈ ਤੇਰੇ ਅੰਗ' ॥ ੩੫ ॥

'ਸਰੂਪ।

ਸੁਨਤਿ ਪਿਤਾਮੇ ਕੀ ਸੁਭ ਬਾਨੀ।

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਸੁ ਬਿਨੈ ਬਖਾਨੀ।

'ਤੁਰਕ ਮੁਲਖਪਤਿ ਸ਼ਤ੍ਰੂ ਹਮਾਰੇ।

ਸੈਨਾ ਕੋਸ਼ ਆਦਿ ਮਹਿ ਭਾਰੇ ॥ ੩੬ ॥
 ਤਿਨ ਸੋਂ ਕਹਾਂ ਕਰਹਿ ਬੱਖਯਾਤੀ?
 ਕੌਨ ਸਥਾਨ ਬਨਹਿ ਰਿਪੁ ਘਾਤੀ?
 ਇਸ ਪੁਰਿ ਬਸਿ, ਕੈ ਅਪਰ ਸਥਾਨ।
 ਘਾਲੋਂ ਤੁਰਕਨਿ ਸੋਂ ਘਮਸਾਨ? ॥ ੩੭ ॥
 ਕਰੋਂ ਲਬੇਰ ਪਬੇਰ ਬਿਸਾਲਾ।
 ਪਰਹਿ ਜੰਗ, ਰਿਪੁ ਹਤਹਿ ਕਰਾਲਾ।'
 ਸੁਨਤਿ ਸਭਾ ਸਭਿ ਅਦਭੁਤ ਭਏ।
 -ਦੇਖਹੁ ਕਹਾਂ ਸੁਮਤਿ ਇਨ ਬਿਏ
 ॥ ੩੮ ॥

ਅਲਪ ਬੈਸ ਬ੍ਰਿਧਨਿ ਸਮ ਬੋਲੇ।
 ਭੇ ਸਮਰਥ ਗੁਰਿਆਈ ਕੋ ਲੇ-।
 ਸਤਿਗੁਰ ਪੌੜੇ ਕੋ ਮੁਖ ਦੇਖਿ।
 ਹੋਇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਸੁ ਬੀਰ ਪਰੇਖਿ ॥ ੩੯ ॥
 ਕਹਯੋ ਤਬੈ 'ਤੁਮ ਕਬਹੁ ਨ ਲਰੋਂ।
 ਸ਼ਤ੍ਰੂਨਿ ਦਿਸਿ ਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਧਰਹੁ।
 ਕਿਸ ਬਿਧਿ ਤੇ ਨਹਿ ਕਰਹੁ ਬਿਖੇਰਾ।
 ਨਹੀਂ ਸੰਭਾਰਹੁ ਬੈਰ ਬਡੇਰਾ ॥ ੪੦ ॥
 ਸੈਨਾ ਦੇ ਸੋ ਦੋਇ ਹਜ਼ਾਰ'।

'ਬਾਈ ਸੌ।

ਰਾਖਹੁ ਸੰਗ ਸੁਚੇਤੀ ਧਾਰਿ।
 ਨਹੀਂ ਕਦਾਚਿਤ ਰਣ ਕੋ ਚਾਹੋ।
 ਭੋਗਹੁ ਅਨੰਦ ਬੈਠਿ ਘਰ ਮਾਂਹੋ' ॥ ੪੧ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਕਹਯੋ ਸੁਨਿ ਫੇਰ।
 'ਜੇ ਰਿਪੁ ਲੈ ਕਰਿ ਸੈਨ ਘਨੇਰ।
 ਚਢਿਆਵੈ ਹਮ ਪਰ ਬਲ ਧਰੈ।
 ਭਰਹਿ ਗਰਬ ਤੇ ਜੇ ਲਰਿ ਪਰੈ ॥ ੪੨ ॥
 ਤਬਿ ਕਯਾ ਕਰਹਿ ਹੁਕਮ ਸੋ ਕਰੋ?
 ਹੋਇ ਅਵਸ਼ਯਕ ਰਣ, ਉਰ ਧਰੋਂ'।
 ਸੁਨਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸੁਭ ਬਾਕ ਬਖਾਨਾ।
 'ਜੋ ਤੁਮ ਪਰ ਚਢਿ ਕਰਹਿ ਪਯਾਨਾ
 ॥ ੪੩ ॥
 ਸੋ ਨਹਿ ਆਵਨ ਪਾਵਹਿ ਕੈਸੇ।

ਨਿਫਲ ਪਰਹਿ ਘਨ ਧੁੰਦਹਿ ਜੈਸੇ।

‘ਧੁੰਦ ਦੇ ਬੱਦਲ ਵਾਂਗੂ।

ਓਰੇ ਸਮ ਗਰਿ ਹੈਂ ਮਗ ਮਾਂਹੀ।

‘ਭਾਵ ਗਲ ਜਾਣਗੇ।

ਤੁਮ ਲੋ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਵਹਿ ਨਾਂਹੀ ॥ ੪੪ ॥

ਇਹ ਬਰ ਤੁਮ ਕੋ ਅਨ ਮਿਟ ਜਾਨਹੁ।

ਬੈਠੇ ਸਦਾ ਅਨੰਦ ਕੋ ਠਾਨਹੁ।’

ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਅਨੰਦੇ।

ਚਰਨ ਪਿਤਾਮੇ ਕੇ ਜੁਗ ਬੰਦੇ ॥ ੪੫ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਸੇ ‘ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਬਰਨੰਨ’ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨੰਨ ਨਾਮ
ਖਸ਼ਟ ਪੰਚਾਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥ ੫੬ ॥

੫੭. [ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਸੱਚ ਖੰਡ ਗਮਨ]

੫੬<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੁ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੁ>>੫੮**ਦੋਹਰਾ:**

ਸਾਹਿਬ ਭਾਨੇ ਸੋਂ ਕਹਜੋ, 'ਤੁਮ ਨਿਜ ਨੰਦਨ
ਆਨਿ।

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਸਮੀਪਿ ਰਖਿ, ਸਦਾ ਰਹੈ
ਸੁਖ ਠਾਨਿ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਰਾਮਦਾਸ ਕੇ ਗ੍ਰਾਮ ਮਝਾਰੇ।

ਤਨ ਕੋ ਤਜਾਗਹੁ ਤਹਾਂ ਸੁਖਾਰੇ।'

ਰਾਇ ਜੋਧ ਸੋਂ ਬਹੁਰ ਬਖਾਨਾ।

'ਹਮ ਪਾਛੈ ਅਵਿਲੋਕ ਬਿਧਾਨਾ' ॥ ੨ ॥

'ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਵਣ) ਦੀ ਰੀਤੀ ਦੇਖਕੇ।

ਪੁਨ ਕਾਂਗੜ ਕੋ ਜਾਹੁ ਸੁਖਾਰੇ।

ਭੋਗਹੁ ਪਰਾਲਬਧ ਤਨ ਧਾਰੇ।

ਅੰਤ ਸਮੈ ਹਮ ਹੋਹਿ ਸਹਾਇ।

ਸੱਤਿਨਾਮ ਸਿਮਰਹੁ ਲਿਵਲਾਇ ॥ ੩ ॥

ਤਿਮ ਹੀ ਰੂਪਾ ਨਿਜ ਘਰ ਰਹੈ।

ਅੰਤ ਪਰਮ ਪਦ ਕੋ ਇਹੁ ਲਹੈ।

ਕਰਹੁ ਦੇਗ ਗੁਰ ਹਿਤ ਬਰਤਾਵਹ।

ਸਿੱਖੀ ਕੋ ਕਮਾਇ ਸੁਖ ਪਾਵਹੁ ॥ ੪ ॥

ਤੁਮ ਦੋਨਹੁ ਕੀ ਸੰਤਤਿ ਜੋਈ।

ਮੇਲੀ ਗੁਰ ਘਰ ਸੋਂ ਨਿਤ ਹੋਈ।

ਪਹੁਚਹਿ ਅਨਿਕ ਬਾਰ' ਤਿਸ ਦੇਸ਼।

'ਅਸੀਂ ਅਨੇਕਾਂ ਵਾਰੀ ਪਹੁੰਚਾਂਗੇ)।

ਮਿਲਹਿ ਸਦਾ ਸੁਖ ਲਹਹਿ ਅਸ਼ੇਸ਼' ॥ ੫ ॥

'ਸਾਰੇ ਸੁਖ ਪਾਓਗੇ।

॥ ੫ ॥

ਰੁਦਤਿ ਅਧਿਕ ਗੁਰ ਤਨੁਜਾ ਆਈ।

ਪਿਤ ਕੋ ਮੋਹ ਰਿਦੈ ਉਮਗਾਈ।

ਦੇਖਿ ਤਾਂਹਿ ਕੋ ਧੀਰਜ ਦੀਨਾ।

'ਕਜੋਂ ਐਸੇ ਹੋਈ ਮਨ ਦੀਨਾ ॥ ੬ ॥

ਸਰਬ ਸੁਖਨਿ ਕੋ ਲਹੈਂ ਸਦੀਵ।

ਸੰਤਤਿ ਤੋਰ ਬੀਰ ਬਡ ਥੀਵ।

ਜਸੁ ਕੋ ਲੇਹਿ ਰਹੈਂ ਗੁਰ ਸੰਗ।

ਧਰਹੁ ਅਨੰਦ ਸ਼ੋਕ ਦੁਖ ਭੰਗਿ' ॥ ੭ ॥
 ਬਿਧੀਚੰਦ ਕੋ ਸੁਤ ਮਤਿਵੰਤਾ।
 ਲਾਲਚੰਦ ਕੋ ਕਹਿ ਭਗਵੰਤਾ।
 'ਤੁਵ ਹਿਤ ਸੁਰ ਸਿੰਘ ਗ੍ਰਾਮ' ਮਝਾਰੇ।
 ਭਾਗਮੱਲ' ਸੁਭ ਸਦਨ ਸੁਧਾਰੇ ॥ ੮ ॥
 ਮੂਰਿਤ ਗ੍ਰੰਥ ਸੈਂਚੀਆਂ' ਲੈ ਕੈ।

'ਇਹ ਪਿੰਡ ਮਾਝੇ ਵਿੱਚ ਹੈ।

'ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਜੀ ਦਾ ਭਾਈ।

'ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ) ਤਸਵੀਰ ਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਦੀਆਂ ਉਤਾਰੇ
 ਦੀਆਂ ਸੈਂਚੀਆਂ (ਜੋ ਪਿੱਛੇ ਦੱਸ ਆਏ ਹਨ ਕਿ ਬਿਲਾਵਲ
 ਤੱਕ ਸਨ)।

ਤਹਿ ਮਾਤਾ ਜੁਤਿ ਰਹੁ ਸੁਖ ਪੈ ਕੈ।'
 ਪਰਮਾਨੰਦ ਸੁੰਦਰ ਸੋਂ ਕਹਯੋ।
 'ਸਦਨ ਬਸਹੁ ਨਿਜ ਸਭਿ ਸੁਖ ਲਹਯੋ
 ॥ ੯ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਅਮਰ ਅੰਸ ਬਡਭਾਗੀ।
 ਅਪਰ ਛੁਟਹਿ ਤੁਮਰੇ ਸੰਗ ਲਾਗੀ।'
 ਬਹੁਰ ਨਾਨਕੀ ਦਿਸਿ ਕੋ ਦੇਖਿ।
 ਕਰਯੋ ਹੁਕਮ ਬਿਧਿ ਸਕਲ ਪਰੇਖਿ
 ॥ ੧੦ ॥
 'ਹਮਰੀ ਜਨਨੀ ਕੇਰਿ ਸਥਾਨ।
 ਨਾਮ ਬਕਾਲਾ ਗ੍ਰਾਮ ਸੁ ਜਾਨ।
 ਤਹਾਂ ਬਾਸ ਅਬਿ ਕਰਹੁ ਸੁਖਾਰੇ।
 ਸਮਾ ਉਡੀਕਹੁ ਜਥਾ ਉਚਾਰੇ ॥ ੧੧ ॥
 ਸੁਤ ਕੋ ਸੁਤ ਪ੍ਰਤਾਪ ਜਤਿ ਦੇਖਿ।
 ਤਵ ਸ਼ਰੀਰ ਕੀ ਬੈਸ ਵਿਸ਼ੇਖ।
 ਅਨਿਕ ਰੰਗ ਕੋ ਸਮਾਂ ਨਿਹਰਿ ਕੈ।
 ਪੁਨ ਆਵਹੁ ਤਨ ਤਯਾਗਨਿ ਕਰਿ ਕੈ'
 ॥ ੧੨ ॥
 ਤਬਿ ਸੂਰਜਮਲ ਦ੍ਰਿਗ ਜਲ ਛੋਰਾ।
 ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਬੋਲਯੋ ਗੁਰ ਓਰਾ।
 'ਮੁਝ ਪ੍ਰਤਿ ਹੁਕਮ ਕਰੋ ਜਿਮ ਰਹੋਂ।
 ਕਿਹ ਠਾਂ ਜਾਇ ਬਾਸ ਕੋ ਲਹੋਂ? ॥ ੧੩ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਸਮੀਪੀ ਹੋਹਿ।
 ਕਿਧੋਂ ਅਪਰ ਹੀ ਆਗਯਾ ਮੋਹਿ?'
 ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਸੁਤ ਕੀ ਦਿਸਿ ਹੋਰੇ।

ਕਹੜੋ ਕਿ 'ਜਥਾ ਭਾਉ ਉਰ ਤੇਰੇ ॥ ੧੪ ॥

ਤਥਾ ਕਰਹੁ ਬਡ ਬੰਸ ਬਧੈ ਹੈ।

ਫਿਰਤਿ ਘਿਰਤਿ' ਗੁਰਤਾ ਕੋ ਪੈ ਹੈ।

'ਫਿਰਤ ਘਿਰਤ ਗੁਰਤਾ ਤੋਂ ਭਾਵ ਅਸਲੀ ਗੁਰਪਦ ਦੀ ਅਰਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆਈ ਪਦਵੀ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਸੁਮੱਤ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਮੰਜੀਆਂ ਵਰਗੀ ਗੁਰਮੁਖ ਪਦ ਸਰੀਖੀ ਪਦਵੀ ਅਥਵਾ ਐਵੇਂ ਕਿਵੇਂ ਦੀ। ਇਹ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਹਾਲ ਵਿਚ ਆਵੇਗਾ।

ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਮਹਿ ਤੁਮਰੋ ਬੰਸ।

ਹੋਹਿ ਪੂਜ ਸਭ ਕੇ ਅਵਤੰਸ਼' ॥ ੧੫ ॥

'ਸ਼ਿਰੋਮਣ।

ਅਣੀਰਾਇ ਰਹਿ ਮਸਤ, ਨ ਬੋਲੇ।

ਬ੍ਰਹਮਗਯਾਨ ਮਹਿ ਬ੍ਰਿਤੀ ਅਡੋਲੇ।

ਤਿਮ ਸ੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਦੋਏ†।

†ਪਾ:-ਸੋਹੇ।

ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਨਿੰਮ੍ਰੀ ਸਿਰ ਹੋਏ ॥ ੧੬ ॥

ਪੁਨ ਸੰਗਤ ਅਰੁ ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਸੰਦ।

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਕਹੜੋ ਬਿਲੰਦ।

'ਮਮ ਸਰੂਪ ਅਬਿ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ।

ਮਮ ਸਮਾਨ ਹੁਇ ਮੋਦ ਉਪਾਇ ॥ ੧੭ ॥

ਇਹ ਸਭਿਹਿਨ ਕੋ ਲੇਹਿ ਸੰਭਾਰ।

ਕਰਹਿ ਉਤਾਰਨਿ ਭਵਜਲ ਪਾਰ।

ਸ਼ਰਧਾ ਧਰਹਿ ਕਾਮਨਾ ਪਾਵੈਂ।

ਜੋ ਤਰਕਹਿ ਸਭਿ ਅਪਨਿ ਗਵਾਵੈਂ

॥ ੧੮ ॥

ਲੋਕ ਪ੍ਰਲੋਕ ਦੁਖੀ ਸੋ ਰਹੈਂ।

ਸੁਖ ਕੋ ਲੇਸ਼ ਮਾਤ੍ਰ ਨਹੀਂ ਲਹੈਂ।'

ਸਭਿ ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਤਬਿ ਗ੍ਰੀਵ ਨਿਵਾਈ।

'ਆਪ ਜਥਾ ਆਇਸੁ ਫੁਰਮਾਈ ॥ ੧੯ ॥

ਸੋ ਸਭਿ ਕੇ ਸਿਰ ਪਰ ਹਿਤਵਾਰੀ।

'ਭਲੇ ਵਾਲੀ ਹੈ।

ਮਾਨਹਿ ਸਾਦਰ ਆਨੰਦ ਧਾਰੀ।

ਜਿਮ ਸ੍ਰੀ ਅਰਜਨ ਤੇ ਤੁਮ ਲਖੈਂ।

ਤਿਮ ਤੁਮ ਤੇ ਇਨ ਕੋ ਸਭਿ ਪਿਥੈਂ

॥ ੨੦ ॥

ਸਪਤਮ ਗੁਰੁ ਸਰੂਪ ਇਹੁ ਹੋਏ।

ਗੁਰਤਾ ਦਈ ਤਬਹਿ ਤੇ ਜੋਏ।

ਜਿਸ ਬਲ ਦਿਪਹਿ ਆਪ ਕੀ ਜੋਤਿ।
 ਤੇਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਉਦਾਰ ਉਦੋਤਿ ॥ ੨੧ ॥
 ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਸੰਦ ਬਿਲੰਦ ਬਖਾਨੀ।
 ਸਭਿ ਸੰਗਤਿ ਬੋਲੀ ਤਬਿ ਬਾਨੀ।
 'ਸਿੱਖਜਨਿ ਕੋ ਕਰਤੱਬ ਜੁ ਸਾਰ।
 ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਅਬਿ ਕਰਹੁ ਉਚਾਰਿ
 ॥ ੨੨ ॥

ਜਿਸ ਤੇ ਪਰਮਗਤੀ ਕੋ ਪਾਵੈਂ।
 ਜਨਮ ਮਰਨ ਸੰਤਾਪ ਮਿਟਾਵੈਂ।
 ਸੁਨਿ ਕੈ ਰਾਵਰ ਕੋ ਉਪੇਦਸ਼।
 ਹਤਿ ਬਿਕਾਰ ਸੁਖ ਲਹੈਂ ਅਸ਼ੇਸ਼ ॥ ੨੩ ॥
 ਇਮ ਸੁਨਿ ਸਭਿ ਸੰਗਤਿ ਕੀ ਬਾਨੀ।
 ਹਿਤ ਅਪਨੇ ਕਰ ਜੋਰਿ ਬਖਾਨੀ।
 ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਧੀਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼।
 ਕਹਯੋ ਸ਼ਬਦ ਦ੍ਵਾਰਾ ਉਪਦੇਸ਼ ॥ ੨੪ ॥

ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ:

ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੫ ਘਰੁ ੪ ਅਸਟਪਦੀਆ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਚਾਦਨਾ ਚਾਦਨੁ ਆਂਗਨਿ ਪ੍ਰਭ ਜੀਉ ਅੰਤਰਿ ਚਾਦਨਾ ॥ ੧ ॥
 ਆਰਾਧਨਾ ਅਰਾਧਨੁ ਨੀਕਾ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਅਰਾਧਨਾ ॥ ੨ ॥
 ਤਿਆਗਨਾ ਤਿਆਗਨੁ ਨੀਕਾ ਕਾਮੁ ਕ੍ਰੋਧੁ ਲੋਭੁ ਤਿਆਗਨਾ ॥ ੩ ॥
 ਮਾਗਨਾ ਮਾਗਨੁ ਨੀਕਾ ਹਰਿ ਜਸੁ ਗੁਰ ਤੇ ਮਾਗਨਾ ॥ ੪ ॥
 ਜਾਗਨਾ ਜਾਗਨੁ ਨੀਕਾ ਹਰਿ ਕੀਰਤਨ ਮਹਿ ਜਾਗਨਾ ॥ ੫ ॥
 ਲਾਗਨਾ ਲਾਗਨੁ ਨੀਕਾ ਗੁਰ ਚਰਣੀ ਮਨੁ ਲਾਗਨਾ ॥ ੬ ॥
 ਇਹ ਬਿਧਿ ਤਿਸਹਿ ਪਰਾਪਤੇ ਜਾ ਕੈ ਮਸਤਕਿ ਭਾਗਨਾ ॥ ੭ ॥
 ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਤਿਸੁ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਨੀਕਾ ਜੋ ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਸਰਨਾਗਨਾ ॥ ੮ ॥ ੧ ॥ ੪ ॥

ਦੋਹਰਾ:

'ਜਿਸ ਨਰ ਕੇ ਬਡਭਾਗ ਜਗ,
 ਇਹ ਮਾਨਹਿ ਉਪਦੇਸ਼।
 ਮਮ ਪਦ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਭਲੇ,
 ਤਯਾਗਹਿ ਸਕਲ ਕਲੇਸ ॥ ੨੫ ॥

ਚੌਪਈ:

ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਮੇਰੇ ਪਰਵਾਰੂ।
 ਕਰਹੁ ਅਨੰਦ ਮੰਗਲਾ ਚਾਰੂ।

ਪਠਹੁ ਸ਼ਬਦ ਸਿਮਰਹੁ ਸਤਿਨਾਮੁ।
 ਮੈ ਗਮਨੋਂ ਅਬਿ ਅਪਨੇ ਧਾਮੁ ॥ ੨੬ ॥
 ਕਰਹੁ ਨ ਸ਼ੋਕ ਓਕ ਮਹਿ ਕੋਈ।
 ਬਿਰੀਅਹੁ ਗੁਰੂ ਪਰਾਇਨਾ ਹੋਈ।
 ਸੋ ਪਯਾਰੋ ਜੋ ਕਹਜੋ ਕਮਾਵੈ।
 ਅੰਤ ਸਮੈਂ ਮਮ ਪਦ ਕੋ ਪਾਵੈ ॥ ੨੭ ॥
 ਸਦਾ ਸਨੇਹ ਕਰਹਿ ਗੁਰਬਾਨੀ।
 ਪਠਨਿ ਸੁਨਨਿ ਤੇ ਆਨੰਦ ਠਾਨੀ।
 ਸਤਿਨਾਮ ਸਿਮਰਹੁ ਰੰਗ ਰਾਤੇ।
 ਦਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਪ੍ਰੇਮ ਅਧਿਕ ਮਨ ਮਾਤੇ'
 ॥ ੨੮ ॥
 ਇਮ ਸਤਿਗੁਰ ਕਹਿ ਕੈ ਉਪਦੇਸ਼।
 ਸਭਿ ਕੋ ਧੀਰਜ ਦੀਨਿ ਵਿਸੇਸ਼।
 ਬਚਨ ਪਤਾਲ ਪੁਰੀ ਜਹਿ ਕਰਜੋ।
 ਕੋਠਾ ਸੁੰਦਰ ਤਹਾਂ ਸੁਧਰਜੋ' ॥ ੨੯ ॥
 ਚੰਦਨ ਸੰਗ ਲੀਪਬੋ ਠਾਨਾ।
 ਸਗਲ ਗੰਧਿ ਤੇ ਬਹੁ ਚਰਚਾਨਾ।
 ਕੁੰਕਮ ਅਰੁ ਘਨਸਾਰ' ਮਿਲਾਏ।
 ਸਗਰੀ ਕੰਧਨਿ ਕੋ ਮਹਿਕਾਏ ॥ ੩੦ ॥
 ਫੂਲ ਸੁਗੰਧਤਿ ਰਚਤਿ ਬਿਸਾਲਾ।
 ਲਰਕਾਈ ਚਾਰਹੁ ਦਿਸਿ ਮਾਲਾ।
 ਬਹੁ ਪਵਿਤ੍ਰਤਾ ਕਰੀ ਬਨਾਇ।
 ਪੁਨ ਸਗਰੇ ਮਹਿ ਕੁਸ਼ਾ ਡਸਾਇ ॥ ੩੧ ॥
 ਮ੍ਰਿਦੁਲ ਬਿਛੌਨਾ ਭਲੇ ਕਰਾਯੋ।
 ਘ੍ਰਿਤ ਕੋ ਦੀਪਕ ਅਧਿਕ ਜਗਾਯੋ।
 ਤਬਿ ਸਤਿਗੁਰ ਵਿਚ ਸੰਗਤਿ ਸਾਰੀ।
 ਕ੍ਰਿਪਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਚਹੁਦਿਸਿ ਪਰ ਡਾਰੀ
 ॥ ੩੨ ॥
 ਸਭਿ ਕੁਟੰਬ ਕੋ ਦੀਨਿ ਦਿਲਾਸਾ।
 'ਸ਼ੋਕ ਨ ਧਰਹੁ ਅਨੰਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਾ।'
 ਚਹੁਦਿਸਿ ਤੇ ਨੰਮ੍ਰੀ ਸਭਿ ਕੋਏ।
 ਕੋਸ਼ਠ ਬਿਖੈ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਨ ਹੋਏ ॥ ੩੩ ॥

'ਆਸਰੇ।

'ਬਣਾਇਆ ਸੀ।

'ਕੇਸਰ ਤੇ ਕਪੂਰ [ਸੰਸ: ਘਨਰਸ, ਘਨਸਾਰ]

ਜੋਧ ਰੁ ਸਾਹਿਬ ਭਾਣਾ ਨੇਰੇ।
 ਤਿਨ ਸੋਂ ਹੁਕਮ ਕਰਜੋ ਤਿਸ ਬੇਰੇ।
 'ਸਪਤ ਦਿਵਸ ਮਹਿ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ।
 ਕੋਸ਼ਠ ਕੋ ਦਰ ਖੋਲਹਿ ਆਇ ॥ ੩੪ ॥
 ਤਬਿ ਲੋ ਨਹਿ ਸਮੀਪ ਕੋ ਆਵੈ।
 ਜੋਧਾ ਗਨ ਚਹੁੰ ਦਿਸਿ ਬਿਰਿ ਥਾਵੈਂ।
 ਨਿਸ ਦਿਨ ਰਾਖਹਿ ਸਭਿ ਤਕਰਾਈ।
 ਕਿਰਤਨ ਕਰਹਿ ਸੁਨਹੁ ਮਨ ਲਾਈ'
 ॥ ੩੫ ॥

ਇਮ ਕਹਿ ਕੋਸ਼ਠ ਮਹਿ ਬਰਿ ਗਏ।
 ਦੁਾਰ ਕਿਵਾਰ ਅਸੰਜਤਿ ਕਿਏ।
 ਸਾਂਕਰ ਲਾਇ' ਕਰੇ ਦਿਢ ਸੋਏ।
 ਬੈਠੇ ਪ੍ਰਭੂ ਇਕਾਂਕੀ ਹੋਏ ॥ ੩੬ ॥
 ਪਦਮਾਸਨ ਕਹੁ ਕਰਿ ਕੈ ਬੈਸੇ।
 ਸਿੱਧ ਜੋਗ ਜੋਗੀ ਹੁਇ ਜੈਸੇ।
 ਜਿਮ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜਾਇ ਬਨ ਮਾਂਹੀ।
 ਜਹਾਂ ਦੂਸਰੇ ਲਖਿਯਤਿ ਨਾਂਹੀ ॥ ੩੭ ॥
 ਕਰਿ ਸਮਾਧਿ ਤਨ ਤਯਾਗਿ ਸਿਧਾਰੇ।
 ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਤਿਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰੇ।
 ਸਭਿ ਦਿਸਿ ਤੇ ਮਨ ਰੋਕਨ ਕੀਨਿ।
 ਇੰਦ੍ਰੈ ਗਨ ਸੰਕੋਚਿ ਕਰਿ ਲੀਨਿ ॥ ੩੮ ॥
 ਆਤਮ ਰਸ ਮਹਿ ਬਿਰੇ ਗੁਸਾਈਂ।
 ਜਹਾਂ ਦ੍ਰਿਤ ਕੋ ਲੇਸ਼ ਨ ਪਾਈ।
 ਖਸ਼ਟ ਦਿਵਸ ਲੋ ਸਾਧਿ ਸਮਾਧਿ।
 ਬਿਰੇ ਅਚਲ ਹੀ ਰੂਪ ਅਗਾਧ ॥ ੩੯ ॥
 ਸਪਤਮ ਦਿਨ ਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ।
 ਤਨ ਕੋ ਤਯਾਗਨ ਕੀਨਿ ਸੁਹੇਲੇ।
 ਲਾਇ ਕੰਧ ਕੇ ਸੰਗ ਪਿਛਾਰੀ'।
 ਬੈਠੇ ਰਹੇ ਪ੍ਰਭੂ ਤਿਸ ਬਾਰੀ ॥ ੪੦ ॥

'ਬੰਦ ਕੀਤੇ।

'ਸੰਗਲ ਲਾਕੇ।

'ਪਿੱਠ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਸੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਪ੍ਰਲੋਕ ਗਮਨ' ਪ੍ਰਸੰਗ
 ਬਰਨਨੰ ਨਾਮੁ ਸਪਤ ਪੰਚਾਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥ ੫੭ ॥

੫੮. [ਸਚ ਖੰਡ ਪ੍ਰਵੇਸ਼]

੫੮<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੫੯

ਦੋਹਰਾ:

ਵਹਿਰ ਖਰੇ ਜੋਧਾ ਰਹੈ, ਨਿਸ ਦਿਨ ਮਹਿ
ਸਮੁਦਾਇ।

ਚਹੁੰਦਿਸਿ ਭਜਨ ਅਖੰਡ ਹੈ, ਸਬਦ ਰਾਗ
ਜੁਤਿ ਗਾਇ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਚਹੁੰਦਿਸਿ ਕੋਸ਼ਠ ਕੇ ਪਰਵਾਰੇ।

ਭਈ ਸੰਗਤਾਂ ਆਨਿ ਹਜ਼ਾਰੇ।

ਭਾਉ ਸਭਿਨਿ' ਕੇ ਭਯੋ ਬਿਸਾਲਾ। ਪ੍ਰੇਮ।

ਸਿਮਰਹਿ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਭੂ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ ॥ ੨ ॥

ਗੁਰ ਆਗਵਨ ਸੁਰਨਿ ਸੁਧ ਪਾਈ।

ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਮਨ ਮੋਦ ਬਢਾਈ।

ਗੀਰਬਾਨ' ਸਭਿ ਚਢੇ ਬਿਬਾਨ। ਦੇਵਤੇ।

ਤੂਰਨ ਆਇ ਬਿਰੇ ਅਸਮਾਨ ॥ ੩ ॥

ਕਮਲਾਸਨ ਆਰੂਢਿ ਮਰਾਲਾ।

ਚੰਦ੍ਰਚੁੜ ਚਢਿ ਬ੍ਰਿਖਭ' ਬਿਸਾਲਾ। ਸ਼ਿਵਜੀ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਬੈਲ ਤੇ।

ਲੈ ਕਰਿ ਅਪਨੇ ਗਨ' ਸਮੁਦਾਯਾ। ਗਣ।

ਆਵਤਿ ਭੇ 'ਜੈ' ਸਬਦ ਅਲਾਯਾ ॥ ੪ ॥

ਤਥਾ ਪਾਕ ਸਾਸਨ' ਚਲਿ ਆਯੋ। ਇੰਦਰ।

ਬਾਯੂ, ਬੰਨ੍ਹੀ ਅਨੰਦ ਉਪਾਯੋ।

ਵ੍ਹਾਦਸ਼ ਦਿਨਕਰ' ਮੂਰਤਿ ਧਰੀ। ਸੂਰਜ।

ਆਇ ਨਿਸਾਪਤ' ਬਿਰਤਾ ਕਰੀ ॥ ੫ ॥ ਚੰਦ੍ਰਮਾਂ।

ਪੌਣ ਉਣੰਜਾ, ਰੁੱਦ੍ਰ ਇਕਾਦਸ਼'। ਗਿਆਰਾਂ ਸ਼ਿਵ।

ਬ੍ਰਿੰਦ ਅਪਸਰਾਂ, ਨਾਚਤਿ ਹਸਿ ਹਸਿ।

ਬਿੰਦ੍ਰਾਧਰ ਕਿੰਨਰ ਚਲਿ ਆਏ।

ਗੋਰਖ ਆਦਿ ਸਿੱਧ ਸਮੁਦਾਏ ॥ ੬ ॥

ਕਰਤਿ ਮੰਗਲਾਚਾਰ ਬਿਲੰਦੈ।

ਗੁਰ ਪ੍ਰਲੋਕ ਹੁਇ ਮਿਲਤਿ ਅਨੰਦੈ।

ਜੈ ਜੈ ਕਾਰ ਸਕਲ ਹੀ ਕਰਤੇ।

ਹਿਤ ਪੂਜਨ ਸਾਮਿੱਗ੍ਰੀ ਧਰਤੇ ॥ ੭ ॥

ਇਤਨੇ ਮਹਿ ਇਕ ਮਹਾਂ ਬਿਮਾਨ।
 ਆਯੋ ਜਗਮਗ ਕਰਤਿ ਮਹਾਨ।
 ਮੁਕਤਾ ਕੀ ਝਾਲਰ ਲਰਕੰਤੀ।
 ਮਣਿ ਗਣਿ ਜੋਤਿ ਅਦਿਕ ਚਮਕੰਤੀ
 ॥ ੮ ॥

ਸੀਂਚਨ ਕੀਨਿ ਸੁਗੰਧਿ ਮਹਾਨੀ।
 ਮੁਦਿਤ ਨਾਸਕਾ ਜਿਹ ਤ੍ਰਿਪਤਾਨੀ¹।

¹ਜਿਸ ਸੁਗੰਧੀ ਨਾਲ ਨਾਸਕਾ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਕੇ ਤ੍ਰਿਪਤ ਹੋ ਗਈਆਂ।

ਪੁਤਲੀ¹ ਚਮਰ ਝੁਲਾਵਹਿ ਖਰੀ।
 ਦੀਪਕ ਗਨ ਮਣਿ¹ ਦੀਪਤਿ ਖਰੀ ॥ ੯ ॥

¹ਪੁਤਲੀਆਂ।

¹ਮਣੀਆਂ।

ਬਿਚ ਮੰਦਰ ਸੁੰਦਰ ਦਰ ਕਰੇ।
 ਤਿਸ ਮਹਿ ਰਚੇ ਸਬੰਡਲ¹ ਖਰੇ।

¹ਬੜੇ।

ਕੰਚਨ ਚਿਤ੍ਰਤਿ ਹੀਰਨਿ ਸੰਗ।
 ਚਮਕਹਿ ਚਾਰੂ ਕਲਸ ਉਤੰਗ ॥ ੧੦ ॥

ਲਘੁ ਲਘੁ ਅਹੈਂ ਪਤਾਕਾ¹ ਉਚੇ।
 ਜਿਤ ਚਾਹਤਿ ਤਿਤ ਜਾਹਿ ਪਹੁਚੇ।

¹ਝੰਡੀਆਂ।

ਬੇਗਵੰਤ ਬਹੁ ਰਹਯੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼।
 ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਸੁਰ ਜਹਿ ਚਹੁ ਪਾਸ ॥ ੧੧ ॥
 ਤਿਸ ਪਰ ਸਤਿਗੁਰ ਭਏ ਅਰੋਹਨਿ¹।

¹ਅਸਵਾਰ ਹੋਏ।

ਸ਼ੋਭਾ ਅਧਿਕ ਵਧੀ ਮਨਮੋਹਿਨ।
 ਸਿੰਘਾਸਨ ਇਕ ਹੁਤੋ ਡਸਾਯੋ।
 ਆਸਤਰਨ ਸੁੰਦਰ ਬਰ ਛਾਯੋ ॥ ੧੨ ॥

ਦੀਰਘ ਸੁੰਦਰ ਹੈਂ ਉਪਧਾਨੁ।
 ਬੈਠੇ ਤਿਸ ਪਰ ਜਾਇ ਸੁਜਾਨ।
 ਕਮਲਾਸਨ ਹੁਇ ਪੂਰਬ ਨੇਰੇ।
 ਕੁਸਮਾਂਜੁਲ ਕੋ¹ ਛੋਰਿ ਘਨੇਰੇ ॥ ੧੩ ॥

¹ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਬੁਕ।

ਕਲਪ ਬ੍ਰਿਛ ਕੀ ਫੂਲਨਿ ਮਾਲਾ।
 ਪਹਿਰਾਈ ਕਰਿ ਪ੍ਰੇਮ ਬਿਸਾਲਾ।
 ਤਿਮ ਚੰਦਨ ਚਰਚਯੋ ਚਹੁ ਓਰ।
 ਸੁਰ ਗਨ ਆਇ ਮਿਲੇ ਕਰ ਜੋਰਿ ॥ ੧੪ ॥

ਗਾਵਤਿ ਨਾਚਿਤਿ ਬਿਬੁਧ ਬਧੂਟੀ¹।
 ਭਰਿ ਭਰਿ ਬਹੁ ਕੁਸਮਾਂਜੁਲ ਛੂਟੀ।

¹ਦੇਵ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ। [ਸੰਸ: ਵਿਬੁਧ = ਦੇਵਤਾ]

ਦੀਪਕ ਬਾਰ ਬਾਰ ਮਹਿ ਧਰੇ।
 ਬਾਰ ਬਾਰ ਦਿਖਰਾਵਨਿ ਕਰੇ' ॥ ੧੫ ॥ 'ਭਾਵ ਆਰਤੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।
 ਧੂਪ ਧੁਖਾਇ ਗੰਦਿ ਮਹਿਕਾਵੈਂ।
 ਅਭਿਖੇਕਹਿ, ਜੈ ਸ਼ਬਦ ਸੁਨਾਵੈਂ।
 'ਸੁਭ ਆਗਵਨ ਆਪ ਕੋ ਭਯੋ।
 ਦੇਵਨ ਕੋ ਅਨੰਦ ਉਪਜਯੋ ॥ ੧੬ ॥
 ਜਗ ਮਹਿ ਕਾਰਨ ਕੀਨਿ ਘਨੇਰੇ।
 ਭਏ ਸਹਾਇਕ ਸੰਤਨਿ ਕੇਰੇ।
 ਤੁਰਕ ਤੇਜ ਰਣ ਕਰ ਦਮਨਾਯੋ'। 'ਦਬਾਇਆ।
 ਲਾਖਹੁ ਹਤਿ ਕਰਿ ਜਸੁ ਉਪਜਾਯੋ
 ॥ ੧੭ ॥
 ਭੇ ਪ੍ਰਭੁ ! ਰਾਵਰਿ ਕੀਰਤਿ ਪਾਵਨ।
 ਪਠਹਿ ਸੁਨਹਿ ਜੇ ਕਰਹਿ ਸੁਨਾਵਨ।
 ਸੋ ਨਰ ਗੁਰ ਸਿੱਖੀ ਕੋ ਪਾਵੈਂ।
 ਜਨਮ ਮਰਨ ਕੇ ਕਸ਼ਟ ਮਿਟਾਵੈਂ ॥ ੧੮ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਦੇਖਿ ਅਸ਼ੇਖ।
 ਮ੍ਰਿਦੁ ਬੋਲਤਿ ਦੇ ਧੀਰ ਵਿਸ਼ੇਖ।
 ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਅਨੰਦ ਸੁਰਨਿ ਕੇ ਗਨ ਕੋ।
 ਫਿਰਿ ਫਿਰਿ ਹੇਰਿ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਿ ਮਨ ਕੋ
 ॥ ੧੯ ॥
 ਸਘਨ ਅਧਿਕ ਘਨ ਲਾਲੀ ਸੰਗ।
 ਪਿਖਤਿ ਸੰਗਤਾਂ ਅਚਰਜ ਰੰਗ।
 ਸਭਿਹਿਨਿ ਗਗਨ ਬਿਲੋਚਨ ਲਾਏ।
 ਕੋਤਕ ਹੋਤਿ ਸੁਰਨ ਸਮੁਦਾਏ ॥ ੨੦ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਕੋ ਪ੍ਰਸਥਾਨਾ।
 ਹੇਰਤਿ ਨਭ ਕੋ, ਸਭਿ ਨਰ ਜਾਨਾ।
 ਅਰੁਣ ਬਰਣ ਅਸਮਾਨ ਮਹਾਨਾ।
 ਭਯੋ ਬਿਮਾਨਨਿ ਤੇ, ਪਹਿਚਾਨਾ ॥ ੨੧ ॥
 'ਜੈ ਜੈ' ਉਚੇ ਨਾਦ ਬਖਾਨਾ।
 ਸਿਮਰਹਿ ਸੱਤਿਨਾਮ ਸੁਖਵਾਨਾ।
 ਪੁਨ ਉਰਧ ਕੋ ਚਲਯੋ ਬਿਮਾਨ।
 ਦੇਵਨ ਉਤਸਵ ਕਰਤਿ ਸੁਜਾਨ ॥ ੨੨ ॥

ਚਲਹਿ ਚਮਰ ਚਾਰਹੁ ਦਿਸਿ ਚਾਰੂ।
 ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਉਠਿਤ ਮਹਿਕਾਰੂ।
 ਨਾਚਿ ਅਪਸਰਾ ਗਨ ਸੁਨਾਵੈਂ।
 ਪਰਵਾਰਤਿ ਸੁਰ ਸੰਗ ਸਿਧਾਵੈਂ ॥ ੨੩ ॥
 ਮੰਗਲ ਕਰਤਿ ਆਦਿ ਕਮਲਾਸਨ।
 ਬੰਦਤਿ ਗਮਨਤਿ ਧਰਹਿ ਉਪਾਸਨ।
 ਸਨੇ ਸਨੇ ਊਰਧ ਚਲਿ ਜਾਹੀਂ।
 ਬਿਹਸਤਿ ਬੋਲਤਿ ਅਨੰਦ ਉਪਾਹੀਂ
 ॥ ੨੪ ॥

¹ਬ੍ਰਹਮਾ ਆਦਿਕ।

ਸੰਖ ਮ੍ਰਿਦੰਗਨਿ ਕੀ ਧੁਨਿ ਸੰਗ।
 ਗਮਨਤਿ ਕਰਤੇ ਚਢਹਿ ਉਤੰਗ।
 ਜੈ ਜੈ ਸ਼ਬਦ ਭਨਹਿ ਬਹੁ ਬਾਰੀ।
 ਸਭਿ ਤੇ ਗੁਰ ਬਿਮਾਨ ਅਗੁਵਾਰੀ ॥ ੨੫ ॥
 ਜਹਿ ਲਗਿ ਪਹੁੰਚਨ ਜਿਹ ਸੁਰ ਸ਼ਕਤਿ।
 ਤਹਿ ਲੋ ਪਹੁੰਚਿ ਸਹਿਤ ਗੁਰ ਭਕਤਿ।
 ਜਹਿ ਤੇ ਜਾਇ ਨ ਸਕਹਿ ਅਗਾਰੀ।
 ਤਹਿ ਤੇ ਹਟਿ ਹਟਿ ਬੰਦਨ ਧਾਰੀ ॥ ੨੬ ॥
 ਸਾਦਰ ਇਮ ਊਚੇ ਪਹੁੰਚਾਇ।
 ਹਟਨਿ ਲਗੇ ਪੁਨ ਸੁਰ ਸਮੁਦਾਇ।
 ਤੇਜ ਬਿਸਾਲ ਦਿਪਹਿ ਗੁਰ ਕੇਰਾ।
 ਗਮਨਤਿ ਜਾਤਿ ਬਿਮਾਨ ਅਗੇਰਾ
 ॥ ੨੭ ॥

¹ਗੁਰੂ ਦੀ ਭਗਤੀ (ਭਾਵਨਾ) ਸਹਿਤ ਪਹੁੰਚੇ।

ਤਪ, ਜਨ¹, ਆਦਿ ਲੋਕ ਕੇ ਛੋਰਿ।
 ਜਾਤਿ ਬੇਗ ਤੇ ਊਰਧ ਓਰ।
 ਬ੍ਰਹਮ ਲੋਕ ਲੋ ਬ੍ਰਹਮਾ ਸੰਗ।
 ਪੁਨ ਤਹਿ ਤੇ ਪ੍ਰਸਥਾਨ ਉਤੰਗ ॥ ੨੮ ॥
 ਜਾਇ ਬਿਕੁੰਠ¹ ਮਝਾਰ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ੇ।

¹ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਹਨ।

¹ਸਚਖੰਡ ਤੋਂ ਮੁਰਾਦ ਹੈ। [ਸੰਸ: ਵੈਕੁੰਠ = ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਨਾ ਹੋਵੇ]

ਨਿਜ ਨਿਜ ਪੁਰਿ ਸੁਰ ਪਹੁੰਚਿ ਅਸ਼ੇਸ਼ੇ।
 ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਤਿਗੁਰ ਨਿਜ ਥਾਨ।
 ਪਹੁੰਚੇ ਜੋਤਿ ਰੂਪ ਭਗਵਾਨ ॥ ੨੯ ॥
 ਨਿਜ ਕੀਰਤਿ ਜਗ ਮਹਿ ਬਿਸਥਾਰ।

ਸਿੱਖੀ ਮਗ ਬਿਦਤਾਇ ਉਦਾਰ।
ਦਾਸ ਅਨੇਕ ਉਧਾਰਨ ਕੀਨੇ।
ਦੁਹਿ ਲੋਕਨਿ ਮਹਿ ਸਭਿ ਸੁਖ ਦੀਨੇ
॥ ੩੦ ॥

ਸਰਬ ਬਯਾਪੀ ਸਤਿਗੁਰ ਪੂਰੇ।
ਜਿਨ ਕੋ ਜਾਹਰ ਜਗਤਿ ਜਹੂਰੇ।
ਸਿਮਰੇ ਹਾਜਰ¹ ਹੋਹਿ ਹਜੂਰ²।

¹ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਹੂਰ (ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਰੂਪ) ਜਗਤ ਵਿਚ ਜਾਹਰ ਹੈ, ਤੇ ਜੇ ਯਾਦ ਕੀਤਿਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਹਾਜਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
²ਪ੍ਰਯਾਯ ਪਿਛਲੇ ਪੰਨੇ ਤੇ ਆ ਚੁਕਾ ਹੈ।

ਚਹੁ ਚਕ ਮਹਿ ਸਿਖ ਇੱਛਾ ਪੂਰਿ
॥ ੩੧ ॥

ਸਦਾ ਭਵਿੱਖਜਤ ਮਹਿ ਤਿਮ ਰੀਤਿ¹।

¹ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿੱਛੇ) ਸਦਾ (ਯਾਦ ਕੀਤਿਆਂ ਹਾਜਰਾ ਹਜੂਰ ਸਨ ਤਿਵੇਂ) ਅੱਗੋਂ ਨੂੰ ਬੀ ਇਹੋ ਰੀਤ ਰਹੇਗੀ। ਭਾਵ ਤਿੰਨ੍ਹਾਂ ਕਾਲਾਂ ਵਿਚ ਸਦਾ ਹਾਜਰ ਨਾਜਰ ਹਨ।

ਹੋਤਿ ਬਿਦਤ ਦੇਖਹਿ ਚਿਤ ਪ੍ਰੀਤਿ।
ਮਨਸਾ ਪੂਰਹਿ ਦਾਸਨ ਕੇਰੀ।
ਸਿੱਖਨਿ ਕਰਹਿ ਸਹਾਇ ਬਡੇਰੀ¹
॥ ੩੨ ॥

¹ਕਿਵ ਜੀ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰ ਦੇ ਆਤਮ ਉੱਚ ਪਦ ਤੇ ਆਤਮ ਲੋਕ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸਥਾਨ ਦੀ ਰੂਹਾਨੀ ਅਵਸਥਾ ਨੂੰ ਜੋ ਸਾਡੀ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਕਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਦਾਂ ਵਿਚ ਕਹਿ ਕੇ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਕਿ ਉਸ ਮਹਾਨਤਾ ਤੇ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦਾ ਕੁਛ ਅਨੁਭਵ ਸਾਨੂੰ ਹੋ ਆਵੇ।

ਅਬਿ ਸੁਨਿਯਹਿ ਗੁਰ ਪਾਛਲ ਗਾਥਾ।
ਸ਼੍ਰੋਤਾ ! ਹੋਹੁ ਸੁਚੇਤੀ ਸਾਥਾ।
-ਸਪਤ ਦਿਵਸ ਲੋ ਨਿਕਟਿ ਨ ਆਵਹੁ।
ਕੋਸ਼ਠ ਦੂਰ ਨ ਹਾਥ ਲਗਾਵਹੁ- ॥ ੩੩ ॥
ਇਮ ਕਹਿ ਸਤਿਗੁਰ ਅੰਤਰ ਬਰੇ।
-ਆਵਹੁ ਪਾਸ ਨ- ਬਰਜਨ ਕਰੇ।
ਸਕਲ ਕੁਟੰਬ ਸਹਿਤ ਸਭਿ ਸੰਗਤਿ।
ਬੈਠਹਿ ਦੂਰ ਦੂਰ ਕਰਿ ਪੰਗਤਿ ॥ ੩੪ ॥
ਖਸ਼ਟ ਦਿਵਸ ਇਸ ਭਾਂਤਿ ਗੁਜਾਰੇ।
ਸਪਤਮ ਪ੍ਰਾਤੀ ਚਿੰਨ੍ਹ ਨਿਹਾਰੇ।
ਭਯੋ ਅਕਾਸ਼ ਅਰਣ ਬਹੁ ਬਰਣ¹।
ਕੁਛਕ ਪਰੀ ਸਭਿ ਕੇ ਧੁਨਿ ਕਰਣ²।
॥ ੩੫ ॥
ਘਟਿਕਾ ਚਤਰ ਜਾਮਨੀ ਰਹੇ।

¹ਲਾਲ ਰੰਗ ਦਾ।

²ਕੰਨੀਂ।

ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਥਾਨ ਸਰਬ ਹੀ ਲਹੇ।
 ਕਲਮਲਾਇ^੧ ਇਤ ਉਤ ਬਹੁ ਫਿਰੈਂ। 'ਘਬਰਾਹਟ ਨਾਲ।
 ਕੋਸ਼ਠ ਨਿਕਟਿ ਨ ਪਹੁੰਚਨ ਪਰੈਂ ॥ ੩੬ ॥
 ਜੋਦਾ ਸਨਧਬੱਧ ਬਹੁ ਗਾਢੇ।
 ਬਰਜਹਿ ਸਭਿ ਕੋ ਚਹੁੰਦਿਸਿ ਠਾਂਢੇ।
 'ਸਵਾਜਾਮ ਦਿਨ ਚਢਿਬੇ ਤੁਮੈ।
 ਹੁਕਮ ਗੁਰੂ ਕੋ ਤਬਿ ਢਿਗ ਨਿਸੈ ॥ ੩੭ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਪ੍ਰਥਮ ਢਿਗ ਜਾਇੰ।
 ਨਿਜ ਕਰ ਦੂਰ ਕਿਵਾਰਿ ਖੁਲਾਇੰ।
 ਤਿਨ ਪਾਛੈ ਦਰਸਹਿ ਸਭਿ ਕੋਇ।
 ਅਪਰ ਕਾਮਨਾ ਪੂਰਨ ਹੋਇ' ॥ ੩੮ ॥
 ਇਮ ਸਭਿ ਮਹਿ ਬਿਦਤਾਇ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ।
 ਮਿਲਿ ਕਰਿ ਬੈਠਿ ਕਰਹਿ ਬੱਖਯਾਤਿ।
 ਸਵਾ ਪਹਿਰ ਦਿਨ ਜਬਿ ਚਢਿ ਆਯੋ।
 ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਰਿਦੈ ਲਖਿ ਪਾਯੋ ॥ ੩੯ ॥
 ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਸੇ 'ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਵਨ' ਪ੍ਰਸੰਗ
 ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਅਸ਼ਟ ਪੰਚਾਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥ ੪੦ ॥

੫੯. [ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਰੀਰ ਦਾ ਸਸਕਾਰ]

੫੯<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੬੦

ਦੋਹਰਾ:

ਸਾਹਿਬ ਭਾਣਾ ਜੋਧ ਪੁਨ, ਸੂਰਜ ਮੱਲ
ਸੁਜਾਨ।

ਭਾਈ ਰੂਪਾ ਆਦਿ ਸਿਖ, ਆਨਿ ਮਸੰਦ
ਮਹਾਨ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਥਿਰੁ ਸਮੀਪ ਸ੍ਰੀ ਤੇਗਬਹਾਦੁਰ।
ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਸਭਿਨਿ ਮਹਿ ਸਾਦਰ।
ਕਹੜੇ 'ਉਠਹੁ ਅਬਿ ਖੋਲਹੁ ਦੁਆਰ।
ਜਿਮ ਸ੍ਰੀ ਹਰਗੋਵਿੰਦ ਉਚਾਰਾ ॥ ੨ ॥

'ਭਾਵ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ।

ਸਵਾਜਾਮ ਅਬਿ ਸਪਤਮ ਦਿਨ ਕੋ।
ਕਰਹੁ ਸੰਭਾਰਨਿ ਗੁਰੂ ਬਚਨ ਕੋ।
ਚਤਰ ਘਟੀ ਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ।
ਲਖਿ ਲੀਨੇ ਸਭਿ ਚਿੰਨ੍ਹ ਸੁਹੇਲੇ ॥ ੩ ॥
ਸੁਨਿ ਸ਼ਨਾਨ ਕਰਿ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ।
ਚੀਰ ਸ਼ਰੀਰ ਨਵੀਨੇ ਪਾਇ।
ਜਪੁਜੀ ਪਠਿ ਕਰਿ ਦੁਆਰ ਅਗਾਰੀ।
ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਤਬਿ ਬੰਦਨ ਧਾਰੀ ॥ ੪ ॥
ਅੰਤਰ ਤੇ ਸ਼ਾਂਕਰ ਖੁਲ੍ਹਿ ਗਈ।
ਵਹਿਰ ਇਨਹੁ ਤੇ ਧੁਨਿ ਸੁਨਿ ਲਈ।

'ਬਾਹਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਓਹ (ਸੰਗਲੀ ਦੇ ਖੁਲ੍ਹਣ ਦੀ) ਧੁਨੀ
ਸੁਣ ਲਈ।

ਖੋਲ੍ਹੇ ਦੁਆਰ ਕਿਵਾਰ ਹਟਾਏ।
ਲਗੇ ਕੰਧ ਸੋਂ ਗੁਰ ਦਰਸਾਏ ॥ ੫ ॥
ਪਦਮਾਸਨ ਕਰਿ ਥਿਰੇ ਗੁਸਾਈਂ।
ਲੋਚਨ ਮੁੰਦ੍ਰਿਤਿ ਜੋਗੀ ਨਜਾਈਂ।
ਅੰਤਰ ਬਰਿ ਕਰਿ ਜਾਇ ਨਿਹਾਰੇ।
ਸ੍ਵਾਸ ਨ ਆਵਤ ਦੇਹਿ ਮਝਾਰੇ ॥ ੬ ॥
ਜਾਇ ਤਿਨਹੁ ਅਭਿਬੰਦਨ ਕਰੀ।
ਦਿਯੋ ਹੁਕਮ ਸਭਿ ਕੋ ਤਿਸ ਘਰੀ।
'ਚੰਦਨ ਆਦਿ ਸਮਿੱਗ੍ਰੀ ਭਾਰੀ।
ਕੀਜਹਿ ਤਜਾਰੀ ਬਿਲਮ ਬਿਸਾਰੀ ॥ ੭ ॥

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਸੁ ਭਾਨਾ ਸਾਦਰ।
 ਸੂਰਜ ਮਲ ਸ੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ।
 ਰਾਇ ਜੋਧ ਪੁਨ ਮੁੱਖਿ ਮਸੰਦ।
 ਆਇ ਬਿਲੋਕੈਂ ਮਿਲਿ ਕੈ ਬ੍ਰਿੰਦ ॥ ੮ ॥
 ਕੁਸ਼ ਆਸਨ ਪਰ ਗੁਰ ਪੌਢਾਏ।
 ਸਤਦ੍ਰਵ ਕੇ ਸੁਚ ਨੀਰ ਅਨਾਏ।
 ਮਿਲਿ ਬਹੁ ਕਰਿਵਾਇਸਿ ਇਸ਼ਨਾਨ।
 ਮੁਖ ਕੀ ਜੋਤਿ ਸੁ ਜਿਯਤ ਸਮਾਨ ॥ ੯ ॥
 ਸੁੰਦਰ ਸੂਖਮ ਪਟਿ ਪਹਿਰਾਏ।
 ਨਰ ਬਹੁ ਲਾਗ ਬਿਮਾਨ ਬਨਾਏ†।
 ਛਾਦਿ ਪਟੰਬਰ ਸੋਂ ਪਸ਼ਮੰਬਰ।
 ਪਾਇ ਬਹੁਰ ਜ਼ਰੀਅਨਿ ਕੇ ਅੰਬਰ
 ॥ ੧੦ ॥
 ਸਭਿ ਉਪਬਨ ਕੇ ਫੂਲ ਮੰਗਾਏ।
 ਕਰਿ ਕਰਿ ਮਾਲ ਬਿਸਾਲੀ ਲਯਾਏ।
 ਸਭਿ ਬਿਮਾਨ ਕੇ ਚਹੁੰਦਿਸ਼ਿ ਮਾਂਹੀ।
 ਲਰਕਾਵਨ ਕੀਨੀ ਦੁਤਿ ਜਾਂਹੀ ॥ ੧੧ ॥
 ਪੁਸ਼ਪਨ ਸੋਂ ਛਾਦਯੋ ਤਬਿ ਸਾਰੇ।
 ਅਨਿਕ ਸੁਗੰਧਨਿ ਪਾਇ ਉਦਾਰੇ।
 ਸ਼ਬਦ ਰਬਾਬੀ ਗਾਵਨ ਗਾਵੈਂ।
 ਮਾਰੂ ਅਰ ਵਡਹੰਸ ਸੁਨਾਵੈ ॥ ੧੨ ॥
 ਦੋਨਹੁ ਗੁਰ ਪਤਨੀ ਤਬਿ ਆਈ।
 ਸੰਗ ਨਗਰ ਨਾਰੀ ਸਮੁਦਾਈ।
 ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਗੁਨ ਬਰਨਨ ਕਰਤੀ।
 ਅੱਸੂ ਬਿਲੋਚਨ ਤੇ ਬਹੁ ਢਰਤੀ ॥ ੧੩ ॥
 ਖੁਲ੍ਹੇ ਸੀਸ ਪਰ ਕੇਸ ਬਿਸਾਲੇ।
 ਆਨਿ ਬਿਰੀ ਤਹਿ ਸਭਿ ਇਕ ਨਾਲੇ।
 ਸੰਗਤਿ ਆਨਿ ਹਜ਼ਾਰਹੁ ਖਰੀ।
 ਇਕ ਦਿਸ਼ ਅਖਿਲ ਬਾਹਿਨੀ ਬਿਰੀ
 ॥ ੧੪ ॥
 ਜਯ ਜਯਕਾਰ ਹੋਤਿ ਚਹੁੰਫੇਰੇ।
 ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਸੁਖ ਦੇਤਿ ਬਡੇਰੇ।

†ਪਾ:-ਬਿਠਾਏ।

†ਰੇਸ਼ਮੀ ਤੇ ਪਸ਼ਮੀਨੇ ਦੇ ਦੁਸ਼ਾਲਿਆਂ ਨਾਲ।

†ਇਕ ਨਾਲ ਇਕ, ਭਾਵ ਕਤਾਰ ਵਿਚ।

ਨਿਜ ਨਿਜ ਬਾਤਨਿ ਨਰਨਿ ਸੁਨਾਵਹਿ।

ਜਿਨ ਮਹਿ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਗੁਨ ਗਾਵਹਿ

॥ ੧੫ ॥

ਇਕ ਸੁਨਿ ਕਰਹਿ ਸਰਾਹਨਿ ਤਬੈ।

ਇਸ ਜਸ ਕੋ ਭਾਖਤਿ ਮਿਲਿ ਸਬੈ।

ਸੰਖ ਅਨੇਕ ਬਜਾਵਨ ਕਰਹਿ।

ਬਾਦਤਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਬਜਹਿ ਧੁਨਿ ਭਰਹਿ

॥ ੧੬ ॥

ਆਨਿ ਆਨ ਫੂਲਨ ਬਰਖਾਵਹਿ।

ਨਿਕਟਿ ਹੋਇ ਸਭਿ ਸੀਸ ਨਿਵਾਵਹਿ।

ਭੀਰ ਭੂਰ ਹੋਈ ਤਿਹ ਸਮੈਂ।

ਥਿਰੇ ਦੂਰ ਕੋ ਤਹਿ ਤੇ ਨਮੈਂ ॥ ੧੭ ॥

^੧ਨਿਉਂਦੇ ਹਨ।

ਸੂਰਜਮਲ ਸ੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ।

ਰਾਇ ਜੋਧ ਅਰੁ ਭਾਨਾ ਸਾਦਰ।

ਇਨ ਤੇ ਆਦਿਕ ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਸੰਦ।

ਲਿਯੋ ਉਠਾਇ ਬਿਮਾਨ ਬਿਲੰਦ ॥ ੧੮ ॥

ਧਨ, ਗਨ ਕੰਚਨ ਪੁਸ਼ਪ ਬਨਾਏ।

ਬਹੁ ਕਰਿ ਗੋਰਤਿ ਸੋ ਬਰਖਾਏ।

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਚਮਰ ਗਹਿ ਹਾਥ।

ਕਰਹਿ ਢੁਰਾਵਨ ਉਚਿਤਾ ਸਾਥਿ ॥ ੧੯ ॥

ਆਗੇ ਚਲਤਿ ਰਬਾਬੀ ਗਾਵਤਿ।

ਪੌੜੀ ਲਾਇ ਦਰਬ ਕੋ ਪਾਵਤਿ।

ਬਰਖਾਵਤਿ ਪੁਸ਼ਪਨਿ ਕਰਿ ਹੇਮ।

ਬੰਦਹਿ^੧ ਕਰ ਬੰਦਹਿ ਹਿਤ ਛੇਮ ॥ ੨੦ ॥

^੧ਹੱਥ ਜੋੜਕੇ ਨਮਸਕਾਰਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਨਿਕਟਿ ਥਾਨ ਪਿਖਿ ਜਾਇ ਉਤਾਰੇ।

ਚਿਖ ਚੰਦਨ ਕੀ ਊਚਿ ਸੁਧਾਰੇ।

ਜਵ, ਤਿਲ, ਘ੍ਰਿਤ ਆਨੇ ਸਮੁਦਾਇ।

ਕਾਸ਼ਟ ਕੇ ਅੰਬਾਰ ਲਗਾਇ ॥ ੨੧ ॥

ਬਹੁਰ ਦੇਹਿ ਤਹਿ^੧ ਧਰੀ ਸੁਧਾਰਿ।

^੧ਪਾ:-ਕੋ।

ਸੂਰਜ ਮਲ ਕਰ ਲਾਂਬੂ ਧਾਰਿ।

ਕੂਕ ਮਾਰਿ ਕਰਿ ਦੀਯੋ ਲਗਾਇ।

ਗੁਰ ਕੋ ਬਿਰਹਿ ਸੋਕ ਉਪਜਾਇ ॥ ੨੨ ॥

ਰੁਦਤਿ ਭਏ ਸਗਰੇ ਨਰ ਨਾਰੀ।
 ਬਹੁਰ ਕਪਾਲ ਕ੍ਰਿਯਾ ਤਹਿ ਧਾਰੀ।
 ਸਿਮਰਿ ਸਿਮਰਿ ਸਦ ਗੁਨ ਸੁਖ ਦਾਯਕ।
 ਰੁਦਤਿ ਸੁਭਟ ਠਾਂਢੇ ਸਭਿ ਪਾਯਕ। ^{'ਦਾਸ।}

॥ ੨੩ ॥

ਹੇ ਗੁਰ ! ਤੁਮਰੇ ਬਿਨਾਂ ਹਮਾਰੀ।
 ਕੋ ਸੁਧ ਲੇਹਿ ਕਰਹਿ ਪ੍ਰਤਿਪਾਰੀ।
 ਕੋ ਆਯੁਧ ਬਿੱਦਯਾ ਸਿਖਰਾਵੈ।
 ਕੋ ਪਰਖੈ ਬਹੁ ਦਰਬ ਦਿਵਾਵੈ ॥ ੨੪ ॥
 ਬਹੁਰ ਮਸੰਦ ਰੁਦਤਿ ਹੈਂ ਖਰੇ।
 ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ ! ਕੋ ਆਦਰ ਹਮ ਕਰੇ ?
 ਜਥਾਜੋਗ ਬੈਠਾਵਤਿ ਪਾਸ।
 ਦਯਾ ਕਰਤਿ ਹੁਇ ਕਾਰਜ ਰਾਸ' ॥ ੨੫ ॥
 ਤਥਾ ਰੁਦਨ ਨਾਰੀ ਬਹੁ ਕਰੈਂ।
 ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ ਕੌਨ ਸ਼ਕਤਿ ਅਸ ਧਰੈ ?
 ਲਾਖਹੁ ਤੁਰਕਨ ਕੋ ਸੰਘਾਰਾ।
 ਆਨਯੋ ਸਭਿ ਪਰਵਾਰਿ ਸੁਖਾਰਾ ॥ ੨੬ ॥
 ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਜੋਧਾ ਬਲ ਭਾਰੀ।
 ਪੀਰੀ ਮੀਰੀ ਮਹਾਂ ਸੰਭਾਰੀ।'
 ਇਕ ਦਿਸਿ ਸੰਗਤਿ ਪ੍ਰੇਮ ਬਿਸਾਲਾ।
 ਰੋਦਤਿ ਹੈ ਪਿਖਿ ਚਿਖ' ਸਿਖ ਜਾਲਾ ^{'ਚਿੱਖਾ ਨੂੰ ਦੇਖਕੇ।}

॥ ੨੭ ॥

ਦਾਸੀ ਦਾਸ ਸੰਬੁਹ ਬ੍ਰਿਲਾਪੁ।
 ਤਜਹਿ ਬਿਲੋਚਨ ਤੇ ਬਹੁ ਆਪੂ'। ^{'ਜਲ ਭਾਵ ਅੱਥਰੂ।}
 ਜਨੁ ਕਰੁਨਾ ਰਸ ਛਾਯੋ ਡੇਰਾ।
 ਸਤਿਗੁਰ ਬ੍ਰਿਹੁ ਤੇ ਕਸ਼ਟ ਬਡੇਰਾ ॥ ੨੮ ॥
 ਭਾਨਾ ਸਾਹਿਬ ਸਭਿ ਸਮਝਾਏ।
 'ਕਿਮ ਨਾਹਕ ਤੁਮ ਸ਼ੋਕ ਉਪਾਏ।
 ਦੀਨਬੰਧੁ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ।
 ਨਿਤ ਜੀਵਤਿ ਜਿਨ ਸ਼ਕਤਿ ਬਿਲੰਦ
 ॥ ੨੯ ॥
 ਜੋ ਸਿਮਰੈ ਉਰ ਸ਼ਰਧਾ ਧਰੈ।

ਬਿਦਤਿ ਹੋਹਿ ਸੋ ਦਰਸਨ ਕਰੈ।
 ਜੋ ਜਾਚਹਿ, ਤਿਸ ਦੇਵਨਹਾਰੇ।
 ਤਿਨ ਕੋ ਸ਼ੋਕ ਕਹਾਂ ਕੋ ਧਾਰੇ ॥ ੩੦ ॥
 ਯਾਂ ਤੇ ਸੰਗਤਿ ਅਰੁ ਪਰਿਵਾਰ।
 ਨਹਿ ਕੀਜੈ ਇਮ ਸ਼ੋਕ ਉਦਾਰ।
 ਅਪਰ ਲੋਕ ਜਗ ਕੇ ਹੁਇ ਜੈਸੇ।
 ਸਤਿਗੁਰ ਨਹੀਂ ਜਾਨਿਯਹਿ ਤੈਸੇ' ॥ ੩੧ ॥
 ਇਸ ਬਿਧਿ ਕਹਿ ਕਰਿ ਸਕਲ ਹਟਾਏ।
 ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਸੁ ਪ੍ਰਥਮ ਉਠਾਏ।
 ਸੂਰਜਮਲ ਸ੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦੁਰ।
 ਇਨਹੁ ਉਠਾਇ ਲਿਯੋ ਕਰਿ ਸਾਦਰ
 ॥ ੩੨ ॥

ਹਿਤ ਸ਼ਨਾਨ ਸਗਰੇ ਤਬਿ ਚਾਲੇ।
 ਕਹਤਿ ਪਰਸਪਰ ਧੀਰ ਬਿਸਾਲੇ।
 ਕਰਿ ਮੱਜਨ ਕੋ ਲਾਇ ਦਿਵਾਨਿ।
 ਸਤਿਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਕੀਨਿ ਸਭਿ ਗਾਨ
 ॥ ੩੩ ॥

ਪੰਚਾਂਮ੍ਰਿਤ ਅਰਦਾਸ ਅਲਾਇ।
 ਸਭਿ ਸੰਗਤਿ ਮਹਿ ਸੋ ਬਰਤਾਇ।
 ਸਭਾ ਸਥਲ ਮਹਿ ਪੁਨ ਚਲਿ ਆਏ।
 ਬੈਠਿ ਬੈਠਿ ਨਿਜ ਥਾਨ ਸਿਧਾਏ ॥ ੩੪ ॥

ਸੰਮਤ ਬਿਕ੍ਰਮ ਨ੍ਰਿਪ ਕੋ ਕਹੀਅਹਿ।
 ਸਤ੍ਰਹਿ ਸਹਸ ਚੇਤ ਸੁਦਿ ਲਹੀਅਹਿ।
 ਪੰਚਮ^੧ ਸਵਾਜਾਮ ਦਿਨ ਚਰੇ।

^੧੧੩ ਸੁਦੀ ਪੰਚਮੀ ਸੰਮਤ ੧੬੦੦ ਬਿਕ੍ਰਮੀ।

ਤਨੁ ਗੁਰ ਕੋ ਸਸਕਾਰਨ ਕਰੇ ॥ ੩੫ ॥
 ਜੇ ਸਿਖ ਮੁੱਖਿ ਸਭਿਨਿ ਸਮੁਝਾਵੈਂ।
 ਕਹਿ ਬਹੁ ਭਾਂਤਿਨਿ ਸ਼ੋਕ ਮਿਟਾਵੈਂ।
 ਕ੍ਰਿਯਾ^੨ ਰੀਤਿ ਸੂਰਜ ਮਲ ਸਾਰੀ।

^੨ਕ੍ਰਿਯਾ ਤੋਂ ਭਾਵ ਗੁਰਮਤ ਸੰਸਕਾਰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਏ ਪਿੱਛੇ
 ਕਈ ਥਾਈਂ ਲਿਖ ਆਏ ਹਾਂ ਕਿ ਪ੍ਰੇਤ ਕ੍ਰਿਯਾ ਗੁਰ ਘਰ ਦੀ
 ਮਿਰਯਾਦਾ ਨਹੀਂ।

ਕਰਤਿ ਭਯੋ ਬਿਧਿ ਜਥਾ ਉਚਾਰੀ
 ॥ ੩੬ ॥
 ਪੁਸ਼ਪ ਚੁਨਾਵਨ ਆਦਿਕ ਜੋਇ।

ਤ੍ਰੋਦਸ ਦਿਵਸ ਬਿਤਨ ਜਬਿ ਹੋਇ।
 ਭੋਜਨ ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰਾਇ।
 ਕਈ ਹਜ਼ਾਰਨ ਕੇ ਤ੍ਰਿਪਤਾਇ ॥ ੩੭ ॥
 ਸਤਿਗੁਰ ਹੇਤੁ ਦਾਨ ਬਹੁ ਕੀਨੇ।
 ਸਿਹਜਾ ਬਸਤ੍ਰ ਸਸਤ੍ਰ ਕੇ ਦੀਨੇ।
 ਬਹੁ ਮੋਲੇ ਗਨ ਦਿਏ ਤੁਰੰਗ।
 ਅਲੰਕਾਰ ਸੁੰਦਰ ਸਰਬੰਗ ॥ ੩੮ ॥
 ਜਥਾਜੋਗ ਸਭਿ ਹੀ ਕਰਿਵਾਇ।
 ਨਿਜ ਨਿਜ ਸਦਨ ਗਏ ਸਮੁਦਾਇ।
 ਰਾਇ ਜੋਧ ਕਾਂਗੜ ਕੇ ਗਯੋ।
 ਸੰਗ ਆਪਨੇ ਰੂਪਾ ਲਯੋ ॥ ੩੯ ॥
 ਚਿਰੰਕਾਲ ਕੇ ਇਕਠੇ ਹੁਤੇ।
 ਗਮਨੇ ਸਿਖ ਸੇਵਕ ਜਿਤ ਕਿਤੇ।
 ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਅੱਗੁ ਕਰਿ ਨਮੋ।
 ਗੁਰੂ ਸੁਤਨਿ ਸੋਂ ਮਿਲਿ ਤਹ ਸਮੇਂ
 ॥ ੪੦ ॥

ਜਹਿ ਕਹਿ ਗਏ ਸਰਬ ਜੇ ਆਏ।
 ਗੁਰ ਕੀਰਤਿ ਬਿਸਤੀਰਤਿ ਜਾਏ।
 ਧੀਰਮੱਲ ਸੁਨਿ ਨਾਂਹਿ ਨ ਆਯੋ।
 ਗੁਰੂ ਅਨੁਜ ਭਾ ਕੁਛ ਹਰਖਾਯੋ ॥ ੪੧ ॥
 ਰਿਦੈ ਨਾਨਕੀ ਕੀਨਿ ਬਿਚਾਰਾ।
 ਸਿਮਰਯੋ ਬਾਕ ਜੁ ਕੰਤ ਉਚਾਰਾ।
 -ਮਮ ਸੁਤ ਭੀ ਪੈ ਹੈ ਬਡਿਆਈ।
 ਸਮਾਂ ਪ੍ਰਤੀਖਤਿ ਰਹੁ ਕਿਸ ਥਾਈ। 'ਕਿੱਥੇ ਰਹਿਕੇ (ਉਸ) ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਉਡੀਕਾਂ।
 ॥ ੪੨ ॥

ਇਹਾਂ ਸ਼ਰੀਕਾ ਵਧਹਿ ਦੁਹੇਲਾ।
 ਨਹੀਂ ਪਰਸਪਰ ਰਾਖਹਿ ਮੇਲਾ।
 ਯਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਿਥਕ ਹੋਨਿ ਭਲ ਮਾਨਾ।
 ਗ੍ਰਾਮ ਬਕਾਲੇ ਬਸਨ ਸਥਾਨਾ ॥ ੪੩ ॥
 ਗੁਰ ਕੀ ਭੀ ਆਇਸੁ ਤਬਿ ਹੋਈ-।
 ਕਰਯੋ ਚਹਤਿ ਅਪਨੇ ਚਿਤ ਸੋਈ।
 ਸਕਲ ਸਮਾਜ ਸੰਭਾਰਨਿ ਕਰਯੋ।

ਸਦਨ ਬਿਖੈ ਜੇਤਿਕ ਥੋ ਧਰਜੋ ॥ ੪੪ ॥

ਮਿਲ ਸਭਿ ਸੋਂ ਬਹੁ ਹੋਇ ਦੁਖਾਰੀ।

ਹੋਨਿ ਇਕਾਕੀ ਰਿਦੈ ਬਿਚਾਰੀ।

ਸੁਤ ਕੋ ਲਿਯੋ ਆਪਨੇ ਸਾਥ।

ਸਿਮਰਨ ਕਰਿ ਕੈ ਜਗ ਗੁਰੁ ਨਾਥ

॥ ੪੫ ॥

ਰਹੇ ਹਟਾਇ ਨ ਮਾਨੀ ਕੋਇ।

ਤਯਾਰਿ ਕਰਾਈ ਸਜੰਦਨ ਜੋਇ।

ਸਕਟਨਿ ਪਰ ਸਾਮਿਗ੍ਰੀ ਧਰਿ ਕੈ।

ਨਿਕਸੀ ਘਰ ਤੇ ਦ੍ਰਿਗ ਜਲ ਭਰਿ ਕੈ

॥ ੪੬ ॥

ਸੁਤ ਕੋ ਚਪਲ ਤੁਰੰਗ ਚਢਾਯੋ।

ਕੀਰਤਿ ਪੁਰਿ ਛੋਰਨਿ ਮਨ ਭਾਯੋ।

ਪਰੇ ਪੰਥ ਕੋ, ਗਏ ਬਕਾਲੇ।

ਤਹਾਂ ਸਦਨ ਚਿਨਵਾਇ ਬਿਸਾਲੇ ॥ ੪੭ ॥

ਕਰਜੋ ਬਾਸ ਤਹਿ ਸਮੇ ਬਿਤਾਵਨ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਪਾਵਨ।

ਪੁੱਤ੍ਰ ਬਧੂ' ਗੁਜਰੀ ਸੁਖ ਪਾਇ।

^੧ਨੂੰਹ।

ਤੀਨਹੁ ਬਸੇ ਜਾਇ ਤਿਸ ਥਾਇ ॥ ੪੮ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਸੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਸਰੀਰ ਸਸਕਾਰਨ'

ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਏਕ ਉਨਸਸ਼ਟੀ ਅੰਸੂ ॥ ੫੯ ॥

੬੦. [ਭਾਈ ਭਗਤੂ। ਭਾਈ ਫੇਰੂ]

ਪੲ<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>

ਦੋਹਰਾ:

ਸਾਹਿਬ ਭਾਣੇ† ਨਰ ਪਠਜੋ, ਅਪਨੋ ਪੁੱਤ੍ਰ †ਪਾਠ ਕਿਤੇ 'ਭਾਰੇ' ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿਤੇ 'ਭਾਣੇ', ਮਤਲਬ
ਭਾਈ ਭਾਣੇ ਤੋਂ ਹੀ ਹੈ।
ਹਕਾਰਿ।

ਸ਼੍ਰਵਣ† ਨਾਮ ਤਿਸ ਕੋ ਅਹੈ, ਬ੍ਰਿਧ ਕੇ ਬੰਸ †ਸ਼੍ਰਵਣ ਨਾਮ ਸੀ।
ਉਦਾਰ ॥੧॥

ਚੌਪਈ:

ਕੀਰਤਪੁਰਿ ਮਹਿ ਸੋ ਚਲਿ ਆਯੋ।
ਗੁਰ ਜਸੁ ਭਲੇ ਭਾਖਿ ਸਮੁਝਾਯੋ।
ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਬਾਂਹੁ ਪਕਰਾਈ।
'ਅਪਨੇ ਨਿਕਟਿ ਰਖਹੁ ਸੁਖਦਾਈ' ॥੨॥
ਆਪ ਕਰੀ ਭਾਨੇ ਪਗ ਨਮੋ।
ਗੁਰ ਤੇ ਬਿਦਾ ਹੋਇ ਤਿਹ ਸਮੋ।
ਪਹੁੰਚਯੋ ਅਪਨ ਗ੍ਰਾਮ ਰਮਦਾਸ।
ਕੇਤਿਕ ਸਮੋ ਸਦਨ ਮਹਿ ਬਾਸਿ ॥੩॥
ਤਨ ਕੋ ਤਜਾਗਿ ਗੁਰੂ ਪੁਰਿ ਗਯੋ।
ਬ੍ਰਹਮ ਗਯਾਨ ਕੋ ਜਿਹ ਸੁਖ ਭਯੋ।
ਕੀਰਤਪੁਰਿ ਮਹਿ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ।
ਰਹੇ ਬਿਰਾਜਤਿ ਗੁਰਤਾ ਪਾਇ ॥੪॥
ਸੂਰਜਮਲ ਰਹਿ ਨਿਕਟਿ ਸਦੀਵਾ।
ਕਹੇ ਪਿਤਾ ਕੇ ਕਰਿ ਮਨ ਨੀਵਾ।
ਕੇਤਿਕ ਮਾਸ ਬਿਤੀਤੇ ਜਬੈ।
ਮਰਵਾਹੀ ਤਨ ਤਜਾਗਯੋ ਤਬੈ ॥੫॥
ਜਥਾ ਜੋਗ ਤਿਹ ਕੋ ਸਸਕਾਰਾ।
ਕਰਮ ਕਰਾਇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਤਬਿ ਸਾਰਾ।
ਦੀਨਸਿ ਦਾਨ ਅਧਿਕ ਤਿਸ ਕਾਲਾ।
ਸਾਧ ਦਿਜਨਿ ਤ੍ਰਿਪਤਾਵਤਿ ਜਾਲਾ ॥੬॥
ਜੇ ਨਹਿ ਆਏ ਸਿੱਖਯ ਮਸੰਦ।
ਪੁਨ ਸੁਧ ਸੁਨਿ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ।
ਕੇਤਿਕ ਸੰਮਤਿ ਮਹਿ ਚਲਿ ਆਵਤਿ।
ਖਸ਼ਟ ਮਾਸ ਮਹਿ ਕੋ ਦਰਸਾਵਤਿ ॥੭॥
ਸੋ ਸਭਿ ਲਏ ਅਕੋਰਨਿ ਆਏ।

ਭਗਤੂ ਬਹਿਲੋ ਸਿਖ ਸਮੁਦਾਏ।
 ਨਿਜ ਨਿਜ ਸੰਗਤ ਕੇ ਸੰਗ ਲਯਾਇ।
 ਪੂਜੇ ਚਰਨ ਗੁਰੂ ਹਰਿਰਾਇ ॥ ੮ ॥
 ਵੈਸਾਖੀ ਅਰੁ ਦੀਪਕ ਮਾਲਾ।
 ਆਨਿ ਮਿਲਹਿ ਕੀਰਤ ਪੁਰਿ ਜਾਲਾ।
 ਮਨੋ ਕਾਮਨਾ ਚਹੈਂ ਸੁ ਪਾਵੈਂ।
 ਕਰਾਮਾਤ ਕਾਮਲ ਦਰਸਾਵੈਂ ॥ ੯ ॥
 ਸੂਰਜਮਲ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਸੁਖ ਰਾਸਾ।
 ਬੈਠਹਿ ਬਿਕਸਿ ਭਤੀਜੇ ਪਾਸਾ।
 ਚਹੈਂ ਸੁ ਪਾਵੈਂ ਵਸਤੁ ਮਹਾਨਾ।
 ਮਿਲਯੋ ਕਰਤਿ ਅਪਨੀ ਗੁਜਰਾਨਾ
 ॥ ੧੦ ॥

ਜਿਮ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਢਿਗ ਆਵੈਂ।
 ਤਿਮ ਚਹੁੰਦਿਸ਼ ਤੇ ਸਿਖ ਉਮਡਾਵੈਂ।
 ਕੇਤਿਕ ਚਿਤ ਮਹਿ ਚਿਤਵਤਿ ਬਾਤੀ।
 ਪਰਖਨਿ ਹਿਤ ਅਜਮਤ ਬੱਖਯਾਤੀ
 ॥ ੧੧ ॥

ਕਰਾਮਾਤ ਰਤਨਾਕਰਾ ਭਰਯੋ। 'ਸਮੁੰਦ੍ਰ।
 ਕਿਮ ਸੋ ਦੁਰਹਿ ਤਰਨਿ ਜਨੁ ਚਰਯੋ। 'ਸੂਰਜ।
 ਚਹੁ ਚੱਕਨਿ ਸੰਸੈ ਸੁ ਅੰਧੇਰਾ।
 ਕਰਯੋ ਦੂਰ ਨਹਿ ਲਾਗੀ ਦੇਰਾ ॥ ੧੨ ॥
 ਭਗਤੂ ਰਹੈ ਨਿਕਟਿ ਹਿਤ ਪਰੈ।
 ਪ੍ਰੇਮ ਸਹਿਤ ਦਰਸਨ ਕੋ ਕਰੈ।
 ਬ੍ਰਿਧ ਭਯੋ ਬਹੁ ਬੈਸ ਬਿਹਾਈ।
 ਚਹੈਂ ਗੁਰੂ ਢਿਗ ਸੇਵ ਕਮਾਈ ॥ ੧੩ ॥
 ਬੀਤ ਗਯੋ ਕੇਤਿਕ ਜਬਿ ਸਮੇਂ।
 ਰਹੈ ਨਿਕਟਿ ਦਰਸਹਿ ਕਰਿ ਨਮੋ।
 ਇਕ ਦਿਨ ਹਾਥ ਜੋਰ ਕਰਿ ਕਹਯੋ।
 'ਸੇਵਾ ਬਖਸ਼ੋ ਮੈਂ ਚਿਤ ਚਹਯੋ ॥ ੧੪ ॥
 ਬਿਨ ਸੇਵਾ ਤੇ ਬੈਸ ਅਕਾਰਥ।
 ਮੈਂ ਨ ਬਿਤਾਵੈਂ ਕਰੋਂ ਸਕਾਰਥ।
 ਨਿਸ ਦਿਨ ਬੈਠਯੋ ਭੀ ਬਿਤ ਜਾਵੈ।

ਸਫਲ ਤਿਨੋਂ ਗੁਰ ਸੇਵ ਕਮਾਵੈ ॥ ੧੫ ॥

ਮਨ ਕੋ ਰਾਖਨ ਸਦ ਗੁਰ ਸਾਥ।

ਗੁਰ ਸੇਵਾ ਮਹਿ ਪਗ ਅਰੁ ਹਾਥ।

ਤਿਨ ਕੀ ਬਯ ਸਕਾਰਥੀ ਹੋਵੈ।

ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੀ ਮਲ ਕੋ ਧੋਵੈ ॥ ੧੬ ॥

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਬ੍ਰਿਧ ਕੋ ਦੇਖਿ।

ਹਰਖਤਿ ਕਰਹਿ ਬਿਲਾਸ ਬਿਸੇਖ^{੧੧}।

ਅਬਿ ਸਹੇਰਬੋ ਚਰਖਾ ਚਹੀਅਹਿ^੧।

^੧ਭਾਵ ਹਾਸੇ ਨਾਲ ਬਚਨ ਕੀਤਾ। ^{੧੧}ਪਾ:-ਬਿਸਾਲ ਅਸੇਖ।

^੧ਹੁਣ ਤਾਂ ਚਰਖਾ ਸਹੇੜਨਾ ਚਾਹੀਏ, ਭਾਵ ਵਿਆਹ ਕਰ ਲਓ।

ਜਿਸ ਤੇ ਬਿਰਧਾਪਨ ਨਿਰਬਹੀਅਹਿ

॥ ੧੭ ॥

ਬਿਗਸਤਿ ਦੇਖਿ ਕਹੈ ਬੰਦਿ ਹਾਥਾ।

ਸਭਿ ਹੁਇ ਰਾਵਰਿ ਮਰਜੀ ਸਾਥਾ।

ਨਿਫਲ ਨ ਬਾਕ ਗੁਰੂ ਕੋ ਹੋਇ।

ਕਿਸ ਹਿਤ ਨਿਕਸਹਿ, ਸਾਚੇ ਸੋਇ

॥ ੧੮ ॥

ਅਬਿ ਸੇਵਾ ਨਿਜ ਘਰ ਕੀ ਦੀਜੈ।

ਸਫਲ ਸ਼ਰੀਰ ਹਮਾਰੋ ਕੀਜੈ।

ਕਹੜੇ ਗੁਰੂ 'ਸੇਵਾ' ਸਭਿ ਕਰੀ।

ਅਧਿਕ ਸਫਲਤਾ ਨਿਜ ਤਨ ਧਰੀ

॥ ੧੯ ॥

ਸਿੱਖਨਿ ਬਿਖੈ ਰੀਤਿ ਨਿਤਿ ਪਾਵਨਿ।

ਰਿਦੈ ਮਨੋਰਥ ਕਰਹੁ ਉਠਾਵਨ।

ਕ੍ਰਿਖੀ ਕਰਾਵੋ ਗੁਰ ਘਰ ਕੇਰੀ।

ਕਾਮੇ ਰਾਖਿ ਸਿੱਖ ਇਸ ਬੇਰੀ ॥ ੨੦ ॥

ਅਪਰ ਸੇਵ ਲਾਇਕ ਨਹਿ ਤੇਰੇ।

ਜ਼ਿਮੀਦਾਰ ਤੁਮ ਜਨਮ ਭਲੇਰੇ।

ਯਾ ਤੇ ਕ੍ਰਿਖਿ ਕੀ ਟਹਿਲ ਬਤਾਈ।

ਸਿਖ ਬਿਸਾਲ ਤੁਮ, ਲੇਹੁ ਕਮਾਈ^੧ ^੧ਕਮਾ ਲਓਗੇ।

॥ ੨੧ ॥

ਸੁਨਿ ਭਗਤੂ ਕੀਨੀ ਪਗ ਨਮੋ।

ਉਦਮ ਕੋ ਧਾਰਜੋ ਤਿਹ ਸਮੋ।

ਬ੍ਰਿਖਭ ਸੁ ਕਾਮੇ ਕਰੇ ਤਿਆਰੀ।

ਨੀਕੇ ਅਵਿਨੀ ਜਾਇ ਸੁਧਾਰੀ ॥ ੨੨ ॥

ਬੀਜਯੋ ਬੀਜ ਆਪਨੇ ਕਰ ਤੇ।

ਉਗੀ ਸਘਨ, ਪੁਨ ਬਹੁ ਪ੍ਰਤਿਪਰਤੇ।

'ਬਹੁਤ ਪਾਲਨਾ ਕਰਦੇ।

ਬਾਰ ਕਰਨ, ਅਰੁ ਦੈਬੋ ਵਾਰਿ।

'ਵਾੜ ਕਰਨੀ ਤੇ ਪਾਣੀ ਦੇਣਾ।

ਬਾਰ ਬਾਰ ਸਭਿ ਕਰਨਿ ਸੰਭਾਰਿ ॥ ੨੩ ॥

ਬੈਠਯੋ ਨਿਸ ਬਾਸੁਰ ਰਖਵਾਰੀ।

ਕਰੀ ਪਕਾਵਨ ਭਲੀ ਪ੍ਰਕਾਰੀ।

ਪੁਨ ਕਾਮੇ ਬਾਢਨਿ ਕੋ ਲਾਏ।

ਭੋਜਨ ਲੇ ਤਿਨ ਕੇ ਢਿਗ ਜਾਏ ॥ ੨੪ ॥

ਗੁਰ ਕੀ ਦੇਗ ਬਿਖੈ ਤੇ ਲੇਯ।

ਵਹਿਰ ਜਾਇ ਸਭਿਹਿਨਿ ਕੋ ਦੇਯ।

ਇਕ ਦਿਨ ਲੇ ਕਰਿ ਆਪ ਅਹਾਰ।

ਗਯੋ, ਕਰਹਿ ਕਾਮੇ ਜਹਿ ਕਾਰ ॥ ੨੫ ॥

ਖੇਤ ਡੌਰ ਪਰਾ ਸਰਬ ਹਕਾਰੇ।

'ਖੇਤ ਦੇ ਬੰਨੇ ਤੇ।

ਪਾਂਤਿ ਬਿਠਾਇ ਸੁ ਦੀਨਿ ਅਹਾਰੇ।

ਸਭਿ ਹੂੰ ਲੈ ਕਰਿ ਨਿਜ ਨਿਜ ਹਾਥਾ।

ਹੇਰਤਿ ਬੋਲੇ ਭਗਤੂ ਸਾਥਾ ॥ ੨੬ ॥

'ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ! ਕਰਹੁ ਬਿਚਾਰਾ।

ਘ੍ਰਿਤ ਅਧਿਕ ਬਿਨ ਆਨਿ ਅਹਾਰਾ।

'ਲਿਆਉਂਦੇ ਹੋ (ਤੁਸੀਂ)।

ਸਗਰੇ ਬਾਸੁਰ ਕਾਰ ਕਮਾਵੈਂ।

ਬਿਨ ਖਾਏ ਅੰਧੇ ਹੁਇ ਜਾਵੈਂ ॥ ੨੭ ॥

ਇਕ ਇਕ ਪ੍ਰਤਿ ਪਾਈਆ ਘ੍ਰਿਤ ਹੋਇ।

ਕਰਤਿ ਕਿਰਤ ਮਹਿ ਬਲ ਦੇ ਸੋਇ।

'ਭਾਵ ਘ੍ਰਿਤ।

ਸੁਸ਼ਕ ਰੋਟਕਾ ਦੀਨਸਿ ਆਨਿ।

ਕਹੁ ਭਾਈ ! ਕਿਮ ਕਰਿ ਹੈਂ ਖਾਨ

॥ ੨੮ ॥

ਸੁਨੀ ਜਥਾਰਥ ਗਿਰਾ ਅਲਾਈ।

ਇਤ ਉਭ ਭਗਤੂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਲਗਾਈ।

ਨਿਕਟਿ ਜਾਤ ਇਕ ਤਹਾਂ ਬਪਾਰੀ।

ਲਵਨ ਮਿਰਚ ਗੁੜ ਆਦਿਕ ਧਾਰੀ

॥ ੨੯ ॥

ਇਕ ਕੁੱਪੀ ਕਰ ਮਹਿ ਲਰਕਾਈ।

ਭਰੀ ਹੁਤੀ ਘ੍ਰਿਤ ਸੋਂ ਤਹਿ ਜਾਈ।
 ਪਿਖਿ ਭਗਤੂ ਤਿਹ ਨਿਕਟਿ ਹਕਾਰਾ।
 'ਉਰੇ ਆਉ ਜੇ ਕਰਹਿ ਵਪਾਰਾ' ॥ ੩੦ ॥
 ਸੁਨਤਿ ਵਪਾਰੀ ਚਲਿ ਢਿਗ ਆਯੋ।
 ਵੱਖਰ ਅਪਨਾ ਤਰੇ ਟਿਕਾਯੋ।
 'ਚਹੋ ਸੁ ਲੇਹੁ ਮੋਲ ਮੁਝ ਦੀਜੈ।
 ਨਿਜ ਕਾਰਜ ਤੁਮ ਸਾਰਨ ਕੀਜੈ' ॥ ੩੧ ॥
 ਤਬਿ ਭਗਤੂ ਇਮ ਬਾਕ ਉਚਾਰਾ।
 'ਗੁਰ ਕਾਮੇ ਇਹ ਕਰਤਿ ਅਹਾਰਾ।
 ਚਹੈ ਘ੍ਰਿਤ ਕੇ ਸੰਗ ਸੁ ਖੈਬੇ।
 ਦਿਹੁ ਇਨ ਕੋ, ਧਨ ਕੀਜੇ ਲੈਬੇ' ॥ ੩੨ ॥
 ਤਬਿ ਕੁਪੀ ਧਰਿ ਦੀਨਿ ਅਗਾਰੀ।
 ਇਕ ਇਕ ਪਲੀ ਭਰੀ ਕਰ ਧਾਰੀ।
 ਸਭਿ ਕੋ ਦਈ, ਖਾਇ ਹਰਖਾਏ।
 ਲੈ ਲੈ ਘ੍ਰਿਤ ਅਧਿਕ ਤ੍ਰਿਪਤਾਏ ॥ ੩੩ ॥
 ਕੁੱਪੀ ਵਿਖੇ ਕੁਛਕ ਰਹਿ ਗਯੋ।
 ਬਹੁਰ ਵਪਾਰੀ ਗਮਨਤਿ ਭਯੋ।
 'ਸੋਦਾ ਆਜ ਬੇਚਿ ਮੈਂ ਆਉਂ।
 ਅਗਲੇ ਦਿਵਸ ਮੋਲ ਮੈਂ ਪਾਉਂ' ॥ ੩੪ ॥
 ਸੰਧਯਾ ਲਗਿ ਫਿਰਿ ਕੈ ਘਰ ਗਯੋ।
 ਕਿਲਕ ਭੀਤ ਮਹਿ' ਸੋ ਲਖਿ ਲਯੋ।
 ਕੁੱਪੀ ਤਾਂਹਿ ਸਾਬ ਲਰਕਾਈ।
 ਚਿਤ ਮਹਿ ਇਮ ਬਿਚਾਰਿ ਠਹਿਰਾਈ
 ॥ ੩੫ ॥
 -ਤੋਲਯੋ ਹੁਤੋ ਪ੍ਰਥਮ ਘ੍ਰਿਤ ਮੇਰਾ।
 ਭਗਤੂ ਲੀਨਿ ਜਿਤਿਕ ਤਿਸ ਬੇਰਾ।
 ਉਠਿ ਪ੍ਰਭਾਤਿ ਕੋ ਤੋਲਨਿ ਕਰਿ ਕੈ।
 ਜਿਤੋ ਲਿਯੋ ਸੋ ਲੇਉਂ ਬਿਚਰਿ ਕੈ-
 ॥ ੩੬ ॥
 ਇਮਿ ਗਿਨਿ ਮਨ ਮਹਿ ਸੁਪਤਯੋ ਰਾਤੀ।
 ਉਠਤਿ ਭਯੋ ਹੋਈ ਜਬਿ ਪ੍ਰਾਤੀ।
 ਕੁੱਪੀ ਤੋਲਨ ਹੇਤੁ ਉਤਾਰੀ।

'ਕੰਧ ਵਿਚ ਕਿੱਲੀ।

ਤਿਹ ਮੁਖ ਖੋਲ੍ਹੋ ਜਬਹਿ ਨਿਹਾਰੀ

॥ ੩੭ ॥

ਭਰੀ ਹੁਤੀ ਜੇਤਿਕ ਤਬਿ ਦੀਨੋ।

ਗੁਰ ਕੇ ਸਿੱਖਜਨਿ ਖਾਇ ਸੁ ਲੀਨੋ।

ਤਿਤਿਕ ਭਰੀ ਮੁਖ ਲੋ ਤਿਨ ਹੇਰੀ।

ਰਹੀ ਬੁੱਧਿ ਬਿਸਮਾਇ ਬਡੇਰੀ ॥ ੩੮ ॥

-ਇਹ ਕਯਾ ਭਯੋ ਨ ਜਾਨ੍ਹੋ ਜਾਇ।

ਤਹਾਂ ਘ੍ਰਿਤ ਲੀਨੋ ਤਿਨ ਖਾਇ।

ਹੁਤੋ ਅਲਪ ਹੀ ਸੋ ਮੈਂ ਆਨ੍ਹੋ।

ਭਯੋ ਤਿਤੋ ਕੁਛ ਜਾਇ ਨ ਜਾਨ੍ਹੋ-

॥ ੩੯ ॥

ਰਹ੍ਹੋ ਬਿਚਾਰਤਿ ਕੇਤਿਕ ਸਮੋ।

ਲਖ੍ਹੋ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕਰਤਿ ਭਾ ਨਮੋ।

ਭਗਤੂ ਨਿਕਟਿ ਗਯੋ ਤਤਕਾਲਾ।

ਗਹੇ ਚਰਨ ਕਹਿ ਬਿਨੈ ਬਿਸਾਲਾ ॥ ੪੦ ॥

ਮੈਂ ਰਾਵਰ ਕੀ ਸ਼੍ਰਣ ਪਹੁਚਾ।

ਤੁਮ ਗਹੀਰ ਆਸੈ ਮਤਿ ਉਚਾ।

ਅਨੁਰਾਗ੍ਯੋ ਮੈਂ ਤਜਾਗ੍ਯੋ ਨਾਂਹੀ।

'ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮ ਹੋ ਆਇਆ ਹੈ (ਤੁਸਾਂ ਮੈਨੂੰ) ਤਿਆਗਣਾਂ ਨਾ;
ਭਾਵ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲੈਣਾ।

ਕਰਹੁ ਸਿੱਖ ਰਾਖਹੁ ਨਿਜ ਪਾਂਹੀ ॥ ੪੧ ॥

ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਭਗਤੂ ਬਾਕ ਉਚਾਰਾ।

'ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਹੈ ਪੁਰਖ ਉਦਾਰਾ।

ਮਹਾਂਰਾਜ ਰਾਜਨ ਕੋ ਰਾਜਾ।

ਰਾਜਤਿ ਤੀਨ ਲੋਕ ਸਿਰਤਾਜਾ ॥ ੪੨ ॥

ਤਿਨ ਕੇ ਹਮ ਸਮਾਨ ਪਰਧਾਨ।

ਸਮ ਸੈਨਪ ਕੇ ਸੁਭਟ ਮਹਾਨ।

ਸਤਿਗੁਰ ਅਛਤ ਨ ਉਚਿਤ ਹਮਾਰੇ।

ਸਿਖ ਬਨਾਇ ਤੁਹਿ ਕਰਹਿ ਉਧਾਰੇ†

॥ ੪੩ ॥

'ਤਿੰਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਿਰਤਾਜ ਬਿਰਾਜ ਰਹੇ ਹਨ।

'ਤਿਸ (ਮਹਾਰਾਜ) ਦੇ ਅਸੀਂ ਮੰਤ੍ਰੀਆਂ ਵਰਗੇ ਹਾਂ।

'ਇਕ) ਮਹਾਨ ਸੂਰਮਿਆਂ ਦੇ ਸੈਨਾਪਤੀ ਵਾਂਗ ਹਾਂ।

†ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਤਾਰਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਸ਼ਰਨ ਸਤਿਗੁਰ ਦੀ ਪਾਉਂਦੇ ਸਨ। 'ਗੁਰੂ' ਪਦ ਗੁਰੂ ਜੀ ਵਿਚ ਸੀ, ਹਰਿਜਨ ਗੁਰਮੁਖ ਯਾ ਸੰਤ ਪਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਂ ਪੁਰਖਾਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਆਪ ਜਪਦੇ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮ ਦਾਨ ਦੇਕੇ ਨਾਮ ਜਪਵਾਉਂਦੇ ਸਨ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਆਪ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਨ ਰੱਖਦੇ ਸਨ, ਦੇਖੋ ਅੰਗੇ ਅੰਕ ੪੨ ਤੋਂ ੪੪।

ਜਾਹੁ ਸ਼ਰਨ ਅਬਿ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ।
 ਕਰਹਿ ਮੋਖ ਨਿਜ ਦਾਸ ਬਨਾਇ।'
 ਸੁਨਿ ਕਰ ਜੋਰਤਿ ਬਾਕ ਬਖਾਨਾ।
 'ਮੈਂ ਅਬਿ ਇਕ ਰਾਵਰ ਕੋ ਜਾਨਾ ॥ ੪੪ ॥
 ਸਤਿਗੁਰ ਨਿਕਟਿ ਚਲਹੁ ਲੇ ਸਾਥ।
 ਧਰੋਂ ਚਰਨ ਕਮਲਨਿ ਪਰ ਮਾਥ।
 ਕਹਿ ਕਰਿ ਤਿਨ ਕੋ ਸਿੱਖ ਬਨਾਵਹੁ।
 ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੋ ਕਸ਼ਟ ਮਿਟਾਵਹੁ

'ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ (ਮੈਨੂੰ) ਸਿੱਖ ਬਣਾਵੋ।

॥ ੪੫ ॥

ਭਯੋ ਦਯਾਲ ਭਗਤੁ ਤਿਸ ਕਾਲ।
 ਲੇ ਕਰਿ ਚਲਯੋ ਆਪਨੇ ਨਾਲ।
 ਜਹਾਂ ਬਿਰਾਜਤਿ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ।
 ਪਹੁੰਚੇ, ਬੈਠੇ ਸੀਸ ਨਿਵਾਇ ॥ ੪੬ ॥
 ਬਿਹਸ ਬਦਨ ਤੇ ਗੁਰੂ ਉਚਾਰੀ।
 'ਆਵਹੁ ਭਾਈ! ਪਰਉਪਕਾਰੀ!
 ਆਨਯੋ ਕੌਨ ਆਪਨੇ ਸੰਗ?
 ਕਯੋਂ ਨ ਅਜਾਇਬ ਰੰਗਯੋ ਰੰਗ?'

॥ ੪੭ ॥

ਤਬਿ ਭਗਤੁ ਕਰ ਬੰਦਿ ਬਖਾਨਾ।
 'ਜਹਾਂ ਬਿਰਾਜਤਿ ਚੰਦ ਮਹਾਨਾ।
 ਕਹਾਂ ਸ਼ਕਤਿ ਪਰਕਾਸ਼ਹਿ ਤਾਰਾ।
 ਏਵ ਜਥੋਚਿਤ ਰਿਦੈ ਬਿਚਾਰਾ ॥ ੪੮ ॥
 ਦਿਹੁ ਚਰਨਾਂਮ੍ਰਿਤ ਸਿੱਖ ਕਰੀਜੈ।
 ਗੁਰਮਤਿ ਉਪਦੇਸ਼ਹੁ ਸੁਖ ਦੀਜੈ।
 ਚਲਿ ਆਯੋ ਹੈ ਕੈ ਸ਼ਰਧਾਲੂ।
 ਤੁਮ ਕ੍ਰਿਪਾਲ, ਕਰਿ ਦੇਹੁ ਨਿਹਾਲੂ'

॥ ੪੯ ॥

ਤਬਿ ਸਤਿਗੁਰ ਅਨਵਾਇ ਸੁ ਜਲ ਕੋ।
 ਕਰੇ ਪਖਾਰਨਿ ਚਰਨ ਕਮਲ ਕੋ।
 ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਹਿਤ ਹੁਇ ਪਾਹਲੁ ਦੀਨਿ।
 'ਕਹਾਂ ਨਾਮ ਤੁਹਿ?' ਬੁਝਨ ਕੀਨਿ

॥ ੫੦ ॥

ਬੋਲਯੋ 'ਸੁਨੀਅਹਿ ਕਰੁਨਾ ਧਾਮ !
 ਪਿਤ ਰਾਖਯੋ ਮਮ ਸੰਗਤ ਨਾਮ।
 ਲਵਨ ਘ੍ਰਿਤਾਦਿ ਉਠਾਵਨਿ ਕਰੋਂ।
 ਇਕ ਦੁਇ ਗ੍ਰਾਮਨ ਫੇਰਾ ਫਿਰੋਂ ॥ ੫੧ ॥
 ਇਮ ਫਿਰਿਤੇ ਮਮ ਜੀਵਾ ਹੋਇ।
 ਬਿਤੀ ਆਰਬਲ ਪੂਰਬ ਜੋਇ।'
 ਸੁਨਿ ਬੋਲੇ ਸਤਿਗੁਰ ਹਰਿਰਾਇ।
 'ਅਬਿ ਤੇ ਹੁਇ ਫੇਰੂ ਤੁਵ ਨਾਇ ॥ ੫੨ ॥
 ਫੇਰਾ ਕਰਤਿ ਮਿਲਯੋ ਹਰਿਜਨ ਕੋ।
 ਪਰਯੋ ਸ਼ਰਨ ਕਰਿ ਸੂਧਾ ਮਨ ਕੋ।
 ਅਬਿ ਸਭਿ ਤਜਿ ਕਰਿ ਦੇਗ ਚਲਾਵਹੁ।
 ਸੱਤਿਨਾਮ ਸਿਮਰਹੁ ਗੁਨ ਗਾਵਹੁ ॥ ੫੩ ॥
 ਤੇ ਪਰ ਭਗਤੂ ਕੋ ਉਪਕਾਰ।
 ਇਨ ਕੇ ਪਗ ਪਰ ਸਿਰ ਕੋ ਧਾਰਿ।
 ਜੋ ਚੇਲੇ ਤੁਵ ਬਨਹਿ ਵਿਸੇਸ਼।
 ਸੋ ਮਾਨਹਿ ਇਸ ਬੰਸ ਹਮੇਸ਼ਾ ॥ ੫੪ ॥
 ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਤੇ ਭਯੋ ਨਿਹਾਲ।
 ਕਦਮ ਪਦਮ ਸਮ ਧਰਿ ਕਰਿ ਭਾਲ।
 ਪੁਨ ਭਗਤੂ ਪਦਬੰਦਨ ਕੀਨਿ।
 ਭਯੋ ਨਾਮ ਫੇਰੂ ਜਗ ਚੀਨ ॥ ੫੫ ॥
 ਕਾਰ ਦੇਗ ਕੀ ਲਈ ਸੰਭਾਲਿ।
 ਕਰਿਬੇ ਲਗਯੋ ਅਹਾਰ ਬਿਸਾਲ।
 ਅਧਿਕ ਭਾਉ ਤੇ ਸਭਿ ਕੋ ਦੇਤਿ।
 ਤ੍ਰਿਪਤਾਵੈ ਬਹੁ ਖੁਸ਼ੀਯਨਿ ਲੇਤਿ ॥ ੫੬ ॥
 ਅਬਿ ਲਗਿ ਜਹਿ ਸਮਾਧਿ^੧ ਤਿਸ ਕੇਰੀ।

^੧ਇਹ ਅਸਥਾਨ ਚੂਹਣੀਆਂ ਦੇ ਪਾਸ ਜ਼ਿਲਾ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਹੈ, ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਮ ਹੀ 'ਡੇਰਾ ਭਾਈ ਫੇਰੂ' ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ, ਲੰਗਰ ਵਾਸਤੇ ਜਾਗੀਰ ਭੀ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ (ਰੁਤ ੩ ਅੰਸੂ ੩੦) ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰੋਪਾਉ ਤੇ ਵਰ ਦੇ ਕੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਵਡਿਆਇਆ ਹੈ।

ਚਲਹਿ ਦੇਗ ਦਿਨ ਰੈਨਿ ਬਡੇਰੀ।
 ਚੇਲੇ ਅਨਗਿਨ ਤਿਸ ਕੇ ਭਏ।
 ਅਨਿਕ ਥਾਨ ਮਹਿ ਫੈਲਤਿ ਭਏ ॥ ੫੭ ॥
 ਦਸਮੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੁ ਲਗਿ ਜੀਵਾ।

ਧਨੀ ਬਿਸਾਲ ਦੇਗ ਕੋ ਥੀਵਾ।

ਕੁਛ ਪ੍ਰਸੰਗ ਆਗੇ ਇਸ ਕਹੋ†।

†ਭਾਈ ਫੇਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਲਈ ਦੇਖੋ ਰੁਤ ੩ ਅੰਸੂ ੩੦
ਅੰਕ ੧੩ ਤੋਂ ੩੪।

ਜਿਸ ਬਿਧਿ ਸੁਨਿ ਸੰਤਨਿ ਤੇ ਲਹੋ†

॥ ੫੮ ॥

†ਛਾਪੇ ਦੇ ਨੁਸਖੇ ਵਿਚ ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਪਾਠ ਵਾਧੂ ਹੈ:-

ਖਸ਼ਟਮ ਗੁਰ ਜੋ ਕੀਨ ਚਲਿਤ੍ਰ। ਸੋ ਲਿਖ ਦੀਨੇ ਕਵਿ ਬਚਿਤ੍ਰ। ਚਾਰ ਜੁੱਧ ਕੀਨੇ ਬਡ ਭਾਰੀ। ਦੁਸ਼ਟ ਮਾਰ ਲਿਯੋ ਸੰਤ
ਉਬਾਰੀ ॥ ੫੮ ॥ ਸਿੱਖਨ ਕੇ ਦੀਨੇ ਉਪਦੇਸ਼। ਜਨਮ ਮਰਨ ਕੇ ਕਰੇ ਕਲੇਸ਼। ਪੰਚਮ ਗੁਰ ਲਗ ਪੀਰੀ ਰਹੀ। ਖਸ਼ਟਮ
ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਲਹੀ ॥ ੬੦ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਅਸ਼ਟਮ ਰਾਸੇ 'ਭਾਈ ਫੇਰੂ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਕਵਿ ਸੰਤੋਖ
ਸਿੰਘ ਬਿਰਚਤਾਯਾਂ ਭਾਖਾਯਾਂ ਨਾਮ ਸ਼ਸ਼ਟੀ ਅੰਸੂ ॥ ੬੦ ॥

[ਅੱਠਵੀਂ ਰਾਸਿ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਈ]